

~~258~~

5

2330

68

13

Glosa In Cantica.

~~258~~

5

68

Biblioteca del Colegio de San Jacinto

Illustrissimo dño dño alfonso de aragonia miseratione diuina archiepo cesaragustano. Jacobus epus xponopolitanus suo dño metuendo salutē cū pspitate plurimam optat. Quia piozibz diebz dñe illustrissime plurimoz religiosoz ceterozqz literatoz viroz uehemēti exhortatione sui vexat⁹ ac discruciat⁹. vt cantica canticoz salomonis q̄ intellectu difficilima et iextricabilia sunt et habent: in lucē apperire vellē: ad hoc vt illi fierent doctiores. Ipse vero hoc aīo plectans q̄ magnaz puinciā humeris meis imponerem et pene mihi difficile laboriosūqz viderē. tū ob mun⁹ publicū quo sūgoz. tū ob plurias occupatiōes tā familiares q̄ domesticas quib⁹ obuoz. tū ob ingrauescētē etatē meaz. q̄ laborib⁹ iuuētutis minie rñdet: hoc eis spōdere recusauī. Nouissime autē venit ad me sapientissimus sacre theologie interpres et p̄fessor magister michael figuerola tue illustrissime dñatiōis p̄ceptor qui tua vice et noīe me vnice rogauit precibusqz p̄tendit: vt aliquid ex illo vasto sacre scripture agro: cui operā et studiū dare expetis: rimari conarer qd̄ doctrina et sciētia cumulātū eēt: et tue excellētē dignū haberef. Ego autē summa cupiditate duct⁹ inseruiendi illustrissime dñationi tue ac parēdi tuis ipezijs. Ad faciendū qd̄ iubebas illico me accinxi oī vite mee discrimini obociendo. Quā ob rē cū toti⁹ sacre scripture vniuersum campus e vestigio peragrassē. Nil mihi magis decoz atqz vtile neqz tua amplitudine dignū vt mea fert oppinio visus est: q̄ ip̄a salomōis cantica canticoz. In quib⁹ salomō inē xp̄m et eccliam sponsam suā mutuū explicat amorē vnūquēqz fidelē xp̄ianū incitās et intendens: vt scripturā sacrā i sponsam ducat suā. Eas igitur ob res aīo institui meo ne tam p̄ciosa supellex icognita extaret. neminē nisi dñationē tuā illustrissimaz dignam existimaui: et cui sati⁹ dicare deberē. Cū sit tibi optima in doles/nobilissimū p̄spicacissimūqz ingenius. humanitas. liberalitas ingens. aī magnitudo. ac studioz sacre scripture voluptas uehemēs et oblectatio. tū eēt quia i hac tempestate nra inē oēs ex clara familia natos aut regio sanguie creatos qui docti sint atqz hēant p̄t illustrissimā dñationē tuaz mihi occurrit nemo. tū eēt ob summā dignitatē q̄ existis et mun⁹ ecclīasticū: quo sūgeris et vices regias quas i toto regno aragōle geris. iō sacrā scripturā te minime latere aut fugere existimaui. Verū. n. vero cogitās mecū hoc op⁹ intnuendū in tanta eruditissimoz l̄ratissimozqz viroz ip̄i⁹ vrbis et regni nec nō tui senat⁹ canonicoz concione et copia q̄ maxima est qui ingenio et prudentia pollent singulari. Et q̄ nō sit ita cōptū atqz expolitū ea eloquentia: eo dicendi ornatuz: vt par est et sibi p̄scribit ratio. vereoz ne illud parui faciant. Atqz eo nō in minorē animi incertitudinē. hesitationēqz coniect⁹ sum. q̄ fuit noster cicero: cū libzū de officijs: quē ad marchū filiū dedit: qui athenis sub cratipo p̄seruaret auditor. In quib⁹ ginasijs et p̄boz et eloquentissimoz viroz frequentia erat. Vextn̄ volens ac expetens tue inclite dñationi morē gerere: hoc op⁹ expressi vt i rectius valui. et eo stilo scolastico et pingui minerua/ vt sic dixerim/ quo oēs taz docti q̄ mediores ac etiā simplices religiosi et clerici ceteriqz fideles capere p̄p̄dereqz valeāt. Quod quidē opus clar⁹ decorabit animū quā splendida purpura. aut pene dixerim si oppulētissima vrbe dñationē tuam illustrissimam donarē. Quare sacre scripture per amplitudinem tuam incumbendum esse censeo. In qua qui docti euaserūt. etiā si ex humili loco nati sint. sibi vendicarūt nomen/ famam/ laudē/ et gl̄iam. Et ad tantā dignitatem sublimantur: vt i terris quasi dii habeantur. Quod facile dñatio tua attingere valebit atqz nancisci. Nam vbi animū intenderis: ingenium valet. Contempletur ergo dñatio tua:

ponatq3 ante oculos et emuletur fame inuictissimi regis Ferdinandi amplitudinis tue genitoris cristianissimi. qui ob exaltationem / laudem / et gloziam / summi mxaimiq3 iesu cristi ac fidei catholice honorem et ampliacionem ad delendos fugandosq3 mauros ex agro betico yspanie. non formidauit neq3 exterritus est personam suam aduersus illos bellando manusq3 conferendo strenuo prestantiq3 animo sese maximis discriminibus obijcere. Et tandem suo ductu dexteritate vigilãtia / atq3 solertia illos debellauit / vicit / fugauit. Et in suam dictionem redegit. Alfamam. alozam. cartamaz. Rondam. morbellam. ac famosissimaz et bello insuperabilem ciuitatem loxam. Et cambille inaccessibleis opidũ atq3 vicinis cunctis quondã formidabile asillũ. Quãplurimaq3 alia opida et municipia que multoz sentẽtia inexpugnabilia habebant. Itaq3 vt ex regno omni granate parum reliquũ est. cui prope diem dñabitur. Qui si ventri et somno atq3 lasciujs deditus fuisset: et in ocio marcere voluisset: nunq̃ tantam tanq3 immensam imortalemq3 laudem sibi suisq3 vendicasset. Et qđ potissimum duco. vt qđ exacti yspanie reges qđ id facere attentassent: adimplere non valuerunt. patez vero inclite dñationis tue non pteritus nec victus labore neq3 precio corruptus breui temporis curriculo peregit: et presertim in sui tenera etate. Quod miraculi loco profecto censendum est. Et nõ ab re literis gesta illius mandanda sunt. vt extremum nomen extet. et semper viuere censeatur. Et idcirco domine illustrissime nulla potentia. nulla vis tã magna esse potest: quin maior potiorq3 sit per diuturnum studium / et vigilantiam circa vnamq3 rem siue bellicam siue literariam. Quare per dñationem tuam illustrissimam conandum atq3 innitendum est: ut non minori gloria atq3 laude ob literarum sacrarum studia in ecclesia excellas. qđ parẽs tuus in armis excelluit. S3 hec actenus. nam satis et plusq̃ decuit i his. peruagata est epistola nostra. Lantica canticorum vero legamus.

**Antabo dilecto
meo canticuz vi
nee. sue. ysa. v. Li**

cet ysaiaſ cātauerit can-
ticū cominatiois cōtra vineā dñi. q̄ erat
dom⁹ isrl̄ fm̄ illū statum. tñ mltō cōue-
niēt⁹ salōn in h̄ libello canticōꝝ cātauit
cāticū vinee dñi. q̄ ē eccl̄ia dei quo ad oēs
stat⁹ vtriusq; testamēti. qđ quidē cāticū
nō dī canticuz cominatiois. s; cāticū le-
ticie ⁊ gr̄e. eo q̄ i eo p̄dicif totū misteriū
nr̄e redēptiois et salutis p̄pletū in nouo
testamēto. vt patebit. In quib⁹ v̄bis p̄-
positis tāgunf et notantur q̄tuor cause
hui⁹ libri cāticōꝝ salomōis. Hāz pri-
mo p̄notaf causa efficiēs ⁊ actor hui⁹ li-
bri p̄ hoc p̄nomē ego p̄intellctū i li cāta-
bo. Quasi dicat. ego salomon cantabo.

Secūdo notaf causa formalis p̄ li cā-
tabo. qz ostēdit se velle p̄cedere in hoc o-
pere p̄ moduz cātilene. Tercio notaf
causa final⁹ p̄ li dilecto meo. p̄ qđ ostēdif
q̄ hoc op⁹ dirigif deo/ qui ē finis noster
in cui⁹ dilctioē p̄sistit finis nr̄ ⁊ b̄tudo

Quarto notaf materia hui⁹ libri i li
canticū vinee sue. qz tot⁹ iste liber ē de ec-
clesia q̄ dī vinea dñi. vt patebit p̄ singla.
Et idō anteq̄ p̄cedamus ad expositōez
hui⁹ libri/ est vidēdū de vnaq; p̄dictaz
quatuor causaz. Quātuz ad p̄mū est
dicēdū. q̄ nemo hebreoz nec catholicoꝝ
xp̄ianoꝝ dubitauit vsq; ad p̄sentē diē sa-
lomonē edidisse tres libros sapientiales
s. p̄ueroibioꝝ. et eccl̄iastes. ⁊ cāticōꝝ.

Sed multi hebreoz antiquoz dubita-
runt an salomō fuerit illustratus a spū
sc̄to i cōpositioē hoz libroz. Qui moue-
bant tñ ratiōe. naz salomon fuit dep̄ua-
tus i senectute. ⁊ declinauit ad ydola. ut
patet. iij. r̄. xj. et etiā declinauit ad artes

magicas. ergo nunq̄ habuit sp̄m sc̄t̄z. qz
nō p̄misisset ip̄m i talia scelera incidere.

Itē h̄ idēz p̄bāt singulariter de quo
libet libro. nā prim⁹ liber q̄ dicif p̄uero-
bioꝝ siue parabole ē tot⁹ de doctria mo-
rali. q̄ potest haberi absq; spū sc̄to. sicut
habuit socrates ⁊ aristoteles ⁊ plato ⁊ c̄

Itē in toto libro eccl̄iastes nō loq̄tur
nisi de his q̄ sunt sub sole. et nō de rebus
diuinis. vt patet ibidē. Itē in eodem
libro licet aliquō memoret h̄ nomē de⁹
tamē nusq; noīatur nomē dñi tethragra-
maton. s. quatuor litteraz qđ est hoc no-
men dñs. sine quo nomē nichil ē sacruz
nec spūale nec a spū sc̄to traditū in sacra
scriptura. Itē liber cāticōꝝ minus vi-
detur traditus a spū sc̄to. eo qz in eo nō
solū tacef nomē dñi tethragramatō. sed
etiā nec h̄ nomē de⁹. qz in nulla eius pte
reperitur dñs: nec deus. Ex quib⁹ omnib⁹
concludebāt isti. q̄ sup̄dicti tres libri sa-
lomōis nullo modo p̄tinebāt ad sacram
scripturā. qz salōn nō spū sc̄to illustrat⁹
s; ex p̄po ingenio. et nō de reb⁹ diuinis:
s; d̄ r̄b⁹ hūanis p̄fecerat hos tres libros
p̄pter rōes iam dictas. Alij autē iudeoz
dixerūt q̄ licet p̄m⁹ liber. s. p̄ueroibioꝝ
aliquō loquat de rebus diuinis: tñ liber
eccl̄iastes nō loquit nisi de reb⁹ hūanis.
que sūt sub sole. et idō nō memorať i eo
nomen dñi tethragramaton. Et sic mlti
illoꝝ effecti sunt h̄rtici dicētes nihil esse
sup̄ solē: sed aīaz hūanas esse mortalem.

Itē isti dixerūt etiā q̄ salomō nō fe-
cit libru cāticōꝝ. nisi in comēdatōez filie
pharaōis vxoris sue. cui⁹ pulchritudinē
comēdat i illo libro. Et sic mlti iuuenes
laciui ⁊ mūdani sumebāt ⁊ vsurpabant
aliq̄ carmia ex illo libro. et applicabant
ea domicellis amasijs suis. Et sic abute-
bant illo libro. Sed opposituz oñdit

esoras scriptor et restaurator scripture
legio et pphaz: qui collocavit supdictos
tres libros salomōis i canone sacre scri-
pture. Et sic synagoga iudeoz nō solum
ante aduētū: s; etiā post aduētū xpī rece-
pit hos tres libros in canone i numero
xxij. libroz iux numerū. xxij. lraz hebra-
ycay. Is collocauerit eos inter agiogra-
pha. vt p; in plogo galeato bti hieroni-
mi. Imo dicit hiero i pphatiōe qua-
tuor omeliay: quas edidit supscantica q
fcta fuit pstitutio iter hebreos sui tporis
ne quis iude? plebeyus et popularis p-
meret legere istū librū canticoz salomōis.
nec tria prima capitla libri geneleos. nē
primū capitl; ipi? ezechielis. nē totā illā
partē a. xliij. caplo. vsq; ad finē eiusdez
libri. eo q; i his quattuor ptrib? cōtinētur
misteria et secreta pfundissima et ineffa-
bilia. Ideo solis ptiissimis magistris cō-
cedit hui? studiū et lectio. S; h; magis cō-
firmat trāslatio caldayca. q; i titlis istoz
librozū appellat salonē pphetaz. spālī i
hoc libro vbi dicit. Incipit liber cātico-
rū salomōis pphē. Itē h; magis autori-
zat saluator. jobis. vj. dicēs. Si credit i
me sicut dicit scriptura: flumia de vētre
ei? fluēt aque viue. Que quidē scriptu-
ra repit puer. v. vbi fm trāslatiōez nraz
dī. Bibe aquā de cisterna tua: et fluēta
putei tui. Itē h; idē pfirmat tota ecclia.
q; i ptilio niceno recepit hos tres libros
in canone siml; cūz ceteris libris sacris. Et
sic origenes et clemēs alexādrin? et euse-
bi? cesariēf i eccliaistica historia et aug?
pmo de doctrina xpiana enumerāt hos
tres libros iter ceteros libros sacre scri-
pture. Est verū: q; quidā catholici dixe-
rūt. q; h; isti tres libri sint d; reb? diuinis
et traditi a spū scō. et ptineāt ad sacraz
scripturā: tñ salomō nō hūit h; imediate

a spū scō: s; a dō pte suo. qui tradidit si-
bi exēplar et descriptiōez tēpli: quā acce-
perat a deo. et intellexerat oia opa exē-
plaris. vt p; pmo palipo. xxviii. Et sic
fm istos salomō locut? ē in istis libris ea
q; fuerāt reuelata dō pti suo. Qd; pbant
p ea q; ipsemet salomō asserit puer. iij.
capitulo. vbi ait. Ego filius fui pti mei
tenellus et vnigenit? corā matre mā. Et
docebat me atq; dicebat. Suscipiat ver-
ba mea cor tuū et. Et sic pcedit salomō
in illo libro put didicerat a pte suo dō.
vt p; intuēti. Et sic videt. q; quicq; dixit
salomō: dixit ex doctrina pti suo reuelata
put ipse videt ibi pfiteri. Itē hoc idē cō-
firmant. q; salomon hūit magistros. s.
eman. et ethan. et calcal. et dordan. qui
docuerūt eū oia secreta libri psalmoz.
put didicerāt a dō. Et sic cōcludūt istis:
q; h; oia tradita in his trib? libris sint a
spū scō: s; nō fuerūt reuelata imediate
ipi salomōi: s; ipi dō pti suo. S; cū insta-
tur ptra istos. q; deus dedit salomōi cor
docile et intelligēs i tm q; nullus fuit an-
te nec post filis sibi et. vt p; iij. r. iij.
Itē h; rōdēt. q; sciētia quas postulauit et
hūit salomō a deo. nē fuit de rebus diui-
nis et spūalib?: s; tm de rebus tporalib?
ad regēdū illuz pplz. vt p; ibidē. S; cō-
trariuz dicit ipemet salomō sap. vij. vbi
ait. ppter h; optaui: et datus ē mihi sen-
sus: et inuocani. et venit in me sps sapie
et. Itē puer. xxx. verba pgregātis filij
vomentis. visio quā locutus est vir cūz
quo ē deus. qui deo secū morāte pforta-
tus ait et. vbi māifeste pfitef salomō se
imediate a deo hūisse spūz pphēcie p in-
fusiōez sps scī. et oñdit se esse pphetā et
locutū fuisse pphētie de diuinis misterijs
Et sic p; q; h; salon sit actor instrumē-
talis hoz triū libroz: tñ sps scō ē actor

3
Prologus.

principalis. Sed nunc restat respondere ad rationes in principio in contrarium adductas. Ad primum ergo dicitur quod Salomon in senectute fuerit deprivatus: et declinaverit ad ydola ex suavis mulierum et ad magicas artes ex sortio sacerdotum ydolorum: tamen cum hoc stat quod in iuventute fuerit illustratus spiritu sancto. quo spiritu evidit prophetice illos libros de mysteriis divinis. ut patebit. Immo dicit Ambrosius quod Salomon in fine egit penitentiam de peccato suo. Item dicit Ambrosius quod ex divina providentia premissus est Salomon cadere. quod aliter reputatus fuisset deus: aut messias a iudeis propter stupendam eius sapientiam et prosperitatem. Immo dicit Augustinus quod deus quibus permittit quosdam peccare propter bonum eorum. ne putent se ex propriis viribus iustificari. Nec cum deo in iudicium intrare presumerat. et ex propria iusticia supbire. Ideo permittit deus eos cadere: ut vehementer penitentiam ad fortiora referant. Et sic beatus Ambrosius et Hieronymus. et Chrysostomus Salomonem frequenter appellat sanctissimum in scripturis suis. Ad aliud quod dicitur quod Salomon in libro pueri. non loquitur nisi de rebus moralibus. dicendum est quod primo loquitur prophetice de rebus divinis per parabolas morales ut infra patebit. Item cum dicitur quod in libro ecclesiastes nunc in canticis non ponitur nomen domini tethragrammaton. Respondetur quod hoc non scribitur ibi illud nomen: tamen ponitur ibi deus et Christus spiritus ecclesie: qui per illud nomen significabatur in lege et prophetis. ut dicitur in psalmo. viii. quod illud verbum incarnatum et illa persona Christi est verum nomen dei per illud nomen tethragrammaton significatum. Ad aliud cum dicitur quod Salomon fecit librum canticorum in comedatione filie pharaonis uxoris sue: manifeste patet oppositio in littera. nam si hec que ibi memorantur dicerentur de aliqua muliere: potius cederent in vituperium et irrisionem quam in laudem. puta quod dicitur nasus

tuus sicut turris libani que respicit contra damascum. et venter tuus sicut aceruus tritici etc. Item ista sponsa manifeste quod dicitur dicitur ortus conclusus. et quod dicitur vinea. et quod dicitur pastorissa. et quod dicitur grex. que omnia soli ecclesie conveniunt. ut patebit. et hec sunt dicta quo ad actorem huius libri.

Quantum autem ad finem de causa materiali. scilicet de materia libri canticorum est advertendum secundum Hieronymum. in prefatione librorum sapientialium quod Salomon tria opera scripsit que non sunt sine dubio nota. scilicet librum proverbiorum. et ecclesiastes. et canticorum. Et hoc fecit secundum tres statum siue etates hominum. Nam ad comprimenda flagitia et passiones hominum que maxime regnant in iuventute fecit librum proverbiorum. in quo traduntur homini precepta correctiva viciozum Sed quod in statu virili appetit tendit ad ardua puta ad scias humanas aut ad divicias congregandas: aut ad honores: aut dignitates adipiscendas. Et sic unusquisque constituit suum finem in aliquo arduo in quo putat se esse felicem. in tamen quod homines relicto vero fine qui est deus convertunt se ad ista mundana corruptibilia et transitoria et deceptoria. Et ideo Salomon ad tollendam homini ignorantiam et deceptions fecit librum ecclesiastes: in quo ostendit quod vera felicitas non potest consistere in aliquo predictorum temporalium et mundanorum: cum omnia sint transitoria. Et ideo homo in hac vita non potest attingere felicitatem. sed bene potest tendere et repere viam per quas tendit ad veras felicitates que datur a deo post hanc vitam. que quidem via est observantia divinarum preceptorum. in quorum observantia consistit spes vere felicitatis. cum primum observantie talium preceptorum sit vita eterna. Et sic concludit in fine illius libelli dicens. Deum time. et mandata eius. Hec est omnis homo. Cuncta que sunt adducet deus in iudicium pro omni errato. siue bonum siue malum sit. Ex quibus verbis vult concludere .a. ij.

salon. q̄ si oēs opationes n̄re debēt duci
ante tribunal iudicis. et ibi discuti et exa/
minari an sint bone vel male. et fm eas
est n̄b dādū p̄miū. Ergo nō possum⁹
errare viuēdo fm diuina p̄cepta. postq̄ p
obfuitiā eoz p̄mittit n̄b vera b̄tudo.
Et ideo salon fecit sup̄dictū librū ecclia/
stes ad retrahēdos hoies ab iordiato ap
petitu p̄dictoz. et ad incutiēdū eis timo/
rez cōminādo futurū iudiciū. S̄z qz i se/
nectute homo ias p̄perat ad interitus et
finē post quē ē aptus ad capescēdā vltiaz
felicitatē: ideo oblit⁹ oīuz mūdanoz iam
nō debet cogitare nisi de celestib⁹. et quo
modo iūgatur suo sp̄so x̄po. ideo salon
fecit libru cāticoz. indat doctriaz hui⁹/
modi. Et sic dicit hiero⁹. q̄ salon fecit li/
brū puerbioz p̄ inuenib⁹. et librū ecclia/
stes p̄ viris. et librū cāticoz p̄ senibus.
Alij aut̄ d̄nt. q̄ p̄mū librū fecit p̄ incipiē
tib⁹. secūdū p̄o p̄ficiētib⁹. tercius aut̄ p̄
p̄fectis. Alij aut̄ d̄nt. q̄ in p̄mo tradit
nobis ethicā et bonos mores. et i secūdo
phificā. et i terciō theologiā. S̄z lz itelli
gētia b̄i hiero. et alioz sit vera et catho/
lica et utilis: tñ adhuc nō videt̄ euacuare
et differere totā intelligētia sup̄dictoz
libroz. Quia nō solū tradūtur n̄b su
p̄dicta ad utilitatē et doctriaz sup̄dicta
rū triū etatū hoīuz: s̄z etiā p̄phetice tra/
dunt̄ n̄b in eis futura misteria de x̄po et
ecclia. Et sic oēs tres libri sunt p̄phetici
siue p̄betales et sacri. Et sic ititulant̄ in
trās latiōe caldayca. s. libri salonis p̄phe
te: vñ lz salon i puerbijs p̄mat inuenef
et i libro eccliastes retrahat viros a mū
danis: et i cāticis puocet senes ad amo
rez dei: put dicit hiero⁹. tñ salon i om̄i/
b⁹ dictis suis semp̄ currit duplici sensu
dādo duplicē doctriaz. eo q̄ i om̄ibus
suis libris et dictis locut⁹ est parabolice.

Has i libro puerbioz sumēdo pabo/
las ex doctrina morali tradit n̄b futura
misteria de x̄po. qui ē vera sapia. et de ec
clia quā erat redēpturus. Hoc idē facit
in libro eccliastes sumēdo parabolas ex
reb⁹ naturalib⁹ q̄ sunt sub sole. In libro
aut̄ cāticoz sumēdo pabolā ex toto dis/
cursu veteris tes. p̄dicat totū discursus ec
clie x̄pi ab icarnatiōe vsqz ad p̄spitatem
eius. put patebit. Ex quib⁹ p̄s. q̄ salon i
hoc libro p̄ scripturas pabolicas veteris
testamēti intēdit describe amorē et carī
tatē cū om̄ibus effectib⁹ eius quos x̄ps
oñdit erga sp̄sas suā post oīa opa n̄re re
dēptiōis et ecōuerso. Ex quibus etiā p̄s
q̄ i om̄ibus libris et dictis salonis semp̄
est p̄siderādus duppl̄x sensus utilis et sci
entificus. s. sensus parabolicus moralis
aut naturalis / aut historicus ex quibus
sumit pabolās. et sensus theologicus et
p̄phetic⁹. quē iportare itēdit p̄ illas pa
rabolas. Est aut̄ itez ad maiorē euide
tiā aduertēdū. q̄ salon i suis opib⁹ p̄ces
sit more satirico. Et ideo liber puerbio
rū nō hēt materiā determinatā / nec d̄ p̄
p̄rie vn⁹ liber determinat⁹. qz salon nō or
dinauit eū / eo modo quo iacet. Quia
ille liber nō sunt nisi q̄daz collectiōes
p̄gregate ex dictis salonis: put repiebā/
tur dispsa et scripta i diuersis locis et mē
branis. prout auditores qui veniebāt ex
diuersis ptib⁹ scribebāt ei⁹ dicta sapiētif
sima et reponēbāt ea i suis bibliothecis.
S̄z postea reges hierl̄z successores ei⁹ re/
collegerūt oīa illa dicta i vno voluie. Et
ideo i libro puerbioz repiūtur q̄tuor re
collectiōes facte ex dictis salonis. quaz
secūda incipit a. x. caplo. cui⁹ titulus ē.
De parabole salonis. terciā incipit a. xxv
caplo. cui⁹ titulus ē. De quoqz pabole sa
lomōis q̄s trāstulerūt viri ezechie regis

4
• Prologus.

iuda. quarta aut̄ recollectio incipit a. xxx caplo. cui⁹ titlus ē. Verba p̄gregatis filij vomētis ⁊c. quā recollectiōez addidit iofias/ aut ip̄e esdras. qui oēs q̄tuor recollectiōes collocavit i vno volūie. q̄ d̄r liber p̄verbioꝝ. In quo quidē libro nō p̄cise trad̄i doctrīa moralis. s; p̄ doctrinā moralē parabolice salon p̄dicat futura misteria de xp̄o ⁊ ecclia. Quod maxime manifestat in. viij. ⁊ i. ix. caplo vbi dicit se loqui de reb⁹ magnis ⁊ altis/ simis. s. de misterio icarnatiōis et ecclie fundatiōis. q̄ facta ē p̄ diuīas sapias icarnatā qui ē xp̄s. vt p; ibidē. Itē i. xxx. capitlo. manifeste p̄dicat misteriu icarnatiōis ⁊ refrectiōis ⁊ ascēsiōis p̄ illa tria aut q̄tuor difficilia. Et i. xxxj. caplo. p̄dicat totū discursus ecclie ⁊ solitudīez ei⁹ circa fideles filios suos. et hoc per parabolam sapientis et diligentis mulieris. Et sic p; q̄l; salon semp ē satiric⁹. et semp loquit̄ pabolice ⁊ methaphorice i verbis suis. Et sic sep ē attēdend⁹ duplx sensus i eo. It̄ salomō nō solū edidit ea q̄ scripta sunt ⁊ recollecta in h̄ libro. nec oīa dicta sapiētialia salonis fuerūt p̄gregata i eo. naz t̄p̄re aploꝝ surrexit quidā sapiētissimus iude⁹ athenis nutrit⁹ ⁊ i lingua greca et caldayca pitissim⁹ vocat⁹ philon. q̄ mlt̄a dicta alia salonis repijt p̄ diuersa loca disp̄sa ⁊ i lingua greca scripta. put diuersi sapiētes audierāt a salone ⁊ in suis bibliothecis reposuerāt. Que quidez dicta ipse philō s; vno volūie oīa rededit et p̄gregavit. ⁊ redolenti eloq̄ntia greca p̄scripsit. q̄z libru sapias salonis appellavit. quē libru beatus hiero⁹. latinū fecit

Et p̄ciliū nicenū inter libros sacros annotavit. i cui⁹ secūdo caplo nō solū p̄phetice: s; q̄i historice p̄dicat̄ et narratur passio xp̄i. et i tercio p̄d̄r victoria marti/

rū. Et i. v. et. vij. tot⁹ ordo finalis iudicij Et i. vij. et. viij. et. ix. de dono sapie et p̄phetie. qd̄ ex orōne ⁊ petitiōe salon adeptus ē. Et i. x. caplo. p̄fitef qualr de⁹ elegit ip̄s i regē: vt regeret illū populū ⁊ edificaret sibi tēplū. Et exide vsq; in finez libri narrādo discursus illi⁹ populi p̄dicat totū discursus ecclie xp̄i. vt p; p̄tēplari volenti. Ex quib⁹ p; q; tot⁹ ille liber ē de doctrīa p̄phetica ip̄i⁹ salonis de xp̄o et ecclia. Et sic pōt dici quita recollectio et additio ad libru p̄verbioꝝ. et ido ponitur inter sapiētiales. Secūdo aut̄ liber salonis appellat̄ eccliastes. Ad cui⁹ itellectū ē notādū. q; salon trib⁹ nōib⁹ appellat̄. p̄mo appellat̄ salon. qd̄ nomē impositum sibi p̄ su⁹ dō i sua natiuitate ⁊ circūsiōe. qd̄ interpretat̄ pacific⁹. et h̄ ex diā inspiratiōe fecit dō. inq̄ntū p̄uidit i sp̄u qualr iste debebat regere popl; ⁊ regnare i magna pace ⁊ q̄ete et p̄spitate. ⁊ inq̄ntū erat figura veri salonis. s. xp̄i. Et sic dō tradidit ip̄s nutriēdū et educādūz ip̄i p̄phete nathan. S; nathan p̄uidēs i sp̄u futurā p̄spitatē regni ei⁹. ⁊ quō dō debebat esse sibi fauorabilis i cūctis ⁊ p̄piti⁹: ido appellavit ip̄s ydida. i. dilectū siue amabilem deo. vt patet. ij. r̄. xij. It̄ postea ip̄emet salon appellavit seip̄s eccliastes. i. p̄cionatorē siue p̄gregatorē. Eo q; in se p̄gregavit scias oīuz p̄iarcharum ⁊ p̄phetaz ⁊ oīuz maḡoꝝ suoz ⁊ oīum oriētaliū ⁊ egyptioꝝ. ⁊ p̄ p̄ns oēs scias diuinas ⁊ hūanas. vñ d̄i tercio r̄. q̄rto. q; p̄cedebat sapia salonis sapiam omniū oriētaliū ⁊ egyptioꝝ. Et erat sapiētior cūctis hōinib⁹. ⁊ sapiētior ethan. ezyayce. ⁊ emā. ⁊ calcal. et doroda. et erat noiat⁹ vniuersis gētibus p̄ circuitū. Loquit⁹ ē quoq; salon tria milia pabolaz et quinq; milia carmina. Et disputavit su/

.a. iij.

per lignis a cedro q̄ est in libano vsq; ad
ysopuz / q̄ egredif de pariete. Et differuit
de iumentis ⁊ volucibus ⁊ piscib⁹ .et ve
niebāt de cūctis populis ad audiēdū sa
piētā salonis ⁊c. Et idō q; in se cōgre
gauerat oēs scias hīc ē q; se ecclīastes. i.
cōgregatorē appellauit. ⁊ dō puer. xxx.
de se ip̄o dicit. Verba cōgregātis filij vo
mētis ⁊c. Quasi dicat. q; p̄i⁹ cōgre
gauit ab alijs siue a sp̄u sc̄to snias q̄s itē
dit dicere. ⁊ postea euomuit ⁊ manifesta
uit ⁊ eructauit eas. q; oīa illa cōgrega
uerat ex dictis p̄iarchaz et maxie ex li
bro psaloz dō p̄is sui. ⁊ tē p̄ eūde; mo
dū i libro ecclīastes dicit i p̄ncipio. Ver
ba ecclīastes filij dō regis isrl. Vanitas
vanitatū dicit ecclīastes ⁊c. ⁊ tē i fine il
li⁹ libri dicit. Quq; eēt sapiētissim⁹ ecclīa
stes docuit popl̄z. ⁊ enarrauit q̄ fecerat.
et inuestigās cōposuit p̄bolas mltas. q̄
sūt verba vtilia. et scripsit fmōes rectis
simos ⁊ v̄itate plenos. Verba sapiētuz
sicut stimuli ⁊ q̄i clauī i altū p̄fixi. q̄ per
magistroz consiliuz data sunt a pastore
vno. Ex quib⁹ oīib⁹ p̄z. q; salon nō solū
se nomiat ecclīastes. i. cōcionatorē / eo q; do
cebat popl̄z i libello illo. s; etiā se no
minat ecclīastes. i. cōgregatorē inq̄ntū i
illo libro ⁊ ceteris cōgregauit dicta sapi
entū. s. p̄iarchaz et p̄phetaz maxie dō
p̄is sui. quā doctriaz hūerūt ab vno so
lo deo pastore ⁊ rectore oīuz p̄ reuelatio
nez ⁊ inspiratiōez. Ex quoz dictis cōpo
suit illū libellū. in quo refutat oēs falsas
opioēs hoīuz mūdanoz de hūana felici
tate. oīdēdo / q; nō cōsistit in possessione
hūanaz scīaz / nec diuitiaz n̄c honoz n̄c
dignitatū: s; i obfuātia diuīoz p̄ceptoz
Ex sup̄dictis sequif. q; ille liber ecclīastes
nō ē p̄cise de reb⁹ hūanis: s; etiā diuinis
nec hec doctria ē hūana s; diuina ⁊ diuī

nit⁹ inspirata: inq̄ntū dicit se ista cōgre
gasse ex dictis sapiētū que data sunt a pa
store vno. Et inq̄ntū oīa q; d̄nr in h̄c
libro referūtur ad deū. et inq̄ntū relictis
oīib⁹ mūdanis exhortaf ⁊ cōsulit ad di
uina p̄cepta obfuāda. Secūdo sequitur
etiā esse falsas opionē quozūdā iudeoz
et multoz p̄uoz diuitū xp̄ianoz: qui pu
tāt salonem nō curasse nisi de his q; sunt
sub sole / et putasse aīaz hūanā esse mo
talē et nullā esse futurā vitā p̄ter p̄sentē

⁊ h̄ accidit eis ex cecitate et supbia
et obfuatiōe q; vnusquisq; q̄lis ē talia di
cit ⁊ opaf et talis finis vidē ei p̄mo et h̄i.
Hāz salon i h̄ libello māifeste oīdit ani
mā hūanā esse imortalē ⁊ p̄petuā. cū ait
in vltio cap̄o. Memēto creatoris tui in
dieb⁹ iuuetutis tue / anteq; veiat t̄ps af
flictiōis tue ⁊c. et ante q; reuertaf pul
uis i terrā suā / vñ erat. et sp̄s redeat ad
deū qui dedit illū ⁊c. Et sic cōcludit di
cēs. deū time et mādata ei⁹ fua: h̄c ē oīs
homo. cūcta q; fiūt adducet de⁹ iudiciuz.
Ex quib⁹ p̄z. q; salon p̄fitef aīaz hūanaz
esse imortalē et p̄petuā et a deo creataz.
et quō post mortez debet apparere ante
deū qui creauit eas. et quō ē iudicāda et
p̄miāda / aut puniēda fm opa q; hīc gef
sit. Q̄d quidē iudiciū ch̄rist⁹ de⁹ et ho
mo ē factur⁹. Et sic p̄z q̄r ille liber ecclī
astes ē p̄pheticus de xp̄o ⁊ tota ecclesia
vtriusq; testamēti. Et sic ptinet ad sacrā
scripturā. q; finis ei⁹ ē dirigere hoīez in
deū iustū iudicē. Terci⁹ aut liber qui
dicif cātica cāticoz / quē p̄ manib⁹ h̄m⁹.
excedit oēs alios libros. et obtinet prin
cipatū inter oīa opa salonis: eo q; altio
ri et ampliori et sup̄tiliori modo p̄pheti
ce p̄dicat oīa misteria n̄re redēptionis et
totū discursus ecclīe. Et sic ē p̄sideranda
dupl̄x materia i h̄ libello. p̄mo materia

5
Prologus.

proverbialis et pabolica ex qua salom accepit pabolam et in quibus prouidit in spiritu misteria futura de christo et ecclesia. Et ista est tota scriptura veteris testamenti. et totus discursus ab adam usque ad fundationes primi templi et usque ad prosperitatem sui regni. Secunda materia principaliter itata est totum misterium nostre redemptionis et totus discursus ecclesie ab incarnatione christi usque ad prosperitatem ecclesie sanctas per uersiones magni constantini. ut per singula patebit. Et sic patet quare salom scripsit loquitur in hoc libro de christo et ecclesia. Iste per uocabula methasorica per infra patebit. Quatum ad tertium capitulum huius prologi in quo queritur de causa formali huius libri est primo notandum quod duplex annotata forma in hoc libro. scilicet forma tradendi siue tractandi et forma tractati. Forma autem tradendi dicitur methasorica et decantatiua in quantum procedit metrica et decantatiue. scilicet metro sacro aut pindarico et generaliter lyrico. Et sic totum hoc opus denominatur canticum siue catica. Item quod in toto isto opere procedit methasorice seu parabolice: id est dicitur canticum methasoricum seu pabolicum. Sed quod procedit sub triplici methasora secundum triplicem conditionem personarum quas introducit ad loquendum. Ideo istud opus siue carmen triplici nomine denotatur et appellatur secundum quod sub triplici methasora introducit christum et ecclesias. que sunt persone principales ad loquendum introducte. Nam in quantum introducit christum et ecclesias sub pabola et methasora sponsi et sponse: tunc dicitur carmen siue canticum epithalamium. et totum opus dicitur epithalamium. id est canticum nuptiale. In quantum describitur amor christi ad sponsas suas quam sibi per fidem desponsauit hic per gratiam et in futuro per gloriam: in quo canticum nuptiale explicatur omnis effectus amoris quos christus ostendit erga ecclesiam sponsas suas in opere nostre redemptionis et glorificationis. per singula

cantica. Sed in quantum quomodoque introducit christum et ecclesias sub methasora pastoris et gregis: tunc dicitur carmen bucolicum. id est carmen pastorale. Et totum opus dicitur quedam bucolica et quedam egloga ad modum bucolicorum theocriti et uirgilij. Sed in quantum introducit christum et ecclesias ad loquendum sub methasora agricolae et vinee aut orti aut agri. tunc potest dici quedam methasorica georgica. Et sic patet quare triplici modo methasorice procedit salom in hoc opere. scilicet modo epithalamico et bucolico et georgico. Et sic istud opus partitur dicitur epithalamium. et partitur bucolica. et partitur quedam georgica secundum diuersitatem conditionum personarum introductarum ad loquendum siue personarum de quibus fit sermo. Et hoc pertinet ad formas libri eo quod denotatio fit a forma. Secundo modo consideratur in hoc libro forma tractati in quantum totum habet rationem forme respectu partium. et per se proponitur ex suis partibus aut diuiditur in eas. Et sic totum istud opus duplex potest diuidi. uno modo per decem cantica poetica. Alio modo per dramata uel drama dramatis grece. id est est quod iterrogatio siue petitio latine. Sed quod istud opus procedit quomodoque per modum petitionis et interrogationis. ut ibi. Quae est ista que ascendit per defunctum et cetera. aut ibi. Qualis est dilectus tuus. aut quo abiit dilectus tuus et cetera. Ideo dicitur etiam canticum dramaticum. id est dialogicum et interrogatiuum. Et id est quot sunt iterrogationes: tot dicitur esse dramata. Et sic origenes et hieronymus. diuidebant totum istud opus per dramata. Sed satis mihi uidetur. ut diuidatur per cantica. per se in procedendo patebit. Quatum ad quartum capitulum de fine huius libri est aduertendum. quod salom duplicem finem assignat et notat in hoc libro. scilicet unum propheticum et alterum anagogicum. Primum finis et immediatus erat ut ecclesia per illo statu. scilicet populus israel recipet christum in sponsus et uerum messiam et

.a. iiii.

redēptorē i suo primo aduētū qñō veni/
ret ⁊ apperet in carne. Qd̄ notat caplo
tercio. i q̄to cātico cū d̄r. Egredimini fi
lie syō ⁊ videte regē salōnē i dyademate
quo coronauit eū mater sua i die despō/
satiōis illi⁹ ⁊c. Quasi dicat / O isrl̄ite et
iudei cū videritis xp̄s deū icarnatū veni
entē in carnē ⁊ p̄dicātē vob: egredimini
a iugo legis. et relinquitē ceremonias et
oīa legalia. et recipite xp̄s in regē ⁊ mes/
syā ⁊ redēptorē: ⁊ recipite doctrias ⁊ le
ges ei⁹ euāgelicā. Secūdo vero finis vlti
mat⁹ ⁊ anagogicus ē. vt vnaqueq; aīa fi
delis postq̄ est iā p xp̄s redēpta / relinq̄t
ista mūdāna trāsitoria: et iūgatur spōso
suo xp̄o p caritatē ⁊ anelet ad supiorem
patriā / et cupiat dissolui ⁊ esse cū xp̄o.
Et tādē vt tota ecclia in fine mūdi intro
ducatur ad nuptias celestis gl̄ie et p̄ie cū
spōso suo xp̄o. Qd̄ notat in fine toti⁹
libri. cū spōsus vocat spōsas dices. Que
bitas i ortis fac me audire vocē tuā. Et
i p̄a respōdēs dicit. Fuge dilecte mi. esto
similis capree hymnuloq; ceruorū super
mōtes aromatū. Quasi dicat. Fugiam⁹
ab hoc miso mūdo: et duc me tecū in pa
triā celestē. Et fm istū finē moralē ⁊ ana
gogicū oēs sacri doctores antiqui expo
suerūt istū librum. vñ sicut toti erāt sc̄ti et
feruētēs caritate / nō curabant de sensu
pphético huius libri. naz p̄suposita fide
postq̄ iā eram⁹ redempti: nō laborabāt
nisi deducere aīas ad amorē sui sponsi et
creatoris ⁊ redēptoris. Et sic origenes ⁊
b̄tus hiero⁹. ⁊ aug⁹. ⁊ grego⁹. ⁊ b̄s ber
nard⁹ et venerabilis beda magis attēde
rūt i h̄ libro ad sensus morales ⁊ anago
gicū q̄ ad ppheticū ⁊ l̄rales. int̄m q̄ vix
apud modernos intelligit. et hētur sen
sus ppheticus hui⁹ libri ppter causas iā
dictas. Et ideo q; nō soluz caritas s; etiā

fides incipit frigescere i mūdo. et studiu⁹
sacre scripture et eius fidelis intelligētia
multū minui: hinc ē q; postq̄ deo fauētē
exposui librum psalorū dō iux sensus l̄rales
et ppheticū. ⁊ deo i p̄nti conabor cū dei
adiutorio et auxilio fm mibi gr̄as desup
datā detegere ⁊ refare itellectū ⁊ sensus
ppheticū sub methaforis et parabolis i
hoc libello latētes ⁊ clausus. Verūtānē
valde mibi difficile videt⁹ opus tā arduū
aggredi velle tētare. tñ ppter difficulta
tes materie. q; de reb⁹ altissimis ⁊ ineffa
bilib⁹ misterijs. s. incarnatiōis ⁊ redem
ptiōis. Tuz ppter latitudiez materie. q; de
toto discursu ecclie ab adā vsq; ad iu
diciū. Tū ppter formā tradēdi ⁊ tractā
di hui⁹ libri. q; pcedit modo methafori
co multiplici. s. epitalamico. et bucolico
et georgico. Tuz ppter defectū humani
auxilij. nā oēs sacri doctores antiqui re
licto sensu pphético ⁊ litterali p maiori
parte exposuerūt istū librum tñ quo ad
sensus morales ⁊ anagogicū. ⁊ tē q; ori
genes qui p̄m⁹ post ap̄los attētavit expo
nere istū librum. tñ fecit duas omelias.
q̄s b̄tus hiero⁹. trāsulit ex greco in lati
nū. In quib⁹ vix absoluit primū cap̄m
hui⁹ libri. ⁊ tē b̄tus hiero⁹ fecit q̄ttuor
omelias q̄b⁹ vix absoluit sc̄d̄s cap̄s hui⁹
libri. ⁊ tē b̄tus bernardus edidit. lxxx.
omelias siue fmoēs i quib⁹ vix attingit
et explet terciū cap̄s huius libri. Solus
aut venerabilis beda ⁊ b̄tus greg⁹ expo
suerūt ⁊ explenerūt totū librum. s; solum
fm sensus morales ⁊ anagogicū / sicut ce
teri doctores. Et ideo cū gr̄adi veneratio
ne suscepta et p̄suposita doctria sup̄dic
torū sacrorū doctoz. et cū gr̄adi hūilitate
semper iuocato diuino auxilio / quid sibi
velit iste libellus iux sensus ppheticus et
litteralē expiri conabor. Et ideo in noie

6
Prologus.

iesu ad ei⁹ expositiōem accedā⁹. Et pmo
ad expositiōez titli. deinde ad expositiōez
tractat⁹. Unde huic libello fm latinos
pponit talis titulus. s. Cātica cāticoꝝ sa
lomonis. scōs vero hebreos. cāticū cāti
coꝝ ip̄i saloni. Et sic videt⁹ dñia iter nos
et hebreos i positiōe ⁊ pñutiatiōe huius
titli. quē pposuit esdras huic libro. nam
nra trāslatio sonat mltā cātica cōtineri
in h̄ libro. Et lra hebrayca sonat esse tm̄
vnū canticū. S; i h̄ nulla ē difficultas
q; totus iste liber pōt dici vnus canticus
vniuersale. et mltā particlaria cantica.
put patebit i diuisiōe et psecutiōe libri.
S; ē valde notāda dñia. nā p nras trāsla
tiōez denotaf. q; salon fecit istū libru. Et
p lram hebraycā notaf. q; totū istud cā
ticū dirigit ip̄i saloni. Et sic videt⁹. q; sa
lomō fecerit h̄ cāticū p se ip̄o ⁊ sibi ip̄i.
Et sic nullū eēt q̄rēdū misteriu. nec spua
le sacramētū n̄c aliq̄ pphetia in h̄ libro.
q̄d eēt erroneū ⁊ hereticū. Quia tūc
iste liber nō eēt annumerand⁹ iter libros
sacri canonis. Q̄d eēt q̄ dicta i pmo
caplo. huius plogi. et ideo p huiusmōi
errore vitādo et dñia trāslatiōis h̄ titli
declarāda ē pmo notandū: sicut dictum
fuit i plogo expositiōis libri psaloz trac
tatu. iiii. q; oia noia p̄iarchaz et pphē
taz fuerūt eis ip̄osita pphetice ex diuina
puidētia ⁊ inspiratiōe pphetica scōs of
ficia ⁊ proprietates eoz inq̄ntū fuerunt
figura xp̄i futuri. ⁊ inq̄ntū xp̄s fuit figu
rat⁹ in eis. Et sic dicit aug⁹ et leo papa.
q; xp̄s fuit occisus in abel. ⁊ liberavit ec
clesiā figuraliter in noe. Et fuit figurat⁹
pater gētū in abraaz. ⁊ imolat⁹ in ysach
et bñdict⁹ in iacob. et libauit eccliāz siue
gen⁹ hūanū de captiuitate diaboli i moy
se. et introduxit fideles in terrā viuētūz
in iosue. Et passus ē ⁊ refrexit in dauid

Et edificauit eccliāz in salone ⁊c. Et
sic xp̄s fuit ver⁹ abel/et ver⁹ noe/et ver⁹
dō/⁊ ver⁹ salon. Et q; illi nō fuerūt nisi
figura ⁊ pictura xp̄i. Et ibo xp̄s mathei
xii. iudeis q̄rētib⁹ signū de celo i q̄ pfate
faciebat miracula. rñdit dicēs. Generatiō
paua et adultera signū q̄rit. et signū nō
dabit ei/nisi signū iōne pphete. q; sicut
ionas stetit i vētre ceti trib⁹ dieb⁹ et tri
bus noctib⁹: ita erit fili⁹ homis in vētre
terre. Et subdit. Ecce plus q̄ iona hic.
Itē regia auster veit audire sapiētā sa
lomōis a finib⁹ terre. ⁊ ecce plus q̄ salo
mō hic. q̄i dicat. q; ille fuit ionas i figura
s; xp̄s fuit plus q̄ ionas et verus ionas
q; tertia die refrexit de sepulchro. Itēz
xp̄s fuit ver⁹ ⁊ plus q̄ salon. q; ille acce
pit sciam ad mēsurā. et solū venit regia
austri ⁊ quidā finitimi ad audiēdā sapiē
tiaz ei⁹. sed xp̄s accepit grāz et sciaz sine
mensura. et ad ei⁹ doctriaz et legē euāge
licā venerūt oēs gētes a solis ortu ⁊ occa
su: et ab aquilone et austro. Et ideo xp̄s
fuit ver⁹ salon. ille aut fuit solū figura ⁊
pictura hui⁹. Et ita pariter est dicēdū. q;
ille salon dict⁹ est deo amabilis solū figu
raliter respectu xp̄i. q; ille fuit amabilis
deo solum i iuuetute. s; in senectute fuit
deprauat⁹ et deo fctis odiosus. s; xp̄s fuit
semp deo p̄i dilect⁹ in quo sibi semp com
placuit. et cui semp fuit obediēs vsq; ad
mortē crucis. Itē salon fuit figuraliter
intm̄ dict⁹ eccliastes inq̄ntū pgregauit in
se p studiū ⁊ doctriaz scias hūanas crea
tas et diuinas. S; xp̄s dict⁹ est ver⁹ et
plus q̄ eccliastes. et q; ip̄e fuit lux vera
que illuminauit salonē/ et locut⁹ ē p om̄s
p̄iarchas ⁊ pphetas. Et postea locut⁹ ē
n̄b in carne. Et illuminauit oēs hoīem
venietē i hūc mūdū. Et sic p; qualr xp̄s
est ver⁹ salon ⁊ ver⁹ deo dilectus/ et ver⁹

ecclesiastes. et quare salomō nō fuit sortitus
huiusmodi nōia/nisi inquātus fuit figura
xp̄i. Et sic ergo est dicēdū. q̄ q̄ ille salon
t̄poralis et terrenus fuit figura xp̄i veri
salonis. Ideo p̄posuit istū librū de xp̄o
salone sp̄uali: dirigēdo ip̄s ip̄i saloni sp̄i
rituali/ qui ē vere deo p̄ri dilect⁹ et verus
ecclesiastes ⁊ ver⁹ cōgregator om̄iuz dissi/
patay. et ver⁹ cōgregator om̄iuz virtutuz
et veritatū. Est ergo sensus hui⁹ titli. q̄
salon terren⁹ et figuratiuus fecit hūc li/
brū directū vero saloni sp̄uali/ qui ē xp̄s
de⁹ et homo sp̄sus ecclie. Sed nūc restat
querēdū. q̄re d̄ cātica cāticoꝝ. i. q̄re ad/
ditur li cāticoꝝ. Ad hoc breuiter r̄ndef
q̄ h̄ genitiuus pluralis addit⁹ sup̄ nōia
tiuz seu quēcūq̄ obliquoꝝ comuniter
denotet aliq̄ excellētiā seu excessuz sup̄
oīa eiusdē generis. vt p̄pheta p̄phetay.
philosoph⁹ philosophoꝝ. h̄ bene istō cā/
ticū salonis excedat oīa cātica moysi/et
alioꝝ p̄phetay ī sublimitate ⁊ pfundita
te p̄phetie: t̄n nō excedit cātica dauid. cū
p̄batū sit ī p̄logo libri psalmoꝝ d̄ suis/
se eximiū om̄iuz p̄phetay ī pfunditate
p̄phetie de xp̄o et ecclesia. Et ideo ille
genitiu⁹ pl̄ralis nō denotat excellētiā al
titudis p̄phetie ī salone. s̄ dicit excellen
tiaz ī p̄prehēsiōe multitudis sentētie sub
breuitate fm̄ois. eo q̄ salon cōprehēdit
ī istis paruis decē cāticis sentētiā to/
tū discursuz legis ab abraā ⁊ moysi vsq̄
ad xp̄m. et exīde vsq̄ ad magnū p̄stātī/
nū. Et etiā inq̄ntū ī his decē cāticis cō/
prehēdit sup̄ficialr̄ oīa cātica d̄ p̄ris sui
et om̄ia cātica moysi et alioꝝ. Et sic d̄
cāticū cāticoꝝ. i. cōtinēs oīa alia cātica.
q̄ h̄ d̄ in. c. l. psalō cōprehēderit totam
legē et p̄phetas et totū nouū testamētū
t̄n salon ī breuiori fm̄oe fuit abreniatoꝝ
sentētie p̄ncipalis ip̄oꝝ psalōꝝ d̄. Et sic

Et op⁹ d̄ cāticū q̄i abreniatoꝝ psalōꝝ
et cāticoꝝ d̄. vñ sicut ypochr̄as p̄ple/
xus ē totū corp⁹ medicine ī breuib⁹ cāti/
cis/ qui dicuntur amphorismi. Et etiam
auicēna postea voluit abreniare magis
cātica ypochr̄atis sub p̄antiorib⁹ et bre/
uioꝝ cāticis. Ita pariter salon sub
decē cāticis voluit p̄prehēdere ⁊ abrenia
re oēs psalōs d̄. ymo totuz discursum
legis ⁊ p̄phetay. Itē hec ē causa quare
esdras intitulauit istū librū cātica cātico
rū. Sed postea venit virgo maria/ q̄ fuit
p̄ma p̄phetissa ⁊ tympanistr̄ia et p̄ma
euangelista noui testamēti. que p̄posuit
illud breuissimū cāticū. s. Magnificat
aīa mea d̄n̄s. ī quo sub decē versibus cō/
plexa est totaz legē et p̄phetas et totum
nouū testamētū. in quo simul fuit p̄phe
tissa ⁊ euangelista vt p̄s. Et ideo illō cāti/
cū virgīs meref̄ dici cāticuz cāticoꝝ. et
psalteriū decē corday. q̄ supat oīa cāti/
ca ⁊ oēs psalmos. Et ideo p̄tinue cantat
ip̄m ecclia ī officio vesporū. put decla
ratū est ī expositiōe illi⁹ cāticī virginis
marie. Et sup̄dictis p̄s qualiter iste liber
d̄ cātica cāticoꝝ. ⁊ quō salon terren⁹
fecit ip̄m de salone sp̄uali sponso ecclie.

Declarato igif̄ titulo deueniēdū est
ad tractatū. et primo ad eius diuisionē.
secūdo ad eius expositiōē. Quē quidem
tractatū quidā antiquoꝝ diuiserūt per
octo capla. alij aut. s. origenes et hiero⁹
diuiserūt ip̄s p̄ dramata. Et sic quot sunt
petitiōes ⁊ interrogatiōes: in tot parti/
tiones diuiserūt euz ī suis expositiōib⁹
Sed satius ⁊ cōmodius mihi videt̄. vt di/
uidamus ip̄m p̄ cātica. et p̄ cōsequē p̄
misteriaz: eo q̄ ī quolibet cātico cantaf̄
et explicaf̄ aliq̄ distinctū misterīū euan
gelicuz. Et sic quot sunt cātica ī h̄ libro
tot erūt p̄ncipales p̄tes ei⁹ ī exponēdo.

Prologus

7

Quod quod dictum est quod materia principalis iteta in libro sunt misteria euangelica et totus discursus ecclesie christi ab incarnatione usque ad iudicium et maxime usque ad prospicitate ecclesie data tempore constantini usque ad iustinianum. put salomon preuidit in spiritu contemplando totum discursus veteris testamenti usque ad suum tempus. Ideo est aduertendum quod decem principalia misteria considerauit et contemplatus est salomon in veteri testamento. in quibus preuidit in spiritu tanquam in speculo decem misteria futura in nouo testamento. de quibus fecit decem cantica in libro. Et ideo ante quod accedatur ad expositiones et diuisiones huius libri sunt presupponenda et prenotanda illa septem principia que ego posui in expositione libri psalorum tractatu. iij. cum illis decem regulis siue clauibus ad apertenda misteria noui testamenti que latebant sub figuris et gestis et promissionibus et generaliter sub littera veteris testamenti. Quorum principiorum primum est istud. scilicet quod tota sacra scriptura utriusque testamenti est ab ipso deo tradita et reuelata. puta in primo testamento per patriarchas et prophetas. Et in secundo testamento per uerbum incarnatum. Ex quo patet quod sacra scriptura non potest metiri nec sibi aliquid falsus subesse. Secundum principium. quod in diuinis est trinitas personarum cum unitate et simplicitate substantie. scilicet quod licet pater et filius et spiritus sanctus sint tres persone relative. tamen sunt unus deus et una substantia.

Tercium. quod uerbum diuinum filius patris assumpsit ueram carnem animatam ex uirgine maria in unitate suppositi. itaque quod christus est uerus deus et uerus homo. Quartum. quod christus in illa humanitate assumpta pro nostra redemptione fuit uere passus et mortuus et refregit etc. Ex cuius passionis uirtute habent uirtutes et efficaciam omnia ecclesiastica sacramenta. Et a quo tanquam a capite descendunt deriuantur omnia genera gratiarum et donorum

spiritualium in tota ecclesia. Quintum principium. quod non solum christus est caput et spiritus ecclesie. sed etiam est finis et terminus et ueritas totius legis ueteris et prophetarum. Et per omnes tota scriptura legis et prophetarum nil aliud fuit nisi uia in christum et signum et figura et umbra. itaque nihil fuit dictum nec gestum in ueteri testamento gratia sui. sed in figuris et prophetis christi que erat finis legis et prophetarum. que omnia fuerunt completa et verificata per christum. puta ibi fuit ostensum.

Sextum principium. quod christus non solum fuit et est caput et spiritus ecclesie et finis et terminus legis et prophetarum. in quo finiuit cursus lex et prophete. Sed et christus est mediator dei et hominum. Nam sicut deus pater per filium uerbum suum omnia creauit: ita per eundem filium suum in carnatum genus humanum recreauit et reparauit. Et sic christus est mediator propitiator et aduocatus et procurator et fidei iussor et interpres et iudex inter nos et patrem et mediator dispensator omnium bonorum. ut ibi fuit probatum. Septimum principium est. quod sicut christus est metrum et principium et mensura et fons omnium bonorum effectiue. ita dyabolus est principium et causa omnium malorum et peccatorum persuasive. Item non solum prenotanda supradicta septem principia. Sed etiam ille decem regule et clauis que fuerunt assignate in eodem tractatu ad apertendas scripturas sacras et enigmata earum. Quarum prima est de eentia et persona. Secunda de christo deo et homine. Tercia de christo capite et ecclesia sponsa sua siue corpore mystico. Quarto de natura et gratia. Quinta de spiritu et littera. Sexta de sensu uerborum in quo fiunt et non quomodo que faciunt. Septima de seculis et etatibus diuine legis et unius ecclesie ab adama usque ad iudicium. Octaua regula de diabolo et eius corpore. Nonna de specie et genere. siue de toto et parte tam in numeris

quod in locis et nationibus. Decima regula de figuris et tropis grammatikalibus. prout ibi ad locum fuit explicatum. Quequidem septem principia et decem regule maxime sunt necesse ad apertenda misteria sacra que sub metaphoris et enigmatibus latent in libro primo in quo salomon sub metaphoris sponsi et sponse et pastoris et gregis et agricultoris et orti et vinee predicat omnia misteria christi et ecclesie. et nostre redemptionis. Sumendo parabolas ex gestis et promissionibus et vaticiniis scripture veteris testamenti. sicut fecit dominus in libro psalorum. Quia salomon considerando et contemplando misteria sacre scripture veteris testamenti: ibi tanquam in speculo preuidit in spiritu prophetico futura decem misteria christi et ecclesie et totius nostre redemptionis.

nam primo contemplatus est omnes promissiones de christo futuro redemptore factas patriarchis et prophetis veteris testamenti et specialiter desiderium filiorum israel exitum in egipto petentium liberari de illa captiuitate. in quibus preuidit in spiritu totum desiderium patriarcharum et prophetarum et omnium fidelium tam uiuorum quam mortuorum existentium in limbo inferni expectantium christum ut veniret ad redimendum genus humanum de captiuitate peccati et de limbo. Secundo contemplatus est salomon totam fabricam archae et tabernaculi quod de precepto fabricari ipsi moysi. per quam fabricam salomon preuidit in spiritu totum misterium incarnationis. Tercio contemplabat salomon qualiter deus intrauit in archam et loquebatur et docebat moysen de tabernaculo. Per quod misterium preuidit predicationes christi in humanitate. et dationem legis euangelice.

Quarto contemplatus est peregrinatio archae per desertum a cuius facie mota est terra et facta sunt multa miracula. Per quod preuidit in spiritu totam peregrinationem christi per terram promissionis facienda stupenda mi-

racula multo maiora. Quinto considerauit ascensus moysi in montes abarin et falgas: unde prospexit totam terram promissam et considerauit diuisiones et partes eius prout deus ostendebat sibi. ut patet deuteronomio. xxxiiiij. Per quod misterium preuidit salomon. qualiter christus illustrata tota terra promissionis debebat ascendere hierosolimam ad predicandum et crucifigendum etc. Sexto considerauit et contemplatus est salomon. qualiter moyses post multos labores et vexationes sibi illatas ab illo duro populo mortuus est in vertice falgas. nec amplius visus est corpus eius illi populo. Per quod preuidit salomon qualiter christus erat moriturus in monte crucis in iherosolymis. quem iudei ceci amplius nunquam erant visuri. Septimo considerauit salomon qualiter iosue fuit substitutus dux per moysen. et introduxit illum populum in terram promissionis. Per quod misterium preuidit resurrectionem christi. et qualiter christus per resurrectionem debebat in trodudere in terram uiuentium omnes fideles veteris testamenti. quos eduxit de inferno et de captiuitate diaboli.

Octavo considerauit salomon qualiter iosue elegit. xij. duces. cum quibus adeptus est totam terram promissionis eius signis et portens. Per quod misterium preuidit in spiritu qualiter christus per resurrectionem debebat mittere. xij. apostolos ad predicandum euangelium omni creature. qui totum populum gentilem subiecerunt iugo christi diabolo foras eiecto. Nonno considerauit totum discursus illius populi usque ad tempora domini. et omnes afflictiones quas passus est a finitimis tempore iudicium. et omnes victorias quas de eis obtinuerunt. et finaliter contemplatus est victorias ipsius domini. et quomodo subiecit sibi non solum totam terram israel. sed etiam omnes populos infidelium finitimorum fecit sibi tributarios. Per quod preuidit salomon in spiritu decem et etiam quattuordecim persecuciones imperatorum et tyrannorum contra ecclesias

Prologus.

8
tēpore martirij. et quō ecclesia debebat sibi
subiscere totū populū gētilē. Decio
contēplabatur salōn pspitatez sui regni
et pacē ⁊ multitudiez diuitiaz. ⁊ quō ex
pcepto dō edificauerat illō tēplū ma/
gnificū ⁊ ampliauerat ⁊ ditauerat illā
ciuitatē et regnū ⁊c. Per quō misterium
prouidit in spū q̄l̄r ecclia xp̄i post mltas
persecutiōes multo sanguie martirij effu
so debebat pspari. ⁊ p totū orbē libere
ampliari ⁊ quietari post pueriōez cōstā
tini. De sup̄dictis ergo decē misterijs
euāgelicis q̄ erāt faciēda i toto discus/
su noui testamēti. salōn fecit decē cātica
in hoc libro sumendo parabolas ex sup̄/
dictis misterijs veteris testamēti. Et sic
in vnoquoqz cātico cātat vnū misterij
euāgelicū. Nam i primo cātico cā
tat totū desiderij oīuz fidelium veteris
testamēti xp̄m expectatiū. In sc̄do cā
tico cantat misterij incarnationis xp̄i.

In tercio cātat misterijz vocationis
ap̄loz p xp̄m ⁊ electiōis eoz. In q̄r/
to cantat ostēsiōez xp̄i in carne et pere
grinationem et operationem miraculo
rum. In quinto cātat eius ascensū.
in iherl̄s et exhortatōez ei⁹ ad iudeos et do
tatiōez ecclie in bonis spūalibus. In. vi.
cantat xp̄i mortē et passiōez et mysterijz
nre redēptiōis. In. vii. cantat ql̄itez ap̄li
post receptōz spūs sc̄ti predicarūt cristū
esse verū messyā pp̄lo iudayco et i iherl̄s.
In. viii. cātat missiōez ap̄loz ad predicā
dum p vniversū orbē. In. ix. cātat cōfli
ctum et pugnam et victoriā martyruz.
In. x. cātat pspitatē et pacē ecclie datas
p cōstantinū. Primū canticū incipit
ibi. Osculet me osculo oris sui. Sc̄dm
ibi. Dū eēt rex i accubito suo. Tertij
ibi. Vox dilecti mei iste venit saliens in
mōtib⁹. Quartū ibi. Que est ista que

ascendit p deftus. Quintū ibi. Quā
pulchra es amica mea. Sextū ibi. Sur
ge aquilo. et veni auster. Septimum
ibi. Adiuro vos filie iherl̄s. si inueneritis
dilectū meū. Octauū ibi. Quo abiit
dilectus tuus. Nonū ibi. Quid vider
bis in sunamite ⁊c. Decimum ibi.
Que ē ista que ascēdit de defto delicijs
affluens. Ad maiorē autē euidentia eoz
que dca sunt et dicēda est aduertēdū. q̄
sacra scriptura veteris testamēti duob⁹
nominibus generaliter nūcupat. Nam
primo dicitur testamētum dei inq̄ntū
deus promisit illi populo bona futura.
et inq̄ntum illa pmissio erat pfirmāda
et pplēda p mortē testatoris. Unde te/
stamētum dī de testoz testaris. qd̄ idē est
qd̄ cōfirmare et ratificare. Et sic intātus
dicit testamētū inq̄ntus est cōfirmatus p
vltimā volūtātē testatoris. sed qz vltima
voluntas ē illa q̄ p solas mortē testatoris
terminat et finitur. Ideo nunq̄ dī testa
mentū ratum vsqzquo ē cōfirmatus per
mortē testatoris. qz p totū tēp⁹ añ pote
rat ip̄e testator mutare volūtātē. Et ideo
heres nunq̄ accipit nec possidet heredita
tem nisi p mortē testatoris. qz tūc ē valī
dus testamētū. Ex quib⁹ sequit q̄ scripta
vetis legis n̄ fuit vere testamētū. s; dispo
sitiō testamēti. n̄c dī testamētū nisi inq̄ntū ē
cōfirmandū p mortem dei testatoris. Et
p p̄ns oportebat vt de⁹ moreret ad h̄ q̄
testamētū cōfirmaret. qz aliter mansis
set caducū et vanum. S; qz deus ē essen
tialiter immortalis et infallibilis et etern⁹
qz ineternū pmanet idem. et anni sui nū
q̄ deficient. psal̄o. c. j. Et ideo oportuit
vt deus fieret personaliter homo. vt ille
homo assuptus psonalr de⁹ moreretur
ad confirmāduz testamētuz dei et vt cō/
pleret oia promissa. Et sic per mortez et

sanguinem xpi fuit confirmatum totus
vetus testamentus. vt ps ad hebre. ix. et
x. Et ideo patres et fideles veteris testa/
menti non potuerunt adipisci re-promissio/
nes nisi simul nobiscum p mortem xpi. ad
hebre. xi. Et sic ps qualiter scriptura le/
gis et pphetarum intm dicebatur testa/
mentus dei inqntu erat p morte et san/
guines xpi cofirmadu. Et ideo dixit xps
Hic calix nouu testamtu est in meo san/
guine. i. nouiter in meo sanguine confir/
matus. p ad cor. xi. Secdo modo scri/
ptura legis et pphetarum dicebat pactum
siue pbedus despofale. inqntu de? elegit
sibi illuz populu in populu peculiarem
et ppiuz. et ille populus accepit deu in
deus et dnm et pastores spualem: et pro/
misit obfuare leges eius. vt ps exo. xix.
et. xx. et. xxiii. et p totu discursuz legis
et pphetarum. vñ exo. xix. dicit de?. Si au/
dieritis vocem meam et custodieritis pactu
meum: eritis mihi in peculiu de cunctis
populis. Mea est enim ois terra. et vos
eritis mihi in regnu sacerdotale. et gens
sancta etc. Cui respondit populus. Cui
ta que locutus est dominus faciemus.
Item hoc idem respodit totus populus
quando moyses legit eis volumē legis. vt
patet. exo. xxiii. Ideo tuc moyses ad co/
firmationē illius despofationis et pmissi/
onis imolauit. xij. vitulos. et effudit vna
partem sanguinis sup altare/et alteram
partē super populū dicens. Hic ē sanguis
pbederis. qd pepigit vobiscuz dñs super
cūctis sermōib? his etc. Ad denotadu et
significadu q illud testamtu et illud
pbedus de spofale nō poterat cofirmari
nisi p sanguinē xpi spofi huius ppli. Ex
quib? ps q sicut illud testamtu nō po/
terat confirmari et adimpleri nisi p mor/
tem et sanguines xpi testatoris: Ita illa

despofalia siue despofatio facta inter dnm
et pplm nō potat pfirmari nec adimpleri
et ratificari nisi p presentia dei venturi i
carnē. Eo q talis despofatio facta fuerat
per verba de fuso. et p spofum in carnes
familiariter ventuz et cū spofa locutuz
et pueraturum. Ex supdictis ps. et put/
dictu fuit in plogo expositiois libri psal/
moz. q vna lex et vnus testamentum dē
totus discursus sacre scripture et totius
eccleie ab adam vsqz ad iudiciu. Et hoc
scdm sbam et etiaz rōe vni? xpi crediti.
Sed totus iste discursus diuidit princi/
paliter in duo tpora. i. ante aduentuz xpi
et post aduentuz eiusde. Temp? eniz ante
aduentu respectu dei dicebat tpus dispo/
nendi et pmittēdi/inqntu deus pmitte/
bat futuras redemptionē et glorificatiōz
et restauratiōem toti generi humano. et
disponebat illuz populū p illa legalia ad
recipiēdu xps i suo aduentu. S3 respectu
earum rer/que gerebant et fiebat: dicebat
tpus figurandi et significadi. qz oia illa
fiebant et contingebant illis in signū et
figurā fusoz. S3 respectu pīarcharū et
pphetarū quib? fiebat pmissiōes: dicebat
tpus desiderandi et expectadi et petēdi.
quia omnes desiderabant et expectabāt
et petebant xpm futurum redemptorē
et glificatiōez tanq spofum et saluatorē
Et sic ps qlitez tempus ante aduentuz xpi
fuit temp? pmittēdi et disponēdi et figu/
rādi et significadi et desideradi et petēdi
et expectadi. Totus autē temp? aduent?
xpi et totius discursus noui testamenti
fuit tpus adimplēdi pmissa et confir/
mandi disposita et verificadi signa lega/
lia et figuras/ siue ea que erant figurata
et significata. Et respectu omiuz fideiū
fuit et est tpus colligendi et recipiēdi.
Quia p aduentu xpi oēs fideles veteris

Primum canticum.

testamenti simul nobiscum receperunt promissiones. scilicet fructus omnium promissionum. ut ait apostolus ad hebreos. xj. Et nos collegimus et messuimus messes quas patres veteris testamenti seminarunt. ut ait saluator. Jo. iij. Ex quibus omnibus patet qualiter christus adimplevit et verificavit omnia que fuerunt in veteri testamento disposita et promissa et figurata. Et sic etiam confirmavit testam. ab initio institutum. Et complevit et confirmavit sponsalia antiqua. Et ideo lex evangelica et totum novum testamentum nil aliud est nisi veritas et confirmatio veteris testamenti in quo tempore omnes fideles receperunt omnia que fuerunt promissa et desiderata et petita in veteri testamento. Et sicut totum illud tempus fuit tempus desiderandi et petendi et significandi. ita istud dicitur tempus recipiendi et faciendi. unde non solum christus verificavit omnia que in lege veteri fuerunt promissa et figurata: sed adhuc nos verificamus et implemus omnia illa servando legem evangelicam et exercendo ecclesiastica sacramenta. que nil aliud sunt nisi quedam veritates illorum signorum legalium. Et sic faciendo et operando recipimus fructus promissionum. Omnia ergo supradicta considerans et providens in spiritu salomon fecit istum libellus. in quo voluit ostendere totum ingenium suum. quia sub brevibus et difficilibus et obscuris verbis descripsit totum discursum utriusque testamenti. Et ideo iste libellus redditur difficilius ad intelligendum. eo quod omnia que scripta sunt in utroque testamento. de christo et ecclesia. et omnia que david cantavit in cl. psalmo. voluit salomon proplecti in hoc libello sub triplici methaphora. scilicet sub methaphora sponsi et sponse. Et sub methaphora pastoris et gregis. Et sub methaphora agricolae et vinee siue orti. Et ideo istud opus simul vocatur epithalamium et bucolicum. et georgicum. Et propter hoc

redditur difficilimum ad intelligendum. scilicet ratione stili et ratione brevitatis. nam in. x. canticis proplectitur totum discursus utriusque testamenti. sub supradicta triplici methaphora. Unde in primo canticum cantat totum desiderium et omnes petitiones patrum veteris testamenti. et sic explicat tempus desiderandi et petendi et expectandi. Et in novem canticis subsequantibus cantat totum discursus ecclesie ab incarnatione christi usque ad tempora constantini et iustiniani et etiam usque ad finem mundi. ubi erit generalis glorificatio. In quibus novem canticis cantantur novem misteria de christo et ecclesia que patebit. In quibus satisfacit et annuit desiderio et petitionibus patrum veteris testamenti per singula. Procedendo ergo ad expositionem huius libri suabitur iste ordo. nam primo ponetur textus cuiuslibet canticum per versus distinctus. Secundo ponetur eius expositio. Incipit ergo canticum primum.

**Sculetur me os
culo oris sui.**

Quia meliora

sunt vbera tua vino.

Fragrantia unguentis optis.

Oleum effusum nomen tuum.

Ideo adolescentule dilexerunt te.

Trabe me post te.

Curremus in odorem unguentorum tuorum.

Introduxit me rex in cellaria sua.

Exultabimus et letabimur in te.

.De primo cantico.

Memores vberum tuorum
super vinum.

Recti diligunt te.

Nigra sum sed formosa fi
lie hierusalem.

Sicut tabernacula cedar.

Sicut pelles salomonis.

Nolite me considerare quod
fusca sum.

Quia decoloravit me sol.
filii matris mee pugnaue
runt contra me.

Posuerunt me custodes in
vineis.

Lineam meam non custodiui.

Judica mihi quem diligit
anima mea.

Ubi pascas.

Ubi cubes in meridie.

Ne vagari incipiam.

Post gregem sodalium tuorum.

Si ignoras te o pulchra in
ter mulieros.

Egredere et abi post vesti
gia gregum.

Et pasce edos tuos iuxta
tabernacula pastorum.

Equitatum meo in curribus
pharaonis.

Assimilavi te amica mea.

Dulchre sunt gene tue si
cut turturis.

Collum tuum sicut mouilia.

Aduneras aureas facie
mus tibi.

Hermiculas argento.

Sculetur me oscu

lo oris sui. Hoc est pri

mus canticum huius libri
in quo introducitur ecclesia pri

oris testamenti tanquam sponsa. et christus tanquam
eius sponsus ad loquendum. Et ideo primum canticum
habet duas partes principales. nam in prima
ponitur et explicatur sponsa diu desiderata
petitio. Secundo sponsi gratiosa responsio. ibi
Si ignoras te o pulchra. Quatum ergo
ad primum per fundamentum totius huius libri est
valde notandum. quod indigentia et carentia ali
cuius boni amissi est causa desiderij recu
pandi ipsius: sed firma promissio est causa firme
et vehementis fidei et spei ree promissae.
Et ita accidit in adam. quod cum ipse ante lap
sum fuisset creatus in illa oppulencia et feli
citate nullas patiens indigentiam: tamen cum sta
tuit et tetavit descendere ab herbis in hierico
transgrediendo divinum preceptum. tunc incidit
in latrones: qui expoliaverunt eum omnibus
bonis gratuitis. et vulneraverunt et sau
ciauerunt. et plagis in corpore et anima affe
cerunt et seminum reliquerunt. Et sic ille
qui erat oppulens et felix et dominus illius
civitatis. Cui etiam post longam vitam temporalis
erat promissa alia nobilior felicitas eterna
in celesti patria. propter talem ergo ingrati
tudinem fuit privatus presentis et futura felicitate
et expulsus ab illa civitate. et factus
exul per hanc vallem lacrimarum. et separatus
a facie dei. Et sic factus est miser et indigenus

.De primo cantico.

omnib⁹ bonis nō solū spūalib⁹ s; etiā tpra lib⁹. vt p; gen. iij. Et inde ē q; manet in sitū desiderii omnib⁹ hōib⁹ recupādi illaz immortalitatē et totū illū felicez statum

S; dicit aug⁹. in libro cur de⁹ homo. q; deus compatiēs misie et indigētie ipius ade et toti⁹ sue posteritatis promisit sibi mittere filiū suū in carnē. qui eū ab omni misia et captiuitate redimeret / et sibi re cōciliaret / et in patriā amissam et felicitatē reduceret. Et hoc fecit de⁹: ne adam desparet / s; lz de instāti misia valde doleret: tñ de sui sueq; posteritatis remedio iaz de longinquo gauderet. vñ aug⁹. concludit dicēs. vera itaq; rōe didisci⁹. q; iā ab adā dñi prestolabaf aduēt⁹. Ex quib⁹ verbis augustini sequitur. q; misia et indigentia ipius adaz et toti⁹ posteritatis sue fuit causa diuine pmissionis de xpo futuro. Et talis pmissio fuit causa fidei et spei et desiderij ipi⁹ ade de xpo futuro

Ex q; fide et spe et desiderio adā cuz tota sua posteritate fidelius semp expectabat et petebat xpm vēturū ad redimēdū ip̄s.

Secūdo sequit⁹ q; ecclia xpi primo fuit xpo despōsata p fidē in adaz. Qd pbat. nam si adā cū tanto desiderio expectabat xp̄s vt inquit aug⁹. ergo iaz tunc hēbat fidez de xpo futuro. Quia spes nō ē sine fide et caritate affectiua. quia qd credimus et amamus cuz desiderio expectamus. Et ideo ē dicendū. q; sicut de⁹ promisit ipi⁹ ade mittere sibi xpm in redēptores: ita adaz credidit ipm vēturū. et promisit sibi fidem et promisit sibi exhibere cultū latrīe sub tali fide et spe xpi futuri. in quā fide adam cū tota sua posteritate fideliiū saluabaf.

Et sic adam put fuit doct⁹ a deo. docuit filios suos exhibere latrīaz deo in signū fidei de xpo futuro. Et sic abel offerebat oblationē de frugib⁹. et Cayn de agnis

gregis. gen. iij. Et q; latrīa non solum consistit in oblatōe et adoratiōe: sed etiaz in oīone. Ideo legif. gen. iij. q; enos incepit inuocare nomē dñi. i. xpm verbuz incarnatū qd est nomē dñi. vt pbatū fuit psalmo. viij. Nam illd nomē dñi qtuor litteris scriptū significabat xpm verbuz incarnatū. quē om̄s p̄es vetis testamēti inuocabant et expectabāt. Item enoch placuit deo i illa etate et dñs tulit illuz. gen. iij. Et trāslatus ē in paradysu ecclia stici. xliij. S; q; sine fide ipossibile ē placere deo. ad he. xi. ergo sequit⁹ q; enos et enoch iam hēbant fidem de xpo fuso. et erāt mēbra eius. Et p qñs continuabāt eccliam xpi et ciuitatē dei. Et sic expectabant xpm fufum tanq; spōsuz sibi pmissum. Et sic p; q; vera latrīa et pfecta fuit dō exhibita i prima etate in signū xpi futuri. Et per qñs sequit⁹ q; ecclia in prima etate iam fuit xpo p fidem despōsata. q; iam expectabat eū. et iā sibi exhibebat latrīam fuitutē.

Itē sequit⁹ q; ecclia spōsa nō solum ab abel. s; iam incepit ab adā. sed postea fuit diuisa in duas ciuitates. nam Cayn diuisus ē a ciuitate dei. et cōstituit ciuitatē diaboli cū suis sequacib⁹. vt oñdit aug⁹. p totū librū. xv. d ciuitate dei. Abel aut māsit tanq; verus ciuis in ciuitate dei. et fuit occisus ppter verā innocētiam suam i figura xpi. Ideo abel nō dicit⁹ primus ciuis ecclie. sed p̄mus iustus et martyr qui mortu⁹ ē p iusticia et innocētia i figura xpi. q; fuit primus qui effudit sanguinez in figura xpi et p xpo. vt p; math. xxij. Adam aut fuit prim⁹ ciuis et fidelis h⁹ ciuitatis. cui p̄mo scfa est pmissio de xpo fuso. et prim⁹ qui professus ē et expectauit xpm fufum. et qui exhibuit cultū late. et docuit filios suos in quo primo ecclia despōsata ē ipsi xpo .b.

De primo cantico.

p̄ fidē ⁊ sp̄e et caritatē. Et exīde tota ciuitas dī et congregatio fidelīū xp̄m fufus cre-
dentiū et expectatiū fuit dcta spōsa xp̄i.
Est verum q̄ ista sponsa semper creuit ī
fide et perfectione per successum tempo-
ris sicut cōtinue recepit nouas promis-
siones et nouos modos collendi deum.
Nam in noe accepit nouā p̄missiōez de
xp̄o p̄ archam et signū arcus p̄betheris.
Per q̄d̄ p̄uidit misterīūz incarnatiōis et
n̄re redēptiōis. Et sic noe p̄struxit altare
et obtulit aīalia mūda in signū fidei xp̄i
fufi. Itē ipsi abraaz sc̄ta ē noua p̄missio
gen̄. xv. D̄no d̄s dixit. Suscipe celus. et
numera stellas si potes. sic erit semē tu-
um ⁊c. Ubi credidit abraaz de sua gene-
ratōe sc̄dm carnē xp̄m fufum et uerbum
incarnādus. Ideo p̄pter talem fidez re-
putatum est illi ad iusticiā. Quia in tali
fide xp̄i futuri ante circūcisiōez fuit iusti-
ficatus. ut p̄ ad. Ro. iiii. et gala. iiii. Itē
alia p̄missio facta est eidem abrae gen̄.
xxij. propter obedientiā ⁊ fidem. Quā-
do uoluit immolare ysaac filium suum.
Cui deus sub iureiurando p̄misit xp̄m
uenturū. et in eo oēs gentes regenerādas
et benedicēdas. Et appellauit locū illūz
in quo fuit imolatus aries p̄ ysaac. In
mōte d̄ns uidebit. vñ in l̄ra hebrayca ha-
bet. In mōte d̄ns uideb̄. Quasi dicat.
In isto mōte ubi imolasti istū arietē do-
minus iesus xp̄s uideb̄ imolari ⁊ cruci-
figi ī redēptionē toti⁹ gen̄ris hūani. De
quo misterio dicit saluator. jobāis. viiij.
Abraā exstauit ut uideret diē meū. uidit
et gaudisus est. p̄ fidē suple. Ex quib⁹ p̄z.
q̄ despōsatio xp̄i ⁊ ecclie sc̄ta ⁊ incepta ē
in adaz et abel. Q̄z iam fuit magis cōfir-
mata in abraā. Et sic uehemētī⁹ fuit xp̄s
in abraā desiderat⁹. Itē ista despōsatio
et unio xp̄i et ecclie iaz fuit magis cōfir-

mata et expressa ⁊ figurata ī ysaac. gen̄.
xxvij. q̄no iaz decrepit⁹ et cecutiēs uoca-
uit esau primogeitūz suū. ut benediceret
eū. s̄z iacob sc̄do genit⁹ siue nat⁹ ex p̄silio
matris simulato hitu surripuit b̄nones
vñ ysaac sentiēs fragratiā uestimētōz
īpius iacob dixit: da mibi osculū fili mi.
Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni:
quē benedixit d̄ns ⁊c. In quo misterio
p̄uidit ysaac totū misterīū uerbi icarna-
tiōis. ⁊ ecclie cū xp̄o despōsatiōis ⁊ i cor-
poratiōis. P̄uidit enīz q̄l̄r fili⁹ dei uer-
bus eternū debebat osculari hūanitatez ⁊
carnē suscipe de gen̄re īpi⁹ iacob. ⁊ unire
eaz sibi ī unitate p̄sonali. Et p̄uidit etiaz
in sp̄u oscul⁹ et despōsatiōz ecclie cū xp̄o
per mysticā unione. Et p̄uidit fragratiāz
uestimētōz hūanitatis xp̄i. s̄. fragratiāz
uirtutū ⁊ sanctitatis ⁊ donoz ⁊ gr̄az. ⁊
fragratiā eccliastricōz sacramētōz euapo-
rātes ex meritis passiōis. Per quā uir-
tutē sacramētōz ecclia erat xp̄o despon-
sanda ⁊ unieda. Itē ista despōsatio icar-
natiōis ⁊ ecclia cū xp̄o uniois iā fuit ma-
gis p̄missa ⁊ p̄firmata ⁊ figurata ī iacob
gen̄. xxvij. q̄no ī somnijs uidit scalā cui⁹
summitas tāgebat celū. et pars inferior
tāgebat terrā. ⁊ uidit d̄nm annixū scale
et anglos ascēdētes et descēdētes ⁊c. ubi
p̄uidit iacob totū misterīū icarnatiōis
s̄. q̄l̄r de⁹ erat iūgēdus hūanitati p̄ icar-
natiōz ī unitate p̄sone. et q̄l̄r tota ecclia
erat xp̄o unieda ⁊ incorporāda ī unitate
mystica. Itē ista despōsatio fuit iā magis
p̄firmata ī eod̄ iacob. gen̄. xxxij. q̄no luc-
tat⁹ ē cū anglo ī forma uiri. n̄c uoluit ip̄z
dimittere usqzquo b̄ndixit eū. ubi sortit⁹
est h̄ nomē isrl̄. vñ dixit. Uidi d̄ns facie
ad facie. ubi iacob p̄uidit totū misterium
incarnatiōis ⁊ ecclie cū xp̄o despōsatiōis
in q̄ntū de⁹ ī forma hūana b̄ndixit eū ⁊c.

De primo cantico.

et facie ad faciem sibi locutus est etc. Item
hec desponsatio fuit magis in ipso iacob confirmata
gen. xlix. quando benedicens filio suo
iuda dixit. Iuda te laudabunt fratres tui
etc. et non auferet sceptrum de iuda etc. Item
ista desponsatio christi et ecclesie iam fuit magis
confirmata et manifesta in plebe israelitica
quando eduxit ipsam de fuitute egyptiaca. et
fecit ipsam populum sibi peculiarem et dedit
sibi legem speciale. exo. xix. quando moyses ex
posuit populo omnes sermones legis. Et res
pondit omnis populus dicens. Quia quae locutus est
dominus faciemus. Item ista desponsatio christi et
ecclesie fuit iam magis manifesta et explicita
in eodem populo. exo. xxiii. quando moyses con
gregauit totum populum et legit sibi totum
volumen legis. et occidit. xij. victimas in
numerum tribuum filiorum israel. unde totus popu
lus respondit dicens. Quia quae locutus est dominus fa
ciemus. et erimus obediētes etc. Et tunc moy
ses ad confirmationem talis pacti et promissio
nis et desponsationis sparsit unam partem san
guinis super populum et alteram super altare.
Per quod misterium fuit figuratum qualiter illa
desponsatio debebat impleri et confirmari
per sanguinem christi futuri. per quem sanguines
illud testamentum erat confirmandum. Et sic per
tale pactum ille populus promittebat se rece
pturum christum veterem. Ideo moyses effun
dendo illum sanguinem super populum dixit. Hic
est sanguis pederis. quod pepigit vobiscum
dominus super cunctis sermonibus his. Item ista des
ponsatio fuit iam magis explicita et confirma
ta in eodem moysi et populo. exo. xxxiii. cum
dominus de tabernaculo loquebatur moysi facie ad
faciem: sicut solet loqui amicus ad amicum
Cui moyses dixit. Domine si inveni gratiam coram
oculis tuis: mitte quem misurus es etc. Cui
dominus finaliter misterium incarnationis promisit
cum dixit. Posteriora. i. humanitatem meam vi
debis. quam humanitates vidit postea moy

ses cum helia in monte thabor in transfiguratione
christi. Mathei. xvij. Item ista desponsatio
incarnationis christi et ecclesie iam fuit magis
explicita et manifesta ipsi moysi. deuto.
xviii. Cui deus dixit. Prophetam suscitabo
de medio fructuum tuorum similem tui: et ponam
verba mea in ore suo. loqueturque ad eos omnia
que dixerō illi etc. Ex quo patet quod christus in
lege promissus debebat esse similis moy
si in humanitate. et debebat esse deus ymo
verbum dei. quod deus debebat ponere verbum
suum in illa humanitate et personaliter non loqui
et ecclesiam sibi per legem euangelicam mystice
unire et personaliter et presentia ostendi. Nam
legit. exo. xx. quod cum cunctus populus audiret
voces et lapades. et sonitum bucine mon
temque fumigantem. Qui perterriti ac pauore
percuti: steterunt procul dicentes moysi. non
loquamur non dominus ne forte moriamur. Tunc
autem dominus promisit mittere filium suum in carnes
qui tanquam verum spiritum absque terrore fami
liariter loqueretur eis. et declararet eis le
gem datam dicens. Prophetas suscitabo eis
de medio fructuum suorum similem tui. ponam ver
ba mea in ore eius. loqueturque ad eos quaecumque
dixerō illi. Et qui verba eius quae loquitur: non
audierit: ultor existat etc. ut patet deuto. xviii
Ex quibus patet quod illa desponsatio non fuit fac
ta per verba de presenti in presentia spiritus: sed per verba
de futuro in absentia spiritus per moysen
tanquam procuratorem christi futuri. Et per omnia
illa desponsatio nunquam fuit confirmata nisi
per presentiam christi: qui per verba de presenti familiari
ter locutus est illi plebi. et desponsauit sibi
ipsam declarando legem et prophetas. Item se
quitur secundo. quod similiter cum lege data fuit pro
missus christus interpretis et declarator legis in
monte sinay. Item sequitur tercio. quod sub ea
dem pena qua se obligauit totus ille populus
ad obseruandum legem dei datam in monte sinay:
sub eadem pena se obligauit ad audiendum et
b. ij.

De primo cantico.

sequēdū xpm̄ i suo aduētū tanq̄ verū in
terp̄tes et declaratorē legis et p̄phetay.
p̄ s̄ qd̄ ait. Qui v̄ba q̄ loq̄tur audire no
luerit: vltor̄ existā r̄c. q̄ siml̄ cū lege fuit
p̄missus xps̄ de' incarnat' interpres et
declarator legis. s̄ h̄ hoc posset aliq̄s ista
re dicēs. q̄ p̄missio hui' p̄phete nō facta
est in mōte sinay siml̄ cū datōe legis:
s̄ in cāpestris moab cū moyses resume
ret legē. vt p̄ deufo. xviii. Ad s̄ respōdē
q̄ si bene r̄ distīcte volum' attēdere ver
ba moysi deufo. xviii. videbīmus mani
feste q̄liter de' p̄misit illum p̄phetam in
mōte oreb siml̄ cum datōe legis. vnd̄ ait
moyses ad ppl̄m. p̄phetas de gente tua
et de fr̄ibus tuis sicut me suscitabit tibi
dñs. ip̄s audies. vt petisti a dño deo tuo
in mōte oreb. qñō cōcio p̄gregata ē. atq̄
dixisti. vltra nō audiam vocē dñi mei. et
ignes hūc maximū amplius nō videbo.
ne moriar. Et ait dñs mibi. Bene om̄ia
sunt locuti. p̄phetas suscitabo eis de me
dio fratrū suor̄ filiez tui r̄c. Ex quib' p̄
q̄ ista p̄missio de xpo fufo sc̄ta est i mō
te oreb siml̄ cū datōe legis. q̄ lz moyses
omifit scribere ullā p̄missiōez exo. sc̄to
tñ sup̄ledo explicat ip̄as deufo. xviii. vbi
repetunt̄ ea q̄ ibi dicta sunt et sup̄lentur
ea q̄ ibi fuerūt om̄issa. Ex quo p̄ q̄ i da
tiōe legis sc̄ta fuit despōsatio dei cum illa
plebe in p̄sona oīuz successor̄. Et p̄ qñs
illa despōsatio facta fuit p̄ verba de fufo
in absentia spōsi. et idō nō potat p̄firma
ri nisi p̄ eius p̄ntias. et p̄ incarnatōz spō
si qui i ore ad os erat ppl̄o familiaritez
locufus. et legē et p̄phetas declarafus.
et spōsalia cōfirmatur' r̄ cōpletur'. vnd̄
sicut p̄ mortē et sanguinē erat testamētū
cōfirmatur'. Ita p̄ p̄ntias erat spōsalia
p̄pletur'. Et s̄ est osc̄m p̄ntie sponsi qd̄
petit spōsa dicēs. Osc̄letur me osc̄lo oris

sui r̄c. Itē q̄ nō solū illa plebs isrl̄itica
sc̄bz carnē erat xps̄ susceptura et sibi des
ponsanda i aduētū suo. s̄ etiā plebs gēti
lis. Ideo despōsatio xpi r̄ eccl̄ie nō solū
fuit manifesta et sc̄ta in populo isrl̄itico
carnali: s̄ etiā i poplo gētili. nā melchī
sedech rex salem qui erat de poplo gētili
tanq̄ sacerdos dei altissimi i fide xpi fu
turi obtulit panē et vinū deo p̄ abraā in
toto corpore mistico. vt p̄ gen. xiiiij. Itē
iob nō de genere iacob. sed de esau expec
tauit xpm̄ i carne v̄tur cū dixit. Credo
q̄ redēptor me' viuūt: et in carne mea vi
debo deū saluatorē meū r̄c. Jobā. xix.
Itē multi de poplo gētili exierūt de egip
to. et iūcti sunt cū filiis isrl̄ et cepūt legē
simul cū eis. Itē Ruth moabita de po
pulo gētili exiuit de terra et cognatione
et iūcta ē populo isrl̄itico dicēs. Popul'
tu' popul' me' r̄c. Et sic i p̄sona r̄ fi
gura toti' popli gētilis ad fidē xpi v̄tu
ri fuit xpo despōsata. Itē ista despōsatio
iā fuit magis explicita et manifesta i dō
cui sc̄ta ē de xpo multipliciter re p̄missio
vt p̄. ij. r̄. vij. et. primo. paralipō. et p̄
totus lib̄rū psalmoz. Itē ista despōsatio
incarnatiōis. et xpi r̄ eccl̄ie iā fuit magis
explicita in ysa. r̄ hier. et ceteris p̄phe
tis. quib' sc̄ta fuit reuelatio. Et maxime
in daniēle. Cui nō solū misterīū incarna
tionis r̄ passiōis xpi fuit reuelatū. s̄ etiā
locus r̄ t̄p'. vt p̄ dani. ix. Ultimo autē
de p̄p̄quo ista despōsatio sc̄ta fuit r̄ ma
nifesta ip̄i zacharie. cui dictū ē ab angelo
Exaudita ē orō tua. Luce. primo. Itē
fuit facta et reuelata ip̄i symeoni qui re
sponsum accepit a spū sc̄to nō v̄sturū se
mortē nisi pri' videret xps̄ dñi. Luce. ij.
S̄ p̄re ceteris clarius fuit reuelata talis
despōsatio ip̄i virgini marie p̄ mltas epi
phanias r̄ reuelatiōes ante diē incarna

De primo cantico.

tiōis: licet ignoraret psonaz de qua esset fili⁹ dei carnē assumptur⁹. qz solū b̄ didic̄ cit virgo maria exprimētalr qñō gabriel āgelus fuit ad eā missus dicēs. Ave grā plena ⁊c. Luce primo. vñd̄ lz ante non ignoraret futurz misteriū incarnationis tamē ignorabat modū ⁊ psonā. put ip̄a respōdēs angelo dixit. quō fiet istd̄ ⁊c. Ex toto sup̄dicto discursu sequit̄ primo. qz tota ecclia fidelīū ab adā vsqz ad virgīnē mariāz inclusiue fuit despōsata xp̄o futuro p̄ fidē. Sc̄do sequit̄. qz t̄lis despōsatio nō fuit sc̄ta p̄ v̄ba de p̄nti: s̄ p̄ verba de futuro. qz sicut xp̄s nōdūz erat incarnat⁹ n̄c p̄missus de p̄nti: s̄ de fufo Ita p̄mittebat̄ ip̄m recipe i suo aduētū Ande lz fides xp̄i eēt eis bitualr et actuali p̄nti: tñ ei⁹ obiectū erat futurz. iō sub t̄li fide ⁊ spe iustificabāf ⁊ saluabāf. Tercio sequit̄. qz talis despōsatio nō fuit sc̄ta illis p̄tib⁹ et fidelib⁹ p̄sonalr et p̄ modūz p̄sone p̄ntis: s̄ p̄ p̄curatorē et p̄ modūz p̄sone absentis. Sicut multe mulieres quōqz despōsant̄ alicui viro absentī per p̄curatorē. q̄ quidē despōsatio cōfirmat̄ postea p̄ p̄ntiā spōsi: qñō ip̄a p̄sonalr et p̄sentialr videt spōsūz. et p̄sonalr recipit eū. et osc̄latur ab eo. Ita ergo simili modo factū ē in illa despōsatiōe ecclie veteris testamēti. nā nullus eoz potuit essentialr deū videre nec locutus ē cū deo nisi p̄ substātiā mediā et p̄ angelū representatē deū. vt ait aug⁹. sup̄ gen. Et si d̄ qz moyses loquebat̄ deo facie ad faciem. exo. xxxiij. Dicēdū qz ibi nō sumit̄ facies p̄ diuina eētia: qz talis visio facialis fuit negata ip̄i moysi. vt p̄z ibidē: s̄ sumit̄ ibi facies equiuoce p̄ anḡlo p̄ quē de⁹ loquebatur. ⁊ i quo de⁹ tanq̄ in facie ⁊ p̄ facie rēp̄sentabat̄ et noscebat̄. vt ait aug⁹. ij. d̄ trinitate cap̄lo. xviii. nā de⁹ p̄ anḡlos lo

quebat̄ et dedit leges moysi. vt ait ap̄l̄us ad heb̄. p̄rio. et b̄tus stephanus act. vij. Quō aut̄ intelligit̄. qz moyses vidit deū facie ad facie: iā declaratū ē i p̄logo libri psaloz tractatu. ij. Hūc autē sufficit scire. qz fideles veteris testamēti nō viderūt xp̄s nisi p̄ fidē et per figuras ⁊ p̄ p̄missiōēs ⁊ reuelatiōēs. Et tanq̄ v̄turo promiserunt fidem sibi. Et in suo futuro aduētū promiserunt ipsum recipere. Et sic tanq̄ futurum promittebant̄ ipsum recipere Et sic iam exhibebant̄ sibi lateriam seruitutes per figuras sacrificiorū Et sic p̄z qz illa despōsatio erat p̄ modūz verborū de fufo. et p̄ modūz p̄curatoris. qz mediantib⁹ angelis. et p̄ modūz p̄sone absentis. Tercio sequitur qz q̄nto magis tardabat venire x⁹: magis crescebat desiderium illius spōse vidēdi p̄sonaliter et p̄ntialr spōsūz suū xp̄s. et sic vebemētius desiderabat accelerari aduētū spōsi. vt eā repararet et liberet de māib⁹ inimicorū. et eam sanaret. et nobilib⁹ vestamētis diuersaz grāz ornaret et decoraret. et sacris āplexib⁹ ei⁹ frueref. et oscul ei⁹ p̄solaref. Hoc ergo desideriū h⁹ spōse ⁊ has petitiōes explicat ⁊ cātat spōsa i hac prima parte hui⁹ primi cātici salonis i persona oīuz fidelīū veteris testamēti cū dicit. Osculetur me osculo oris sui. In quo cātico septē petit ista spōsa ab ip̄o spōso. Nā primo petit p̄ntialit̄ et p̄sonalr p̄ incarnatiōēs osc̄lari. Sc̄do petit trahi a spōso per p̄sonalē p̄dicatiōēs et vite sc̄titatē. Tercio petit i thalamū spōsi introduci. Quarto plebs gētilis petit cūz plebe isrl̄itica in aduētū spon̄si sociari. Quinto petit a nigredie ydolatrie dealbari. Sexto petit pasci p̄b̄lo sacramentoz et fidei articuloz. Septio petit sub umbra spōsi quiescere ⁊ p̄tegi. Sc̄do ibi .b. iij.

De primo cantico.

Trabe me post te. Tercia ibi. Intro
duxit me rex in celaria sua. Quarta
et Quinta ibi. Nigra sum: sed formosa.

Sexta et Septima ibi. Iudica mihi quod
diligis anima mea. Quantum ergo ad pri-
mum est aduertendum. quod osculum dicit quendam uni-
onem. scilicet quod christus quadrupliciter erat nobis unie-
tus. scilicet per incarnationem et per conuersationem
et familiaris doctrinam. et per mysticam incor-
porationem. et per glorificationem: prout promissus
fuerat in veteri testamento. Ideo sponsa
hoc quadruplex osculum petit a christo sponso.
Et quadruplici osculo petit osculari. scilicet osculo
incarnationis. Secundo osculo euangelice doc-
trine et familiaris conuersationis. Tercio
osculo mystice incorporationis et redemptio-
nis. Quarto osculo glorificationis. Quia
ergo ut supradictum est ista sponsa per multas re-
promissiones fuerat christo per procuratores et
verba de futuro in veteri testamento de
sponsata per longam moram et discursus tem-
poris sponsus suum christum expectauerat. Ideo
confracta longa mora desiderans presentiam
sponsi petit ab eo presentiam et personalem oscu-
lari. et posita in tali contemplatione dicit intra
se. Utinam sponsus meus christus osculetur me
osculo oris sui per verba de presenti et personalem
et presentiam per se ipsum: et non per procura-
tores. sed loquatur ipse mihi per se et non per
moysen et per patriarchas et prophetas:
nec per angelos. Sicut locutus est in toto ve-
teri testamento. Sed veniat ipse personalem
in carnem. et osculetur me primo illo oscu-
lo incarnationis et accipiat carnem de mea
generatione: sicut promissit in principio ipsi
ade quem eiecit ipsum de paradiso. et sicut pro-
misit noe per signum arcus phedensis gen. viij.
et sicut promissit abrahe gen. xv. et xxij. dicens
In semine tuo benedicentur omnes gentes.
Item osculetur me illo osculo incarnatio-
nis quod petiuit ysaac in persona iacob. quod

dixit. Da mihi osculum filii mei gen. xxvj.
Et sicut promissit ipsi iacob gen. xxvij. per
visionem scale. et gen. xxxij. quod luctatus
est cum angelo. Item osculetur me illo osculo
incarnationis quod promissit ipsi deo. ij. re vij
dicens. Suscitabo seminem tuum post te egredi-
etur de utero tuo. Et stabiliam regnum
eius in eternum. et ille erit mihi in filium.
et ego ero illi in patrem. Item psalmo. lxxxvij
Semel iuravi deo et non mentiar. semen
ei in eternum manebit. Item psalmo. c. xxxj.
De fructu ventris tui ponam super sedem
tuam etc. Item ysa. vij. Ecce virgo concipiet
et pariet filium et vocabitur nomen eius emanu-
el etc. Item hier. xxxi. Magnam faciet dominus
super terram. femina circumdabit virum. Item za.
ij. Ego ipse venias. et habitabo in medio vultus
etc. Item sponsus meus non solum osculetur me
osculo incarnationis: sed etiam osculo familiaris
predicationis et legis euangelice ditionis. sicut
deus promissit moysi. deuto. xvij. dicens.
prophetam suscitabo de medio fructus similem
tui in humanitate. et ponam verba mea in
ore eius loquaturque ad eos omnia que dixerint illi
Item osculetur me illo osculo doctrine eu-
gelice de quo dixit ysa. ij. Venite ascendam
ad montem domini et ad domum dei iacob. et
docebit nos vias suas et ambulabimus in
semitis suis. quod de syon exibit lex. et verbum
domini de hierusalem. Item ysa. ij. propter hoc sciet
populus meus nomen meum in die illa. quod ego qui
loquor ecce assurus etc. quod osculo ad oculum me
videbunt etc. Item hier. xxxi. Dabo legem
meam in cordibus hominum et in visceribus eorum
scribam eam etc. Item non solum osculetur me
osculo incarnationis et euangelice doctrine: sed
etiam osculo redemptionis faciendo me participem
sue passionis sicut promissit ipsi abrahe in sacri-
ficio ipsi ysaac. quod dixit in morte hoc dominus vi-
debitur immolari pro omnibus successiue. gen.
xxij. et sic patet per totum discursum li-

De primo cantico.

huius psalmodi. et ysaie. l. Propter scelus populi mei percussi eum etc. Item hoc idem patet per totum discursus legis et prophetarum. Item non solum osculetur me osculo incarnationis et doctrine et redemptionis: sed etiam osculo glorificationis et sue finitionis sicut promissit ipsi deus psalmo. xc. Protegā eū et glorificabo eū. Item psalmo. lxxxiii. Beati qui habitant in domo tua domine. Et sic patet quod ista sponsa isto quadruplici osculo petit a sposo suo christo osculari in suo adventu. scilicet osculo incarnationis. et euāgelice predicationis: et redemptionis: et glorificationis. Et nota quod non solum christus osculatur est sponsam suam ecclesiam isto quadruplici osculo: sed etiam patet sed aliter et aliter. Nam christus filius dei osculatus est naturam humanam personaliter per incarnationem. quia sola persona filii fuit incarnata ad quam illa unio personalis fuit terminata. sed per intentionem osculatur est humanam naturam in quantum ipse uniuertit uerbum suum illi humanitati. quia tota trinitas operata est illam benedictam incarnationem. Et sic illud uerbum eternum dicitur osculum oris patris. quia est eterna sapientia que ex ore altissimi proficit. Et sic per illud uerbum et osculum oris sui osculatur est humanam naturam. Et per illud uerbum et osculum patet nobis locutus est. et dedit legem euāgelicam. et redemit et glorificauit nos. et sibi nos reconciliauit. Et ipse christus dicit osculum patris et osculum inter nos et patrem. quia nos per gratiam et adoptionem patri reconciliauit et reuiuertit. Hoc ergo osculo oris patris. scilicet uerbo eterno ista sponsa petit osculari. Item petit osculari per humanitatem christi per quam nobis fuit uniuertit. et per quam nobis predicauit. et per quam nos redemit christus. et patri reconciliauit. et ultimo nos glorificabit. Ideo prouident lector contemplet hunc quadruplicem osculum/quo tam pater quam filius/ licet non eodem modo osculatus est sponsam suam. Re-

ferendo ergo ad patrem: est iste sensus. uti/ nam pater osculetur me osculo oris sui. scilicet mittendo uerbum quod procedit de ore suo et de tota substantia sua. quod uerbum sumat carnem in unitate suppositi de mea generatione et natura. Per quem filium me doceat et mihi loquitur/ et me sibi reconciliat et glorificet. Referendo autem ad filium/ sensus est iste utinam filius dei sponsus meus ueniat in carnem et osculetur me osculo. scilicet doctrina euāgelica oris sui. et personaliter in humanitate loquitur mihi. et me reconciliat sibi et patri per mortem et passionem. et glorificet me per resurrectionem. Quatuor ergo petit sponsa per tale osculum. scilicet uniri deo per incarnationem. et doceri per personalem predicationem. et reconciliari per mortem et passionem. et glorificari per resurrectionem. Quia istis quatuor modis deus osculatur est nos et uniuertit nos sibi. Et ideo christus in quantum assumpsit carnem ex humana natura et ex ista generatione uocat eam matrem. sed in quantum docuit eam: uocat eam filiam. sed in quantum redemit eam et uniuertit eam sibi perfide in unitatem mysticam. uocat eam sponsam. et etiam in quantum uniuertit eam per gloriam. Ista ergo sponsa dicit. utinam osculetur me sponsus meus christus mihi promissus osculo oris sui. eo modo quo dictum est. Deinde sponsa uersa ad sponsum alloquitur eius apostrofando dicens. Meliora sunt uerba tua uino. quam dicat. ideo desidero osculari osculo oris tui/ o christe sponse: quia meliora sunt uerba tua uino. Ad cuius intellectum est notandum. quod cum totus iste liber sit metaphoricus et parabolicus. sicut salomon usurpat uocabula regum temporalium transferendo ad spiritualia: ita etiam transfert partes sexus feminini ad masculinum per quandam similitudinem. Et sic uerba que pertinent ad mulieres: attribuit christo per quandam similitudinem. nam sicut mulier nutrit filium duplici uere et lacte materiali: ita christus

.b. iiii.

De primo cantico.

nutrit ecclesiam duplici vberē et lacte .s. lacte doctrine articuloꝝ et lacte gr̄e sacra-
mentoꝝ ecclesiasticoꝝ. Quia q̄ ista duo vbera
hoc duplici lacte nō solū nutriūt et refici-
unt spūaliter spōsam et oēs fideles: s̄ etiaꝝ
inebriāt eā in amore spōsi et delectāt in
odore virtutum: Ideo cōparat ea vino.
Ideo dicit. *O spōse iō peto osculari p̄sona-
lit̄ et p̄ntialit̄ osculo oris tui: q̄ vbera tua
emittētia lac doctrine fidei articuloꝝ et gr̄e
sacramentoꝝ. Meliora sunt om̄i vino.
q̄ magis inebriāt fideles i amore tuo q̄
vinū materiale inebriāt hoies. q̄ trāsfor-
mant fideles amātes i deū amatū et desi-
deratū/se et mūdū obliuiscētes. quia aīa
magis ē vbi amat: q̄ vbi animat. et info-
mat. Ideo vbera tua meliora et fortiora
sunt ad inebriādū q̄ vinū materiale. Et
nō solus ista duo vbera tua sunt meliora
vino ad inebriādū i amore tuo: sed etiaꝝ
sunt magis fragrantia et fragrantiora un-
guētis optimis: eo q̄ docēt oēs virtutē.
et p̄hibēt oē viciū. et extingūt om̄e p̄c̄m*

Quib⁹ virtutib⁹ fideles redolēt iter
oēs natiōes et populos: magis q̄ unguē-
ta aromatica materialia. Et sic v̄ba tua
nutriūt et inebriāt et redolēt et delectant
Et nomē tuū ē p̄ciosissimū et odoriferus
sicut oleū aromaticū effusus etc. Ad cui⁹
intellectū ē notādū. q̄ ex mirrha et cina-
momo et nardo et balsamo et ceteris aro-
matib⁹ fit et cōficiť quōsdā oleū aromati-
cus valde p̄ciosissimus. Est ei⁹ p̄rio valde
odoriferū et delectabile ex cōpositiōe oīus
istoz aromatuū. et ē valde penetratiuū ra-
tiōe balsami. et valde attractiuus ratiōe
nardi. et ab om̄i corruptiōe p̄seruatiuū et
etiā curatiuū ratiōe myrrhe. q̄ quidem
oleū q̄nto magis diffundit: magis opaf
et penetrat et trahit et delectat. Ita ergo
pp̄rie illa p̄sona xp̄i p̄fecta ex trib⁹ aro-

matib⁹ .s. ex v̄bo diuino et aīa ratiōali et
carne. que quidē p̄sona xp̄i ē nomē dei si-
gnificatus p̄ illas quattuor l̄ras veteris
testamēti p̄ dictū fuit psal̄o. viij. Et si-
gnificatū p̄ istō nomē iesus noui testamē-
ti/illud p̄fecto nomē dei. .s. verbū icama-
tū et hūanatuū diffusus p̄ totū mūdū fuit
penetratiuū et p̄seruatiuū et sanatiuū et
odorifer⁹. sicut oleū aromaticus effusum
sup capita regū et sacerdotū. Hāc primo
illud nomē p̄seruauit virginē matrē suā
ab om̄i culpa tā originali q̄ veniali q̄ actu-
ali. s̄ oēs alios fideles sanauit et curauit
ab originali. s̄ quosdā p̄seruauit ab actua-
li: s̄ oēs alios sanauit et curauit ab origi-
nali et veniali et actuali. Et sic illō nomē
fuit p̄seruatiuū et curatiuū. Fuit etiā pe-
netratiuū/q̄ totū mūdū penetrauit. Et
fuit attractiuū/q̄ oīa traxit ad se ip̄s/ et
totū populū gētilē ad fidē p̄ ap̄los p̄uer-
tit. Et fuit odorifer⁹ et delectabile/q̄ oēs
virgines et viri p̄tēplatiui currebāt i odo-
res sue sc̄tatis et virtutis. Et fuit inebri-
atiuū: q̄ martires illo noīe iesu inebria-
ti. sue vite corporalis et huius mundi o-
bliti et i xp̄m transformati/dixis tormē-
tis sua corpora tradiderūt. Et ideo dicit
sponsa/o xp̄e sponse ideo desidero oscu-
lari osculo oris tui: quia nō solū vbera
tua sunt meliora vino ad inebriādū. et
magis fragrantia unguētis optis ad d̄lec-
tandū: s̄ etiā q̄ nomē tuū ē suauissim⁹
et penetratiuū et p̄seruatiuū et sanatiuū
et linitiuū et attractiuū et odoriferum/
sicut oleū aromaticū effusum sup capita
regū et sacerdotū et sup infirmos et sup
capita amātiū. Et ideo adoloscētule. .i.
plebs et pp̄s gentilis nouit dilexerūt et
secute sunt te. Itē p̄ ista duo vbera xp̄i
possunt intelligi duo testamēta. .s. vetus
et nouū. a quib⁹ ecclesia sponsa xp̄i iugiter

De primo cantico.

ingit lac doctrine salutis. Item multi solum per vbera xpi intelligunt solam doctrinam euangelicam. et per vinum intelligunt scripturam veteris testamenti ut sit sensus. scilicet quod melius est lac noui testamenti quam scriptura vinaria ceremoniarum veteris testamenti. sed hoc videtur improprie dictum. Nam scriptura veteris testamenti nunquam fuit dicta vinum sed vinea. que nunquam fuit matura nec protulit vinum nisi per christum in nouo testamento. Et sic doctrina christi euangelica non solum dicitur lac sed etiam vinum. ut patuit per totam expositionem libri psalorum. et patebit etiam inferius cantico sexto. vbi dicit christus. Bibi vinum cum lacte meo: inebriamini amici etc. Sic ergo doctrina christi non solum dicitur lac delectabile et nutritiuum: sed etiam vinum inebriatiuum et vnguentum odoriferum. Et nomen eius dicitur oleum aromaticum effusum per totum mundum

In cuius virtute apostoli demonia eiecerunt. et spiritus peccatorum extinxerunt. et venena mortifera non eis nocuerunt. Et ydolis comminutis et principe huius mundi foras eiecto: omnes reges et imperatores cum populo gentili iugo fidei subiecerunt. Est tamen aduertendum. quod inter cetera que reddunt materiam huius libri difficile ad exponendum et intelligendum est diuersitas translationum quia in multis nostra translatio differt a littera hebrayca. vnde vbi nostra translatio habet. oscule me osculo oris tui: quia meliora sunt vbera tua etc. littera hebrayca modo punctuata habet sic. Utinam oscularet me osculo oris tui. quia meliores sunt amores tui odoramentis optimis. sicut oleum effusum nomen tuum. id est domicelle dilexerunt te. Que quidem littera non differt in sensu in hac petitione. Que quidem diuersitas translationis accidit ex equiuocatione vocabulorum hebraycorum propter defectum litterarum vocalium. ut dictum fuit in prologo libri psalorum. tractatu. vi. Unde quia di-

ctio hebrayca posita in hoc loco est equiuoca ad vbera et ad amores. vel quia vbera maxime trahunt homines ad amorem. Ideo nostra translatio secuta est vnam significacionem illius vocabuli et magis exprimit veritatem rei.

Nam sicut pueri ponunt totum suum amorem et delectationem in vberibus matris: Ita fideles in contemplatione doctrine christi euangelice et totius sacre scripture. Item sicut vinum matiale abundanter et copiose sumptum inebriat homines trahens ipsum ex se: Ita per ymo multo fortius contemplatio doctrine christi et iuge studium sacre scripture per christum declarate extrahit homines ex se transformando ipsos in amorem christi sponsi sui. Et sic bene proprie et accomodate doctrina euangelica et gratia sacramentorum dei vinum inebriatiuum. et lac nutritiuum extortum et exhaustum ex vberibus christi. Et dei vnguentum odoriferum et oleum aromaticum: ut magis patebit infra. Et ideo aduertat fidelis lector ad proprietates vocabulorum. que parabolice et metaphorice ponuntur in hoc libro. Deinde cum dicit. Trahe me post te etc. ponit scdas petitiones. nam per quod explicuit et exposuit causam sui desiderij et petitionis. scilicet que petiuit osculari personaliter a sponso: eo quia meliora sunt vbera sua vino et fragrantia vnguentis optimis etc. Ideo in hac scda petitione petit trahi ad amorem sponsi: et post sponsum per illa vnguenta fragrantia doctrine christi euangelice et per predicationes et scitatem eius. ut possit sugere lac euangelicum et gratias sacramentorum ex vberibus eius. Et ideo ait o christe sponse mi. trahe me post te per gratiam et legem tuam euangelicam. Et omnes fideles currem in odorem vnguentorum tuorum euangelicorum: et in odorem tue bone conversationis et exempli tue vite et doctrine et scitatis. ut simus boni odoris christi per bonam famam et scitatem. Ad cuius intellectum est notandum quod tota iusticia et perfectio in qua fuit adamus crea-

De primo cantico.

Et consistebat in quodam consuetudine voluntatis eius ad diuinas voluntates. et sic tota eius scintilla et debet ordo consistebat in quodam rectitudine et subalternatione et obedientia partium inferiorum ad superiores. et vniuersalem sensualitatem ad rationem. Et isto modo anima ipsius adam habebat imperium absolutum super corpus. et spiritus super carnem. et ratio super sensualitatem. Et ideo erat dominus suorum actuum tam in effectu quam in affectu. eo quod ratio traheret sensualitatem ad libitum suum. et spiritus carnem. Et sic habebant et possidebant primi partes in primis iusticie originalis. Nam inter partes inferiores et omnes alie creature obediebant eis. Et ipsi habebant liberum imperium super eas: in quantum ipsi obediebant deo. et fuerunt voluntates eorum conformes diuine voluntati. Sed quoniam ipsi peccauerunt et deuiarunt a diuina voluntate: illico caro eorum infrexit aduersus spiritum. et sensualitas fuit rebellis et tradidit rationi. et fuit corrupta et peruersa totus ordo interior et corrupta natura et lauciata et vulnerata in suis potentibus. Et peruersus appetitus sensitivus et auersus ab omni bono et conuersus ad omne malum. Et sic ratio traheret sensualitatem ad se ante lapsum: ita post lapsum peruerso modo sensualitas ut plurimum attrahit ad se rationem. Et sic homo mansit subiectus sensualitati et carni et mundo et diabolice suggestioni. Nam postquam sensualitas fuit corrupta faciliter trahit a mundo et diabolo. Et per quam ratio perdidit imperium super sensualitatem. facillime trahitur ab ea. Et sic trahit sua quecumque voluntates. puta ad superbiam. auariciam. et luxuriam et cetera flagicia et vicia. Nec potest homo ex propriis viribus ab his se retrahere: nec eis resistere per quam perdidit liberum imperium. nisi si iuuetur auxilio dei et gratia per iesum christum. quem deus per constituit mediatorem et auxilium et iustificatorem omnium hominum. Qui erat ven-

tur ad trahendum omnia ad se ipsum per odorem unguentorum suorum euangelicorum. Et ideo dicit trahere me per te et cetera. Sed ad maiorem euidentiam est notandum secundum aristotem. x. metaphisice. quod in vnoquoque genere est dare unum quod est metrum et mensura omnium illius generis. Sicut est ignis in genere calidorum. et album in genere colorum. Ita ergo patet in genere malorum moralium datur diabolus tamquam metrum et causa persuasiva omnium malorum. Ita ergo etiam patet per oppositum deus patet constituit filium suum christum deum et hominem ut esset metrum et mensura et causa effectiua omnium bonorum gratie et glorie et omnium meritorum et primorum et omnium virtutum et actuum meritoriorum. In quem christum omnes homines habent inspicere tamquam in exemplar et speculum omnium virtutum. et tamquam ducem et directorem in via virtutum. Quem omnes iusti debebant sequi quocumque iret. Et sic christus in quantum metrum et mensura omnium bonorum gratie et glorie debebat dare omnibus gratiam et gloriam psalmo. lxxxiii. gratiam et gloriam dabit dominus. Et in quantum dux debebat omnes ducere et vocare. Sed in quantum exemplar omnes debebant ipsum sequi per imitationem in odorem unguentorum suorum. id est. sequendo eius scintillam et doctrinam et gratiam sacramentorum. et sic expectabat christus ut esset collator omnium bonorum. et dux et tractor omnium fidelium. Et norma et regula omnium actuum humanorum. per quam tota humana natura fuerat corrupta in adam. Ut sicut omnes homines antea sequantur fetorem corruptionis: quem serpens antiquus insufflauerat in adam. Ita per eam christus traheret omnes ad se: ut sequerentur odorem sue integritatis et scintillam et doctrine et veritatis. Et ideo dicit sponsa. o christe sponse veni et osculare me osculo oris tui veniendo in carnes. Et quia vbera tua sunt meliora vino et fragrantia optimis unguentis scintillam. Et quia nomen tuum est diffusum per mundum sicut oleum

.De primo cantico.

odoriferū. Et qz et nomē tuū ē odoriferū
 sicut oleū aromaticū effusus. Et iō adoles
 cētē. s. plebs gētiliū dilexerūt te recipiē/
 do fidē odorādo tuā potētā i miraculis.
 et tuā sapiētā in doctria. et tuā scitātē i
 vita et humilitate et mīa. Ideo trabe me
 post te. Et oēs currem⁹ in odorē unguen
 torū tuorū. s. grē sacramētorū. et fidei ar
 ticulorū. et donorū sps scī et oīus aliarū
 virtutū et bonorū. Itē est aduertēdū
 qd sicut adā rapiēs cibū p̄hibitū ex arbo
 re totū gen⁹ hūanū traxit ad p̄cīm suū.
 ita pariter xp̄s ascēdens i arborē crucis
 oīa traxit ad se ip̄m. Jobānis. iij. Ideo
 dicit sp̄sa : trabe me post te. et c. Ad
 maiorē intelligētiaz huius particlę ē no/
 tāduz. qd decē unguēta aromatica et odo
 rīfera effudit xp̄s in suo aduētuz quibus
 reparauit totū genus hūanū. et sanauit
 oēs infirmitates n̄ras : et restaurauit to/
 taz ruynā et defect⁹ n̄ros. Ad quorū un
 guētorū odorē cucurrerūt et currūt oēs
 fideles cuiuscūqz sex⁹ et etatis et p̄ditōis
 et sequūtur agnuz quocūqz ierit. Unde
 p̄rio effudit unguētuz fidei. Ad cuius
 odrez currebāt oēs fideles veteris testa/
 mētī : et currūt oēs xp̄iani. Scd̄z unguē/
 tum fuit doctrine p̄ceptoruz et p̄silioz
 euāgelicoruz. Ad cuius odorē currebant
 oēs aplī et discipuli et turbe sequētes xp̄s
 vt p̄ Math. xiiij. et p̄ totū discursuz euā
 gelicū. Tercio effudit unguētuz sc̄tītatis
 et oīus virtutū in exēpluz oīus iustoruz.
 ad cuius odorē currunt oēs aīe iuste et de
 uote et oēs status et p̄ditōes hoīuz puta
 pueri inupteqz puele iuuenes et virgi
 nes et senes et p̄tinētes et vidue ymitan
 tes eius sc̄tītātē. Quarto effudit unguē/
 tum stupēdoz miraculoz sanādo egros
 et demoniacos et suscitādo mortuos et c.
 Ad cuius odorē currebat multitudo ma

gna languētū / qz virt⁹ de illo exibat. Et
 qz videbāt signa q̄ faciebat super his qui
 infirmabātur. Jobā. vj. Quinto effudit
 unguētuz mortis et passiōis et patiētīe in
 suis laborib⁹ et p̄secutiōib⁹. Ad cui⁹ odo
 rez oēs p̄ciores vt sanētur / et oēs miseri
 vt p̄solētur in suis tribulatiōib⁹ / vt pate
 bit in sexto cātico. Et currebāt oēs maz
 tires / et currunt oēs afflicti. Sexto effu/
 dit unguētū septē sacramētoz i remediū
 oīus sp̄ualius infirmitatū. Ad cui⁹ odo/
 rez currūt oēs fideles cuiuscūqz sexus et
 cōditōis. Septio effudit unguētuz septē
 donoz sp̄s sancti i die p̄thecostes super
 ap̄los et discip̄los. vñ receperūt oīa do/
 na gr̄az et genera liguarū et intelligētiaz
 sacre scripture et c. Ad cui⁹ odorē currūt
 oēs doctores et vniuersaliter oēs xp̄iani.
 Octauo effudit unguētum virtutis noīis
 iesu. qd ē nomē oīpotētīe et sapie et mīe
 et salutis. p̄ qd aplī demōes effugabāt et
 mira signa faciebant et tādē oīa ydola de
 leuerūt / et totū orbē fidei et iugo xp̄i sub
 iecerūt. Ad cuius odorē currimus oīs
 indifferenter. Nonno cōtinue xp̄s effudit
 unguētuz bonaz internaz inspirationuz
 et grē actualis ad auxiliandū et roboran
 dū libez arbitriū et ad mouēdam volun
 tatem ad bene agēduz et maluz vitādum
 et adīplenda diuina p̄cepta. Ad cui⁹ odorē
 currit tota hūana natura in adā viciata
 et infirmata. vt in fine patebit. Decimo
 effudit xp̄s unguētū gl̄ificatiōis et vltie
 p̄fectiōis p̄ suā res̄rectionē gl̄iosaz quā
 iam comunicauit quibusdā sc̄tis / qui euz
 eo res̄rexerūt ad gl̄iam. et comunicauit
 virgini matri sue : et comunicabit oīib⁹
 iustis in fine mūdi. p̄ qd unguētum sana
 bimus ab oīb⁹ defectib⁹ et infirmitatib⁹
 corporalib⁹ / et b̄ficabimur in corpore et
 aīa. et recipiemus vltimaz p̄fectionē. Ex

De primo cantico.

quib⁹ om̄ib⁹ p̄ q̄ xp̄s est metrū ⁊ mēsa
et principiū ⁊ fons oīus gr̄az et bonorū
et p̄fectionū. Hoc ergo p̄uidēs in sp̄u
sp̄osa veteris testamēti q̄ p̄uidebat qua/
liter xp̄s erat effusus supra dicta decem
vnguēta in reparationē totius hūane na/
ture lapsē. Ideo cupiēs trahi et currere
post ista vnguēta dicit. Trahe me post te
curremus ī odorē vnguētōꝝ tuorū. Itē
est aduertēdū. q̄ sicut de⁹ ex̄n̄s in archa
ligna testamēti vetis trahēbat totū illū
popl̄s p̄ deftū ⁊ totus ille ppl̄us seque/
batur archā in odorē timiamatis et alio
rum vnguētōꝝ. ita pariter xp̄s figurat⁹
per illā archā de⁹ ex̄n̄s in carne ⁊ in ar/
cha hūanitatē trahēbat popl̄os ī odorē
sue p̄dicatiōis ⁊ sc̄ificatiōis ⁊ miraculorū.
Hoc ergo p̄uidēs illa sp̄osa in sp̄u dicit.
Trahe me o xp̄e post te : sicut illa archa
trahēbat illū ppl̄m. Et curremus ī odo/
rem vnguētōꝝ: sicut popl̄us isrl̄ curre/
bat post illā archā ⁊ tabnaculū odorife/
rum. Deinde etiā subdit tercio. In/
troduxit me rex in celaria sua ⁊c. Petit
sp̄osa introduci in thalamū secretorum
sp̄osi sui xp̄i vt ibi doceat eaz p̄funda se/
creta misteria q̄ latent sub thalamo ⁊ ve/
lo sacre scripture. quia xp̄m sp̄osaz ī tha/
lamū ⁊ celaria sua introducere: nil aliud
est nisi fidelib⁹ suis sacre scripture secre/
ta reuelare. Et sic est dicēdū q̄ xp̄s intro/
duxit ap̄los ⁊ doctores. s. augustinū et
hieronimū et ambrosiū in celaria et apo/
thecas secretorū aromatū sacre scriptur̄
reuelando eis altissima misteria. Littera
aut̄ hebrayca hēt. Introducat me rex in
domos secretas suas. Et sic l̄ra ē magis
clara. q̄ ista petitio est optatiua. s̄ fre/
quēter trāslatio. lxx. ponit p̄teritū p̄ fu/
turo et p̄ optatiua p̄pter certitudinem
p̄phetie. vt sepius dicit̄ ē in psalmis. **D**

cit ergo sp̄osa. Utinā sp̄osus me⁹ intro/
ducat me in celaria sua. i. ad cellas ⁊ ca/
meras secretas sacre scripture. ⁊ ad tha/
lamū suū. vbi ip̄e latet. et ad cellaria aro/
matū vbi reponūf et latēt secreta miste/
ria noui testamēti velata ī veteri testamē/
to sub vmbra ceremoniarū. Quia veritas
euāgelica latebat sub vmbra et thalamo
et velo ⁊ cortina illarū ceremoniarū. quas
veritatē sp̄osa desiderabat scire in aduen/
tu sp̄osi. in quorū intelligētia ⁊ gustu ex/
pectabat ⁊ petebat sp̄osa letari cū sp̄oso
ideo subdit. Exultabimus ⁊ letabimur ī
te. q̄i dicat / o sponse xp̄e si tu introduce/
ris me in celaria tua reuelādo mibi diui/
na misteria / ⁊ exhibēdo mibi lac euāgeli/
cū ⁊ vnguēta sacramētōꝝ: tūc oēs fideles
memores vberū tuorū ex̄tabim⁹ corpore
et letabimur mēte et tota aīa in te. sugē/
do lac sapie ⁊ gr̄e vberū tuorū. qd̄ quidez
lac desiderarūt sugere oēs p̄iarche ⁊ p̄/
phete. Et iō recti ⁊ iusti ⁊ oēs fideles di/
ligūt te sup̄ om̄e vinūz materiale p̄pter
tale lac euāgelice doctrine ⁊ gr̄e sacramē/
tōꝝ. Cui lacti nullus sapor corporal̄is ē
cōparandus. Et nota q̄ li. sup̄ vinū. pōt
etiā ordiari cū li. memores vberū tuorū.
vt sit sensus. s. nos memores vberū tuo/
rū ex̄tabim⁹ ⁊ letabimur ī te : sup̄ om̄e
vinū corporale. et iō recti ⁊ daces gustā/
tes lac vberū tuorū diligūt te. S̄z miseri
et ceci iudei ⁊ obstinati ī sua malicia / quia
nolūt gustare lac vberū tuorū: s̄z currūt
post bona t̄poralia. Ideo nō diligunt te
manētes ī vmbra legis / nō desiderantes
intrare in celaria tua: ⁊ comedētes vina/
tium ⁊ murcā ⁊ paleas. a quib⁹ xp̄s ex/
pressit vinūz ⁊ oleum ⁊ granū euāgelicū
Et reposuit ī celario ⁊ orreo suo: vt fre/
quēter in expositiōe psalmorū dictus est.
In hec ergo celaria vini ⁊ olei euāgelici

.De primo cantico.

et in apothecas aromatum. Et in orreum frumēti euāgelici seperati a paleis legis petit introduci ista spōsa ut ibi fruatur et letetur cū spōso. Ex oib⁹ ergo sup̄dictis p̄s. q̄ huc vsq; tria petit spōsa. Primo osculari p̄ incarnationē et familiarē doctrinā et cōuersatiōes et redēptiōes et gl̄ificatiōes. Secūdo petit trahi p̄ predicationē sponsi et aromata euāgelica. Tercio petit introduci i secretum thalamū et celaria spōsi ut cū eo fruatur bonis sp̄ualibus ut p̄s. Et notāter petit introduci in celaria sponsi et nō in soluz vnuz celariū: eo q̄ xp̄s spōsus ecclie hēt duo celaria. s. vnuz bonoz gr̄ie in h̄ sc̄lo. in quo reponunt bona gr̄ie sacramētoz et secreta sacre scripture. Et hēt alterū celarium. s. gl̄ie in quo reponunt oīa bona gl̄ie et fructiōis et eterne b̄itudinis. Et iō spōsa petit introduci in hec duo celaria successiue dicens. Introducat me rex i celaria sua. Itē etiā dicit spōsa. utināz introducat me spōsus me⁹ xp̄s in thalamū suū et celaria sua/ ut ibi reuelet et doceat me misteria sacre scripture sicut de⁹ quondā introduxit moyse in tabnaculuz phederis et ibi loq̄bat sibi familiarit̄ tanq̄ amic⁹ ad amicuz etc. Ex sup̄dictis p̄s ql̄iter spōsa sub q̄dam metaphora quib⁹ noib⁹ appellat xp̄s spōsus suuz. Nam primo vocat ip̄m osculum dei p̄pter misteriu⁹ incarnationis. s. vnionis humanitatis ad verbū. Secūdo vocat ipsum vbera dei inq̄ntuz ex eo tot⁹ mūdo debebat surgere copiā sapie et lactis euāgelici. Tercio vocat ip̄m nomen dei. nam sicut nomē vocale v̄ scriptū notificat p̄ceptū interiorē et notificat pp̄rietates vni⁹ cui⁹ q; rei. ita xp̄s verbū incarnatū notificauit mūdo oīpotentiā et sapiāz et iusticiā et mīaz dī p̄is. put fuit declaratū psal̄o viij. Itē quarto vocat ip̄m oleū effusum

odoriferū rōe sc̄fitatis vite et doctrine q̄ p̄ p̄dicatōz ap̄loz p̄ totū orbē fuit diffusa. Quinto vocat ip̄m vnguetū aromaticū odoriferū rōe passiōis et mie. inq̄ntum p̄ vnguetū sue passiōis irāz p̄is erga nos placauit et mollificauit et v̄nera n̄ra sanauit et in eccl̄iastica sacramēta odorez et virtutē vngueti passiōis inspirauit. q̄ quidē eccl̄iastica sacramēta sunt vnguetā passiōis xp̄i/ p̄ q̄ vnguetā xp̄s nos trahit ad se. ad quoz odore oēs fideles ip̄m sequuntur. et in celaria sua introducunt. Ex quib⁹ oib⁹ sequit̄ q̄ xp̄s ē p̄ncipiuz et metru et mēsurā oīuz bonoz hūane nase.

Rigra suz sed formosa. etc.

Hec est q̄rta pars principalis hui⁹ primi cātici in qua salom̄ introducit plebē gētilē petētes sociari cū plebe isrl̄itica et fidei. et simul cū ea recipe xp̄s spōsus suū ut ex vtroq; poplo fiat vna eccl̄ia et spōsa xp̄i. Ad cuius intellectū ē notādū. q̄ lz multi de poplo gētili fuerit sociati poplo dei i veteri tes. tñ inter ceteros tres mulieres spōte fuerūt sociate poplo dei. In quib⁹ p̄cipue fuit figurata spōtanea conuersio popli gētilis ad fidē xp̄i. Et fuerūt figura quō ex conuersis de poplo iudayco et gētili debebat fieri vna eccl̄ia sub vno rege et capite xp̄o. Quaz prima fuit thamar. vñ legif gen. xxxviii. q̄ post v̄ditionē ioseph/ iudas descēdēs a fratrib⁹ suis venit i chānas. Et ibi diuertit ad codolamitāz. et vidit ibi filiam hoīs cananei noie sue/ et accepit eā i vxorem. ex qua genuit tres filios. quoz primo noie her tradidit thamar in vxores. Ex q̄ p̄s q̄ thamar erat d̄ filiab⁹ chanaan et de poplo gentili. Sed mortuo p̄mo filio iunxit eandē thamar filio sc̄do noie onam i vxorē. quo mortuo absq; liberis

De primo cantico.

restituit eā iudas ī domū patris sui: ut ibi
viveret ī viduitate expectādo selam sciū
filiū in virum. tūc ip̄a thamar videns q̄
sela nō libēter volebat / ymo fugiebat ac/
cipe eā in vxores. Et p̄uidens thamar in
spū q̄litez xp̄s ī lege p̄missus nō poterat
descēdere nisi de tribu iuda: tūc simlato
bitu meretricali posuit se in biuio dum
iret iudas socer su⁹ ad tondendas oues.
Quā vidēs iudas putans esse meretrem
p̄cubuit cū ea. ex q̄ gēuit phares et zaza.
ex quo phares descēdit x⁹ scdm̄ carnem.
Et sic phares fuit mixt⁹ ex duob⁹ pplis.
s. isrl̄itico et gētili. Per q̄d̄ misteriu⁹ fuit
figurata eccl̄ia xp̄i p̄gregāda ex illis duo
bus pplis. thamar ergo figuravit popl̄z
gentilē sp̄ote ad fidē xp̄i v̄turū. et phares
figuravit eccl̄iaz ex vtroq̄z pplō p̄gregā
das. Et figuravit etiā phares qualr xp̄s
ab eo descendens scdm̄ carnem debebat
vtrūq̄z populum redimere et saluare.
Secda x̄o mulier ex poplō gētili que fuit
sp̄ote iūcta poplō isrl̄itico fuit Raab. q̄
recepit ⁊ saluauit exploratores / que sola
cū domo sua fuit libata ⁊ resuata in va/
statiōe hierico. ut p̄z josue. vj. que quidē
raab postea fuit iuncta ī vxorē ip̄i salmō
principi trib⁹ iuda: ex qua genuit booz.
Et sic p̄z qualr etiā ip̄a raab fuit figura
populi gentilis ad fidē v̄turi. S; multo
clarius fuit figura huiusmodi ip̄a ruth.
moabita vnde ligitur ruth in primo ca/
pitulo. q̄ orta fame ī fra iuda: quidā vir
appellatus helimelech p̄pulsus in edia
p̄fectus est in terrā moab cū noemi vxo
re sua ⁊ duob⁹ filijs. s. malaon et cheliō
Et sc̄m̄ ē cū moreret helimelech ī terra
moab: mansit noemi orbatā viro vidua
cum duobus filijs. qui acceperūt singu/
las vxores de poplō moabitaz. qui post
decēniū abo mortui sūt. Tūc aut̄ noemi

vidēs se orbatam viro et ambobus filijs
decreuit redire in bethleē patriā suā. ruth
autēz vna ex nurib⁹ suis vehemēti affectu
statuit nō dimittere socrū suā: ymo veit
cū ea ī bethleē iude. vñ cū noemi diceret
sibi ut reuerteret ad pplūz suū / ⁊ ad dōs
suos: ip̄a respōdit dicens. Populus tu⁹
populus me⁹ ⁊ de⁹ tu⁹ de⁹ me⁹. Et quo/
cūq̄z prexeris: ibo. Et vbi morata fueris
ego pariter morabor. Et sic tandēz ruth
moabita veit cū noemi in bethleē viues
cū ea sc̄bz legē moysi in magna hūilitate
et paup̄tate. Tūc aut̄ accidit q̄ t̄p̄e mes
sis ruth abiit ad agrum ip̄ius booz viri
effrathei. ⁊ sequebat̄ messorēs colligēdo
spicas cadētes de manib⁹ messorū p̄ vita
sustētanda. Vidēs aut̄ booz honestatem
et hūilitatē mulieris precepit sibi: ne abi
ret ad aliū agrum: s; colligeret spicas in
agro suo. Et voluit ut com̄deret ⁊ bibet
simul cū messorib⁹ et ancillis suis. Que
cū fuit satiata reuerfa ē ad noemi socruz
suam. ⁊ narrauit sibi oīa beñficia q̄ booz
fecerat erga eā. Tūc x̄o noemi narrauit
sibi qualr iste booz erat p̄sanguine⁹ viri
sui abimelech. Et sic precepit sibi ut redi
ret itēz ad agrū ei⁹ ad colligēdas spicas.
Et cū booz dormiret de nocte in area ac
cederet ad pedes eius. et coopiret se pa
lio eius. et faceret oīa q̄ sibi booz diceret
Cū aut̄ ruth fecisset oīa iux̄ p̄siliū noemi
surgēs booz a somno ⁊ reperies ruth ad
pedes eius quesuit q̄ nam eēt. illa aut̄ re
spōdit dicēs. Ego sum ruth ancilla tua.
Expāde paliū tuū sup̄ ancillā tuā. quia
ppinqu⁹ es. Tūc iquit ille: bñd̄cta es tu
a dño filia. qz priores mīas posteriore su
perasti. ⁊ non es secuta iuuenes paupes
siue diuites. Et tunc booz facto discursu
ppiquitatis ip̄i helimelech soceri ip̄ius
ruth: accepit eam ī vxorē. Ex qua genuit

.De primo cantico.

obeth. qui genuit iesse. qui genuit dō pa-
 trē salomō. Et sic p̄s qualr ista ruth mo-
 abita de populo gētili cū magno affectu
 iūcta fuit populo dei. Et q̄ cupiebat esse
 ancilla: sc̄a ē vxor ⁊ dñā in domo ip̄ius
 booz: ex qua xp̄s descēdit fm carnē. per
 qd̄ misteriū p̄uidit salon i sp̄u totū mi-
 steriū p̄uersiōis toti⁹ ppl̄i gētilis ad fidē
 xp̄i. eo qz salon erat p̄nepos hui⁹ ruth.
 Et iō frequēter p̄teplabat huiusmōi mi-
 steriū. vñ p̄ hoc q̄ ruth cū tāta hūilitate
 et instātia adhesit ip̄i noemi/et secuta est
 eas dicēs. Quocūqz p̄rexeris: ibo. et vbi
 cūqz morata fueris: morabor. populus
 tuus ppl̄us me⁹. et deus tuus de⁹ meus
 ⁊c. Per hoc p̄uidit salon in sp̄u qualitez
 poplus gētilis dimissa ydolatria et om̄i
 ritu sup̄stitioso cū magna hūilitate debe-
 bat venire ad fides xp̄i. et recipe eius le-
 gē euāgelicā. Et debebat adherere cū cō-
 uersis de plebe isrl̄itica/ ⁊ cum eis simul
 fieri vnus poplus xp̄ianus et vna eccl̄ia
 sub vno x̄o deo et vno capite xp̄o. Et p̄
 hoc q̄ ista ruth cū sua hūilitate ⁊ magna
 perseuerātia ea q̄ colligebat sp̄icas post
 messorēs. ⁊ desiderabat esse ancilla: sc̄a
 est dñā domus ⁊ copulata i vxores ip̄ius
 booz. Per hoc p̄uidit salon i sp̄u. qualr
 plebs gētilis que nunq̄ hūerat leges nec
 p̄phetas. s̄ desiderabat colligere sp̄icas
 post ap̄los: postea p̄ suā hūilitatē ⁊ fides
 iūcta fuit i sp̄osam xp̄o sp̄oso suo. ⁊ fuit
 dñā principalis i eccl̄ia: synagoga repro-
 bata. et ip̄a que cupiebat colligere sp̄icas
 sacre scripture post ap̄los: sc̄a est postea
 dñā totius messis scripture sacre. Quia
 p̄ maiori parte oēs doctores qui exposu-
 erūt sacrā scripturā vtriusqz testamenti
 fuerūt p̄uersi de ppl̄o gētili. vt p̄ de euse-
 bio ⁊ ambrosio et augustino et hieronio
 ⁊c. Itē per hoc q̄ Ruth sole denigrata

lauit faciē suā et expoliāuit se vilib⁹ vesti-
 mentis ⁊ induit se nouis vestimētis qñō
 venit de nocte ad lectū ip̄si⁹ booz: p̄ hoc
 p̄uidit salon i sp̄u qlitez plebs gentilis
 sorde et estu ydolatrie denigrata lota et
 dealbata a nigredine ydolatrie ⁊ expoli-
 ata ab om̄i falsa sup̄stitiōe p̄ fides/ debe-
 bat indui nouis vestimētis fidei/ et iungi
 sp̄oso suo xp̄o. et debebat renouari vesti-
 bus nuptialib⁹ in domo xp̄i sp̄osi sui. et
 debebat vngi baptismo ⁊ chrismate salu-
 tis/ ⁊ lauari ⁊ dealbari a nigredine pctō-
 rū ⁊ sorde ydolatrie. Et sic tota eccl̄ia ex
 istis duob⁹ populis p̄ fidē p̄gregata debe-
 bat viuere sub vno sp̄oso ⁊ pastore xp̄o.
 Itē p̄ h̄ ides p̄uidit xp̄m ex vtroqz ppl̄o
 nascitur. Et p̄ h̄ q̄ xp̄s ex vtroqz poplo
 erat fm carnes nascitur/ p̄uidit i sp̄u ql̄z
 vtrūqz popl̄m xp̄s erat saluator⁹. Pre-
 uideō ergo salomō in sp̄u sp̄otaneā p̄uer-
 sionē ppl̄i gētilis ⁊ vnionē eius cū con-
 uersis de poplo isrl̄itico sub vno sponso
 et pastore xp̄o in vna eccl̄ia. p̄ oia miste-
 ria sup̄dicta ⁊ maxime p̄ misteriū ip̄ius
 ruth moabite. in qua maxime et clari⁹
 fuit figurata p̄uersio gētiū. Ideo in hac
 q̄rta pte hui⁹ p̄mi cātici introducitur plebē
 gētilem sorde ydolatrie denigratā veniē-
 tem tanq̄ oues p̄ditā ⁊ pegrinā: cupiētē
 et petētem cū plebe isrl̄itica et fidei soci-
 ari ad recipiendū sp̄osus suū ⁊ pastorem
 xp̄m. Ubi duo facit. naz primo facit qd̄
 dictū est. sc̄do p̄uersa ad xp̄m petit ab eo
 tanq̄ a x̄o pastore pasci. ⁊ sub eius um-
 bra quiescere et p̄tegi. ibi. Indica mihi
 quē diligit aīa mea. Quātus ergo ad
 primū vidēs ista plebs gentilis/ q̄ plebs
 fidelis et isrl̄itica fuerat iam diu ab adā
 vsqz ad salomonē p̄ verba de futuro xp̄o
 desp̄osata. ⁊ videns q̄ ip̄a quōdā denia-
 uerat a fide vni⁹ dei ad ydola per chas et

De primo cantico.

nemroth et zoroaste et ninuz et alios qui inceperunt ydola colere. et videns se tali sorde et estu denigrata. et videns quod plebs fidelis petebat a christo spouso personaliter osculari et trahi. et ad thalamum eius introduci. Ideo rogat filias bethem. scilicet plebem fideles. ne despiciat eas in tali expeditione sed recipiat eam in sua societate ad recipiendum christum. quia ista plebs gentilis esset denigrata sorde per ydolatriam: tamen ista ita erat pulchra quo ad naturam sicut plebs fidelis. quia ita erat ad ymaginem dei creata et per consequens ita erat capax fidei et beatitudinis sicut ista. Item quia christus ita erat ex ista plebe gentili nasciturus sicut de israelitica. et per consequens ita erat ipsam redemptus. Ideo dicit ista plebs gentilis o filie bethem. id est plebs israelitica et fidelis que videtis dominum per fidem recipite me in vestra societate ut christus spouus osculetur me sicut vobiscum osculo oris sui per incarnationem. et trahat me per legis euangelice predicationem. et introducat me in celaria sua per redemptionem et secretorum revelationem quia ita est nasciturus ex me secundum carnes. sicut ex vobis. Et nolite me considerare quod fusca sum. nam ista sum nigra per peccata. tamen sum formosa per naturam. quia ad ymaginem et similitudinem dei sum creata quia cuncta que fecit deus erant valde bona. sed postea offuscavit et decoloravit me sol. scilicet est peccati et ydolatrie. eo quod non vixi sub umbra et fide unius dei. Et post hoc sol effectiue per estum comburente et denigrante. Et sic postquam per effectum. et ideo fui denigrata prodego albedinem fidei quam habuit adam et Seth et Enos et Noe et ceteri patres mei. unde ista nigredo accidit mihi ex infidelitate. quia filii eue matris mee pugnaverunt contra me isto modo. nam ipse chanaan et nemroth et ninuz et ceteri ydolatrie qui fuerunt filii eue matris mee quia omnes descendimus ab una matre eua et ab una ge-

neratione ipsius noe. et etiam omnes moabite filii loth et omnes hismaelite et ydumei descendunt a thare et uxore sua matre abrae et aram. Et sic omnes isti filii matris mee pugnaverunt contra me decipiendo animam meam et denigrando eam per ydolatriam. Isti enim filii matris mee eue vel melche posuerunt me custodem. id est cultorem in vineis ydolatrie. id est commoverunt me et docuerunt me falsos ritus ydolorum. et coegerunt me custodire et obfucare detestabiles ritus et superstitiones ydolorum. Et sic vineam meam non custodivi. id est non colui. id est legem nature quam deus tradidit ipsi adam et noe et melchisedech et abrae et ipsi job et ceteris fidelibus non custodivi nec servavi. Quia illa erat vinea mea propria quam deus tradiderat patribus meis superdictis colendam. In cuius cultura sub fide christi venturi fuerunt salvati. Sed venerunt superdicti filii matris mee et relicta vera vinea dei declinarunt ad falsam vineam ydolatrie. et illam docuerunt me servare. Et sic in tali sorde et estu peccatorum posita extra umbram fidei unius dei fui denigrata et abominabilis facta quantum ad extra. sed non restat quin maneat ymago dei in anima. Item quod sum capax fidei et gratie redemptionis. Et ideo ista sum nigra ad extra sicut tabnacula cedar que sunt nigra et scalica propter ardorem solis: tamen ego sum formosa naturaliter ab intra. in quantum sum ad ymaginem dei. Et sic sum formosa ab intra sicut pelles. id est cortinae templi salomonis. nam sicut templum salomonis ab intra est totum ornatum et pulchrum cortinis sericis et aureis et diversorum colorum. ita deus ornavit animam meam donis nature. scilicet quinque sensibus corporalibus et tribus spiritualibus potentibus et incorruptilibus. scilicet intellectu et memoria et voluntate quibus sum capax ad gratiam et redemptionem et gloriam. propter pulsa nigredinem ydolatrie et peccati.

De primo cantico.

Ergo o filie hierusalē nec me despiciatis nō recusetis me i vīa societate recipe ad osculādū spōsum i suo aduētū. vt simul viuamus sub vno sponso ⁊ pastore xp̄o. et sub vna lege et fide et baptismo. Ex sup̄dictis p̄s. q̄ Ruth moabita cum thamar et raab tanq̄ p̄curatrix totius plebis ⁊ poplī gētilis venit figura ad plebē isrl̄iticā petēs simul cuz ea sociari sub eodē diuino cultu ⁊ fide xp̄i futuri. vt simul populus gētilis saluaret in xp̄o cuz plebe isrl̄itica et fieret vnus ppl̄us cū ea. Et sic Ruth i p̄sona toti⁹ populi gētilis dicebat. *Digna sum s̄z formosa.* *Nota* tādus ē etiā. q̄ nō solū sup̄dicte tres mulieres erāt de populo gētili: s̄z etiāz om̄s xij. p̄iarche fuerūt filij muliez de poplo gētili. *Un̄* iacob qui et isrl̄ p̄mo genuit sex p̄iarchas ex lya filia laban hominis gētilis. *Sec̄do* genuit duos. s. Joseph et benjamin ex rachel filia eiusdē labā. *Tercio* genuit duos ex celsa ⁊ duos ex valaque ambe erāt ancille ⁊ de poplo gētili. Et sic p̄s qualr̄ oēs. xij. p̄iarche erāt filij mulierū de poplo gētili. que libenter adheserūt ip̄i isrl̄i. Et etiāz p̄s qualr̄ isrl̄ ex mulierib⁹ alienigenis de poplo gētili genuit oēs. xij. p̄iarchas. ex quib⁹ fuit multiplicatus toti⁹ poplus isrl̄. Ex sup̄dictis ergo sequit̄. q̄ plebs iudayca moderna falso ⁊ stulte ⁊ inaniter gl̄iat̄ de natura sua. *Quam* ⁊ si vult incipe naturā suā ab abraaz. ip̄e erat ex pentib⁹ dijs alienis et ydolis fuitib⁹. vt p̄s Josue ultimo. *Si* aut̄ vult incipe nafas suas a iacob et duodecim p̄iarchis. ip̄i erant oēs filij fuitutis et muliez de poplo gētili. *Unde* iacob precio fuitutis emit duas vxores. s. lya ⁊ et rachel. *Unde* ip̄e dixerunt. *Pater n̄r* v̄didit nos et comedit p̄ciuz n̄m. vt p̄s gen̄. xxxij. Et sic p̄s ql̄iter om̄s sunt filij

fuitutis. *Item* fuitus istorū magis patuit i captiuitate egyptiaca. vbi fuit sub onerib⁹ dorsum ei⁹. et man⁹ eius i copbino fuerūt. *Item* magis patuit in terra p̄missiōis t̄p̄e iudicū vbi decies fuerunt traditi fuituti finitimoz. *Item* legis. p̄. p̄. ali. *Sec̄do* q̄ salon q̄siuit et nūerauit oēs profelitos in terra israel numero. *L. liij.* et. *dc.* de numero quoz destinauit. *lxx.* q̄ humeris onera portaret. Et *lxxx.* qui lapides de mōtib⁹ cederēt. Ex quo sequit̄. q̄ om̄s illi erāt aduēticij de gētilitate ad iudaysmuz. ex quib⁹ maxia p̄s iudeoz descendit. Ex quo sequit̄ q̄ toti⁹ popl̄s iudeorum est filius fuitutis sc̄dm carnē et de poplo gentili. Et sic nō hēt vnde gl̄ietur de nafa sua s̄z magis v̄n vilipēdat. *De* inde cū dicit. *Iudica* mihi quē diligit aīa mea ⁊c. *Petit* ista pegrina. s. plebs gentilis siml̄ pasci cū spōsa et p̄tegi sub vmbra spōsi. *Ad* cui⁹ itellctū ē primo notādum. q̄ salon sumit pabolam ex misterio nubis obūbrātis tabnacluz. v̄n legis exo. vltio. q̄ p̄ q̄ tabnacl̄z dñi fuit fabricatū et erectū. et archa testamēti r̄posita ifra tabnacluz. ilico q̄dā nubes obūbrauit et icubabat sup̄ tabnaculū. q̄ quidem nubes q̄tuor faciebat. *Quā* p̄mo p̄ totaz noctē illūiabant totū tabnacl̄z circūq̄qz in die aut̄ obūbrabat ip̄m p̄tegēdo ab ardore solis et caumatib⁹. *Sec̄do* dirigebat totū exercitū p̄bendo sibi ducātū p̄ totū defuz. qz ad motū illi⁹ nubis mouebat̄ et dirigebat totus exercitus. *Tercio* illa nubes pluebat māna ad refectōez et nutritiōz toti⁹ exercit⁹. quo cibo toti⁹ exercitus pascebat̄. *Illā* ergo nubes illuminabat et p̄tegebat et dirigebat et pascebat illum. *Per* quod misteriiū p̄uidit salomō ql̄it̄ x⁹ fili⁹ dei debebat cubare i tabnacl̄o eccl̄ie tanq̄ caput et sedere in thalamo ei⁹

De primo cantico.

tanq̄ sp̄suo. Et q̄li sp̄s sc̄s debebat i
cubare sup̄ totā eccl̄iaz et obūbrare eam
et illūinare et p̄tegere et regere et pasce/
re eā pabulo eccl̄iasticor̄ sacram̄torū.
Quia sp̄s sc̄s ingiter pluit sup̄ eccl̄iam
māna sacram̄tor̄ et gr̄iar̄ et donor̄. Et
sup̄dicto ergo misterio accepit salom̄ pa
bolam ad petendum pasci et quiescere et
p̄tegi et dirigi in eccl̄iam xp̄i sub umbra
sp̄s sc̄i. Sc̄o ē notāduz q̄ sicut sup̄ius
salom̄ introduxit plebē isrl̄iticā et fidelem
ad loq̄nduz s̄b methasora sp̄se. Ita hic
introducitur plebes gentilē sub methasora
pegrine et gregis errātis. Et cā huius di
uersitatis est. nam plebs fidelis semper
māsit colona et ciuis in ciuitate dei infra
muros fidei xp̄i futuri ab adam vsq̄ ad
aduētum xp̄i. Et sic semp̄ fuit sp̄sa xp̄i
per fidē. S̄z plebs gētilis postq̄ deuiāue
rat a fide vni⁹ dei post noe et declinaue
rat ad ydola: semp̄ errauerat ex̄ ciuitatē
dei tanq̄ pagana ⁊ pegrina ⁊ tanq̄ ouis
q̄ pierat sine pastore vero et p̄po. ducta
p̄ diabolu⁹ ⁊ demigrata sorde ydolatrie et
oīuz vicioz. Et iō salom̄ in h̄ p̄mo cātico
introducitur plebē isrl̄iticā et fideles tanq̄
sp̄sas ad loquēdū cū sp̄so suo xp̄o. cui
ab initio fuit desp̄sata p̄ v̄ba de futuro
et dictū ē. S̄z plebē gētilis introducitur ad
loquēdū tanq̄ pegrinā ⁊ ouē p̄ditā que
rentes pastores qui pascat eam et p̄tegat
sub umbra sua ⁊ dirigat et illuminet eaz
Unde sicut illa petit p̄sonalr̄ osculari et
trahi ⁊ introduci in thalamū tanq̄ spon
sa a sp̄so: Ita ista ouis p̄dita ⁊ pegrina
et erratica petit pasci ⁊ p̄tegi ⁊ dirigi a
xp̄o vero pastore. Et iō iste libellus pt̄is
d̄i ep̄ithalamū. i. cāticū sp̄siale siue nup
tiale inq̄ntū eccl̄ia introducitur ad loq̄ndū
tanq̄ sp̄sa et x⁹ tanq̄ sp̄suo. Et pt̄im
d̄i bucolica q̄das inq̄ntū eccl̄ia introducitur

tanq̄s ouis siue tanq̄s grex ouū et tanq̄s
pegrina ad loq̄ndū pastori suo xp̄o. Et ei
d̄i q̄dā georgica inq̄ntū eccl̄ia introducitur
s̄b methasora vinee aut agri aut orti. S̄z
oīa ista possunt cōp̄bendi sub methasora
bucolica et cantico bucolico. Unde can
ticū bucolicum dicitur cāticū pastorale.
in quo introducuntur pastores ad loq̄ndū
de ouib⁹ et armētis et de pascuis et fruc
tibus et florib⁹ et arborib⁹. et p̄z i buco
licis theocriti et virgilij. Ita ergo p̄ter
facit salom̄ i isto libro. nam sicut virgili⁹
introducitur i bucolicis poetas tanq̄ pasto
res loq̄ntes de regibus s̄b methasora al
tissimar̄ arbor̄ et magnor̄ leonū. Et lo
q̄ntes de populis sub methasora arbusta
rum et miricar̄. cū dicit i quarta egloga
Dicilides mus paulo maiora canamus.
Si canimus siluas silue sint consule di
gne ⁊c. Ita pariter salom̄ in hoc li
bro introducitur xp̄m nō solū tanq̄ sp̄suo
sed tanq̄ pastore et arbore altissimā p̄be
tem umbrā et refrigeriū toti eccl̄ie. Et
p̄ capream et ceruos capoz intelligitur pa
triarcbas et p̄phetas. Et p̄ pastore q̄nos
intelligitur ap̄los. Et p̄ mala gramata in
telligitur m̄es. et p̄ poma et cetos fruct⁹ i
telligitur doctores et p̄fessores. Et p̄ lilia i
telligitur virgines. ⁊ p̄ vineā ⁊ ortū ⁊ agrū i
telligitur totā eccl̄iā fidiū. Et p̄ custodes vi
nee intelligitur reges ⁊ p̄latos. et lati⁹ pate
bit p̄ totū istū libru⁹ in quo in magnā p̄te
p̄cedit mō bucolico et georgico. unde q̄
salom̄ loquitur d̄ eccl̄ia cōgregata ex duob⁹
p̄p̄lis. i. isrl̄itico et gentili. iō loquitur in h̄
libro sub duplici stilo. nā q̄ plebs isrl̄iti
ca venit ad xp̄m tanq̄s sponsa q̄ diu ante
fuerat sibi p̄ fidē p̄ verba de suo desp̄on
sata. iō introducitur ip̄am tanq̄s sp̄sam.
Sed q̄ plebs gētilis venit ad xp̄m tanq̄s
ouis p̄dita et pegrina et c̄nea: iō in eius

.De primo cantico.

petitiōe pcedit modo bucolico mutādo
 silū: vt satisfaciāt vtriq; populo. Unde
 sicut virgilius i prima egloga itroducit
 ad loqndū. Titirū ⁊ Melibeū. Melibe⁹
 enī reputabat titirū felicē. eo q; quiesce
 bat sub vmbra et fauore octouiani augu
 sti. Ideo cupiens cuz eo quiescere dicit .
 Titire tu patule recumbās sub tegmine
 fagi. Siluestre tenui musaz meditaris an
 eua. Nos patrie fines et dulcia linqui/
 mus arua. Nos prias fugim⁹. tu titire lē
 tus i vmbra. Formosa resonare doces a
 mari lida siluas ⁊c. Ita ergo pī ista ple
 bs gētilis que tanq̄ ouis perditā erra/
 uerat venies estu ydolatrie sordida ⁊ de
 nigrata/vidēs plebē isrliticā veniētes ad
 pascendū ⁊ quiescēdū cū spōso: petijt si/
 bi sociari/vt dictū ē. S; cōuersa ad xpm
 petit pasci ⁊ ptegi sub vmbra ei⁹ siml cū
 plebe isrlitica dicēs ad xpm verū pasto
 rem. o xpe quē diligit aīa mea/indica mi
 bi vbi ⁊ in quo agro et in quib⁹ pascuis
 pascas oues tuas fideles. Et indica mi/
 bi quibus pascuis et quo pabulo sacra/
 mentorum et gratiarū ⁊ donorum pas/
 cas eas: vt simul pascas me cuz eis. Itē
 indica mibi ecclesiam nube spiritus sc̄i
 obūbratā et protectā et directaz vbi cu/
 bes in meridie. i. in ardore solis ⁊ i estu
 b⁹ mūdi. quā eccliaz tu ptegis s̄b tua vm
 bra ab imbrib⁹ et caumatib⁹ psecutionū
 hui⁹ mūdi. Et etiā indica mibi illā celestē
 māsiōnē vbi tu cubas p gliaz in meridie
 eternitatis sine nocte. vbi pascis beatos
 illa celesti fruitiōe sine aliquo defectu cū
 omī securitate. vñ o xpe ⁊ pastor deus
 ego peto vt pascas me in tua ecclia. ⁊ p
 tegas ⁊ regas me sub tua vmbra: ne va/
 gari incipiā post greges. i. post populos
 sodalium tuoz. s. regū ⁊ principū de po/
 pulo gētili. vñ oēs reges ⁊ principes di/

cūtur sodales ⁊ socij dei: inq̄ntū cōmisit
 eis vices suas in mūdo vt regāt poplos
 et regna. Quia oīs potestas a dño deo ē
 Et sic reges tanq̄ vicarij ⁊ sodales dei re
 gūt mūdū. Et sic reges et p̄cipes et iu/
 dices dicūtur dij terre. vt p̄ exo. xxi. et
 psal. xlvj. ⁊. lxxxj. Et etiā dij gentiū. s.
 ydola dicebātur sodales dei q̄ntū ad exi
 stimatiōez ⁊ op̄inōnē vulgi gētilis. qui
 ydola deos putabāt et socios magni dei
 toti⁹ nature. dicit ergo ista plebs gētilis
 o xpe quē diligit aīa mea: idica mibi vbi
 pascas ⁊ vbi cubes in meridie. et recipe
 me simul cū plebe isrlitica: ne tanq̄ ouis
 p̄dita vagari et errare incipiam post gre
 ges principū sodaliū tuoz. nec post gre
 ges ydoloꝝ ⁊ post deos gētiū/qui repu/
 tāf dij ap̄d vulgus. nā sicut tu diceris d̄s
 isrl: ita ip̄i dñr dij gētiū. Et sic dñr dij so
 lo noie: s; nō re vera. Et iō decepūt me
 et denigrauerūt me mltiplici sorde pcti
 cum sua detestabili superstitione.

Si ignoras te o pulchra ⁊c.
 Hec est sc̄da pars principalis hui⁹ primi
 cantici in qua xps sp̄sus et pastor p̄bet
 gratiosuz r̄nsuz p̄fate pegrine annuēdo
 petitiōib⁹ suis. pcedēdo modo bucolico.
 Ad cui⁹ itellctū ē notādū. q; sicut i p̄ma
 egloga virgilij tytirus ānuīt precibus et
 petiōib⁹ melibeī petētis quiescere ⁊ pas/
 ci s̄b tegmie fagi cū eo. dicēs i finē egloge
 Hic tñ hac mecū poteris requiescere noc
 te. Frōde sup viridi sūt n̄b micia poma.
 Castaneeq; molleset pressū copia lactis.
 Et iā summa p̄cl villaz culmia fumāt .
 Maioresq; cadūt altis d̄ mōtib⁹ vmbre.
 Ita ergo pariter xps pastor ānuīt peti/
 tionib⁹ hui⁹ pegrine et spōse petēti pasci
 et quiescere sub vmbra ei⁹. q; recipit eas
 vt pascat in ecclia sua. et quiescat sub ei⁹
 c. ij.

De primo cantico.

umbra. ut patebit in tercio cātico. ubi dicit. *Dilectus meus mihi et ego illi.* qui pasceatur inter lilia: donec aspiret dies et inclinetur umbre etc. Annūciēs ergo xps sponsus et pastor petitioni huius pegrine dicit. *O plebs gentilis tu dicens quod venis denigrata estu ydolatrie.* et quod filij matris tue posuerunt te custodē in vineis ydolatrie. Et iō petis dealbari et sociari cū plebe isrlitica sponsa mea. Et petis pasce et ptegi et dirigi sub umbra ecclie mee. ne incipias: ymo ne pcedas vagari et errare ultra p vestigia regū et principū mūdi et falsoꝝ deoꝝ. Ideo dico tibi. quod si ignoras te. et ponis si p. i. quod huc vsqz ignorasti te: nō cognoscendo creatorē tuū et verū deum ambulando post falsos deos. et quod ignorasti legē et pphetas. iō egredere ab ydolatria et falsa supstitiōe ydoloꝝ. et abi post vestigia gregū meoꝝ fidelius sequēdo legem euāgelicā et pasce edos et filios tuos i ecclia mea iux tabnacula pastoꝝ. s. p̄iarchaꝝ et pphetaꝝ et aploꝝ. quos posui pastores in ecclia mea. vnde p̄iarche docebūt te aduētū meū p figuras et promissiones. et pphete p vaticinia. et apli annūciabūt tibi aduētū meū et misterium incarnationis et redēptiōis p predicatiōes euāgelicā. Ergo abi p vestigia. i. p̄ p̄dicationē eorū. et imitādo vitā eorū. et egredere a cultu et ritu falsoꝝ deoꝝ. Quia iā assimilauit te o amica mea equitatu meo in curribus pharaonis. nā sicut libauit exercitū meū et plebē isrliticā sponsas meā a curribus et exercitu pharaonis i mari rubro. quod populus meus trāsiuit illesus. et pharao fuit submersus et pistus curribus et exercitu suo. Ita ego pariter libabo te de p̄fate diaboli et de fuitute p̄cti in qua fuisti. et eijciā diabolū foras. et cōminuā oīa ydola ei. et submergā diabolū et p̄ctz i mari

rubro sanguis xpi et in aquis baptismalibus. Per quas aquas baptismi ego te dealbabo et lauabo a nigredie ydolatrie et p̄cti. Et sic tu qui eras nigra et sordida eris pulchra iux mulieres de plebe isrlitica. Et tūc cū fueris tali aqua baptismali abluta: gēne cōscientie et facies aie tue erūt pulchre p̄chritudie inocētie. s. erūt honeste et pulchre sicut gēne turturis. et collū tuū erit sicut monilia. i. ornatum monilibus spūalibus. quod baptismus abluuit et dealbat aīas/lauādo eā a culpa et restituēdo eā i statū inocētie ad modū turturis. et ornat eā virtutibus theolagalibus et donis grāꝝ sp̄s sc̄ti. Quia quod maxime dona sp̄s sc̄ti p̄feruntur i p̄firmatiōe ad itelligēdas et predicādas scripturas. Ideo subdit murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argēto. i. faciemus tibi auricularia aurea ex auribus pendentia argento punctuata et depicta et celata. Littera autē hebraica habet. Pulchre sunt gēne tue i ordinibus siue i auricularibus. et collum tuum cum moniliis. Auricularia aurea faciemus tibi punctuata argēto. Et tūc lra est magis plana. Et quod baptismus et ecclesiastica sacramēta ornāt aīas varietate virtutū et grāꝝ quo ad oēs potētias. Et sic p̄s qualr xps pastor satisfacit plebi gentili petenti dealbari a nigredie ydolatrie. et pasce et ptegi sub umbra ei. Est verus quod ista r̄nsio et exhortatio xpi pōt referri et dirigi tā ad plebē isrliticā quā ad plebes gentiles pegrinā. nā plebē isrliticā exortat et monet vt egrediat a iugo legis et cerimoniarū. Et baptizet in re postq̄ i figura fuit baptizata i mari rubro. Et recipiat legē euāgelicā sequēdo sp̄sū. Et plebes gentiles exortat vt egrediat ab ydolatria et cultu falsoꝝ deoꝝ. et dealbet p baptismum. et ornetur ornamētis grāꝝ. Quia

Secundū canticū.

redēptio ita fuit pmissa pplo gētili sicut
 isrlitico. Itē sponsas ex vtraq3 plebe in
 vna fide pgregatā pmittit assimilari eq/
 tati suo i currib' pharaonis. Nā sicut
 equitatus ⁊ exercitus dei tūc triūphauit
 de currib' pharaonis in egypto et i ma/
 ri rubro: Ita p' ea ecclesia xpi ex vtroq3
 populo cōgregata triūphauit de tyrānis
 et hereticis ⁊ de diabolo. vt patebit i. ix.
 cātico. Itē sicut de' mūiuit ⁊ ornauit et
 ditauit illā plebē isrliticā monilib' et io
 calibus q̄ mutuo ab egyptijs accepant:
 ita pariter xps ornauit et ditauit ecclias
 suā primo monilib' spūalib' grāz ⁊ vir/
 tutū: postea monilib' et bonis t'poralib'
 p reges et ipatores de pplo gētili ad fidē
 cōuersos. vt patebit i cātico vltio. Et h
 est qd pmittit spōsus ecclie spōse sue cuz
 ait. Equitatu i mō i currib' pharaōis assi/
 milauit te ⁊c. Et cū p' ea subdit. Pulchre
 sunt gene tue ⁊ murenulas aureas faciē'
 tibi ⁊c. Que oia cōplenit x' i suo aduētū
 successiue prout patebit. Ex sup'dictis pa/
 tēt septē petitiōes sc̄te in isto primo cāti/
 co/q̄s plebs isrlitica sponsa xpi cū plebe
 gētili de futuro faciebat et petebat conti/
 nue p pziarchas ⁊ pphetas et oēs fideles
 in veteri tes. ante aduētū xpi cū desiderio
 Nā primo petebat osculari p incarnatio/
 nes. Secdo petebat trahi p odores sc̄tita/
 tis ⁊ doctrine ⁊ psonalis predicationis.
 Tercio petebat introduci in cellas spōsi
 per grāz sacramētoꝝ et p intelligētiā sa/
 cre scripture. Quarto petebat plebs gē/
 tilis sociari cū plebe isrlitica. et per q̄ns
 simul trahi ⁊ introduci. Quīto petebat
 dealbari a nigredie ydolatrie et ois p̄ci
 per cādozem baptismalē. Sexto petebat
 pasci pabulo bonoꝝ gr̄e in p̄nti ⁊ gl̄ie in
 futuro. Septimo petebat quiescere et p
 regi sub vmbra spōsi. hic p grāz ⁊ et i celo

per grāz. Quib' septez petitiōib' annuit
 spōsus ⁊ pmissit cōplere sub tali p̄ditiōe
 s. q̄ plebs isrlitica egrediat a iugo legis
 et cerimōijs i aduētū xpi. ⁊ plebs gētilis
 egrediat ab ydolatria et sequat aplos et
 doctores xpi. cui spōse pmittit dare triū/
 phuz ⁊ victoriā p̄tra oēs infideles ⁊ et p/
 mittit ⁊ eā ornare ⁊ ditare bōis spūalib'
 et etiā t'poralib'. Unde nota q̄ diuitie ⁊
 redditus ecclie lz sint bōa t'poralia: tamē
 sunt annexa bōis spūalib'. Et iō p mure/
 nulas aureas intelligit bōa ecclesie mee
 spūalia. sicut sunt gr̄e sacramētoꝝ et do/
 noꝝ. Sed p x̄miculata siue p puncta ar/
 gētea intelligit bōa t'poralia annexa spūa/
 lib' quib' ditata fuit ecclia p p̄cipēs mū/
 di. Et sic spōsus pmittit ecclie spōse sue
 murenulas aureas x̄miculatas argēto. i.
 bona spūalia ānexa bōis t'poralib'. Itē
 etiā p murenulas aureas intelligit vir/
 tutes theologales et dona sp̄s sc̄ti. lz p
 pic̄tas argēteas intelligit virtutes mora/
 les put sunt annexe virtutib' ⁊ dōis su/
 pernaturalib'. ⁊ put p̄ficiunt per dona
 sp̄s sc̄ti. sicut argētū p̄ficitur ⁊ colorat p
 aurū. Nā bōa naturalia ⁊ t'poralia com/
 parātur ad sup̄naturalia sicut argētū ad
 aurū. Et hoc de primo canticō.

Incipit secundū cāticū.

Et esset rex in
accubitu suo.

Rard' mea de
dit odorem suū.

fasciculus myrrhe dilect'
meus mihi.

Inter vbera mea commo
rabitur

c. iij.

Secundū canticū.

Botrus cypri dilectus me
us mihi

In vineis engadi.

Ecce tu pulchra es amica
mea.

Ecce tu pulchra.

Oculi tui columbarum.

Ecce tu pulcher es dilecte
mi et decorus.

Lectulus noster floridus.

Ligna domorum nostrarū
cedrina.

Laquearia nra cypressina.

Ego flos campi et lilium
conuallium.

Sicut liliū inter spinas.

Sic amica mea iter filias

Sicut malum inter ligna
siluarum

Sic dilect⁹ meus iter filios

Sub umbra illius quem de
siderabam sedi.

Et fructus eius dulcis gu
turi meo.

Introduxit me rex in cel
lam vinariam.

Ordinavit i me caritatē.

Fulcite me floribus.

Stipate me malis.

Quia amore languedo.

Leua eius sub capite meo.

Et dextera illius amplexa
bitur me.

Adiuuro vos filie hierusalē

Per capreas ceruosqz cā
porum.

Ne suscitatis.

Ne euigilare faciatis di
lectam.

Donec ipsa velit

Am esset rex in
accubitu suo. .7c.

Hoc est scōs canticū hui⁹
libri in quo salon cantat

misterium incarnationis xpi. Ad cui⁹
intellectū est notādus. q postq salon in
primo cātico cātavit desiderū p̄iarcha
rū et pphetaz et oīus fidelīus veteris tes.
de xpo futuro. Et exposuit et explicauit
petitiōez plebis isrlitice petētis osculari
p incarnationē et trahi p legis euāgelice
predicationē. et introduci et recōciliari p
redēptionē .7c. Et exposuit etiā petitiōz
plebis gētilis petētis sociari et dealbari
a nigredine. et pasci et ptegi sub umbra
xpi. Et explicauit etiā respōsionē xpi an
nuetis petitiōib⁹ vtriusqz plebis. Hunc
aut i nouē cāticis sequētib⁹ salon cantat
effectū et executiōez et adīpletionē supra
dictaz petitionū et pmissionū. Cū post
q in pmo cātico cātavit desiderū et fidē
spōse p totū discursus veteris tes. ab adā
vsqz ad xpm. nūc aut in nouē cāticis se
quētib⁹ satisfaciēdo votis et petitiōibus
spōse cātavit totū misterīū nre redēptiōis
ab icarnatiōe vsqz ad ascēsiōē. et exinde

De secundo cantico.

cātāt totū discursus ecclie noui tes. vsqz
 ad scōz aduētū xpī et finē sc̄li. Un̄ duo fa
 cit spōsus ī sequētib⁹ cāticiis. Nā primo
 satisfacit plebi isrlitice spōse sue. adiplē/
 do osculū et misteriū incarnatiōis et nre
 redēptiōis. eo qz de illo poplō erat car/
 nē assumptur⁹ et in illo poplō crucifigen
 dus et. Sc̄do satisfacit poplō gētili ipm
 dealbādo et ad pascuā vocādo. et cū ple/
 be fidei satiādo iux̄ sui petitionē. Sc̄da
 pars incipit in cantico octauo. ibi. Duo
 abiit dilectus tuus. In isto ergo sc̄do cā/
 tico cātāt misteriū incarnatiōis figuratū
 p̄ osculū spōsi et spōse. Quod quidē mi/
 steriū p̄uidit salon ī spū p̄ fabricationē
 arche et tabnacti p̄bederis: qd̄ de⁹ p̄cepit
 fabricare ipi moysi. exo. xxxv. Un̄ salon
 assumpsit pabolā ad faciēdū istō cāticiū.
 Ad cui⁹ itellctū ē p̄mo notādū. qz quiqz
 p̄siderauit et p̄tēplatus ē salon ī fabrica/
 tiōe illi⁹ arche p̄bederis. Primo materi
 am ex q̄ sc̄ta ē. qz ex lignis sethym et etiā
 cedrinis. Sc̄do p̄siderauit vnctionē sc̄taz
 ex p̄fectione myrrhe et cynamomacis et
 cetoz aromatū. Tercio cōsiderauit ea q̄
 fuerūt reposita ī archa. s. duas tabulas
 lapideas legis et vna māne et virgā sa
 cerdotalē ipi⁹ aarō. Quarto cōsiderauit
 duo cherubin sup̄ q̄ archa sedebat. Qui
 to p̄siderauit et cōtēplatus ē tabnactz
 ifra qd̄ archa illa fuit r̄posita. In quib⁹
 quiqz misteriis bñ p̄sidertis et p̄tēplatis
 p̄uidit salon ī spū p̄phetico totū misteri
 us incarnatiōis x̄bi. Nā p̄ b̄ q̄ illa archa
 sc̄ta fuit ex lignis sethym q̄ sunt ligna al
 bissima et i putrefactibilia et icōbustibilia
 et ex lignis cedrinis q̄ sūt ligna odorifera
 et ois veneni fugatiua: p̄uidit salon q̄l̄r
 illud corp⁹ xpī h̄ eēt formāduz ex genere
 ipius adā. tñ nō p̄ semiales generationē.
 h̄ p̄ sp̄s sc̄ti opationē ex puris sanguibus

virginis absqz oīi labe et vestigio pcti.
 ymo debebat fugare oīe venenū pcti et
 extinguē et sanare morsus atiqui sp̄ctis
 Itē p̄ b̄ q̄ illa archa fuit puncta et p̄fusa
 illo oleo et vnguēto ex mirrha et ceteris
 preciosis aromatib⁹ p̄fecto: p̄uidit salon
 qualr̄ illa hūaitas siue ille xp̄s iesus erat
 vngēduz p̄e p̄ortib⁹ suis oleo donoz
 sp̄s sc̄ti nō ad mēsuraz. vñ et a quo et de
 cui⁹ plenitudie oēs eram⁹ accepturi gr̄az
 p̄ gr̄a. Itē p̄ ea q̄ fuerūt reposita in illa
 archa p̄uidit qualr̄ xp̄s erat futur⁹ de⁹ et
 homo. rex et sacerdos. nā ligna sethyma
 et cedrina ex quib⁹ sc̄ta ē archa figurabāt
 humanitatē xpī ex corpore et aīa. Virga
 aut̄ sacerdotalis figurabat sacerdotiū xpī
 Et vna māne qd̄ de celo descēdebat figu
 rabat diuinitatē. Et tabule legis figura
 bāt regnū xpī. Et sic p̄uidit qualr̄ xp̄s
 erat futur⁹. de⁹ et homo. rex et sacerdos
 et iudex. Per illa aut̄ duo cherubin ī quo
 sedebat archa dñi p̄uidit qualr̄ xp̄s debe
 bat esse medius inter duo testamēta et se
 dere sup̄ ea. Per h̄ aut̄ q̄ illa archa fuit
 reposita infra tabnaculū. p̄uidit salon
 qualr̄ xp̄s x̄us de⁹ et homo erat reponē
 dus in vtero virginis marie et ferēd⁹ in eo
 p̄ nouē mēses et reponēd⁹ in ecclia ieter/
 nus. eo qz illō tabnactz figurabat p̄mo
 p̄sonā et vterū virginis marie et ex p̄nti to/
 tā eccliaz ī qua bitat x⁹. S; itet̄ ē ad
 uertēduz. qz sic illa archa figurabat hūa/
 nitatē xpī. ita tabnaculū figurabat virgi
 nē mariā et eccliaz. ī quo tabnacto salon
 cōsiderauit septē misteria. p̄mo qz h̄ de⁹
 p̄mo p̄cepit fieri archa: tñ tabnactz
 prius sc̄t̄s est. Sc̄do cōsiderauit materiā
 ipius tabnacti. qz ex lignis sethym. et ce/
 drinis. et etiā cypr̄ssinis. Tercio cōsidera/
 uit vnctionez tabnacti: qz ex vnguēto ex
 quinqz aromatib⁹. s. ex mirrha et cyna/
 a. iiii.

De secundo cantico.

mommo et chalamo et casia et oleo. Quarto consideravit ornatum. quod ex cortinis et diversis floribus. Quinto consideravit qualiter archa fuit reposita infra tabernaculum tanquam in proprio habitaculo. Sexto consideravit illum populum qui sequebatur et circumdabat tabernaculum. Septimo consideravit illam nubem obumbrantem et cooperientem tabernaculum et totum exercitum. Que quidem nubes quatuor faciebat. Nam primo protegabat tabernaculum et totum exercitum in die ab estu et ardore solis et a frigoribus et caumatibus et ventis. Secundo in nocte illuminabat tabernaculum et totum exercitum. Tertio dirigebat totum exercitum prebendo sibi ducatum. ut patet ex ultimo. Quarto pluebat manna super exercitum per quotidiano alimentum. Per quod quidem misteria prouidit saltem totum misterium fabricationis et constructionis ecclesie. et totum ornatum et omnia dona que ecclesia recepit a christo. et totum misterium nostre redemptionis et salutis. Nam per primum. scilicet quod deus per prius precepit fabricari archam. tamen tabernaculum fuit prius factum in executione per hoc prouidit saltem. quod virgo maria et tota ecclesia figurata per tabernaculum fuit facta et fabricata propter christum et non e converso. Secundo quod illud tabernaculum materiale figurabat duplex tabernaculum christi. scilicet tabernaculum maternum et virgiale. in quo christus debebat habitare secundum carnes. Et ex omni figurabat tabernaculum ecclesie mysticum. in quo christus debebat habitare per fidem et gratiam. Quod tabernaculum mysticum est tota ecclesia. Ideo per fabricam illius tabernaculi materialis prouidit saltem qualiter christus in suo aduentu primo debebat fabricare tabernaculum maternum. scilicet virginem mariam matrem suam. ut ex ea carnem assumeret. Sed per hoc quod illud tabernaculum materiale factum est ex lignis sethym bene mundatis a spinis et leuigatis. et ex lignis cedrinis. prouidit saltem: qualiter christus debebat fabricare

matrem suam ex duobus. scilicet ex carne sethyma et anima cedrina. Ad cuius intellectum est nota dicitur. quod sethym est arbor spinosa non multum alta. cuius lignum postquam est mundatum a spinis et leuigatum a pelle fit albissimum et imputribile et incobustibile. per quod lignum figurabatur caro beatissime virginis marie. que hinc est tractata et propagata ex adam: tamen ante incarnationem fuit mundata a spinis ipsius adam per virtutem spiritus sancti. quod in ventre matris fuit sanctificata illa caro antequam animata: ut per maiorem partem tenent doctores. que quidem sanctificatio non oportuit quod fieret per gratiam gratificationem cum illa caro inanimata non esset capax gratie: sed fuit facta per virtutem mundatiuam spiritus sancti: sicut ex orizant aqua et oleum consecrat in chrismate: hinc sit res inanimata. Ita pariter caro virginis fuit per virtutes spiritus sancti sanctificata et ab omni fomite mundata et facta alba et imputribilis et incobustibilis: ne anima in eius consortio posset fedari: sed in ea anima cedrina absque omni labe et iniuria posset creari et infundi. Ad cuius intellectum est iterum notandum. quod cedrus est arbor altissima que maxime crescit in libano. et est arbor valde odorifera omni veneni fugatiua. Et ideo in monte libano et ubicumque crescit illa arbor nullus potest viuere serpens nec vipa nec animal venenosus. Per quod lignum figurabatur anima cedrina virginis marie. Nam eius animas filius dei creauit et in creando sanctificauit et gratificauit. et in creando et gratificando in illam carnem iam primo sanctificatam et mundatam a fomite ad se infudit. Et ideo antiquus serpens non potuit ipsas mordere nec suo originali veneno inficere. Et sic duplici ratione illa sanctissima anima non potuit ex consortio carnis contaminari nec culpam originale trahere. Primo quia illa caro ante fuit mundata quam animata. Et ideo non potuit animas inficere. Secunda ratio est. quod illa anima non fuit creata in puris naturalibus

.De secundo cantico.

sicut aie oīuz alioꝝ. s; simul fuit creata
 ⁊ sc̄ificata ⁊ gratificata ⁊ infusa. Que q̄
 dē sanctificatio nō fuit pct̄i purgatiua. s; oīs
 gēnris gr̄aꝝ infusiuā ⁊ collatiua ⁊ cō/
 firmatiua. Et sic fuit ab oīni labe pct̄i p̄p̄
 uatiua. Et iō antiqu⁹ serpēs nullo pacto
 valuit ip̄as mordere. nec suo antiquo ve
 neno originali inficere. Ex quib⁹ p̄z. q̄ il
 la originalis culpa quā adā transtulit ex
 sua p̄sona in naturā n̄ras p̄ libidinofam
 gēnationē. a cui⁹ natura p̄ carnē libidi
 nosaz trāsiuit p̄sonalr in oēs posteros;
 nō potuit trāfire in p̄sonā virgīs. Pr̄io
 p̄pter sc̄ificationē carnis sc̄tam ante aīa
 tionē: Sc̄do p̄pter gr̄as p̄ueniētē ⁊ grati
 ficationē sc̄tam in creatiōe aīe ⁊ aniatōe
 carnis. qz ut sic pct̄m nature nō potuit
 transire in p̄sona virginis. Quia q̄ndiu
 fuit indiuiduū et p̄sona hūana semp fuit
 in gr̄a ⁊ deo grata ⁊ accepta. Et per con
 sequēs in p̄mo īstāti sui esse fuit tabnackz
 dei effecta. Et sic aug⁹. in p̄mo f̄mone de
 natiuitate virgīs dicit. q̄ ip̄a fuit p̄moꝝ
 diū ⁊ exordiū eccl̄ie. ⁊ p̄mū mēbrum xp̄i
 quo ad eccl̄ias noui testamēti. in q̄ xp̄s p̄
 gr̄as h̄itauit p̄rio. Itē dicit aug⁹. i codez
 sermōe. Quid iusticie/ quid sc̄tatis hec
 virgo indigere potuit. q̄ adinstar celi cō/
 tinētis oīa gr̄e plenitudinem accepit. aut
 quis vnq̄ in ei⁹ corpore aut aīa locus po
 tuit inueniri pct̄i: q̄ adinstar tabnacki: tē
 plū dñi ē effecta. Hec ē p̄fecto illa dom⁹
 de qua p̄ salonē d̄z. Sapīa edificauit sibi
 domū. ⁊ excidit colūnas septē ⁊c. Hanc
 p̄fecto domū diuina sapīa edificauit. vn̄
 et ex qua carnē assumeret ⁊ in q̄ h̄itaret
 Cui nullus p̄iarchaz nullus p̄phetaz ē
 cōferēdus ⁊c. Ex quibus p̄z. q̄ de mēte
 aug⁹. fuit. q̄ virgo maria nunq̄ fuit ob/
 noxia culpe originali. n̄c aliquod pct̄z po
 tuit h̄ere locus in ea. Et hoc p̄uidit salon

in sp̄u cōsiderādo ⁊ cōtēplando fabricaz
 ill⁹ materialis tabnacki moysi sc̄ti ex li/
 gnis sethynis ⁊ cedrinis. Tercio cōtē
 plando salon vnctiōz tabnacki p̄uidit
 sc̄tificatiōēz virgīs marie ⁊ totius eccl̄ie
 Ad cui⁹ intellectū ē valde notandū. q̄ de⁹
 p̄cepit moysi exo. xxx. ut p̄ficeret q̄dā
 vnguentuz preciosissimū ex quib⁹ aromā/
 ticis liquoribus. s. ex mirrha prima et
 electa. et ex cinamomo et calamo et ca/
 sia ⁊ oleo oliueti. ⁊ ex tali vnguento per
 ungeret totam archam et tabernaculū.
 Per q̄d misteriu p̄uidit salon sc̄tificatio
 nē virgīs marie. et ex p̄nti sc̄tificatiōez et
 regeneratiōz toti⁹ eccl̄ie fusaz p̄ passiōez
 xp̄i et eccl̄iastica sacramēta. inq̄ntum isti
 quib⁹ liquores significabāt virtutes sac̄/
 mētoꝝ fluētes ex passiōe xp̄i. Unde ē ad
 uertēdus sc̄dm p̄stātinuz et iacobū de p̄/
 prietatib⁹ rez. Quod myrrha est q̄dam
 hūilis arbor ī arabia. q̄ cum agitat a duo
 bus vētis p̄trarijs maxie ab aquilone et
 austro incipit sudare ī vere/ et ex rimulis
 factis ī cortice ramoꝝ exit ⁊ emanat qui
 dam liquor odorifer⁹ et p̄ciosissim⁹ et vīz
 tuosissim⁹. Et ille liquor d̄z myrrha pri
 ma. Sed qz p̄ tales rimulas nō pōt exire
 mltus liquor: tūc agricolē vulnerāt arbo
 rem in late faciēdo p̄gruētē scissurā. et
 tūc emanat copia liquoris. Et tūc totus
 ille liquor qui emanat ī mēse martij ⁊ a/
 prilis tā ex incissura lateris q̄ ex sudore
 et rimlis ramoꝝ d̄z myrrha p̄ma et elec
 ta et p̄batissima ad d̄iaz sc̄de myrrhe q̄
 emanat ī mētib⁹ seq̄ntib⁹ q̄ n̄ ē tāte v̄tut⁹
 Que quidē myrra p̄ma optinet p̄icipa
 tū inter oēs liquores in virtute. Hāz pri
 mo ip̄a lz sit amara: tñ ē valde odorifera
 Sc̄do ē ab oīni corruptione p̄suatiua.
 Tercio ē oīs mali humoris desicatiua ⁊
 purgatiua. Quarto ē oīs incissure ⁊ vul

De secundo cantico.

neris curatiua: et ois doloris remediativa. Mer qua myrrhā figurabat virt^o passionis xpi. nam lz illa passio fuit amara et dolorosa: tñ fuit nō suavis et odorifera. Quia odor ei^o totū orbes penetravit et fuit in virgīe maria ab omī corruptione pcti p̄servatiua. Et i multis fuit purgatiua pcti originalis: et p̄servatiua ab omī actuali pcto: sicut i iobāne baptista et b̄o nicolao. et in quibusdā fuit purgatiua taz actualis q̄ originalis. Et sic fuit oīuz vulnez n̄oz pctoz sanatiua. et n̄o rū doloꝝ remediativa. qz lāguores n̄os ipe tulit. et dolores n̄os ipe portavit. cuius liuore sanati sumus. Uñ bene p illā myrrhā intelligit passio et sanguis xpi. Nam sicut illa myrrha materialis non sudat nec emanat nisi p agitatiōez v̄toꝝ p̄trarioꝝ et p rimulas ramoꝝ et p scissuras sc̄am in latere illius arboris: ita xps nō emisit merita sue passiois. Uñ oīa sacramēta hēnt virtutē nisi ex sc̄siōe et agitatiōe et p̄secutiōe duoz v̄toꝝ p̄trarioꝝ s. populi iudayci et gētilis. Nam ad executionē sue passiois cōcurrūt cet^o et senatus scribarū et phariseoz popli iudeoz. et pilat^o cū suis ministris: qui erāt de populo gētili. Et sic ex tali p̄secutiōe duoz v̄toꝝ p̄trarioꝝ fuit xps agitatus p alapas et p̄cussioes et flagella et clauatione manuuꝝ et pedū. vñ exiuit sanguis tanq̄ prima myrrha. S̄ postea p incissurā et vuln^o lateris exiuit maior abūdātia myrrhe in remissionē pctoz et virtutē et medelā sacramētoꝝ. vt lati^o patebit i sexto cātico. Ideo dō in psalmis et saion in b̄ libro. p myrrhā semp intelligūt passioes et sanguinē xpi. Itē cinnamomū ē spēs aromatica sapida et odorifera et eī a corruptione p̄servatiua. Et calam^o siue nard^o ē herba valde odorifera et oīis fetoris su

gatiua. Et casia ē dulcis et lenitiua et purgatiua. Et oleū est oīs doloris mitigatiuū. Et sic qz ex his quinque liquoribus cōficif vnū vnguentū p̄ciosissimū et odoriferum h̄is sup̄dictas pp̄rietates. s. qz tale vnguentū ē odorifery lz sit aliq̄ntulū amarū: tñ efficit dulce p̄pter amixtionē cinnamomi et casie. Et sic tale vnguentū est odorifery et sapidū et salutifery et ab omī corruptione p̄servatiuū et omnis doloris mitigatiuū p qd figurabatur passio xpi facientis oīs predictos effectus spirituales in nobis. Et ideo mistice et figuratiue p̄cepit de^o. vt ex tali vnguento vngeretur tabnaculū p̄figurādo myrrhā et vnguentū passiois xpi. quo xgo maria et tota ecclia erat perungēda. Et figurabat illud oleū cathecuminoꝝ et infirmoꝝ. et chrisma qd p̄ficif ecclia ad liniēdos fideles p sacramētū baptisimi et p̄firmatiōis et extremeunctiōis. quo quidē vnguento passiois xpi nō solū fuit puncta ecclia et oēs fideles. s̄ etiaz ipa xgo maria in sua creatiōe et in primo instāti sui esse: vt dictum est. Quia illa gracia sanctificatiōis qua fuit sanctificata non fuit sibi collata nisi per merita passionis christi. Sed p aliū modū. nā in oib^o nō fuit purgatiua pcti. s̄ in xgīe maria fuit illa grā ab omī pcto p̄servatiua vt dictū est. Ex quo p̄ qz xgo maria ita fuit redēpta p xpm et suas passioes sicut ceteri fideles. Itaz illa grā ita traxit virtutes ex passioe xpi. sicut grā q̄ fuim^o oīs nos baptizati. sed illa eadē grā q̄ nos purgavit a pcto subueniēdo: virginē autē mariā p̄servauit p̄ueniēdo. put dictū ē. Et si q̄s vult obstare qz in p̄ceptōe virginis x^o nōdū fuerat passus. Rñdet sc̄dm hieroīuz in sm̄oe de assumptōe virginis et sc̄dm augustinum yponosticō q̄ pelagianos. qz xps nō solū

.De secundo cantico.

ante suā passiōez. sed etiā āte suā icarna/
 tionez iam dispēfabat grāz et merita sue
 passiōis. vnde anteq̄ pateret iam misit
 discipulos ad p̄dicāduz et baptizādū. cui⁹
 baptism⁹ dabat p̄ merita sue passiōis. qz
 xp̄s heri et hodie et ī sc̄la. ad hebze. vltio
 de q̄ matia satis dictū ē. psal̄o. xlv. Et in
 expōe sup magis. Per ornatū aut ta/
 bernaculi ex varietate cortinarū et florum
 p̄vidit salon ornamēta diuersarū virtutū
 quib⁹ xp̄s ornavit matrem suam. de qua
 debebat carnem assumere et in qua non
 soluz tanq̄ in tabernaculo sponsali. sed
 s̄ etiā tanq̄ in tabnaclo materno debe/
 bat specialr humanare. Quia x̄go ma/
 ria prius fuit spōsa q̄ mater xp̄i. qz pri⁹
 cōcepit xp̄m mēte per grām/q̄ carne. vt
 inquit aug⁹. in libro de sc̄ta virginitate.
 Itē p̄ h̄ q̄ illa archa phedēis fuit posita
 in illo materiali tabnaclo veteris legis
 p̄vidit salon qualr xp̄s de⁹ et homo de
 bebat reponi et p̄ nouez menses carnalz
 portari in v̄fo virginali ipsius b̄e marie
 mat̄s sue. Item p̄ h̄ q̄ deus sedēs in
 archa phederis sup cherubin et īfra tab/
 culum. et de tabnaclo loq̄bat moysi et p̄
 moysen toti populo. p̄vidit salon qualr
 x̄bū diuinuz ex̄ns in archa hūanitat̄is et
 infra v̄tez virginit̄is debebat sc̄tificare io/
 hānez baptistā in v̄tre matris sue. et idē
 xp̄s ex̄ns in vtero matris fecit eā euāge/
 lizare q̄no dixit. Magnificat aīa m̄a dñs
 et c̄. qz fili⁹ loquebat p̄ os matris sicut an
 te fuerat locutus p̄ ora p̄phetaz. Itē
 per h̄ q̄ illa nubes p̄tegebat illō tabna/
 culū ī die ab estu et ardoze solis/ et ī noc/
 te illuminabat tabernaculū/ et dirigebat
 et ducebat totum exercituz et pluebat iu/
 giter illud manna ad cibū et refectionem
 illius populi p̄vidit salon qualr sp̄s sc̄s
 debebat obūbrare virgine mariaz in sua

anūtiatiōe/ et qualr x̄go maria debebat
 recipe x̄bū diuinū missuz a p̄e tanq̄ pa/
 nem viuum et māna absconditū ad vitam
 et salutem et refectionez oīuz fidelīū. Que
 quidē x̄tus sp̄s sc̄i formavit corp⁹ xp̄i ī
 vtero x̄ginis ex puris sanguinib⁹ et p̄ser
 uauit x̄ginē ab oīni corporali corruptio
 ne et eaz in p̄fecta et itegra x̄ginitate ser
 uauit. Et sic mansit xp̄s in illo taberna/
 culo x̄ginali carnalz p̄ nouē menses. et
 sp̄ualiter inppetūū. Et etiā p̄z qualr il/
 lud tabernaculū moysi non solum p̄figu
 rabat tabernaculum xp̄i maternuz. que
 fuit virgo maria. sed etiam tabernaculū
 mysticum que est tota ecclesia. Et idō si/
 cut salomon per illam fabricam arche et
 tabernaculi p̄vidit fabricatōez corporis
 virginis marie ī sua p̄ceptōe et creatiōe
 et p̄vidit misterīū icarnationis. et p̄vidit
 oīs dignitates virginis marie sup̄dictas
 Ita p̄ter p̄vidit totā fabricatōz et rege
 neratōz toti⁹ ecclie. P̄vidit eīz q̄l̄r istā
 eccliam x̄ ex duob⁹ lignis. s. sethymis et
 cedrinis. i. ex duob⁹ populis. s. ex isrliti/
 co et gētili debebat fabricare. Sc̄do q̄l̄r
 vnguēto sue passiōis myrrhino debebat
 p̄ sacramēta pun gere. Tercio diuersitate
 donoꝝ et grāz et x̄tutū decorare et orna
 Quarto xp̄s dēbat se ī hac ecclia tanq̄ ī
 tabnaclo mystice icludere p̄ fidē et grām.
 Item p̄vidit q̄l̄r sp̄s sc̄s debebat super
 istā eccliam icubare et illaz illuminare et
 p̄tegere et regere et dirigere. et sup̄ eā fru
 ctus grāz et donorū et manna sacramen
 torum iugit̄ plueret ad nutritōz et relecti
 onē et sanitatē fidelīū. Et sic p̄ fabricā et
 misterīū illi⁹ arche et tabnaculi p̄vidēs sa/
 lomō misterīū icarnatōis et ecclie fabri
 catiōis fecit hoc canticum in quo cantat
 et explicat omnia sup̄radicta. Et iō istud
 canticum p̄mo verificatur de misterio in

De secundo cantico.

carnatiōis et de b̄a x̄ḡie maria que fuit tabernaculū x̄pi maternū. Ex p̄nti autē x̄ificat de tota eccl̄ia. que est tabnacu- lus mysticū. in quo x̄ps h̄itat p̄ fides et gr̄am v̄n̄ q̄z plebs isrl̄itica desponsata per x̄ba de futuro petebat in p̄mo cantico a x̄po sp̄oso suo p̄sonalr̄ et p̄ntialr̄ p̄ incarnatiō- nē osc̄lari et trahi et in thalamū introdu- ci. Et plebs ḡtilis petebat cū altera soci- ari et dealbari. et vtraq̄z plebs facta vna sp̄osa petebat siml̄ a x̄po nasci et sub um- bra illi⁹ p̄tegi et quiescere etc. Et q̄z spon- sus p̄misit vtriusq̄z petitiōib⁹ annuere et satisfacere. Ideo in h̄ sc̄do c̄ntico exequit̄ de ad̄pletiōe p̄missi. Et sic salōn intro- ducit sp̄osaz ad loquēdū agendo gr̄as/q̄z recepit osculū et beñficiū incarnatiōis a sp̄oso. S̄z est aduertēdū. q̄ in illa beñdic- ta incarnatiōe que denotat et intelligitur p̄ accubitū et amplexū in h̄c cantico: fuit sc̄ta triplex unio. Primo unio p̄sonalis v̄rbi cuz illa h̄ūanitate assumpta. Sc̄do unio maternalis x̄pi cū maria matre sua. Tercio unio mystica et sp̄osalis x̄pi cū ec- clesia. Et sic de qualibz istaz unioñū veri- ficatur istud sc̄bz c̄nticū. Et iō iste dyalo- gus potest esse p̄mo itez h̄ūanitatem as- sumptā et x̄bū. Sc̄do itez virginē mari- am et x̄pm filiū suū. Tercio inter eccl̄iaz et x̄pm sp̄osus suū. S̄z q̄z ista tripl̄x unio fuit celebrata in p̄sona virginis marie in q̄ntū ex puris sanguinib⁹ ei⁹ x̄bū assu- psit carnē et in ip̄a maria primo x̄ps de- sp̄osauit eccl̄iaz. Ideo in toto isto c̄ntico ip̄a potest loqui p̄ h̄ūanitate x̄pi assump- ta et p̄ se ip̄a et p̄ tota eccl̄ia. Et sic virgo maria primo in p̄sona sui/q̄z recepit x̄ps in vtero suo p̄ carnem et fides. et ex p̄nti agit gr̄as in p̄sona eccl̄ie. cui⁹ ip̄a est mē- brū p̄mū. Et agit gr̄as ī p̄sona sui: inq̄n- tū meruit esse mater d̄i electa itez oēs mu-

lieres. et singlaris ī p̄cipiēdo x̄ps et portā- do et pariēdo ip̄s vltra legē aliaz muliez. Ad cui⁹ intellectū ē notāduz sc̄bz aug⁹. in sermone p̄mo de ānunciatiōe q̄ ī illa benedicta incarnatiōe et p̄ceptu filij tota maledictiō eue mutata ē in b̄ñonē marie nam eue d̄cū est. Quia obedisti sp̄eti etc. multiplicabo erūnas tuas et ī dolore pari- es p̄ceptus tuos etc. S̄z marie dictū est. Ave gr̄a plena d̄ns tecū. benedicta tu in mulierib⁹. Et sp̄s sc̄f⁹ supueniet ī te etc. Itē p̄ helisabeth dictū ē sibi. B̄ñedictus fruct⁹ v̄tris tui etc. Vñ q̄z eue cū ceteris om̄ib⁹ alijs mulierib⁹ dictum ē vt p̄cipēt p̄cept⁹ suos cū feditate libidis et corrup- tiōe et portarēt eos cū grauedine et mlti-plici misia et parerēt cū dolore et maiore corruptiōe. tamē sola virgo maria p̄cepit x̄pm sine feditate et fetore libidinis ex so- lo ope sp̄s sc̄ti et portauit cū gaudio sine grauedine et misia et pepit sine dolore et cū itegritate x̄ginitatis. Et sic ille p̄cept⁹ et fruct⁹ benedict⁹ nō attulit matri male- dictiōez aliaz muliez imo abstulit om̄is illas maledictiones et attulit sibi p̄rias b̄ñedictiones. Dicit ergo virgo maria. B̄ñas ago deo meo qui ad̄pleuit deside- riū meū et totius eccl̄ie fidelīū. nam ego petebam in persona totius eccl̄ie osc̄lari et trahi a sp̄oso et introduci ī thalamū ei⁹. s̄z totū hoc impletum est in me. q̄z v̄trē meuz virginalem fecit thalamus/ in quo voluit h̄itare in sua incarnatione. q̄z ex me voluit carnē assumere et ī me tanq̄ ī suo tabnaculo et accubitu et lectulo h̄ita- re p̄ carnis assumptiōez. cuius cōceptus nō fuit mibi cū maledictiōe sc̄bz legē alia- rū muliez. ymo cū om̄i beñdictiōe vltra legē aliaz. Nā cū x̄ps rex sp̄osus me⁹ eēt in accubitu suo. s. ī thalamo virgiali vteri mei: nō cōcepi ip̄m cū feditate libi-

.De secundo cantico.

dinio: nec ex virili semine: s; mistico spi-
 ramie ⁊ ope sp̄s sc̄i. ⁊ sic dū ip̄e rex xp̄s
 eēt ⁊ p̄cip̄es i accubitu suo nard⁹ mea .i.
 x̄ginitas mea dedit odorē suū. quia non
 p̄cepit cū libidine feditatis: s; cū pudore
 ⁊ odore virginitatis et integritatis. Itē
 dilect⁹ meus xp̄s fuit mihi tanq̄ nardus
 fugans om̄es fetores ⁊ feditatē. Itē fuit
 mihi tanq̄ facic⁹ myrrhe p̄suās ab om̄i
 corruptiōe. vñ sicut myrrha posita infra
 corpora mortuorū nō pmittit illa corrū-
 pi. Ita xp̄s p̄cept⁹ i utero m̄o nō pmisit
 me corrūpi a virginitate imo fuauit inte-
 gritatē. Et iō dilect⁹ me⁹ tanq̄ faciculus
 myrrhe i vbera mea cōmorab̄i p̄seruās
 me ab om̄i corruptiōe. Itē dilect⁹ meus
 nō solū fuit in accubitu et vfo meo sicut
 nard⁹ et faciculus myrrhe. s; etiā sicut bo-
 trus cypri i vineis engadi. vbi crescit ar-
 bor balsami. q̄ dicitur cyprus. quasi di-
 cat q̄ xp̄s fuit sicut balsamū in vfo m̄o.
 Nā balsamū ē liquor p̄ciosissim⁹ pen̄tra-
 tiu⁹. nā balsamū positū in vola ⁊ palma
 penetrat totā manū absq; incisiōe ⁊ lesi-
 one. ita pariter xp̄s in concipiēdo ⁊ nas-
 cendo fuit tanq̄ balsamū. q; introiuit et
 exiuit p̄ clausas portā claustrī virginalis
 p̄ferēdo plem et secūditatē nō auferēdo
 virginitatē. Fuit ergo x⁹ in vfo virginali
 ip̄sius mats marie tāq̄ nard⁹ odorifera
 pellens oēs fetorem libidinis et feditatē.
 Et fuit tāq̄ faciculus myrrhe p̄seruās ab
 om̄i corruptiōe. Et fuit tanq̄ bot⁹ cypri
 siue tanq̄ balsamū intrās et penetrans
 claustrū virginis afferēdo secūditatē non
 auferēdo virginitatē. Unde salon p̄parat
 misteriū incarnatiōis ⁊ p̄ceptiōis xp̄i ad
 archas p̄bederis existētis in tabnaculo in-
 ter illa aromata odorifera absq; oī fetore
 ⁊ corruptiōe. s. in illo tabnaculo ex li-
 gnis sethinis ⁊ cedrinis incorruptibilib⁹

fabricato ⁊ p̄ciosissimis vnguentis illico
 ⁊ p̄incto ⁊ nobilib⁹ cortinis ⁊ ornamē-
 tis decorato. q̄i dicat virgo maria. q̄ sic
 de⁹ rex regū ⁊ dñs dñantius erat in illo
 accubitu ⁊ tabnaculo cū illis aromatis
 materialib⁹ odoriferis. ita pariter spon-
 sus pellēs oēm fetore feditatis erat sicut
 myrrha p̄seruans ab om̄i corruptiōe. et
 sicut botrus cypri. i. sicut balsamū pene-
 trās absq; lesione p̄bens secūditatē nō
 auferens integritatē virginitatis. Et no-
 ta q̄ vbi translatio nostra dicit faciculus
 myrrhe dilect⁹ me⁹ ⁊c. In hebreo hētur
 glob⁹ musci dilect⁹ me⁹. Et h̄ accidit. q; istud
 nomē/mor/positū in hebreo ē equi-
 uocū. Quia vno modo significat odores
 siue rē odoriferam. alio modo significat
 amaritudinē siue rē amarā. Et iō hebrei
 moderni sumētes vnā significatiōez semp
 p̄mor/intelligūt ⁊ p̄ nūciant muscus in
 hoc libro. Lxx. at quos sequit̄ hiero⁹. in
 hac pte transtulerūt h̄ nomē myrrha in
 vtraq; sigificatiōe. eo q̄ vtraq; sigificatiō
 cōuenit ip̄i myrrhe. q; simul ē amara et
 odorifera h̄ns plures p̄fectōes et pp̄rie-
 tates q̄ muscus. P̄ter q̄s pp̄rietates ipsa
 myrrha maxie sigificabat passiōez xp̄i et
 eccl̄astica sacramēta. vt dēt̄ ē. Et sigifi-
 cat virtutes tā morales q̄ theologales.
 q̄ sanāt om̄e viciū et p̄seruāt ab oī pctō.
 Et iō m̄to melius interpretati sunt. lxx.
 q̄ ip̄i moderni hebrei cū suis falsis p̄nc-
 tis et sua falsa p̄ctuatōe. It̄erū ē notā-
 dum. q̄ illa arbor ex q̄ nascit̄ balsamum
 d̄r cyprus ap̄d grecos. quā salon trāstu-
 lit ex assyria i iudeā. et plātavit vineā ex
 ea i engadi iux̄ mare mortuū. ⁊ crescit ad
 modū viminis p̄ modū vitis ⁊ iō d̄: vñā
 Que quidē arbor nō patitur ferrū. q; si
 tāgitur aut scindit̄ ferro: illico aret ⁊ sic-
 catur. s; cū scidit̄ lapide vel osse accuto:

De secundo cantico.

tūc emittit succū siue liquorē p̄ciosissimū
quō dicitur balsamū. Et iō hic ponit botrus
p̄ liquore illi⁹ vitis. Et dicit balsamū a ciui-
tate balsa. vbi antiquit⁹ crescebat. Bre-
ci autē appellabāt etiā ip̄m cypriū. q̄ ali-
quādo creuit illa arbor in cypri insula.
Et facit grana ad modū botri aut vne. s̄
ille liquor p̄ciosus qui dicitur balsamū/nō fit
nec exit de botro: s̄ ex calamo siue x̄ga
illius vitis in scise distillando illū liquorē
Et dicit cyprius q̄ interpretat̄ res amenas: et
etiā interpretat̄ mixtura: eo q̄ ille liquor
amenissimus ⁊ p̄ciosissimus ⁊ dignissim⁹
⁊ penetratiu⁹ quo oēs reges ungebātur.
Per quō balsamū significat̄ xp̄s et passio
eius ⁊ refectio. a cuius vnctōe oēs dicitur
xp̄iani. i. vncti. Dicit ergo virgo ma-
ria. q̄ xp̄s sp̄sus ⁊ filius me⁹ ⁊ dilectus
duz erat in accubitu suo. s. in vtero meo
fuit mihi sicut botrus cypri. i. sicut balsa-
mū in vineis engadi nascēs. nā sicut bal-
samū penetrat carnē absq̄ lesiōe et inci-
sione ⁊ p̄seruat a corruptiōe ⁊ cōseruat
in integritate ⁊ p̄petuat odorē ī vase suo
in quo semel stetit ⁊ dignificabat hoīem
vnctū ex eo q̄ nō ungitur ex eo nisi re-
ges ⁊ sacerdotes ⁊ incliti p̄pter ei⁹ p̄ciū
et dignitatē: ita pariter dilect⁹ me⁹ pene-
trauit claustrū meū ī p̄ceptiōe et nativi-
tate absq̄ lesiōe virginittatis mē. q̄ s̄ ex
me accepit carnis veritatē: tñ fuauit vir-
ginitatis integritatē ⁊ p̄petuā dignitatē.
Quia etiā post partuz semp appellabor
virgo ⁊ mater dei. ⁊ b̄am me dicēt oīs
generatōes. Ex quib⁹ p̄ q̄ vterus virgi-
nis marie fuit accubitus et thalam⁹ xp̄i
nardo odorifera oīuz virtutū ⁊ gr̄az per-
fusus. Et fuit capsula myrrhe electe ⁊ bal-
sami p̄ciosi ip̄i xp̄i. Et ip̄e xp̄s fuit ī vte-
ro virginali tanq̄ nardus odorifera oīuz
virtutū. ⁊ fasciculus myrrhe sue virgini

tatis p̄seruatiu⁹: ⁊ tanq̄ botrus cypri. i.
tanq̄ balsamū penetrās absq̄ lesione ⁊
dignificās et unges eam tanq̄ reginā bo-
minū ⁊ angeloz. Et ideo sunt valde no-
tanda ista tria aromata/hic methaforice
posita ratiōe suaz p̄petatū ⁊ p̄fectionuz
que p̄ quandā excellentiaz cōueniūt xp̄o
et virgini marie matri sue. qui loquūtur
in h̄ cātico. H̄az sicut de⁹ in figura p̄ce-
pit moysi vt pungeret illō tabnaculū in
quo archa sua erat reposita unguēto isto-
ruz aromatu. Ita implēdo illā figuram
voluit illā matrē/de qua carnes erat as-
sumpturus ⁊ in ei⁹ vtero quietur⁹ pun-
gere ⁊ ornare unguēto diuersaz gr̄az su-
pradictaz. Ideo aduertat lector ⁊ querat
Sed q̄ virgo maria mater et sp̄sa xp̄i e-
git gr̄as de beneficijs receptis a sp̄so et
maxime q̄ faciēdo ip̄am matrē dei fua-
uit in ea virginittatē. x⁹ sp̄sus et fili⁹ red-
dendo vices r̄ndet p̄mēdando eā in p̄so-
na sui inq̄ntū mater. et ī p̄sona eccl̄ie in-
q̄ntuz sp̄sa et p̄muuz mēbrū eccl̄ie. et cō-
mēdat eā de mltiplici p̄chritudine. Uñ
ē aduertēdū q̄ xp̄s matrē suā aut eccl̄iaz
p̄mēdare. idē ē q̄ ip̄az virtutib⁹ et gratijs
decorare et ornare et ditare q̄ dicere dei
est facere. Ideo tot⁹ iste dyalog⁹ hui⁹ se-
cūdi cātici inter sp̄sum et sp̄sam nil a-
liud est nisi ille dyalog⁹ qui fuit inter ga-
brielem et virginēz mariā ī misterio in-
carnatiōis. luce p̄rio q̄no angelus gabriel
missus a dō dixit. Aue maria gracia ⁊c.
Quod misteriu ⁊ dyalogū p̄phetice cā-
tat salon in h̄ cātico. put p̄phice p̄uidit
in sp̄u. Dicit ergo x⁹ ad virginē matrē et
sponsam suam. O amica mea tu dicis. q̄
ego suz nard⁹ odorifera ⁊ fasciculus myr-
rhe iter vbera tua ⁊ sicut botr⁹ cypri. Et
ecce ego dico tibi. q̄ tu es p̄chra. i. te feci
pulchram quo ad aīaz p̄chritudine oīuz

.De secundo cantico.

grāy et virtutū. Et ei tu es pulchra quo
 ad corp^o extius. q² pura et hūilis et bone
 stissima. q² oculi tui sunt sicut oculi colū
 barum oñdentes i se oēs honestatē et pu
 ritatem et hūilitatē absq³ amaritudine et
 felle et omni labe. Qui rñdet spōsa. Ecce
 tu pulcher es dilecte mi et decor^o. et spe
 ciosus forma p̄ filijs hoīus. q² tu es pul
 cher et bon^o p̄ eētiaz. ego aut p̄ p̄cipa
 tōez. vñ si quid p̄chritudinis hēo. illō re
 cepi a te. q² me voluisti x̄tutib^o et plēitu
 die grāy ornare. et plenā grā appellare et
 et facere. et me voluisti i tuū tēplū et hita
 cū matnū eligere et fabricare et scificā et
 p̄secrare et ex meis puris sāguinib^o carnē
 assumere. Et iō q² tu voluisti ornare h̄ ta
 bñaculū tuū. inde ē q² lectulus n̄r ē flo
 rid^o. i. varietate virtutū et grāy ornatus
 et amenus et delectabilis quo ad ornatū
 S³ q̄ntū ad materiā ex q̄ fecisti hanc do
 mū tuā et tabñaculum. dico tibi q² tigna
 domoꝝ n̄rāꝝ sunt cedrina. q² fecisti istud
 tabñaculū p̄sone mee ex duabus tabulis
 cōpletis et coniūctis. s. ex carne sethina
 mūdissima et pura. et ex aīa cedri impu
 tribili et fugatiua oīs veneni et oīs pcti.
 Et iō antiquus spens nō potuit me mor
 dere nec inficere suo dēte et veneno pesti
 fero: sicut dictū ē. q² tigna huius domus
 sunt cedria. Vñ tigna dicūtur table siue
 trabes adinuicē colligate sustinētes do
 mū. Et laquearia n̄ra. s. trabes maiores
 sunt cypressina et icorruptibilia. q̄i dicat
 q² sic moyses fecit illō tabernaculū mate
 riale ex lignis cyḡssinis et cedrinis odorī
 feris et icorruptilib^o fugatiuis oīs ve
 neni. Ita tu spōse fabricasti me i domū
 et tabñaculū tuū maternale ex carne cy
 pressina et aīa cedria: ne venenū pcti me
 valeret cōtingere. nec spens ātiqu^o mor
 dere. q² ante aīatiōez carnē meā mūdasti

et scificasti: et in aīatiōe aīam meā simul
 creasti et scificasti et cōsecrasti et gratifi
 casti et infudisti et i me p̄ grām habitasti.
 Et sic fui immunis ab omni pcto ab istā
 ti creatiōis: intātū q² ego possum dicere
 q² ego sum pulcherrimus flos cāpi et li
 liū cōualliū q̄ntū ad puritatē et mūdiciā
 q̄i dicat q² tu me creasti et fecisti mūdā et
 purā et pulchrā sicut florē in cāpo et li
 liū i cōuallib^o. Qui rñdet spōsus. Bene
 dicis o spōsa q² tu es flos cāpi et liliū
 cōualliū. nā sicut liliū inter spinas: sic tu
 amica iter filias. Ad cuius intellectū est
 aduertēdū. q² dictio posita i hebreo ē eq̄
 uoca ad rosas et spinas. Et iō b̄s hiero^o
 i h̄ libro et i psalterio semp trāstulit illō
 vocabulū ad lilia. hebrei aut ad rosas. s³
 forsan i h̄ melius ē in hebreo. q² lilia nō
 psueuerūt nasci iter spinas. s³ rosa nasci
 tur i arbore spinosa. Itō h̄ x̄go maria
 cōparet lilijs rōe virginitatis: tñ magis
 p̄pe p̄parat rose rōe immūitatis a pcto.
 Nā sicut ex arbore spinosa nascitur illa
 rosa p̄cherrima et odorifera sine spinis:
 ita sola virgo maria inter oēs naturales
 filios adā nata fuit ex illa arbore spino
 sa ade absq³ aliqua spina originali. et p̄
 p̄ns absq³ spina pcti. Et iō dicit sibi xp̄s
 q² sicut rosa nascit absq³ spinis iter spi
 nas et ex arbore spinosa: Ita sola tu spō
 sa et amica mea nata es inter filias oēs
 ip̄ius adā absq³ aliq̄ spina pcti. Et sic na
 ta es et cōcepta et aīata absq³ spina origi
 nali. Ita semp vixisti absq³ aliqua spina
 actuali et veniali. Qui rñdet spōsa. o spō
 se beñ dicis. q² ego su³ sicut liliū aut rosa
 iter spinas. q² rosa nascit ex arbore par
 ua et hūili. s³ tu es arbor altissima et fruc
 tifera et frōdosa de cuius plenitudine oēs
 accepimus fruct^o grē. et sub cui^o umbra
 oēs viuimus. et iō sicut malus ē arbor al

De secundo cantico.

tissima et fructifera iter siluas et ligna siluarum. sic tu dilectus meus inter filios dei. scilicet inter omnes angelos et homines. quia illi sunt filii per adoptionem et creationem. tu autem per naturam. Ideo omnes excedis in omnipotentia et sapientia et misericordia et largitate. Et nota quod ista arbor est lignum vite quod perdidit adam: in cuius supplementum datus est nobis Christus qui est verus lignum vite ut dictum est. psalmo. primo. sub cuius umbra desiderabant quiescere patres veteris testamenti. Sub cuius umbra primo quieuit virgo maria et ex omni tota ecclesia. Et ideo dicit virgo maria simul cum tota ecclesia. o Christe sponsa. sicut malus. id est lignum vite erat nobilissimum et saluberrimum inter omnia ligna paradisi: ita dilectus meus inter filios dei. obtinet principatum in potentia et scititate et sapientia et bonitate. inter omnes filios dei scilicet inter omnes angelos. et eminent super omnes creaturas. Et ideo virgo maria simul cum tota ecclesia. vere. desiderabat et petebat protegi et sedere sub umbra huius arboris in primo cantico. Sed postquam Christus venit in carnem iam sponsa gaudet sedisse sub umbra huius arboris diu per omnes fideles. vere. optate. Et iam gaudet in comedendo fructus eius dicens. Sub umbra illius quem desiderabas sedi. Item est aduertendum. quod salomon per illam nubem que obumbrabat tabernaculum in die et illustrabat de nocte: prouidit in spiritu quare Christus debebat obumbrare et protegere virgine matrem suam spiritu sancto. et ex omni tota ecclesia et plueret super eam manna gratiarum et donorum et sacramentorum. sub cuius umbra et protectione debebat refici et pasci et quiescere et protegi. Et ideo subdit sponsa. intantum est arbor altissima et fructifera et suavis iste filius quod sub umbra illius quem desiderabam sedi.

Quia in primo cantico ego desiderando peti pasci et quiescere sub umbra eius. sed ipse adimpleuit desiderium et petitionem meam. nam postquam

quod accepit carnem et factus est caput ecclesie. ego sedi sub umbra eius desiderata. et pascor in pascuis eius intantum quod fructus eius est dulcis gutturi meo. unde tunc sedi sub umbra sponsi et filii mei Christi quando angelo nunciante spiritus sanctus superuenit in me. et virtus altissimi obumbravit mihi disponendo me ad recipiendum filium dei in utero meo. et formando illud corpus scissimum ex puris sanguinibus meis. Et tunc fuit fructus dulcis gutturi meo. quando realiter conceptus in me filium dei. quia quod conceptum et natum fuit in me sanctum: vocatus est filius dei. Et ideo dixit mihi helisabeth. Beata tu in mulieribus et bonus fructus ventris tui. Unde ille fructus qui erat in ventre meo tantum erat mihi dulcis. quod continue fruebar eius colloquio et in spirationibus et consolationibus spiritualibus. Nam ille fructus ventris mei impulit me. ut irem ad visitandum helisabeth. ubi Christus fructus ventris mei sanctificauit iohannem baptistam in ventre matris sue. Item ille fructus spirauit in me spiritum propheticum et euangelicum. quando exultans in spiritu cantauit illud canticum. Magnificat anima mea dominum. In quo cantico ego fui euangelista annuntiando saluatorem diu patribus expectatum esse in utero meo. et israel iam suscepisse puerum suum. Et fui prophetissa predicando omnia que factus erat Christus filius meus. quia debebat deponere potentes reges et principes infideles mundi. et exaltare humiles fideles. et debebat implere pauperes bonis spiritualibus. et diuites iudeos dimittere inanes in sua ignorantia et cecitate.

Deinde cum dicit. Introduxit me rex in cellam vinariam. Est aduertendum quod in triplicem cellam vinariam introduxit Christus spiritum suam ecclesiam ordinando caritatem in ea. Eo quod unumquodque istorum cellariorum ordiat caritatem in homine fidei. Unde primum cellarium vinarium ipsi Christi est sacra scriptura veteris. in qua latebat vinum euangelicum noui te

.De secundo cantico.

stamēti tanq̄ in vegetib⁹. Nam misteria
 ve. te. erāt q̄i vegetes misterioꝝ noui te.
 In hoc cellariū introduxit x⁹ ecclias spō
 sam suā. q̄no apuit aplis sensus vt intel
 ligezent scripfas oēs. quomodo oīa q̄ er
 ant scripta in lege et pphetis et psalīs .
 fuerāt p̄pleta i eo. vt p̄ Luce. xxiij. It̄
 q̄no misit eis spūs sc̄m vbi recepunt do
 na gr̄ay ⁊c. Et sic ordinauit i eis carita
 tem. Nam sacra scripta docet ordinē ca
 ritatis puta qliteꝝ de⁹ est diligēdus super
 oīa et p se et ppter se. et pxim⁹ in deo. et
 ppter deū. qz finis legis et oīs p̄cepti est
 caritas. p̄. ad thi. i. Sc̄dm cellariū xp̄i
 est p̄ns ecclia. in qua sunt septē vegetes
 sacramentorum in quibus reponitur et
 a quibus hauritur gr̄a xp̄i que datur per
 sacramēta eccliasica. Que quideꝝ gr̄a v̄l
 est ip̄a caritas vel ei⁹ radix. qz caritas v̄l
 ē ip̄a gr̄a v̄l nō s̄m gr̄a sibi ānexa. q̄ qdē ca
 ritas ē amor regl̄atiu⁹ volūtatis ad dili
 gēdū deū ⁊ pximū fm speciē/modū ⁊
 ordinē. Et sic caritas ē illa q̄ ordinat vo
 lūtātē ad diligēdū deū ⁊ pximū. Que
 quidē caritas p̄parat vino: eo qz inebriat
 aīam et transformat amantem in ama
 tum et extasim facit. vt inquit dionisius
 Imo anima caritate informata magis ē
 vbi amat: q̄ vbi animat ⁊ informat.
 Tertium cellariū xp̄i est ecclesia sup̄na
 celestis in quo p̄fertur vinū gl̄ie vbi cari
 tas est in sua p̄fectōe. vbi voluntas b̄oꝝ
 hēt quicquid vult. et nichil mali vult. et
 volūtās oīū b̄oꝝ p caritateꝝ p̄firmata
 total̄ est p̄uersa in deū et p̄formis eius
 voluntati. Et sic p̄ qliteꝝ ē triplex cella
 rium et triplex vinū ordinās et inebriās
 voluntatē hōis. ad qd̄ triplex cellariū x⁹
 introduxit ecclias spōsas eius ordinādo
 in ea caritateꝝ. Ista ergo sponsa p̄ statu
 ve. te. petebat aduētū spōsi vt introdu

ceret eā in hoc triplex cellariū. eo qz per
 alium nō potat introduci. vt p̄ in p̄rio
 cantico. Sed qz xp̄s spōsus ei⁹ introdu
 xit eam in cellaria sup̄dicta: p̄deo gr̄as a
 gendo euz gaudio dicit. Introduxit me
 rex in cellam vinariā et ordinauit in me
 caritatē. Et ē aduertēdū qz ista spōsa in
 primo cātico petit introduci in sup̄dicta
 tria cellaria. sed in h̄ sc̄do cātico dicit qz
 spōsus solum itroduxit eā in vnā cellaz
 vinariam. s. in primū cellariū sacre scrip
 ture in qd̄ itroduxerat virginez mariam
 matrē suam reuelando sibi secreta sacre
 scrip̄e. vt p̄ in cātico suo. s. p̄ ea intro
 duxit totā ecclias spōsam in alia cellaria
 q̄no instituit eccliasica sacmēta. et apuit
 n̄b viā ad regnū celoꝝ p̄ passiōꝝ ⁊ refrec
 tiōꝝ et ascēsiōꝝ. Ad maiorē aut̄ euidētā ē
 etiā notādū. qz h̄ oīs caritas sit amor.
 t̄n nō oīs amor ē caritas. T̄n triplex est
 amor. puta vnus qui dī naturalis. qlis ē
 p̄ris ad filium. ⁊ poete ad sua poemata.
 Sc̄dus dī amor p̄uersus p̄cedēs ab inor
 dinato appetitu quo p̄erse auar⁹ amat
 pecunias. ⁊ sup̄bus honores. ⁊ voluptu
 osus mulieres. Tercius dī amor ordiā
 tus quo ordiate diligimus deū ⁊ pximū
 et iste dī caritas. eo qz ordiat volūtatem
 ad diligēdū deū ⁊ pximū fuādo sp̄m
 modū ⁊ ordies. T̄n sp̄s diligēda ē. s. so
 lus de⁹ ⁊ ei⁹ ymago. s. hō ⁊ āglus. eo qz
 sola ista triplex sp̄s est quoddam bonū
 felicitans aut felicitabile et fruibile. T̄n
 solus de⁹ est p se fruibilis i se. et hō et an
 gelus solus in deo. C̄nde ait paulus ad
 pbili. Fruar te in dño fr̄. Modus aut̄ di
 ligēdi bonū est vt diligat res eo mō quo
 est. Et sic qz de⁹ ē p se bonus sup oīa et a
 quo oīa. p̄deo ē diligēd⁹ a nob p se et in
 se sup oīa. Et qz tam hō q̄ āglus ē yma
 go dei et a dō: idō ē diligēd⁹ in dō cui⁹ est

.d.

De secundo cantico.

ymago et a quo ē. Item ordo diligēdi su-
mitur a fine. s; q; d; est ppter se et non
ppē aliud bonuz. ymo oia alia sunt ppē
deum et ordinant in deū tanq; in fine vl-
timatū. q; ē finis oīuz. Item d; est diligē-
dus ppter se. et hō et oia alia ppter d;.
Totū aut istum ordinē diligēdi facit cari-
tas in nra volūtate. Et iō caritas diffinit
q; est amor ordinās volūtate ad diligēdū
deum et pximuz seruādo spēm modū et
ordines. s. ad diligēdum d; sup oia et p
se et in se et ppē se. et pximū in d; et p/
pter deū. Ex quib; p; q; qui diligit deuz
nō ppter se s; ppē aliquā vtilitatē: errat
in ordine. et qui diligit magis se q; deuz:
errat i modo. Et iō d; q; diabolus i prin-
cipio errauit i modo et ordine. eo q; dile-
xit se i se et ppter se. et nō in d; et ppter
deū. ymo icēpit ab amore sui vsq; ad cō-
tēptum d; ptenendo ei; legē et deuiando
ab ei; volūtate. vt dēt; ē sup ps. lxxxj. et
sup Te deū laudam;. Caritas ergo ē illa
vixit; ifusa ordinatua volūtatis ad diligē-
dum deū et pximū. Et hāc caritatē ordi-
nauit x; spōsus p; i virgine maria ma-
tre sua et ex pnti in tota ecclia spōsa sua.
vt p; p totū discursuz euāgelicuz. Unde
p;mo oñdit hāc caritatē faciēdo et postea
docēdo. Et iō dicit virgo maria i hoc cā-
tico in psona sui et totius ecclie. Intro-
duxit me rex spōsus me; in cellaz vinari-
am. i. in cellam sacre scripture et in cellā
sacramētoz ecclie. et ordinauit in me cari-
tatē. i. docuit me ordinē caritatis p leges
euangelicā quō diligā deuz et pximū. eo
modo et ordie quo dictū ē. Et cōtulit mi-
hi caritatē p eccliaistica sacmēta. q; ordina-
te diligo deum et pximū. Hoc aut d; q;
in omni sacramēto dat; grā: que ē ipa ca-
ritas aut nō sine caritate. Et iō dicit spō-
sa q; fruct; illius magne arboris sub cui;

umbra sedebaz: semp fuit dulcis gutturi
meo. intātū q; filius me; introduxit me i
cellam vinariā. s. in camera; penetratis
secretoz et pfundoz misterioz euāgelic-
coz multa misteria secreta reuelādo. Et
sic ordinauit in me caritatē et dilectionē.
Et iō fui mota ad cātanduz illud cāticū.
Magnificat aīa mea dñz. ex nimio amo-
re pcepto. vñ spōsus me; et fili; qñō itro-
duxit me i suā cellaz vinariā: intātū vul-
nerauit et inebriauit me vino sue carita-
tis et amoris et dilectiois. q; totaliter fui
oblita huius mūdi et mei ipi;: et fui puer-
sa et tracta in eius amore. q; amor tras-
format amātez in amatum. Et sic fui fac-
ta q; languida absq; memoria hui; mun-
di et suoz bonoz t;poraliū. Et iō vos an-
geli sodales sponsi et filij mei xpi; fulcite
me et ornate me florib; huius agri et orti
filij mei. et stipate et circūdate me malis
et pomis huius arboris filij mei. q; amo-
re eius languēo. q; nō possuz edere aliū
cibū nec frui alio fructu. nec aliū fruc-
tus est dulcis gutturi meo pter fructus
sapidissimos huius arboris. quicquid fruc-
tus et poma nutriūt fideles: et dat; vitaz
mūdo. Item nō miremini q; languēam
amore huius filij et spōsi mei xpi;. nā ipē
introduxit me in cubiculū suū. et ample-
xatus est me: sicut mater amplectit; filiū.
et spōsus spōsam. nā leua eius. i. brachiū
et manus eius sinistra posita ē sub capi-
te meo. et dextera illi; amplexabitur me
Nam qñō mater amplectitur filiū par-
uū: sustinet eum cū sinistra posita sub ca-
pite. et cum dextera coopit corpus eius.
Ita pariter spōsus et fili; me; xps quo-
daz spūali amplexu amplexat; est me. cū
leua eius sub capite sustentando. et cū dex-
tera sue potētie et amoris et fauoris me
ptexit ab omni malo pfuādo. et i oī bono

.De secundo cantico.

pfimādo. Et sic tenet me āplexā tāq̄ lā
 guidā et ebrīā ī cella vinaria sue caritatis
 et amoris et dilectionis. Sed hic est valde
 aduertēdus. q̄ cū ī h̄ cātico sp̄sus satisf
 faciat et ānuat petitiōib⁹ et desiderio sp̄o
 se. et ip̄a sp̄sa agat gr̄as/ eo q̄ sp̄sus ad
 impleuit desiderīū et petitiōes suas. pu
 ta q̄ osculatus ē eaz osclo incarnatiōis.
 Et traxit eā ī odores vnguetoz suoz. Et
 introduxit eam ī cubiculū suuz et cellam
 vinariā reuelādo misteria et secreta sua.
 Et iam sedit sub umbra illi⁹ quē desidera
 bat. Et ffecta ē cibus et fructib⁹ illi⁹ arbo
 ris d̄cissimis. Item q̄ tale osculū dicit
 quādam vnitate iter sp̄sus et sp̄sas: Eo
 q̄ ī illa beñdicta incarnatione fctā fuit
 triplex vnio. q̄ p̄mo x̄bū assumpsit illā
 hūanitatē ī vnitate p̄sonali et supposita
 li. Secdo x̄ps elegit et vniuit sibi specialit̄
 et singulariter virginē matrē suā ī quādam
 vnitate mat̄na. q̄ fctā est sp̄ale tēpluz et
 tabernaculuz maternū ip̄ius x̄pi. Tertio
 x̄p⁹ ī sua matre despōsavit sibi totā eccle
 siā īquātū ip̄a fuit p̄mū mēbrū eccl̄ie x̄pi
 et exordīuz eius: vt inquit aug⁹. Et hanc
 ecclesiam despōsavit et vniuit sibi x̄ps
 quadam vnitate mistica. Et sic est dicen
 dum. q̄ triplex osculum dedit christus.
 Nam primo osculatus est illam hūanita
 tē assumptam osclo icarnatiōis et osculo
 p̄sonali. Secdo osculatus ē virginē mariā
 osclo filiali sine mat̄no. Tertio osculatus
 est totā eccl̄iaz osclo mistico et sac̄mētali
 Et sic ergo ē dicēdum. q̄ totū istud canti
 cum pōt x̄ficari de isto triplici osclo. s.
 incarnatiōis et mat̄nitatis. et despōsatio
 nis eccl̄ie. Et sic possūt p̄rio esse verba hu
 manitatis x̄pi. puta q̄ illa hūanitas x̄pi
 agat gr̄as d̄o. q̄ verbum diuinū oscula
 ta ē eā osclo et vnitate p̄sonali. et q̄ ver
 bum cōmorat̄ inter vbera hūanitatis. et

quomō illud verbū diuinū fuit illi hūani
 tati assumpte tāq̄ nard⁹ et fasciculus myr
 rbe et botr⁹ cypri. et quomō illa hūani
 tas assumpta fuit tāq̄ liliū et rosa inter
 spinas. et quomō fuit fauorata sub um
 bra verbi et āplexata et p̄sonata et suppo
 sita p̄ verbū et c. Item totū istud cāticum
 x̄ficatur de ipsa virgīe p̄ut ī amplexu
 et vto ei⁹ x̄p⁹ accubuit et recubuit tāq̄ ī
 suo thalamo. et quō x̄ps ex̄ns ī ei⁹ vto
 fuit sibi tāq̄ nardus odorifera et sicut
 fasciculus myrrbe p̄fluans eā ab oī cor
 ruptiōe. et fuit sibi tāq̄ botrus cypri et
 tāq̄ balsamū penetrās claustrū virgini
 tatis absq̄ violatiōe: ip̄az virginē et itac
 tam relinquēdo. Et quō x̄ps introduxit
 eam ī cellam vinariam ordinādo ī ea
 caritatem et dilectiōez trāssormādo eā ī
 se. et altissima secreta sibi reuelādo. Item
 lz virgo maria cōtineret x̄pm fm carnē
 ī vtero suo īquātū mater. tñ ip̄a sedebat
 sub umbra x̄pi īquātū sp̄sa. Item ip̄a vir
 go mater x̄pi sedit sub umbra illi⁹ quem
 desiderabat. q̄no sp̄s sc̄is venit sup eā et
 obumbravit eaz. Luc. p̄mo Et tunc x̄ps
 filius suus amplexus est eā. q̄no ip̄az ī
 persona totius eccl̄ie sibi despōsavit. Et
 sic p̄z q̄l̄r totū h̄ cāticū de ip̄a verificat̄.
 Sed vltimate verificat̄ totū istud cāticuz
 de tota eccl̄ia x̄pi. quā x̄ps sibi despōsa
 tit et vniuit ī vnitate mistica. Et iō h̄ cā
 ticum ē exponēdū singularit̄ et sp̄ali de to
 ta eccl̄ia. Ad cui⁹ intellectuz ē notādus
 et p̄aduertēdum. q̄ eccl̄ia ī primo cātico
 petijt osculari et trahi a sp̄so et introdu
 ci ī cellaria ei⁹ et pasci et sedē et p̄tegi ī
 umbra ei⁹. Item d̄ctz ē q̄litez sicut p̄ illā ar
 chaz p̄hedis figurabat x̄p⁹ de⁹ et hō rex et
 sacerdos: Itā p̄ illō tabnac̄z ī quo ar
 cha fuit reposita figurabat p̄mo maria
 tāq̄ tabernaculuz maternū. s; vltimate
 .d. ij.

De secundo cantico.

figurabat ecclesia. in qua christus modo habitat per fidem et gratiam tanquam in tabernaculo mystico. Et dicitur est quod virgo maria fuit primum membrum ecclesie noui testamenti. in qua prius habitauit per gratiam quam per carnes. Et ideo prius fuit sponsa quam mater christi. Et prius fuit tabernaculum spirituale et mysticum christi. quam tabernaculum maternum. Et sic ista ecclesia noui testamenti. incepit a virgine maria. et in ea incepit desponsari christo. Et ideo ipsa loquitur in hoc cantico tanquam sponsa in persona totius ecclesie noui testamenti. Et etiam in persona totius ecclesie veteris testamenti. quia in ea incepit compleri desiderium et petitio facta in primo cantico. quia illa ecclesia continuatur cum ista per virginem mariam et christum ab adama usque ad iudicium: hoc per diversos status. ut pluries dictum est. Deinde cum dicit. Adiuro vos filie hierusalem. concludit istud secundum canticum. Vnde postquam sponsus christus completit desiderium huius sponsae: et iam intro duxit eas in thalamum et cellarium suum: et iam tenet eam in amplexu suo et ipsa iam se reputat felicem quiescendo sub umbra sponsi et fruendo bonis spiritualibus eius. et iam dormit inebriata in eius amore et amplexu. Ideo ut christus reddat ipsam securam ostendit istam desponsationem et unionem esse firmam et ratam et perpetuam. et istud osculum esse inseparabile. Et hoc intelligitur de supradicto triplici osculo. scilicet incarnationis et maternitatis virginis marie et desponsationis et amplexus ecclesie. Vnde dicit christus. o filie hierusalem. id est aie fideles. Ego adiuro vos per capreas. id est per patriarchas. ceruosque capros. id est per prophetas nec suscitatis nec euigilare faciatis istas dilectas a dormitione et a sono et ab amplexu meo donec ipsa velit. quia dicat. quod nullus credat: quod postquam ego assumpsi istam humanitatem in unitate suppositi quod aliquando dimittam. ymo nunquam amplius dimittam quod semel assumpsi. Ideo dico uobis. quod non suscitatis nec separetis eas: nec putetis eas separari a meo

amplexu: quia nunquam dimittam. Item nec suscitatis virginem mariam matrem meam a meo amplexu maternali. quia nunquam dimittam eas. quia in eternum erit mater mea et dilecta et in gratia confirmata. Item adiuro vos ne suscitatis nec euigilare faciatis sponsam meam ecclesiam ab amplexu et amore meo nec putet aliquis eam unquam a me separari. quia postquam semel desponsaui eam et uniuersi mihi per fidem et caritatem in unitate mystica nunquam eas abdicabo nec relinquam nec defam. Nam hoc aliquando permittam eam pati temporaliter a tyrannis: tamen semper eam libabo de manibus eorum. et finaliter ipsa donabitur eis et conseruabo et protegam eam in amplexu fidei usque ad diem iudicij. Quia licet continue fluctuet: tamen non submergetur nec peribit nauicula pedis. Quia ego rogabo patrem pro petro et grege suo ne deficiat fides eius. Et hoc permittit sponsus cum adiurat capras ceruosque capros. Ad cuius intellectum est aduertendum. quod per capras intelligit patriarchas. et per ceruos intelligit prophetas. qui in veteri testamento preduxerunt aduentum christi et perpetuam desponsationem christi et ecclesie et quibus facta est de christo firma re promissio. Unde patriarche domini capree in scriptura. eo quia omnes fuerunt pastores. Et per prophetas domini cerui propter similitudinem et velocitatem. nam sicut cerui semper discurrunt de monte in montem et a termino in terminum. Ita prophete saltant velociter ex una matia in aliam. et ab uno tempore in aliud. Et ideo patriarchas appellat capreas. et prophetas ceruos. Item adducit eos in testes firmos eo quia eis facta fuit de christo firma re promissio de regno christi perpetuo. Unde sub pacto eterno per signum arcus proderis facta est de christo re promissio christi ipsi noe gene. ix. Item sub iureiuramento et signo perpetuo facta est eadem re promissio ipsi abrahe gen. xv. et xxij. Item hoc ideo ipsi iacob in visione scale

De secundo cantico.

gen. xxviii. et quō luctatus est cū angelo
 gen. xxxij. Hoc idēz pmissum est moyſi
 exo. xxxij. et de utero. xviii. Itēz regnū
 perpetuū xp̄i et ecclie pmissum ē ip̄i dō
 sub iuramento et pacto firmissimo. ij. re
 vij. et xxij. et psalō. lxxxviii. et. c. xxxi.
 Itē hoc idēz p̄ p̄ ysaiam et oēs p̄phē
 tas. maxime hierē. xxxij. ubi dicit deus.
 Si irritum fieri potest pactū meū cum
 die et cū nocte. ut nō sit dies et nox ī t̄p̄e
 suo. ita pactū meū irritum esse potest cū
 dō suo meo: ut nō sit ex eo fili⁹ q̄ regnet
 in throno eius etc. Et sic p̄ q̄liter sub iu
 ramento et pacto firmissimo p̄misit dō
 p̄riachis et p̄phētis regnū xp̄i eternū su
 per ecclias p̄ grām ī p̄nti/et gl̄iaz ī fuō.
 Et p̄ p̄ntis ecclia sp̄osa xp̄i nunq̄ sepabit̄
 ab ei⁹ amore et āplexu ī toto isto sc̄lo per
 grām nec ī fuō p̄ gl̄iam. nam quis sepa
 bit nos a caritate xp̄i ut īquit ap̄lus: sub
 tali ergo adiuratiōe dicit x⁹. De suscitē
 nec euigilare faciatis dilectam donec ip̄a
 velit. et ponit̄ li donec īdefinite et infi
 nite. sicut d̄r ps. lxxj. Erit abūndantia pa
 cis donec auferat̄ lūa. Sed q̄ luna nunq̄
 auferet̄. ergo nunq̄ pax deerit v̄l deficiet
 Ita p̄ter hīc. Quia sp̄osa nunq̄ volet se
 parari ab amplexu et amore sp̄osi. ergo
 nunq̄ sepabit̄. Ex quib⁹ p̄ q̄ sicut nunq̄
 dissoluet̄ vinc̄lz īcarnatiōis: ita nunq̄ fuit
 dissolutū vinc̄lz mat̄nitatis virginis ma
 rie. q̄ semp erit mater d̄i. nec vnq̄ dissol
 uetur vinc̄lz desp̄satiōis xp̄i et ecclie in
 hoc sc̄lo p̄ grām et fidē et caritatē. et in
 futuro p̄ gl̄iaz et et̄nas felicitatē. ubi xp̄s
 introducet sp̄osam ad et̄nas nuptias a
 gni apo. xxi. ubi xp̄s erit oīa ī oīb⁹. p̄ ad
 cor. xv. Dicit ergo x⁹ / o filie hīlz adiuro
 vos p̄ capreas ceruosq̄ cāpor̄. i. p̄ p̄riach
 as et p̄phētas. i. sicut p̄missum fuit et
 p̄riachis et p̄nunciatū p̄ p̄phētas. ne su

scitētis neq̄ euigilare faciatis. i. ne p̄ter
 itis nec credatis dilecti hūanitatē esse sep
 andā a verbo/nec virginē matrē a filio /
 nec ecclias a xp̄o sp̄oso suo donec. i. duz
 ip̄a velit. q̄i dicat. nunq̄ credat̄ ēē sep̄andā
 ymo p̄dicatē et ānūciatē nunq̄ ēē sep̄andāz

Ex dictis aut̄ in hoc cantico sc̄do sur
 git dubium: nam dictus est in principio.
 q̄ xp̄s quiescit in ecclia sp̄osa sua tanq̄ ī
 accubitu suo. Et in fine cātici d̄r q̄ ecclia
 quiescit inseparabilr in amplexu xp̄i sp̄o
 si sui inter eius brachia. Et sic vnus qui
 escit in amplexu alteri⁹ et ecōuerso qd̄ vi
 det̄ īpossibile rōe positiōis ad locū et cōti
 nēs. Ad hoc respōdet. q̄ sacra scriptura
 utrūq̄ affirmat. i. q̄ xp̄s bitat in ecclia
 sp̄osa sua: et ecclia in xp̄o sp̄oso suo. vñ
 d̄r iohānis p̄mo. q̄ x̄bū caro sc̄z ē / et ha
 bitauit in n̄b. et psalō. xc. Qui bitat in
 adiutorio altissimi: ī p̄tectione dei celi cō
 morabit̄. Itē saluator. io. vj. Qui mādu
 cat meā carnē in me manet et ego in eo.
 Itē. p̄. iohā. De⁹ caritas ē: et qui manēt
 in caritate / in deo manet: et de⁹ in eo. Et
 sic p̄z qualr xp̄s bitat in n̄b / et nos ī dō
 absq̄ p̄rietate: quā p̄trarietatē tollit a
 mor caritati⁹ / qui tollit oēm p̄trarieta
 tē et causat vnionē. Vñ si p̄siderem⁹ vi
 res et p̄p̄tates amoris caritatiui de quo
 salon loquit̄ in hoc cātico. videbimus b̄
 esse possibile / ymo necessariū. vñ. xviii.
 sunt vires et effect⁹ et p̄p̄tates amoris
 caritatiui. Quos effectus oñdit xp̄s ec
 clie sponse sue: et ecōuerso. Hā p̄mo. a
 mor caritati⁹ causat zelū bonū. q̄ non
 patit̄ malū in amato. Sc̄do nō patit̄ mo
 ras absentie ip̄i⁹ amati. Tertio trahit a
 mātēz ad amatū. Quarto languēfacit a
 mantē. Quinto liquefacit ip̄z. Sexto vul
 nerat cor eis. Septio inebriat amātē er
 ga amatū. Octauo inflammat euz. Nono
 .d. iij.

De secundo cantico.

urit ipm. Decimo facit inherere amātes amātī. Undecimo vnit et reconciliat vnū cū altero. Duodecimo fortiter tenet. Tertiodecimo caritas ordinat volūtātē amātis erga rem amatā. Quartodecimo qz caritas nō querit q̄ sua sunt / s; q̄ amātis. Quindecimo qz oīa sustinet p̄ amato. Sextodecimo qz magis amans ē in amato q̄ i se ip̄o. Decimo septimo qz trāssformat amātē i amatū. Decimo octavo qz extasiz facit in amāte. Decimo nono qz nō vult separi / s; in eo in eternū quiescere. Hos ergo. xviii. effectus cāt amor caritatiu⁹ in amāte. Et hos oēs effect⁹ amoris oñdit xp̄s erga ecclīaz sp̄sam suā. vt p̄ oīa ista docē cātica: et i toto discursu euāgelico. S; qz iste amor caritatiu⁹ est recipuus inter xp̄m et ecclīam. S; o eisdē effectus amoris oñdit ecclīa erga xp̄m sp̄sum suū iuxta possibilitatē et facultatem suā. vt p̄ in istis eisdē cāticis. Et iō sicut xp̄s trāssformatus i sp̄sam suā p̄ amorē facit i eo extasiz: et quiescit et vult quiescēe inseparabilr in eternū i ea. ita ecōuerso ecclīa trāssformata in sp̄sum suū facit extasiz et vult quiescere i eo inseparabilr i eternū. Et sic sp̄sus habitat in sponsa: et quiescit i eius accubitu in eternum. Et ecclīa quiescit in amplexu sp̄si. Est x̄us q̄ alr xp̄s habitat in n̄b. et alr nos i eo. Nā nos habitat⁹ in xp̄o sicut sp̄sa in amplexu sp̄si per grām / et fidē / spem / et caritatē in p̄nti et in p̄tia p̄ gl̄iaz. Et sic amplex⁹ eius gratificat et p̄tegit in p̄nti / et in futuro gl̄ificat nos. Christus autē habitat in n̄b tanq̄ i tabnaculo et accubitu suo. Et hoc tripliciter. nam p̄mo habitat in n̄b tanq̄ in suo tabnaculo p̄sonali. et sic habitat solus et quiescit in illa humanitate assumpta in athomo ex n̄ra natura. Secūdo habitauit in n̄b tanq̄ in suo tabnaculo et accubitu

materno. Et sic habitat in solo utero virginis marie p̄ nouez mēses. Tertio habitauit et habitat in nob tanq̄ in suo tabnaculo et accubitu mistico et sc̄ificato et sic accubit et habitat et quiescit in tota ecclīa toto orbe diffusa p̄ ecclīastica sacramēta et dona gr̄arū eam gratificādo et sc̄ificādo. Et eodez modo habitat in vnoquoqz iusto et fideli / p̄t ē mēbrū huiusmōi sp̄se. cuius xp̄s est sponsus et caput. Ex quibus oib⁹ p̄ dignitas et excellētia hui⁹ sponse in statu noui testamēti sup̄ status ve. tes. Quia plura et maiora signa amoris oñdit sibi de⁹ in no. tes. q̄ i veteri. Primo qz tūc de⁹ habitat in illo populo i illa archa lignea et tabnaculo ligno. s; nūc habitat in tabnaculo carneo ex n̄ra natura hūana p̄sonalr assumpto. et habitat i tabnaculo materno p̄ nouē mēses. et habitat i eternū in n̄ro tabernaculo mistico. Secūdo qz de⁹ habitabat in illo tabernaculo ligno tantū figurāl. s; i n̄ro tabnaculo habitat realr nam verbum eternū realr et inseparabilr et p̄sonalr quiescit in illa hūanitate assumpta in vnitate suppositi. Et realr x̄bū incarnatus quieuit i tabnaculo materno p̄ nouez mēses. Et realr et inseparabilr inhabitat et quiescit i tota ecclīa sp̄sa sua tanq̄ in tabnaculo mistico p̄ ecclīastica sacramēta. Nam verbū incarnatū realr p̄tinet in sacramēto altaris. et nō solū figurāl sicut in sacrificijs vetis legis. Item virt⁹ passiōis xp̄i realr p̄tinet in baptismo et p̄firmatōe et p̄ntia et cetis sacramētis. Et nō solū figurāliter et tanq̄ in signo federis et signaculo fidi. sicut i circūcisōe et ceteris sacramētis vetis legis. Et iō ecclīastica sacramēta in mediate p̄ferūt gr̄as quā significāt. sicut dōm fuit in expōe psalmi. xxxix. et in tractatu s̄ iudeos quēstioe p̄. Ex quibus p̄t q̄ maiora signa amoris oñdit d̄s n̄b q̄ illis

qz dō solum dedit illis i suo tabnaclo li-
gneo illas duas tabulas lapideas. et vir-
gam aarō cū vna māne. Et hoc dedit i
figurā xpī fusi dei/et hoīs/regis/et sacer-
dotis. Sed dō dedit seipm nob reatē dñi
et hoiez/regem/et sacerdotē. Et sic dō de-
dit illis vmbzā et figuraz. nob aut dedit
veritatē et verā lucē. Ex quo pz q pfecti⁹
xpō deus ⁊ homo habitat i nob/ q̄ in illis
et nos pfectius habitam⁹ ⁊ quiescim⁹ in
amplēxu xpī: q̄ illi. Isti ergo duo modi
quiescēdi explicātur in s̄ cātico. Mas in
pncipio cātici explicat misteriu incarna-
tionis per quam vbum diuinus habitat
et accubat in sponsa: cum dicit. Dū esset
rex in accubitu suo naribus mea dedit o-
dorē suū ⁊c. S3 misteriu nre gratificatio-
nis et salutis per quam nos quiescimus
in amplēxu xpī explicatur in fine cātici
cuz dicitur. Leua eius sub capite meo: et
dextera illius amplexabitur me. S3 inse-
parabilitas eterna tam accubitus xpī in
nob: q̄ nri amplexus in xpō explicatur
cum pcluditur in cātico. Adiuo vos fi-
lie bīrlm ne excitetis nec euigilare facia-
tis dilectam/ donec ipa velit. S3 mutus
amor reciprocus cū suis effectibus inter
spōsus ⁊ spōsas explicatur in medio dia-
logi huius cātici: cū spōsus dicit. Sicut
lilium inter spinas: sic amica mea iter fi-
lias. et cū spōsa dicit. Sicut malus inter
ligna siluaz: sic dilect⁹ meus iter filios
Et fulcite me floribus/ qz amore lāgueo
⁊c. Et p s̄ pz itelligētia hui⁹ scōi cātici ⁊
respōsio ad dubiū. Et s̄ de scōo cātico.
Incipit tertiū canticum.

**Or dilecti mei.
Ecce vēit iste sa-
liens in mōtib⁹.**

**Transiens colles.
Similis est dilectus meus
capree.
Hymnuloqz ceruorū.
En ipse stat p⁹ parietē nřz
Respiciēs per fenestras.
Prospectiēs per cācellos.
En dilectus meus loquitur
mibi.
Surge propera āica mea.
Formosa mea et veni.
Jam eiz hyems trāsijt.
Imber abiit et recessit.
Flores aparuerūt i terra.
Temp⁹ putatōis aduenit.
Vox turturis audita est in
terra nra.
Ficus protulit grossos suos.
Vinee florentes dederunt
odorem suum.
Surge propera āica mea.
Speciosa mea et veni.
Colūba mea in forāinibus
petre.
In cauernis macerie.
Distēde mibi faciem tuā.
Sonet vox tua in auribus
meis.
Vox enim tua dulcis.
Et facies tua decora.**

.d. iiii.

De tertio cantico.

**Capite nobis vulpes paruu
las.**

Que demoliuntur vineas.

Nam vinea nra floruit.

Dilectus meus mihi.

Et ego illi.

Qui pascitur inter lilia.

**Donec aspiret dies et incli
nentur ymbre.**

**Reuertere. similis esto di
lecte mi.**

**Capree hymnuloqz ceruo
rum.**

Super montes bethel.

Ex dilecti mei.

Ecce venit salies

in montibus. rē.

¶ Istud ē terciū cāticū in quo salom cātāt vocatōz apłoz siue voca tiones ecclie in apłis. Et iō prius vidēdū est vñ salom sūpsit pabolaz. Scđo exeqñ dum ē de cātico et ei? expōe. Quātuz ad primū ē aduertēdum. q salom ex duob? assumit pabolaz. Primo ex figura. Sc cūdo ex pmissiōe. Nam pñō p h qđ de? loqbat moysi facie ad faciē. exo. xxxiij. i. p angelū mediū. puidit salom in spū qñr deus debebat loqui mūdo p hūanitatez psonalr assumptā. vñ sicut de? dedit illā legē moysi p illū āgelū: figurabat q de? in hūanitate debebat explanare illā eādē legē apłis i mōte thabor put fuit imple tum. Mat. v. r. vj. r. vij. Itēz p hoc q qño archa fuit reposita ifra tabernaculuz et iam deus loquebat moysi de archa et

tabernaclo r declarabat sibi oīa r dispo nebat de omnib? agēdis vt p3 exo. vltio per hoc puidit salom qualr x̄bū diuinuz debebat introire in archaz hūanitatez p incarnationē r totus x̄ps incarnatus de bebat intrare in tabernaculū ecclie p fi dem r grām. r de illa archa hūanitatez debebat loqui fidelibus suis r declarare legē r pphetas. Itē hoc idē puidit salom per pmissiōes scđas / maxime deuto. xvij cū dixit deus. Prophetam suscitabo de medio frūm tuoz similes tibi. et ponam x̄ba mea in ore eius. loqueturqz ad eos quecūqz dixerō illi. vbi puidit salomō qualr deus debebat assumere carnez de illo poplo r loqui apłis r toti illi poplo per illam hūanitatē assumptā. et decla rare legē r pphetas. Et sic p3 qualr sicut in pcedenti cantico cantauit osculū car natiōis: ita in hoc tertio cantat osculuz familiaris pdicatōis r legis declaratōis et sic satisfacit prime petitiōi spōse. Hoc ergo puidēs salom in spū assumens para bolam ex sūpsictis fecit h terciū cāticuz in quo introducitur x̄pm spōsuz loquentē et vocātem eccliam in apłis r declarātē eis legē r pphetas put fuit impletum. Mat. v. r. vj. et p totū discursuz euā gelicū. S3 precipue cātāt ppheticē salo mon in hoc tertio cātico totū illū fmo nem quē fecit x̄ps i mōte declarādo legē et pphetas. Mat. v. In quo cātico tria facit: naz primo facit qđ dictū est. Scđo cātāt acceptationē legis et doctrine x̄pi r gaudiū ecclie acceptātis legē euāgelicā Tertio p̄dicat r cātāt stabilitatē r ppetui tatē legis euāgelice. scđa ibi. Dicit? me? loquitur mihi et ego illi. tertia ibi. Adiu ro vos rē. Quātum ergo ad primū ē ad uertēdū. q x̄ps primo despōsavit eccliaz in maria r in ioseph sicut dēt3 ē. s3 exide

quō maria abiit cū festinatioe i mōtana iude: ibi vocauit iohāne baptistā de ventre matris. ⁊ despōsauit eccliam in eo et in helysabeth matre sua. qz vterqz p̄fessus est xp̄m incarnatū. vt p̄z Luc. p̄mo. Itē cū eēt incipēs annoꝝ triginta. ilico post baptismū et ieiuniū vocauit ap̄los. et ascēdit in mōtē: et dedit eis legē euāgelicā: que nil aliud est nisi declaratio legis et p̄phetaz. vt inquit aug⁹. Vñ xp̄s qui ante locut⁹ fuerat p̄iarchis et p̄phetis per angelos: ⁊ locutus fuerat mūdo p̄ ora p̄phetaz. et dederat moysi legē p̄ angelus mediū. tūc ascēdit in mōtē et ap̄iēs os suū declarauit ap̄lis leges ⁊ p̄phetas dicēs. Nō veni soluere legē aut p̄phetas s̄z adimplere. Et sic p̄ os p̄p̄riū et p̄ illas hūanitatē assumptaz locut⁹ est ap̄lis ⁊ declarauit eis legē et p̄phetas dādo verā itelligētiaz/ vt p̄z p̄ totuz discursum euāgelicū. Spōsa ergo q̄ diu desiderauerat et petierat osculari osculo spōsi p̄ verā declaratōz legis et p̄phetaz. audiēs spōsus iā sibi loq̄ntes p̄ os p̄p̄riū: cū magno gaudio dicit in p̄ncipio h⁹ cātici. Vox dilecti mei. et spōsi xp̄i audita est mihi sup̄le. i. gr̄as ago qz iam osculaf me osculo oris sui/ et loquit mihi iā nō p̄ āgelos/ nec per p̄iarchas aut p̄phetas. s̄z p̄ os p̄p̄riū. vñ sicut iste spōsus me⁹ quondā pegrinabat posit⁹ in illa archa p̄ mōtes et colles et loq̄batur moysi de tabnaculo phederis Et illō faciebat sub q̄dā figura. Ita nūc implēdo illam figuram posit⁹ et latēs in hūanitate iam loquit mihi. et ecce iste iaz venit salies in mōtib⁹ galilee ⁊ iudee vocando ap̄los et p̄dicādo. et iā venit trāsiens colles. primo quō exiit in vfo matris venit in mōtana iude ad salutādum helysabeth. et ad sc̄tificādus iohānez baptistam. et p̄ ea quō venit et portauit ip̄s

mat ad p̄sentādum i tēplo. et quō fugit in egyptum. Et reuersus ē in terrā iuda. et tandē quō vocauit ap̄los ⁊c. Et iō dilect⁹ me⁹ i tali pegrinatōe silis est capree hymnuloqz ceruoz i velocitate. Itaz sicut caprea cū velocitate currit ad lactandum filiū/ et cerua hymnulū: ita xp̄s cum velocitate q̄siuit ap̄los et oēs fideles per mōtes et cāpos ad lactādos eos lacte diuine doct̄ne et sapie. Itz ad maiorē euidētiā ē aduertēdum. put sup̄dictū est. q̄ in isto toto libro p̄ capreas itelligunt p̄iarche qui fuerūt pastores quib⁹ facte fuerūt rep̄missiōes de xp̄o et ecclia. Et p̄ ceruos hymnulosqz ceruoz itelligunt p̄phete. qui fuerūt veloces in saltando de vna matia i alias. sicut faciūt satirici. qui quidē p̄phete p̄nunciauerūt oīa misteria xp̄i et ecclie cū magna velocitate saltādo de vna matia et de vno misterio in aliud et de vno t̄p̄e i aliō. Sed qz xp̄s adimpleuit oīa q̄ fuerūt p̄missa p̄iarchis ⁊ vaticinata p̄ p̄phetas. Itdeo d̄r silis illis. i. p̄formis p̄missiōib⁹ et vaticinijs et p̄phetijs eoz. qz nō venit soluere legē: s̄z adimplere oēs p̄missiōes et vaticinia eoz. ergo xp̄s non fuit dissimilis. ymmo similis illis. Et hoc est qd̄ dicit et intēdit dicere spōsa cum ait. Similis ē dilectus meus capree hymnuloqz ceruoz. i. conformis ē toti legi et p̄phetis. qz oīa q̄ i p̄iarchis sunt p̄missa ⁊ figurata. et in p̄phetis vaticinata adimpleuit. Itaz en. i. ecce ip̄e iam stat post parietē n̄m. i. latēs in n̄ra hūanitate. sicut fuit p̄missus p̄iarchis et p̄phetis ⁊ fuit figuratus p̄ archā et tabernaculū ⁊ p̄ illos angelos p̄ quos de⁹ loq̄batur in forma hūana. Et iam stat aspiciēs p̄ fenestras ⁊ cācellos hūanitatis. i. iam h̄ns oculos hūanos ⁊ os carneū et hūanus loquitur mihi familiarit̄ dilect⁹

De tertio cantico.

meus deus et homo. Et vocando me dicit. Surge amica mea etc. Ad cuius intellectum est notandum quod sicut populus israel erat in egypto sub illo iugo captiuitatis. ita pater sponsa erat sub iugo legis et peccati. sed sic tempore veris deus eduxit per moysen illum populum de captiuitate. ita in eodem tempore in mense aprilis siue martij christus desponsauit et eduxit sponsam suam de iugo legis et captiuitate peccati per mortem et passionem. Unde sicut homo in hyeme latet rigidus et balbus in domo non audeo exire domum propter frigus intensum et propter crebros imbres et pluuias et obscuritatem nubium: ita pariter sponsa erat latens sub frigore et obscuritate et nube legis. Item sicut in hyeme arbores non faciunt fructus nec florent propter frigiditatem frigoris et propter defectum caloris: ita lex moysi exiens sub frigore et nube ceremoniarum sine calore et presentia christi: qui est sol iusticie nec florebat nec fecit fructus. Sed oriente sole iusticie in mundo: qui est christus: ilico causauit tempus vernum: et fugauit noctem et hyemem et tenebras legis. Et incepit florere et facere fructus vinea legis per christum. Et sic christus fugata nocte et hyeme legis veteris cum suis nubibus ceremoniarum portauit veterem euangelicum: in quo floruit vinea legis. Et hoc est quod dicit sponsus: et loquitur etiam more amantius. Nam sicut amasius fugit de nocte quasi in aurore et venit ad domum amasie et ornat portam eius diuersis floribus tempore veris et cantando vocat eam: ut fugat de lecto ad audiendas cantilenas eius. quam cantat amore sui. et ut sibi loquat et correspondeat: et reddat vices amoris sibi. Ita pariter christus venit in mundum et repiit sponsam suam iacentem in lecto legis. et in nocte frigida propter frigus legis. Ideo venit christus ad excitandam eam. et ad vocandum ipsam. ut surgeret a lecto et nocte legis. et

reddet sibi vices amoris. cui christus portauit flores et fructus euangelicos. Christus ergo sponsus vocat sponsam suam ut surgat a sono legis dicens: o amica mea et sponsa et formosa mea et columba mea que diu iacuisti sub iugo et lecto et nocte legis surge a iugo legis. et veni ad me. et faciam te formosam per dona gratiarum. et faciam te simplicem sicut columbam per baptismum. Nam eius hyems et frigiditas et nox et obscuritas legis veteris. transiit et imber peccatorum iam recessit pro quo venit sol iusticie. qui iam aperuerunt flores in terra nostra. Nam sicut recedente hyeme et adueniente vere omnes arbores et vinee florent et ficulnee incipiunt prouocare fructum propter accessum et fauorem et calorem solis: Ita adueniente christo vinea legis et ager et ficulnea legis incepunt florere et fructificare per christum. Unde iam venit tempus putationis vinee. in quo omnia ceremonialia sunt amputata. ut noui tirsii et pampini euangelici valeant pullulare. Item sicut in xpe auditur vox et cantus turturis per siluas: ita transacta hyeme legis: et adueniente plenitudine temporis quando deus misit filium suum. audita fuit vox turturis euangelice que fuit virgo mater dei quoniam dixit. Magnificat anima mea dominum etc. quia iam annuntiauit deum in carne aduenisse etc. Et sic vox euangelica incepit tunc audiri in terra nostra. Sed magis audita fuit vox turturis quoniam christus ascendit in montes et incepit declarare legem apostolis. Mat. v. Item tunc ficus legis amputatis ceremonialibus folijs tunc incepit prouocare fructus et grossos euangelicos per quam intelligentias. Nam sicut fructus latet in arbore in hyeme: et ficus in ficulnea: et vne in vite. eo quia fructus tantum est ibi in potentia tanquam in suis causis materialibus. sed in xpe sol et celestis influentia educit fructus ex arboribus de potentia in

De tertio cantico.

actus. ita pariter oia misteria et vitates euagelice latebat sub lra legis. sed venit cristus sol iusticie et eduxit oia illa misteria et veritates in actum et in lucem. et sic aparuit vitas euangelica que latebat in lege. sicut forme latitat i materia et fructus in arboze. et io subdit q vinee legis dederunt odorē suuz flozendo. Et nota q qno vinee flozēt oēs spētēs fugiūt. eo q odor floz vineaz interficit spētēs: ita ergo pariter qno xp̄s venit et incepit fugare hyemē et frigiditatē cerimoniarum legis. et incepit flozere vinea ppter calorem solis in x̄e euagelico: tunc spēs antiquus incepit fugere ppter odorē vinee euagelice. qz ille odor et virtus floz sacramētoz euagelicoz interficit diaboluz et extinguit pctā. Et io dicit sp̄sus q vinee legis iā dederunt odorem suū fugādo diabolū et extingueno pctā. Et io subdit. Surge amica mea et sp̄sa qz diu per totā hyemē legis veteris iacuisti absconsa sicut columba i cauerna macerie et parietis et i foraminib⁹ petre. ita tu latuisti absconsa sub vmbra legaliū p totā hyemē et noctē legis. o ergo columba mea exi a cauerna et foramine legis. Et incipe cantare cāticū euagelicū. et sonet vox tua in auribus meis pfitēdo me esse deū et mesyam et redemptorez tuuz. Et oñde mihi faciē p̄scie tue p fidē et caritatē. Et sonet vox tue cōfessionis i aurib⁹ meis. Quia vox tua erit mihi dulcis: cū audiero a te confessionē x̄e fidei euagelice p quā fidē eris mihi psonaliter et pntialr despōsata Quia ias nō loquor tibi p angelos nec p pphetas: s; psonalr et p̄sentialr loquor tibi p me ip̄m. Profer ergo fidē articuloz et fidē euagelicā p os tuū. Et eris mihi x̄a sp̄sa p x̄ba de p̄nti. q̄i dicat. Sequere me p fidē euagelicā et recipe bap-

tismū fidē pfitēdo. Et tūc vox tue p̄fessionis erit mihi dulcis et acceptabilis. Et facies aie et cōscie tue erit mihi decora et grata et amabilis. Deinde cū dicit. Capite nō vulpes paruas et. sp̄sus auisat sp̄sam vt sit cauta ne sequat falsas doctrinā scribarū et phariseoz. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū. q qno xp̄s venit ias repijt scripturā legis et pphetaz dep̄uatam p falsas traditiones et expositiones scribaruz et phariseorum et saduceoz. Cuius causa fuit. nā vt ait ioseph⁹. xviii. libro antiquitatu. et sc̄do libro de bello iudayco. q̄i p. xl. ānos ante aduētuz xp̄i inter cetas sectas frererūt due p̄cipales secte i hiis. q̄z p̄ma fuit secta saduceorum dicta a quodā dicto sadoch p̄ncipe et inuētore illius secte. Illi aut negabāt angelos esse et alios sp̄s. et negabāt refrectōz corpoz. et p p̄ns pcedabāt mortales esse aias hoīuz. Itē recipiebāt solū qnq; libros moyfi. Et negabāt totū residuū ve. te. et sic ex tali errore p̄mittebāt multa turpia. Sed tūc ex zelo legis et pphetaz frerit altera secta p̄ria isti. q̄ incepit a quodā dicto phares de tribu symeon. et io sui sectatores dicti sunt pharisei q̄i contra saduceos et a ceteris p̄larib⁹ diuisi i vita et morib⁹ et in hitu. Isti fingebant se zelare legē et pphetas. Et io hiti sunt i maxima veneratōe ap̄d populū et in maxima oppinone sanctitatis ppter appareniam exteriorem. Et isti dabant opa studio legis et pphetarū p̄ ceteris. Et ideo ppter assiduitatem et cōtinuum studium sc̄fi sunt periti p̄ ceteris in lra legis et pphetaz intātū: q̄ accepūt auctoritatē a summis sacerdotib⁹ sedēdi i cathedra moyfi ad declarādas scripturas legis et pphetaz et ad iudicādas et discernēdas cās ciuiles et iudicia cenilia exer-

De tertio cantico.

cendā. Et sic facti sunt de numero illoꝝ
lxx. iudicū quos moyses instituit ad discer
nendas causas ⁊ iudicia. exo. xviii. Et iō
dicebātur sedere sup cathedrā moysi. Et
ideo isti rōe rīligiōis dicebātur pharisei.
s; rōe iuditiarie potestatis et rōe auctori
tatis glosandi ⁊ exponēdi ⁊ declarādi sa
cras scripturas legis ⁊ pphetaz dicebā
tur scribe. Est veruz: q̄ multi ex tribu si
meon ppter pitias scripturaz s; nō eēt
ex religiōe ⁊ hītu phariseoz. tñ similiter
assumebātur ad p̄tatem iudicādi et auto
ritatem glosandi. et isti dicebātur scribe
tātū. Ista ergo secta ⁊ religio phariseo
rū et etiā societas scribarū fuit deuotior
ppter simulationē sc̄itatis. Et creuit in
tātū apud vulgares et ciues ⁊ plebeyos
q̄ oēs ciues relinquebāt eos executores
testamētoꝝ ⁊ tutores viduaz ⁊ pupillo
rum. Et sic regebāt poplōs in t̄poralib⁹
⁊ sp̄ualib⁹. Et sic incepunt comedere et
expoliare domos viduaz. et diripe bona
pupilloꝝ ⁊ imp̄guare domos suas intā
tū q̄ oēs diuitie pueniebāt ad man⁹ eoꝝ
et simplices populares ex ignorātia obe
diebāt ⁊ credebāt eis. S; auaritia ⁊ cu
piditas simul creuit et exarsit in eis cum
pinguedīe diuitiarū. Unde tunc incepūt
ordīare nouas traditiōes in poplō ⁊ glo
sare oēs sacras scripturas et deducēe ad
lucrum suū t̄porale et ad multiplicādas
oblaciones ⁊ decimas et p̄mitias. Et sic
sc̄i publici cāpsores et mercatores p se
vel p̄ interpositas p̄sonas parauerūt ī tē
plo mēsas numlarioꝝ: et ī porticu tēpli
vendebāt oues ⁊ agnos pro sacrificijs ⁊
oblatiōib⁹. et sic vsurpabāt sibi oīa lucra
Et vt s; nō reputaref illicitū ap̄d poplū
glosabant scripturas ad suū intētū oñdē
tes populis: q̄ ea q̄ faciebāt erāt de mē
te legis postq̄ oīa erāt ad cultū diuinū.

Et sic deprauarūt totā leges et pphetas
trahētes oīa ad intētū et lucrū suū t̄pora
le. negantes omnes sensum spiritualem.
Et ideo xp̄s repiens scripturas depraua
tas p̄ falsam doctrinā ⁊ traditiōes istaz
sectarū. s. saduceoz ⁊ scribarū et phari
seoz. statuit extirpare fermētū ⁊ falsam
doctrinā eoꝝ. et ap̄ire x̄uz sensum sacre
scripture. Ideo ascēdēs ī mōtes incepit
auisare discipulos dicēs. Nisi abūdauerit
iusticia v̄ia plusq̄ scribarū ⁊ phariseorū
nō intrabitis in regnū celozū ⁊c. Et sic
xp̄s p̄cedit in toto illo f̄mōe declarādo
x̄am intelligētiaz legis ⁊ pphetarū ⁊ ex
tirpādo falsam doctrinā scribarū ⁊ pha
riseorū. Et h̄ idē facit p̄ totū discursum
euāgelicū. vñ Math. xv. Auisans disci
plos dixit. Lauete a fermēto saduceoz
⁊ fariseozū ⁊c. Item. xxiiij. dicit. Supra
cathedrā moysi sederūt scribe ⁊ pharisei
⁊c. et in toto illo cap̄lo exprobrat avari
cias ⁊ simulationē ⁊ praua opa eozū. Et
iō vidētes xp̄m totalr esse p̄trariū mori
bus et auaritie et prauis operationibus
eozum: statuerunt ipsum interficere ne
gantes xp̄m esse messyā in lege p̄missuz
vnde sicut erāt totaliter mūdani et car
nales: ita declarabāt totā scrip̄faz t̄pora
liter et carnalr expectādo bona t̄poralia
Et hāc sectaz scribarū et phariseorū ser
uant hodie iudei moderni. eo q̄ sunt suc
cessores illorū in vita et doct̄na et p̄fidia
et odio. put dcm̄ est. psal̄o. ij. et psal̄o.
lxxij. Et sic p̄ q̄liteꝝ scribe ⁊ pharisei co
nati sūt dissipare vineā legis p̄ flaz doc
trinā ⁊ int̄ligētā. Quos salōn h̄ appel
lat vulpes ppter simlatōz et fictōz vite.
Et appellat eos vulpes p̄uas ppter sc̄i
tatem et hūilitatē fictaz et simlataz. vñ a
puitate vitatis. et et a puitate potētie et
effect⁹. Nam s; fuerint conati destruere

vineam sacre scripte. tñ nō potuerūt. qz
 veritas scripte p̄tinuata et p̄seruata est ī
 euangelio. et ip̄i manēt in sua cecitate et
 obstinatōe et mēdatio et captiuitate. Di
 cit ergo sp̄sūs ad ap̄los. nolite seq̄ doc/
 trinas vulpinā et fermētum istarū vulpi
 um. s. scribarū et phariseorū. s. capite nob̄
 istas vulpes paruas. s. scribas et phari
 seos q̄ demoliūf et destruere et dissipare
 nitunt vineas sacre scripte cū suis falsis
 doctris et traditionib⁹ iniquis. et eijcite
 eos ex vīnas n̄as tāq̄ obcecatos ī mali
 cia eorū: ne itelligāt sacramēta dī et ne co
 medant de fructib⁹ hui⁹ vinee postq̄ ne
 gant aduētum xp̄i agricolē huius vinee.
 qm̄ vinee n̄re iā flomerūt p̄ aduētū xp̄i:
 s. ipsi nō expectēt tales fructū sp̄ualē ex
 ea. s. bona t̄poralia. Et iō ne iste vulpes
 parue in valore et in potētia et itelligētia
 veritatis dissipēt flores hui⁹ vinee. capite
 eas et p̄ijcite extra vineam postq̄ se indi
 gnos fecerūt. vñ ego expectabam vt ip̄i
 iudei colligerēt vvas ex ista vinea: et ip̄i
 collegerūt lambuscas amaras p̄ eis. S. vos
 fideles colligite vvas dulces misteri
 orū euāgelicorū. Intēdit ergo dicere sp̄o
 sus ad sp̄sam ī apl̄is. o amica mea et co
 lumba mea sp̄sa oñde mibi faciē tuas p̄
 puritatē baptismi. et sonet vox tua ī au
 rib⁹ meis p̄ p̄fessionē xp̄e fidei. et non seq̄
 ris falsam doctrinā et vocē vulpinā scri
 barū et phariseorū: qui conant̄ destruere
 vineas sacre scripture. s. capite has vul
 pes et p̄ijcite extra vineas: quoniā vinea
 mea iam floruit et c.

Dilect⁹ me⁹ mibi et ego illi
 Hec ē sc̄da pars hui⁹ cātici in q̄ introdu
 citur sp̄sa ad loquēdū. que audita voce
 sp̄si quam voces diu desiderauerat. ideo
 agit gracias dicēs. Gracias ago quoniā

dilect⁹ me⁹ p̄sentiaf et familiarif loquif
 mibi et ego illi. et iaz docet me familiarif
 misteria et secreta legis. Et iā pascif inter
 lilia: qz iaz recipit a me cultū late ī apl̄is
 et discipulis et fidelib⁹ seq̄ntibus euz. Vñ
 sicut ip̄e pascit me pabulo doctne: ita ip̄e
 pascitur a me pabulo cult⁹ late/acceptā/
 do meā fidē et p̄fessionē fidei et laudis et c.
 Et iste cult⁹ late durabit donec. i. dū aspi
 ret et p̄seruet dies gr̄e vsqz ad iudiciū
 et vsqz iclinētur vmbre. Vel sic. Dilect⁹
 me⁹ loquif mibi et ego illi. et iā pascif in
 ter lilia siue rosas fideliz p̄ cultū patrie
 postq̄ iam spirauit dies gr̄e et finita et fu
 gata ē vmbra legis. Quasi dicat nolo au
 dire nec sequi vulpes phariseos nec docē
 nam eorū falsam. s. volo sequi xp̄m sicut
 ip̄e loquif mibi. Deinde cū dicit. Re
 uertere postq̄ ista sponsa recepit fides et
 euāgelicam et veritatē legis a sp̄so in a
 pl̄is et discipulis ī illo mōte desidans h̄re
 copiam ī sua societate. et sciēs q̄ xp̄s ve
 nerat ad redimēdū p̄ncipalē populū isrl̄.
 S. dō exortat sp̄sūs vt lustret in girū et
 circūdet totā terrā isrl̄ p̄ oēs trib⁹ et p̄
 ea reuertat ī hier⁹. vt ibi p̄ oibus patiat̄.
 Dicit ergo sp̄sa. o dilecte p̄q̄ vocasti et
 docuisti me ī apl̄is et discipulis. et iam pa
 sceris int̄ lilia p̄ latam et iam apl̄i recep
 unt et sequūtur te. S. dō vade et lustra et
 circūda ī girum totā terrā p̄missiōis vo
 cando oēs filios isrl̄ ad fidem. p̄q̄ p̄nci
 palif et p̄sonalē venisti ad oues q̄ pierāt
 dom⁹ isrl̄. Et p̄q̄ lustraueris totā terrā
 p̄missionis. reuertere in terram iuda et
 in hierusalem. vt ibi pro nobis patiaris.
 Vñ nota q̄ vbi trāslatio n̄ra dicit. Re
 uertere. in hebreo habetur circūda siue
 lustra. et ē mos et p̄suetudo amātius qui
 lustrāt in girū domus et vicū amasie. vt
 frequēter eā possint videre et alloqui. ita

De tertio cantico.

ergo eodē modo dicit ista spōsa / o dilecte mi plustra et circūda frequēter domum meam. i. totā terrā promissiōis. et postea reuerrere ad me. et finalit̄ reuerrere i terram iuda: vbi in betblees fuisti nat⁹ / et in hierlm̄ in tēplo presentat⁹. et ibi patiaris p oibus. et refugio et finis cursus tui. Et in tali cursu et officio sis velocis et similis in velocitate capree hymnuloq; ceruorū. i. expedias cursus tuū reuertēdo super mōtes betbel. i. sup montes dei: qui sunt mōtes iudee vbi est hierlm̄ sita i mōte syō et in mōte moria qui dicuntur mōtes betbel. i. mōtes domus dei. eo q; in eis ē fundata domus dei. et in vno illoꝝ mōtiū vidit scalam iacob. et i altero abraham voluit immolare filiū. et i altero melchisedech obtulit panē et vinū et dictū ē psalmo. xlvij. Intrauit ergo dicere spōsa / o dilecte lustra totā terrā isrl̄ et reuerrere sup mōtes betbel. s. in hierlm̄ ad patiedū et replēdus misteriiū redēptiōis. et esto similis capree hymnuloq; ceruorū. i. esto similis et pformis legi et pphetis. s. imple officiiū redēptiōis in hierlm̄ sicut pmisisti p̄farchis et vaticinatū ē p pphetas put dictū ē et magis patebit. In hebreo autē hētur. sup mōtes batber. i. sup mōtes diuisos. Et tūc eēt sensus. lustra terrā velocis sicut capra et hymnulus velocis currit sup mōtes diuisos siue diuersos. Et nra trāslatio videt magis ppria. Et maiorē euidētiā ē notādū. q; caprea siluestris habet quatuor ppetates et cōditōes. primo q; fugit vehemēter venatores. scdo quia est velocior ceteris animalibus in fugiēdo. Tercio q; semp petit ardua et cacumina mōtiū inaccessibleia vt ibi saluet. Quarto q; semp trahit et ducit filiū secū vt saluetur. nec vnq; dimittit nē deficit eū. Has etiā quatuor ppetates hēt ipse ceruus in

fugiendo venatores. Et has quatuor ppetates fruauit xps cōtra vulpes pbariseos et scribas qui sua venenata et vulpina doctrina nitēbatur vulnerare populos et dissipare vineā dñi. Et iō xps fugit / ymo increpauit et extirpauit velociter falsas doctrinā scribarū et pbariseorū. Et ascendit in montem crucis ducens et trahens secus omnes fideles filios suos. et eos ibi saluaret et liberaret. Et ideo dicit sponsa / o sponse dilecte mi perlustra totam terrā israel et reuerrere ad montes betbel. i. dom⁹ dñi q; est hierlm̄ et ad mōtes crucis vbi nos debes saluare. Et iō esto similis capree hymnuloq; ceruorū. i. sicut caprea et ceruus velocis fugiūt venatores et dicūt et trahūt secum hymnulū. s. filiū vt saluet eus sup ardua mōtiū. Ita tu trahes nos tecū sup mōtem crucis et sup mōtes hierusalem et salues nos ibi. Et sup montē celestem et ibi fruamur.

Secūda pars tertij cānici.

Quasi lectulo meo
quesiui quē diligit
anima mea

Quesiui illū et nō inueni.
Surgam et circuibo ciuitatem
per vicos et plateas.

Querā q̄z diligit aīa mea
Quesiui illū et nō inueni.
Inuenerūt me vigiles qui
custodiunt ciuitatem.

Quis quez diligit anima
mea vidistis.

Dauidulus cum pertransis

.De tertio cantico.

sem eos.

Inueni quod diligit anima mea

Tenui eum nec dimittam.

Donec intromittam illum.

In domum matris mee.

Et in cubiculum genitricis mee

Adiuuro vos filie hierusalē

per capreas ceruosque cam

porum.

Ne suscitatis nec euigilare

faciatis dilectam.

Donec ipsa velit.

Deinde cum dicit. In lectulo meo per noctem quasi que diligit anima mea etc. Videtur sponsa quod per totam noctem legis nunquam poterat reperire sponsum suum christum in tabernaculo moysi nec in templo primo nec secundo quia in archa phederis non erat reuera incarnatus nisi in sola figura. Ideo postquam reperit ipsum in carne agit gratias dicens. Ego quesivi quem diligit anima mea in lectulo meo. id est in tabernaculo moysi. et ipsum quesivi per totam noctem legis. Et tamen non potui ipsum ibi inuenire. quia tantum erat ibi in figura. et sic dixi in me ipsa. Ego circuibam per vicus et plateas. id est discurrebam per omnes patriarchas et prophetas querendo christum quem diligit anima mea. et quesivi illum sed nunquam ibi inueni in toto testamento veteri. Et dum circuibam per totum veteri testamentum querendo quem diligit anima mea: inuenierunt me qui custodiunt civitatem. id est summi sacerdotes et scribe et pharisei qui erant doctores et prelati positi ad custodiam populi et templi. quos interrogaui dicens. Quis quem diligit anima mea vidistis qui non ostenderunt mihi illum per legem et prophetas. ymo negarunt eum dicentes. Hunc nescimus unde sit. Et non habemus regem nisi cesarem.

ymmo negarunt tale messiam deum et hominem esse in lege promissum. Nec voluerunt recipere eum nec leges eius euangelicam nec bona spiritualia cum tanquam carnales expectaret temporalia. Sed ego spernens eorum cecitatem et falsam doctrinam paululum cum pertransissem eos: inueni christum deum incarnatum sponsum mihi promissum quem valde diligit anima mea. Et ideo ilico ad primam vocationem tenui eum per fidem firmam et caritatem indissolubiles. Et ideo non dimittam eum donec intromittas illum in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee. quod est plebs israelitica fidelis. unde postquam synagoga eiecit ipsum a se: ego recepi ipsum intantum quod nemo me separabit a caritate eius. quasi dicat postquam non reperit ipsum in tabernaculo moysi nec in templo primo et secundo. tamen inueni ipsum in tabernaculo et templo humanitatis assumptae. Et sic tenui et recepi eum in verum messiam nec dimittas eum. licet scribe et pharisei tanquam vulpes dissuadeant mihi cum comminatione. et cum suo falso fermento. Ad maiorem autem evidentiam est notandum quod ista sponsa qui sponsum per totam noctem legis in lectulo suo. id est in tabernaculo ligneo quod fabricauerat moyses. sed cum ipsum ibi non reperisset eo quia ibi non erat nisi in figura: Ideo interrogauit custodes. id est scribas et phariseos ut ostenderent sibi sponsum. id est messiam in lege promissum. eo quod sacerdotes et scribe et pharisei erant positi tanquam custodes et speculatores domus israel. ut cum veniret christus ostenderet eum populo per sacram scripturam. Sed cum sacerdotes et scribe et pharisei non ostendissent sibi christum fuisse messiam. ymo tanquam vulpes dissipantes vineam domini negauerunt eum et persequebantur. Ideo ista sponsa non acquiescens false doctrine eorum pertransiuit. id est contempsit eos. sed cum pertransisset eos: reperit christum sponsum suum non in tabernaculo ligneo ipsius moysi. sed in lectulo et tabernaculo car-

De tertio cantico.

nis et humanitatis. Et tunc postquam ista sponsa cognouit sponsus: tenuit eum fortiter per fidem et secuta est eum usque ad mortem. Et introduxit eum in domum matris sue. scilicet in plebem iudaycam. quia apostoli multos de plebe israelitica conuerterunt ad fidem christi. quoniam misit eos ad predicandum per terras israel. ut patet Mat. x. et Luce. x. Et etiam peruertit multos in die pentecostes ut patet Act. ij. et iij. Et ideo dicit. In lectulo meo etc.

Adiuuro vos filie hierusalē

etc. Hec est tertia pars huius cantici ubi predicat firmam stabilitatem ecclesie et indissolubile vinculum inter ipsam et sponsum suum unde ait. O filie hierusalem. id est anime fideles obtestor. et adiuuro vos per capreas hymnosque cervorum. id est per patriarchas et prophetas. quibus facta est de christo repromissio. ne suscitatis nunc euigilare faciatis dilectam a fide et caritate dei sui sponsi donec ipsa velit. id est adiuuro vos ne putetis unquam ipsam esse a suo sponso separandam in eternum sicut promissus est patriarchis et prophetis per dictum est. quoniam dicat. ne timeatis: nec seducat vos falsa doctrina scribarum et phariseorum. nec aliquis hereticus aut tyrannus separet vos a caritate sponsi vestri christi. Sed quia dictus est in expositione huius tertij cantici. quod in aduentu christi vinea legis dedit fructum suum deputatis ceremonialibus. et ficus legis dedit grossos suos euangelicos. Et quod christus tanquam interpres legis amputauit omnia ceremonialia. Ideo quaeritur utrum christus potuerit hoc facere. et videtur quod non. Et primo arguitur sic. nam christus qui uenerat ad implendam voluntatem patris nec debuit nec potuit venire contra mentem dei patris qui obligauit illum populum sub multiplici maledictione et firmissimo iure iurando ad seruandam totam legem. non solum quo ad precepta moralia: sed etiam quo ad omnia ceremonialia

et hoc phedere eterno. ut patet de uero. xxviij. et. xxix. Et sub eisdem maledictionibus et iure iurando se obligauit populus. ut patet ibidem Ergo nec christus potuit venire contra mentem patris nec absoluere illum populum a ceremonialium obsequia eterna. Secundo arguitur sic. nam sub eadem pena deus prohibuit ne quis presumeret addere nec minuere aliquid preter id quod est scriptum in lege data moysi. ut patet deuterio. iij. ergo sequitur quod christus nec debuit nec potuit amputare ceremonialia puta sabbatum etc. nec addere diem dominicam et cetera precepta et euangelica sacramenta. In oppositum autem est tota ueritas huius tertij cantici. ubi dicitur tempus putandis aduenit. Item Mathei et luce. iij. securis ad radicem arboris posita est: Item ibidem. Qui uentilabrum in manu eius. Et mundabit aream suam. Et congregabit triticum in horreum suum. paleas autem comburet igni inextinguibili. per quam arborum et paleas inter ceremonialia legis uel respodet quod ista questio satis est explicata et soluta per totam expositionem libri psalorum et precipue in tractatu per iudaeos per totum. Sed hoc breuiter respondebitur per factis duobus argumentis. per quorum responsio est primo notandum quod cuius tota lex ceremonialium fuerit data in signum fidei et pacti. ut patet de circuncisione et de ceteris sacramentis et sacris et sacrificijs et obsequijs. ergo sequitur quod omnia illa ceremonialia erant signa alicuius fuisse ueritatis. Et per quos tendebat in illam ueritatem significatam tanquam in finem et terminum. Et per quos officium omnium illorum ceremonialium non celebrabatur nisi sub fide et prestatore illius fuisse ueritatis quam significabant et ad quam tendebat omnia illa ceremonialia tanquam in finem et terminum. sed ueritas et finis et terminus totius legis et prophetarum fuit christus in quem tendebat tota lex et prophete. ut super dictum est et probatum est in primo cantico. ergo sequitur quod tota lex

De quinto cantico.

grana sunt vndiq3 vna pelle contacta p/ ter illam partem mediam. Tercio q2 illa grana ostendunt faciem rubeam. Quarto q2 talia sunt intrinsecus sicut extrinsecus quo ad rubores et saporēz q2 talia sunt illa que latēt sicut illa que apparēt i supficie fragminis. Talis ergo erat illa spōsa xpi. s. ecclesia aploz in principio. et talis debet esse ois platus et quilibet religio. **¶** Das primo tota illa multitudo erat sub vno pastore xpo ordinata et postea sub petro. Secūdo ois erat aia vna et cor vnus i deo vt p3 in actib9 aploz. **¶** Tercio q2 oēs rubebāt et feruebāt rubore et igne caritatis. Quarto q2 quales erāt in vultu et ore exterius: tales erāt interius in corde et ecōuerso. Et iō ibāt gaudētes a p̄specu tu cōtumeliā pati non timētes minas principū dicētes. **¶** Magis oportet obedire deo q̄ hominib9. **¶** Act. v. Et sic plati et religiosi debēt esse sicut fragmē mali granati. s. vivere sub vna comunitate et ordinata religione et oñdere honestatez in facie et v̄itatē in ore ad exēplū alioz. Et debent rubere nō soluz rubore caritatis nō ficte. s3 etiā rubore erubescētie et verecūdie i facie. i. debēt cauere et erubescere peccare ne oculos diuine maiestatis offendāt. et ne p̄ximis et inferioribus exēplum peccādi et scandalū prebeāt. eo q2 sunt positi tanq̄ speculū et lumē sup candelabru3. quib9 dixit xps. Sic luceat lux v̄ia corā hominib9: vt videant opa v̄ia et gl̄ificent patrē v̄im qui in celis est. mat. v. Et sic etiā nō solū platus et religiosus s3 etiā quilibet xpianus debet erubescere peccare. non solum ne offendant deum. sed etiam proximum ipm scandalizādo. **¶** Qd̄ maxime ē in platis et religiosis et ecclesiasticis attendendū. **¶** Ideo dicit aug9. in p̄mōe d̄ cōi vita clericoz: q̄ bona opa

sunt facienda pp̄t nos et cōscīaz n̄raz. s3 bona fama obfūada ē pp̄t nos et exēplū v̄im. Et sic p3 q̄r stat9 platoz et religioz sunt gene eccleie spōse xpi. et quilibet sunt sicut fragmen mali punici. Et iō x9 volēs p̄mēdare sponsam suā eccleiaz quo ad religioez et honestatē q̄ maxie v̄iguit i aplis et doctorib9 et martyrib9 et sacerdotib9 i p̄mitiua eccleia. dicit o spōsa sicut fragmē mali punici ē bñ ordinatū et rubicūdum ita et gene tue. s. apli et euāgeliste / prelati et religiosi et oēs xpiani sunt rubicūdi rubore caritatis et erubescētie et honestatis et veritatis. **¶** S3 q2 talis honestas nō est ficta nec palliata: s3 vera et intrinseca. talis i corde qualis in facie. **¶** Ideo subdit. **¶** Absq3 eo qd̄ intrinsec9 latet. s. vltra rectam intētionē et affectū caritatis latētes i corde. **¶** Deinde cū dicit. Sicut turris dō collum tuū et c. **¶** Cōparat statū platoz et aploz et doctorz ipi turri dō. **¶** Ad cui9 intellectū ē notādū vt legif. ij. r̄. q̄ dō edificauit turrim altissimā i mōte syon. et eēt specta ad p̄uidēdu3 delonge inimicos venientes p̄tra ciuitatez iherl̄m. et munit ipam copia armoz et ppugnaculoz i defensionē ciuitatis. et vt oēs pfugerēt ad eaz. et saluarentur tempore necessitatis et belli. **¶** De: quā qd̄ turri figurabat stat9 aploz et platoz et doctorz et p̄dicatoz qui sunt positi altiores in gradu dignitatis et scie tanq̄ speculatores ad p̄uidēdos inimicos eccleie. s. infideles et hereticos. Et iō armavit eos x9 armis et propugnaculis spūalib9 q̄ sunt arma virtutū et dona spūs sc̄ti ad repellēdos incursum infidelium et hereticoz. Et iō dicunt collū eccleie. nā sicut collū ē altior pars corpis sub capite: p̄ qd̄ d̄scēdūt oēs vires capitis et sensus et mot9 a capite ad oia membra inferiora. **¶** Ita sunt apli et plati altiores

De quinto cantico.

Imediate sub capite xpo: p quos descēdit
oīs p̄as et vīres spūales a xpo capite in
cetera mēbra corpīs ecclīastici et mystici. Et
sicut speculator erigit collū ad vidēdū de
longe et speculandus inimicos: et res lō/
ginquas: ita pariter ecclīa tanq̄ erigens
collus p̄ prelatos et p̄dicatores p̄videt
ut caueat mala futura. Et sicut caput ī
quo sunt oculi ponit sup̄ collū: ut p̄vide
at lōginqua. ita oculi ecclīe sunt sup̄ prela
tos et p̄dicatores ad p̄vidēdus mala futu
ra et p̄cauēdū nociva. Et sic p̄ qualr̄ pre
lati et doctores et p̄dicatores sunt collus
ecclīe altiores in scīa et dignitate et p̄ate
similes turri dō ad p̄videndas et p̄cauen
das insidias et incursum inimicorū et infi
deliū et hereticorū. De quib⁹ dicit eze. xxx.
Fili hoīs: speculatorem dedi te domui is
rael. Et iō dicit xps. *O spōsa collū tuus*
est altissimū et fortissimū in eminētia di
gnitatis et scīe et sapīe et potestatis. et mu
nitissimū sicut turris dō in armis spūali
bus virtutū et donorū. que quidē turris
est edificata in ppugnaculis ad ppugnā
dū cōtra inimicos. et oīs armatura hui⁹
turris ecclīe est armatura nō debiliū: s̄
fortiū. q̄ armatura ecclīe non timet eos
qui solū occidunt corpus. s̄ tantū timēt
dñm qui potest aīam occidere et mittere
in gehēnaz. iō apli et martires nō time
bant reges et p̄sides mūdi. nec verbera
carnificū. eo q̄ armatura eorū erat arma
tura fortium: et inexpugnabilis turris.
que quidē armatura sunt dona spūs scī

Deinde cū subdit. *Duo vbera tua* et
ostēdit qualr̄ ecclīa spōsa xpi nō solū est
turris inexpugnabilis: et hēt armaturā
fortiū ad repellēdos incursum et insidias
inimicorū: s̄ etiā hēt duo vbera ad alēdos
et nutriēdos et lactādos fideles filios
Que quidē vbera sunt duo testamēta. s.

nouū et vetus. Quorū lacte lactat et nu
trit duos hynnulos gemellos. s. duos
populos sub vna fide xpi cōgregatos. s.
ecclīam ex utroq̄ populo / iudayco. s. et
gentili sub vna fide p̄uersam. Et etiā
hēt ecclīa duo vbera. s. vber et mamillas
doctrine sacre scripture: et vber gr̄e sa
cramētorū. Ex quorū vno sugunt fideles
lac fidei articuloꝝ. et ex altera lac gr̄e sa
cramētorū. Et ista sunt duo vbera ecclīe
quib⁹ lactat et nutrit duos filios gemel
los. s. ex utroq̄ populo p̄uersos. Et etiā
lactat duos hynnulos gemellos. s. p̄fec
tos et infirmos. vñ ī primitiua ecclīa isti
duo gemelli. s. pars populi iudayci et ma
ior pars populi gētilis venerūt ad fides.
qui lactati sunt et nutriti isto duplici vbe
Et iō dicit. *Duo vbera tua sicut duo hyn
nuli gemelli capree.* s. abundantia in lacte
sicut duo vbera capree duos gemellos
lactantia et nutriētia. Et cōparat vbera
ecclīe vberib⁹ capree. eo q̄ inter cetera a
nimalia maxime abundant lacte. et cōpa
rat et appellat istos duos populos gemel
los. eo q̄ antiquitus descendunt ab vna
matre eua / et ab vna vxore noe. Et nunc
sunt regenerati ex vna capra. s. ex vna ec
clīa p̄ xpm et regenerationē baptismaleꝝ
Et q̄ iste modus nutriēdi filios ecclīe
p̄ lac fidei articuloꝝ et gr̄e sacramētoꝝ
durat p̄ totū diem et tēpus gr̄e. s. a p̄mo
aduētū xpi ī quo īcepit ista dies aspirare
et durabit vsq̄ ad fines mūdi in quo de
sinet iste dies gr̄e. et succedet dies etern⁹
gl̄ie: q̄ quidē dies gr̄e finiet ī vepe mūdi.
cuius finis dī nox. eo q̄ amplius nō erit
temp⁹ opandi. nec merēdi. sed p̄mius re
cipiēdi. ut ait saluator. jo. ix. *Oportet o
perari dū dies ē. veniet autē nox q̄nō nō
potit opari.* Et dicit spōsus q̄ isti duo
gemelli pascūnt in lilijs et rosis sacre scri

De quinto cantico.

pture. et in liliis gr̄e sacramētorum. nō in eternū. s; donec aspīret dies. i. dū daret iste dies gr̄e: et inclinētur umbre finalis iudicij. q; postea pascētur isti duo gemelli pabulo eterne fruitionis et gl̄ie. Et sic p; pulchritudo et optima dispositio mē; hui; spōse xp̄i: de qua pulchritudine cōmēdat eam in hac prima parte.

Secūda pars cātici quinti

Adam ad montes
myrrhe.

Et ad collū thuris

Tota pulchra es aīca mea
Et macula nō est in te.

Veni de libano spōsa mea.

Veni de libano veni.

Coronaberis de capite a
mana.

De vertice sanir et hermō

De cubilibus leonum.

De montibus pardorum.

Vulnerasti cor meum so
ror mea sponsa.

Vulnerasti cor meum.

In vno oculorum tuorū.

Et in vno crine colli tui.

Quā pulchre sūt mamme
tue. Soror mea sponsa.

Dulchriora sūt vbera tu
a vino. Et odor vnguētōrū

tuorū super oīa aromata.

Fanus distillans labia tua

spōsa. Mel et lac sub lingua
tua. Et odor vestimētōrū
tuorū. Sicut odor thuris.

Hort⁹ cōclusus soror mea
sponsa. Hortus conclusus
fons signat⁹. Emissiōes tue

Paradisus malorum gra
natorū. Cum pomorū fruc
tibus. Lypri cū nardo.

Nardus et crocus.

Fistula et cinnamomū.

Cū vniuersis lignis libani.

Myrrhe et aloē.

Cū oībus primis vnguētis.

Fons hortorū puteus aqua
rum viuētius. Que fluūt
impetu de libano.

Adā ad mōtē myrrhe

Hec est scda pars hui; quinti can/
tici. in qua xp̄s dotat et decorat ecclesiaz
spōsam suam ornamentis spiritualibus
et odoramentis aromaticis: Et hoc put
salon p̄uidit in sp̄u contēplādo misteria
que fecit moyses ante mortem suā in fi/
gura xp̄i. Ad cuius intellectus ē valde
aduertēdū. q; moyses dux illius populi
cui oīa p̄tingebāt i figura xp̄i. duos act⁹
inter ceteros fecit imēdiate ante mortem
suam dū fuit p̄pinquus morti in fine sui
ducatus. vt p; in deutēo. Nā primo cō/
gregauit maiores natu illius populi i cā
pestrib⁹ moab iux iordanes. Et recitauit
et rememorauit eis oīa bñficia et mirāda
que deus eis fecerat i illis q̄draginta an/
.

.f.ij.

De quinto cantico.

nis p totā illā pegratiōz ab exitu egipti vsqz ad illuz locus. Et cōmemorauit eis oēs rebelliones ⁊ ingratitudies quas cō miserāt cōtra deū. et cōmissuri erāt successiue in futurū vsqz ad extremū temp⁹ in qua ifidelitate ⁊ malicia erāt māsuri. et iō cōminatiue p̄dixit eis p multas maledictiones eoz obstinatorū finales punitionem. Et cōfecit illud cāticū. s. Audite celi que loquor. In quo p̄dixit eoz finalem obstinationē ⁊ punitionē ⁊ damnationē et finalem populi gētilis substitutiōz et cōuerfionē. vt p̄ i fine cāticī cū dixit. Laudate gētes populū eius. put ibi fuit declaratū. Hoc autē sc̄to: moyses ex dei precepto ascēdit in mōtes abarim. et exi de speculatus est totā terrā promissiois vt p̄ deutēo. xxxij. qua cōsiderata ⁊ visa benedixit duodeciz tribub⁹ predicēdo eis bōa futura. vt p̄ caplo. sequēti. s. xxxiij. De quibus duob⁹ actib⁹ cōtrarijs valde admirati sunt et admirātuz magistri hebreoz. Admirant⁹ eniz q̄ moyses cū tāta vehementia maledixerit illuz populū. et cōminatus fuerit tam grauem punitionem et bonoz priuationē in illo cātico. Et postea imediate cū tanto affectu benedicat eis p singulas tribus in caplo sequenti. Ad qd̄ respōdet q̄ qz moyses p̄uidit rebelliones ⁊ apostasias eoz ⁊ ydolatriā futurā. iō p̄mo cōminatur malis et ydolatriis. s̄ finalem benedixit bonis et fidelibus presentib⁹ et futuris. S̄ iste intellectus est manifeste falsus et ifufficiēs nam in fine cāticī maledictis isrl̄itis benedicit populū gētilē. Item ille maledictiones oēs et punitiones pseuerāt hodie in toto illo populo qui putat suare legē moysi ⁊ abominatur oēm ydolatriam. Quequidē punitiō oēs eos cōprehendit tam bonos q̄ malos. qz oēs pseuerant i

hac captiuitate et miseria per. **D.** cccc. lxxxvj. annos post xpm. Et iō est dicēdū q̄ cecitas ⁊ malicia eoz impedit eos ne intelligāt sacramēta dei in illis misterijs clausa. vñ moyses qui fuit ver⁹ p̄pheta nō solum p̄uidit ifidelitatē crebā illius populi: quā debebant cōmittere contra deuz adorādo ydola. s̄ etiā p̄uidit vltiaz obstinationē ⁊ rebellionē futurā: contra xpm verū messyā quē principes sacerdotum ⁊ pharisei debebant crucifigere. et successores eoz in eadē obstinatione permanere in extremo tpe vsqz ad iudiciuz. Et ideo moyses hoc p̄uidēs in sp̄u nō soluz cōminat eis maledictionē t̄porales p̄pter ydolatriā: quā cōtinue cōmiserūt vsqz ad destructionē primi tēpli. s̄ etiaz cōminatur eis maledictiones ⁊ penā taz t̄porales q̄ eternā p̄pter ifidelitatē: qz cōmiserāt contra xpm messiam suū in extremo tpe. in qua erāt pseueraturi vsqz ad iudiciuz. et hoc p̄ hoc qd̄ dicit moyses deutēo caplo. xxxj. i fine maledictionum ⁊ anteq̄ p̄nūciet cāticū vñ ait. **Do** ui eniz q̄ post mortē meā iniquz agetis ⁊ declinabitis cito de via quā p̄cepi vobis. Et occurrēt vob mala in extremo t̄pore q̄no feceritis malum in cōspectu dñi. vt irritetis eū p opa manūū v̄iaz. Ex quibus p̄. q̄ ista captiuitas et punitiō: quā patiūtur in h̄ extremo t̄pore ⁊ vltia etate post destructionē secūdi tēpli. nō inest eis p̄pter ydolatriā: s̄ qz irritarūt deuz occidēdo xpm messyā suū. et semp irritant eū manēdo in eadē obstinatioe. S̄ qz p̄mulgata ista sentētia moyses ascēdit in mōtem abari ex p̄cepto dei et speculatus est. et cōsiderauit totā terrā promissionis vsqz ad montem libani/et hermon/et anmana/ ⁊ sanir/ ⁊ galaat/ ⁊ vsqz ad mare n̄m. et vsqz ad mare mortuuz.

De quinto cantico.

In quo spatio erāt collocāde oēs tribus per sortes suas. Et p̄uidit qualr in extremo t̄pore. s. in vltia etate xp̄s messias illas terram totam debebat peragrarē. p̄dicādo et miracula faciēdo. puta p̄ totā terram sabulon/et neptalim vsq; ad radicē libani. et trās iordanes p̄ terrā gad/et manasses. et per terrā iuda/et effra/ym. Ex quibus .xij. tribubus xp̄s debebat regenerare. .xij. ap̄los et .lxxij. discipulos per quos erat multiplicanda tota ecclesia toto orbe diffusa p̄ regenerationē baptismales. que quides ecclesia erat futura x̄us isrl̄ fm̄ sp̄m/et p̄missiones. Dia ergo ista p̄uidēs moyses in sp̄u p̄siderādo illam terram de mōte abarim benedixit in sp̄u p̄phético. .xij. tribubus isrl̄ sp̄ualib⁹ qui ex illis. .xij. ap̄lis erant in xp̄o regenerādi. Et sic p̄ qualr moyses i figura xp̄i i illo cantico et capitulis p̄cedētibus cōminatur maledictionē/et t̄porales punitionem filijs isrl̄ fm̄ carnē et infideles et xp̄i crucifixores. S; cap̄lo. .xxiij. benedixit tribubus et filijs isrl̄ fm̄ sp̄m p̄ xp̄m et ap̄los regenerādis. put moyses p̄uidit i sp̄u p̄phético. Et sic ilico post hec moyses mortuus ē i illo monte. vt patebit i cātico sequēti. Et sic tollit et soluit cōtrarietas que videt in illis duobus actibus. Et iō moyses nō p̄ncipalr benedicebat illam terras p̄missionis materiales: quā oculis carnis distinctā p̄ sortes videbat: s; benedicebat ecclesiam xp̄i p̄ illā terrā figuratā quā oculis p̄pheticis et mētālibus toto orbe diffusam cernebat. vñ moyses aspiciēdo versus aquilonē ex monte abarim videbat qualr altissimus mōs libani terminabat tanq̄ caput totā terras p̄missionis. ex cuius latere emanabat fluius iordanis qui irrigabat totā terrā p̄missionis. et fecūdata eam vsq; ad mare mo-

tuū: p̄ q̄d p̄uidit in sp̄u qualr xp̄s messias in lege p̄missus erat futurus caput et principium ecclesie. ex cuius latere debebat emanare fluius baptismalis et virtus oīus sacramētorū. qui debebat secundare et irrigare totā ecclesiam xp̄i ad regenerādos fideles. Itē p̄ q̄ illa fra erat tota circūdata ab oriente monte amana et sanir/et hermon/et cubilib⁹ leonuz/et montibus pardoz. p̄uidit qualr ecclesia xp̄i debebat angustiari et infestari in p̄ncipio a iudeis et infidelibus et tyrānis et impatoribus ydolatriis et hereticis. Et p̄ hoc q̄ videbat eam obsessam a meridie deserto arabie: p̄uidit qualr i medio t̄poris ab arabibus et sarracenis erat affligēda. S; p̄ hoc q̄ videbat illā fram ab occasu obsessam mari n̄ro mediterrano: p̄uidit in sp̄u qualr in fine t̄poris et in occasu mūdi ecclesia erat affligēda p̄ antixp̄m. S; q; de⁹ dixit moysi q̄ ip̄e viuus nō poterat introire terram illam: s; post mortē ei⁹ iosue debebat introire cū toto illo populo. et obtinere illam terras etc. Mer̄ h̄ p̄uidit moyses in sp̄u qualr ante mortē xp̄i nullus poterat introire terras viuētium. s; post mortem et resurrectionē xp̄s debebat introducere totū populū fideles i terrā viuētium. et finalr etiā p̄ ap̄los et martires et doctores debebat tūphare d̄ iudeis et ipatoribus et hereticis et oībus infidelibus. Sub tali igif̄ r̄spectu p̄siderauit moyses totā illā fras p̄missionis et cōsiderādo bñ dixit. s. q; p̄ illā bñ dixit ecclesia xp̄i susam quā illa fra figurabat. Sed nūc restat applicare figurā figurato. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ x⁹ p̄ moysē figurat⁹ qui non venit legē solvere: sed adimplere et verificare oīa gesta et dicta p̄iarchaz et p̄phetarū eodē modo p̄cessit in sua p̄grinatōe hui⁹ vite sicut moyses. Nam
.f. iij.

De quinto cantico.

sicut moyses p. xl annos duxit et minavit illum populū p. deftus cum signis et portentis vsqz ad mortē suā. ita pariter xp̄s p. xl menses duxit populū suū. s. eccliam ap̄loꝝ ⁊ discipuloꝝ ī hoc mūdo cōputando a die ostensiois sue. s. baptismi vsqz ad passionē. Nam p. tres annos et quatuor mēses predicavit et pegrinatus est post baptismum fm eos qui tenēt: q̄ p̄ma vel tertia aprilis fuit passus. Et sic xp̄s p. xl. menses fuit pegrinatus p. totā terrā p̄missiois faciendo multo maiora miracula q̄ moyses. s. mortuos suscitādo ⁊ infirmos curādo ⁊ demones fugādo ⁊ ventis imperando. que fuerūt multo maiora signa et miracula q̄ moysi: ut dictum fuit in expositioe psal. xxviii. Et in tractatu cōtra iudeos. Item sicut moyses in fine sue pegrinatiois cōgregavit maiores natu corā toto populo: ⁊ retulit totā legē narrando oīa beneficia q̄ deus fecerat illi populo. Et cōminatus est futuras maledictiones ⁊ punitiones p̄varicatorib⁹ ⁊ transgressoribus legis sicut dictū est. ita pariter xp̄s in fine sue peregrinationis ante mortem suā ascendit hierosolimā et vidēs civitatem sacri legam ⁊ sui messie homicidas cōminādo eius futurā ruinā flevit sup illas ⁊c. Et postea īgressus ī tēplū eiecit emētes ⁊ vēdentes. et altera die p̄gregatis maiorib⁹ natu. s. scribis et phariseis et principib⁹ sacerdotū. exprobanit eis iniquitates eorū. et cōminatus est eis futurā punitiois t̄poralem et eternam p̄pter infidelitates et īgratitudinē et homicidiū. ut p̄ mat. xxij. et. xxiiij. ⁊. xxiiij. Item sicut moyses post datā maledictiones ⁊ p̄nūciatas futurā punitiois illius populi rebellis ascendit in montē abarim et cōsiderata tota terra p̄missionis benedixit. xij. tribu

b⁹ fm sp̄m ⁊ p̄missionē anteq̄ morere tur sicut dictū est. Ita pariter xp̄s īplendo illā figurā et totā legē postq̄ cōminatus est. ⁊ p̄nūciavit futurā damnatioes suoz crucifixoz: et oīuz successorū obstinatoꝝ: ascendit ī mōtes syon. et sc̄ta cena cū discipulis surrexit a mensa: ⁊ lauit pedes eoz. et recūbens instituit sacramētū eucharistie: et tradidit se ip̄s eis sacramētaliter. Et postea habuit longum fmōes cū discipulis benedicēdo eis p̄mittēdo ⁊ dando eis bona sp̄alia. s. pacem et caritātē: et sc̄iam in hac vita. et p̄mittēdo futuram felicitatem. ut p̄ jo. a. xiiij. caplo vsqz ad. xvij. inclusivē. Et quib⁹ oīb⁹ p̄ q̄r oīa que fecit moyses: fecit in figura xp̄i. Et qualr xp̄s p. oīa p̄pleuit. et v̄ificavit oīa gesta moysi ⁊ oīum p̄phetaz.

Salon ergo p̄vidēs in sp̄u oīa ista misteria xp̄i figurata p. sup̄dicta gesta moysi fecit istud cāticū introducēs xp̄m ad loquēdū in hac sc̄da parte cantici. in q̄ xp̄s dotat ⁊ decorat sp̄saz suā eccliaz ī ap̄lis ⁊ discipulis p̄gregatā ī die iouis sc̄ta. q̄no cena sc̄ta lauit pedes discipuloꝝ suozū. vbi ostēdit eos pulchros et mūdos ī aīa ab omni inquinamēto post recessus iude quibus tradidit sacramētus eucharistie tanq̄ mūdis. Et postea in suo testamēto legavit eis suam pacē et caritates et oīa bona gr̄e. ut p̄ illū longū fmōnē. vbi oīditur q̄r dotavit et decoravit eccliaz sp̄saz suā bonis sp̄ialib⁹ p. vestimēta et odoramēta ⁊ fruct⁹ pomoz intellectis.

Dicit ergo x⁹ sponsus ecclie. Uadam ad montē myrrhe: et collē thuris. i. ascēdam in hierl̄m qui d̄r mons myrrhe et thuris eo quia ibi fiebant sacrificia ⁊ offerēbant oblationes ⁊ adolebant in altari thus et mirrha et tymiamata et cetera odoramenta significantia passionē xp̄i.

.De quinto cantico.

Et iō appellat xp̄s hīrlm montē myrrhe
 ⁊ turris. i. passionis ⁊ sacrificij. In he /
 breo autē hētur. Uadaz ad mōtē mozya
 i. ad montem vbi abraam sacrificauit fi /
 liuz suū ysaac in voto. ⁊ arietē in effectū
 quez montē appellauit i mōte dñs vide /
 bitur. s. sacrificij. et imolari suple. put
 fuit declaratū in expositōe psalmi. xlvij.
 et in plerisq; locis. Dicit ergo xp̄s. Ua
 dā ad mōtez myrrhet ⁊ colles thuris. i.
 ad montes mee mortis et passionis que
 est hīrlm. Hoc p̄fecto dixit xp̄s post suā
 pegrinationem qñō assumpsit. xij. disci /
 pulos secreto ⁊ dixit illis. Ecce ascēdim⁹
 hierosolimā: ⁊ fili⁹ hoīs tradet ad flagel
 lādū ⁊ crucifigēdū mat. xxij. ⁊ luc. xvij.
 Deinde cū dicit. Tota pulchra es amica
 mea. Cōmēdando sponsam suam dotat
 et decorat et pulchrificat ip̄as x⁹ mūdicia
 et pulchritudine spūali reddēs ip̄as purā
 et mundas nō habentē rugā neq; macu /
 lā. Ad cui⁹ intellectū ē notandū qd x⁹ in
 die iouis sc̄ta cena sc̄fa: surgēs a cena an
 teq̄ institueret eucharistiā ⁊ traderet eā
 discipulis: lauit pedes eoz vt ostenderet
 mūdiciā ⁊ puritatē eoz. ⁊ quō nemo de
 bet accedere ad tantū sacramētū: nisi mū
 dus ab omni macula et labe pcti. nō so /
 lum mortalis: sed etiā venialis. Et nō so
 lum ab omni pctō in effectū: s; etiā i af /
 fectu ⁊ cogitatiōe. Et iō lauit pedes eoz
 p̄ quos sensualitas ⁊ affect⁹ ⁊ cogitatio
 significat. Et iō dixit eis qui mūdus est a
 peccato suple in effectū: non indiget nisi
 vt pedes lauet. i. sensualitatis affectuz et
 cogitationē. S; q; solus judas scarioth
 manebat in suo malo p̄posito tradendū
 xp̄m quem iam vendiderat. iō subdit x⁹.
 Et vos mūdi estis s; nō oēs. vt p; io. xij.
 Et iō postq̄ iudas fili⁹ p̄ditionis recessit
 ab illa societate tanq̄ mēbrū descisum et

alienū ab ecclia. tūc mansit illa societas
 et ecclia tota pulchra sine aliqua macula
 vel ruga. Et iō recedente illo dixit xp̄s
 Nunc clarificatus est filius hoīs: et de⁹
 clarificatus est i eo. vt p; ibidē. q̄i diceret
 xp̄s. Nunc ista societas. s. ecclia sponsa
 mea manet clara ⁊ pura ⁊ pulchra sine
 macula. Et hoc dicebat cristus. q; tota
 ecclia p̄sistebat in. c. xx. personis iustis ⁊
 mundis. cuius ecclie xp̄s erat caput. Et
 virgo maria p̄mū mēbruz in puritate. et
 exinde apli ⁊ discipuli cū maria magda /
 lena et ceteris mulierib⁹. et sic tota erat
 pulchra ecclia sine macula. Et iō dicit x⁹
 i hoc cātico. Tota pulchra es amica mea
 quo ad dispositionē membroz fm gra /
 dus dignitatis ⁊ officioz sicut dictū est.
 Et tota es pulchra quo ad ornatū virtu /
 tū: et macula peccati nō est i te. Nā xp̄s
 caput huius ecclie fuit immunis et liber
 non solum in p̄sona: s; etiā in natura ab
 omni labe pcti. Virgo autez maria fuit
 p̄seruata in p̄sona p̄ grām ante lapsum.
 Ceteri autē oēs fuerāt mūdati p̄ circūci /
 siōz in signū: ⁊ p̄ baptismū i re: put dic /
 tum fuit in tractatu p̄ iudeos. Et sic illa
 societas erat tota pulchra sine macula.
 Deinde cū dicit. Veni de libano. Expli
 cat pulchritudinē hui⁹ spōse. Ad cui⁹ in /
 telledū est notādū fm qd dictū est. qd to /
 ta illa terra p̄missiōis erat figura ecclie
 cristi secundū omnes suas partes: quas
 continet. et quibus clauditur. Nāz liba
 nus qui ē in capite terre p̄missionis:
 significabat cristus qui est caput ecclesie.
 Et flui⁹ jordanis fluēs et emanās ex la /
 tere libani ⁊ discurrez ⁊ irrigāz ⁊ fecū
 dans totā terraz p̄missionis: figurabat
 baptismū et cetera sacramēta ecclie irrigā
 cia et fecundancia totā eccliaz in fructib⁹
 et bōis spūalib⁹. Et iō sicut oīa bona ter
 .f. iij.

De quinto cantico.

re pmissiōis pueniūt ex libano et maxie p illam aquā fluij iordanis: Ita oīa bona spūalia pueniūt ecclie ex latere xpī. a quo fluxit sanguis et aqua in virtutē ecclēsiasticorū sacramētorū. Itēz tria bona faciebat illa aq̄ iordanis vtilia in illa terra. Nam primo mūdabat ⁊ lauabat sordes: qz sine aqua nulla sordes mūdāf bene. Scdo refrigerabat ⁊ refocillabat et fortificabat bibentes. Tercio fecūdabat terram in copia fructuū ⁊ pomorū ⁊ arborū. Ita ergo pariter aqua baptismi et virtus aliorū sacramētorū tria bona faciunt in ecclia spōsa xpī. Nam primo mūdāt ab omni sorde pcti. s. originalis venialis et mortalis. Scdo roborant et fortificant ad resistēduz et pugnādū ptra carnem et mūdūz ⁊ diabolūz. Tercio generāt fructus virtutū et meritoz in anīa.

De istis ergo trib⁹ bonis spūalib⁹ cōmēdat xp̄s eccliam spōsaz suā irrigatam flumine sanguinis sui lateris. et cōmēdādo dotat et decorat eā. Et p̄io cōmēdat eā de mūdicia ⁊ puritate q̄s adepta ē p baptismū et cetera sacramēta ab oī pcto. Scdo cōmēdat de fortitudine et victoria quā adepta ē p sacm cōfirmatōis et alia sacramēta. Tercio cōmēdat eā de fructib⁹ meritoz et virtutū quos adepta ē p oīa sacramēta. Scda ibi. Coronaberis. Tertia ibi. Quā pulchre sūt mame tue. Quātū ergo ad p̄mū ē aduertēdū q̄ liban⁹ inēptat candid⁹ ⁊ alb⁹: eo qz semp candet ⁊ albet niuib⁹ a quo undiqz fluūt aq̄ viuez maxie ex latere meridionali: a quo fluit iordanis. q̄ quidē mons significat xp̄s totū candidū/et immunē ab oī macula i p̄sona et in nasa. iō ex ei⁹ latere exit fluius sacoz q̄ oīa mūdificat a pcto/et albificat albedine virtutū. Et sic mūdauit a t̄plici pcto. s. originali/actuali/et veniali. Et iō

sponsus albificans sponsam suam et mūdificans ab isto t̄plici pcto: dicit. Veni de libano sponsa mea: veni de libano: v̄ei i. veni de libano candidata per baptismū t̄mū et mūda a culpa origiali i adā p̄petrata. Et veni de libāo a c̄pa actuali et mortali p p̄nīaz expurgata ⁊ dealbata. ⁊ veni de libano ab omni v̄iali p extremā vnctionem mundificata et candidata.

Itē qz in baptismo dantur nob̄ tres theologales virtutes. s. fides/spes/caritas p quas aīa reddif mūda ⁊ cādida. iō ter vocat spōsam dicēs. Veni de libano sponsa mea. s. cādida p fidē. Et veni de libano p caritatez. et veni p spem. Itē qz per ecclēstica sacramēta consequimur tria bona. s. fidem articuloz: et grāz sacramētoz: ⁊ merita ex obfuātia p̄ceptorum. Scdo vocat ter spōsam ad recipiēdum ista tria bona dicēs. Veni de libano sponsa mea. s. p fidez articuloz. et veni p grām sacramētoz. et veni p obseruantia p̄ceptorū. que quidē tria bona pueniunt ecclie ex libano. s. xp̄o capite et spōso suo emanātia ex latere ei⁹ p̄ dictum est. Scz qz ecclia spōsa xpī veniēs de libano/nō solū venit dealbata ⁊ mūda ab omni labe pcti: s; etiaz venit armata fide ⁊ spe et caritate. quas accepit i baptismo. et septē donis sp̄s sc̄ti que recepit in cōfirmatiōe. Et robore ⁊ augmēto virtutū qd̄ accepit in eucharistia: et ceteris sacramētis. quib⁹ adepta est coronā victorie. Et triumphauit de mundo et carne ⁊ diabolo. Scdo subdit spōsus dicēs. Veni et coronaberis. Ad cui⁹ itellec tū est aduertēdum q̄ corona dabaf agonizantib⁹ et certātib⁹ i ludis magarētib⁹ ⁊ olīpiadib⁹. ut ait aristo. j. ethicoz. ⁊ sic dicit ap̄ls. p̄. ad thi. q̄ nō coronabit nisi qui legitie certauerit. ⁊ sic corona dabaf

.De quinto cantico.

in signū victorie et eūphī. et sic ponit hic coronari p̄ triūphare. Sed q̄ ecclia tali b̄ armis et virtutib̄ de mundo et carne et diabolo triumphauit. 3̄do dī. veni et coronaberis. i. triumphabis. Et ponunt hic quinq̄ mōtes significātes methasori ce quinq̄ potestates cōtra quas pugna uit et de quib̄ triumphauit ecclia. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū sicut sup̄dic tū est. q̄ sicut terra p̄missiōis claudif et obsidef ab oriente quinq̄ mōtib̄. s. amana et sanir et hermon. et galaad. in quo sunt cubilia leonū. Et versus meridiem claudif deſto faram in quo sunt mōtes pardoꝝ. Ita ergo ecclia p̄ terrā illaz figurata fuit i principio et ortu suo infestata et obsessa quiq̄ p̄fatib̄ et inimicis. Itaz p̄ amana qd̄ interpretat̄ angustias: fuit figurata potestas scribarū et phariseoꝝ et principum sacerdotū: qui in principio infestauit eccliam. ut p̄ in actib̄ ap̄loꝝ. Et per sanir qd̄ interpretat̄ lucerna siue scia figurabat̄ p̄fas phariseoꝝ oīuz infidelium gētilium. quib̄ fuit puncta et impugnata ecclia i principio. Itē p̄ hermon qd̄ interpretat̄ anathema fuit figurata potestas et iniquitas hereticoꝝ qui fuerunt excommunicati et separati ab ecclia: quā infestauit et afflixerūt t̄pore arrianoꝝ: et alioꝝ hereticoꝝ. Et p̄ leones intelliguntur reges et impatores. qui eccliaz infestauit t̄pore martiꝝ. Itē p̄ mōtes pardoꝝ qui sunt i arabia: intelligitur p̄fas sarracenoꝝ. q̄ habuit ortū ex arabia. que sup̄ modū infestauit et infestat eccliaz p̄ totū orbē. It̄ q̄ de sup̄dictis quattuor. s. iudeis et phariseis et impatoꝝ et hereticis iā triumphauit ecclia. ut p̄ intuēti et debet triūphare finaliter de pardois et sarracenis s̄ scripturas p̄phetarū. 3̄do dicit xp̄s. Veni de libano spōsa mea. veni et coronabe

ris. i. triūphabis de capite amana. i. de culmine potestatis sacerdotū et scribarū et phariseorum. Et de vertice sanir. i. de culmie p̄tatis et vep̄b̄ phariseoꝝ. Et de hermon. i. de hereticis anathematizatis Et de cubilib̄ leonū. i. de impatoꝝ: Et etiā de cubilib̄ leonū. i. de templis ydoꝝ loꝝ que erant cubilia in quib̄ habitabant leones et dracones. ysa. xxxv. Et corona beris. i. triūphabis finalit̄ de montibus et regib̄ p̄doꝝ. i. agarenorū. qui dñr p̄ di eo q̄ illa heresis ē conficta ex diuersis colorib̄ heresuz sicut dcm̄ ē in expōitiōe ps̄. lxxij. Triumphauit et ecclia de capite amana. s. de p̄cto originali: qd̄ est caput et p̄ncipiū p̄mū. Et de vertice sanir. i. de vep̄ib̄ p̄cupiscētie latētis in carne. q̄ causat omne p̄ctm̄ in volūtate p̄ p̄sensuz Et de hermon. i. de p̄cto actuali: qd̄ separat hoīez a deo. Et cubilib̄ leonū. i. de p̄secutorib̄ mūdaīs. Et de mōtib̄ pardoꝝ. i. de hereticis pictis varietate mēdatij

Iti ergo quiq̄ mōtes. i. quiq̄ p̄tates infestauit et impugnavit eccliam successiue. Primo iudei. Secdo pharisei mūdi. Tercio heretici. Quarto imperatores et reges. Quinto sarraceni. De quibus triumphauit et finalit̄ triūphabit ecclia.

Vulnerasti cor meū soror mea sponsa. In hac parte explicat sponsus cām q̄re mot⁹ ē ad amorē spōse. Ad cui⁹ intellectū ē notandū q̄ quattuor sunt q̄ reddūt mulierē pulchrā et amabile et mouēt spōsum ad amores sui. Pr̄mo optima dispositio mēbroꝝ. Secdo suauitas eloquētie et v̄boꝝ. Tercio ornat⁹ et decor vestimentoꝝ. Quarto suauitas odoramentoꝝ. Que quideꝝ quattuor p̄ quādam excellentiam habet sponsa xp̄i ecclia. que mouēt xp̄m ad amores ei⁹. vñ

De quinto cantico.

optima dispositio membrorum ecclesie est optimus ordo status et graduum. et dignitatum et officiorum. sicut sunt patriarche / prophete / apostoli / euangeliste / martires / doctores / prelati / sacerdotes / Reges / milites / ciues populares / religiosi / uirgines / continentes et coniugati / et singulariter unusquisque fidelis. Eloquia autem ecclesie sunt sacre scripture utriusque testamenti. et sacrorum doctorum. et predicatorum prelatorum et sacerdotum Vestimenta et ornamenta ecclesie sunt uirtutes et dona gratiarum que dantur in sacramentis. Odoramenta vero habentia ueluti sunt opera misericordie et orationes et officia canonica: que fiunt in ecclesia. que quidem opera tantum actiua que preteritum platina procedunt ex uirtutibus et donis gratie. Que ideo dicuntur odoramenta: quia ascendunt usque ad aures dei et delectant deum: et trahunt proximum ad deuotionem et imitationem.

Est ergo ecclesia sponsa christi pulchra in optima dispositione membrorum: et suavis in eloquio et decora in ornatu et apparatu et suauis in odore. Et ista quattuor mouerunt christum sponsus ad eius amorem. Et hoc intendit dicere in hac ultima parte huius quinti cantici. Dicit ergo. *Vulnerasti cor meum soror mea in uno oculo tuorum.* Ad cuius intellectum est notandum. quod natura humana a principio usque in finem mundi semper habet duos oculos. Primus dei oculus fidei. quo fideles uident celestia et spiritualia: et istum oculum habuerunt soli fideles ueteris testamenti. scilicet patriarche et prophete: et ceteri fideles. quo oculo in spiritu uidebant et credebant et expectabant et continue petebant christum futurum redemptorem. sicut dictum est in primo cantico. *Et eodem oculo fidei prius ecclesia uidet et credit christum uenisse et mundum redemisse et expectat eum ad glorificandam eam in secundo aduentu.* Iste ergo oculus fidei huius sponse vulnerauit deum. qui tactus dolore

cordis descendit de celo in terram sumens carnes ex uirgine ut audiret gemitus copulato: et solueret filios interceptorum psalms. c. j. *Et eodem oculo fidei apostolorum et discipulorum vulnerauit cor christi ad patendum mortem.* cum dixit. *Maiores hanc dilectionem nemo habet: ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Et iste idem oculus fidei spe et caritate formate vulnerat et mouet continue christum ad subueniendum ecclesie sponse sue usque ad diem iudicij. quando ueniet ad totaliter liberandum eam a tribulationibus huius mundi. Et hoc intendit dicere christus in hac parte. unde ait. *O ecclesia soror mea tu vulnerasti cor meum in uno oculo tuorum. scilicet uno oculo fidei patriarcharum et prophetarum et fidelium ueteris. quia clamore ego inclinavi celos et descendi in frangam in uenterum uirginis.* Et non solum vulnerasti cor meum isto oculo fidei tempore patriarcharum et prophetarum ut ueniret in carnem. Sed iterum vulnerasti pro fide apostolorum et ecclesie noue. ut paterer. et cotidie uulneras ut eam liberem a malis temporalibus et spiritualibus et uenias finaliter ad glorificandum eam. Et non solum vulnerasti me in uno oculo fidei: sed et in uno crine colli tui. Nam sicut humana nasa habet duos oculos. scilicet oculum fidei ad contemplanandum spiritualia / et oculus naturalis et carnalis ad uidentium temporalia: ita pater habet duos crines. uidelicet duos populos a deo dependentes. scilicet populum fidelium qui non solum dependet a deo pro creatione: sed etiam pro recreatione et habet populum hominum terrenorum qui solum dependet a deo pro creatione. Iste ergo crinis spiritualis et fidelis vulnerauit christum ad descendendum de celo in carnem. et uulnerat cotidie ut ueniat pro gratiam. Et ideo notanter repetit / *li / vulnerasti cor meum.* Hanc primus refert ad oculum et crinem fidei fidelium ueteris. Et alterus ad oculum et crinem fidelium noui testamenti. Hoc etiam potest

39
De quinto cantico.

referrī ad virginē mariā. Nam h̄s oēs p̄ri/
arche et p̄phete et doctores s̄nt oculi xp̄i
et eccl̄ie ad vidēdū et p̄tēplādū sp̄ualia et
dina: t̄n̄ ocul⁹ x̄ḡis colūbin⁹ fuit acutior
et p̄spicatio⁹ et rectior et h̄uili⁹. q̄z acu/
ti⁹ vidit secreta d̄ia et cū maiore inocētia
et h̄uilitate. Et iō x⁹ respiciēs banc h̄uili/
tatē sūmā in virginē. hinc ē q̄ magis īcli/
navit eū vt veniret in ip̄as q̄ in aliā put
dictus ē in cantico ei⁹ luce p̄mo. Et p̄ h̄ac
rōez virgo maria fuit crinis tā pulcher et
honestus: q̄ vulneravit xp̄s et inclinavit
ad amorē sui. ydeo notāter d̄r in vno cri/
ne colli tui. Nam sicut xp̄s d̄r caput ec/
clesie: ita virgo maria d̄r collū eccl̄ie. nam
sicut collum situatur īmediate sub capi/
te. p̄ qd̄ descendit oīs sensus et virtus et
mot⁹ ad alia mēbra hoīs: Ita virgo ma/
ria ē īmediate post xp̄s p̄ quā descēdūt
oēs gr̄e a xp̄o in oēs fideles eā īnuocātes
ydeo d̄r mediāx iter nos et xp̄s. vt d̄ct⁹
est ī expōe cāntici virginis. In hebreo aut̄
h̄etur. Vulnerasti me ī vno monili colli
tui. Et tūc l̄ra esset magis plana refferē/
do tā ad totā eccl̄iaz q̄z ad virginē mari/
am. Nam mobilia sp̄ualia sunt virtutes
q̄ decorāt aīaz: ymo totū hoīez. Sed īnē/
cefās virtutes q̄ reddūt m̄lierez p̄chraz
et amabiles est h̄uilitas cū caritate. et in
hac virgo maria et tota eccl̄ia fidelīū ve/
te. vulneravit filiū deiet fecit ip̄m ī car/
nem venire. Deinde cum dicit.

Quā pulchre sūt mamme
tue etc. D̄ndit quomō nō solum vulnera
runt et mouerūt xp̄m ad amorē oculis et
crinis spōse: Sed etiā m̄ame et vbera co
piofa et dulcia. vñ d̄ctm̄ ē q̄ vbera spōse
sunt duo testamēta. vel fides articloz et
gr̄a sacramētoz. quib⁹ fideles nutriūtur
Nam sapor ītelligentie sacre scrip̄te delec/
tat aīaz fidelīū: et gr̄a sacramētoz nutrit

eos. Ita ergo duo vbera q̄z sunt delecta
bilia sup̄ aurū. et dulciora sup̄ mel et fa/
uū. psalmo. xviii. Ideo delectant et vul
nerāt xp̄m et inclināt vt veniat ad nos.
Dicit ergo spōsus. O ecclesia soror mea
et sponsa q̄ pulchre sunt m̄ame tue quo
ad dispositionem et figuraz et plenitudi
nez et copiam lactis doctrine sacre scrip̄te
et gr̄e sacramētoz. pulchriora. i. sapidio
ra sūt vbera tua vino: Unde d̄nr m̄ame
quo ad officiū mamādī et sugendī et īqn
tum suguntur. sed d̄nr vbera quo ad co/
pīam et vberatē lactis. qd̄ quidē lac doc
trine et sacramētoz est sapidi⁹ vino. et
magis īebriatiuū. in tantū q̄ trāfformat
amātem in amatum et extasim facit fm̄
dionisiū: Sed q̄z ista doctrina et gr̄a sa/
cramētoz sunt q̄dam vnguēta odorifera
puta ad sanandū et p̄fortādū et delec
tandū fideles: ydeo s̄bdit. Odoz vnguē/
toz tuoz ē sup̄le et redolet et delectat su
per oīa aromata: Et nō solū ista tua vbera
sunt dulcia. et lac ē sapidū. eo q̄ et odoz
vnguētoz ip̄oz delectabilis sup̄ oīa aro/
mata: Sed etiā eloquiū tuū / o sponsa est
suauissimū et dulcissimū. q̄z labia tua sūt
sicut fau⁹ distillās: et mel et lac ē et fluit
ptinue sub lingua tua. Nam labia huius
sponse sunt apl̄i et euāgeliste et doctores
qui distillarūt nobis mel et lac. vt ē doc
trina euangelica et apl̄ica: et scriptura sa
croz doctorū et predicatorū quozū labia
semp̄ distillāt mel et lac. de quib⁹ d̄d̄ di/
cit psal̄o. c. xviii. Quā dulcia faucib⁹ me
is eloquia tua sup̄ mel ori meo. Dein
de cū dicit. Odoz vestimētoz tuozum.
D̄stendit q̄ nō solū mouēt xp̄m ad dili/
gendā eccl̄iam spōsaz suaz vbera doctrine
sacre scripture et gracie sacramentozum:
sed etiam odoz vestimētoz eius. vnde
vestimēta eccl̄ie / et cui⁹ cūqz aīe fidelis sūt

De quinto cantico.

virtutes. ut inquit Cicero in libro officiorum. quod virtutes sunt ornatu animi. sed quod virtutes non cognoscuntur nec redolent nisi per operationes que sunt fructus et effectus virtutum: ideo opera anime et operationes cuiuscumque virtutis dicuntur odoramenta virtutum et vestimenta ecclesie et fructus omnium fidelium. Sed ista odoramenta et operationes virtutum sunt in duplici genere. Nam quedam sunt operationes active. sicut sunt opera anime corporales et etiam spirituales. Alie autem sunt operationes contemplative: sicut meditationes et orationes canonicas que fiunt in ecclesia in officio tam diurno quam nocturno. Et etiam orationes particulares et private: que private fiunt a quocumque fidelium. unde de bonis operibus et fama eorum dicit apostolus. iij. ad corinthios. iij. bonus odor sumus. Et de odore orationis dicit apocalypsis. v. Habentes singulas cytharas et fialas aureas plenas odoramentorum: que sunt orationes sanctorum. Et talia odoramenta vestimentorum vulnerant deum in corde et inclinant eum ad nostras petitiones et preces: Dicit ergo sponsus ad sponsam odor vestimentorum tuorum spirans ex vestimentis tuis que sunt operationes virtutum et orationis: sunt mihi sicut odor thuris. Nam sicut odor thuris offertur soli deo et ascendit sursum. ita oratio et latría penetrat cor et aures dei. et sic orationes et bona opera sunt sicut odor thuris. Deinde cum dicit hortus conclusus sororum mea. Comparat ecclesias ad hortum et paradisum deliciarum quo ad fructus odoriferos. Nam sicut deus a principio plantavit paradisum deliciarum plenus diversis arboribus fructiferis ad communem vitam hominum. Et plantavit in medio lignum vite ad perpetuandam vitam. Et fecit in eo oriri fontes. a quo emanant quattuor flumina que irrigant totum paradisum. ita pariter Christus deus incarnatus in suo adventu plantavit ecclesiam suam ad instar illius paradisi. Et sic ista

ecclesia per Christum plantata dei hortus undique igne caritatis conclusus que habet arborem vite: qui est Christus in medio inter alias arbores qui sunt fideles. In cuius latere preedit etiam flumen fons signatus et lancea militis apertus. quicquid fons totam ecclesiam per quattuor flumina evangelica influit et irrigat. et ceteris arboribus refrigerium et nutrimentum et vitam prestat. Item emissiones. id est virgulta et arbuta nascentia et germinantia in hoc horto sunt sicut paradisus. id est hortus malorum granatorum cum omnium pomorum fructibus. Et comparat fructus ecclesie paradiso siue horto malorum granatorum ratione multitudinis et unitatis et caritatis. Nam sicut in malo granato congregatur multitudo granorum rubeorum sub una pelle ordinata: ita pater in ecclesia Christi congregatur multitudo fidelium caritate rutilantium sub una fide ordinata per gradus diversorum statuum et dignitatum: sicut dicitur in actibus apostolorum quod illius multitudinis erat cor unum et deus. et erant eis omnia communia. Item subdit quod emissiones. id est fructus emissionis nati in hoc orto ecclesie: non solum sunt sicut paradisus malorum granatorum in multitudine cum unitate caritatis. et paradisus cum malis granatis quo ad multitudinem et unitatem: sed et cum omnium aliorum pomorum fructibus quo ad saporem et odorem virtutum. Et ista ecclesia sponsa Christi non solum est hortus malorum et pomorum sicut dicitur: sed et hortus aromatizatus: ex quo et in quo emittuntur et nascuntur et germinant septem aromata siue septem arbores siue septem platee aromaticae. scilicet cypri cum nardo et nardo et croco et fistula et cinnamomum cum omnibus lignis libani odoriferis et salutiferis et myrrha et aloë cum omnibus preciosis unguentis. Per que quidem septem aromata odorifera et salutifera intelliguntur septem ecclesiastica sacramenta que sunt odorifera in quantum conferunt gratiam et virtutes in presenti

40
De quinto cantico.

et gloriā i fufo. Et sunt salutifera inq̄ntū purgant et liberant a morbo quocunq; et egritudine pcti. Et germinat nard⁹ inf̄ ista septē aromata. eo q; ē duplex nard⁹. quaz vna nō facit spicas: s; solū herbas. et est semenini generis. de qua dictus est in sc̄do cātico. Nardus mea dedit odore suauitatis. Alter autē dī nardus spicat⁹ proferēs spicas ⁊ granazet est masculini generis. de quo dī marchi. xiiij. Mulier hñs alabastrū vnguēti nardi spicati p̄cio si. Et sic enumerāf̄ septē aromata in hoc cathalogo. Quorū primū dī Ciprus que est quedā vitis aromatica ex cui⁹ isciōe emanat balsamū p̄t dictū est i sc̄do cātico. Potest etiā p̄ Ciprū intelligi quedā radix aromatica que dī ciperus hñs i ra dice multa grana quibusdā filiis ad modū racemi colligata. vñ ciperus ē species iunci: q; posita ad ignē suauē odore emittit. et iō dī ciperi in numero plurali p̄pter multitudiez granoz. Et forsan vitio scriptoz ponit in hoc loco ciperi p̄ ciperi. Sc̄d⁹ dī nardus que ē quedā herba spicata: aut sine spiciis. vt dcf; ē. Tercia herba aromatica dī crocus i medio cui⁹ floris fiunt quedā fila rubea: que valent ad confortādū ⁊ letificādū cor: et roborādas vires: et ad colorādū ferculū cibale. qd̄ cōiter ⁊ vulgariter cafranū appellatur. Fistula autē ē cassia que ē medela suavis dulcis et lenitiua. Cynnammomum vero speties valde odorifera ⁊ sapida ⁊ penetratiua gustus ⁊ olfatus ⁊ confortatiua cerebri: quam vulgares canellā appellāt. Myrrha autē est quedā gūmi ex quadaz arbore parua distillatū. sicut sup̄ in sc̄do cātico dictū est. Et hoc idē est dicēdū de Aloe. Que quidē duo aromata licet sint amarissima: tñ sunt odorifera: et ad melam purgatiua: et ab omni corruptio

ne p̄seruatiua. Per sup̄ ergo memorata septē aromata intelligūtur metabozice septem ecclīastica sacramēta. que quidē septē ecclīastica sacramēta: iō septē supra dictis aromatib⁹ p̄parāf̄. eo q; sunt odorifera. inq̄ntū p̄ferūt septem virtutes. s. tres theologales: ⁊ cōfortāt q̄ttuor cardinales. aut q; cōserūt septem dona sp̄s sc̄ti. Et sunt salutifera inq̄ntū purgāt ab omni morbo pcti. Et sunt etiā p̄suatiua ab omni putredie vicioz. Bene ergo merito ecclīa spōsa xp̄i dī hortus conclusus ⁊ bene septus ⁊ muratus caritate ⁊ diuina p̄tectiōe. Et dī etiā fons signatus signo vulnerū ⁊ plagaz xp̄i. a quo fluit iste fons vite irrigās istū hortū et secundās ip̄m et faciēs in eo crescere sup̄dicta aromata. Et iō subdit q; ē fons hortorū i. irrigās hortos ⁊ arbores huius hortū. Et ē pute⁹ ⁊ receptaculū aq̄z viuētū: q; cū impetu fluūt d̄ libano. i. d̄ latere xp̄i. Vñ sicut aque q; cū impetu fluūt de libano nō sunt stagnales ⁊ immobiles n̄c mortue nec putride ⁊ morbide: s; vine et fontales ⁊ mobiles ⁊ fructifere decurrētes p̄ totā trā p̄missiōis vitis ad fructificādū. Et p̄ p̄ns sicut trā p̄missiōis ē pute⁹ ⁊ receptaculū oīuz aq̄rū fluētū de libano ex latere meridionali: Ita ergo p̄f̄ ecclīa ē pute⁹ ⁊ receptaculū oīuz aq̄rū viuētūz fluētū et decurrētū ex late et cetis vulnerib⁹ xp̄i. Vñ iste aq̄ sacramētales fluentes ex late et passiōe xp̄i qui ē ver⁹ liban⁹: dicuntē viuētes inq̄ntū viuificant ⁊ cōserunt vitā gr̄e in p̄nti: et vitaz etiam in fufo. Et dicuntē fluere ⁊ decurrere cū impetu d̄ isto libano: quia cū ip̄etu et violētia et dolore passiōis et mortis et flagellorū et vulnerū emanarūt ille aq̄ ex corpore xp̄i. et cōtinue discurrūt p̄ totā ecclīa ip̄am irrigādo et secūdādo. Et etiaz dīr

De quinto cantico.

cū impetu de libano iste aque fluere rōe copie et sufficiētie. qz fluminis impet' le-
tificat ciuitates dei: et sc̄ificauit taberna-
culum altissim'. psal'o. xlv. Dī ergo
ecclia hortus maloz granatoz. q̄ntuz ad
multitudinē fidelīū in ea sub vna fide cō-
gregatoz. Et dī hort' alioz pomoz quo
ad fructus nutritiuos fidei articuloz. qz
doctrina sac̄e scrip̄e nutrit aīas. Et dī hoz
t' septē aromatu: rōe septē eccliaſticoz
sacramētoz. Et dī fons cōclusus iq̄ntuz
fruct' et aromata ecclie nō exeūt ex ecclie
siā. nec nutriunt / nec viuificant ifideles:
qui sunt ex gremiū et murū fidi ecclie. s;
solū nutriunt eos qui sunt intra eccliam.
Et p eādē rationē dicitur fons signat'. i.
clausus. nam sicut aque jordanis et cete-
re aque defluētes de libano nō exeūt ex-
tra terrā p̄missionis ymo submergūtuz
ī mari mortuo iuxta jerico. nec ille aque
p̄ficiūt habitantib' ex̄ terram p̄missionis.
Ita p̄ aq̄ sacramētoz nō exeūt nec p̄-
ficiunt infidelib' et paganis ex̄ eccliam.

Ex p̄dictis p̄ esse falsas et insufficiētē
et deceptorīā expōēs et itelligētiam rabi
Salomō in hoc cantico et ceteroz cecoz
modernoz iudeoz ī hoc cātico: qui dñt
qz salon in hoc cantico in persona moyſi
ex̄ntis in monte abarim p̄mēdat terram p̄-
missiōis dō pulchritudine situs / et vberta-
te arborū et fructuū et aq̄rū / et de copia
sup̄dictoz aromatu q̄ crescūt in terra illa
isrl' matiali qd̄ manifeste dep̄hēdit falsuz.
Nā forsan in tota syria et assyria / et me-
sopotania / et media / et psya nō est p̄ ali-
q̄ tre ita mīsa et sterilis et sicca et iaquo-
sa sicut ē illa terra canaan. nā nō hē nisi a-
q̄m iordanis q̄ soluz p̄dest h̄tantib' ī ei'
ripa vsqz ad mare mortuū sodomoz vbi
demergit. In ceteris aut̄ ptib' nō hē nisi a-
q̄s pluuiiales et cisternales. et quia raro

pluit in illa terra: ideo frequenter labo-
rant fame et inedia propter sterilitatem.
Et ideo frequēter fugiūt ī egiptū et alias
terras finitimas p̄pter iediam et indigē-
tias panis et alioz ciboz. vt p̄ de abraā
et ysaac et jacob qui descēdit in egiptum
cū filiis et nepotib' suis tpe famis. Itē
manifestuz est qz iste arbores aromatices
que hic p̄memorātuz nō crescūt nec ger-
minātuz in tota illa terra canaā: s; in so-
la arabia et india et ethiopia. Misī ergo
et ceci iudei nō p̄cipiūt qualr de' nō p̄-
misit illam terram patribus vete. testa.
in p̄cisū p̄miuz: s; ī figurā xp̄i. sicut dic-
tuz ē frequēter in expositiōe psaloz. Et
in tractatu cōtra iudeos questiōe tertia
Quia illa terra nō fluit tāta copia mel-
lis et lactis et alioz bonoz. sicut dicitur
deut'co. viij. ymo ē maxima penuria oīuz
istoz. s; tunc illa terra fluxit melle et lac-
te euāgelico q̄no xp̄s p̄dicauit et miracu-
la fecit et legem exposuit et dona sp̄s sc̄i
ap̄lis dedit. et passionē et mortē passus ē
Et opatus est salutes n̄ram in illa terra.
Ex q̄ doctrina euāgelica et flumen lactis
et mellis eccliaſticoz sacramētoz deriua-
tum defluxit p̄ totū orbem terraz et p̄
totam eccliam. Et hoc ē qd̄ deus p̄mit-
tebat p̄rib' veteris testamēti obfuantib'
illam legem sub p̄testatiōe et fide xp̄i v̄-
turi. Et hanc terram benedicebat in spi-
ritu moyſes de monte abarim ante mor-
tem suam sicut sup̄radictum est. vnde si
precise deus p̄misisset illaz terrā moy-
si et ceteris patribus propter obseruan-
tiam legis: maxiam iniuriam fecisset de'
moyſi. qui p̄ ceteris seruauit legē et o-
bediuit deo. Et tamen de' nō p̄misit euz
ī eam intrare cum p̄miserit innumeros
alios pranos introire. Et ideo miseri iu-
dei non p̄cipiunt qualr oīa illa continge

.De quinto cantico.

bant illis in figura. Nam p hoc q moy
 ses ante mortes non potuit introducere
 illu populu i terra pmissionis. s; josue
 successor introduxit eu post morte moy si
 figurabat q lex ⁊ pphete no poterat in/
 troducere hoies in terra viuetium: s; so
 lus xps post morte ⁊ passiones suam per
 josue figurat. Et p qns sola lex xpi euā
 gelica per eccliaistica sacrameta poterat
 iustificare. q; oportebat sic xpm pati et
 refgere a mortuis. et ita intrare in gliaz
 suaz luce. xxiiiij. Hanc ergo terra spūale
 viuetiu p xps cōferēdā desiderabat moy
 ses. et benēdicebat ⁊ pmedabat ante mor
 tes suaz de mote abariz. Et hāc pmedat
 salon in psona xpi in hoc quinto cantico
 p methasora pulchre mulieris. et paradi
 si ⁊ horti pclusi ⁊ fontis signati: eo mo/
 do quo dictū est. que quidē pmedatio nō
 fuit nisi quedaz dotatio ⁊ decoratio qua
 dotauit et decorauit xps eccliam sponsā
 suā ante suam passiones. Hāz tūc dispo/
 suit et decorauit eā pulchritudine et opti
 ma dispositiōe membrorū qno elegit. xij.
 aplos et. lxxij. discipulos. et misit eos in
 oēm ciuitatē ⁊ locū quo erat ipse vcturus
 dando eis potestātē calcādi sup scorpio/
 nes. vt p; math. x. et luce. x. Itē tūc de/
 corauit ⁊ ornauit eaz ornatu virtutū: et
 fecit eam hortū pclusum. et fontē signa/
 tum ⁊ puteū aquaz viuetiu. qno in die
 cene lauit pedes discipulorū: et instituit
 ⁊ dedit eis sacramētū eucharistie pferen
 do eis potestātē pficiēdi illud. Et p lōgū
 smonez exortatus est eos ad pferendas
 psecutiones ppter fidē. et reliquit eis su
 am paces et caritatē put p; jo. xiiij. vsq;
 ad. xvij. caplm. p longū smonem. Ex
 dictis ergo in hoc cātico quinto p; qualr
 xps dotauit ⁊ ornauit ⁊ decorauit ecclia
 sponsaz suā bonis spūalib⁹ ante passioez

suā. Est autē notādū sm augustinus i
 libro de scā virginitate. q si vniuersa ec/
 clesia sit desponsata vni viro xpo. et cuz
 vniuersa ecclia nihil aliud sit nisi pgrega
 tio oiu; fidelium ⁊ tota religio xpiana. er
 go vnaq; aia xpiana ⁊ cuiuscūq; fidelis
 et iusti dicē sponsa xpi. et p qns de qlibz
 aia iusti verificabūtur ea que dicta sunt
 in hoc cātico et ceteris. cū vnusquisq; fi/
 delis sit mēbrū xpi. Et itō vnaqueq; aia
 iusti est pulchra p baptismuz. et oculi ei⁹
 sunt columbini per fidei perspicacitates
 et humilitatem in credendo absq; eo q
 intrinsecus latet. s. cum recta intentione
 latēte in pscia: cui⁹ capilli sunt virtutes
 et dētes ei⁹ sunt assidua meditatio q ru/
 miat itelligētiā sacre scripse die ac nocte
 Labia ei⁹ ē sermo cū caritate plat⁹. Elo/
 quiū dulce ē salubris doctrina uel oīo scā
 cū deuotiōe q maxie ē deo acceptabilis.
 Bene vero viri iusti ē exēplū bone et re/
 ligiose vite. Collū ei⁹ ē fortitudo q rētatī
 onib⁹ resistit. Ubera ei⁹ sunt opa mie tā
 corporalia q spūalia. S; q; aia iusti oia
 ista offert deo in sacrificiū: iō dī ascēdere
 in montē myrrhe/et collē thuris: S; q;
 supdicte virtutes sunt pulchritudo aie ⁊
 reddūt eā pulchrā et decorā. Et q; nulla
 macula pcti pōt simul esse i aia cū carita
 te et ceteris virtutib⁹: iō dī tota pulchra
 sine macula i tali statu. Et quia talis aia
 sic pulchra ⁊ sine macula est digna iungi
 sponso suo xpo inclinans ipm amorem
 suum. iō vocat eam dicens. Veni de liba
 no. s. candida p puritatē ⁊ mūdiciā. S;
 q; iste virtutes reddūt sponsam. s. aiam
 mūdā ⁊ candidā non solum ab origi
 nali: s; etiā actuali ⁊ veniali culpa. ideo
 ter vocat eam. Et etiā q; p talem purita
 tem ⁊ penitentiā fit imunis aia: ⁊ libat
 de carne/mūdo/ ⁊ diabolo. iō ter vocat

De quinto cantico.

eam sponsus dicens. Veni de libano. i. veni candida de mundo et carne et diabolo aut de culpa originali et actuali et veniali. Aut veni de libano candida per fidem et caritatem. Quia quod ex tali conflictu et victoria meretur coronam et triumphum. id dicit sibi sponsus veni coronaberis. i. coronam triumphi accipies: quia triumphasti de capite humana. i. de angustia et infestatione diaboli et de vertice senit. i. de superbia intrinseca huius mundi. et de hermon. i. anathemate carnalis concupiscentie. Et de cubilibus leonum. i. de persecutionibus magnorum imperatorum. quos vicisti mala patienter tollerando. Et de montibus pardorum. i. de insidiis hereticorum. Quia quia anima super omnia inclinatur christum in uno oculo caritatis et in uno crine humilitatis ideo dicit sponsus. vulnerasti cor meum soror mea sponsa in uno oculo tuorum: et in uno crine colli tui. Item quia verba misericordie ipsius iusti sugunt et nutriuntur pauperes christi. ideo dicit. Quam pulchre sunt mamme tue. Item quia orationes viri iusti sunt deo accepte magis quam odor aromatizatus: id subdit. Odor vinguentorum super omnia aromata. Item quia ex ore viri iusti semper distillant orationes aut bona doctrina: id dicit. Favus distillas labia tua mel et lac sub lingua tua. Item quia opera misericordie et aliarum virtutum ipsius viri iusti sunt deo grata et accepta et delectabilia: ideo subdit. Odor vestimentorum tuorum. Item quia anima iusti sic virtutibus fulta et decorata est similis hortus copioso multorum fructuum et pomorum. que quidem anima semper germinat fructus et opera virtutum: id dicit. Hortus conclusus et fons signatus etc. Quia quia virgo maria est primum et perfectius membrum ecclesie post christum qui est caput ecclesie. Et id per amplius et perfectius verificatur omnia dicta in hoc cantico de virgine maria quam de aliqua alia creatura. eo quod in maiori gradu et per am-

plius et copiosius et perfectius fuit ornata et decorata superdictis virtutibus et perfectionibus: quam alia pura creatura. Et per amplius et perfectius triumphavit de mundo et carne et diabolo. et omni genere viciorum et inimicorum: quam alia pura creatura. prout dictum fuit in expositione super magnificat. Et ideo est dignum quod explicet in expositione huius libri et maxime in hoc loco. Et explicet et exprimat quo modo omnia predicta verificentur de tota ecclesia. et quo modo de virgine maria. Ad cuius intellectum est advertendum quod tria dicta sunt in hoc quinto cantico: que sunt digna magna perscrutatione. Quorum primum est illud quod ait sponsus comedendo ecclesiam sponsam suam: quando ait. Tota pulchra es amica mea. et macula non est in te. Et id querit primo. quomodo ista verba possunt verificari de tota ecclesia sponsa christi. cum nos videamus multa eius membra immunda et sordida diversorum peccatorum deturpata et maculata. ergo non est tota pulchra sine macula. Ad hoc respondet beatus gregorius. quod quilibet anima post penitentiam remanet tota pulchra sine macula. et sic verificatur verba sponsi de qualibet anima iusti post penitentiam. Quia hoc pertinet verum. tamen non evacuat difficultatem littere. quia sponsus christus literaliter loquitur de tota ecclesia sponsa sua: quam sufficienter ornavit et decoravit omni genere ornamentorum spiritualium. Et id dicit alii quod quomodo aliquid verificat de aliquo ratione partem magis principalis. sicut mulier dicitur pulchra ratione vultus. sed habeat aliquas partes turpes latentes: Ita ergo tota ecclesia dicitur tota pulchra sine macula ratione virginis marie. que est principale membrum ecclesie post christum. qui est caput. quia ergo virgo maria est et fuit semper tota pulchra nunquam alicui macule peccati obnoxia. nec deturpata. id verificat de tota ecclesia. quod sit tota pulchra

42
De tertio cantico.

et pphete finierunt officium et cursum suum in xpm. Et p omnes fideles ve. te. non obligantur obſervare ceremonialia nisi vsq; ad xpm/qui fuit veritas et finis legis et pphetarum. nec illa multiplex maledictio nec illud iusiurandum potuit eos obligare nisi vsq; ad xpm. Item scdo e notandum qd xps non solum fuit pmissus in ve. te. tanq; finis legis et pphetarum. sed et tanq; interpretis et declarator eorum. vt pbatu est i primo cantico p id qd ait dñs deuto. xviii. s. pphetam suscitabo de medio frum tuorum siles tui. ponam vba mea i ore ei. loq; turq; ad eos quecumq; preceperio illi. Qui autem verba eius q loq; tur audire noluerit ego ultor existam. Que quidem verba dixit deo i ore b qno dedit lege ipi moysi. put p i textu illi capli. Nam ra de q moyses refert ista verba ad illud tp. qno deo dedit leges Nam qno populus audiebat voces et videbat lapades et montes fumante. tunc oes pterriti et pauore percussi dixerunt moysi. loq; re tu nob. et audiem. non loq; tur nobis dñs. ne forte moriamur etc. vt p3 exo. xx. Tunc dñs dixit moysi verba supdicta. s. pphetas suscitabo eis etc. Et sic p3 qlif. s3 moyses non scripsit ista verba ibi exo. xx. vbi fuerunt dicta. tñ scripsit ea deuto. xviii. referendo ad tempus datois legis. vt p3 in textu. Ex quo p3 qd xps interpretis et declarator legis similis fuit pmissus cu datione legis. Et p omnes qno ille populus se obligavit ad seruandas lege dicēs/omnia q pcepit dñs faciem etc. Tunc et se obligavit ad audiendum illum pphetam interpretis et declaratoris legis i suo aduentu. Et p omnes se obligavit ad seruandas lege fm interpretatōis et declaratōis illi pphete pmissi. Et p omnes sub eisdem maledictiōib; et iureiurando se obligavit totus populus ad credendum illi pphete et ei interpretatiōi et

doctrine. Sed ille ppheta pmissus fuit solus xps vt pluries pbatu e. Quia debebat esse maior q moyses et iosue et dauid et ysaias etc. Ergo sequitur qd ille populus non obligabatur obſervare illam legem. nisi vsq; ad xps interpretem eius. Et p omnes sub eadem coicatione et iureiurando obligabatur ad seruandam interpretatiōem et declarationem legis et pphetarum faciendam p xpm. S3 tota lex euangelica nil aliud e. nisi veritas et declaratio legis et pphetarum facta p xps. Quia lex p moysen data/gra autem et veritas p xps facta est. vt p3 iohannis pmo. qui non venit soluere lege: s3 adimplere. qz vnu jota nunc vnus apex pterituit a lege quin dictis aut factis fuit p xps impletu. vt p3 Mat. v. Ergo sequitur qd sub hisde maledictiōib; et iureiurando obligabatur ille populus ad obſervandam euangelicam lege p xpm seruandam. et ad relinquenda ceremonialia p ipm abolenda. Ex supradictis ergo p3 solutio ad pmo argumentum. qz xps in auferendo ceremonialia non venit s3 mentem pns. ymo declaravit et roboravit mentes pns. nec violavit nec soluit lege s3 verificauit et adimpleuit eas. Et apli et ceteri fideles sequentes xpm et reliquētes ceremonialia et obſervantes lege euangelicam non violauerunt lege nec iusiurandum. ymo adimplerunt legem et iusiurandum. et p omnes euaserunt illas maledictiones scriptas in libro deuteo. Et p omnes scribe et pharisei et oes iudei moderni sequaces eorum incurruerunt oes illas maledictiones tanq; violatores illius pmissiōis et iusiurandi. Et p hoc p3 responsio ad pmo argumentum. S3 p responsiōe scdi argumenti e aduertendum. qd tria erant consideranda in illis ceremonialib;. s. officium qd celebrabatur. Scdo fides sub qua celebrabatur. Tercio xps futurus sub cuius fide et ad que finem et cuius

• Quartū canticū.

grā oīa illa officia fiebāt. Et iō qz illa cerimonialia et officia nō fiebāt grā sui. s; in fide et grā xpī futuri: hinc ē q nō erāt de essentia legis. qz sola fides cristi cum suo fine quē oīa illa cerimonialia intēdebant erat de essentia legis. Et iō illa oīa cerimonialia quo ad officiū erāt quedaz accidētia. et p pñs poterāt ad esse vel ab esse pter subiecti corruptōz. Et p pñs nō erāt de integritate essentiali ipius legis: sed fides xpī et misteria euangelica p illa cerimonialia significata. qz erāt de essentia legis. iō māserūt post aduētū xpī amputatis cerimonialib⁹. Ex quibus p3. q xp̄s abdicādo et repellēdo cerimonialia: et declarādo eoz x̄itatē p legē euāgelicā n̄c abstulit n̄c addidit aliud essentialē ipi legi. s; solum manifestauit veritatē latētem sub umbra legis. vñ sicut sol in ortu suo nō minuit nec addit aliud s; manifestat et patefacit oīa que latebāt sub umbra noctis super facies terre. ita pariter xp̄s i suo aduētū nullū essentialē minuit nec addidit legi. s; solū patefecit totā x̄itatē et oīa misteria euāgelica que latebāt sub umbra illoz cerimonialiuz. vñ nihil fuit i lege et pphetis figuratū et vaticinatum quin fuerit impletū et declaratus p xp̄m dictis aut factis. Et nil fuit dictum aut factū p xp̄m: quin fuerit in ve. tes. figuratū aut vaticinatū. Et sic p3 qualiter vnū jota nō fuit additū nec diminutus a lege p xp̄m. s; oīa fuerūt impleta et patefacta que sub umbra legis latebāt. Et sic nos xp̄iani fuādo legē euāgelicā non addimus n̄c auferimus aliud essentialē a lege moysi et pphetis. ymo x̄ificam⁹ et implemus eius significatū. Et sic sunt intelligēda illa x̄ba dei deut̄o. iiii. s. nō ad detis ad x̄bu3 qd̄ ub loquor n̄c auferetis ex eo. s. aliud qd̄ sit de essentia sui veri si-

gnificati. Ex quib⁹ p3. q illa lex nō erat eterna quo ad officiū et significatū. sed quo ad fidē et finē et x̄uz significatū. Et p h p3 x̄ba itelligētia hui⁹ tertij cānici. Et p3 solutio ad scdm argumētum iudeoz. Et hoc de tertio canticō.

Incipit quartū canticū.

ve ē ista que ascēdit per desertū.

Sicut virgula fu

mi ex aromatibus.

Myrrhe et thuris et vniuersi pulueris picmētarij.

En lectulū salomonis.

Sexagita fortes ambiunt.

Ex fortissimis israel omēs tenentes gladios.

Et ad bella doctissimi.

Aniuscuiusqz ensis super femur suum.

Propter timores nocturnos.

Ferculus fecit sibi rex salomon de lignis libani.

Colūnas ei⁹ fecit argēteas

Reclinatorium aureum.

Ascensum purpureum.

Media caritate cōstrauit.

Propter filias hierusalem

Egredimini et videte filie syon.

Regē salōez i dyademate.
 Quo coronauit eū mat sua
 In die despōsatōis illius.
 Et i die letitie cordis eius.

**He est ista que
 ascendit per de
 sertum** etc. Hoc est

quartum canticum in quo cantat p̄gres-
 sum xp̄i p̄ totā terraz p̄missiōis vocādo
 filios isrl̄ ad fidē. Quod misteriū p̄uidit
 salōn i sp̄u p̄ p̄gressus et p̄grinationem
 et ascēsus arche phederis et tabnacti p̄ de
 sertū. Ad cuius intellectū ē aduertēdum
 q̄ quinqz p̄templatus ē et p̄siderauit sa
 lomō in illa archa phederis cū sua p̄gri
 natione. Primo materiā ex qua fuit fac
 ta. qz ex lignis sethym et etiā ex lignis ce
 drinis que maxie abundāt et crescūt i li
 bano. Sc̄do p̄siderauit eius vnctionē. qz
 ex vnguēto cōfecto ex mirrha et cinamo
 mo et balsamo. vt p̄s exo. xxx. et ultimo.
 Tercio p̄siderauit ornatū eius qz ex cor
 tinis diuersoz colorz. Quarto cōsidera
 uit custodias eius. qz sex centū tria milia
 quingēta quinqz gita viroz custodiebāt tab
 naculus et archā dñi. Quinto p̄siderauit
 peregrinationē et ascēsus illius tabnacti
 p̄ totus desertus eius signis et miraculis et
 prodigijs. a cuius facie mota ē terra a fa
 cie dei iacob. In quibz quinqz misterijs
 p̄uidit salōn totā p̄grinationē xp̄i per
 terrā p̄missionis ostēdēdo se esse deū per
 signa et miracula. vñ p̄ hoc q̄ illa archa
 fuit fabricata ex lignis sethynis et cedris
 p̄uidit salōn hūanitatē xp̄i. s. qualr illō
 corp⁹ erat formādū ex puris sanguinibz
 virgis ope sp̄s sc̄ti. et tota illa hūanitas

debebat p̄stare ex carne sethyna imputri
 bili et incorruptibili et ex aīa cedria nulli
 p̄cto obnoxia nō solū i p̄sona/ s; n̄c et in
 natura. Et p̄ hoc q̄ i illa archa fuit repo
 situm māna et virga moysi et table legis
 p̄uidit qualr xp̄s debebat esse deus et ho
 mo/ rex et sacerdos/ put dictū ē i sc̄do cā
 tico. Et p̄ hoc q̄ illa archa fuit p̄icta illo
 preciosissimo vnguēto diuersoz aroma
 tuz p̄uidit salomō qualr aīa xp̄i erat vn
 gēda vnguēto aromatico sapiētie et intel
 lectus et oīuz donoz et virtutū nō ad mē
 surā. vt posset oībz sua dona coicare tan
 q̄ caput. Itē etiā possumus dicere q̄ per
 illā vnctionē p̄uidit oīa dona sp̄s sc̄ti et
 vnguēta oīuz sacramētoz q̄ debebāt flue
 re a xp̄o i corp⁹ mysticū. Itē p̄ ornatum
 cortinaz tabernaculi p̄uidit ornatum
 perfectionum et virtutuz et graciaz xp̄i.
 Itē p̄ illos sex centū tria milia quingēta
 quinqz gita qui custodiebant tabernaculus
 et archā eius gladijs. ensibz p̄uidit. lx. re
 ges cū suis regnis qui venerūt ad fidem
 xp̄i defēdentes nomē ei⁹ cū gladijs et ar
 mis t̄poralibz. et p̄uidit et. lx. p̄latos eius
 gladijs et ensibz eccl̄stice p̄tatis fidē xp̄i
 defēdētes et. lx. doctores p̄ncipales eccl̄ie
 s. augustinū/ ābrosiū/ hieronimū/ eusebiū et
 basilium et ceteros defēdētes fidem xp̄i cū
 gladijs sacre scripture vsqz te. Itē p̄ h̄
 q̄ illa archa p̄grediebat p̄ desertum ascen
 dendo i terrā p̄missionis i qua dicebatur
 de⁹ sede sup duo cherubin a cui⁹ facie to
 ta terra mota ē p̄pter signa et prodigia. p̄
 uidit salōn qliter xp̄s d̄s i illa hūanitate
 tanq̄ i archa p̄sonalr latens et sedēs sup
 duo testamēta debebat exire i desertus ga
 lilee. et plustrare totā terrā eius signis et
 miraculis. put p̄s p̄ totū discursus euāge
 licum. Hoc ergo p̄uidēs salōn i sp̄u fecit
 hoc cāticum i quo introducit filias hier̄z
 c. ii.

De quarto cantico.

primo ad loquendū admirātes sup pntia
xpi et ppt mirabilia opa ei. In quo duo
facit. Nā prius facit qd dicitur. Scdo po/
nitur sodaliū sponsi rñsio. Scda ibi. En
lectulus salonis. Quātum ergo ad pmū
qz spōsa ī cātu superiori rogauerat spōsus
vt iustraret totā terrā isrl vocādo eā ad
fidem. 3do x^o spōsus qui antē nō fuerat
cognit^o nisi ap̄lis et discipulis descēdēs de
mōte īcepit p̄bulare tram galilee et oñ/
dit se ī publicū faciēdo signa et miracula
vt pz. Mat. viij. et p totū discursus euā/
gelicum. et sic oēs populi seq̄bant et mi/
rabant sup doctrina et miraculis ei. Ad mi/
rantes ergo filie h̄rlz vidētes illaz archā
hūanitas xpi dicūt. Que ē ista archa q̄
ascēdit et p̄gredif p desertū galilee odo/
rifera sicut virgula fumi ex oramatibus
myrrhe et thuris et vniuersi plueris pic/
mētarij: In hebreo h̄rl. sic vapores fumi
Et tūc lra ē magis plana. q̄i dicat. Que ē
ista hūanitas siue iste de^o ī hūanitate qui
ascendit in carne hūana p defectus odorife/
rus sicut vapor fumi mirrhe et thuris et
vniuersi pulueris apotecarij. quasi dicat
Ita procedit odoriferus euaporās ex se
odores virtutū et doctrine et sc̄tatis et
miraculoz/ sicut archa phederis: cui^o o/
dorē sequebātur filij isrl. Quasi dicat qz
ita sequūtur istū xp̄s oēs populi p deser/
tum galilee: sicut oēs filij isrl sequebātur
illā archā et tabernaculū odorifery p def/
tus arabie. Totū etiā hoc potest referri
ad totā societate xpi et ap̄loz et toti^o ml/
titudinis q̄ sequebat xpm. vñ populi ga/
lilee vidētes xpm cum tota illa societate
admirātes dicūt. Que ē ista societas que
sequit istū iesus xpm/ sicut populus isrl
sequebat archā dñi. nā sicut ille populus
currebat post odorē et ī odorē vnguētoz
illius arche: ita tota ista societas sequit

xpm ī odorē suaz virtutū et sue sc̄tatis
et signoz: qz sequebat eū multitudo ma/
gna ppter signa q̄ faciebat. iohānis. vi.
Ad hoc rñdet chorus sodaliū xpi. s. cho/
rus ap̄loz et etiā angeloz dicēs. En. i. ec
ce lectulū salonis. q̄i dicat. Aspice: qz ista
hūanitas quā videtis est lectulus magni
salonis. s. regis pacifici. qui est xp̄s. nāz
sicut de^o ibat et latebat ī illa archa ve. te.
figuratiue. ita de^o latet nūc in hac hūani/
tate psonalr tāq̄ ī sua archa et tabnaclo
Et iō sicut tūc ambiebāt archā dñi. sexcē/
tū triamilia quīgēta quinq̄gēta cū armis
corporalib^o ad defensionē tabnacli: Ita
nūc. lx. reges cū suis regnis ambiūt xp̄s
et defendūt fidē euāgelicā oēs tenentes
gladios et doctissimi ad bella: et isti sunt
ex fortib^o isrl. i. toti^o ecclie toto orbe dif/
fuse. qz. lx. reges cū suis regnis venerūt
ad fidē xpi post p̄uersionē magni cōstati/
ni. qui oēs defendebāt eccliaz et fidē euā/
gelicā cū armis et gladijs et ensib^o t̄pora/
libus. Itē. lx. prelati principales ecclie
toto orbe diffuse tenentes gladios ecclie
potestatis ambiūt xpm defendēdo fidem
eius. Itē. lx. principales doctores ecclie
ex fortibus ecclie ambiūt xpm oēs tenen/
tes gladios euāgelice doctrine et doctissi/
ma tela spūalia ambiunt xpm. Et ensis
doctrine vtriusqz testamenti scindens ex
vtraqz parte est sup femur vniuscuiusqz
ad defensionē xpi ppter timores. i. cōtra
timores et incursum nocturnos. i. 3 noc/
turnos et eccos incursum iudeoz et here/
ticoz et oīuz infideliū. vñ oēs incursum iu/
deoz et infideliū et heriticoz dñr noctur/
ni/ eo qz p̄cedūt ex cecitate et ignorantia
affectata et perpetrata et ex malicia q̄ ob/
cecauit eos ne intelligāt sacramenta deiz
que latent in sacra scriptura. Quasi di/
cat: qz illa humanitas cristi est archa et

44
De quarto cantico.

tabernaculū dei figurata p archā. ve. tes.
Et tota ecclesia dei toto orbe diffusa fuit
figurata p illos sexcēta tria milia quingē
ti quinq̄ginta. qui seq̄bātur archā. *Mat*
sexcēta tria milia. sūt sexagesies. x. milia.
Et sic ille numer⁹ figurabat nūerum. lx.
regnoz xpianoz qui venerūt ad fidē xp̄i
t̄p̄e p̄stātini. et figurabat nūeruz. lx. p̄la
toz aut doctoz ecclie. Et pōt etiā dici q̄
ponit nūeruz dēminat⁹ p̄ indēminat⁹
sicut q̄noz fit i scripta. Et etiā p illos. lx.
fortes possunt itelligi. lx. generatōes que
p̄cesserūt ab adam vsqz ad xp̄m. in quib⁹
xp̄s fuit figurat⁹ vt p̄ i libro generatōis
xp̄i. *Mat* ab adam vsqz ad abraā inclu/
siue fuerūt. xx. generatōes. et abraā vsqz
ad virgines mariā p̄cesserūt. xl. generati
ones. vt p̄ in *Mat*. Et sic p̄putant. lx.
generationes ab adā vsqz ad virginē ma
riaz in quib⁹ xp̄s fuit figurat⁹. nā vnus/
quisqz illoz qui ponuntur in illo ordine
generatiōis figurabat xp̄m sc̄dm aliquā
virtutē. Et sic oēs illi. lx. ambiūt lectum
salonis. s. hūanitatē xp̄i. tenētes singlōs
gladios aut enses virtutū ad defendēdū
xp̄m p̄tra timores nocturnos iudeoz et
hereticoz et oīuz infideliū. qz p̄ figuras
et misteria aut vaticinia oīuz illoz p̄ban
tur misteria xp̄i et ecclie: et maxie miste
rium incarnationis et n̄re redemptiōis.

Deinde cū dicit. Ferculum fecit sibi
rex salon de ligis libani etc. explicat mi
steriū incarnationis et informationis cor
poris xp̄i ex puris sanguinib⁹ virgis ma
rie. Ad cuius intellectū ē aduertēdū. q̄ i
hoc pueniūt oēs iudei nobiscū: qz i toto
isto libro p̄ salonē intelligūt deū. Dicūt
entz oēs magistri iudeoz: q̄ iste salon q̄
noiatuz i hoc libro ē ip̄e de⁹ rex pacific⁹
Et iō est vidēdū quis ē iste lectulus et fer
culuz qd̄ fecit sibi deus de lignis libani.

Ad hoc dicūt mis̄i et ceci et nocturni iu/
dei moderni. q̄ ille lectulus et ferculum
qd̄ fecit sibi de⁹ est sola illa archa et illud
tabnaculū qd̄ de⁹ p̄cepit sibi fieri p̄ moy
sen/in qua archa de⁹ ferebat p̄ deftū. Et
sic exponūt totū istō cāticū. s. manifeste
apparet eoz cecitas et deceptio. *Mat* illō
tabernaculum aut archa non fuit facta
ex lignis libani. sed ex lignis sethym ma
terialibus et spinosis. vt dictum est.
Mat fuit p̄strata et ornata media carita
te p̄pter filias h̄rlz. Quia tūc h̄rlz erat
bitata p̄ gentiles ydolatrās et scelelera
tos. *Mat* ē dicēdum q̄ mater sua corona
uerit deū i illa fabricatōe tabnaculi ma
tialis. Et iō ē dicēdum p̄ut d̄ctm ē. q̄ salon
matalis p̄ditor h̄ libri p̄ illam fabricam
illius tabnaculi et arche matalis p̄uidit i
spū totū misteriū icarnatōis et despōsa
tōis ecclie cū xp̄o. *Mat* p̄ illā archā sc̄tas
ex lignis sethym et ex lignis cedrinis fili
libus illis q̄ crescūt i libano p̄uidit et in
tellexit salon hūanitates xp̄i p̄stitutā ex
carne sethyma et aīa cedrina omis veneni
pecti fugatiua. Et p̄ vnctiōz arche et tab
naculi itellxit totū misteriūz passiōis. s. q̄
liter x⁹ erat vnguedus vnguetō myrrhe
passiōis. Et p̄ ornatū cortinaz intellexit
ornatū virtutū et donoꝝ xp̄i. Et p̄ popu
lum sexcētum milia viroz armatoꝝ am
biētium archā intellexit eccliaz toto orbe
diffusaz p̄. lx. regna. Et p̄ illam coronā q̄
circūdabat archā intellexit hūanitates et
carnē q̄ virgo maria coronauit et vestiuit
verbū diuinū filiū suū in die despōsatōis
et icarnatōis. Et h̄ est qd̄ cātat salon p̄
phetice i hac pte. vñ ait /o filie h̄rlz et aīe
fideles vos admiramini dicētes. Que est
ista q̄ ascēdit p̄ deftum etc. Ego dico vob
q̄ iste ē lect⁹. i. hūanitas in q̄ residet p̄so
naliter rex salon d̄s tanq̄ i archa et tab
c. iij.

De quarto cantico.

maculo. quē reges salones. s. xpm deū et
hoies ambiūt. et colunt cultu lafe. lx. for
tes. i. lx. reges fideles cū suis regnis. Et
lx. prelati et. lx. doctores oēs tenētes gla
dios doctrine euāgelice et enses sacre scri
pture vtriusqz testamēti ad defendēdum
tabernaculū ecclie xpi q̄ timores et incur
sus nocturnos iudeorum et hereticorū et
oīuz fidelis. vñ iste rex salon de^o fecit et
fabricauit sibi istā hūanitatē tanq̄ feru
lus et currū siue archā in q̄ fertur verbū
diuinū. Illa enī hūanitas dē q̄i ferculū
siue feretrū in q̄ fertur et portatur deus.
Et hāc hūanitatē fecit de^o ex lignis libāi
albissimis et mūdissimis. s. ex carne sethi
na quā ex puris sanguinib⁹ virginis ope
sp̄s sc̄i formauit ī vtero. et ex aīa cedria
quā in illa carne creauit et infudit. ex qui
bus resultat hūanitas quā p̄sonaliter et
suppositalr assumpsit simul t̄p̄re. i. q̄ hūa
nitate fecit colūnas argēteas septē dono
rū sp̄s sc̄i nō ad mēsurā. Et fecit sibi re
clinatoriū aureū hūilitatis. qz hūiliauit
se ipm formā sui accipiēs. Itē fecit in ea
ascēsus et thalamū purpureū varietate
grāz et virtutū. Et etiā fecit ascēsus pur
pureū diuersoz graduū p̄fectionū sc̄ita
tis. quā domus sue hūanitatis cōstrauit
et ornauit media caritate et dilectione. qz
nō solū parietes: s; etiā panimentū hui⁹
hūanitatis p̄strauit et ornauit media ca
ritate. Et oīa ista fecit p̄pter filias hierl̄m
qui sunt oēs fideles deus p̄ fidē videntes
Itaz p̄pter fideles iste rex pacificus xps
accepit istā hūanitatē. vt in ea patere ad
saluādos et liberandos fideles. Et p̄pter
nos fecit illas septē colūnas argēteas. vt
nō dona sp̄s sc̄i comunicaret. Et p̄pter
nos fecit sibi reclinatoriū aureū hūilita
tis vt sua passio esset nō meritoria. Et fe
cit ascēsus purpureū et media caritate cō

strauit vt oēs ad ipm aspicerem⁹. et eū p̄
caritatē et ceteras virtutes imitaremur
et sequeremur. Et sic p̄pter oīa q̄ accepit
et fabricauit xps in illo ferculo et archa
hūanitatis: accepit p̄pter filias hierl̄m. s.
p̄pter aīas fideles ad redēptionē et vtili
tatē nr̄az. Quia xps nō solū fuit nr̄a re
demptio. s; etiā spec̄s et exēplū vite nr̄e
Et ideo subdit exortādo plebē isrl̄iticā et
oēs fideles: vt recipiāt istū reges xpm in
messiam et redēptorē cū viderint ip̄s ve
niētem in carnez. vñ ait. O filie syon. i. o
plebs isrl̄itica et plebs hierosolimitana
et oēs aīe p̄tēplatiue egredimini a iugo le
gis et vmbra cerimoniaz. et o vos gētils
egredimini a falsa sup̄stitiōe et spurcitia
ydoloz. et nolite vos iudei ampli⁹ respi
cere cerimonialia nec archā materialem
ve. tes. nec vos gētils velitē respicere et
adorare falsos deos. s; videte reges salo
monē xps ī dyademate hūanitatis et car
nis. quo dyademate carnis coronauit et
induit eū virgo maria mater sua ī die de
sp̄satiōis illi⁹. s. ī die incarnationis xpi.
q̄nō hūanitas illa fuit verbo desp̄sata et
p̄sonalr assumpta et vnita ī vnitate sup
positali et p̄sonali. q̄ quidē incarnatio et
desp̄satio sc̄ta fuit ī die letitie cordis ei⁹
s. marie virginis. qz inter septem gaudia
virginis marie illd̄ fuit p̄mu⁹. Propter
aut̄ ista verba q̄ dicta sunt ē maxia alter
catio iter maḡros hebreoz vñ legif ī me
draz syrassirim. i. in glosa cāticoz. qz di
cit Rabi Iohanan. Quesiuius totam
scripfam et nō inuenim⁹ qz bezsabe fece
rit coronā filio suo saloni. Ido mirādū
est quid vult dicere. In dyademate quo
coronauit eū mater sua. Ad qd̄ r̄ndet. qz
rabi symeō q̄siuit h̄ dubiū a rabi eleazar
dicēs. Audisti vnq̄ a p̄re tuo rabi yucef.
qui erat sapiens hō. que fuit illa corona

De quarto cantico.

quã bersabe iposuit saloni filio suo: Qui eleazar rñdit dicēs. q̄ ille rex salon ē de⁹ qui ī p̄ncipio dilexit mltuz plebez isrliti/cam. et vocauit eā filiam put legis ps. xl iiii. Audi filia r̄c. Itē dilexit eā magis et vocauit eā sororē. Canticoꝝ. iiii. Asperi mihi soror mea r̄c. Itē dilexit eā multo magis et vocauit eā matrē. ylayae. l. Attēdite ad me populo me⁹ r̄ trib⁹ mea r̄ m̄r mea. Et sic iste salon est d̄s. et ista m̄r dei est plebs isrlitica q̄ eū coronauit put dicit salon ī h̄ cātico. Quo audita rabi symeō osculat⁹ ē rabi eleazar dicēs. t̄m hoc mihi placet q̄ nolo āplius hodie a te au/dire. Ex quib⁹ ps q̄ isti rabini tacite p̄ce/dunt deū accepisse carnes ex plebe isrliti/ca. q̄ lz d̄s vocet illā plebē filiam p̄ crea/tionem et adoptōz. et sororē p̄ despōsati/ones: t̄n n̄llo mō pōt eā matrē appellare nisi p̄ carnis assumptōz. Et sic hec caro ē illa corona q̄ virgo maria m̄r dei corona uit et vestiuit et circūdedit ī die īcarnati/onis et letitie cordis sui. Sed est iterum aduertendū put d̄c̄m ē in sc̄do cātico. q̄ sicut illa archa q̄ reposita fuit ī tabnaclo moysi figurabat xpm deū et hoiez incar/natum. Itā illō tabnac̄lz ī quo reposita est archa figurabat primo virginē mariā in q̄ et in cui⁹ v̄fo fuit x⁹ reposit⁹. et ex q̄ carnē assumpsit. ex p̄nti aut figurabat to/tam eccl̄iaz. in q̄ x⁹ h̄itat p̄ fidē. Et sic virgo maria d̄r tabnac̄lz mat̄nus ip̄i xpi et tota eccl̄ia d̄r tabnac̄lz mysticū in q̄ deus h̄itat p̄ fidē. et iō tota eccl̄ia d̄r spōsa xpi in cui⁹ thalamo inhabitat. Et etiā quelibet aia fidelis dicitur tabernaculum et tem/plum cristi in qua habitat per grāciam. Et iō tota fabrica sup̄dicti lectuli r̄ fercu/li salonis potest exponi r̄ verificari p̄mo de virgine maria. sc̄do de tota eccl̄a. ter/cio de aia cuius lz fidelis. H̄az rex salon

et pacificus xps fecit sibi lectulū r̄ fercu/luz r̄ tabernaculū maternū ex lignis cā/didissimis r̄ purissimis libani. s. ex carne sethyna incorruptibili. quā ante aīatiōez sc̄tificauit. et ex aīa cedrina veneni spen/tis fugatiua. quā ī illa carne creādo sc̄ti ficauit. et oib⁹ gratijs et virtutibus orna/uit. Et totā illā p̄sonā in eodē instāti cre/ationis unguento myrrhe sue passionis peruncxit. q̄ illa grā qua aīa virgīs fuit in principio sui esse sc̄tificata et infusa: si/bi data ex meritis passionis xpi. Et ideo p̄c̄m nature nō potuit ī p̄sonā virginis marie trāsire. q̄ per grām illa fuit p̄uen/ta. et p̄ p̄ns nunq̄ culpe originali fuit p̄/sonalr obnoxia. Et sic fuit maxima d̄zia inter mariaꝝ et xpm. nam xps fuit solus inter mortuos liber. nō solū in p̄sona: s̄ etiā ī natura. q̄ nō ex ope adā cōceptus est. s̄ ope sp̄s sc̄ti. S̄ q̄ virgo maria fuit cōcepta ex ope adāz naturali generatiōe Itē fuit obnoxia et obligata simul cuz ceteris in natura. s̄ q̄ fuit p̄ueta p̄ grāz sc̄tificantē ī sua creatiōe r̄ aīatiōe: iō nū/q̄ fuit obnoxia nec obligata in p̄sona. q̄ q̄diu fuit indiuiduū r̄ p̄sona huana. sem per fuit ī grā. et semp fuit sp̄uale tabna/culū dei r̄ spōsa xpi. q̄ ante fuit spōsa q̄ mater. Et ante p̄cepit xpm mēte: q̄ car/ne vt inquit augu⁹. Itē virgo maria fuit illō ferculū et lectus queꝝ salon ornauit et ī quo fecit colūnas argēteas septē do/noz sp̄s sc̄ti. Et reclinatoriū aureū hūili/tatis. in qua xps reclinauit: quā hūilita/tē de⁹ respexit. et p̄ quā hūilitatē ī ea vo/luit reclinari. r̄ ī ea fecit xps ascēsu pur/pureū oīuz virtutū. Et totā illā aīaz vir ginis p̄strauit media caritate et dilectiōe Et oīa illa ornamenta dedit xps virgini matri sue p̄pter filias h̄rl̄z. i. p̄pter oēs animas fideles et deuotas vt aspiciāt in e. iiii.

Quintū canticū.

virginem mariam tanq̄ in speculum. Et imitetur ⁊ p̄sequantur eam p̄ oēs virtutes et in sc̄itate vite ⁊c̄. Et iō salom̄ i isto c̄atico nō solū exortat filias b̄ilz vt egrediant̄ ad videndū x̄pm̄ icarnatū et seq̄nt̄ et recipiāt eū: sed etiā vt videāt virgines matrē q̄ coronauit et vestiuit eū carne et in q̄ reclinauit x̄⁹ p̄pter suā hūilitatez et caritatē. Ideo monet vt eas imitent̄ ⁊c̄. Itēz p̄ b̄ ferēz et lectulū quē salom̄ fecit ex lignis libani int̄ligit etiā ecclia x̄pi to to orbe diffusa. quā x̄ps ex duob⁹ lignis libani. s. ex duobus populis adunauit et myrrha et vngūto odorifero sue passionis punxit. In q̄ fecit septē colūnas argenteas i die p̄thecostes. quib⁹ tota ecclia sustentatur et in ea reclinat̄ p̄ hūilitatem. et eā media caritate p̄strauit. Et ascensuz purpureū septē eccliastricorū sacramentorū ordinauit. q̄ quidē septē eccliastrica sac̄menta d̄nr̄ purpurea. eo qz sanguine x̄pi sunt purpurata a cui⁹ passiōe h̄nt totā virtutē et merita. Tota ergo ecclia x̄pi d̄r lectulus et ferēz et tabnac̄lz qd̄ sibi x̄ps fabricauit et ornaui et decorauit Et hec dicta sint de quarto c̄atico.

Incipit quintū canticum.

**Etiam pulchra es
amica mea.**

Quā pulchra es.

Oculi tui colūbarum.

**Absqz eo q̄ intrinsec⁹ latet
Capilli tui sicut greges caprarum.**

**Que ascendunt de monte
galaath.**

Dētes tui sicut greges ton

sarum.

**Que ascēdeēt de lauachro
Dēs gemellis fetibus.**

Et sterilis nō est iter eas.

**Sicut vitta coccinea labia
tua.**

Et eloquiū tuū dulce.

Sicut fragmē mali punici

Ita et gene tue.

Absqz eo q̄ intrinsec⁹ latet.

Sic̄ turris dauid collū tuū.

**Que edificata est cuz pro
pugnaculis.**

Mille clipei pendēt ex ea.

Dīs armatura fortium.

**Duo vbera tua sicut duo
hynnuli gemelli capree.**

Qui pascūtur in lilys.

**Donec aspiret dies et incli
nentur vmbre.**

Etiam pulchra es

**⁊c̄. Hoc ē quintū c̄aticus i
quo salom̄ c̄atat p̄moniu
et dotē ip̄ius ecclie s̄p̄se**

x̄pi. quo x̄ps dotauit eccliam s̄p̄sā suāz. Unde postq̄ in supiori q̄to c̄atico c̄atauit salom̄ pulchritudines x̄pi s̄p̄si ecclie. Ideo in hoc quinto c̄atico c̄atat pulchritudinē ecclie s̄p̄se sue put̄ p̄uidit in sp̄u p̄ p̄phetiaz balaaz. Numeri. xxiii. Ex q̄ quidē p̄phetia assumpsit salom̄ p̄positio nes et parabolā ad faciendū istō quintus c̄aticus. Ad cuius intellectū ē notādū q̄

duo fuerunt qui prouiderunt ornatum et prosperitatem ecclesie christi per ornatum et prosperitatem illius populi peregrinationis per desertum cum archa. Quorum primus fuit balaam sacerdos moyses. Ideo ambo benedixerunt illum populum in figura et persona ecclesie christi. unde legitur innumeris xxiii. et. xxiiii. quod videns balac rex moabitum multitudinem populi israel venientem ad terram suam: fecit venire balaam ariolum et magum ad maledicendum illum populum. Sed cum balaam imolasset septem vitulos et septem arietes in monte fagorum: facta fuit sibi reuelatio a domino de toto discursu et prosperitate illius populi usque ad christum ex illo populo nasciturum. Unde per prosperitatem et ordinem illius exercitus cum archa peregrinationis per desertum prouidit futuram prosperitatem et ornatum et pulchritudinem spirituales ecclesie christi et eius victorias et triumphos et vniuersale regnum christi. Ideo in persona et figura christi et ecclesie benedixit illum populum et exercitum dicens. Quam pulchra tabernacula iacob et tentoria tua israel. ut valles nemorose. ut orti iuxta flumina irrigui. ut tabernacula que fixit dominus. Quasi cedri prope aquas fluat aqua de silua eius? Semen eius erit in aquas multas. Item infra subdit. Oriens stella ex iacob. Et consurgit virga de israel. Et percussit filios moab. vastabitque omnes filios seth. Et erit ydumea possessio eius. Hereditas seyr cedet inimicis suis. Israel vero fortiter agere. De iacob erit qui dominus. Et prodat reliquias ciuitatis etc. In quibus verbis balaam prouidit totum discursus et prosperitatem illius populi. et futurum regnum christi ex illo populo nascituri. prout sibi fuerat a deo reuelatum in illo sacrificio. Unde per hoc quod dicit. Quam pulchra tabernacula etc. prouidit qualem ille populus debebat capere totam terram moab et transire iordanem et capere totam terram promissionis etc. Item per hoc quod ait. Videbo il-

lum: sed non modo. Intuebor illum: sed non prope. Oriens stella ex iacob etc. prouidit prophetice ortum christi ex illo populo secundum carnem. Et prouidit eius regnum vniuersale et triumphos et victorias eius futuras de populo iudayco et gentili. Et omnia ista prouidit balaam in illa benedictione. Sed tunc insurgit grande dubium. nam quomodo potuit balaam tam grande misterium videre ex diuina reuelatione. cum ipse esset ariolus et magus et nigromanticus et sacrificaret demonibus. Ad hoc respondet quod balaam esset magus: tamen in illo sacrificio non sacrificauit demonibus sed deo israel. Unde mos et consuetudo erat apud magos et sacerdotes gentilium quomodo erant in terra aliena sacrificare dijs indigenis et illius patrie. ut patet per totum virgilium. Et sic legitur quod multi gentiles inuocabant deum israel in aliqua necessitate. Unde legitur in primo. quod quomodo naute laboraret in periculo tempestatis accessit gubernator ad Ionam dicens. Surge et inuoca deum tuum si forte recogitet deus de nobis ne periamus etc. Item nabuchodonosor expertus mirabilia que fecerat deus israel in eo inuocauit ipsum. et confessus est ipsum esse super omnes deos. Item cyrus multa donaria dedit ipsi serobabel et esdre pro fabrica templi ut ille populus oraret deum israel pro eo in illo templo etc. Ita ergo pater audiens balaam mirabilia que fecerat deus israel in egypto et in mari rubro et in toto deserto pro illo populo suo. Unde est quod volens prius scire voluntatem dei israel antequam malediceret. Ideo sacrificauit deo israel illos septem vitulos et arietes. Sed audita voluntate domini et reuelata sibi prosperitate et discursu illius populi. et quomodo erat figura regni christi ex illo populo nasciturum: ideo assumpta parabola dixit. Quam pulchra es etc. Ex quibus patet quod balaam non sacrificauit demonibus nec quasiuit ab eis responsus in illo sacri-

De quinto cantico.

ficio. sed dō isrl. Et sic a dño deo isrl hñit
reuelatōez de xp̄o suo et de p̄spitate ec-
clesie. Et sic ex pte dei ben̄dixit xp̄m et ec-
clesiaz i illo poplo assumpta pabola. Et
iō dixit balaā ad balac. Non potero pre-
tere fmōez dñi dī mei. vt vl̄ boni vl̄ ma-
li q̄d pferam ex corde meo. S̄z quicquid
dñs dixerit. S̄ pferā et̄. Et ponit̄ ibi no-
men dñi thethragramatō. q̄d soli dō x̄o
p̄uenit. Ex quo p̄z q̄ verus d̄s est ille qui
reuelauit ip̄i balaā suus regnū xp̄i et ec-
clesie. Itēz S̄ idē p̄z deuto. xxiiij. q̄no ait
moyses ad popluz. Et q̄z p̄duxerūt S̄ te
balaā beoz de mesopotamia syrie. vt ma-
lediceret tibi. Et noluit dñs d̄s tu⁹ audi-
re balaā. vt itq̄z maledictōz ei⁹ in bñonē
tuaz. eo q̄ diligeret te et̄. Ex quib⁹ p̄z q̄
balaam p̄suluit dñm dñm isrl i illo sacrifi-
cio an malediceret illi poplo. Sed q̄z de⁹
reuelauit sibi p̄spitatē et̄ discursū illi⁹ ppli
vsq̄z ad xp̄s. et exide reuelauit sibi vniuer-
sale regnū xp̄i et p̄spitatē et̄ p̄chritudiez
ecclesie: iō p̄phetice ben̄dixit illū exercitū
dicēs. Quā p̄chra tabnacula iacob et̄.
S̄z salon multo p̄fecti⁹ et̄ clarius p̄ eādē
ben̄dictionē et̄ x̄ba ip̄ius balaā p̄uidit in
sp̄u totā p̄spitatē et̄ p̄chritudiez et̄ orna-
tum ecclesie xp̄i in bonis sp̄ualib⁹. Et ideo
fecit istud quitū canticū assumēdo para-
bolam p̄mo ex bñone balaā factāz i mōte
phagor. Sc̄do ex bñone moysi factā i mō-
te abarim anteq̄ moreret. eo q̄ vtraq̄z
bñō fuit figura bñonis et̄ p̄spitatis et̄ do-
tationis ecclesie xp̄i. Et iō salon p̄mo can-
tat decorē et̄ dotationē ecclesie sp̄ose xp̄i su-
mendo parabolas et̄ bñonē ip̄ius balaā.
Sc̄do ex bñone ip̄i⁹ moysi. sc̄da ibi. Ua-
dam ad mōtez mirrhe. Et S̄ facit sub me-
taphora pulchre mulieris decēter ornate
et̄ dotate. Ad cui⁹ intellectum ē notādus.
q̄ q̄ttuor sunt q̄ reddūt m̄lierez p̄chram

et amabilez sponso. P̄mo p̄chritudo
corporis q̄ p̄sistit i optima dispositōe mē-
broz. Sc̄do suauitas eloq̄ntie et̄ faciēdie
Tercio decētia apparat⁹ et̄ ornat⁹ que cō-
sistit i decētia vestiū et̄ moniliū. Quarto
i suauitate et̄ redolētia odoramētōz aro-
maticoz: ista ergo q̄ttuor sup̄dicta reddūt
m̄liere p̄chra et̄ amabile et̄ sp̄oso deside-
rabilē. Sed itēz ē aduertēdū q̄ lz sp̄osus
mūdanus possit dotare et̄ ditare sp̄osam
suā in duob⁹ vltimis. s. in copia ornamē-
toz et̄ copia odoramētōz: eo q̄ sūt bona
fortune. tñ nō potest eam dotare de duo-
bus p̄mis. s. in pulchritudie corporis et̄
suauitate eloq̄ntie. eo q̄ sunt bona natu-
re. S̄z xp̄s sp̄osus sp̄ualis ecclesie i oibus
q̄ttuor sup̄dictis dotauit et̄ ditauit et̄ de-
corauit ecclesiaz sp̄osaz suā. eo q̄ ip̄az rege-
nerauit et̄ ex suo latere pepit. Et sic non
solū ip̄az ornauit vestib⁹ sp̄ualib⁹: s̄z et̄iaz
p̄ singula mēbra disposuit et̄ regenerauit
Et iō salon introducit xp̄m in hoc cātico
alloquētē et̄ decorātes et̄ dotantē ecclesiam
sp̄osaz suā p̄mēdādo eā de q̄ttuor bonis
sup̄dictis. S̄z q̄z deū aliquē p̄mēdare nil
aliud ē nisi ip̄m cōmēdatū et̄ bonū facere
q̄z dicere dei ē facere. Itēz xp̄s cōmēdan-
do ecclesiam suā dotat et̄ ditat et̄ pulchri-
cat et̄ ornat eā in bonis sup̄dictis. Duo
ergo facit xp̄s p̄ncipalr i hoc cātico. P̄mō
p̄mo cōmēdādo ecclesiam sp̄osam suā do-
tat et̄ benificat ip̄am in duob⁹ p̄mis. s. in
pulchritudie corporis q̄ cōsistit i optima
et̄ decēti dispositōe mēbroz et̄ i suauitate
eloq̄ntie. Sc̄do dotat eā in duobus vlti-
mis. s. i ornatu vestiū et̄ moniliū et̄ i sua-
uitate odoramētōz. Secūda pars incipit
ibi. Uadam ad montē myrre. Quā-
tus ergo ad primum est aduertendus se-
cūdū aplm. p̄. ad cori. xij. et̄ ad ephe. iij.
q̄ sicut vnus homo naturalis constat ex

.De quinto cantico.

diuersitate mēbroꝝ officialiū sub vno ca-
 pite a quo totū corp⁹ recipit oēs sēsus et
 motus p̄ spūs aiāles : ita p̄iter vniuersa
 xp̄iana religio siue tota ecclia p̄stat ex di-
 uersitate statuū et p̄ditōꝝ oīꝝ fidelium
 s̄b vno capite xp̄o a quo recipit oēs virtu-
 tē ⁊ vitā ⁊ opatōꝝ spūales. Vñ sic caput
 naturale influit in totū corpus ⁊ vniuer-
 sa mēbra sensus et motus ad oēs opatio-
 nes naturales. Et dirigit ⁊ regit totum
 corpus siml. Et p̄ticularit̄ oīa membra:
 Ita pariter xp̄s influit suā virtutē i to-
 tum corpus ecclīasticū. Et singlariter in
 oīa mēbra ad opādūꝝ spūalr ⁊ meritorie
 Et s̄ in tātū. q̄ sicut mēbra hoīs natura-
 lis nihil possunt facere nec opari sine ca-
 pite ⁊ virtute eius. ita pariter ecclia et
 quodlibet ei⁹ mēbrū nullaz opationē spūa-
 les potest exercere sine xp̄o: a quo habet
 oēm spūales virtutē intātū q̄ nemo po-
 test dicere iesu: nisi i spū sc̄o. i. nisi inspi-
 ratus p̄ xp̄m. Itē dicit rursus ap̄ls ibi-
 dē. q̄ sicut mēbra hoīs naturalis sunt ad
 inuicē p̄nexa ⁊ cōnecessitata: ita q̄ vnus
 qd̄q; mēbrus officialē indiget opa ⁊ offi-
 cio alteri⁹ ad p̄fectionē sui officij et opa-
 tionis. nā manus indiget officio pedus.
 et pedes officio manus. ⁊ pedes et ma-
 nus officio vētris. ⁊ sic de singulis. s; to-
 tū corp⁹ indiget officio oclōꝝ ⁊ auris et
 toti⁹ capitis. Et tñ vnūqd̄q; istōꝝ mēbro-
 rū hēt suū officiū p̄p̄riū. q̄ quidēz mēbra
 vnificātur in vno corpore sub vno capi-
 te. Ex quib⁹ oīb⁹ resultat vnus homo na-
 turalis. ita pariter xp̄s caput ecclie talr
 disposuit eccliaz suā in diuersitate mēbro-
 rū. qz alios fecit ap̄los/alios p̄phetas/a-
 lios euāglīstas/alios doctores/alios vir-
 gines/alios p̄tinētes/alios p̄ugatos/ali-
 os p̄latos ⁊ ep̄os/alios p̄sbiteros/alios
 diaconos ⁊c. Et sic vnus cristus verus

operatur omnia in omnibus istis. Et p̄
 omnes istos tanq̄ p̄ sua mēbra mistica.
 Et sic ap̄li dñr pedes xp̄i inq̄ntus xp̄s p̄
 ip̄os pagrauit totū orbē ad p̄dicādū euā-
 gelium. Et dñr oēs etiā lingua xp̄i inq̄n-
 tum p̄ ip̄os p̄dicauit. vt patebit. vnde x⁹
 erat ille qui loq̄batur i ore ap̄loꝝ. et qui
 dabat eis os ad loq̄ndum et oclōs ad vi-
 dendum et itellectū ad itelligēdas sacras
 scriptas. put dixit eis. Mat. x. Quis ste-
 teritis ante reges et p̄sides nolite cogita-
 re quomō aut quid loq̄mini. Dabit̄ eim
 vob̄ in illa hora quid loq̄mini. Non eīz
 vos estis qui loquimini. s; spūs p̄ris v̄ri
 qui loquit̄ in vob̄ ⁊c. Ex quib⁹ oīb⁹ p̄clu-
 dit ap̄ls. q̄ sicut oīa mēbra corporis na-
 turalis non sunt vnū membrum: s; mul-
 ta se inuicē adiuvātia nec eūdē actū h̄ntia
 s; plures se coexhibētes s; oīa sunt vnū :
 ita nos sumus adinuicē mēbra. Et ita to-
 ta ecclia p̄stans ex diuersitate mēbroꝝ
 ⁊ diuersoꝝ statuū ⁊ officioꝝ ē vnus xp̄s
 mysticus. eo qz viuificat ⁊ regitur ab vno
 capite xp̄o. Et qz vnus xp̄s verus ē qui
 opat̄ oīa in oīb⁹ mēbris eius. vñ sicut sol
 p̄ suū influxū et virtutē opat̄ i oīb⁹ istis
 inferiorib⁹. ita xp̄s in oīb⁹ mēbris ecclie
 Et sic ista ecclia sortitur diuersa noīa sub
 xp̄o. Vñ inq̄ntū recipit oēm virtutem a
 xp̄o ⁊ xp̄s opat̄ ⁊ exercet virtutes suas
 in ea ⁊ p̄ eā dicit̄ corpus xp̄i. ⁊ quib⁹ sta-
 tus et quib⁹ fidelis dī mēbrū xp̄i. Et oēs
 simul dicuntur mēbra xp̄i. S; inq̄ntū to-
 ta ecclia exiuit de latere xp̄i sicut Eua ex
 Adā et sumus os ex ossibus xp̄i. et caro
 ex carne eius. vt iquit̄ ap̄lus ad ephē. v.
 et maxime qz xp̄s quotidie regenerat fili-
 os et mltiplicat plem spūalem ex ecclia
 p̄ baptismū. Et ecclia nutrit eos p̄ ecclia-
 stica sacramēta: iō dī vxor xp̄i. Vnde di-
 cit ap̄lus ibidē. q̄ xp̄s valde diligit ecclia

De quinto cantico.

suam tanq̄ uxorem. q̄ est os ex ossibus eius et caro ex carne ei: sicut eua ex adā. Nam illō q̄ dī gen. iij. Nūc os ex ossibus meis et caro ex carne mea. p̄pter h̄ dimittet homo patrē et matrē et adheret uxori. et erūt duo in carne vna. et c. h̄ fuerit carnalr̄ p̄pletū in eua. t̄m̄ fuit magnus sacramentus: q̄d postea fuit sp̄ualr̄ cōpletum in xp̄o et ecclia. Quia ex latere xp̄i exiuit sanguis et aqua. vñ h̄nt efficaciam et virtutē oīa sacramēta eccliaistica: per q̄ regenerāf̄ fideles et nutriunt cōtinue. et multiplicata ē tota ecclia. Et sic tota ecclia dī os ex ossib⁹ xp̄i q̄ntū ad firmos et p̄fectos fideles. et dī caro ex carne xp̄i q̄ntus ad infirmos et ibecilles. S̄z fati⁹ dī os ex ossib⁹ q̄ntū ad fidē articulor̄. et caro ex carne quo ad gr̄am sacramētor̄. Nā tā fides articulor̄ q̄ gr̄a sacramētor̄ exiuit ex latere xp̄i: q̄no exiuit sanguis et aqua ut ait iohānes in sua canonica p̄. caplo. v. dicēs. Tres sunt qui testimoniū dāt in trā. sp̄s. aqua. et sanguis. Ista enī tria p̄buerūt n̄b̄ testimoniū fidei. q̄ xp̄s erat ver⁹ homo et fuit x̄e passus et mortuus pro ecclia sua sp̄sa. Itē ibidē in cruce xp̄s dimisit patrē q̄ntū ad apparētiā: q̄ q̄i derelictus a p̄e voluit pati et mori. et dimisit matrē q̄mēdatā disciplo. Et iō nō appellauit matrē / s̄z mulierē. notificādo q̄ nō erat ibi nec patiebaf̄ in cruce tanq̄ filius naturalis marie. et tanq̄ homo particularis / s̄z tanq̄ sp̄sus ecclie et redemptor vniuersalis. Et sic dicit ap̄lus et aug⁹. q̄ x⁹ ibi reliquit patrē et matrē. et adhesit ecclie uxori sue. quā ex suo latere edidit. Et sic facti sūt duo in carne vna quadā mīstica et sacramētali et indissolubili vniōe. Ex qua uxore xp̄s continue regenerat et multiplicat et nutrit et sanat p̄lem suaz p̄ eccliaistica sacramēta. Et isto modo ec-

clia dī uxore xp̄i valde dilecta fm̄ ap̄lm̄ et augustini. Tercio at̄ mō tota religio xp̄i ana siue ecclia dī sp̄sa xp̄i dilecta. Et hoc dupliciter. Primo inq̄ntū xp̄s eam sibi in baptismo desposauit. Et ip̄a sibi integram et incōcussam fidē p̄misit. Sc̄do inq̄ntū xp̄s eā ditauit et varietate ornamentor̄ sp̄ualius decorauit. Vñ de primo dicit ap̄lus sc̄da ad cori. xi. Desposi enim vos vni viro virginē castā exhibere xp̄o. De sc̄do aut̄ dī psalō. xliiij. Assitit regia a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. Itē psalō. lxxij. Rex virtutū dilecti dilecti et speciei dom⁹ ei⁹ diuidere spolia et c. Itēz ysay. lxj. Gaudens gaudebo in dño. et exultabit aīa mea in dō meo. q̄ induit me vestimētis salutis. Et indumēto iusticie circumdedit me. q̄i sponsas decorauit me corona. et q̄i sp̄sas ornatā monilib⁹ suis. Ex oib⁹ sup̄dictis p̄z qualr̄ ecclia inter cetera sortitur ista tria noīa. q̄ dī corp⁹ xp̄i inq̄ntū ē p̄stituta et pulchra et b̄ne disposita varietate mēbro-rū officialiū. sc̄do put̄ p̄cessit ex latē xp̄i et x⁹ p̄tinue ex ea regenerat p̄lez: dī uxore xp̄i. sed dī sp̄sa inq̄ntū x⁹ ip̄as summe diligit et eā magnis ornamentis decorauit et ditauit. Omnia ergo sup̄dicta p̄uidēs salōn in sp̄u maxie contēplando psalmū xliiij. et lxxij. et ceteros psalōs dō p̄ris sui cōfecit hoc canticū quintū et cetera seq̄ntia in quib⁹ dotat et q̄mēdat eccliam sponsam suam in pulchritudie et optia dispositione mēbro-rū et in pulchritudie et varietate ornatus. et p̄fusiōe odoramentor̄. Itēz ē aduertēdū. q̄ xp̄s sicut successive ornauit et decorauit ecclias sp̄sas suā s̄z diuersos stat⁹ et gradus. ita p̄ter successive q̄mēdat eam in residuo hui⁹ libri fm̄ diuersos status et gradus. Itē in h̄ quinto cātico cōmēdat eam p̄ statu ap̄lor̄ et

De quinto cantico.

discipulorum ante passionem suam. In octavo autem cantico comedat eam pro statu apostolorum et omnium fidelium immediate post resurrectionem. In nono autem comedat eam pro statu pugne martirum et religiosorum et doctorum. In ultimo autem cantico comedat eam pro statu prosperitatis et pacis post conversiones constantini. Item rursus est advertendum. quod Christus bis ornavit ecclesias suas. Primo in principio sue officii: quando elegit singillatim omnes apostolos et discipulos et misit eos ad predicandum. Secundo immediate ante passionem quando instituit sacramentum eucharistie et dedit apostolis potestatem perficiendi illud sacramentum. Et ideo duo facit salomon in hoc cantico. Nam primo introducit Christum decorantem ecclesiam suam in principio sue officii. Secundo introducit eundem Christum ornantem eandem ecclesiam suam immediate ante passionem suam. ibi. *Vadit ad montes.* Quantum ad primum est advertendum. quod Christus non solum ornavit ecclesias suas: sed etiam primo formavit eam et parturivit. et produxit eam de latere suo. et regeneravit per baptismum. et disposuit et distinxit eam in varietate membrorum. quando in principio elegit apostolos et discipulos et baptizavit eos. Et tunc ornavit eam et decoravit quando tradidit potestatem discipulis. Et misit eos ad baptizandum. ut patet per mattheum. x. Et lucam. ix. et x. Tunc enim Christus dedit ecclesie sue in apostolis et discipulis oculos. et capillos. et dentes. et labia et collum. et verba et cetera membra. Hoc ergo providens salomon memorat in hac parte octo membra sponsae Christi. Et introducit Christum comedantem ecclesiam sponsam suam in optima dispositione istorum octo membrorum que sunt ista. scilicet. oculi. capilli. dentes. labia. eloquium. gressus. collum. verba. per que quidem membra intelligit octo statum sive officia ecclesie. Unum per oculos intelligit apostolos et prelatos ecclesie. quibus Christus revelavit secreta sua. per quos

quidem apostolos ecclesia videt misteria sacre scripture tanquam per oculos. et per capillos intelligit populos. Nam sicut capilli descendunt et procedunt et dependent a capite et multiplicantur in magnum numerum: ita populi fideles descendunt et dependent a Christo capite ecclesie. et multiplicantur in magnum numerum per regenerationem baptismalem. Item per dentes intelligit eosdem apostolos et prelatos et doctores et predicatores ecclesie. per quos ecclesia masticat et rumiat et digerit intelligentiam sacre scripture tanquam cibos spirituales ipsius anime. Item per labia intelligit primo eosdem apostolos et doctores qui predicaverunt et predicant populis doctrinam evangelicam. Et ex omni intelligit populos fideles qui confitentur fidei articulos et veritatem evangelicam. Et per eloquium dulce intelligit ipsam veritatem evangelicam quam apostoli predicaverunt. et per ipsam ecclesia catholica confitetur. Item etiam per eloquium dulce intelliguntur officia ecclesiastica et orationes fidelium que fiunt in ecclesia. Item per genas intelliguntur viri religiosi et virgines et continentes in quibus consistit honestas ecclesie. Item per collum intelliguntur prelati ecclesie qui positi sunt in turri ecclesie tanquam super turrim domus ad specularandum: ne veniant inimici ecclesie ad invadendum eam. de quibus dicitur esaias. iij. et xxxiij. *Fili hominis: speculatore dedi te domui israel.* Item per duo verba ecclesie similia duobus gemellis capree: intelliguntur duo testamenta: quorum lacte et doctrina nutriuntur fideles. Et etiam per unum verbum intelligit fides articulos sive doctrina sacre scripture. Et per aliud intelligit gratiam sacramentorum. quibus duobus verbis tota christiana religio fruitur et crescit et nutritur in hac peregrinatione. Sub tali ergo dispositione membrorum decoravit et formavit Christus ecclesiam sponsam suam. Item per istum Christum dedit oculos colubinos sponsae suae: quando dixit apostolis. *Estote prudentes sicut*

De quinto cantico.

serpentes / et simplices sicut columbe
mathei. x. *Itē ipse dedit sibi copiam capil-
lorum quoniam dixit ibidem. Messis quidem multa
operari autem pauci. Et iobā. iiii. quoniam dixit
Videte regiones: quia albe sunt ad messes
Itē tunc dedit christus dentes ecclesie ad rumi-
nandum et suggerendum quoniam dixit. Veniet
spiritus veritatis et docebit vos omnem veritatem.
et suggeret vobis omnia que dixi vobis. ioh. xiiii.
Itē quoniam aperuit eis sensum ut intelli-
gerent scripturas. luce. xxiiii. Itē tunc de-
dit eis labia coccinea ad loquendum eloqui-
um dulce quoniam dixit eis. Dum steteritis an-
te reges et principes nolite cogitare quoniam aut
quid loquamini / dabit eis vobis in illa hora quod
loquamini. mat. x. Itē tunc dedit christus ec-
clesie genas rubeas ad probandum bona ex-
empla honestatis populo. quoniam dixit apostolus.
vos estis sal terre: quod si sal evanuerit: in quo
saliet. Et vos estis lux mundi probando suple-
re exemplum vite et doctrine. Itē tunc christus de-
dit ecclesie collum et turrim fortitudinis ad
tolerandos et repellendos incursum inimi-
corum quoniam dixit. Ecce ego mitto vos sicut
agnos in medio luporum. Nolite timere
eos qui occidunt corpus etc. Itē tunc christus
dedit ecclesie duo vbera ad lactandos fide-
les quoniam dixit petro. Pascue oves meas
etc. iobā. xxi. Et sic per quam christus dispo-
suit et decoravit sponsam ecclesiam varieta-
te membrorum secundum exigentiam suam. et quam red-
dit ipsam pulchram et sufficientem nec de-
ficietem in necessariis. Et de hac pulchri-
tudine et sufficientia et optima dispositione
promittat eam christus in hoc quinto cantico dicens
Quod pulchra es amica mea sponsa in di-
spositione membrorum suple. Et quod pulchra
es in apparatu et ornatu vestimentorum et odo-
ramentorum suple. Et notanter dicit. bis. quod
pulchra es. scilicet ut unum referat ad dispositi-
onem membrorum: et alterum ad ornatum vestime-*

torum et odoramentorum. ut patebit. Et ideo
quo ad primum subdit. oculi tui colubarum. id est.
perspicaces et penetrantes mysteria sacre
scripte sicut oculi colubarum. quasi dicat. quod
apostoli et prelati et doctores per quos vides tam
quam per oculos sunt perspicaces et penetrativi
sicut oculi colubarum. quia quecumque audi-
vi a patre meo nota feci eis. Et ista scia quam
dedi eis non est inflata et superba et leonina:
sed humilis et colubina. et non dedi apostolis
et doctoribus meis oculos leonum superborum
sed oculos simplicium columbarum. Sed quia
ista simplicitas et humilitas latebat in me-
te et scientia apostolorum. quia scia eorum erat non infla-
ta: sed cum interiori humilitate et bona inten-
tione et caritate: ideo subdit. Absque eo quod
intrinsecus latet quasi dicat. Oculi tui intel-
lectuales sunt subtiles et perspicaces sicut
columbe: non cum tumore superbie: sed cum hu-
militate et caritate in conscientia latente.
Et ideo nolui eligere ad apostolatum philosophos
et imperatores: sed simplices et piscatores.
ut non per philosophos lucrarem piscatores
sed per piscatores lucrarem philosophos et
imperatores. Et infirma et abiecta et humi-
lia huius mundi elegi. ut fortia et superba
queque confunderentur et vicerent. Deinde cum dicit
Lapilli tui etc. comparat capillos. id est. po-
pulos ecclesie sponse christi gregibus caprarum
que generantur et multiplicantur in monte ga-
laath. Ad cuius intellectum est notandum sicut
dictum est in expositione cantici moysi et legitur
numeri. xxxij. quod in monte galaath et in to-
ta terra basan que adiacet iuxta montem galaath
generantur et multiplicantur magis greges
caprarum quam alibi: sicut accidit quod una regio aut
terra est magis apta ad generationem quorundam
animalium quam alia. Ita illa regio est apta et vber-
rime pascuis per animalibus alendis et genera-
ndis: ideo petierunt eam filii ruben in sortem
tamquam maiores. ut per numeri. xxxij. iudeo-

49
De quinto cantico.

sponsus cōparat capillos. i. pplos ecclie sponse sue gregib⁹ caprū q̄ ascenderūt de monte galaath. Unde ē aduertēdū q̄ in hebreo ponit vnū verbū qd̄ significat calesieri in generatione. vbi dī. Capilli tui sicut greges caprū que calesūt de mōte galaath. q̄i dicat q̄ populi tui sunt multiplicati ī magnū numerū p̄ totū orbem terrarū p̄ regenerationē baptismalē sicut greges caprarū p̄ calores coy⁹ carnalis multiplicātur ī mōte galaath. et idē sensus est. Nā populus xpianus ascēdit et multiplicat⁹ est ī magnū numerū p̄ baptismū. sicut capre ascēderūt et creuerunt ī magnū numerū in mōte galaath p̄ generationē carnales. Deinde cū dicit. Dētes tui sicut greges tōsay. cōparat dētes huius sponse qui sunt apli et p̄dicatores et euangeliste et doctores gregib⁹ ouium eiusdē regiōis. Unde ē aduertendū q̄ qz illa regio ē calida: greges ouiu balneant et lauant in aquis illi⁹ planiciei basan. et dū oues sunt lote ascēdūt ad mōte galaath et ceteros montes circūadiacētes. et sic fiūt albissime et p̄gues. et sic tā oues q̄ capre sunt valde generatiue. et sic multiplicāt p̄lem et generationē in magnū numerū. intātū q̄ nulla ē sine ple. ymo dicit q̄ pariūt geminos fetus vltra consuetudinē ouiu et caprarū aliarū regionū Et iō in duobus p̄parat dētes ecclie gregib⁹ caprarū et ouiu illius regiōis. P̄rio in albedie et mūdicia. Scdo ī fecūditate et vbertate prolis. dicit ergo. Dētes tui qui sunt apli et euangeliste et doctores et p̄dicatores sunt albissimi et mūdi sicut greges tōsay. i. ouiu. que ascenderūt de lauachro et balneo inestate in illa regione. et sunt fecūde in gñone intātū q̄ oēs sunt fecūde duob⁹ gemellis. qz quelz earum parit duos gemellos. et nulla ē ste-

rilis sine prole inter illas. q̄i dicat. q̄ ita fuerūt apli et euangeliste et doctores et p̄dicatores in p̄mitiua ecclia. s. mūdi et purificati p̄ xpm ex lauachro baptismali. et ita fecūdi p̄ dona grāz: q̄ nullus fuit sterilis et sine fructu inter eos. qz vnusquisqz eoz non solum conuertit vnā puiciā p̄ suā p̄dicatiōez: s; etiā duas et tres. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ sicut in boie naturali sunt dentes anteriores qui dñr incisoriū ad scindēdū. et sunt alij collaterales qui dñr molares ad molendū et terendū et ruminandū cibū matialem Ita p̄t ecclia sponsa xpi hūit dentes anteriores in p̄ncipio. s. aplos et euangelistas qui insciderunt nobis sacrā scriptas in q̄ttuor euangelia et eplās et canōicas et act⁹ aploz et apocalipsis. Sed postea dati sunt ecclie dentes posteriores et molares. s. doctores et p̄dicatores qui p̄truerunt et digesserunt et glosarūt et declararūt et ruminarunt nobis totā doctnā euangelicā et aplicā quā illi p̄t insciderāt. Et sic nullus illoz fuit sterilis s̄m fructu ymo quilz illoz talētū sibi a xpo traditū geminauit. et oēs reuersi sunt ad xps portantes manipulos suos. sicut x⁹ dixit eis Ego misi vos vt eatis et fructū afferatis et c. jo. xv. Sed qz ipi apli et euangeliste et doctores et p̄dicatores et p̄lati non solū sunt dētes ecclie ad scindēdas et ruminandas sacras scripturas: s; etiā sunt labia ad loquēdū et p̄dicādū doctrinā euāgelicā et aplicā populis fidelib⁹. jdo subdit. Sicut vitta coccinea labia tua. vñ labia aploz et euangelistarū et oīuz doctorum dicuntur coccinea. qz nunq̄ fuerunt sine rubedine et ardore et igne caritatis. qz finis totius legis est caritas. Et sic oēs loq̄bant cū rubedie caritatis. Jdo dñr habere labia coccinea. vñ sicut

De quinto cantico.

rubedo cocci siue alquermes decorat labia pulchre mulieris: Ita rubedo caritatis decorat totam sacram scripturam. nec potest esse aliquis bonus nec eius opus meritorium nisi fundetur et procedat a caritate et tendat in caritatem. Et ideo eloquium talium labiorum dicitur dulce. et generat dulcedinem in animo audientium cum fide et caritate attendentium. Et quia tota sacra scriptura procedit a talibus labijs et inter talia labia saturatur et ruminatur. ideo dicit dominus per prophetam. c. xviii. Quam dulciter faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Item per prophetam. Desiderabilia super aurum et dulciora super mel et fauam. et hoc intendit innuere spiritus cum ait. Sicut vitula coccinea labia tua. et eloquium tuum dulce. Deinde cum dicit. Sicut frugum mali punici: ita et gene tue. Commendat spiritus suam ecclesiam quo ad statum religionis et honestatis. siue de religione et honestate quam debet nitere et polere principaliter omnis prelatatus et religiosus et ex omni omnis fidelis. qui quidem religio et honestas maxime ostendit in genis et in erubescencia genarum. Ad cuius intellectum est notandum. quod gene sunt ille partes vultus que sunt immediate sub oculis tenentes nasum in medio. Et sic sunt partes anteriores et nude. que partes nasi pilis non coopuit sicut ceteras partes capitis. nam natura coopuit verticem capitis capillis: et texit tempora et maxillas pilis barbe in viris: et tamen dimisit solas genas nudas sine pilis. ut per barbam ostendat fortitudo et gravitas et auctoritas in viro. et per genas circumquaque siue ad latera cōtectas ostendat veritas et honestas in eo quo ad perversationes. Nam gene sunt nuncie et quasi speculum cordis et interioris intentionis quo ad gaudium et letitiam et tristitiam. et timorem et audaciam et veritatem. Nam quomodo quis gaudet in corde ridendo ostendit gaudium in genis. et quomodo tristat demissis genis inci-

pit flere. et sic ostendit in genis dolores cordis. et quomodo timet mortem illico gene hominis pallescunt. eo quod sanguis fugit ad tegendum et subveniendum cordi. sed si timet infamiam. tunc gene erubescunt quodam leni rubore. eo quod sanguis exit ad superficiem genarum volens quasi eas cooperire: ne ledatur aliqua infamia. Item quomodo quis nil timet et loquitur veritatem: tunc loquitur vultu sereno non mutato. cuius oppositum facit quomodo loquitur mendacium. Et sic patet quare gene sunt speculum honestatis et veritatis totius hominis. Et ideo natura reliquit eas nudas. sed circumtextit eas pilis capitis et barbe in viris sed quia femine non habet barbam: ideo nutriunt comas et crines capitis ut possint tegere tempora et maxillas ad circumtegendas genas Et postquam sunt nupte: consuetudo et natura docet quod velent et tegant caput et collum et maxillas artificialiter cum pannis lineis aut sericis: ut solus vultus. scilicet oculi et gene et os maneat nudus ad exercenda officia eorum puta oculi ad videndum et os ad loquendum et gustandum et nares ad odorandum et gene ut sint speculum supradictorum. scilicet veritatis et honestatis. Et ideo dicit salomon in persona christi in hac parte. quod sicut ista sponsa christi habet oculos qui sunt apostoli et prelati et doctores: ita similiter habet genas qui est prelatatus statum et religiosorum in quibus tanquam in speculo ostendit veritas et honestas christiane religionis. et debet esse speculum religionis et honestatis et veritatis in vita et doctrina ut exemplo et doctrina eorum ceteri moveantur ad credendum et bene operandum. De quibus dicit christus mat. v. Vos estis sal terre et vos estis lux mundi etc. Et ideo comparat statum prelatatus et religiosorum et totius christiane religionis ad frugum mali punici siue granati per medium secti. primo multa grana sub quodam ordine aggregata et situata. Secundo quia omnia illa

De quinto cantico.

sine macula. Sed h[ic] virgo maria fuerit sep[er] tota pulchra sine macula. put[er] d[omi]n[u]m e[st] in sec[un]do cantico. et dicit[ur] in seq[ue]nti q[ue]s[ti]o[n]e: Ta[m]en ista r[ati]o n[on] euacuat difficultatem. Nam ap[osto]l[us] sc[ri]pta ad cori[nthios] .xj. de tota eccl[esi]a dicit. Desp[er]di eni[m] vos vni viro virgine[m] casta[m] exhibere xp[ist]o. It[em] ad ephe[si]os .v. dicit. q[uo]d xp[ist]us exhibuit et reddidit eccl[esi]as sp[ous]as suas n[on] hab[en]te ruga[m] neq[ue] macula[m]. Et i[tem] ad tollenda[m] huiusmodi difficultate[m] est aduert[en]du[m]. q[uo]d iste terminus tot[us]. tota. totum. q[ui]noq[ue] p[ro]notat i[n] reb[us] totalitate[m] forme. q[ui]noq[ue] totalitate[m] materie. v[er]u[m] totalitas forme domus est ip[s]a pulchra et dec[or]a figura ei[us]. Sed totalitas materie d[omi]n[us] lapides et ciner[um] et ligna et tegule. et sic domus poterit esse tota pulchra r[ati]o[n]e optie et dec[or]is forme. h[ic] b[ea]t[us] aliquam partem materialem turpes puta aliquos lapides vel lignu[m]. It[em] ergo pariter in eccl[esi]a est c[on]sideranda totalitas forme: que c[on]sistit i[n] fide articulo[rum] et g[ra]tia sacramento[rum] et ob[ser]u[ati]o[n]e p[re]cepto[rum] et varietate et suffici[en]tia graduu[m] et officio[rum]. Sec[un]do est c[on]sideranda totalitas materie q[ue] c[on]sistit i[n] multitudine et diuersitate m[em]bro[rum] ta[m] infirmo[rum] q[uam] sano[rum].

Primo ergo modo r[ati]o[n]e forme eccl[esi]a sp[ous]a xp[ist]i est tota pulchra sine aliqua macula. q[uo]d suffici[en]ter xp[ist]us decorauit ea[m] virtutibus theologali[bus]. s. fide. spe. et caritate. et sept[em] donis sp[irit]us sc[an]cti. et g[ra]tia sept[em] sacramentorum. et optima lege euangelica. et suffici[en]ti copia ministro[rum] et graduu[m] et officio[rum]. et sic nihil deficit ad pulchritudinem forme eius. Sed p[ro]pter hoc non tollitur qu[ia] eccl[esi]a h[ab]eat aliqua m[em]bra materialia turpia p[ro]p[ter] peccat[um] et infirma. nec tollit[ur] qu[ia] aliquis minister eccl[esi]e aut p[re]lat[us] possit male et indec[or]e vti officio suo. absq[ue] h[oc] q[uo]d deturpet pulchritudinem forme ip[s]ius eccl[esi]e. v[er]u[m] eccl[esi]a p[ro]pter hoc h[ab]et copia[m] pul-

chritudinis sacramento[rum] et officio[rum]. ut possit assidue mudare et pulchrefacere membra materialia que cotidie deturpan[ur] forde peccati. Et sic eccl[esi]a semp[er] e[st] tota pulchra sine macula r[ati]o[n]e forme. q[uo]d fides eccl[esi]e n[on] patitur sec[un]d[u]m aliquod falsu[m] aut mendaci[um]. nec caritas aliquod peccat[um]. nec spes aliquod terrenu[m]: quin t[er]rat in altu[m]. et sic de singulis partib[us] formalib[us] eccl[esi]e. Est aut[em] it[er]u[m] aduert[en]du[m]. q[uo]d formar[um] quedam est tota in toto: et tota in qualibet parte: sicut a[n]i[m]a intellectiua. Et quedam e[st] tota in toto: sed n[on] i[n] aliq[ua] p[ar]te. sicut forma circuli. Et quedam est tota in toto: et in aliq[ua] parte: s[ed] non in qualib[us] parte: sicut forma sensus tactus est i[n] toto a[n]i[m]ali: et eti[am] in aliq[ua] p[ar]te: s[ed] n[on] in omnib[us]. It[em] ergo e[st] dic[en]du[m] de forma eccl[esi]e q[uo]d est tota in toto corpore eccl[esi]astico: sed n[on] in qualib[us] p[ar]te et m[em]bro material[is]. s[ed] potuit repiri in virgine maria tota forma eccl[esi]e. puta fides articulo[rum] et tota g[ra]tia sacramento[rum] et ob[ser]u[ati]o[n]e p[re]cepto[rum]. et tota varietas et copia graduu[m] et dignitatu[m]. q[uo]d fuit virgo et sponsa et fecunda et euangeli[sta] et martir. put[er] fuit dictu[m] sup[er] magnificat. et sic fuit tota pulchra quo ad forma[m] eccl[esi]e. Sed diceret forsan aliquis. q[uo]d virgo maria n[on] fuit sacerdos. et p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] potuit p[re]ficere eucharistias nec ministrare alia sacramenta. et p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] h[ab]uit tota[m] pulchritudine[m] eccl[esi]e. Ad hoc responde[re]. q[uo]d h[ic] virgo maria n[on] fuerit sacerdos ad p[re]ficiendam eucharistia[m]: t[ame]n h[ab]uit aliquo equiuale[n]s et eti[am] sup[er]cedens: q[uo]d nunq[ua]m h[ab]uit aliquis sacerdos hui[us] eccl[esi]e. Nam illud id[em] corpus xp[ist]i. q[uo]d conficit sacerdos p[er] verba c[on]secrationis. c[on]fecit virgo maria in suo v[er]tre virginali ex puris sanguinib[us] suis opere sp[irit]us sc[an]cti. It[em] sicut sacerdos p[er] illa v[er]ba facit descende[re] xp[ist]u[m] in illud sacramentum ut iquit ambrosius: ita virgo maria

g

De quinto cantico.

dicēdo. Ecce ancilla dñi fiat mihi fm verbum tuū. fecit filius dei descēdere de celo et sumere illā carnē ex ea: quā consecrat sacerdos. vt inquit aug⁹. Itēz sicut xp̄s sacerdos eternus sc̄tificat fideles p̄ sacerdotes t̄porales ministrātes ecclesiastica sacramēta: ita p̄ vocē et salutationes virgīs matris sue sc̄tificauit iohānē baptistā. et illustrauit elisabeth spū p̄phético. prout dictū est in expositiōe sup magnificat. et sic p̄z qualiter tota ista ecclesia est tota pulchra sine macula quo ad formā. licet habeat aliqua. ymo multa mēbra materialia infirma et sordē p̄c̄i deturpata. et p̄z etiā qualiter virgo maria ē tota pulchra sine macula nō solus quo ad formā totas ecclesie: s̄z etiā ē tota materialiter pulchra. qz nunq̄ in eius corpore: aut aīa locus potuit inueniri p̄c̄i. vt inquit aug⁹. ī fmōe sc̄do de natiuitate virgīs. et nunq̄ fuit in tēbris: s̄z semp in luce. et nunq̄ ī nocte s̄z semp in die. vt inquit jeroni⁹. sup ps. lxxvij. Sc̄do autē dictū ē in hoc quinto cātico quō ecclesia fuit coronata. i. triūphauit de capite amana et de vertice sanir. et hermon. et de cubilib⁹ leonū et de mōtib⁹ pardoz. Et dictū est quō oīa dicta ī hoc cātico. et q̄ttuor p̄teritis principaliter significatur de virgīe maria. eo qz tūc erat principalis mēbrus ecclesie post xp̄m. Et iō est hic vidēdū quō virgo maria triumphauit de capite amana. et de vertice sanir et c. Ad cuius intellectū ē aduertēdus qz amana ē mons in sine terre p̄missiōis inter aquilonē et meridiē plenus sp̄tib⁹ Et iō interpretat̄ iniquus aut coāgustias aut p̄rimēs aut angēs: qd ē p̄p̄riū sp̄tib⁹. vñ sp̄s dī anguis ab angēdo. eo qz tortuoso circulo angit hoīem. et iniqua astucia insidiatur et iniquo et mortifero morsu mordet hoīem. Et iō ī hoc loco p̄

amana itelligit̄ diabolus sp̄s antiquus qui astu iniquo et mēdaci decepit primos parentes. Et momordit eos septuplici morsu. s. morsu p̄c̄i in aīa: et morsu venose p̄cupiscētie in carne. Et morsu mortis et incineratiōis in corpore. et specialiter momordit mulierē morsu erūpnaz ī cōceptu et partu. et morsu subiectiōis et seruitutis. qz subiicit eas sub potestate viri que ante erat cōsortia et equalis. Et hos septē morsus trāsmiserūt primi parētes ex sentētia dñi ī oēs posteros. vt p̄z gen. iij. Et sic p̄z qualiter sp̄s antiquus triumphauit de primis parētib⁹ et de suis posteris p̄ hos septē morsus. S̄z si cū caritate et attētiōe volumus cōtemplari hoc misteriū ī sacra scriptura: videbim⁹ qualiter sp̄s antiquus nō potuit mordere virginē mariā matrem xp̄i aliquo morsu illoz septē. nec p̄ p̄ns triumphauit de ip̄a ymo virgo maria triumphauit de ip̄o diabolo antiquo sp̄pente: qd sic p̄bat̄ ex sn̄ia et decreto dei in ip̄a sacra scriptura. vñ legit̄ gen. iij. qz postq̄ ex suasu sp̄pētis eua comedit fructū et dedit ex eo ad eum viro suo ambo cognouerūt se esse nudos et confusos p̄ qd derotatur cōfusio et corruptio culpe tam in corpore q̄ in aīa. Et tūc de⁹ pmulgauit sn̄iam cōtra oēs tres. s. p̄tra serpentem et oēs cōplices suos diabolos Et p̄tra euā et p̄tra adam. que quidē sententia fuit data et pmulgata fm ordinem p̄ut p̄c̄m fuerat p̄petratū. vñ qz serpens primo ex inuidia decepit mulierem. et ex inde mulier persuasit viro: vt comederet iō p̄ prius fuit lata sentētia et maledictio p̄tra serpentē. et exinde p̄tra mulierē: et vltimo cōtra virū. et totā eoz posteritatem. S̄z ante q̄ de⁹ p̄ferret et promulgaret sentētiā cōtra euam et adam cū eoz posteritate simul in sentētia data contra

De quinto cantico.

diabolū fuit virgo maria exempta et priuilegiata a comuni snia humane nature lata in primis parentibus. ymo in eadez sententia lata cōtra diabolū de^o p̄nūciāuit qualr virgo maria debebat triūphare de diabolo. et nō subici nec cōprehēdi in sententia lata p̄tra primos parētes et eoz posteritatē. vñ dixit de^o sp̄enti. **M**aledictus eris iter oīa aīantia: inimicicias ponam inter te et mulierē. et semē tuū et semen illius. ip̄a cōteret caput tuū. Et insidiaberis calcaneo eius. Deinde deus pronūciāuit et pmulgauit sniam contra mulierē dicēs. **M**ultiplicabo erumpnas tuas et p̄ceptus tuos. i. dolore paries filios et sub potestate viri eris: et ip̄e dñābitur tibi. Deinde vltio pmulgauit sniaz cōtra virū: que fuit cōis p̄tra oēs posteros vtriusqz sexus dicēs. **M**aledicta terra i ope tuo. In laborib⁹ comedes ex ea cūctis dieb⁹ vite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi. et comedes herbas fr̄e. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terrā de q̄ assumpt⁹ es: qz puluis es et in puluerē reuerteris. Ex hac triplici snia p̄ q̄ septē mala p̄tra xerūt primi parētes ex pctō et snia dei. **P**rimo fuit iflicta eis corruptio et morbus cōcupiscētie in carne et sensualitate. ex cui⁹ cōsortio aīa cōtrahit culpā origīales p̄ hoc qd̄ dixit de^o sp̄enti. Tu insidiaberis calcaneo eius. i. inficies eius carnem et sensualitatē: q̄ est calcaneū aīe. Et etiā per hoc qd̄ dixit deus ip̄i ade. **M**aledicta terra. i. maledicta caro et sensualitas in ope tuo. i. ex pctō et inbedientia et esu tibi p̄hibiti: qz spinas pcti originalis et tribulos pcti actualis germinabit tibi etc. **H**oc autē dixit. qz caro infecta p̄ solum cōsortiū in aīatione infligit pctz originale in aīa. Et postea sensualitas cor-

rupta causat et infligit pctm actuale i aīa et voluntate p̄ solū cōsensum et opatiōez. **I**te ex snia data mulieri p̄ qualr triplīcem penā incurrit mulier ex pctō. **P**rio penā erūpnarū et misie quā quelibz muliez patit omni mense ex menstruo. **S**ecūdo dolorē in pariēdo. **T**ercio subiectio nez sub potate viri. **P**er sniaz autē datā cōtra adā incurrit totū genus hūanū nō solū laborē corporales: s; etiā maledictionē et corruptionē carnis et sensualitatis: que cōtinue germinat spinas et tribulos pctoz in aīa. Et vltio incurrit resolutionē et putrefactionē et incinerationem in morte. **E**x sup̄dictis sequit^r p̄rio q̄ septē mala incurrit totū genus hūanū ex pctō primoz parētū ex snia dei: quoz quattuor sūt comūia oīb⁹ hōib⁹ vtriusqz sexus descēdentib⁹ a primis parētib⁹ per naturales generationes. s. corruptionem carnis siue morbū p̄cupiscētie. **S**ecūdo peccatū originale in aīa. **T**ercio actuale i voluntate p̄ cōsensu. **Q**uarto resolutionē in terrā et putrefactionē et incineratiōez per mortē. **S**ole autē mulieres incurrerūt penā erūpnarū in mēstruo et i cōceptu. et dolorē in partu et subiectioez viro. **E**t sic p̄ qualr diabolus sp̄ēs antiquus sup̄dictis septē morsib⁹ momordit totū genus hūanū. et p̄ p̄ns triumphauit de primis parētib⁹ et de tota eoz posteritate p̄ hos septē morsus. **S**ecūdo sequitur ex sentētia et decreto dei. q̄ virgo maria nō fuit cōprehēsa i sup̄dicta dei snia lata cōtra primos parētes et eoz posteritates. ymo ex dei decreto fuit p̄cepta et excepta a tali snia. et p̄ p̄ns sp̄ens antiqu⁹ nō triumphauit de ea. qd̄ p̄bat. nā anteq̄ ferret de^o sniam cōtra primos parentes dixit diabolo. inimicicias ponā inter te et mulierē. s; ip̄a conteret caput tuū: tūc

g. ij.

De quinto cantico.

manifestum ē. q̄ ista q̄ erat cōtrita caput serpentis nō fuit eua. q̄ ip̄a iā erat victa et cōtrita p̄ sp̄tē: ymo sibi data fuit sententia p̄ oib⁹ suis posteris. Ergo sequit̄ q̄ illa mulier q̄ erat cōtritura caput sp̄tis: erat sola virgo maria. put indifferēter tenēt cōcorditer oēs catholici doctores. ergo sequit̄ q̄ ille sp̄s antiqu⁹ nunq̄ potēat mordere virginē mariā: postq̄ per eam caput eius erat cōterēdum. Ex quo p̄ q̄ virgo maria nullo illoꝝ septem morsuū fuit p̄ sp̄tē morsa nec vulnerata. q̄ aliter nō cōtriuisset caput sp̄tis. Et sic etiā p̄ q̄ cū antiquus sp̄s triūphasset de oib⁹ alijs: tñ nō valuit triumphare de virgine maria: postq̄ nullo morsu potuit ip̄am mordere. ymo ip̄a virgo maria triumphauit de antiquo sp̄te: postq̄ cōtriuisset caput eius. Et sic p̄ qualr̄ ex sn̄ia ⁊ decreto dei fuit promulgatus triumphus virginis marie cōtra diabolum. et fuit p̄nunciata exceptio eiusdē a cōi sn̄ia alioꝝ: anteq̄ cōis sn̄ia pmulgaret̄. cuius effectus patuit postea p̄ exp̄ientia. Hec oēs doctores concordant q̄ virgo maria fuit exempta a triplici pena inflicta oib⁹ mulierib⁹. q̄ nō ex mēstruo nec coitu. s̄ ex purissimis sanguinib⁹ ope sp̄s sc̄i xp̄s cōcepit. vt p̄ luce p̄io. ⁊ sine dolore peperit ⁊ nō fuit viro subiecta. q̄ solū datus ē sibi in obsequiū ⁊ custodiam: et vt testis sue virginis. Itē oēs cōcordāt q̄ fomes carnis in ea a principio fuit extinctus vel ligatus. ⁊ oēs cōcordāt q̄ nō poterat peccare mortāl̄ nec veniāl̄. eo q̄ a principio fuit in gr̄a confirmata. Et iam tota ecclia cōiter tenet cū augustino q̄ corpus ei⁹ nō fuit in sepulchro incineratū: s̄ q̄ aīa in tertia die recupauit corpus gl̄iosus. Ex quib⁹ p̄ q̄ in his sex virgo maria nō fuit cōprehensa n̄c subiecta

comuni sentētie date ⁊ late primis partib⁹. Sed tota ecclia nō hēt aliūde vñ hoc possit excusare: nisi q̄ virgo maria ante fuit exēpta: q̄ pmulgaret̄ comunis sn̄ia eo q̄ erat p̄tritura caput sp̄tis. ne morderet eam. ergo p̄ eādeꝝ rationē et locū autoritatis cogimur dicere. q̄ virgo maria fuit exēpta a morsu pct̄i et culpe originalis: q̄ aliter nō cōtriuisset caput serpentis. et p̄ q̄ sicut p̄cedit q̄ virgo maria triumphauit de serpente quo ad sex morsus. ita triumphauit de illo. quo ad septimū morsum: q̄ est pct̄m originale. qui est primus morsus quo sp̄s mordet ⁊ sauciat boīem in aīa. Et sic p̄ qualiter virgo maria perfecte cōtriuisset caput serpentis ⁊ triūphauit de ip̄o. Et hoc est q̄ intēdebat dicere salōn in persona xp̄i dirigēs verba cātici ad virginē mariā dicens. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. q̄i dicat nulla macula peccati nec aliqua illaz septē penaz est in te que fuerūt inflite in adā ex pct̄o eius et sn̄ia dei. iō veni de libano puritatis ⁊ coronaberis. i. triumphabis de capite amana. i. de capite antiqui sp̄tis: q̄ cōtriuisti. q̄ quidē caput cōtritū et calcatum sub pede et calcaneo tuo non potuit te mordere aliquo illoꝝ septem morsuum. Quomodo autē virgo maria fuit obligata ī adā quo ad naturā: s̄ illa obligatio nō potuit trāsire ad p̄sonā p̄pter p̄uiciā sc̄ificationem sc̄am in primo instāti sui esse. eo q̄ aīa illa simul fuit creata ⁊ sc̄ificata et infusa: et sic simul fuit sc̄ificata caro cū aīa. et etiaz caro potuit sc̄ificari ante aīationē p̄ virtutē sc̄i sp̄s. Et sic p̄sona virginis nō fuit obnoxia alicui pct̄o s̄ semp fuit templū et tabernaculus sp̄s sc̄i a principio sue creatiōis. Et quō oēs autoritates sacri canonis ⁊ sacroꝝ doc/

toꝝ inducte cōtra B ppositū nō pcedūt nisi de pctō nature: iam ostēsus et declaratū fuit largo modo ī expositiōe psalmi. xlv. et sup magnificat ⁊ partiz supi⁹ ī cā tico. ij. Et iō hic nō oportet imorari: sed sufficit ostendere quō virgo maria triūphauit de capite amana. i. de pctō origiā li et actuali et veniali. et quō triūphauit de corruptiōe ⁊ fomite carnis. et de tripli ci maledictiōe et misia inflicta ceteris mulierib⁹. Ultiō triūphauit de morte qz nō potuit eam incinerare. ymo refrexit in corpus glōsum. Et sic pꝛ qualr triūphauit de capite amana. i. de capite spen tis antiqui qd cōtriuuit. Et sic non solum fuit benedicta inter oēs mulieres: s; etiā inter oēs hoies vtriusq; sexus. qz ab oī maledictiōe fuit īmunis. ymo maledictiō eue. et oīus hōius fuit cōuersa in beñdic tiōne marie. vt inquit augustin⁹. Scdo ē vidēdum quō virgo maria triūphauit de vertice sanir. Ad cuius intellectū est notāduz: qz vltra amana q̄ttuoz mōtes pugnarūt cōtra virginē mariā de quib⁹ ip̄a finalr triūphauit. s. sanir et hermon. et mōtes ⁊ cubilia leonū. et mōtes pardorum. p quos quattuoz mōtes intelliguntur q̄ttuoz potestates ⁊ pditiones hoīus qui conati sunt ipugnare virginē mariā et eius virginitatē ⁊ dignitatē. Primus mons dī sanir qd interpretat de⁹ lucerū siue sciētie. Et sic vertex sanir idē est qz al titudo siue tumor/aut elatio ⁊ faust⁹ scie pphilosophie mūdane. per qd intelligitur faustus ⁊ elatio philosophoz hui⁹ mūdi Hermon autē interpretat anathema. i. maledictio ⁊ sepatio p quē mōtē intelligit iste mundus et sollicitudo ei⁹. q̄ sepat hoies a deo. vel itelligūt oēs iudei ⁊ oēs infideles qui sunt a deo separati ⁊ maledicti. Per mōtes vero ⁊ cubilia leonum

intelliguntur reges ⁊ principes hui⁹ mū di maxime populi gētilis ⁊ infidelis. Et etiā p cubilia leonū intelliguntur templa ydoloꝝ vt patebit. Per montes hō par doꝝ in scriptura cōiter intelligūt oēs be retici. eo qz multis ⁊ falsis ⁊ fictis colo rib⁹ concinarūt ⁊ palliarūt sectas suas. ⁊ inter se varias huerūt opiniones. Quō ergo isti pugnarūt cōtra virginē mariā s; ip̄a finalr de eis triumphauit. Primo ergo oēs philosophi volētes oīa pprehē dere sub natura ⁊ de oib⁹ volentes red dere ratioēz conati sunt impugnare mi steriū incarnatiōis dicētes. īpossibile esse mulierē concipe sine viro ⁊ concipe ⁊ pa rere cū virginitate: et esse matrem dei. et deū fieri hoīem psonalr. s; finalr virgo maria de philosophis triumphauit. Nam dionisius ariopagita qui apicē ⁊ verticez ⁊ pncipatū philosophie arhenis obtine bat. credidit misteriū icarnatiōis ⁊ par tum virgalem ip̄ius marie. Et sc̄tus est fidelis ad p̄dicationem pauli cū multis alijs philosophis: vt pꝛ act. xvij. Item gregori⁹ nazarenus/et basilius/ ⁊ eusebi⁹ et augustinus/et clemēs/et dionisius ale xandrinus. ⁊ alij inumeri ex philosophis sc̄ti sunt catholici et doctores ecclie. qui oēs inumeros libros et tractatus et ser mones loculētos ediderūt de virginitate et dignitate virgis marie. Ex quo pꝛ. qz virgo maria triumphauit de vertice sanir. i. de altitudie ⁊ faustu ⁊ elatione philoso phoz. Itē scdo triumphauit de vertice her mon. i. de sollicitudie hui⁹ mūdi. Nam ī terciō anno rēnuuit huic mūdo. ⁊ fuit pre sentata in templo. et dedicata ad fructus dei vsq; ad ei⁹ desponsationē: quō simul cū voto virginitatis fuit desponsata ip̄i ioseph viro sc̄to ⁊ iusto ⁊ virgini. Et sic ambo cū virginitate ⁊ paupertate duxerūt

De quinto cantico.

vitam hūilem ⁊ paupem xpm ministrātes. Et sic p̄s qualr virgo maria triūphauit de faustu et p̄pa hui⁹ mūdi. Et triūphauit etiā de hermon. i. de anathemate ⁊ maledictione iudeoz: qui sibi ⁊ sue dignitati contradixerūt. Nam. xliij. anno post passionē xpi p̄ti fuerūt fame ꝑsumpti/ et p̄ti trucidati/ et p̄tim in captiuitatē redacti/ et ꝑ mundū disp̄si/ ⁊ ciuitas eoz simul cū regno fuit destructa et incensa. Et quia reliquie illoꝝ adhuc hodie cōtra virginē mariāz blaffemare nō cessant. iō cōtinue patiunt opp̄bria et frequētes cedes ⁊ clades et vastatiōes et expoliatiōes. Et sic p̄s qlit virgo maria triumphauit de hermon. i. d̄ anathematizatiōis et maledictis iudeis: et cōtinue triumphat de ip̄is. Itē virgo maria triumphauit de montib⁹ ⁊ cubilib⁹ leonū. i. de regib⁹ et impatorib⁹ qui ꝑ trecētos annos ⁊ vltra ꝑsicuti sūt xpianā religionē: que xpm adorant ⁊ virginē matrē suā venerantur. Nam ip̄i qui ante ꝑpter ydola ꝑsequebātur xpianos et virginem mariāz: postea ad fidē ꝑuersi deleuerūt ydola: ⁊ tēpla ydoloꝝ cōsecrauerūt in ecclias xpi et virgis marie. Et sic illa tēpla que erāt cubilia leonum sc̄fa sunt ecclie xpi ⁊ virgis marie ⁊ cubilia sc̄foꝝ. Et in cubilib⁹ vbi prius habitabāt dracones: hortus fuit viroz calami ⁊ iūci ⁊ fuit sc̄fa semita sc̄ta. n̄c fuit ibi amplius leo nec mala bestia. vt dicit ysaye. xxxv. Et sic p̄s qualr virgo maria triumphauit de cubilib⁹ leonū. i. d̄ ipatoribus et tyrānis infidelib⁹. qz finalr oēs subiecit iugo xpi: ⁊ venerātur ip̄am cū deuotione. Et cubilia leonū. i. tēpla ydoloꝝ cōsecrarūt in ecclias xpi et virgis marie: et alioꝝ sc̄foꝝ. vñ principales ecclie cōiter sunt dedicate ip̄i virgini marie ꝑ maiori pte vbiqz terraz. Itē vltio triumphauit

de mōtib⁹ pardoꝝ. i. de omni turba et prauitate hereticoꝝ. Nam in ꝑmitina ecclia frerūt ꝑ virginez mariā ebyon/ et herintus dicētes virginē mariā non esse matrē dei: s̄z puri hoīs: et iesum xpm totaliter ab ip̄a incepisse. tñ hos cōuicit beatus iohānes euāgelista ostēdēs xpm esse ab eterno fm diuinitatez: et ex maria ex tpe fm verā hūanitatē dicēs. In ꝑncipio erat x̄bū ⁊ c̄. Et x̄būz caro sc̄m est. Itē postea frerūt nestorite dicētes duas esse ꝑsonas in xpo. s. diuinā ⁊ hūanā: et ꝑ ꝑns virginez maria nō esse matrē dei: s̄z soli⁹ hoīs. S̄z oēs isti fuerūt ꝑdēpnati ꝑ eccliam ī ꝑcilio Ephesino. vbi fuit ostēsum et determinatū ꝑ sacras scripturas ī xpo esse duas naturas ī vna ꝑsona tātū ⁊ supposito. et ꝑ ꝑns virginē mariā esse verā matrem dei et hoīs. Itē manichei pugnarūt cōtra virginē mariā dicētes ip̄am nō esse matrē dei. eo qd xps nō erat verus homo nisi in apparētia. s̄z erat solus de⁹. quem cū tota sua secta cōuicit aug⁹. ꝑ multos libros et tractatus ostēdēs xpm accepisse verā carnē ex virgine maria. Et ꝑ ꝑns ip̄am esse verā matrē xpi dei et hoīs. Postea frerūt helym dius blaffemās ꝑtra ꝑpetuā virginitatē marie ⁊ dicēs qd s̄z virgo maria concepit et pepit xpm cūz integra virginitate. tñ postea genuerat alios filios ex ioseph. quem helym diū b̄tus jeronim⁹ ⁊ aug⁹. cōuicerūt ꝑ singulas inuectiuas cōtra eū. Et sic p̄s qualr virgo maria triumphauit finalr de mōtib⁹ pardoꝝ. i. de oib⁹ sectis hereticoꝝ. iō deo de ip̄a cātat ecclia. Gaude maria virgo cunctas hereses interemisti in vniuerso mūdo. Ex sup̄dictis p̄s quō virgo maria triumphauit de sup̄dictis quinqz mōtib⁹ ꝑ quos intelliguntur quinqz ꝑtates: quas ip̄a sup̄auit

De quinto cantico.

Et p̄ q̄ns virgo maria nunq̄ habitauit ī mōte amana. i. in mōte sp̄entū ymo ip̄a cōtriuuit caput antiqui sp̄entis. et p̄ q̄ns nō potuit ip̄am aliquo morſu mordere: nec h̄itauit in vertice sanir. i. in faustu et tumore mūdane philoſophie. ymo p̄ suā hūilitatem et fides meruit trāscēdere oēs mūdānā sciam et philoſophias. q̄no fuit obūbrata p̄ sp̄m sc̄m in sua annūtiatiōe et rapta vsq̄ ad terciū celus. vbi vidit archana et misteria incarnatiōis et n̄re re / dēptionis p̄fectius q̄ paulus. put dictus est sup̄ psal̄o. lxxvij. et super magnificat. Itē virgo maria nunq̄ h̄itauit ī hermō .i. in anathemate et obstinatione iudeoz nec in pompa hūi⁹ mūdi. qz rēnuēs hūc mūdū sc̄ta ē specialis ministra xp̄i. et ip̄z secuta ē sēp̄ cūz virgitate et sc̄titate et hūi litate vsq̄ ad passiōes et refreccionēs et ascēsiōnē. put dictum ē sup̄ magnificat. Itē nō h̄itauit in cubilib⁹ leonū. nec mō tib⁹ pardoz. qz oēs impatores et tyran / nos sup̄auit et oēs hereses exterminauit et interemit vt dictū est. S̄z semp̄ h̄itauit in mōte libano. i. in mōte candido. et in mōte puritatis et sc̄tatis in quo nullus serpēs nec bestia nocēs: nec aīal veneno / sum potest h̄itare. put sup̄dictū est ī sc̄do cātico. Vñ sicut mons libanus eminet sup̄ oēs illos quinq̄ mōtes sup̄dictos ī altitudie. qz ē altior et excelsior illis. et su perat eos in vbertate et fertilitate. qz cū oēs illi sint steriles. iste x̄o secūdus ger / minās arbores fructiferas et dignissimas puta cedros et huiusmōi. Itē sup̄at illos mōtes in puritate. nā cūz illi mōtes sint pleni serpētib⁹ et dracōibus et leonib⁹ et pardis et ceteris aīalib⁹ nociuis et vene / nosis. solus libanus ē liber et mūdus ab omni bestia venenosa. iō secure pascūtur in eo greges ouīū et armēta bouū. ita ergo

a simili virgo maria p̄ libanū figurata su perauit oēs sup̄dictas quinq̄ potestates. Primo in altitudie dignitatis. Sec̄do ī se / cūditate virtutū. Tercio ī puritate et mū dicia ab omni malo et vicio et pctō. Et sic virgo maria d̄z h̄itasse ī libano et sup̄asse et triūphasse de illis quinq̄ potestatibus per illos quinq̄ mōtes intellectas. ideo dicit xp̄s ad virginē matrē suā in die sue assumptiōis. Q̄ q̄ pulchra es amica mea macula nō ē in te. Veni de libano ī quo semp̄ h̄itasti p̄ excellentiam dignitatis qz mater dei. et p̄ secūditatē sc̄tatis et oīuz virtutū et gr̄az. Et p̄ puritatē et mūdiciā et imunitatē ab oī vicio et pctō et morſu et veneno antiqui sp̄entis. Et iō corona / beris et coronaz accipies: et triūphabis de capite amana. i. de antiquo sp̄ete qui te mordere non valuit. Et triūphabis de vertice sanir. i. de oī philoſophia et sc̄ia mūdāna. et hermō. i. de pōpa mūdi et a / nathemate et obstiatiōe iudeoz. et de cu / bilib⁹ leonū. i. impatoz et tyrānoz. et de mōtib⁹ pardoz. i. de temera p̄sumptiōe hereticoz. q̄i dicat. Veni de libano gr̄e ī montes aromātū sup̄ne gl̄ie et coronabe ris et coronā gl̄ie obtinebis p̄ sup̄dictis triūphis. Et sic p̄z q̄no oēs isti triumphi virginis marie possunt applicari ad duo decim dignitates eiusdē. q̄ fuerūt assigna / te in expositiōe sup̄ Magnificat: Et ideo prudēs et deuot⁹ lector non dedigneſ hic et ibi cōtemplari. Et hoc de sc̄do quesito Tercio dubitat p̄pter id qd̄ dicit sp̄o / sus ī hoc quinto cātico. i. Vulnerasti cor meuz soroz mea sp̄osa ī vno oculoꝝ tuoz. et in vno crine colli tui. Et iō vidēdū est quis ē iste oculus et crinis quo virgo ma ria vulneravit xp̄z. et q̄no potuit ip̄z vul nerare: vt descēderet d̄ celo. Ad qd̄ ē dicē dus q̄ oculus d̄z q̄i lumen occultū. Et iō

g. iiii.

De quinto cantico.

primo dicitur de oculo mentali interiori. s. de recta et occulta intentione. quas de oculo corporali et exteriori. de quo quidem oculo interiori ait saluator mathei. vi. lucerna corporis tui est oculus tuus. si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosus erit. Ex dictis saluatoris patet quod simplex et recta intentio est unus communis oculus totius hominis. quod quidem recta intentio fundatur in humilitate et simplicitate cordis. Et sic dicit augustinus. quod simplicitas et humilitas est fundamentum et origo omnium virtutum. et quasi lucerna et oculus dirigens omnes virtutes. quod quidem humilitas nascitur et provenit ex cognitione sui ipsius in homine. Nam homo cognoscens se ipsum et naturam suam miseram et fragilem et viciatam ex inobedientia et peccato primo parentum. tunc humiliatur incipit a contemptu sui usque ad amorem dei. Et videns se ita fragilem et penam ad peccatum non despiciet proximum. immo miserebitur fragilitati ipsius proximi. Et in hoc consistit vera humilitas. s. incipiendo a contemptu sui usque ad amorem dei et proximi. Que quidem humilitas nascitur in homine ex cognitione sui ipsius. sicut superbia per oppositum nascitur ex inconsideratione sui ipsius. Quia si quis consideraret et cognosceret se ipsum non esset superbus: sed humilis. Et ideo dicit iuvenalis et omnes philosophi et poete quod hoc verbum. Cognosce te ipsum. descendit de celo in lamina aurea scriptum in templo apollinis. Et sic dicit etiam augustinus. quod sic superbia que est inicium omnis peccati: est prima suggestio diaboli. ita humilitas que est inicium omnis virtutis est primum donum dei. Et sic patet qualiter humilitas in homine est quidam communis oculus dirigens omnes virtutes. quod castitas sine humilitate nihil potest. ut inquit gregorius. Potest etiam dici quod duplex est oculus interior hominis. s. oculus rectus et simplex et humilis. et iste dicitur oculus

dexter: quo homo iustus omnia recte respicit. Alter autem dicitur oculus sinister: quo homo nequam omnia superbe et ficte et fraudulenter videt. Et ideo virgo maria non vulneravit christum oculo sinistro: sed oculo dextero. s. humilitatis et simplicitatis: ut faceret ipsum de celo in terram descendere. Item etiam est advertendum quod quolibet virtus dicitur quidam oculus anime. nam iusticia est quidam oculus quo anima omnia recte iudicat et videt et operatur omnia iusta. Et fortitudo est oculus: quo omnia fortia videt et aggredivit. Et temperantia est oculus quo anima omnes delectationes temperate videt: et omnia caste videt. Sed humilitas est illa virtus et oculus: qui omnes virtutes dirigit et retrahit a superbia. Et ideo humilitas est tanta perfectionis. quod non solum est amabilis et acceptabilis deo: sed etiam omnibus hominibus. Sed quod iste oculus humilitatis perfectius fuit in virgine maria. quam in aliqua alia creatura. ideo oculus humilitatis virginis marie intantum vulneravit filium dei. quod fecit ipsum descendere de celo in uterum eius et sumere carnem ex ea quomodo dixit. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et ideo dixit maria in suo cantico. Quia respexit humilitatem ancille sue. Ecce enim ex hoc beatas medicent omnes generationes. ut patet luce primo. Et sic patet quod inter alios oculos virtutum virginis marie oculus humilitatis fuit ille qui vulneravit cor ipsius filii dei: ut descenderet de celo in uterum eius. Sed est iterum advertendum secundum augustinum: quod sicut humilitas est origo et radix et oculus omnium virtutum ita pariter caritas est forma et ultima perfectio earumdem. quod nulla virtus theologalis aut moralis est meritoria: nisi fuerit informata caritate. Et sic omnis vera virtus incipit ab humilitate: et finit in caritate. Et ideo ostendit augustinus. v. de civitate dei quod apud romanos et universalem omnes gentes nulla fuit vera virtus moralis. eo quod in eis nulla

fuit vera hūilitas: nec caritas. s; hono-
 ambicio: et glie cupiditas. Sed q; virtu-
 tes sunt ornat⁹ animi. vt inquit Cicero.
 vñ sicut crines ornāt collū pulchre muli-
 eris: ita virtutes ornāt animū. Et iō sa-
 lomon i hoc loco p crinē colli spōse itelli-
 git virtutes: q; ornabāt virginē mariam.
 Et p collū itelligit ip̄as virgīez mariā: q;
 dī collū toti⁹ corporis ecclīastici. Hāz si-
 cut i corpore hūano imēdiate post caput
 ⁊ s; capite collocat collū: p qd a capite i
 oīa mēbra iferiora descēdit oīs sensus et
 mot⁹ et vita: ita piter i corpore ecclīasti-
 co x̄go maria collocat imēdiate post x̄p̄s
 p quā a x̄p̄o descēdunt ad nos oīa dona
 gr̄az intercessiue. put ē mediatrix inter
 nos ⁊ x̄p̄s filiū suū ⁊ caput n̄m. Sicut
 fuit declaratū i expositione sup magnifi-
 cat. Et iō q; iter crines virtutū q; descen-
 dūt a capite n̄o x̄p̄o: ⁊ ornāt collū virgi-
 nis. caritas dī pncipalis ⁊ forma oīum.
 Ideo dicit sponsus. q; sicut spōsa vulne-
 rāuit cor ei⁹ in vno oculo. s. hūilitatis: ita
 vulnerāuit cor ei⁹ in vno crine colli ei⁹ q;
 fuit crinis caritatis. Et sic asserit x̄p̄s q; hūi-
 litas ⁊ caritas virgīs marie vulneraue-
 rūt cor ei⁹. ⁊ fecerūt ip̄m descēdere de ce-
 lo i terrā ⁊ i vterū ei⁹. q; excelsus dñs: ⁊
 hūilia respicit. et alta a longe cognoscit.
 psal. c. xxxvj. S; tūc ifgit maior dif-
 ficultas et maius dubiū. Hāz si hūilitas
 dat a solo deo: et caritas cū ceteris virtu-
 tib⁹ descēdūt a solo x̄p̄o capite n̄o. ⁊ or-
 narūt virginē mariā. sicut crines descen-
 dētes a capite ornāt collū. ergo quō iste
 virtutes potuerūt vulnerare et mouere
 filiū dei ad veniēdū in carnē. si virgo ma-
 ria nō habuit has virtutes a se nec ex na-
 tura sui: s; fuerūt sibi largite ex gr̄a x̄p̄i.
 Ad hoc r̄ndet sicut dcm ē super ma-
 gnificat. q; fili⁹ dei non respexit hūilitatē

cū ceteris virtutib⁹ in maria tanq; formas
 efficientē: sed tanq; formā disponentē. vt
 a deo diligere: et vt ei⁹ mater efficere.
 sicut aurifex facit anullū: et celat gēmas
 p̄ciosas i eo. Et sic diligit anullū ⁊ magni
 pēdit ip̄s ppter lapidē p̄ciosū: q; in ip̄o
 celauit. ita pariter de⁹ creauit virginem
 mariā et in creādo omni genere virtutū
 ornavit ⁊ decorauit: ⁊ suffiēter disposuit.
 vt esset digna fieri mater dei: vt ex ipsa
 carnē assumeret. Et sic x̄p̄s respexit i vir-
 gine matre sua: ⁊ dilexit hūilitatē ⁊ cari-
 tatē. et cetera bona spūalia: que a p̄mo
 instāti sue creatiois in ea plātavit. Et sic
 ista hūilitas casta siue humilis virginitas
 fuit vn⁹ oculus: et caritas vn⁹ crinis. qui-
 bus virgo maria vulnerāuit cor x̄p̄i spō-
 si sui. vt descēderet i vterū ei⁹. Ex quo p; q;
 virgo maria prius fuit sponsa x̄p̄i: q; ma-
 ter. Hā a pncipio sui esse fuit spōsa orna-
 ta monilib⁹ sup̄dictis. s; postea i decimo
 tercio anno facta ē mater ei⁹ p misterium
 incarnatiois. Et hoc de tercio quesito: et
 toto quinto cantico.

Incipit sextū canticū.

**Urge aquilo et ve-
 ni auster. Derfla-
 bortum meum.**

**Et fluent aromata illius.
 Veniat dilectus meus in
 bortum suū. Et comedat
 fructum pomorum suorū.
 Veni in hortū meūz soror
 mea sponsa. Messui myr-
 rhā meā cū arōatib⁹ meis
 Comedi fauum cum melle**

De sexto cantico.

meo Et bibi vinuz meum
cum lacte meo.

Comedite amici et bibite
Et inebriamini carissimi.

Ego dormio et cor meum
vigilat.

Gloria dilecti mei pulsantis.

Aperi mihi soror mea.

Amica mea colūba mea

Immaculata mea Quia
caput meū plenuz est rore

Et cicini mei guttis noctiū.

Expoliaui me tunica mea

Quomodo induar illa.

Lani pedes meos

Quomodo inquinabo eos.

Dilectus meus misit ma
num suam per foramen

Et venter meus intremuit
ad tactum eius.

Surrexi vt aperirez dilec
to meo.

Manus mee stillauerunt
myrrham Et digiti mei

pleni myrrha probatissima.

Uessulum hostij mei ape
rui dilecto meo At ille de
clinauerat atqz trāsierat.

Anima mea liquefacta ē

Et dilectus locutus ē.

Quesiui et nō inueni illuz
Locaui et nō rēspōdit mihi.

Inuenerūt me custodes

Qui circuierunt ciuitatē.

Perusserunt me

Et vulnerauerunt me

Tulerunt pallium meū

Custodes murorum.

Urge aquilo et ve

ni auster. Hoc est canticū sex
tum in quo salon cātat et ex
plicat mortē et passionē xp̄i.

unde habent virtutē et efficaciam et originē
oīa ecclīastica sacramēta et oīa ornamēta
et bona spūalia: quib⁹ xp̄s ornavit et do/
tauit et decorauit ecclīā sponsas suā put
salon prouidit in spū p mortem moysi.

Ad cuius intellectū est notādū put le
gitur deuter. xxxiij. et xxxiiii. q postq̄
moyses cominatus fuerat maledictionē
et punitionē obstinatis filijs isrl fm car/
nē. qui xp̄m erāt crucifixuri: et i eadē pfi
dia pmāsurū. Ascēdit in mōtē abarim et
cōsiderādo illaz terrā puidit i spū totam
futurā dispositionē et multiplicationem
ecclīe et filioꝝ isrl fm sp̄m et pmissiones
p xp̄m ex duodecim aplis regenerandoꝝ.
Et sic beñdixit filijs isrl fm sp̄m et pmis
sionē. Et postea mortu⁹ est moyses i illo
mōte. et sepelluit eū dñs p angelū suum
michaelē. vt dī in canoica. jude. n̄c ampli
us inuētū ē corp⁹ ei⁹. n̄c aliquis nouit ip̄s
vsqz i presentē diē. Et iō fleuerūt eū filij
isrl. xxx. dieb⁹. per qd̄ misterii puidit sa/
lomō in spū: qualr xp̄s p moysen figura
tus. primo debebat p̄nūtiare et com̄ari
iudeis crucifixorib⁹ suis et obstinatis su

De sexto cantico.

turā dānationē et punitiones. put fecit mathei. xxij. et. xxij. et. xxij. Et postea benedicere ecclie sue. s. aploꝝ et disciploꝝ et oīus fideiū futuroꝝ. put fecit. jo. xiiij caplo. vsq3 ad. xvij. inclusiue. Postea de bebat ascēdere in mōtes crucis: et ibi pro oib⁹ nob realr mori. et in sepulchro sepe liri. cui⁹ corp⁹ de cetero nemo mortale et passibile poterat videre. q3 postq̄ frexit amplius nō moritur. n̄c mors sibi vltra dñabit. Item p̄uidit i spū qualr tota ecclia aploꝝ et muliez debebat facere magnū plāctū sup mortē xp̄i. et querere eū in sepulchro: s3 nō amplius ip̄m mortale repire sicut fc̄s ē. put referūt oēs euāgeliste. Oīa ergo ista p̄uidēs salon in spū fecit hoc sextū cāticū. in quo introducit xp̄m cātātem et explicātes misteriu3 sue passiōis et mortis. Duo ergo facit salomō in hoc cātico. Nā primo itroducit xp̄m explicāte suā passiōē. Sc̄do itroducit eccliam discipuloꝝ et muliez deflētē passiōē sp̄si sui xp̄i. et querētē ip̄m in sepulchro. ibi. Surrexi: vt aperire dilecto meo. Quātū ad primū ē valde notādū q̄ salon p̄siderat xp̄m redēptōrē tanq̄ vnū corpus aromaticū. siue tanq̄ vnā apotecā siue tanq̄ vnū hortū plenu arborib⁹ et plantis aromaticis. qui q̄des hortus p̄trarijs ventis passiōis agitatus emisit diuersos odores preciosissimos ex quib⁹ fuerūt p̄fecta preciosissima vnguentā ad sanāda vulnera pctōꝝ. S3 q3 odor est valde diffusiuus et multiplicatiu⁹ put dicit comētator in sc̄do de aīa. q3 vultures vltra mille miliaria venerūt ad corpora mortuoꝝ i bello troyano sentiētes de longinquo odorem eoꝝ. iō tāte virtutis fuit odor xp̄i: q̄ p̄ q̄ttuoꝝ mille ānos ante eius aduētū oēs p̄es ve. te. sentierūt eius odorē. Et sic adā et abel et noe

et oēs posteri fideles iā currebāt ad xp̄m p̄ odorē fidei ip̄i. put dictū est i p̄mo cātico. Itē sc̄do ē etiā cū fide et caritate aduertēdu3 fm̄ augustinum sup. jo. et sup gen. q̄ sicut tota eua erat virtualr in illa costa adē infra ip̄m adā anteq̄ formaret et exiret de latere ei⁹ in mulierē: ita pariter tota ecclia erat virtualr in corpore et vētre xp̄i ante passiōē. que postea exiuit de latere xp̄i: quando miles aperuit ip̄m et exiuit sanguis et aqua vñ hñt virtutes et efficaciaz oīa eccliaistica sacramēta. Et sic asserit aug⁹. q̄ tota ecclia erat virtualiter in corpore xp̄i: et exiuit realr de latere eius p̄ mortē et passiōē. S3 cū ista ecclia sponsa xp̄i dicat⁹ hortus cōclusus et fons signat⁹. et hort⁹ i quo crescūt et germinant poma et aromata eccliaistica. Est ergo dicēdū q̄ tot⁹ iste hort⁹ aromatū virtualr ē i corpore xp̄i ante mortē et passiōē: s3 p̄ talē mortē et passiōē iste hort⁹ emisit et expirauit odores. et aromata fructuū et eccliaisticoꝝ sacramentoꝝ a dextera. Ex quib⁹ aromatib⁹ p̄stat formalit ecclia put dcfm̄ ē. S3 sicut arbores aromaticae nō emittūt odorē nisi q̄no cōtrarijs ventis agitant⁹: Itā p̄ corp⁹ xp̄i in quo virtualit cōtinebant⁹ aromata eccliaistica noluit illa emittere nisi valde agitatū ictib⁹ et vulnerib⁹ p̄cussū. Unde arbor myrrhe duob⁹ modis distillat liquorem suū. vno mō in mēse martij et aplis q̄no agitat⁹ vētis p̄ijs. et illa d̄r myrrha p̄ma sed pauca. Sed postea agricolae faciūt incisurā in cortice latis illi⁹ arboris: et tūc emanat myrrha copiosa. Itā p̄ fuit in passiōe xp̄i. nā p̄mo iudei et gētiles tanq̄ venti p̄ijs agitarūt et p̄cusserūt et flagellarunt corp⁹ xp̄i. et tunc ille sanguis flagelloꝝ et etiā clauoꝝ fuit q̄si myrrha p̄ma. sed postea miles apuit lancea latius

De sexto cantico.

xpi. et tunc exiuit copiose sanguis et aqua quasi myrrha secunda in medellaz et salutes oium peccatorum. Et ideo in hoc libro semper per myrrhas intelligitur sanguis et passio xpi. Et sic etiam per oia alia aromata hic memorata. Inter autem est aduertendum secundum augustinum et magistrum primi sententiarum distinctione vltima. quod quattuor voluntates concurrerunt in mortem et passionem xpi. scilicet voluntas bona dei patris. qui propter nimiam caritatem qua dilexit nos. misit filium in similitudinem carnis peccati. ut daretur peccatum nostrum in carne ad. ro. viij. Secunda fuit mala voluntas iudeorum. qui ex inuidia et malicia occiderunt eum. ne regnaret super eos: et ne perderent locum et gentes ioh. xj. Tercia fuit bona voluntas patriarcharum et prophetarum et oium fidelium veteris testamenti petentium christum: ut veniret in carnes ad liberandum genus humanum. ut patet per totum discursum legis et prophetarum. et patuit in primo cantico. Quarta fuit bona voluntas xpi qui sponte tradidit semetipsum pro nobis. primo ut placeret et obediret deo patri. ut patet mat. xxvj. et luce. xxij. cum dixit patri. Fiat voluntas tua. secundo ut toti generi humano subueniret: et ipse liberaret. ut ipse dicit. ioh. x. Animam meam pono pro ouibus meis. Et sic dicit augustinus. quod bona voluntas patris et filij. et eorum oium fidelium fuit completa per malam voluntatem iudeorum. Sed mala voluntas iudeorum dicitur contraria voluntati patris et filij et fidelium quantum ad intentionem et finem. ideo iste voluntates. scilicet dei patris et iudeorum designantur per duos ventos contrarios. scilicet per aquilonem et austrum. Quattuor ergo venti. id est quattuor voluntates designate per quattuor ventos perflauerunt et agitauerunt hortum xpi ut flueret et expiraret aromata passionis eius ad nostras salutem. quod quattuor voluntates designantur per quattuor ventos. Nam per aquilonem designatur mala et frigida et atrox et inuidia voluntas iude-

orum. Et per austrum designatur voluntas patris Et per orientale ventum designatur voluntas filij Et per occidentale designatur voluntas oium fidelium. Et has quattuor voluntates concurrentes ad passionem xpi explicat salomon per christum in hac prima parte. vnde ait. O aquilo. id est aspa et frigida voluntas iudeorum per defectum caritatis surge cum impetu: et violentia contra me. Et o tu auister. id est benigna et caritativa voluntas patris veni et simul cum aquilone perfla et agita hortum meum. id est corpus meum per mortem et passionem. Et fluat et expirent et emanent aromata illius per vulnera flagellorum et clauorum et lancee in virtutem et efficaciam sacramentorum. Et nota quod in hac locutione explicatur spontanea voluntas xpi filij patris quod excitat voluntatem patris et iudeorum ut surgant et veniant ad perflandum hortum eius. vnde christus voluntarie et sponte se obtulit iudeis quando dixit apostolis Ecce ascendo hierosolimam et filius hominis tradetur. Inter quando dixit iudeis. quem queritis: ego sum: si ergo me queritis finite hos abire. Inter tunc se sponte obtulit patri quando dixit. Fiat voluntas tua. Et sic patet triplex voluntas. Sed quarta. scilicet voluntas oium fidelium veteris testamenti. explicatur cum subdit in persona sponse. Veniat dilectus meus in hortum suum Unde sponsa. id est tota ecclesia fidelium veteris testamenti. usque ad zachariam et symeonem et ioseph et virginem mariam inclusive cum magno desiderio vocat christum ut veniat in hortum passionis et colligat et comedat et gustet fructum sue passionis ad fideles reficiendos et viuificandos et nutriendos. Dicit ergo sponsa. Veniat dilectus meus in hortum suum. id est sue passionis. ut comedat fructum pomorum suorum. scilicet recipiat alapas et flagella et vulnera. quasi dicat. sicut adam comedit pomum ligni prohibiti in horto paradisi in principium totius generis humani. Ita veniat dilectus

De sexto cantico.

me^o in hortu passiois. et comedat fructu pomoz sue passiois in salute oizu creden tiu. Deinde cu dicit. Veni i hortu meu soroz mea sponsa. Hic ponit gratiosa sponsi rnsio annuentis votis et petitiõis b^o sponse. Unde e aduertendu q tota passio xpi fuit act^o iustitie et punitiois p pctõ pmoz pentuz et raptu cibi phibiti quem rapuerut in orto paradisi cõtra voluntate dei: qui quide fruct^o lz eis vi sus fuerit pulcher et dulcis. tñ nob fuit fetidus et amarus: inqntu corrupit totu genus huani. Et io xps qui voluit supra re diabolu: nõ sola potetia: s; vera iusti cia: voluit i se p nb luere et pati pena il li pcti. et qd nõ rapuit voluit exsoluere. An sicut adas in orto paradisi comisit crimen: ita xps expiator illi^o sceleris vo luit intrare hortu getsemani. et ibi ora uuit p adã et oib^o suis posteris. et ibi vo luit capi: et ligari: et trahi: et pcuti per mi nistros potificu. It qz adã extedit man^o ad arborẽ et rapuit fructuz phibitus. ita xps extedit manus et brachia i arborem crucis. et ibi fuit manib^o et pedib^o cõcla uatus et lancea pcutus. Ites adã come dit pomu dulce ad vascẽduz. s; xps bibit acetu myrrhatu et amarissimum i cruce. Sed lz illa passio fuerit xpo amarissima sicut myrrha. tñ fuit nb dulcissima sicut mel quo ad effectũ. et fuit odorifera: sicut oia aromata pfortatiua: et iebriatiua: si cut vinu et nutritiua: sicut lac. Et io po nuntur hic et memorantur sex liquozes qui b^o passio xpi cõparat quo ad effectũ: que facit in nb. s. myrrha. et cetera aromata et fauus cu melle: et vinu cu lacte. An lz myrrha sit amara. tñ e maloz humoruz purgatiua. et a corruptioe pfluatiua: ita passio xpi lz fuerit sibi amara et dolorosa tñ fuit maloz huoz nri pcti purgatiua:

et a sua corruptioe pfluatiua. et B p xtu te qz ptulit baptismo ad purgandu pctz originale et penie ad purgandu actuale et veiale. Et e pfluatiua a corruptioe p sac/ metu pfirmatiois. et sic paio xpi fuit sic myrrha q distillat ex latere illi^o arboris. Itẽ sicut oia aromata licet semel sint ex arboze collecta: tñ semp expirant et rdo let odore suauissimu. Ita pit paio xpi lz semel fuerit fcta et collecta ex arboze cru cis: tñ semp rdolet et emittit suauissimu odore aromaticu et distillat suuz sapore dulcissimu sicut fau^o et sic mel. Est ergo nobis paio xpi p xtu te qua ptulit sacra mentis purgatiua sicut myrrha odorife ra sicut oia aromata: et distillatiua vir tutis sicut fau^o: et dulcissima sicut mel: et cõfortatiua et inebriatiua sicut vinuz: et nutritiua sicut lac: maxie p sacramentum eucharistie. Hos autẽ fruct^o dicit xps se colligisse ex orto paionis et comedisse et gustasse in arboze crucis. Dicit ergo x^o o ecclia soroz mea p assumptionẽ huani tatis. et sponsa mea p mysticã unione et i fide despõsationẽ. Iã veni in hortu meuz hui^o pegrinatõis et passiois. et in hortuz orõnis vt anuerẽ votis et clamorib^o tuis quib^o ab inicio mundi me vocasti p patri archas et pphetas et fideles ve. te. Et iã mellui myrrhã mee passiois cu aromati b^o meis. i. cu odoriferis effectib^o et xtu ti b^o mee passionis. et iã comedi fauu cum melle meo oib^o fidelibus dulcissimo. Et iam bibi vinum vobis confortatiuu cum lacte meo ad uraz nutritioe et refectionẽ. Comedite ergo amici hunc fauu mellis: qd p vob parauit. Et bibite et iebriamini hoc vino caritatis et virtutis inebriatiue et nutritiue: qz huc cibũ et potũ desidera runt oes pziarche et pphete et oes fideles veteris testamẽti. quez cibuz et potuz nõ

De sexto cantico.

potuit dare moyses: nec lex p̄ ip̄m data. quē cibuz nō poteratis recipere nisi p̄ mortem et passionē meā. Quā ergo est tēp̄ recipiēdi istuz cibū et potū ex mea passione manātes. q̄ ego dormio somno mortis. tñ cor meū vigilat in v̄a redēptiōe. vñ lz videatis me vere mortuū in cruce et i sepulchro: tñ cor meū. i. aīa mea vigilat. q̄ descēdit ad inferos ad p̄dēnandū diabolum: et libandos sc̄os p̄res et fideles. Unde nota. q̄ lz xp̄s p̄deret mortuus i cruce et jaceret i sepulchro. tñ semp vigilabat in exercēdo opa n̄re redēptiōis. nā aīa ei⁹ vnita cū x̄bo iudicabat diabolum in inferno discutiēdo et examinādo causam n̄ram. Et corp⁹ eius vnitū eidē x̄bo semp distillabat virtutē. et merita illi⁹ passionis ad n̄ram salutē. Et distillabat virtutē sacramētoꝝ. nā post emissionē sp̄us miles lancea aperuit latus ei⁹: vñ exiuit sanguis et aqua i remissionē et p̄ciū pctōrū et virtutem sacramētoꝝ. Et sic lz xp̄s esset vere mortuus. tñ cor eius semp vigilabat exercēdo opa n̄re redēptiōis. vnde mors ei⁹ dicta est dormitio p̄pter facilitatē refrectiōis et euigilationis. Itē xp̄s dicebat se i illa morte dormire p̄pter firmā sp̄em refrectiōis. Et dicebat se vigilare p̄pter cōtinuū exercitiū et vnicū actū n̄re redēptiōis. q̄ dū eēt iā mortu⁹ fuit i latere vulneratus. vñ exiuit p̄ciū n̄re redēptiōis. Et sic vigilabat i n̄ra redēptiōe nō solū quo ad aīas: s̄ et iā quo ad corp⁹.

Unde notandū q̄ totā istā cantilenā cantavit et oīa ista verba dixit x̄s in cruce et oīa ista x̄ba audierunt virgo maria et iohannes euangelista qui erant ibi iuxta crucez tanq̄ p̄curatores p̄ totā eccl̄ia et et magdalena et alie mulieres q̄ erant nō longe a cruce. Nā cū x̄s dixit. citio: vocabat oēs fideles cum magno desiderio ad

gustandū fructuz sue passionis ut inquit aug⁹: Ideo sp̄osa audiēs vocē xp̄i vocantis eam de cruce ad gustandū fructū sue paionis dicit. Vox dilecti mei pulsatis. i. audita ē mihi vox dilecti mei pulsantis ad hostiū meuz. Ad cui⁹ intellectum ē notandū q̄ salon cōpat i hac pte sollicitudinē xp̄i in n̄ra redēptiōe ad sollicitudinē sp̄osi et amantis tēporalis erga suā sponsam siue amasiā. Nā p̄suetudo ē amatiū in nocte dū ceteri dormiūt venire ad hostiū sp̄ose. et ibi cātare et exponere amorem suū et laborē et dolorē quē patitur et sustinet amore ei⁹. ymo ponit manū p̄ fenestrā pulsando et faciēdo signū i fra dormiū ut ip̄m audiat sp̄osa. Et si sp̄osa diligit eū p̄patiēs sibi surgit a lecto. ut aperiat sibi. et p̄fabulēf adinuicē et reddat sibi vicē amoris. ita ergo pariter fecit xp̄s sponsus noster i n̄ra redēptiōe. Nā dū nos essem⁹ in lecto tenebrarū et pctōꝝ et ignorantie et in nocte cerimonialium et sup̄stitiōis gētilitatis: venit de celo i trās et p̄ tres annos pulsavit ad hostiū n̄m cantando doctrinā euangelicā. Et tandem venit ad hostiū crucis p̄ qd̄ itram⁹ i istaz eccl̄iā p̄ grām et ibi posuit manū suam p̄ foramen quando ibi fuit conclauatus et lancea percussus. et ibi vocando nos ad fidem et gratiam et fructū sue passionis cātavit istā cātilenā: quā salon explicat in hoc loco. i. quo cātico xp̄s explicat labores et dolores quos p̄ nob sustinuit et passus est. Et explicavit amorē quē gerebat erga eccl̄iam sp̄osam suā. Et h̄ explicavit p̄ septē x̄ba: que dixit p̄dēdo i cruce. Hely hely. lamatzabatani. i. de⁹ de⁹ me⁹ ut quid dereliquisti me. i. q̄re dereliquisti mēbra mea. et totū genus hūanuz p̄ tot t̄pora i p̄tate diaboli p̄pter pct̄z ip̄i adā

57
De sexto cantico.

Et quere me dereliquisti in parte iudeorum. ut
et patiaris pro peccato omnium hominum. Sed et verbum
dixit ad patrem pro omnibus peccatoribus dicens. pa-
ter ignosce his qui nesciunt quod faciunt. Ter-
cium verbum dixit ad latronem pedentem et veni-
am petentem dicens. Amen dico tibi hodie me-
cum eris in paradiso. Quod quidem verbum di-
xit omnibus penitentibus. Quartum verbum di-
xit ad matrem dicens. Mulier ecce filius
tuus. et ad discipulum ecce mater tua. ubi
non appellavit eam matrem: sed mulierem ad ostem-
dendum quod Christus patiebatur ibi tanquam persona co-
munis et caput ecclesie. Et sic virgo maria
erat membrum Christi. Et per omnes ita patiebatur pro
ea sicut pro ceteris. Nam illa gratia qua virgo
maria fuit sanctificata in primo instanti sui esse
per quam fuit preservata ab originali peccato: tra-
xit virtutem ex passione Christi. Ideo virgo ma-
ria fuit vere redempta et perfectius quam ceteri
sicut dictum fuit in expositione psalmi. xlv.
Et super magnificat. Et ideo Christus in cruce non
appellavit eam matrem: sed mulierem tanquam me-
brum ecclesie cum ceteris redemptum. Quintum ver-
bum fuit. Sicio. Per quod verbum ostendit Christus
desiderium salutis et redemptionis omnium nostrum
Et sic per tale verbum vocabatur omnes ad partici-
panda sua passionem ut inquit augustinus. Et sic
in hoc verbo includitur totum istud canticum ut
videbitur. Sextum verbum quod dixit: fuit. Consu-
matum est. Per quod ostendit Christus quod omnia miste-
ria et promissa patriarcharum. et dicta omnium pro-
phetarum erant in eo completa et verificata. Et
per omnes quod iam fecerat debitum suum quo ad pas-
sionem et nostram redemptionem animarum. quod non re-
stabat nisi resurrectio quo ad redemptionem
corporum. Septimum et ultimum verbum fuit
quod dixit. In manus tuas commendo spiritum
meum. Ubi commendavit etiam patri animas omnium
fidelium et credentium. Sed cum postea subdit
Redemisti me domine deus veritatis. loquitur in per-
sona membrorum. quod Christus in capite non fuit re-

deceptor: sed redemptor suorum membrorum. Sed ap-
pellat patrem redemptorem in quantum acceptavit
passionem filii in precium nostre redemptionis. ut
dictum est psalmo. xvij. et. xxx. Et sic Christus dic-
tis suspensis verbis expiravit et emisit spiritum
ubi fuit ostensa vera mors eius. Hec ergo
septem verba fuerunt illud canticum quod Christus can-
tauit in cruce ad hostium spiritum: Quod quidem
canticum audiuit beata virgo maria et Johan-
nes stantes iuxta crucem in persona totius ecclesie
Que quidem verba intraverunt per foramen et
fenestram anime virginis marie. et pulsaverunt
animam eius et pertransierunt et vulne-
raverunt eam tanquam gladius et commove-
runt omnia viscera eius sicut preloquetur sibi symeon
Hoc ergo misterium explicat salomon in perso-
na Christi in hoc cantico. Unde ait. quod dum
Christus sponsus diceret verba suspensa pulsan-
do in cruce ad hostium humane nature vocato
eam. tunc sponsa iacens in lecto doloris et
meroris. dixit intra se. Audita est mihi vox
dilecti mei ad hostium pulsanis. Sed dum
ipsa surgebat ad capiendum: tunc ipse sponsus
semper continuabat suum canticum et verba dicens
de cruce. Api mihi soror mea: amica mea:
columba mea. Et appellat humanam naturam
sororem. in quantum ex ea assumpsit carnem in
unitate suppositi. et appellat amicam. quia
maioris amicitiam et caritatem non potuit sibi
ostendere quam pati pro ea. Et appellat eam colu-
bam: in quantum per suam passionem reddidit eam
pulchram non habentem rugam neque maculam
ut dicitur in cantico precedenti. Dicit ergo
api mihi portas infidelitatis et tenebrarum
et recipe me per fidem et efficiaris amica et
columba: quod propter te descendi de celo et per-
egrinat sum et pambulavi terram cum fame
et siti et multis laboribus: ut queream ovem per-
ditam. et finaliter in fine peregrinationis sui
captus in hortu et ligatus et per tres tractus
et per totam istam noctem afflictus amore tui. et

De sexto cantico.

ductus ad domum anne ubi recepi alapa
 et multa opprobria et conuicia. Et exinde
 ad domum cayphe. ubi fui percussus in facie
 et sputus. et contumeliosus affectus. Et deinde
 fui ductus ad domum pilate: et ibi flagellatus.
 Et sic dedi corpus meum percussibus et genas
 meas vellentibus. Et amore tui faciem meam
 non auerti ab increpantibus et sputantibus in me.
 Et ideo apertum mihi: quia caput meum plenum est
 rore sudoris et sanguinis ex ictibus et percus-
 sionibus. Et circini. id est capilli mei pleni sunt
 guttis nocturnis. quasi dicat sicut amasi et spiritus
 meus patitur rorem et pluuia vigilando ad
 hostium et fores spiritose: ita ego querendo spiritum
 sanctum meum per totam illam noctem passus sum plu-
 uiam alapa et ictuum et percussionum et sputo-
 rum et flagello. Et sic caput meum plenum est
 rore. id est sudore. et capilli mei guttis nocturnis
 que solent cadere in nocte super capillos
 amatiuum. Et appellat christus omnia illa flagella
 et conuicia guttas nocturnas. eo quia tanta iudei quam
 milites pilate affligentes christum erant in noc-
 te tenebrarum. Ideo dixit eis. Hec est hora
 vestra et potestas tenebrarum. Nam iudei erant
 obtenebrati per inuidias et malitiam. gentiles
 vero per ignorantiam negationis. Et sic omnes am-
 bulabant in nocte tenebrarum. Et sic non solum
 affligebant christum in illa nocte temporis: sed etiam
 in nocte peccatorum et tenebrarum. sed quia christus post
 tot afflictiones quas passus fuerat in nocte
 fuit in meridie crucifixus: et in latere percus-
 sus: et vere mortuus: quia anima fuit corpore
 expoliata. ideo subdit. Expoliam tunica
 mea. scilicet tunica corporis: quia corpus deum fuit
 ab anima in cruce separatum: et destitutum. et
 anima descendit ad inferos ad sanctos patres et fi-
 deles omnes liberandos. Sed quia tale corpus ex-
 poliauit: ut nostram mortem destrueret. ideo in
 resurrectione recuperauit corpus immortale et
 impassibile. et sic non recuperauit mortalita-
 tes. nec alios defectus corporales et huma-

nos. quia omnia illa manserunt in sepulchro cum
 omnibus ceremonialibus incinerata. Et sic christus
 in cruce non solum exiuit et expoliauit cor-
 pus ab anima: sed per amplius tunicam mortalita-
 tis et passibilitatis et tunicam grauem omnium ce-
 rimonialium et legalium: quia omnia ista fuerunt
 mortua et crucifixa cum christo. ut inquit apostolus
 ad colos. ij. De hac ergo tunica legali. et
 de tunica mortalitatis et passibilitatis di-
 cit. Quomodo induar illa: quasi dicat. nullo mo-
 do. quia nunquam amplius induar tunica morta-
 litatis. quia christus amplius non morietur: nec mors illi
 ultra dominabitur. Hec amplius induar tunica
 ceremonialium et legalium. quia iam est rupta et
 putrefacta: et mansit incinerata in sepul-
 chro. quia pascha iudeorum fuit mortuum cum
 omnibus legalibus. et crucifixum in cruce cum christo
 et sepultum cum eo. et sabbatum fuit signatum
 et inclusum in sepulchro cum christo. Sed in
 die dominica non surrexit pascha nec sabbatum
 cum christo: sed sola dies dominica: pascha et sa-
 bato cum omnibus legalibus manentibus in sepul-
 chro incineratis. sicut dictum fuit in tractatu
 contra iudeos. quod est per. et fa. Et de hac tunica
 putrefacta et incinerata dixit christus: Quomodo
 induar illa: quasi dicat nullo modo. quia recupera-
 uit et reinduit corpus. sed non cum tali
 tunica mortali et legali. Item quia christus in cruce
 lauit pedes et manus suas sanguine effuso:
 per vulnera in ablutione peccatorum. qui quidem
 pedes non amplius fuerunt coinquinati san-
 guine mortali. Ideo subdit. laui pedes
 meos: quomodo coinquinabo illos. quasi dicat nullo
 modo coinquinabo illos sanguine mor-
 tali postquam semel passus sum. et surrexi in
 corpore immortale et gloriosum. Et nota quod
 christus madefaciendo pedes et manus et corpus
 suum illo sanguine lauit et mundauit ma-
 nus et pedes et totum corpus ecclesie sue
 ab omni sordide peccati. que quidem ecclesia
 nunquam amplius coinquinabitur quantum

De sexto cantico.

ad formā: s; cotidie possint coinquinari quedā materialia mēbra. sicut dictū est ī cātico p̄cedēti. In hebreo at̄ hētur. Laui manus meas: quō coinquinabo illas. s; totū potest esse: q; x̄ps ī passiōe nō solus lauit manus spōse: s; etiā pedes et totus corpus. ut dictū est. q; lauit p̄cia ⁊ affec- tiones ⁊ p̄sciētias oīus fideiū. Et sic reliquit ecclias suā nō hēntē rugā neq; maculā eo modo quo dictū ē. S; dū spōsus cātaret v̄ba sua ī cruce misit manū suā p̄ foramen lateris. quō miles lancea aperuit ip̄m. Et introiuit vox ei⁹ pulsando vsq; ad interiora spōse. iō dicit spōsa. Dilect⁹ me⁹ x̄ps misit manū suā p̄ foramen .i. fenestrā hostij mei. s. p̄ lat⁹ suū. p̄ qd̄ exiuit tota ecclia. et p̄ qd̄ ingredif ⁊ egredif in cubile ecclie. Et sic p̄ illud foramen misit x̄ps manū: ⁊ tetigit manū ⁊ p̄sciētīā spōse. q; ī corpe x̄pi erat virtualr tota ecclia. ut sup̄dictū ē. q; tūc aptū ē hostiū ī celo: ⁊ visa ē archa testamēti. apoc. xj. q; oīa misteria legis veteris fuerunt manifesta et cōsumata in corpe x̄pi: et in aptiōe lateris eius. Et iō dicit sponsa. Dilect⁹ me⁹ misit manū p̄ foramen: et venē me⁹ intremuit ad tactū ei⁹. Hoc dicit q; tota virt⁹ sacramētoꝝ q̄ ē in v̄to ecclie exiuit ex latere x̄pi: ex quo vtero cotidie et assidue x̄p̄ regenerat fideles p̄ baptismū et alia sacramēta. Itē x̄p̄ cantando ī cruce misit manū sue virtutis et sue passionis p̄ foramen et fenestrā cōscie aīe virginis marie et totius ecclie. q; intantus virgo maria fuit tacta dolore cordis q; illa passio p̄transiuit et penetravit tanq̄ gladi⁹ aīas ei⁹. Et sic et̄ dīcēdū d̄ tota ecclia q̄s passio x̄pi et eius v̄t⁹ penetravit vsq; ad interiora. iō dicit sponsa. Surrexi ut ap̄rē dilecto meo: ⁊ man⁹ mee distillauerūt myrrham: et digiti mei plēi fuerūt myr-

rba p̄batissima. Hoc dicit quia passio x̄pi tantaz imp̄ssionē fecit in aīa virginis: q; aīa virginis erat tanq̄ fons myrrhe passiois x̄pi. qd̄ sic ē intelligendū. Itaz quō quis ponit manū in melle: tunc manus et digiti eius distillant mel. Ita p̄ aīa virginis et man⁹ et digiti ecclie p̄ quōdaz contactū distillant mel: qd̄ ex passioe x̄pi emanat. Itā quō x̄ps posuit manus per latus suū et tetigit eccliam: q̄ virtualit̄ erat in corpe suo: impleuit eaz myrrha sue passiois. Et sic manus et digiti spōse q̄ ē p̄cias ⁊ virtus sibi collata: dñr distillare myrrhas. quia cōtinue dispēnant merita passiois x̄pi p̄ eccliaistica sacramēta. et sic dicim⁹ q; p̄ quōdā redundantiā manus ecclie sunt plene myrrha et distillant myrrhā passiois x̄pi fidelibus distribuēdo et dispēnando. Itē man⁹ et digiti aīe v̄gis marie ⁊ ap̄loꝝ ⁊ ml̄ieꝝ fuerūt plēi myrrha p̄ amaritudie ⁊ dolore passiois x̄pi. Deinde cū dicit. Pessulū hostij mei aperui dilecto meo: Est aduertēdū q; pessulū est quōdā instrumētū et sera ferrea: ⁊ dī a pendēdo. eo q; ī die p̄det ex vna portaz s; ī nocte p̄ transversus conligat ambas portas ⁊ fores: et sic claudit totā domū Ita pariter p̄ totū tēp⁹ et noctē legis ante aduētum x̄pi ecclia erat clausa pessulo ceremoniaz. s; quō x̄ps posuit manus p̄ fenestrā ⁊ vocauit spōsas: tūc illa frexit a lecto legis: et remouit pessulus ceremoniaz. et sic apte sunt fores legis. ⁊ patefacta ē ecclia x̄pi. que infra ceremonialia latebat. Spōsa enī apuit ⁊ remouit pessulū portaz aīe sue: quō magdalena ⁊ ceterae mulieres: et multi alij vidētes x̄pm mortuū ī cruce crediderūt ip̄m esse filius dei vidētes ecclipsim solis et lune et tenebras sup̄ vniuersas terrā: et monumēta aperta: et velus tēpli scisus. iō dixit cētū

De sexto cantico.

rio. Vere filius dei erat iste. Et multi reuersi sunt in ciuitatē percutiētes pectora sua. luce. xxiii. Et iō dicit spōsa: q̄ frexit vt apiret dilecto. et apuit pessulus: vt loqueret/et recipet sponsus suū ad hostiū canētē et vocantē. at p̄ sed ille declinauerat: q̄ iā emiserat sp̄m. et mortuus erat atq̄ trāsierat de hoc mūdo p̄ mortē. Itē sponsa aperuit pessulus dilecto suo: q̄no maria magdalena cū altera maria emerunt aromata: vt irēt ad monumētus et vngerēt iesus. angelus autē dñi descendit de celo: et accedēs reuoluit lapidem: qui erat tanq̄ pessulū claudēs sepulchri. s̄ q̄no mulieres venerūt ad sepulchrū viderūt lapidē remotū/et sepulchrū aptū. sed nō inuenērūt iesus. q̄ iā frexerat et declinauerat et recesserat et trāsierat de morte ad vitā immortalē. Nā primo declinauerat in cruce de vita ad mortē: et declinauerat ad infernū ad liberādos p̄es. s̄ ex sepulchro q̄no resurrexit transiuit de morte ad vitā gl̄iosā. Et iō aīa virgīs et aliorū fidelium p̄mo liquefacta ē dolore et amaritudīe cordis: q̄no vidit ip̄s mortuū in cruce: s̄ liquefacta ē imēso gaudio q̄no certificata ē p̄ multas visiones ip̄s reflexisse. Et iō dicit. Anima mea liquefacta ē dolore cordis. vt p̄ postq̄ et q̄no dilectus meus xp̄s locut⁹ ē illa septē v̄ba in cruce. S̄ magis fuit liquefacta gaudio q̄no locutus est post resurrectionē. Et iō subdit. Quesiui illū: et nō inueni. vocaui illum et nō respōdit mihi. q̄ dū erat mortuus nō poterat mihi respōdere in cruce nec in sepulchro. Deīde tūz dicit. Inuenerunt me custodes. est aduertēdus: q̄ in illo triduo tota eccl̄ia ap̄loz erat abscoīsa in cenaculo p̄pter metū iudeoz nō audēs cōfiteri xp̄m nec aparere publice. Ideo dī p̄didisse fidē nō in corde: s̄ in ore. q̄ in sola

virgie maria māsit fides. vt cōiter tenet Ex quo p̄ q̄ metus mortis percussit sponsam xp̄i in ap̄lis et expoliāuit palliū fidei eius. Et iō dicit spōsa in p̄sona ap̄loz. Inuenerūt me custodes. i. principes sacerdotū et scribe et pharisei qui erāt custodes muroz sinagoge: et custodiūt ciuitatem tanq̄ iudices et rectores. qui percusserūt me. et vulnerauerūt me vulnere timoris et minaz. Et sic isti custodes muroz tulerūt palliū fidei mee. i. fortitudinē fidei mee: quo aīe opiebar/et tegebar. Et nota q̄ custodes ciuitatis. i. sacerdotes et scribe et pharisei et p̄plices eoz dupl̄ percusserūt et vulnerauerūt sponsam. et tulerūt palliū ei⁹. Primo modo in capite. q̄ percusserūt et vulnerauerūt xp̄m: et tulerunt et expoliauerūt palliū corporis et carnis ab aīa. et tulerūt palliū mortalitatis et passibilitatis. Secūdo modo vulnerauerūt sponsas in mēbris vulnere timoris et minaz: et tulerūt palliū fortitudinis fidei eius: quando tulerunt petro palliū fidei: quādo ex timore negauit xp̄m. Et tulerūt ceteris ap̄lis et discipulis palliū fidei: q̄no relicto eo om̄s fugerunt. Et p̄ totum tridū erant absconsi in cenaculo p̄pter metū iudeoz. Et eī hoc ad l̄ram fuit impletū de pallio mat̄iali q̄no fugientibus ap̄lis in captione xp̄i adolescēs quidam amict⁹ sindōe sup nudo corpe relicto sine done nud⁹ fugit. p̄ q̄d fuit figuratus ql̄ oēs fugiētes p̄diderūt sp̄uale palliū fidei. et tulerunt eī palliū ceremoniaz q̄d tegebat eccl̄iam sub legalib⁹. Ex sup̄dictis p̄ intelligētia h⁹ cantici. Sed ex dictis in hoc cantico emergunt tres dubitatiōes: q̄z p̄ma ē. Utz necesse fuerit xp̄m pati et mori p̄pter p̄ciū nr̄e redēptiōis: et vt eccl̄iastica sacramēta haberēt efficaciam ad tollendū p̄ctm et conferendā gr̄am ex eo

.De sexto cantico.

q̄ dicit. q̄ x̄^o messuit myrrhā sacramēto
 rū ex sua passiōe. Sc̄do q̄rif vtz x̄p̄s
 dormiēdo in cruce et in sepulchro posat
 vigilare in ope n̄re redēptiōis et mereri
 p̄ vulnus lateris factū post mortē. Ter
 cio querit̄ vtrū apli p̄iderit palliū fidei
 in triduo: et p̄ q̄ns si fuerūt heretici: et p̄
 q̄ns si ecclia sp̄osa x̄pi māsit sine mēbris
 in illo triduo. p̄pter h̄ q̄d dicit. Tulerūt
 palliū meū custodes muroꝝ. Ad q̄d ē
 dicēduz q̄ doctores eccliaſtici taz sacri q̄
 scolastici altissimo et subtilissimo modo
 disputāt et p̄tractāt has tres difficulta
 tes. S̄z in hoc loco sūt p̄tractāde modo
 hūano et p̄ceptibili. vt oēs simplices sa
 cerdotes et fideles valeāt cape intelligen
 tiam hui⁹ cātici. Et iō ad primū est ad
 uertēduz fm̄ augustinū. xj. de tri. cap̄lo.
 xij. q̄ lz deo nō defuerit aliū mod⁹ nos
 redimēdi sibi possibilis. tñ iste mod⁹ pas
 sionis x̄pi fuit magis iusticie q̄gruus: et
 n̄b magis utilis. q̄z diabolus amatoꝝ po
 tētie impugnatōꝝq̄z iusticie nō erat sup̄a
 dus potētia: s̄z iusticia. vñ cū ip̄e sit ama
 toꝝ potētie: et impugnatōꝝ iusticie nō de
 buit supari potētia quā amat: s̄z iusticia
 quā impugnat. Ex v̄bis ergo augustini
 colligit̄ q̄ mod⁹ passiōis x̄pi nō fuit ncc̄i⁹
 respectu oipotētie dei. q̄z aliter poterat
 mūdi p̄ca remittere. s̄z fuit necessari⁹ ne
 cessitate q̄gruētie respectu diuine iusticie
 et obstinatiōis diaboli. et respectu n̄re uti
 litatis. Ad quoz declarationē est aduer
 tēduz q̄ cū x̄p̄s venerit in mūdu m tanq̄
 metruz et mēsurā oīuz bonoz. et regula
 oīuz actuū hūanoꝝ: Ad q̄ttuoz hūit res
 pectū in suo aduētū et passione. Primo
 habuit respectū ad p̄zem cui⁹ volūtatē
 venit adimplendā. Sc̄do ad sacrā scrip
 turā legis et p̄phetaz quā venit v̄ifican
 dam: et p̄firmādas. Tercio ad genus hu

manū: ad q̄d venit redimēdū et releuan
 dū: et restaurādū. Quarto hūit respectū
 ad diaboluz ad quē venit vincendū/et ex
 pugnādū. Ad satisfaciēduz ergo q̄ttuoz
 sup̄dictis respectib⁹ necesse fuit x̄pm pa
 ti tale genus mortis. vt patebit p̄ singla
 T̄o ponūtur decē p̄clusiones. Quaz
 prima ē ista. Quod necesse fuit x̄pm pati
 ad complendam voluntatē patris. et
 ad adequādas iusticias cum misericordia.
 Ad cuius intellectū ē notandū q̄ duo
 sunt cōsideranda in voluntate dei in regi
 mine mūdi. s. iusticia et m̄ia. vñ p̄ iusticiā
 vult nullū malū ipunituz. et p̄ m̄iaz vult
 oēs hoies saluos fieri cū integritate iusti
 cie. Sed si p̄funde volum⁹ attēdere: vide
 bim⁹ q̄ ipossibile ē q̄ talis voluntas dei
 s. iusticia v̄i cū summa m̄ia possit cōpleri
 et fuari circa eundē hoiez: nisi intueniat
 p̄tio x̄pi adēq̄ns m̄iaz cū iusticia. eo quia
 ista duo p̄cipiūt et efficiunt q̄ria. nā sum
 ma iusticia dicit q̄ nullū p̄ctm transeat i
 punitū: ymo q̄ soluat̄ oē debitū ab inte
 gro ab ipso p̄ctore. Sed summa dei m̄ia
 dicit q̄ p̄ca p̄ctōri penitēti et dimittatur
 sibi omne debitū. vt p̄s in p̄bola de decē
 milib⁹ talētoꝝ. Mat. xvij. Sed hoc ē im
 possibile respectu p̄ctōis. nā si oē p̄ctm
 puniat̄ in peccatoꝝe fm̄ q̄ntitatē suā: tūc
 pena p̄ctōis erit infinita in q̄ntitate du
 ratōis. eo q̄ omne p̄ctz mortale ē ifinitū
 inq̄ntū cōmittit̄ cōtra obiectū ifinituz
 qui est de⁹. a quo p̄ctōꝝ auertit̄ et sepatuz
 p̄ quā auersionē meref̄ ad minus penam
 damni in ifinitū. put̄ cōiter tenent oēs
 doctores: et p̄ p̄uersionē ad bonū cōmu
 tabile meref̄ penā sensus eternā. Et p̄ cō
 sequēs ipossibile ē. vt cum tali iusticia
 dei possit stare m̄ia q̄ dimittit̄ omne de
 bitū. Et iō fuit necessaria passio x̄pi que
 adequaret iusticiā dei cū m̄ia: et ec̄ouer/
 b. ij.

De sexto cantico.

so. qz p passionē fuit in eo sufficiēter puni-
tū omne pctm suorū mēbroz. Et p eā/
dē paionē fuit nob dimissus omne debi-
tus: et pena eterna. Et sic ibi fuit cōpleta
et obfuaata iusticia simul cū mīa. Et ideo
inq̄ntuz xp̄s passus ē et punitus p pctis
oīuz n̄m. dī ysaye. liij. q̄ oēs nos quasi
oues errauimus. s; dñs posuit in eo ini-
quitates oīuz n̄m. Et vulnerat⁹ ē ppter
iniquitates n̄as. et attritus ē ppter scele-
ra n̄a: cui⁹ liuore sanati sumus. Et sic p;
qualr oēs fuimus in xp̄o vere puniti. Et
iusticia dei fuit in eo cōpleta. S; inq̄ntuz
in eo fuit n̄b dimissus omne debitū eter-
num: et nobiscuz sc̄ta mīa. dī psalō. c. ij.
q̄ misator et misericors dñs longaminis:
et multū misericors. Nō impetuu irasce-
tur: neq; in eternū cōmiabit. nō fm pec-
cata n̄a fecit nobis: nec secundum pec-
cata n̄a retribuit nob. Quoniā fm alti-
tudinē celi a terra corroboraui mīaz su-
az sup timētes se. Ex quib⁹ p; q̄ oēs nos
iuste merebamur eternā penam p pctis
n̄is et primoz parētū. Et fm q̄ntitatem
et exbigētā eoz. S; ex mīa dei p passiōez
filij ei⁹ dimisit oēs iniquitates n̄as. Et sic
in xp̄o et p xp̄s sc̄ta ē simul iusticia et mīa
erga nos. Et iō dī psalō. lxxxij. q̄ i xp̄o
mīa et vitas obuiauēerunt sibi: iusticia et
pax osculate sunt. Et sic patet qualr sola
passio xp̄i potuit adequare iusticiā dei cū
mīa. et ecōuerso erga genus hūanū. Sed
hic occurrūt duo dubia. quoz p̄mū est
quō passio vni⁹ hoīs xp̄i potuit sufficiēt
satisfacē p pctis oīuz hoīuz: qui merebā-
tur penā eternā. Sc̄do dato q̄ xp̄s hoc
potuerit facere. dubitat⁹ quō nos potui-
mus illā passionē participare. Et quō il-
la passio potuit nob pdesse. Ad p̄mū
respōdet fm augustinū libro. cur de⁹ ho-
mo. cap̄o. ix. q̄ ppter q̄ttuoz passio xp̄i

fuit tāte virtutis et valoris: ut p oib⁹ pec-
catis posset satisfacere in infinitū. P̄rio
qz xp̄s erat de⁹ et homo. et p p̄ns infinite
virtutis. Sc̄do qz filius dei vnigenit⁹ et
dilectissimus. Tercio qz innocēs et iustif-
simus. Quarto qz cū sūma et extēsa cari-
tate et obediētia et hūilitate illam passio-
nē p nob suscepit. Propter primū ergo
fuit eius p̄ciuz infiniti valoris itēsiue ad
tollendā penā infinitā. Propter secūdu
x̄o fuit deo acceptabile sacrificiū. Prop̄
terciū potuit p ceteris patiz et satisface-
re. postq̄ ip̄e erat immunis ab omni pec-
cato. Propter q̄rtum x̄o fuit simul deo
acceptabile et oibus vtile et infinitū extē-
siue. Et iō dicit aug⁹. in loco p̄allegato.
S̄ras igif oīpotēti deo agimus: qz sicut
grauiter cecidimus. ita mirabiliter et mi-
ficorditer sumus releuati. et mīaz omne
debitū trāscēdentes p mediatoris morte
repimus. Nempe quid misericordius itel-
ligi potest: q̄ cū pctōri eternis tormētis
damnato. vñ se redimat omnino nō hēn-
ti. Mater dicit. Accipe vnigenitū meū et
da p te. Et ip̄e filius dicit. Tolle me: et
redime te. Quid ergo iustius: q̄ cui dat⁹
p̄ciū mai⁹ omni debito. ut pctz dimittat
illi: qui pro debito offert hoc precium.
Ex dictis aug⁹ tū p; q̄ xp̄i paio iō ē p̄ciū
infinitū mai⁹ oī debito. eo q̄ x̄ ē de⁹ et fi-
lius dī vnigenit⁹: et illa passio fuit deo p
oib⁹ acceptabilis qz facta fuit cū summa
caritate inq̄ntū x̄ p oib⁹ nobis se obtu-
lit. Et fuit et deo acceptabilis et p oibus
valida et vtilis inq̄ntū agnus pur⁹ et iu-
stus et innocens p oib⁹ pctōrib⁹ mortu⁹
ē. iō dī ysā. liij. q̄ tanq̄ agnus ad occisio-
nē et ouis corā tondēte duct⁹ ē: qui pctm
nō fecit: nec inuētus ē dolus in ore eius.
Et iō liuore eius sanati sumus. J̄tes. p̄.
petri. ij. xp̄s passus ē p nob: qui pctz nō

De sexto cantico.

fecit: nec inuictus e dolus i ore eius: qui
 pctia ipe ptulit in corpore suo sup lignu.
 Itē idē xp̄s p pctis nris passus est iustus
 p iniustus. Et sic p̄ q̄liter passio xp̄i fuit
 infiniti precij et potuit satisfacere p infi
 nitis pctis. Itē hoc idē fuit declaratum
 sup psal. xvij. Sed nūc restat sc̄do videre
 quō passio xp̄i potuit transire ad nos et
 pdesse n̄b. Ad hoc respondet put dictus
 ē sup psal. xvij. et xxi. q̄ septē modis x̄
 potuit assumere causas n̄ras tanq̄ suam
 et sufficienter pati p nob. Primo modo
 tanq̄ aduocatus. Sec̄do tanq̄ pcurator.
 Tercio tanq̄ fidejussor potuit p nob sol
 uere p̄ciū. Quarto tanq̄ dñs p suo assu
 mit bellū. Quinto tanq̄ pater p filio aut
 sp̄sus p sp̄sa. Sexto tanq̄ pastor p gre
 ge. Septimo tanq̄ caput p mēbris patif
 et dolet. Un̄ q̄ xp̄s sc̄s ē caput ecclie. et
 assumpsit eā i sp̄sas. et corp̄ suuz misti
 cū i vnitate fidei p baptismū. Itē a xp̄o
 capite descēdūt ad mēbra oēs virtutes et
 dona gr̄az et merita sue passionis. Et q̄
 quocūq̄ quis baptizat i xp̄o efficiē mē
 brū ei. iō illico participat merita sue pas
 siōis. et virt̄ paionis ei trāsīt ad ip̄s tā
 q̄ a capite ad mēbruz. Et sic dicit ap̄tus
 ad. ro. vj. q̄ sicut oēs fuim̄ baptizati in
 xp̄o: ita oēs fuimus i eo crucifixi et mor
 tui et consepulti. Et p̄ q̄ns resuscitati a
 pctō. q̄ sicut pct̄s ip̄i adas trāsīuit i oēs
 suos naturales filios. ita gr̄a et paio xp̄i
 trāsīuit i oia mēbra sua. qui sūt fideles i
 xp̄o baptizati. vñ sicut p̄cm̄ ade trāsīuit
 in oēs filios suos p gen̄ratiōz naturales
 ita gr̄a et virt̄ passiois xp̄i trāsīuit i oēs
 fideles p regeneratiōē baptismalē: et alia
 sacramēta. Ex sup̄dictis oib̄ p̄ q̄l̄r paio
 xp̄i fuit necessaria ad adequandam iustici
 am dei cum m̄ia erga genus humanuz.
 Itā summa iustitia fuaf circa pctōrē pe

nitentē inq̄ntū sua peccata sufficientē p̄u
 unt in xp̄o capite suo: qui offert seip̄m et
 passionē suā p pctis penitētis. et summa
 m̄ia fuaf erga eundē pctōrē: inq̄ntum p
 merita passiois xp̄i remittit sibi pena et
 na. et oē debitū: et dat sibi gr̄a et̄na quaz
 non meret. Et sic paio xp̄i i pleuit et cōti
 nue ad̄plet diuiaz p̄ris voluntatē adeq̄n
 do m̄iaz cū iustitia et ecōuerso. Sec̄da
 conclusio q̄ necesse fuit xp̄s pati vt p̄firma
 ret testamētū vet̄. Ad cui⁹ intellectuz
 ē notandū q̄ testamētū d̄i de testor test
 aris qd̄ idē ē q̄ cōfirmare et ratificare. et
 iō iurisperiti dispositiōz bonoz cōfirma
 tā p ultimā volūtātē testatoris appellāt
 testamētū dicētes q̄ testamētū ē vltia volū
 tas testatoris. i. dispositio bonoz p̄poz
 p ultimā volūtātē testatoris p̄firmata
 Vltia aut̄ voluntas testatoris d̄i illa q̄ p
 mortē eius ēminat. et sic sola testatoris
 mors ē illa q̄ cōfirmat testamētū: quia p
 totā vitā suā potat testator mutare volū
 tatē. et iō nunq̄ d̄i verū testamētū nisi p
 mortē p̄firmatū: et hec ē cā q̄re heres nō
 accipit hereditatē nisi post mortē testato
 toris: q̄ ante nō erat p̄p̄e testamētū nisi
 q̄dam dispositio testamenti: sed intantū
 d̄i testamētū inq̄ntū expectat p̄firmari
 p mortē testatoris. Ex quib⁹ p̄ q̄ duo
 sunt nec̄ia ad p̄fectuz et ver̄ testamētū.
 p̄mo dispositio bonoz siue hereditatis
 facta p testatorē. Sec̄do confirmatio sc̄ta
 p mortē eiusdē: q̄ necesse ē ut mors testa
 toris incedat. vt inquit ap̄tus ad hebre.
 viiij. q̄ alit̄ testamētū nō esset validū nec
 cōfirmatū. Et iō cū tota script̄a legis et
 p̄phetaz dicat testamētū dei: sequitur q̄
 nō potat dici ver̄ testamētū dei: nisi inq̄
 ntū de⁹ erat mortur⁹ et cōfirmatur⁹ illd̄
 suū testamētū p mortē suā. et p̄ q̄ns ne
 cesse erat deus mori ut cōfirmaret suum
 b. iij.

De sexto cantico.

testamētum morte incedēte. alias suū te-
stamētū fuisset irritū et nō validū. S3 qz
de⁹ ē immortalis et impassibilis fm suā essen-
tiā: iō erat necesse ut assumeret hūanam
carnez in q̄ posset mori et pati ad confir-
mandū testamētū. vt postq̄ non potat
mori nec pati in nasa: posset pati i psona
Et sic p3 q̄lif de⁹ erat de necessitate incar-
nand⁹ et moritur⁹: vt cōfirmaret suū an-
tiquū testamētū. et sic p multas figuras
p̄riarchaz et vaticinia pphetaz pmisat
in suo testamento venire in carnem: et se
moriturū ut confirmaret suū testamētū
Et nō solū pmisit se moriturū et cōfirma-
turū testamētū q̄cūq3 morte: sed p suū
sanguinē debebat ipm cōfirmare. Unde
legit exo. xxiiiij. q̄ moyses accepit volu-
men legis: et congregatis filiis isrl legit
eis oēs fmōes dñi: q̄ rñderūt et dixerūt.
Oia que locut⁹ ē dñs faciemus: et erim⁹
obediētes. Moyses x̄o occidit. xij. vitu-
los. et assūpto sanguie i craterib⁹ effudit
medietatē sup altare. Et alterā medietā-
tem sup populū dicēs. Hic ē sanguis fe-
deris: qd pepigit dñs vobiscū sup cūctis
fmōib⁹ his. Ex quib⁹ x̄bis ostēdit q̄ il-
lud testamētū dei nō poterat nisi p sāgui-
nē pfirmari. Hoc idēz p3 za. ix. vbi dicit
ppheta. Letare filia syon: ecce rex tuus
venit iust⁹ et saluator: ipse paup sedēs sup
asinā et c. Et p̄uersus ppheta ad xpm fu-
turū saluatorē dicit. Tu quoq3 in sangui-
ne testamēti tui eduxisti vinctos de lacu:
vbi nō erat aqua. Ex quib⁹ p3 q̄ xps de⁹
fctis homo p mortē et sanguinez debebat
pfirmare suū testamētū. Et iō dicit aplūs
ad hebre. ix. q̄ xps noui testamēti media-
tor ē. vt morte intercedēte redēptiōe iuē-
ta repromissiōez accipiāt qui vocati sunt
eterne hereditatis. Et sic pbat aplūs q̄
illud testamētū nunq̄ fuit ratū et pfirmā-

tū: nisi p mortē xpi testatoris. Et iō fide-
les veteris testamēti nō potuerūt accipe-
re promissiones nisi nobiscū. Ex quibus
oib⁹ p3 q̄ passio xpi fuit necessaria: vt ve-
tus testamētū dei cōfirmaret. Tercia
cōclusio q̄ necesse fuit xps tale gen⁹ mor-
tis pati. vt verificaret totā scripturā le-
gis et pphetaz. Pro declaratione autez
et p̄batiōe hui⁹ cōclusionis ē aduertēdū.
sicut dictū fuit sup psal3. xxxix. Et i trac-
tatu cōtra iudeos questioe p̄ma. et ij. et
iij. q̄ tota lex moysi data fuit i signum et
figurā futuroz. Et totū residuū scriptu-
re veteris testamēti sunt quedā pmissio-
nes et vaticinia futuroz bonoz de xpo
et ecclia. vt ibi pbatū fuit p sacras scrip-
turas. Hāz circūcisio data fuit i signum
federis. et sabbata et sacrificia i fedus si-
gnūq3 ppetuū. S3 tā signū q̄ figura ē re-
latiuū. Hā signū alicui⁹ signati signū et
figura alicui⁹ figurati figura. Itē p̄mis-
sio alicui⁹ pmissi boni pmissio. Et p̄phe-
tia alicui⁹ rei future p̄phete p̄pheta.
Et sic tota lex vetus et p̄phete erāt signa
futuroz. Et p p̄ns nō poterāt verificari
nisi p aduētū illoz bonoz. que p illa si-
gna fuerāt figurata et significata/ac pro-
missa/aut vaticinata. Aliter oia signa et
figure et pmissiones et vaticinia mane-
rēt falsa et irrita et vana. vñ qz oia sacrifi-
cia vetis legi nō erāt n̄c fiebāt grā sui nisi
i q̄ntū figurabāt et significabāt paioz xpi
Et nō fiebant nisi in signū et figuraz ei⁹.
iō erat necesse ut p verā et realē paionē
xpi verificarenf. aliter oia fuissent signa
falsa et vana. Unde sicut testamētū vet⁹
fuisset irritū et vanū nisi fuisset cōfirma-
tū p mortē xpi testatoris vt sup dētm ē:
Ita p̄t tota scrip̄ta legis et p̄phetarum
quo ad signa et promissiōes et vaticinia
mansisset falsa et mēdax: nisi fuisset per-

De sexto cantico.

mortē xpi verificata et impleta p xps et legē euangelicā. Ideo sicut nouū testamētus nihil aliud ē nisi cōfirmatio et ratificatio ve. tes. ita parit̄ nihil aliud ē nisi veritas legis et pphetay. unde sicut tota scriptura legis et pphetay dicebat̄ testamētū dei. in q̄ntū erat cōfirmādū p mortē xpi testatoris. ita eadē scriptura dicebat̄ signū fedēris in q̄ntū erat verificāda p eadē xpi passio- nes. Et iō dī Jo. p̄mo. q̄ lex p moysen da- ta est: gratia autē et veritas per xps fac- ta ē. iō dixit etiā saluator mat. v. Nō ve- ni soluere leges: s; adimplere. Jota vnus: aut vnus apex nō p̄teribit a lege. donec oīa fiāt. Itē mat. xxvj. Filius hoīs vadit sicut scriptū ē de illo. Itē Jo. xix. Vīa hec sc̄fa sunt: vt adimplerent̄ scripturę pphetay. Hoc idē dicit saluator Jo. v. Scrutamini scripturas: q; ip̄e testimoniū phibent de me. Si crederetis moysi: crederetis for- sitan et mihi. moyses enī de me scripsit. Ideo etiā dī luce vltio. q̄ xps incipiēs a moysē et pphetis interpretabat̄ illis duo- bus discipulis oīa que de eo scripta erāt. Et postea dixit oīb; discipulis in cenaclo cōgregatis. q̄ oportebat impleri q̄ scrip- ta erāt in lege et pphetis et psalmis de me. Ex quib; p̄ q̄ necesse fuit xpm pati vt verificaret̄ tota scriptura legis et ppheta- rum. eo q; xps erat terminus et finis: et vītas eorū. Ex oīb; sup̄dictis sequitur q̄ oēs scribe et pharisei et iudei moderni. q̄ eos sequūt̄ falsificarūt et falsificāt scrip- turā legis et pphetay negādo xps esse x̄m messia i lege pmissū: et negādo et p̄tēpnē- do legē euāgelicā cū x̄ fuerit ei; verificator. Et lex euangelica sit veritas totius scrip- ture legis et prophetarum. et xps fuerit p̄firmator veteris testamēti p suā mortē et passiones. et sic et negando xpm faciūt mendacē deū et totā legē et pphetas. de

quib; ait dñs Iere. xl. Irritus fecerūt te- stamentū meū. Itē sequit̄ q̄ oēs iudei a passione xpi vsq; ad p̄ns tēp; obstinati et xpm negantes sunt heretici in scripta le- gio et pphetarū. Hoc pbat̄. nam oēs illi qui cū p̄tinacia deuiant a veritate sacre scripture. et negant ei; verā intelligētias et asserunt aliquis qd̄ est p̄ legē dei: sunt heretici. sed oēs iudei moderni sunt hui; modi: igif sunt heretici. maior ē nota: mi- nor pbat̄. nā x̄ ē veritas et finis legis et pphetay. ergo negando xpm et legē euā- gelicā: negant verā intelligētia legis et pphetay. et asserūt p̄tinacif oppositū veri- tatis: expectando messia tēporalē futurū qui tēpalit̄ liberet eos. Et sic cōtēpnunt bona vera spūalia p̄p̄ falsa tēporalia. et sic irrisores sunt legis et contēptores dei et bonorū suorū in lege pmissorū. Et sunt mendaces et falsificatores sacre scrip̄e. et blaffemi faciētes deū mendacē in dictis et pmissis et reuelatiōib; suis factis p̄i- archis et pphetis. prout plenius fuit de- claratum in tractatu p̄ iudeos in fine.

Quarta conclusio q̄ necesse fuit xpm pati: vt p nob; solueret omne debitū. s. p oīb; p̄ntib; p̄teritis et futuris. Ad cui; intellectū est aduertēdū p̄ dictū fuit su- per psal̄o. xxxix. Et p̄tra iudeos q̄stioe p̄- ma. q̄ cū totū genus hūanū fuisset obli- gatū in adā ad eternā fuitutes sub p̄ate diaboli p nullū p̄ciū tēporale et terrenū et finitū poterat redimi et liberari a tali debito et seruitute. Et hec fuit causa: q̄e nec sacramēta/nec sacrificia/nec oblatio- nes poterāt de se libare hoīes a p̄fo nec soluere sufficiēs p̄ciū p debito. vñ ibi fuit pbatū qualr circūcisio nō poterat libare ab originali culpa. et ratio ē ista. Nā i cir- cūcisione solū dabat̄ ille modicus sāguis effusus et illa pellicula abscisa: que erat

b. iij.

De sexto cantico.

vilior pars toti corporis. s; nunq̄ pars
pōt redimere totū: nec pars corporalis
poterat redimere aīaz cum in se nō cōti
neret p̄cium equale q; omne qd̄ redimi/
tur: equali vel majori precio redimif. Et
sic nunq̄ corp⁹ nec pars ei⁹ poterit redi/
mere aīaz: nec totū hominē. Itē tot⁹ ille
puer qui circūcidebat̄ erat imūdu⁹ quo
ad corp⁹ ⁊ aīaz. ergo illa particula sāgui
nis et pellicule ita erat imūda et pctō et
fuituti subiecta sicut tot⁹ homo. ⁊ p̄ q̄nō
nō erat deo acceptabile p̄ci⁹ ad mundā
duz ⁊ liberāduz totū hoīez. Et iō oppo/
tebat offerri aliquē hoīez mūduz et liberū
ab omni pctō. ⁊ nō obnoxīū pctō p̄moz
parētū. nec ī natura. nec ī p̄sona. qui qui
dē homo cōtineret ī se p̄ci⁹ mūduz ⁊ in
finituz. qui nō solū offerret partē sui: sed
se totū. ut totū hoīez redimeret ⁊ libera
ret a fuitute ⁊ morte pcti. ymo ab vtra/
q; morte. s. corporis et aīe. Et talis fuit
solus xp̄s deus et homo iustus ⁊ inocēs
nō obligat⁹ in adā put̄ sepius dictū ē. Et
iō illa circūcisio et modic⁹ sanguis ⁊ pel/
licula carnis nō dabat̄ in p̄ciū sufficiēs p̄
illo puero: s; in signū p̄cij futuri p̄ xp̄s
in cruce soluendi. Sicut q̄no quis emit
domum aut agrum: et nō soluit p̄cium.
s; solum dat denariū in signū p̄cij p̄mit/
tens soluere p̄ciū post annū: ita pariter
faciebāt fideles veteris testamēti ī illa cir/
cuncisioe q; nō illū modicū sanguinez in
solidū p̄ciū p̄ illo puero: s; in signū p̄cij
futuri soluendi p̄ xp̄m inq̄ntū p̄mittebāt
deo p̄ciū soluere p̄ciū sufficiēs p̄ paionem
xp̄i. et sic libabat̄ ille puer a fuitute pcti.
et iō ille puer nō libabat̄ a pctō p̄cise per
illā circūcisioē. s; p̄ fidem xp̄i futuri sub
qua fide dabat̄ ⁊ fiebat illa circūcisio: q; illa
circūcisio nō erat nisi signaculū fidei
ut probat ap̄tus p̄ totam epl̄az ad ro. et

gala. et heb. Itē adhuc dat̄ aliud exēplū
magis acomodatū huic casui. vñ p̄suetu/
do ē int̄ viros belligeros: q; si quis cap/
tus in bello sub fide p̄mittit d̄no suo sol
uere infra certū tēpus p̄ciū redēptionis
in cui⁹ fidei signū et arrā dat̄ anulū suuz
q; ille fuus dimittat̄ sub tali fide ⁊ signo
vsq; ad tēp⁹ solutiōis p̄taxatū. tūc mani
festū ē q; ille fuus capt⁹ nō dimissus est.
nec libatus a fuitute p̄pter anulū: s; p̄p
ter fidē p̄missaz. Nec ille anulū fuit da
tus in p̄ciū: s; ī signū p̄cij soluendi. Nec il
le libat⁹ est p̄pter anulū: s; p̄pter p̄cium
sub fide p̄missuz. ita ergo pariter fideles
ve. te. in illa circūcisioe dabāt illā pellicu
lā p̄pucij circularē sc̄tam ad modū anuli
quā nō dabāt in p̄ciū solidū: s; in arram
et signū p̄cij futuri soluendi p̄ xp̄m. Et sic
dabāt etiā illū modicū sanguinē in signū
⁊ arrā sanguinis xp̄i effundēdi in cruce.
Et sic fiebat illa circūcisio sub fide et p̄te
statione soluendi p̄ xp̄m. Et sic p̄ tūc sub
tali fide libabātur fideles veteris testamē
ti a fuitute pcti ⁊ pena inferni. Et quib⁹
p; q; sicut nec illa pellicula circularis et
anulata nec ille modicus sanguis erat p̄
ci⁹ redemptiōis illius circūcisi: s; signū
fidei ⁊ arra futuri p̄cij et sanguis xp̄i ī p̄
cium effundēdi. ita ille circūcisus nō liba
batur tunc p̄ illam circūcisioē: s; p̄ fidē
xp̄i futuri sub qua fiebat illa circūcisio.
cuius fidei illa circūcisio erat signaculū.
ut p̄bat ap̄tus ad. ro. iiii. ⁊ ad gala. p̄ to
tum. vbi p̄bat ap̄tus q; sacramēta ⁊ ope
ra veteris legis nō iustificabāt nec libera
bant p̄ se hoīez a fuitute pcti. sed p̄ fides
xp̄i futuri. cui⁹ erāt signaculū et sub qua
fide fiebat. Et sic est dicēdū de oib⁹ sacri/
ficijs ⁊ holocaustis q̄ offerebant̄ p̄ pctō
actuali: q; nō offerebantur ī p̄ci⁹: s; in si/
gnū futuri p̄cij: inq̄ntū erāt figura. et

.De sexto cantico.

signus paionis xpi. qz de se no poterat li
berare hoies: cu in se no ptineret sufficiens
prium: s; intatum liberabat de pnti: in/
quatū dabatur in signū pñij futuri cū fi/
de et ptestatiōe soluēdi sufficiens et pfectū
prium p paionē xpi. Et sic tā circuncisio
q; sacrificia fiebāt in signū federis. ymo
fuerūt data i signū federis. vt p; ge. xvij.
et p totū leuiticū. Secus aute; ē de sacra
mētis noue legis que realr ptinet de pre
senti virtutē paionis xpi: qd est pñiū suf/
ficiens. iō de pnti illico iustificant et libe/
rant a pctō et deficiunt quod significāt.
Et ideo fuit necesse christū venire in car/
nem et pati tale genus mortis. Et solue/
ret pñiū solidū et sufficiens p oib; fidei
bus veteris testamēti qui dederāt signus
pñij p circūcisioez et sacrificia et oblatio
nes: qz nō solū circūcisio et sacrificia: sed
etiā oblatiōes q; fiebāt a fīdlib; i p. et. ij.
etate erāt signacū fīdi xpi futuri: et dabā
tur i signū pñij futuri soluēdi p xps i cruce.
et iō fuit necesse vt xps solueret illd pñiū
p oib; illis i cruce. Et nō solū p illis: s;
p oib; pñtib; et futuris. vt p; p totam
eplam ad. ro. ymo p totā doctrinā apli
cam. qz illd pñiū fuit et ē maius omni de
bitū. vt supdictū est p augustinū. iō dicit
aug; sup psalō. xxj. f. mone. ij. Ecce xps
passus est. Ecce mercator ostēdit merces
suas. Ecce pñiū qd dedit. Ecce sanguis
eius fusus est. in sacco ferebat pñiū/ pcul
sus ē lācea/ scisus est saccus et emanauit
pñiū orbis terraz. Ex quibus oib; p; q;
necessaria fuit paio xpi ad soluēdū omne
debitū. et ad liberādū totū genus hūa/
num a fuitute pcti. et iō qz iā solutū ē in
cruce pñiū p pñitib; et collatum sacra
mētis noue legis p futuris: dicit xps i b;
cātico. Jam messui myrrhā meā et come
di fauū. comedite et faciamini. bibite et i

ebriamini: q; dicat. qz iā solutus est pñiū
et ias sacramēta ptinet ip; in se virtualr
et realr. Quinta conclusio. q; necessaria
fuit paio xpi ad purgādū et mundādū
hominē a macula et sorde pcti. Ad cuius
intellectū est notādū. q; totū genus hūa
nus ex pctō pñoz parētū nō solum fuit
debitū i fuitute sub pfate diaboli: s; etiaz
fuit infectum i carne: et aīa macula pcti.
Et iō nō solum indigebat redimī ab illa
fuitute et soluere pñiū p debito p paioez
xpi. put dictus ē. s; etiā indigebat mūda
ri et purgari a macula oīs pcti: vt posset
deo recōciliari. Et iō ex latere xpi nō so/
lum exiuit sanguis i pñiū nre redēptiōis
s; etiā aq; in ablutōz pctoz. vt p; jo. xix.
Et sic ex passione xpi collata fuit virtus
baptismo et pñie/ et extreme vnctiōi et ce
teris sacramētis nō solum ad cōferēdam
grām: s; etiā ad abluēda pctā. que quidē
ablutio fit p ecclīastica sacramēta. Ex q;
bus p; qualr necessaria fuit paio xpi ad
purgāda et abluēda pctā p sanguinē ei.
vt demōstrat aplus ad heb. viij. et. ix. et
x. Jdo dicit apocali. pmo. q; xps dilexit
nos et lauit nos a pctis nris in sanguine
suo. Sexta conclusio. q; necesse fuit xps
pati tale genus mortis. vt paio ei; esset
metrū et mensura oīuz xrtutum et exem
plū patientie in oib; aduersitatib;. Ad
cui; intellectum ē notādum fm eusebiū
et augustinum q; ante mortē et passionē
xpi et cognitionē euāgelij pauci audebāt
aggredi mortē et tormēta p xrtate et iu/
stitia defēdēda. et multi deficiebant i tol/
lerandis et pferendis aduersitatib; et tri
bulatiōib;. ymo multi reges et pñipes
et ipatores pcurarūt sibi mortez et occi/
derunt se ipos: nō valētes misias huius
mundi patiēter tollerare. vt p; de nero/
ne/ et domiciano/ et cathone/ et anibale/ et

De sexto cantico.

lucrecia/ et cleopatra/ et multis alijs qui se ipsos occiderunt. ymo ipse Cesar despans de victoria se ipsum voluit interimere ppe yllerdā vt inquit lucanus. et sic accidebat qz nō hēbant speculū nec exēplum patiēcie de aliquo iusto et sūmo viro. nōc expectabāt futurā felicē vitā. S; postq; p̄ncipes mūdi venerūt ad fidē xp̄i et cognitio nē legis euāgelice nō legimus aliquē regem nec p̄ncipē fidelē sibi p̄sciuisse nec intulisse mortem: nisi quosdā maniacos et freneticos. cuius ratio ē. nā q̄no aliquis fidelis cuiuscūq; p̄ditōis et dignitatis sit laborat ī aliqua aduersitate aut p̄secutione et infirmitate: illico recurrit ad passionem xp̄i/ et legē euāgelicā. et imputās illas p̄secutiones et aduersitates puenire ex p̄ctis suis patiēter tollerat illas. Et inspiciēs ī paione xp̄i qui plura p nob pas sus ē. iā ampliori patientia p̄fert eas. Et sic ex passiōe xp̄i hēnt rei et p̄ctores vñ agāt p̄nias: et mīsi vñ habeāt patiētias: et iusti vñ p̄ferāt martirius p̄ v̄itate fidei. vñ nullum gen⁹ aduersitatis quis potest pati. quin xp̄s illō fuerit passus. et sic ex speculo paiois xp̄i habet vnusquisq; vñ patiēter p̄solef. vñ ait aug⁹. sup̄ io. exponens illud. dabāt ei alapas. sic implebat qd̄ de se dixerat xp̄s. Sic martires infoz mabanf ad oia: q̄ p̄secutores libuisset facere p̄ferēda. sic regnū qd̄ de h̄ mūdo nō erat sup̄bū mūdū nō atrocitate pugnādi s; patiēdi hūilitate vincebāt. Sic illō granum multiplicādus seminabat horribili cōtumelia: vt mirabilr pullularet ī glia. Itē idē aug⁹ de v̄bis apli smone. xv. Si in te fuerit caritas comunicabis passiōibus xp̄i: et verus martir eris. traditus ē ille excelsus p̄ quē oia f̄cta sunt. ī opprobriū hoīus et abicetōz plebis et contumelias et flagella ī mortē. et docuit nos exē

plo passiōis cū quāta patiētia ī ip̄o ābulamus. firmavit nos exemplo sue resurrectionis: quid ab illo patienter sperare debeamus. Item idem augustinus sup̄ ps. lxi. Eya fr̄es op⁹ erat sanguie iusti ad delēda p̄cta et cyrographū p̄ctoruz n̄roz. Opus erat exēplo patientie et hūilitatis. op⁹ erat signo crucis ad diaboluz et angelos ei⁹ debellādos. op⁹ ēt paione dñi: qz redēpt⁹ ē orbis. Quāta bona egit paio xp̄i: et tñ paio iusti hui⁹ nō eēt: nisi ī iqui deū occidissent. Ex sup̄dictis oibus p̄s q̄l: talis paio xp̄i fuit nccia p̄ audacia et fortitudie martyz/ et ad exēplū patiētie mīfoz. et ut eēt mēsurā oīuz virtutū. vt iusti seq̄rēt agnū quocūq; ierit p̄ ymitationē. Septia p̄clusio q̄ paio xp̄i fuit nccia nō solū ad redimēdus totū hoīez s; et ad recupandū regnū celoz p̄ membris xp̄i. Prima ps ē p̄bata p̄ sup̄dicta. Scda x̄o p̄bat nā p̄pt̄ trāsgressiōz p̄morū pentū non solū fuim⁹ p̄uati illa habitatōe t̄restrijs paradisi de q̄ illi fuerūt eiecti et exules. s; et fuim⁹ p̄uati fūta felicitate et possessiōe regni celoz: ad quam ip̄i et posteri sui fuissent translati post lōgum tēpus si in illa iustitia originali stetissent qd̄ regnū celoz nō potuit recuperari p̄ nob nisi infinito p̄cio paionis et resurrectionis xp̄i. vt inquit augustinus. Ideo dixit saluator ante passionem suam. Vado vobis parare locum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Luce. xxij. Itē. xxiiij. qz sic oportebat xp̄s pati: et resurgere a mortuis tertia die et ita intrare in gliam suam. Itē. io. xiiij. Nō turbet cor v̄rus neq; formidet. qz vado parare vob locū. et si abiero et p̄para uero vob locū: itez venio et accipiā vos ad me ip̄s: vt vbi suz ego: et vos sitis. Ex quib⁹ p̄s q̄ necessaria fuit paio xp̄i: vt p̄

De sexto cantico.

eam xps emeret celū. et nos ibi locū pre-
pararet. Octava conclusio q̄ necesse fuit
xpm pati tale genus mortis et passionis
vt nō solum potētia: s; iusticia diabolus
vinceret. Ad cui⁹ intellectū ē notāduz. q̄
diabolus nō tenebat nē possidebat hoīez
sub sua p̄tate tanq̄ dñs aut iudex nē tanq̄
creditor: s; tanq̄ carcellarius et tortor ⁊
lictor ⁊ executor diē iusticie. Et iō p̄cium
redēptionis nō erat soluēdū diabolo. sed
deo p̄i cui sc̄a fuerat iniuria ⁊ inobediē-
tia. Et sic diabolus executor diuīe iusticie
qui semp fuit amator ⁊ cupid⁹ dñij et po-
tētie tenebat hoīez incarcerationum sub sua
potestate q̄i tyrānice dñic solueretur et
redderet p̄ciū redēptionis deo p̄i: et fie-
ret iusta et sufficiens punitio et iusticia de
hoīe ne summa iusticia dei maneret lesa
nec violata: s; integra et satisfacta. Et iō
venit xps ī carnē. et pater posuit ī eo ini-
quitates oīuz n̄m. ⁊ xps passus ē et vul-
nerat⁹ p̄pter p̄ta n̄ra: et attritus p̄pter
scelera n̄ra: ⁊ percussus p̄pter scelus poplī
dei. et langores n̄ros ipe tulit: et dolores
n̄ros ipe portauit. intātū q̄ liuore ei⁹ sa-
nati sumus ⁊ liberati. vt p̄ ysai. liij. Et
sic in xpo capite n̄ro punita sunt oīa pec-
cata n̄ra. et satisfacta iniuria dei: et rein-
tegrata iusticia. ⁊ xps soluit sufficiens pre-
cium deo p̄i p̄ toto genere hūano. put
sup̄dictū est. Et p̄ p̄ns xps iuste abstulit
⁊ repetiuit p̄dā a diabolo: qui eā torque-
bat ⁊ tyrānice possidebat. S; q; diabo-
lus tēptādo hoīez et p̄cipitādo ipm ī pec-
catū dī victor: et tanq̄ victor et triūpha-
tor possidet ipm. iō q̄no p̄pter passionēz
xpi fuit sibi homo ablat⁹. tūc diabolus
dictus fuit victus ⁊ debellat⁹. q; sibi fuit
ablata p̄da quā diu possidebat sub fuitu-
te. S; postea magis fuit victus ⁊ debel-
latus. q̄no ī virtute passionis iesu fuit de-

poplo gētili eiectus ⁊ ppulsatus. Et sic
etiā cotidie diabolus vincit q̄no p̄ penitē-
tiaz a p̄torib⁹ quos sub fuitute p̄ti pos-
sidebat eiicit. S; q; totū hoc sc̄z ē. et fit
ī virtute passiōis xpi. p̄ quā sc̄a fuit n̄ra
iusticia. ergo sequit⁹ q̄ p̄ iusticiā ⁊ ex iusti-
cia tūc fuit victus ⁊ debellatus diabolus
⁊ p̄ eādē iusticiā cotidie vincit ⁊ debella-
tur. Ex quo patz q̄ necessaria fuit passio
xpi: vt diabolus amator potētie vinceret
iusticia. quā semp impugnavit put dicit
aug⁹. S; ē aduertēduz fm̄ augustinus
in enthirdion q̄ q̄i oīa p̄ta fuerūt anne-
xa p̄cto p̄moꝝ parētuz. nā ibi fuit furtuz
q; rapuit fructū p̄hibitū ab arbore. sc̄do
ibi fuit sacrilegiuz ⁊ blaffemia. q; voluit
vsurpare deitatē credēdo sp̄eti: qui dixit
Eritis sicut dij. et p̄ eandē rationē cōmi-
sit crimē lese maiestatis adā. Itē cōmisit
homicidiū: q; se ipm ⁊ totū gen⁹ hūanū
in mortē p̄cipitavit. Et iō xps vt sufficie-
ter totū p̄ctm̄ p̄moꝝ parētuz expiaret et
oīa p̄ta futuroꝝ in se punirētur: et pro
oībus satisfaceret: fuit flagellatus: vt la-
tro p̄ oīb⁹ latronib⁹. Et cōsputus ⁊ ala-
pis cesus p̄ oīb⁹ sacrilegis et blaffemis.
et spinis coronatus p̄ oībus superbis et
vsurpatorib⁹ regie maiestatis. Et fuit sus-
pensus ⁊ mortuus ī cruce p̄ oīb⁹ homi-
cidis penitētib⁹. Et sic p̄z qualr xps suffi-
ciēter satisfecit p̄ p̄ctis oīuz p̄teritoꝝ ⁊
futuroꝝ. iō iuste potuit eos liberare de
potestate diaboli. qui p̄ talē iusticiāz mā-
sit victus ⁊ debellatus. et xps māsit vic-
tor ⁊ triumphator. Nonā conclusio. q̄
ordo nostre redēptionis fuit necessarius
necessitate cōgruētie ad vincēdam astici-
am diaboli. Ad cui⁹ itellectū ē aduer-
tēdum fm̄ augustinū in quodā fm̄oe de
paione et cruce dñi. q̄ xps eūdē ordines
fuanit in n̄ra redēptione: quem tenuit

De sexto cantico.

diabolus contra primos parentes et posteros suos. Et sic xps nō solus vicit diaboli potētia: s; etiā ei' astuciā. vñ diabolus tenuit hāc astuciā ad temptādum p̄mos parentes. Nā primo cepit formā serpētis sub qua forma latebat venenū sathanicū. Et venenoso sibilo insufflauit in fructū p̄hibitū: et infecit eū. Et tūc ostēdit mulieri pomū exterius pulchrum et suauē ad vescendū. s; int' mortifero veneno infectum p̄suadēdo: vt comederet cū viro suo. Et iō illico cū comederēt fuerūt infecti et sauciati in carne vulnere inordinate cōcupiscentie. et in aia vulnere pcti. quam quidem corruptionē carnis p̄ libidinosa generationē trāsmiserūt in oēs posteros. Ex cuius carnis libidinoso p̄tactu siue cōsorcio vnaqueq; aia trahit culpā origiālē. Et ex consensu p̄cupiscentie voluntas contrahit pctm actuale. Et sic diabolus subtili astucia infecit et sibi subiugauit totū genus hūanū. vt inquit aug'. Et iō filius dei totius generis hūani p̄uidēs et sufficiens reparator et restaurator / et contra diabolū triūphator: eūdē ordinē suauit in nra redēptiōe. nam sicut diabolus accepit formā spētis sub qua latebat venenū sathanicū et hamus fraudulēt' q̄i subesca ad decipiēdū et vincēdū hoīez. ita x' p̄ oppositū assumpsit formas hoīs sub q̄ latebat antidotus salutis: et hamus deitatis ad decipiēdū et vincēdū diabolū. Et sicut diabolus serpēs antiqu' insufflauit in illū fructū suū venenū. et infecit ip̄s. Ita spūs sc̄s insufflauit in illā hūanitatē assumptā spū sapie et intellect'. et sc̄ificauit illam hūanitatē et gratificauit. vt esset ille hō plenus oīs gr̄e. de cui' plenitudine oēs accipem'. Et sic sicut p̄mi parentes comedendo de illo fructu p̄hibito et venenato illico fuerūt corrupti et saucia

ti in corpe et aia incurrētes sniaz duplicis mortis: Ita p̄ oppositū comedētes istū fructum salutiferū. qui ē xps oēs ab illo morbo sanātur: et ab illa morte ibi p̄perata viuificātur. It' sicut p̄mi parentes p̄ceptū et voluntatē dī extēderunt manu ad lignū: et rapuerunt fructū et gustantes fuerunt infecti et p̄ generationē infererunt oēs posteros. Ita p̄ x' vt expiaret scelus eorū extēdit manus et brachia sua ad arborē et lignū crucis et inde collegit et gustauit amarus fruct' paionis. qui quidē fruct' licet sibi fuerint amari: tñ nobis fuerunt dulcissimi. Et iō oēs fideles comedētes d' fructu paionis quē nobis porrexit xps sanant' a morbo cibi p̄hibiti: quē diabolus porrexit p̄mis parentib': et ex p̄nti oib' suis posteris. Itē sic diabol' in sufflādo sup cibū p̄hibitū intulit et inflixit in eo illud venenū mortiferū ad inficiēdum p̄mos parentes et ex cōsequēti totū genus hūanū: ita pariter xps insufflanit in septē ecclīastica sacramēta infundēdo virtutē sue passiōis tanq̄ medelam et antidotū salutiferū ad sanādos oēs fideles a morbo et veneno illi' cibi p̄hibiti. Itē sicut adas trāsmisit venenū et pctm suū in oēs posteros filios suos p̄ libidinosa et carnalē generationē. ita pariter xps trāsmisit virtutē et merita sue passiōis in oēs fideles filios adoptiuos p̄ baptismalē et sc̄ificatē r̄generationē. Ex quibus oib' p̄ q̄ xps in ordine nre redēptiōis nō solus vicit potētia diaboli p̄ iusticiā: s; etiam vicit eius astuciā p̄ p̄trarias dispositionē: Hūc ergo ordinē et dispositionē vult explicare in p̄sona xpi salon in hoc sexto cātico: cū dicit. Surge aquilo et veni auster et p̄fla hortus meus. i. veni p̄secutio iudeorū et tormēta ministroꝝ p̄lati. Et veni tu auster. i. voluntas patris

De sexto cantico.

et p̄fla et agita corp⁹ meum p̄ passionē ⁊
 mortē ut fluant aromata et merita per
 vulnera sigelloꝝ et clauoꝝ et lancee ad
 p̄plēdam oēm iustitiaz et sanandā vulne
 ra pctōꝝ. Et sicut sp̄s ātiquus insuffla
 uit in fructū p̄hibitū vñ fluxit venenum
 ad inficiēdū totū genus hūanū. ita tu a
 quilo et auster insufflate hortū corporis
 mei. ut fluant ex eo aromata xp̄i redēp
 tionis ⁊ salutis ad fugādū illud venenū
 pctōꝝ. Et subdit jā veni i hortū meū. s.
 in hortū passiōis ⁊ crucis. Et iaz messui
 myrrhas sacramētoꝝ ex arbore crucis.
 Et iam gustauī et comedi fauū passionis
 cum melle. Et bibi vinū cū lacte passiōis
 quā myrrhā ⁊ fauū cū melle et vinū cū
 lacte imisi ⁊ trāstuli in ecclīastica sacra
 mēta ad sanādos et reficiēdos et alēdos
 fideles. ideo vos amici fideles venite ad
 me p̄ fidez ⁊ comedite et saturamini ista
 myrrha ⁊ fauo cū melle sacramētoꝝ. et
 bibite ⁊ inebriamini isto vino cū lacte
 et satiamini et sanabimini ab omni infirmi
 tate ⁊ recupabitis vitā p̄ grāz. qz lz ego
 dormiā in cruce: tñ cor meū vigilat i vīa
 redēptiōe. Et sic p̄z qualr paio xp̄i vicit
 astuciā diaboli. Ideo dicit aug⁹. i f̄mone
 vni⁹ martiris. q̄ fortitudo draconis p̄tra
 mortē dñi qui sp̄tē suspēdit i ligno. Tri
 umphauit enī de morte quam diabolus
 p̄pinquauerat p̄ astucias suas homini.
 Et cū exaltaret moyses sp̄tēz i heremo
 in ligno: poplus qui mordebatur a sp̄tē
 attēdebat sp̄tēz ⁊ sanabaf. Sic ⁊ modo
 quēcūqz momorderit astucia sathane in
 tueatur xp̄m i ligno p̄dētē. ibi enī mors
 occisa ē. dñs semp viuī. Qz vt occideret
 mortē vestit⁹ ē morte. Ex sup̄dictis ergo
 p̄z qualr necesse fuit xp̄m pati tale gen⁹
 mortis: vt vinceret astutiā diaboli et ma
 liciā ei⁹. Decima cōclusio qz paio xp̄i

fuit necessaria ad roborādos et adequan
 dos ⁊ cōdignificādos oēs actus hūanos
 erga deuz: vt eēt fructiferi ⁊ digni grā i
 p̄senti ⁊ glia i futuro. Et etiā ad adequā
 dum oēs actus hūanos inter se siue erga
 p̄ximuz. Ad cui⁹ intellectū est notādū f̄m
 apl̄m ad ro. viij. qz passiōes. i. opationes
 huius sc̄li nō sunt cōdigne nec sufficiētes
 nec p̄parabiles ad futurā glīam: que re
 uelabit i nob: qd̄ dupliciter accidit. vno
 modo ratiōe imp̄fectōis. qz nulla opatio
 hūana potest esse de se ita p̄fecta quin pa
 tiatur aliquē defectuz i aliqua circūstātia
 p̄ quē defectuz illa opatio nō ē digna cō
 parari premio celesti. vñ jeuniū n̄rūz nō
 potest ita p̄fecte fieri quin i aliquo deficia
 mus. Hāz jeuniū debet fieri cū patiētia
 et puritate mentis et cū oīone ⁊ elemosi
 na. s̄ impossibile ē ex parte n̄ri quin defi
 ciamus i aliqua circūstātia. Et ita ē dicē
 dū de oīone: qz nō fit cū sufficiēti seruoze
 s̄ cū aliq̄ vaga et denia cogitatiōe admix
 ta: et nō cū tota attētionē. Et ita etiā ele
 mosine nostre nō fiunt semper cum in
 tentione et largitate et deuotione. Et
 sic de omnib⁹ opationib⁹ q̄ semp patiunt
 aliquē defectū. Ideo d̄r ysa. lxiij. qz oēs
 nos et iustitie n̄re q̄si pann⁹ menstruate
 p̄p̄t qd̄ non sunt de se digne p̄mio et̄no.
 nec sufficient̄ satisfaciūt p̄ p̄ctis cōmissis
 Et sic p̄p̄t tales defect⁹ non sunt p̄digne
 Et sc̄do non sunt cōdigne rōe valoris: qz
 q̄ntūcūqz sit p̄fecta bona opatio nostra
 semp ē finita et breuis. ergo de se non est
 tanti valoris ut posset satisfacere p̄ debi
 to infinito in ipso penitente ad delēdam
 penam peccati infinitā. Et sic nulla p̄nia
 iniuncta posset satisfacere p̄ debito p̄cti
 nec min⁹ posset sufficere bona opatio ad
 p̄miū et̄num cōsequēdū. quia sibi nō pōt
 cōparari in valore. d̄ quo d̄r p̄ ysa. lxiij.

De sexto cantico.

et apłs p̄. ad cor. ij. Quod nec oculus vidit
nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit
q̄ p̄pauit de' diligētib' se. ergo nulla op
atio humana de se ē sufficiens ad satisfaciē
dū p̄ debito pcti/nec ad p̄sequēdā futurā
gl̄iam cōdigna. Et iō ad p̄ficiēdas opa
tiones n̄ras et ad supplēdū defectū eaz
et ad faciēdas ip̄as p̄dignas p̄mio eterno
et futura gl̄ia: fuit necessaria passio xp̄i: q̄
adequat et condignificat oēs opationes
n̄ras. vñ applicata passio xp̄i ieiunio n̄ro
suppl̄t oib' defectib' ei' et p̄ficit ip̄s et red
dit ip̄m validū et p̄dignū p̄mio eterno:
quō sumus i statu gr̄e. Et sic ē dicēdū de
elemosina que de se parui valoris ē. s; ad
dita sibi passio facit illas validā et dignam
p̄mio eterno. et datur exēplū de anulo
aureo vnus vncie. qui de se vix valet sex
ducatos: s; si addat et celef in eo carbun
culus reddit ip̄s magni p̄cij et valoris ad
emendā vnā ciuitatem. Sic ergo oīo
vel elemosina n̄ra de se parui valoris est
s; si applicētur sibi merita passionis xp̄i:
faciūt ip̄as p̄dignā et validas ad emēdum
regnū celoꝝ. Vñ est itē aduertēdū. q̄ se
iuniū et oīo et p̄griatio et labores et oīa
opa que xp̄s fecit p̄putātur in passioe ei'
q; tota vita xp̄i fuit vnus actus passiois
et penitētie p̄ nob' p̄tinu' et nō interpol
latus p̄t dictus fuit sup psal. xxix. Et
dicet in sequēti q̄stioe. que quidē opa xp̄i
nō solū fuerūt facta ad delēda n̄ra pct̄a: s;
etiā ad p̄ficiēdas opatōes n̄ras: et ad sup
plēdū defectū eaz. Nam xp̄s ieiunauit
vt p̄ficeret et cōsecraret ieiuniū n̄m. Et
p̄griat' ē vt p̄ficeret n̄ras p̄griatio
nes: et fecit elemosinas et opa mīe vt p̄fi
ceret opera mīe n̄ra. et supplēit defectui
eoz. et faceret ea valida et cōdigna p̄mio
eterno. Ex quib' p̄s qualr passio xp̄i p̄di
gnificat et adequat oēs n̄ras opationes

erga deū. Et si queratur quō passio xp̄i
applicet opatiōib' n̄ris: et reddat eas va
lidas. Respōdet q̄ quocūq; homo fidelis
efficis mēbrū xp̄i p̄ fidē caritate formatas
tūc in oib' opatiōib' suis participat pas
sioes xp̄i: q; diligētib' deū oīa coopant' i
bonū ad ro. ix. Et sic p̄pter participatio
nē passiois oīa opa iustoz reddūt valida
et p̄digna. et iō q̄l; penitēs aut iust' i oib'
opatiōib' suis sep̄ debet iuocare passiones
xp̄i. vñ quō dicim'. Mater de celis mise
rere nobis. nil aliud intēdim' dicere nisi.
o p̄r rogam' ut accipias passioē filij tui i
p̄ciū p̄ pct̄is et delictis et defectib' n̄ris.
Et quō oramus filiū dicentes. xp̄e fili dī
vivi misere nobis. nil aliud intēdim' di
cere: nisi. O xp̄e fili dei redēptor mundi
rogam': vt velis offerre passionē tuā p̄ri
pro peccatis n̄ris et velis applicare pas
siones tuam in oibus operationib' n̄ris
vt sint digne p̄nia in hoc seculo et vita et
na in futuro. Et sic p̄s q̄lit sola passio xp̄i
pōt adēq̄re operationes n̄ras erga deū.
Sed ē vlti' aduertēdū q̄ passio xp̄i nō so
lū adēq̄t opatiōes n̄ras erga deū sed et
erga p̄ximū. vñ quō quis lesit et offēdit
p̄ximū in persona vel in bonis uel in fa
ma et non valens satisfacere dicit passio i
iuriā. O frater rogo amore passiois xp̄i
vt parcas mihi. nil aliud intēdit dicere.
nisi rogo te frater postq̄ tibi nō possum
satisfacere: vt acceptes passionē xp̄i i re
cōpensationē iniurie tibi facte. postq̄ x'
p̄ n̄ris delictis passus ē et p̄ oib' exorauit
tūc manifestū ē. q̄ si passus iniuriā parcit
reo q̄ acceptauit passioes xp̄i in p̄ciū et re
cōpensationē sue iniurie. Et sic passio xp̄i
fuit illa q̄ adequauit recōpensationē siue
operationē inter duos p̄ximos. Ex quo
sequit' p̄mo q̄ si passus iniuriā non vult
remittere n̄c parcere p̄cati veniā amore

De sexto cantico.

passionis christi. videtur contemnere passionem christi ymo videtur pluris existimare iniuriam suam quam passiones christi. quod est absurdum et sacrilegum. Item sequitur secundo quod talis obduratus in sua malicia non est dignus ut sibi subueniat passio christi. postquam eam contemnit non parcendo proximo nec remittendo propria iniurias. prout satis explicat saluator in parabola de decem milibus tale torum. mat. xviii. Ex quibus patet qualiter passio christi non solum dignificat et perficit et adequat operationes nostras erga deum: sed etiam erga proximum. Ex omnibus ergo supradictis per decem conclusiones patuit qualiter fuit necessaria passio christi. et quomodo necesse fuit christo pati tale genus mortis et passionis: non necessitate coactionis ex parte dei: quia non defuit sibi alius modus possibilis. sed ille modus fuit necessarius necessitate congruentie ex parte nostre salutis. Et hoc decem rationibus. Primo ad adequandam dei iusticiam cum misericordia erga nos. Secundo ad confirmandum testamentum per mortem testatoris. Tercio ad verificandam scripturam legis et prophetarum. Quarto ad solvendum omne debitum nostrum. Quinto ad purgandum et mundandum omne peccatum. Sexto ad dirigendos omnes actus humanos et ut esset exemplum patientie et speculum miserorum in omni adversitate. Septimo ad emendandum et recuperandum celum et omne depositum in adam. Octavo ad vincendam potentiam diaboli per iusticiam. Nonno ad destruendam astuciam diaboli per prudentiam. Decimo ad condignificandas et adequandas nostras operationes erga deum et proximum. Et hoc de primo quesito.

Secundo queritur circa illud quod dicit christus in hoc cantico. scilicet ego dormio et cor meum vigilat. ubi dictum est in expositione. quomodo christus non solum pro nobis meruit per ea que facta sunt in vita: sed etiam post mortem circa eum. Et quomodo hoc dormiret in cruce et in sepulchro tamen

semper vigilabat operando nostras redemptiones: et recipiendo vulnus in latere. Et videtur quod christus non potuit mereri per vulnus lateris nec per sepulturam. Hanc spacium merendi vel demerendi conceditur hominibus tantum in hac vita usque ad mortem terminative: ut inquit augustinus in enchiridion. quia post mortem non est tempus merendi: sed premium recipiendi. cum ergo christus iam esset mortuus quomodo lateris eius fuit lancea perforatum. ut patet ioh. xix. ergo post mortem non potuit per illud vulnus mereri: nec in nostra redemptione vigilare. In oppositum autem est textus huius cantici. Ad cuius declarationem est notandum. quod sicut in domificatore consideratur triplex actus. scilicet primus et secundus et tertius. ita pariter in christo. Hanc primus actus domificatoris est ipse habitus artis: quem non solum habet in vigilia: sed etiam in somno. Actus autem secundus est considerare secundum artem circa domum faciendam: et circa formas et figuram et partes eius. quod non potest fieri nisi in vigilia. Actus vero tertius est quomodo manuales operantur successive circa partes domus: fabricando partem post partem. Ita ergo pariter in christo considerabatur triplex actus. scilicet primus/ secundus/ et tertius. Actus primus fuit gratia uniois et omnes habitus gratiarum et donorum quos a primo instanti creationis anime habuit. Actus autem secundus fuit consideratio nostre redemptionis: et propositum firmum et immobile operandi nostras redemptiones. iste actus fuit unicus et continuus et non intermissus: nec interpollatus in tota vita sua quia semper fuit sibi presens jejuniis et laboribus/ et conviciis/ et opprobriis/ et iniuriis et captio/ et flagella/ et vulnera clavorum et lancee. Et omnia que erat passurus fuerunt sibi presentia: et semper sine interuallo erat in firmo et immobili proposito sponte patienti illa. Et in hoc actu secundo fuit semper in somno et in vigilia: quia hoc pars sensitiva quomodoque

De sexto cantico.

dominaret: tñ parò itellectiua ⁊ rationalis semp fruebat in x̄bo. et semp in actu sc̄do cōsiderabat ⁊ sp̄ote p̄ponebat pati Sed qz p̄pter tale imobile p̄positū merebat p̄ oibus opatiōibus suis nō soluz in vita. s; etiā p̄ mortē. ergo a p̄mo instanti cōceptiōis iā meruit p̄pter vuln̄ lateris et sepul̄am et cetera opa: Et ita ē dicēdum de martirib̄. Nam b̄s vincēcius nō solum merebat p̄pter martyriuz. qd̄ patie ter p̄pter x̄pm tollerabat. s; etiā iam meruit i vita p̄pter oīa q̄ sibi fecerūt p̄ mortem puta. qz fuit cadaver ei⁹ proiectū carnibus comedēduz postea fuit p̄iectum in mare ⁊c. Et ita ē dicēdum de ceteris sc̄tis. eo qz in vita meruerūt p̄pter firmū p̄posituz ut oīa illa p̄desent. Act⁹ aut̄ tercius ip̄i⁹ x̄pi fuit q̄no real̄ opabatur opa n̄re redēptiōis ad extra puta p̄ quadraginta dies jejunādo: ⁊ p̄dicādo/et miracula faciēdo/ ⁊ mortē patiēdo/ ⁊ vulnus lateris recipiēdo. qui quidē act⁹ s; essent successiui ⁊ distincti circa nos: tñ qz erāt de essentia passiōis et redēptiōis. iō oēs illi actus simul dicti sunt vnus actus redēptiōis q̄i vnitate aggregationis respectu vni⁹ finis. qz oēs illi act⁹ fuerunt vna via ad vnicū finē. Et etiā fuerūt vnus actus ratiōe vnus firmi ⁊ cōtinui p̄positi x̄pi iō oēs illi actus p̄putabātur in n̄ra redēptiōe/ ⁊ in x̄pi passiōe. Et sic x̄ps ab instanti cōceptiōis semp fuit in isto actu tercio. nā illico incepit opa n̄re redēptiōis. qz statim incepit orare p̄iem p̄ tota ecclia: et in tali orōne semp sine intermissione p̄seueravit. Itē statim mouit virginē matrē suā: ut iret ad visitādas Elisabeth: ut ip̄e sc̄tificaret jobānē bap̄am. Et sic in vtero virgineo semp p̄ nob̄ orabat Et post natiuitatē iā incepit flere ⁊ frig⁹ et alios dolores pati: que oīa p̄tinebant

ad n̄ram redēptionez. Et sic erat subiect⁹ parentib⁹. et obfuebat opa legis vsq; ad baptismū. Et postea incepit opari in lege euāgelica: et sic p̄secut⁹ est opa redēptiōis vsq; ad mortē. et etiā post mortez vsq; ad sepulturā et resurrectionez. Et sic p̄ qz x̄ps semp fuit simul in actu sc̄do. ⁊ successiue i actu tercio. circa n̄raz redēptiōnē. Et iō a p̄mo instanti meruit plene et p̄fecte respectu sui p̄ oib⁹ opib⁹ successiuis futuris tã post mortē: sicut ante. et hoc accidebat p̄pter vnicū actū et firmū p̄posituz n̄re redēptiōis: eo modo quo dictū est. vñ sicut sol semp est i actu p̄mo et sc̄do respectu sui: qz semp illuminat ⁊ in se hēt totū suū lumē tã in auroza q̄ in meridie. s; illud lumen non attingit oēs partes mūdi simul: s; successiue. ita pariter x̄ps sicut in se hēbat totū suuz p̄positū ⁊ totā virtutē sue passiōis simul tã in primo instanti q̄ i tota vita. ita habebat totū meritū. s; postea illud p̄positū successiue exiuit in actū respectu n̄ri. Et iō respectu sui semp simul meruit p̄ nobis p̄pter oēs actus. S; illd̄ qd̄ facit maiorem difficultatem in hac materia est. qz fm̄ communē opinionē x̄ps post mortē in triduo nō fuit homo: et si nō erat homo ergo nō erat caput ecclie. qz x̄ps inq̄ntū de⁹ et homo est caput ecclie. et si nō fuit homo: nec erat caput ecclie. ergo virtus sacramētoꝝ nō potuit emanare ex latere ei⁹. qz x̄ps ut caput ecclie influxit virtutē in sacramēta. nec sac̄mēta h̄nt efficaciaz nisi a x̄po. ut ē caput ecclie. ergo si x̄ps nō fuit homo in triduo nec caput ecclie. sequeretur qz ecclia nō exiuit ex latere x̄pi. qd̄ est directe cōtra augustinuz. Et sequeretur etiā qz ille sanguis cū aqua qui exiuit ex latere x̄pi nō fuisset effusus i remissionē et redēptionē p̄foꝝ. qd̄ esset cōtra

.De sexto cantico.

clemētina de sūma trinitate ⁊ fide catho-
 lica. Ad hoc respōdet q̄ si vellem⁹ seq̄
 opinioēs ⁊ positionē magistri: quā sequi-
 tur augustin⁹ de roma: et quidā alij ma-
 gni viri nulla esset difficultas. Dicūt enī
 q̄ xp̄s fuit ⁊ erat homo ī triduo isto mo-
 do. s. q̄ h̄ fuerit mortuus et aīa x̄e a cor-
 poze separata. tñ q̄ ista duo erāt iuncta
 et vnita p̄sonalr in x̄bo. iō x̄bū poterat
 dici homo postq̄ hēbat ista duo sibi p̄so-
 nalr vnita. h̄ inter se essent separata. Et
 sic cōcedūt. q̄ h̄ ista duo inter se nō erāt
 vnus homo: tñ in vno tercio. s. ī x̄bo p̄-
 sonalr vnita poterāt dici homo. Itē cō-
 cedunt q̄ h̄ in illo triduo ex aīa nō resul-
 tabat hūanitas in corpore: eo q̄ erat ab
 eo separata. tñ ex corpore ⁊ aīa resultabat
 hūanitas ī x̄bo h̄ non iter se. Et isto mo-
 do intelligūt illud q̄ ait damacenus. s.
 q̄ x̄bū semel assūpsit nunq̄ dimisit. Et
 sic isti cōcedūt q̄ xp̄s fuit homo et caput
 ecclie. et p̄ r̄ns ex late xp̄i capitis ecclie
 exiuit sanguis ⁊ aqua ī remissioēs pctōz
 ⁊ ad efficacīā ⁊ virtutē sacramētoz. ⁊ sic
 ratio ducta sup̄ in oppositū nullā affert
 difficultatē p̄m eos. Et si arguēt p̄tra istos
 a sup̄iori negato. nā si xp̄s ī triduo nō fu-
 it corp⁹ aīatū nec viuū. ergo n̄c erat hō.

Ad hoc r̄ndent q̄ hec illatio dyaletica
 non habet locū in hoc singulari misterio
 sup̄naturali vbi p̄tes essenciales hui⁹ hoīs
 non h̄nt pp̄riā p̄sonalitātē. sed post mor-
 tē manserunt sub eadē p̄sonalitate verbi
 vnita. et iō nō sequit nisi q̄ x̄⁹ ī illo t̄duo
 non erat hō viu⁹ in se sed hō mortu⁹: cui⁹
 p̄tes essenciales licet eēt sep̄ate int̄ se: tñ
 nulla eaz fuit corrupta nec amisit p̄sona-
 litatē. et iō ex eis potat resultare hūani-
 tas ī x̄bo: cui p̄sonalr erant vnite. Sed
 q̄ ista positio cōit̄ non tenet. nec placet
 vniuersitati p̄siciēsi/ nec maiori turbe doc/

toz. Ideo ē dicēdū salua semp̄ fide ca-
 tholica et meliori iudicio. q̄ h̄ x̄⁹ nō fue-
 rit naturalis hō in triduo eo q̄ erat vere
 mortu⁹/ et p̄tes hūanitatis erant realr
 separate: tñ adhuc x̄⁹ erat vere caput ec-
 clie. Ad cui⁹ intellectū ē aduertendū
 q̄ licet x̄⁹ de⁹ et hō sit caput ecclie: tñ p̄n-
 cipalitas huius p̄sone cōsistit in x̄bo. eo
 q̄ x̄bū h̄ r̄oēs p̄ncipalis agētis et hūani-
 tas h̄ r̄oēs instrumētī. q̄ x̄bū nō assum-
 psit hūanitates nisi ut eēt instrumētū n̄re
 redēptiois. ut ait damacenus: et cōit̄ tenet
 Assumpsit eīz corp⁹ ut eēt instrumentū
 patiēdi/ et aīaz ut eēt instrumētū merēdi.
 Et iō x̄bū erat agēs p̄ncipale/ et corp⁹ et
 aīa respectu x̄bi mouebant̄ tanq̄ instru-
 mētū in oī ope n̄re redēptiois. Et iō x̄bū
 ad h̄ q̄ esset caput ecclie sufficiebat p̄ illo
 tūc q̄ hēret corp⁹ ⁊ aīaz sibi p̄sonalr vni-
 ta h̄ int̄ se eēt p̄ tūc sep̄ata. quia x̄bum
 cū aīa poterat opari in inferno educēdo
 aīas fidelīū veteris testamētī. et corpus
 poterat instrumētāl̄ opari in cruce vul-
 nus lateris recipiēdo: et cetera misteria
 ad corp⁹ p̄tinētia tā in sepulcro q̄ ī cru-
 ce patiēdo. Et hoc sufficiebat ad h̄ q̄ xp̄s
 tanq̄ caput ecclie p̄ficeret opa n̄re redēp-
 tiois. Et iō fuit necesse q̄ sicut aīa nō fuit
 corrupta in tali separatiōe et morte. ita
 nec corp⁹ corrupetur/ nec incineraretur.
 nec sumeret alias formā substātialem. s̄
 maneret idē numero. q̄ aliter fuisset va-
 riata n̄re redēptionis opatio mutando
 instrumētū. si nō māsisset idēz corp⁹. q̄
 xp̄s ex puris sanguinib⁹ virgīs assūpsit/
 rat ad instrumētū n̄re redēptiois. Et iō ē
 dicendū q̄ ille homo x̄e fuit mortu⁹. et
 dato q̄ nō fuerit homo in illo triduo. tñ
 idē xp̄s ⁊ idē caput ecclie māsit cū eisdez
 instrumētis n̄re redēptiois. Et iō illud
 corpus mortuū dicebat̄ corp⁹ xp̄i. Et sic

i

De sexto cantico.

ex ei⁹ latere exiuit sanguis et aqua in re-
missionē et redēptionē pctōꝝ. vt dicit cle-
mētina. Et ex illo latere exiuit tota ecclesia
et efficacia et virt⁹ sacramētōꝝ. vt inquit
aug⁹. Et jaz hoc semp meruit xp̄s a p̄nci-
pio sue conceptiōis p̄pter imobile et fir-
mū p̄positū patiēdi et p̄tinuū actū opan-
di p̄t sup̄dictus ē. Et ita pariter illa aīa
dicebat aīa xp̄i postq̄ sibi erat p̄sonaliter
vnita et p̄ ip̄as opabat in limbo. Et sic p̄
qualr xp̄s semp fuit caput ecclesie in tri-
duo: et quō opa ei⁹ fuerūt efficacia ad p̄-
ficiendū n̄ras redēptiones. S̄z oportuit
vt corp⁹ aīam recuperet: et aīa recupa-
ret corp⁹ gl̄iosus ad suā exaltationem ex
merito tāte passiōis et ad vltimā p̄fectio-
nē n̄re redēptiōis. vt patebit in sequenti
cātico. S̄z nūc restat dubiū vtrū corpus
xp̄i mortuū in illo triduo fuerit et māsit
substātiāl̄r idē numero cū viuo. Et videt̄
q̄ nō. q̄ sicut homo mortuus d̄r equiuo-
ce. ita corpus hoīs mortui d̄r equiuoce.
ij. de aīa et vij. methaphisice. et sic nō man-
sit idem substātiāl̄r postq̄ amisit formā
substātiālē. s̄z māsit solus idē cū quada-
equiuoca similitudinē et figura. S̄z in
oppositū arguit quia seq̄ret q̄ x⁹ variass̄
opa n̄re redēptiōis: variādo instrumētū.
q̄d ē incōueniēs. Ad hoc dicūt quidaz
q̄ idē corp⁹ numero mansit postq̄ māsit
eadē forma corporeitatis. sed hoc ē super-
flue d̄ctm nec euacuat difficultatē nā sup-
flue p̄ōif in homine et quolibet alio aīali
forma corporeitatis substātiālis. cum
homo sufficiēter sit corp⁹ p̄ solaz q̄ntita-
tes. et est sufficiēter substātia et ens actu
p̄ solam aīam. vt p̄z. iij. de aīa. vñ homo
intantū est corp⁹: inq̄ntū aīa informat et
p̄ficit materiā extēsas et figuratā p̄ q̄nti-
tatē et dispositā p̄ phisicas qualitates: et
sic aīa d̄r actus et forma substātiālis cor-

poris orgāici phisici potētia vitaz hēntis
vt p̄z. ij. d̄ aīa. Et sic q̄ntitas dat esse cor-
poreū et extensū et dimētionatū illi ma-
terie. et figura et q̄litates p̄ime disponē-
tes ip̄am materiā extēsam et corpoream
dāt sibi esse organicus. Et sic ex materia
sic p̄ q̄ntitatem dimētionata et p̄ qualita-
tes disposita et organizata resultat corp⁹
organicus aptū. vt sit instrumētus aīe ad
opādū. Et tale corp⁹ sic organiciū actuat
et informat et perficit ip̄a aīa dando sibi
esse aīatū et esse substātiāle et entitatiū
q̄ aīa intellectiua ē forma substātiālis et
q̄d x̄e est. vt ait aristo. iij. de aīa. et d̄r in
clemētina de sc̄fa trinitate et fide catholi-
ca. Et iō corp⁹ xp̄i māsit idē corp⁹ organi-
cus postq̄ māsit eadē q̄ntitas: siue eadez
materia extēsa per eadez q̄ntitatē. et dis-
posita et organizata per eadez qualitates
nō corruptas. S̄z ē vidēdū quō māsit ea-
dez substātiālitatis et entitas in illo corpo-
re orgāico. cū nō māsit eadē aīa q̄ dabat
sibi esse substātiāle et entitatiū. Ad
hoc dicūt quidā. q̄ sicut sol influit lumē
et diafanū et actuat ip̄s. ita aīa influit esse
substātiāle et entitatiū i corp⁹ organiciū
siue i illā matiā orgāizatā et sic actuat eā
Ex quo p̄z q̄ esse sbāle q̄d aīa dat matie
et copori organico ē effect⁹ ip̄i⁹ aīe et non
ip̄a aīa. et p̄ p̄ns illud esse sbāle et entita-
tinū collatū matie distinguif ab aīa sicut
effect⁹ a cā. q̄ aīa non solū habz rōez for-
me: sed et cause efficiētis. sed de⁹ pōt cōf-
uare effectū in aliquo semel collatū a cā:
absqz illa cā. ergo x̄bū q̄d erat p̄sonalit̄
vnitū illi copori organico mortuo potu-
it cōfuarē in illo corpore esse sbāle et ac-
tualit̄ entitatiū seml sibi ab aīa collatū
licet aīa eēt separata i illo t̄dno. vñ sicut
x̄bū cōfuarat illas q̄litates cū q̄ntitate
i illa matiā: ne corrūperēt et putrefierēt

.De sexto cantico.

absq3 aia: ita potuit cōsuare esse sbale ab aia. Et sic dñt doctores qd lz xº nō surrexisset: tñ illud corpº nunq̄ fuisset putrefactū nec icineratū: postq̄ erat xbo personalit̄ unitū. vñ sicut cōsuabat qlitates sine aia: ita potat cōservare esse sbale sñ ipa eo qd erat eiº effectº. Sed qd lz possit deº facere pz. nā transbata sba panis in corpus xpi manet eadē oia accidētia sine subiecto cū oibº effectibº sbe panis cōsuatis cū illis accidētibº ex diuina virtute naz illa accidētia efficiūt oia que faciebat substācia panis ⁊ ipm vinū. nā illa accidētia nutriunt ⁊ faciāt comedētes: si sumatur in magna q̄ntitate. Et accidētia vini inebriāt si sumatur in magna q̄ntitate. ymo ex illis accidētibus generātur vermes. et ex accidētibº vini generantur parue musce siue musquiliōes. Ex quibº pz. qd deº p̄suat oia illa accidētia cū effectibº panis ⁊ vini. lz sint separata a corpore xpi. ergo multo magis verbū potuit cōservare esse substāciale absq3 aia in illo corpore sibi psonalr unito. Et sic pz qlit̄ illud corpº xpi mortuū erat sbalr idē numero cū oibº suis accidētibº. lz aia esset separata. eo qd a xbo hēbat esse psonale ⁊ numerale. vñ lz ab aia hūisset pmo esse substāciale illud corpº. tñ māsit p̄suatus illud esse i eo ppter vnionē ad xbus. Et sic illud corpº mortuū potuit esse instrumētū xbi nō variatū p illo tūc i ope nre redēptiōis. put dictus est. Et p hec patet responsio ad instantiam. Ex sup̄dicta questioe ⁊ difficultate scda. ⁊ etiā ex hoc qd dñt in textu huiº sexti cātici. s. qd virgo maria cū tota ecclia quesuit xps et vocauit eū. Et nō respōdit. eo qd iā trāsierat de hoc mūdo ad p̄ez p mortē corporales qno iclinato capite emisit spm. Ado isurgit icia difficultas. s. utq3 xº i illo fou

o fuit filius xgis marie: et maria fuerit mater xpi. Ad qd arguūt quidaz magni viri: qd nō. vñ arguūt sic. filius et mater siue pater sunt relatiua pmi ordinis. ⁊ p p̄ns sunt simul natura fm aristo. i. simul ortu ⁊ occasu fm augustinum. et p p̄ns pempto vno correlatiuoz pimitur et reliquū quo ad mutuā relatiōē ⁊ mortuo ergo xpo fuit pempta relatio siue filiatō qua referebatur ad matrē et ecōuerso. ergo p tūc nec xps fuit filiº virgis nec virgo maria fuit mater xpi. Itēz virgo maria erat mater xpi ratiōe hūanitatē assumpte. et p p̄ns erat mater dei inq̄ntus illa hūanitas siue ille homo erat psonalr deº. et sic virgo maria dicebat̄ mater dei ⁊ hois. S3 in illo triduo xps nō fuit homo. put coiter tenetur. ergo xgo maria non fuit mater illius hominis. et per cōsequens nec mater dei: nec mater xpi. In oppositū aut̄ arguif. nā xº p totū fouū semp fuit caput ecclie nec d̄sinit esse caput ecclie. nec p̄pta fuit relatio eiº ad eccliaz corpº suū. put dictū ē. ergo sequif p eandē rōēz qd eiº r̄o ad matrē suam nō fuit p̄pta p talē mortē. nec desinit esse filiº xginis. nec maria xgo d̄sinit esse maf xpi et dei. Pro cuiº declaratiōe ē notā dus qd sicut cōceptio et generatio hūana xpi fuit singularis sine pari. qd nō ex coitu nec ope alicuiº viri. sed solo ope spūs sc̄i fuit corpº xpi formatū et organizatus nō ex mēstruo nec ex sanguine corrupto sicut ceti sed ex puris sanguinibº virginis et simul aia fuit ibi creata a tota trinitate Et simul illa hūanitas p̄dicionata fuit in athomo psonalit̄ assumpta p xbu. q̄ qui dē cōceptio et generatio nec habuit nec hēbit aliā parē. ita mors xpi fuit singularis sine pari. Naz ibi fuit vera mors. qd realr aia fuit separata a corpore. Et sic

i. ij.

De sexto cantico.

xps vere fuit mortuus. s; illa mors fuit sine corruptiōe ⁊ noua generatiōe. ⁊ sic fuit singularis inter oēs alias mortes oīuz aialū ⁊ oīuz alioꝝ hoīuz. Nā in morte cuiuslibet hoīs non solum separaf aīa a corpore: s; etiā corrupit corp⁹ et ex hoīe generaf cadauer. q; illa materia recipit nouā ⁊ aliā formā substantialē. q̄ dī forma cadaueris que dī forma rei corrupte cōsistēs ī esse corrupto tendit actualr et naturalr ⁊ successiue in putrefactionem ⁊ resolutionē. Sed h̄ nō accidit ī morte xpī. q; idē corp⁹ xpī substātiāl̄ numero. qd̄ sp̄s sc̄s formauit ex puris sāguinib⁹ virgīs māsit vnitū psonalr ⁊ supposita/ liter x̄bo ī cruce ⁊ sepulcro post separatiōnē aīe: vt sup̄dictū ē. et p̄ q̄n̄s nō fuit ibi sc̄ta corruptiō n̄c generatiō noue forme sbalis. q; tūc x̄bū de nouo assump/ sisset aliā speciē. ⁊ p̄ q̄n̄s fuisset variatus subiectū n̄re redēptiōis: qd̄ fuit corp⁹ xpī ex puris sāguinib⁹ virginis formatū. qd̄ fuisset absurdū ⁊ maximū incōueniens. Et iō dī q; sicut hūana generatiō xpī fuit singulr exquisita absq; aliq̄ p̄cedenti corruptiōe. ita ei⁹ mors fuit singularis ⁊ exquisita inter oēs mortes absq; corruptiōe ⁊ noua generatione alteri⁹ forme. Et iō dī dō psal̄o. xv. ī p̄sona xpī ad patrē. Nō dabis sc̄s tuū videre corruptiōnē: quoniā a dextris es mihi ne cōmouear. q̄i dicat. s; realr fueris mortu⁹. et aīa fuerit separata a corpore. tñ q; corp⁹ nū q̄ fuit derelictū: nec psonalr separatū a x̄bo: s; semp ī illo triduo fuit supposita tū ⁊ psonatus p̄ x̄bū ⁊ p̄suatū. q̄dō nō potuit videre corruptiōnē nec p̄ q̄n̄s putrefactionē nec incinerationē. Ex sup̄dictis correlariē inferf̄ conclusio p̄ncipalr intēta. s. q; xp̄s semp in triduo fuit filius virginis qd̄ p̄bat. Nā illud corp⁹ ex pu/

ris sāguinib⁹ formatū ⁊ nutritū ratiōe cui⁹ ip̄a dicebat̄ mater xpī. nunq̄ fuit corruptū p̄ mortē nec p̄didit eādē psonalita/ tem siue suppositalitātē. p̄ quas suppositabat̄ a x̄bo. s; semp fuit idē corp⁹ numero sbalr ⁊ psonalr. put sup̄dictū ē. ergo nunq̄ fuit corrupta filiatiō nec relatiō xpī ad virginē mariā. que quidē r̄lo fundabat̄ in xp̄o rōe illi⁹ corporis assūpti. Et p̄ q̄n̄s semp xp̄s fuit filius virgīs: et virgo semp fuit mater xpī et mater dei.

S; si dī p̄tra. q; ip̄a in triduo nō fuit mater hoīs. eo q; xp̄s nō fuit homo ī triduo. ergo nec fuit mater xpī: nec mater dei. Ad hoc respōdet̄ q; tenēdo cū magistro nulla eēt difficultas. tñ tenēdo cū cōi scola theologoꝝ adhuc nō sequif xp̄s in triduo nō fuit homo. ergo nō fuit x̄. nā x̄bū assūpsit hūanitatē. vt p̄ corp⁹ eēt instrumētū patiēdi. et p̄ aīaz instrumētū merēdi. Et ista duo hūit in triduo psonalr vnitā ad sufficiētā n̄re redēptiōis s; ī se eēt separata. nā x̄bū hēbat in cruce psonalr corp⁹ vnitū: ut instrumētāl̄ vlnneraret̄ ī latere ut ex eo exiret sāguis et aqua in redēptiōnē pctōꝝ et efficacā sac̄mētōꝝ. ⁊ ut corp⁹ exanime tanq̄ pauper curaret̄ e sepeliret̄ in sepulchro alieno: q; oīa erant nec̄ia ad n̄ram iustificatiōnē et n̄re redēptiōis p̄fectionē. ut sup̄ d̄ctm ē. N̄tē idē x̄bū erat vnitū cū aīa in inferno examinando cām generis hūani: et cōdē nādo dyabolū ⁊ libando hoīes p̄ iustitiā Et sic p̄ q; s; x̄bū desierit esse hō nafalis p̄ separatiōnē aīe a corpore tenēdo cōmpositionē. tñ nō desijt esse x̄ q; sufficiēt hūit ptes hoīs sibi psonalr vnitās ad instrumētū cōsummatiōis n̄re redēptiōis quia sufficiēt̄ exercebat et cōsummabat n̄ram redēptiōnē p̄ corp⁹ et aīaz fm̄ exhibētiam iustitiē. quia istū modū exhibebat

De sexto cantico.

nra iustitia. s. ut ille ho assumpt? realiter
 moreret. et aia separaret a corpe. et cor-
 pus mortuū pederet i cruce i satisfactio-
 ne oius nrm. et sepeliret in alieno sepul-
 cro. Et q aia descenderet ad inferos ne sua
 mēbra descēderēt. nā sicut xp̄s ascēdit in
 celū. vt sua mēbra post eū ascēderent. ita
 aia eius descēdit ad inferos: ne sua mem-
 bra illuc descēderēt. s; ibi nraz causas exa-
 minaret: et ostēderet qualr p nō erat suf-
 ficiēter satisfactū. Ex quib? etiaz oib? p; q
 sicut x̄bū nō desijt esse xp̄s: ita nō de-
 sijt esse caput ecclie: nec ecclia desijt esse
 corp? nec spōsa xp̄i. vt magis in sequēti
 q̄stioe patebit. Et sequit etia p eādē ratio-
 nez q nō desijt esse filius virgīs. nec vir-
 go desijt esse mater xp̄i nec mater dei. Et
 p hec p; respōsio ad rationes in pncipio
 i ductas. Et hec ē tertia q̄stioe hui? cātici.

Tercio etiā querit circa istud sextum
 cātici vtrū petrus et ceteri apli p̄iderit
 totalr fidē i triduo: et potuerit dici here-
 tici. eo q dicit spōsa. Percusserūt me: et
 tulerūt palliū meū. i. vestē fidei custodes
 muroz. Et videt q petr? fuerit heretic?.
 eo q; incepit anathematizare et iurare q
 nō nouisset hoiez. mar. xiiij. et sic cū iura-
 mento negauit xp̄m. Itē videt q oēs
 apli fuerint heretici in articlo refrectio-
 nis. q; qño mulieres nūciarūt eis xp̄s re-
 surrexisse. visa sunt eis quedā deliramē-
 ta. luce. xxiiij. Itē duo discipuli despā-
 tes de refrectioe recesserūt a societate a-
 lioz dicētes. nos expectabam? q esset re-
 dēpturus isrl. Itē thomas qui dī di-
 dim?. i. dubi? tanq̄ incredulus dixit. nisi
 misero digitū meū i fixurā clauoz: non
 credā. Itē recūbētib? oib? aplis iesus
 exprobrauit incredulitatē illoz et duriciāz
 cordis. ergo oēs fuerūt duri et increduli
 et p p̄ns heretici i illo triduo. In op

positū est. nā i illo triduo sicut ecclia nō
 fuit sine capite: ita nec caput fuit sine cor-
 pore eccliaſtico p̄tinēte plura mēbra. qui
 fuerunt discipuli et apli. et tota illa socie-
 tas. c. xx. vt p; act. p̄mo. Et sic apli non
 simplicif p̄iderūt fidē nō fuerūt heretici
 Ad cui? intellectū ē notandū q fides i
 actu ē firma ihesio catholice x̄itatis sine
 formidine alii? ptis. Et heresis ē obstina-
 ta impugnatio fidei alicui? articuli cū p̄ti-
 naci assertioe p̄rie falsitatis. Et sic de rōe
 actualis fidei est firma ihesio sine formi-
 dine. Sed d rōe heresis ē obstinatio p̄ ve-
 ritatē catholicā simul cū p̄tinacia. Et sic
 nō dī actualif fidelis nisi fortif et firmif
 inheret oib? articulis fidei absq; hesita-
 tioe et formidine. Ita q nil credat esse ve-
 ri? articulis fidei in x̄itate. nec falsi? eoz
 oppōitis in falsitate. vt inquit ar. p̄mo
 posterioroz de pncipijs scie. Sed ad hoc q
 aliquis sit heretic? sufficit q cū obstinati-
 oē ipugnet x̄itatē vni? articuli: et cū p̄ti-
 nacia asſat oppōitū ei?. Et iō ille qui ē te-
 pid? uel dubi? uel titubat in fide: nec fir-
 mif inherēs: nec obstinate ipugnans x̄i-
 tatē fidei: nec p̄tinacif asſerēs oppositam
 falsitatē: et timore aut formidie pene nō
 audet cōfiteri fidei x̄itatē: nō dī p̄pe fid-
 lis nec heretic?: sed dī medi? inf fidelē et
 hereticū. q; dī infirm? in fide. Et ita ē di-
 cēdus de petro et thoma et ceteris aplis in
 triduo. et et vsq; ad ascēsiōez. q; nec per-
 fecte fuerūt fideles nec heretici. s; ifirmi
 in fide. Et sic nō fuerūt totalit ex eccliaz:
 quia nō corde obstinato ipugnabāt fidez
 refrectiois. s; titubabāt et formidabāt.
 vñ petrus nō fuit hereticus qño negauit
 xp̄m: q; nō obstinato corde: s; formidie
 et timore negauit ore. nec negauit corde
 xp̄m esse deū et messiā in lege p̄missus. s;
 solus negauit ore se nouisse homines: nec
 i. iij.

De sexto cantico.

perdidit fidem in habitu. s; solo actu in ore.
Et ideo illico fleuit amare gallo cante. Ex
quo patet quod non fuit hereticus nec perdidit ha-
bitum fidei: s; fuit infirmus in actu. Et ita
est dicendum de omnibus apostolis: quoniam relicto christo
omnes fugerunt. quia non perdidit totaliter fide-
m in habitu: quia non reuersi sunt ad sua. s; adhuc
congregati in cenaculo expectarunt resurrectio-
nem per totum triduum ad quos ingressus est christus
in die resurrectionis absente thoma. ut patet
jo. xx. Ex quo patet quod non obstinato corde
impugnabant veritatem resurrectionis: s; tanquam
infirmi titubabant. Et ita etiam thomas non
dictus est hereticus: s; infirmus et durus
et tardus ad credendum querendo expimentum
Et ita est dicendum de illis discipulis duobus
qui illa die ibant in emaus. quos increpans
christus non dixit hereticos: s; stultos et tar-
dos ad credendum. Et sic est etiam dicendum de
omnibus undecim recubentibus. quorum iesus in-
crepauit et exprobrauit incredulitates et
duriciam. quia non increpauit heresim: s; du-
riciam et infirmitatem eorum et tarditatem ad fir-
miter et sine formidine inherendum et creden-
dum. Ex quibus patet. quod illa societas aliquando
perdidit fidem in actu ex infirmitate: tamen non
in habitu: nec corde obstinato cum pertinaci
asserzione alterius partis. Et ideo nunquam fuit
heretica. Et sic semper fuit ecclesia christi: s; in-
firma. sicut homo infirmus ex omnibus mem-
bris non desinit esse homo. Item dubitatio
vel negatio vel assertio nunquam dicitur heretica
nisi sit de directo contra id quod est per ecclesias
determinatum et promulgatum. Et ideo papias
et hyreneus et lactantius qui asseruerunt fide-
les victuros per mille annos in hoc seculo post
secundum aduentum christi. non reputantur heretici
ab ecclesia. eo quod tunc nondum prius erat deter-
minatum. Item beatus ciprianus qui dixit here-
ticos et ab eis baptizatos esse rebaptizandos.
non fuit censendus hereticus. eo quia non

domini contrarium erat determinatum. Sed modo
vniuersusque talia asserens reputaret heret-
icus postquam ecclesia contrarium determinauit.
ita ergo pariter est dicendum de apostolis et disci-
pulis dubitantibus et titubantibus in passione
christi de eius resurrectione. eo quia spiritus sanctus nondum
confirmauerat in apostolis ecclesias usque ad dies
pentecostes. nec dum euangelium fuerat promul-
gatum. s; post aduentum spiritus sancti et promulga-
tionem euangelij non potuit esse dubitatio
de aliquo articulo fidei et negatio absque
heresis prauitate. prout magis declarabitur
in expositione euangeliorum deo concedente.
Item est dicendum quod tota illa ecclesia quo ad
omnia membra fuerit infirma in illo triduo. quia
inter cetera vnum membrum habuit sanissimum
scilicet virginem mariam: in qua fuit preseruata in-
tegra fides ecclesie spe et caritate formata
Et ideo non cessauit: nec desinit ecclesia in
illo triduo. nec in toto tempore usque ad
ascensionem et missionem spiritus sancti.
Item licet tota perfectio forme ecclesie non fu-
erit conseruata in quolibet membro infirmo: tamen
fuit preseruata in virgine maria tanquam in vno
membro sano et principali post christum qui erat
caput ecclesie. prout supradictum fuit in quinto
cantico. Et ideo per totum illud triduum et etiam
usque ad pentecosten sicut ecclesia non fuit
sine capite christo: ita nec caput fuit sine ec-
clesia in illa societate nec illa societas desi-
nit esse ecclesia. s; per maiorem partem membrorum
erat infirma. quod patet nam semper fuit in vnus
congregata per totum triduum in cenaculo ex-
pectando resurrectionem. postea per quadraginta
dies expectando ascensionem. Et postea per
decem dies expectando spiritum sanctum. ut patet
act. primo. et sic semper fuit congregata sub
aliqua spe et fide christi. et per quoniam nunquam desinit
esse ecclesia. Ex supradictis ergo patet quod illi custo-
des muroy. scilicet principes sacerdotum et scri-
be et pharisei et pilatus cum suis ministris per

cusserint et vulnerauerint ecclesias aploꝝ
et discipuloꝝ vulnere foris et timoris.
et tulerit et abstulerint sibi vestē et palliū
fidei actualis: tñ non fidei habitualis. Et
iō non totalit̄ destruxerūt nec amibilaue-
rūt ecclesias. quia adhuc mansit in ea aliq̄
cintilla vite. s. fidei ⁊ spei: s. vulnerata ⁊
infirmā. Et sic apli nō fuerūt heretici sed
infirmi in fide. Aliud ē eīz esse infirmū ī
fide: et aliud hereticū. nā aliquis pōt ti-
tubare et esse infirm⁹ in fide ex timore ⁊
hoc absq; īpugnatiōe obstinata vitatis
fidei et ptinaci assertiōe alteri⁹ partis. et
sic nō erit hereticus ille talis. Et nota
q̄ notāter dī in textu. Inuenerūt me cu-
stodes qui circuunt ciuitatem ⁊c. Quia
scribe ⁊ pharisei et principes sacerdotus
qui erāt positi ad custodiā ciuitatis non
itroibāt ciuitatē sacre scripture: s. tanq̄
ceci ⁊ canes circuibāt ciuitatē nō attingē-
tes verā intelligētiā scripture. Et sic am-
bulabāt in cecitate ⁊ mēdaci traditiōe ex-
tra oēm veritatē. qz in circuitu impij am-
bulāt. Et iō sicut ipi erāt vulnerati ⁊ sau-
ciati pestifero ⁊ heretico veneno infideli-
tatis p̄tra xp̄m. ita conati sunt pcutere
aplos vulnere terroris et timoris ⁊ expo-
liare eos pallio fidei. s. nō potuerūt to-
talit̄ obtinere obtētū suū. nā xp̄s refrexit
tercia die ⁊ aplos visitauit ostēdēs eis ve-
ritatē sue refrectiōis. Et p̄ quadraginta
dies increpauit incredulitatē eoz. Et fi-
naliter ī die p̄thecostes iduit eos pallio
sapie et intellect⁹ et cōsilij et fortitudinis
et oīuz donoꝝ ⁊ grāz. Et sic manēt iudei
in sua cecitate obstinati tanq̄ canes cir-
cūdātes ciuitatē vsq; ad finē ⁊ vespā mū-
di. Et fideles successores aploꝝ manēt in
fide xp̄i confirmati vsq; ad scdm̄ aduētū
xp̄i. Et hoc de sexto cantico.

Incipit septimū canticū.

Diuro vos filie hie-
rusalem Si inuene-
ritis dilectū meum

Et nūcietis ei quia amore
languo.

Qualis est dilectus tuus
ex dilecto **S** pulcherrima
mulierum.

Qualis ē dilect⁹ tuus ex di-
lecto quia sic adiurasti nos.
Dilectus meus cādidus et
rubicūdus **E**lect⁹ ex milib⁹
Caput eius aurū optimuz
Come eius sicut elate pal-
marū **R**igre quasi coruus
Oculi eius sicut columbe
Super riuulos aquarū que
lacte sunt lote **E**t resident
iuxta fluenta plenissima.

Hene illius sic areole aro-
matū cōsite a pigmētarijs.
Labia eius lilia distillantia
myrrham primam.

Manus illius tornatiles
auree plene iacynthis.

Venter eius eburneus
Distinctus saphiris.

Crura illius columnne mar-
moree **Q**ue fundate sunt

i. iij.

De septio cantico.

super bases aureas.
Species eius vt libani
Electus vt cedri.
Guttur illius suauissimū
Et totus desiderabilis.
Talis est dilectus meus
Et ipse est amicus meus
O filie hierusalem

De est canticus septimus in quo salon cātāt excellētiā et potētiā et dignitatē xp̄i: quā ecclia ap̄loꝝ cantauit et euāgelizauit in hierl̄m post receptiōē sp̄s sc̄ti Et p̄ q̄n̄s salon cātāt p̄dicatiōē et publicatiōē euāgelij sc̄ti p̄ ap̄los p̄ r̄ceptiōē sp̄s sc̄ti. p̄mo in hierl̄m et poplō iudayco. et p̄ ea i poplō gētili. vt patebit p̄ cātica. seq̄ntia Ad cui⁹ intellectū est notādū. p̄ut dictū fuit i sup̄iori cātico. q̄ ista sp̄s sa. s. cōgregatio ap̄loꝝ et discipuloꝝ timore percussa et terrore vulnerata et pallio fortitudinis fidei expoliata p̄ totū triduius latuit in cenaclo vsqz ad refrectiōē. Et adhuc latuit ibi vsqz ad dies octauus. vbi itez aparuit iesus presente thoma. vt p̄ jo. xx. Et iō tūc ista sp̄s sa magis certificata de refrectiōē sp̄si sui abijt a hierl̄m in galileā. vt p̄s. mat. ultimo. Et ibi itez se manifestauit iesus petro et johāni et thome et ceteris ap̄lis et discipulis ad mare tyberiadis et comedit cū eis. vt patz. jo. xxi. Et sic magis certi de xp̄i refrectiōē venerūt ad mōtē oliueti. et ibi locut⁹ est eis iesus de regno dei p̄cipiēs ne discederent ab hyerosolimis donec recipēt sp̄m sc̄m. Et sic vidētib⁹ illis eleuat⁹ est i celū post cui⁹ ascēsiōē vndecim ap̄li cūz tota turba discipuloꝝ et mulieꝝ numero. c. xx.

reuerſi in hierl̄m latuerūt decē dieb⁹ in cenaclo vsqz ad dies p̄thecostes i quo receperūt sp̄m sc̄s. Ex quib⁹ oib⁹ p̄s q̄ ista sp̄s sa. s. societas ap̄loꝝ et discipuloꝝ p̄ q̄n̄ quagintatres dies. s. a captiōē xp̄i vsqz ad p̄thecostē latuit p̄ fuga et timore p̄territa et percussa et vulnerata et pallio fortitudinis fidei expoliata. i quib⁹ quināgintatrib⁹ dieb⁹ nō ausa est corā poplō xp̄s noīare. n̄c x̄itatē euāgelicā et refrectiōē xp̄i p̄dicare. Sed postq̄ recepit sp̄m sc̄m ab oī vulnere frois sanata et virtute sp̄s sc̄ti ex alto induta. et pallio donoꝝ sp̄s sc̄ti vestita et armata omni formidine reiecta: rep̄te exiuit d̄ cenaclo. et cū audacia corā p̄ncipib⁹ sacerdotuz et scribis et phariseis et omni poplō icēpit xp̄m p̄dicare et euāgelizare et eius refrectiōē et ascēsiōē manifestare. et ip̄m esse deū et hoīez et messiā i lege et p̄phetis p̄missuz publice p̄fiteri: et p̄ sacras scripturas probare et demōstrare. vt p̄s act. ij. Et p̄ totū discursus illius libri in quo die iter ceta duo magna mirabilia opa sp̄s sc̄ti manifestata sunt. quoz p̄muus fuit qz petrus qui in captiōē xp̄i ad vocē vnius ancille timore p̄territ⁹ xp̄m negauerat. Et oēs alij ap̄li et discipuli relicto xp̄o aufererūt. et p̄ quināgintatres dies timore p̄culsi et pallio fortitudinis fidei expoliati latuerant. tunc autē recepto spiritu sc̄to cum tanta fiducia et audacia audebant cristum predicare aduersus p̄ncipes sacerdotum et scribas et phariseos. quos ante miserabiliter formidabant dicentes. Obedire oportet magis deo q̄ hoibus. Et ibant om̄s gaudētes a cōspectu cōsiliij p̄ noīe iesu cōtumeliā pati. vt p̄s act. v. Sc̄dm op⁹ mirabile fuit qz petr⁹ cū ceteris qui nūq̄ l̄ras didicerant in solis r̄b⁹ rusticis et piscatiōē enutriti: in illa die q̄

.De septio cantico.

scribas et phariseos et legispositos sedentes in cathedra moysi: cum grandi sapia et audacia incepunt disputare / et eis xps fuisse vey messia i lege pmissum p sacras scripturas demonstrare. quoz roib et autoritatib scribe et pharisei resistere no valentes: cofusi et couicti recesserunt itm: q vi detes turbe phariseos et scribas p aplos esse couictos: ta milia de turba crediderunt et baptismu receperunt. vt pz act. ij. Et sic p pdicatione aploz: et miracula que fiebant p eos i virtute nois iesu creuit numerus et ecclesia fidelium. Dia ergo ista prouidens salon i spu fecit istud septimu cantu cu in quo introducit ecclias aploz et discipuloz publice pdicantē xps i hierlm post receptione sps sc̄i. Et introducit plebes simplicē et deuota aplos deuote audietē et de qlitate sp̄si querētē. Et iō tria fiūt in hoc cantico. **Pr̄mo** ecclesia aploz et etiā muliez qrit sp̄suz suū xpm i hierlm vbi ante nec querere n̄c pdicare audebat **Sec̄do** plebs fidelium iudeoz qui conuersi sunt querit de qualitate et dignitate huius sponsi. **Tercio** ip̄a sponsa publice pdicat et euāgelizat deitate et maiestatem et potentiam et sapiam et ceteras pfectiones xpi sp̄si sui. sc̄da erit ibi. **Qualis ē dilectus tuus.** **tercia** ibi. **Dilectus meus candidus.** Quātū ergo ad p̄mū ē aduertēdū fm oēs euāgelistas. q postq̄ xps fuit depositus de cruce / et positus i sepulcro: dū apli laterēt in cenaclo ppter metū iudeoz p totū triuū. p̄mo mulieres emerūt aromata: et die dñica mane diluclo venerunt ad monumentū / vt vngerēt iesuz. Sz cū inuissent lapidē reuolutū ab hostio monumenti: et fuisset eis nūciatū p angelos xpm resurrexisse: tūc sola magdalena māsit iux sepulcrū: ceteris recedētib / ad annuciādū aplis xpi refrectioez. Sz iterū x̄ appuit

magdalene sub specie hortolani. ip̄a aut putās xps esse hortolanū dixit. Sz sustulisti ip̄m / dicitō mibi. Itēz in eodē spacio tēporis xps apparuit mulierib eūtibz ad aplos. Et apli. s. petr⁹ et iohannes ex relatu muliez venerūt ad sepulcrum / ad querēdū xpm. quib apparuit xps in via dū reuerteretur. Ex quib pz. q̄ tota ecclesia tam viroz q̄ muliez querebat xpm in illa die cum gr̄adi affectu et amore. Et eodē modo d̄ tota ecclesia sp̄sa xpi p illo statu possunt verificari verba posita in principio huius septimi cantici. **Unde** ait sponsa ad filias et mulieres hierlm et maxie ad deuotas int̄ quas q̄rebat xpm dicens. **o filie hierlm. adiuro vos. i. sub sacro iuramēto vitatis legis et pphetaz vos obligo et exhortor ut nūcietis mibi si inueneritis dilectū meū qui fuit sepulcr⁹ in monumento. qz tulerūt dñm meū et nescio vbi posuerūt eū. iō amore lāgueo** Sed ē itēz aduertēdū q̄ ecclesia aploz et discipuloz nō solū q̄siuit et expectauit sp̄sum suū p illud tōuū et totū spaciuz vsqz ad missionē sp̄s sc̄i. Sz et euz maiori affectu illico post receptionē sp̄s sc̄i: q̄siuit eū in cordib hoīuz publice xpm pdicando. p̄mo in hierlm / et exinde p totaz trā pmissionis / et p totā syriam / et arabia / et grecia / et p totū orbe. vt pz p totū libz actū aploz. et i ecclesiastica ystoria. Et sic ista adiuratio posita in p̄ncipio h̄ septimi cantici magis p̄pe x̄ificat de pdicatione aploz facta p̄mo in hierlm / et exinde per totum orbe. vnde recepto sp̄u sc̄o dixit petrus cum tota ecclesia apostolorū ad totū populum hierusalē. **o filie hierlz adiuro vos p sacra scripturā legis et pphetaz: vt nūcietis mibi: si inueneritis dilectū meū. i. si creditis eū i cordib v̄is. q̄ dicat. qz ex dictis sacre scripture**

De septio cantico.

potestis videre ipm esse deum et hoies et
messiam in lege pmissus. que vos ignoran/
tes crucifixis. qui mortuus e p pctis
oius. et refrexit a mortuis. put oes pro/
phete testimoniū phibet d ipso. Itē p eas/
de sacras scripturas vos adiuro et mo/
neo. ut recipiatis ipm in vez messiam: et
redēptorē. et si inueneritis ipsi: et credide/
ritis i cordibus vris: rogo/ut annūcietis
mibi: qz amore lāgueo. vñ hoc dicebat ec/
clia aplozū. qz intātū fuit accēsa i amore
et caritatem xpi p receptionē sps sc̄i. q
nō timēs minas scribarū et phariseoz
nec regū/nec principū cū fiducia predica/
bat xpm: desiderās oēs poplos adduce/
re ad fidē eius. Deinde cū dicit. Qualis ē
dilect⁹ tuus. ponit deuotā interrogatio/
nez audiētū p̄dicationē aplozū in hierl'm
in die p̄tecostes et dieb⁹ sequētib⁹. Ad
cuius intellectū ē notādū. vt legif act. ij.
et. iij. q cū petr⁹ et ceteri apli publice pre/
dicarēt corā poplo xpm esse filius dei: et
post mortē refrexisse in corpus gliosus:
et sedisse a dextris dei p̄is tanq̄ heres:
et accepisse potestātē sup totū vniuersū:
tūc oēs admirabātur. Et iō admiraban/
tes querebāt de qualitate/et dignitate/et
maiestate xpi refgētis dicētes. Qualis ē
dilect⁹ tuus ex dilecto o pulcherrima mu/
liez. q̄i dicerēt. tu dicis: q̄ iste dilect⁹ sp̄s
suis tuus ē fili⁹ dei dilect⁹ a deo p̄re: et itā
tuz dilectus q̄ suscitauit a mortuis tercia
die. Et tradidit sibi regnū mūdi. ergo dic
mibi. qualis ē iste dilect⁹ tuus i natura et
maiestate. et quō p̄cedit ex p̄re dilecto.
Et dic etiā nob: q̄re q̄ris eū cū tāta solici/
tudie: qz sic adiurasti nos. Ad cui⁹ in/
tellectū est aduertēdū. q̄ filie hierl'm tria
discūt in p̄nti questiōe. Primo qz bis di/
cunt. Qualis ē dilect⁹ ex dilecto. p qd ex/
plicāt duplicē p̄cessionē filij ex p̄re. Qua

rus prima ē ab eterno fm diuinitatē. Se/
cūda est p̄cessio tēporalis fm hūanitatē.
Et iō querūt de qualitate xpi nō solū fm
diuinitatē: s; etiā fm hūanitatē. Itē sc̄do
iste filie hierl'm vocāt istā sp̄saz pulcher/
rimā muliez: p qd notificāt pulchritudi/
nē et plenitudiez donoz et graz et bonoz
sp̄ualiz. quā adeptā ē ecclia in die p̄te/
costes p redēptionē sps sc̄i. Itē tercio
dicūt. qz sic adiurasti nos. p qd denotaf
magna sollicitudo et caritas: quā hēbant
apli et discipli in publicatiōe euāgelij ad
quertēdos fideles: ostēdēdo et p̄bādo p
sacras scripturas xpm esse verū deum et
hoies et messiaz in lege pmissus. Et iō fi/
lie hierl'm eos interrogabāt. Deinde cū di/
cit. Dilect⁹ me⁹ cādūus et rubicūd⁹ et c.
ponit prompta responsio sp̄se ad filias
hierl'm/explicādo maiestātē et potētiaz et
sapiām et oēs dignitates xpi sp̄si sui/de/
scribēdo ipm p oia mēbra sua. Ad cu/
ius intellectum est notandum. q̄ decem
membra xpi enumerat et memorat sp̄s/
sa: per que denotat/et notificat decem
dignitates et p̄fectiōes xpi sponsi sui sup
oia creata. i. caput/comas/oclos/genas/
labia/man⁹/vētrez/cruza/spēm/et gutf.
Unde p caput intelligit xpi diuinitatez.
vt ait ap̄ls p̄mo ad cor. xj. Caput ecclesie
x⁹: et caput xpi de⁹. Et iō qz x⁹ nō ē de⁹ p
p̄ticipationē. sed p essentiā fm diuinitatē
Itē nō dicit. caput ei⁹ aureū. sed caput
eius aurū optimū. Itē p comas nigras
intelligit xpi fortitudinē et victoriā quas
hūit de diabolo et mundo et morte: eo q̄
nigredo et crispitudo capilloruz denotāt
fortitudinē in hoie. Itē dicit come ei⁹
sicut elate. i. folia palmarū erecta sursum
et rigida ad vincendū et triūphādū. Itē
p oclos colūbinos. intelligit xpi p̄spica/
citatem in discernēdo. et rectitudines in

De septio cantico.

judicando. Et p genas odoriferas et aromaticas intelligit eius honestā vitā et cōversationē ī hac peregrīatiōe. Et p labia intelligit eius p̄dicationē. Et p man⁹ tornatiles ⁊ aureas intelligit ei⁹ mirā potētīā ⁊ opa miraculosa. Et p vētrē plenu⁹ saphiris intelligit ip̄m fuisse capsas et armariū oīuz virtutū. Et p crura et bases aureas intelligit fidei articulos ⁊ gr̄as sacramētōz: sup quas fundauit ecclīas. Et p spēm et staturā intelligit ei⁹ pulchritudinē ⁊ magnitudīez ⁊ excellētīā ⁊ impiū. Et p guttur intelligit suauitatē sermonū eius. Fuit ergo et ē xp̄s caput ⁊ principium p̄mo oīuz rez p creationē. qz oīa per ip̄m facta sunt. Jo. p̄mo. Et ē caput ecclīe et hoīuz ⁊ angeloz. qz de⁹ posuit euz sup oēm ecclīas ⁊ principatus ⁊ potestates. Et istud caput ē de⁹ nō p participationē: s; p essentiā. Et iō caput ei⁹ nō dī aureuz s; ip̄m aurū: ad denotāduz qd xp̄s non est de⁹ p participationēz sicut ceteri sc̄i. s; ē deus p eēntiā. qz xp̄s est v̄bū filius p̄ris sibi coessentialis. Itē oculi eius sūt mūdi et recti et p̄spicaces volantes sup totam scripturā: sicut colūbe sup riuos aquaz q̄ sunt lacte lote. i. lacteo colore dealbate que residēt iuxta fluentia. Ita ergo xp̄s est mūdus et rectus nō accipiēs p̄sonam hoīuz in iudicādo. Et p̄spicax in discernendo ⁊ penetrādo secreta dei p̄ris ⁊ sacre scripture. qz quecūq; audiuit ⁊ hausit ex puteo sapīe p̄ris: nota fecit nobis. Habet xp̄s comas nigras et tortuosas ⁊ rigidas et elatas et eleuatas p fortitudinē. qz fuit fortis in p̄ferēdis iniurijs et laborib⁹ et tormētis ⁊ ferendo mortē et passionē. Bene eius sunt odorifere sicut areole aromatu cōsite a pigmentarijs et aromatarijs. qz vita ⁊ cōuersatio honesta fuit oib⁹ exēplaris ⁊ odorifera. Itē oēs

currebāt in odorē et famā unguētōz ei⁹. Itē labia eius fuerūt distillātia myrrbā primā in predicādo. qz p̄dicabāt penitentiā: ⁊ extirpabāt vicia inserēdo virtutes. Et manus eius p quas designat potētīā ⁊ opatio: fuerūt tornatiles. i. munite et armillis aureis circūdate ⁊ plene iacitis qz opa miraculosa q̄ facebant man⁹ potentie xp̄i erāt aurea et iacintina sup oēs facultatē hūanā in suscitādo mortuos ⁊ egros sanādo ⁊ opa mie exercēdo. Itē venter eius fuit eburne⁹ distinct⁹ saphiris. i. fuit capsula ⁊ archa plena lapidib⁹ p̄ciosis. s. virtutib⁹ ⁊ bonis ⁊ thesauris spūalib⁹. vñ in hebreo hētur vēter eius capsula eburnea plena saphiris. qz xp̄s fuit archa et armariuz omniū virtutū ⁊ thesaurōz sapentie et scientie dei et gr̄arū et omniū virtutū ⁊ bonoz spūalium. d̄ cuius plenitudine oēs accepim⁹. Itē crura eius sup q̄ fundauit ecclīam sunt sicut colūne marmoree. s. fortissime ⁊ mundissime ad modū marmoris. q̄ quidē colūne ecclīe sunt fundate sup bases aureas. s. sup fidem ⁊ caritates et gr̄am sacramētōz. Itē spēs ⁊ pulchritudo xp̄i q̄ cōsistit ī abundantia bonoz et magnitudine et altitudine ip̄i et supereminētie ⁊ dignitatis ē sicut libani. nā sicut mons libani supercedit oīs alios mōtes syrie in altitudine et pinguedine pascuaz et fructuū ⁊ aq̄z: Ita xp̄s qui ē mons dei / mons pinguis super excellet et excedit oēs mōtes. s. īges et oēs creaturas ī altitudine perfectionū et copia fructuū virtutū et bonoz spūalium. Et sicut ced⁹ ē arbor electa et incorruptibilis ⁊ altissima super oēs alias arbores: Ita xp̄s immortalis p̄ resurrectionē excedit oēs creaturas in dominio ⁊ īperio: quia sedet a dextris. i. in potiorib⁹ bonis p̄ris. Et data est illi potestas in celo ⁊ in terra

Octauū canticū.

et in oib⁹ abissis. iō dī elect⁹. i. eleuat⁹. vt
cedri. Itē guttur eius est suauissimū. s.
doctrina euāgelica que ex gutture ⁊ ore
ei⁹ pcessit / et nob⁹ reliquit: ē suauissima ⁊
dulcissima audiētib⁹. Ex quib⁹ p⁹. q⁹ tot⁹
xps est desiderabilis et bon⁹ q̄ntū ad oīa
sup̄dicta. s. quo ad caput ⁊ comas / et o /
culos: q⁹ oīa sunt bona et desiderabilia ⁊
nil fuit in eo quin fuerit bonū et deside /
rabile spōse sue ecclie. Et iō pcludit spon /
sa cāticū suū dicēs. O filie hierl'm talis est
dilect⁹ me⁹ xps / qualē vob⁹ descripsi et p /
dicavi. Et ip̄e est amicus et spōsus meus
quē vidi ⁊ audiui. quē amari. quē credi /
di. quē dilexi. et tanq̄ deū colui. ⁊ i verū
messiā in lege pmissus suscepi. Ex sup̄dic /
tis omnibus patet. quō ecclia ap̄lorū ⁊
discip̄lorū vulnerata vulnere timoris ⁊
expoliata pallio firmitatis fidei non au /
sa fuerat publice p quinq̄gintatres dies
fidē xpi p̄fiteri. S³ recepto spū sc̄to i die
p̄tecostes induta pallio fortitudis fidei
⁊ aliorū donorū ⁊ gr̄arū: publice ⁊ cū fidu /
cia ausa ē cātare cāticū sup̄dictū: cōfitem /
do ⁊ pbādo xpm esse deū et hoīez ⁊ mes /
siaz in lege pmissus. Et h⁹ pbādo p scrip /
turas legis ⁊ pphetarū. et cōuincēdos iu /
deos. vt p⁹ per totum discursus actuum
ap̄lorū. Et hec dicta sūt de septio cātico.

Incipit octauum canticum.

**Uo abiit dilectus
tuus O pulcher
rima mulierum
Quo declinauit dilectus tu⁹
Et queremus eum tecum.
Dilectus meus descēdit in
hortum suū Ad areolam
aromatū Et ibi pascatur**

in hortis Et lilia colligat.
Ego dilecto meo et dilectus
meus mihi Qui pascitur
inter lilia.

**Dulchra es amica mea et
suavis Et decora sicut bie
rusalem Terribilis vt ca
strorū acies ordinata.**

**Auerte oculos tuos a me
Quia ipsi me auolare fece
rūt. Capilli tui sicut grex
caprarum Que apparue
runt de galaad.**

**Dētes tui sic greges ouiu⁹
Que ascēderūt de lauacro
Omnes gemellis fetibus
Et sterilis nō est in eis.**

**Sicut cortex malipunici
Sic gene tue absq⁹ occultis
tuis.**

Uo abiit dilect⁹ tu⁹

**⁊c. Hoc est cāticum octauum
in quo salon cantat descēsum**

ecclie ap̄lorū ad p̄dicandūz populo gētili.
et p̄ p̄ns cātāt p̄uersiōz populi gentilis.
In quo cātico spōsus satisfacit petitiōi
plebis gētilis cupiētis sociari cum plebe
iudayca: et dealbari a nigredine ydolate
et recipi et introduci in cubiculūz regis /
et pasci i horto eius / et quiescere sub um
bra ei⁹ put dcm fuit: et ip̄a petiuit i can
tico p̄mo. Et iō x⁹ in hoc cātico recipit
plebē gētilē et pulchrafacit et decorat eaz

De octauo cantico.

sociando eam sibi simul cum quersis de populo iudayco. In quo cantico duo principaliter facit. nam in prima parte introducit sponsus vocatam et decoratam sponsam de populo gentili. in secunda vero introducit populum laudatam et beatificatam eadem sponsam. ibi .lx. sunt regine etc. Quatum ad primum est notandum per legem act. xiiij. quod postquam ecclesia et ceteri apostolorum predicauit et annunciauit publice et cum fiducia uerbum dei populo iudayco perbandando et confitendo christum esse suum messiam in lege promissum. In qua predicatio ecclesia cantauit precedens canticum per dictum est. comedando virtutes et perfectiones christi. tunc ibi multi iudeorum fuissent conuersi ad christum per predicationes apostolorum. tunc maior pars illius populi perdidit predicationem apostolorum et negauit christum: et persecuta est ecclesia. tunc paulus et barnabas uidentes ingratitudinem illius populi dixerunt. Uobis oportebat primum loqui uerbum dei. sed quoniam repellistis illud et indignos uos iudicastis eterne uite. ecce conuertimur ad gentes. Sic enim precepit nobis dominus. Constituite in lucem gentes: ut sis salus mea usque ad extremum terre. Audiens autem gentes gauise sunt etc. Ex quibus per qualiter reprobatis iudeis inceperunt gentes conuerti. ut per act. xiiij. et per totum discursus illius libri. Et sic christus sponsus ecclesie dei declinasse et descendisse a populo iudayco ad populum gentilem. in quo fecit et plantauit hortum suum. Ex quo collegit plures fructus. id est plures fideles quam de plebe iudayca. Hoc autem prouidens salomon in spiritu sumendo parabolam et figuram ex ioseph qui ordinatis et constitutis. xiiij. principibus et capitaneis adeptus est totam terram promissionis. quam gentiles et ydolatre possidebant. Ita pariter christus constituit illos. xiiij. apostolos per quos adeptus est totum populum gentilem. Et ideo salomon in hac prima parte huius cantici cantando conuersionem populi gentilis introducit

tres conditiones personarum ad loquendum. Primum introducit filias hierusalem de sponso interrogantes per quas intelliguntur minores iudei per apostolos conuersi. Secundo introducit sponsam ad quesitum respondente. Tertio introducit sponsus plebem gentilem ad fidem uocantem et eam decorantes et sibi sociantem. Secunda ibi. Dilectus meus descendit. tertia ibi. Pulchra es amica mea. Quatum ad primum. quia in superiori cantico sponsa comedauerat sponsus et explicauerat ei virtutes et perfectiones in gentes. id est filie hierusalem. id est anime deuote et fideles querunt et interrogant sponsam dicentes. O pulcherrima mulier. quo abiit dilectus tuus: quo declinauit dilectus tuus: et queremus eum tecum. Isti uero interrogantes erant noniter conuersi de iudayismo et minores qui interrogabant ceteros apostolorum. Qui tria dicunt. id est quo abiit. id est quare recessit a iudeis. Et quo declinauit: quia recedere a populo iudayco et ire ad populum gentilem. declinare est tanquam a maiori et digniori ad minorem. Item subdunt. Queremus ipsum tecum: quia multi conuersi ex iudeis predicabant et populo gentili cum apostolis. Deinde cum dicit. Dilectus meus descendit in hortum. etc. per omnia ratio sponse iuxta quesitum. Ad cuius intellectum est notandum quod delubra et templa gentilium in quibus prius habitabant et adorabant ydola: dicebantur cubilia draconum et demonum. sed postea facte sunt ecclesie christi et sanctorum. in quibus colitur et adoratur uerus deus in seipsum et uerus offerunt uerum sacrificium eucaristie et uere orationes et oblationes. et celebrant diuina officia deo acceptabilia: quibus deus dicitur pasci et delectari. Et sic gentilitas per fidem et baptismum facta est areola aromatum spiritualium quibus christus dicitur pasci. nam sicut christus pascit nos cibis spiritualibus sacramentorum et doctrina. Ita dicitur a nobis pasci liliis et rosis et aromatibus bonorum operum et orationum. et

De octauo cantico.

vniversaliter cultu patrie. inquantus delectatur
in nostris bonis opibus et acceptat illa ad vi-
tam eternam. Respondens ergo sponsa ad ques-
tus adolescentulam et filiam birlm: quomodo di-
xerunt. Quo abiit et declinauit dilectus tuus?
Dicit dilectus meus Christus reprobatis iudeis
incredulis. quibus primum oportebat loqui
verbum dei. quia indignos se fecerunt. ideo con-
uersus ad gentes descendit in hortum suum ad
areolam aromatum. Hanc ex populo gentili et
ex templis et delubris eius fecit sibi areo-
lam aromatatum et hortum fructiferum: eiecit
spurcia ydolorum: ut pascatur in hortis
populi gentilis et colligat ex eo lilia. scilicet virgi-
nes et martires et confessores et doctores
et iustos utriusque sexus. Et pascatur ibi pa-
sti patrie. scilicet sacrificiorum et oblationum et
orationum. Et dicit Christus descendere a populo iudaico
ad gentilem tanquam a digniori. qui ante deum
colebat ad minus dignum qui ydola vene-
raturus. Sed quia per tale descensum Christi ad plebem
gentilem: sicut plebs gentilis quersa pascit
Christum per patrie cultum. ita Christus pascit eas pa-
bulo ecclesiasticorum sacramentorum. et per quos
fit mutuus pastus. id est subdit. Ego dilectus
tuus meo. et dilectus meus mihi. quia pascitur inter
lilia. quomodo dicat. Ego exhibeo cultum et fructum
temple patrie dilecto et sponso meo Christo. Et exhibeo
sibi fideles per regenerationem. quia continue
regenerat ex me filios et martires et
virgines et confessores et iustos utriusque se-
xus per baptismum et alia sacramenta. Sed ipse
largitur et exhibet mihi pastum et pabulum spi-
rituale. scilicet dona spiritus sancti: et gratiam sacramen-
torum in presentibus: et gloriam in futuro. Et sic adin-
uicem correspondemus nobis: et exhibemus et
reddimus vices amoris. Inter ego exhibeo
dilecto cultum patrie: cui obligor ex debito
sed ipse gratis et libere largitur mihi socialia et
bona sponsalia et spiritualia in dotem. quia tanquam
sponsam decorauit me corona et copia bo-

rum spiritualium mihi familiariter loquendo.
ymmo iam satisfacit mihi et correspondet
mee petitioni et desiderio. Nam ego cum in
gentili affectu et desiderio in primo cantico
petiui dealbari et mundari a nigredine y-
dolatrie et spurcicia gentilitatis. et sociari
cum filiabus birlm in eadem ecclesia et pasci in
vno et eodem horto et quiescere sub umbra
sponsi in meridie. sponsus autem iam audiuit
vocem meam et annuit votis et petitionibus
meis. quia iam familiariter loquitur mihi per
apostolos suos. Et ego loquor sibi cantando
salmodias et diuina officia. quia iam misit
apostolos suos ad predicandum euangelium omni
creature per vniversum mundum. Et sic iam lo-
quitur mihi sponsus et audio vocem eius eu-
gelicam. Et ego iam loquor illi: et respondeo
sibi confitendo ipsum esse verum deum et hominem: et
Christum messiam in lege promissum. Et sic respondeo
sibi per fidem spes et caritatem et cultum patrie.
Et sic sponsus meus pascitur inter lilia martyrum
et virginum et omnium iustorum eorum bona opera et
cultum patrie delectabiliter acceptando. De
inde cum dicit. Pulchra es amica mea et
suavis. etc. Introducit sponsus ad loquen-
dum et ornandum et dotandum ecclesiam sponsam
suam de populo gentili bonis spiritualibus sicut
ante dotauerat ecclesiam de conuersis ex sy-
nagoga. Ad cuius intellectum est aduertendum
sicut fuit dictum in primo cantico. quod sicut
deus est creator vniversalis ab initio. Ita
factus est ex tempore et in tempore constituto redemptor
vniversalis tam populi gentilis quam israeli-
tici. Et idem sicut patriarche et prophete in perso-
na totius populi israelitici petebant Christum
messiam in lege promissum: ut veniret ad
osculandum nos osculo oris sui. et ut tra-
heret eos post se. et introduceret in cubi-
culum suum. Ita patet tota plebs gentilis hoc
idem petebat et petiit per thamar et raab et
ruth: tanquam per procuratrices. quia omnis ille

De octauo cantico.

petierunt xpm in psona totius populi gentilis. in quantum desiderarunt sociari in populo dei. et venerunt ad fidem et cultum unius dei et sic desiderarunt xps veterum simul cum successoribus eorum. ut dictum fuit ibi. Et desiderarunt dealbari a spurcicia et nigredine et sorde ydolatrie dicendo. Nigra sum: sed forma mosa etc. Et ideo sicut sponsus satisfecit plebi iudayce et synagoge fidelium per sex cantica. quia iam venit in carne: et osculatus est eas per incarnationes. ut patuit in secundo cantico et osculatus est eam osculo oris sui personaliter per euangelicam predicationem. ut patuit cantico tertio. Et iam traxit eam per familiarum doctrinas et conuersationes et miraculorum operationes. ut patuit cantico quarto. Et iam introduxit eas in thalamum suum. et ornauit vestibulum sponsalium. ut patuit cantico quinto. Et iam pavit et refecit eam pabulo sacramentorum emanantium ex passione christi. ut patuit cantico sexto. Et iam ecclesia congregata ex quersis de iudayismo et ex populo israelitico: recepit christus in sponsus comedando et confortando eius virtutes et perfectiones et omnipotentiam et magnificentiam. ut patuit in cantico septimo. scilicet in cantico precedenti. Ita ergo pariter in hoc octauo cantico et duobus sequentibus sponsus satisfacit et vult satisfacere votis et petitionibus plebis gentilis petentis dealbari a nigredine ydolatrie: et sociari cum plebe israelitica et pasci cum ea et simul quiescere sub umbra sponsi. quam petitiones christus adimpleuit cum misit apostolos ad vocandum et conuertendum populum gentilem ad fidem euangelicam. Et sic christus per apostolos suos et discipulos vocauit plebem gentilem in eadem ecclesia: et dealbauit eam et ornauit et decorauit et dotauit eam eisdem ornamentis et monilibus sponsalibus. quibus ante ornauerat ecclesias ex synagoga quersam. Et sic ex utroque populo facta est unica ecclesia et sponsa christi. Et sic in his tribus vlti-

mis canticis maxime loquitur salomon de ecclesia populi gentilis iam facta una et sociata cum iudayca siue israelitica. ut patebit. Dicit ergo christus sponsus. O amica mea de populo gentili tu in principio petisti a nigredine ydolatrie dealbari et cum filiabus hierusalem sociari et simul pasci et quiescere. Et ideo impleto iam misterio redemptionis in populo israelitico: et postquam illi satisfeci per incarnationem et familiarem predicationem et mortem et passionem: et resurrectionem etc. tandem volui descendere ad te. ut satisfaceres votis et petitionibus tuis mittendo tibi apostolos et discipulos ad predicandum. ut in persona mei te dealbant et mundent a nigredine ydolatrie et pulchram faciant per baptismum et alia sacramenta. Et nota quod hic christus vocauerit plebem gentilem et baptizauerit per apostolos tanquam per ministros. tamen quia per se ipse dat gratiam et bona spiritualia. ideo loquitur in persona propria. Ita dicere christus et comedare pulchritudines plebis gentilis: idem est quod facere. quia comedando ipsam de pulchritudine: idem est quod facere ipsam pulchram et ipsam decorare ornamentis sponsalibus hic memoratis. Ita est aduertendum quod hic sponsus repetat et iteret in hoc cantico octauo bona spiritualia et ornamenta que prememorauit et explicauit in quinto cantico. tamen talis repetitio et iteratio non est superflua nec ociosa. sed denotat duos populos in diuersis temporibus successiue ad fidem conuersos. quos christus sub eadem ecclesia conuertit: et eisdem ornamentis sponsalibus decorauit. Dicit ergo christus. O amica mea conuersa de plebe gentili ego dico tibi. quod tu es pulchra. id est pulchram te facio simul cum plebe israelitica. Et tu es decora facta sicut hierusalem. nam tu in primo cantico petisti dealbari et decorari et sociari filiabus hierusalem. Et ego dico tibi. quod tu es facta decora sicut hierusalem et sibi consociata in una ecclesia et

De octauo cantico.

eisdē ornamentis spōsalib⁹ decorata: postq̄
recepisti eadē ecclīastica sacramēta: q̄ ea
dē septē dona sp̄s sc̄ti recepisti. Et ad pu
gnādū p̄tra mūdū ⁊ carnē ⁊ diabolum
eisdē armis armata fuisti. Et iō tu es fac
ta terribilis: ad pugnādū: sicut vna acies
castrorū bellicorū ad bellādū et pugnādū
ordiata p̄ fide euāgelica defendēda. Itē
pulchritudo tua sūme delectat me. Auerte
te ergo oculos tuos a me ⁊c. Et loquit̄
yronicē: modo amātū: sicut spōsus car
nalis q̄noq; dicit spōse. Auerte oculos tu
os a me: q̄ tātū sūt pulchri: q̄ penetrāt
cor meū et interficiūt me. Ita ergo pari
ter methaforice dicit hic xp̄s. O sponsa
mea auerte oculos tuos. s. fidei ⁊ caritatis
et hūilitatis. q̄ tātū mihi placent ⁊ sunt
grati: q̄ me auolare fecerūt. i. vt relicto
et reprobato populo iudayco incredulo
me cōpulerūt: vt repēte descēderē ⁊ veni
rem ad te. Ad cuius intellectū est ad
uertēdū sicut dictū ē in cāntico quinto. q̄
xp̄s nō respexit in nob̄ istos oculos ⁊ ista
bona tanq̄ formā efficientē: s; tanq̄ for
mā disponētē quā ip̄e in nob̄ imp̄sūt. ut
nos sibi gratos faceret. Vñ tria genera
oculorū vulnerauerūt xp̄s: ⁊ fecerūt ip̄m
aduolare. vt venirēt ad nos redimēdum
Primo oculi ymaginis naturalis inq̄n
tū solū hoīez creauit ī hoc mūdo inferiori
ad ymaginē suā aptū et capacē ad suas
bēitudinē p̄cipiendā ⁊ capacēdā. et iō ad
uolādo descēdit ad redimēdā suā ymagi
nē q̄z ī vtroq; pp̄lo repijt. Sc̄do vulne
rauerūt ⁊ mouerunt xp̄m oculi p̄destina
tiōis. nā quos pat̄ ab et̄no p̄destinauit:
hos fili⁹ fact⁹ hō ex t̄p̄e vocauit: et hos
iustificauit ī p̄nti: et magnificauit et glifi
cauit in futuro. ad ro. ix. Tertio at̄ sunt
oculi gr̄e pp̄ quos sum⁹ deo grati et ac
cepti ad vitā et̄nā: et hos d̄dit nobis gra

tis x⁹. ip̄e eīz x⁹ dedit nobis oculos fidei
cū caritate quib⁹ eū cognoscim⁹ et diligi
m⁹ ⁊ meremur et sum⁹ apti ad vitā et̄nā
Et isti oculi penetrant cor xp̄i et faciunt
eū aduolare ad p̄miū nobis cōferendū.
et sic x⁹ amat qd̄ in nobis plantauit. Et
sic p̄s q̄ x⁹ ante dilexit nos q̄ nos ip̄s. q̄
ante mundi cōstitutionē dilexit et elegit
nos: ut essem⁹ sc̄ti. et postea gratificauit
nos in xp̄o filio suo. ad phi. i. Et sic p̄s q̄
x⁹ dotauit ⁊ ornauit ecclīam spōsam suā
ornamentis spōsalib⁹: ut sibi placeret et
amplius eam diligeret. q̄ quidē ornamē
ta sunt fides articulorū et gr̄a sacramēto
rū et robur ad obfuantia p̄ceptorū et va
rietas statū et officiorū et dignitatū. Et
iō p̄ oculos p̄nt̄ et̄ intelligi doctores. s.
aug⁹. hiero⁹. et ceti qui fuerunt de pp̄lo
gētili multo plures q̄ de pp̄lo iudayco.
p̄ quos doctores tanq̄ p̄ oculos uidet ec
clīa. qui quidē oculi doctoz eo quia erāt
cū fide et caritate. iō xp̄m aduolare fece
rūt. Et sic et̄ subdit. Capilli tui. i. populi
ex gētib⁹ cōuersi facti sunt copiosi et al
bissimi et multiplicati p̄ regenerationes
baptismalē. sicut greges caprū q̄ appue
rūt de galaad in magno numero. Et dē
tes tui qui sunt idē doctores inq̄ntū rūi
nant et masticant et digerunt sacrā scrip
turam facti sunt albi et mūdi sicut grex
ouium que ascenderunt de lauacro pro
ut dictū est ī cāntico quinto: q̄ oēs doc
tores sunt gemellis fetib⁹ et sterilis nō ē
ī eis. inq̄ntū ex vtroq; testamēto cotidie
pariūt sacrā scripturā et p̄bēt eā poplis
fidelibus. Et sic et̄ gene tue q̄ sunt bone
⁊ honeste opatiōes corā poplo apparen
tes sunt rubee p̄ caritatē. sicut cortex ma
li punicī absq; occultis. Nā sicut malum
punicū sub vna pelle rubea cōtinet mul
ta grana rubea ⁊ pulchra. ita ecclīa spō

sa xpi sub vna pelle et tegimie fidei et caritatis continet copiam fidelium rubore et ardore caritatis ardenti: cuius lux lucet coram hominibus non ut videatur ab hominibus ad propriam laudem: sed ut glorificet dominus qui in celis est. Et ideo subdit. absque occultis: quasi dicat. quod talia opera sunt cum interiori gaudio et recta intentione late: testimonium reddendo conscientia eorum. Et sic ecclesia et quilibet iustus est pulcher et rubet caritate interius et extra. quia non ad ostentationem propriam operatur et exercet opera virtutum: sed ad laudem dei et proximi bonorum exemplum et utilitatem. Hoc etiam dicit. quia in ecclesia multi sunt martires late in corde: sed non martirium receperunt publicum in carne.

Secunda pars octavi cantici

**Exaginta sunt regine
Octoginta concubine
Et adolescentularum**

non est numerus.

**Vna est columba mea perfecta
mea Vna est matri sue
Electa genitrici sue.**

**Viderunt eam filie syon
Beatissimam predicauerunt
Regine et concubine et laudauerunt eam.**

**Que est ista que progreditur
quasi aurora consurgens
Dulchra ut luna Electa
ut sol Terribilis ut castrorum
acies ordinata.**

**Descendi in hortum nucum
Et videre poma conuallium**

**Et inspicere si floruisse vicia
Et germiasset mala puica.
Rescui. Anima mea conturbauit me
propter quod irigas aminadab.
Reuertere reuertere sumamitis
Reuertere reuertere ut intueamur te.**

Et inde cum dicit: Sexaginta sunt regine etc. Hec est secunda pars huius octavi cantici. Ad cuius intellectum est advertendum. quod omnes reges terre et principes mundi gerunt vices dei in regendo quia omnis potestas a domino deo est. Unde dicit diuina sapientia per me reges regnant: per me principes impant et decernunt iustitias. per me etc. Et est dicendum. quod omnis humana potestas est a deo aut preceptiue. aut permissiue. unde reges regnant ex dei voluntate preceptiua. eo quod ex electione incipiunt regnare et optimis legibus regunt et discernunt iudicia. Et ideo propter tales honestum ordinem dominandi regie potestates et regna: metaphorice dominus uxores dei et regie. tyrannides autem potestates eo quod violenter regunt et regunt. ideo dominus concubine quasi adulterine. quia non legitime possident nec regunt. Et sic salomon hic regna et regias potestates mundi appellat reginas. et tyrannides appellat concubinas. et ciuitates et oppida appellat adolescentulas quasi ancillas regum et principum. Et quia plures sunt tyranni quam reges legitimi in mundo: ideo ponit concubinas in maiori numero. Et quia ciuitates et oppida sunt in multo maiori numero quam reges siue regna et tyrannides: ideo ponit eas sub numero quasi infinito. Sed quia ista omnia ista regna mundi et principatus et tyrannides et ciuitates

De octauo cantico.

sint plures in numero et sint diuerse lingue/et diuersi mores. et licet sub diuersis humanis legibus regantur: et uiuant temporaliter. tamen ex omnibus his et in omnibus his facta est unica ecclesia sub uno capite christo et principe congregata. Et unico baptismo regenerata uiuens sub unica lege euangelica. Et unica gratia sacramentorum. Et unica fide articulorum. quia ubique terrarum unica est ecclesia sponsa christi: sicut unicus est sponsus. Et hoc est quod intendit dicere salomon in hoc cantico et loco in persona christi. vnde ait. Sexaginta sunt regie. id est. regie partem. Et octoginta cubie. id est. tyrannides in mundo. Et adulescentularum. id est. ciuitatum et oppidorum et aliorum populorum non est numerus: quia sunt quasi infiniti in mundo. Sed in omnibus his una est columba mea. id est. unica est ecclesia sponsa mea simplex et innocens et pura sicut columba. Et unica et perfecta est matri sue: et electa genitrici sue. Ad cuius intellectum est notandum. quod christus dicitur sponsus ecclesie in quantum eam sibi uniuersam per gratiam et fidem. et dicitur filia christi in quantum ipsam regenerauit: sed quia christus regenerauit totam ecclesiam et regenerat continue fideles ex aqua et spiritu sancto. id est. spiritus sanctus dicitur mater ecclesie sponse christi. Et idem dicitur colubina et colubina: quia ex spiritu sancto regenerata. Et dicitur perfecta matri sue: quia non ex uoluntate carnis: nec uiri: sed ex solo spiritu sancto est regenerata et renata. Et ita etiam dicitur electa matri sue. id est. spiritui sancto. ex cuius uirtute et gratia dei regenerata dicitur et renata. Et non est mirandum. quod salomon apellet spiritum sanctum matrem ecclesie: quia hoc nomen spiritus in caldeo et hebreo est feminini generis: sicut in latino est masculini generis: et in greco neutri generis. ut inquit hieronimus. in sermone de assumptione uirginis. Intendit ergo dicere sponsus. quod licet multa et diuersa sint regna et principatus et potestates in mundo uiuentes sub diuersis legibus humanis. tamen ex omnibus his et in omnibus

his unica est ecclesia sponsa christi uiuens sub unico principe et unica fide et caritate et unica lege euangelica. Deinde cum dicit. Videtur eam etc. Est aduertendum quod postquam ecclesia apostolorum et discipulorum recepit spiritum sanctum illi co non post multos dies fuerunt apostoli et discipuli per diuersas prouincias et regna mundi ad predicandum euangelium omni creature dispersi prout eis christus precepit in die ascensionis. Et sic matheus prout est in ethiopia. et bartholomeus et thomas ad regna indorum et andreas apud sithos et symon et iudas predicauerunt per egiptum et caldeam et petrus et paulus per greciam usque ad ytaliam. Et sic singuli per gratiam sermone et uirtute spiritus sancti et propter signa que faciebant suscitando mortuos et sanando infirmos et eiciendo demones conuertebant multos ad fidem christi. Et sic unusquisque apostolus faciebat sibi societates et exercitum fidelium conuersorum ex gentilitate. Tunc ergo fuge syon. id est. aie deuote et fideles nouit conuertere. et reges et principes et tyranni et ciuitates et populi gentiliu uidentes ecclesiam in apostolis et discipulis tanquam acie ordinata: ita per mundum cum signis et uirtutibus progredi et proficisci semper augendo et homines ad fidem conuertendo: tunc omnes iste potestates predicauerunt ecclesiam et christianam religionem beatissimam. quia in tam magnum numerum augebat et quia tot et tantis signis et uirtutibus conuocabat. et sic predicabant eam beatissimam propter magnitudinem et excellentiam sponsi: qui eam beatificabat et tantum et tales gradum exaltabat et dignificabat et tam magnis donis et muneribus decorabat. Et sic non solum filie syon scilicet fideles iam conuersi: sed etiam regine et cubine. id est. regie potestates et principatus et tyrannides laudauerunt eam uidentes et admirantes signa que faciebat contra demones in curandis infirmis. Et idem sic admirantes et eam

.De octavo cantico.

bñssimã predicãtes et laudãtes dicebant
 Que est ista que p̄gredif q̄i auroza cõfgēs
 pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis
 vt castroz acies ordiata. Ad cui⁹ itel/
 lectũ est notãdũ. q̄ ecclia x̄pi i principio
 fuit q̄i auroza p̄fgēs. Nam sicut auroza
 cõsurgēs de nocte et tenebris nondũ hēt
 totũ lumē: s; aliq̄ntulũ rutilat et splēdet
 hñs partē de tenebris. eo q; adhuc ē iter
 tenebras: ita pariter ecclesia in p̄ncipio.
 q; consurgebat ex nocte et tenebris legis
 et ex nocte et tenebris ydolatrie. Ideo
 conuersi de iudaysmo licet splenderet ra
 dijs luminis euangelici. tñ quia ex toto
 nō valebāt reliquere ceremonialia. vt p;̄
 ad ro. et gala. p̄ totũ. iō ecclia i p̄ncipio
 erat q̄i auroza cõfgens inq̄ntũ illi pauci
 cõuersi hitabāt inter ifideles. S;̄ postea
 qño ecclia iam fuit magis multiplicata:
 tũc fuit pulchra vt luna. qño est plena ex
 radijs solis: q; tũc fideles abominantes
 ceremonialia ⁊ sup̄stitiones ydolor. iam
 erāt magis purificati ⁊ firmi in lege euā
 gelica. S;̄ postea t̄p̄re decij ⁊ maximiani
 et diocleciani iã ecclia fuit electa et excel
 lens sicut sol. Nam sicut sol i meridie nō
 solus nō patif tenebrã admixtã: s;̄ etiam
 oia illuminat. Ita pariter ecclia ias t̄p̄re
 illoz impatoz multiplicata nō solũ pel
 lebat oēs tenebrã tã legalē q̄ ydolatri
 cã: s;̄ etiã splēdebat p̄ totuz orbē: q; iam
 habebat doctores illminãtes totũ orbē
 suis p̄dicatiõib⁹ ⁊ doct̄nis. ⁊ tũc ēt frequē
 tia martiz: qui rigarũt ⁊ auxerũt eccliaz
 sanguie suo: Et sic ecclia p̄ tũc nō solum
 fuit electa vt sol ratiõē splendoris doctri
 ne euāgelice: s;̄ etiã fuit terribilis vt ca
 stroz acies et falãx ordiata ad pugnan
 dus cõtra tyrãnos ⁊ infideles: ymo fuit
 acies ad pugnãdũ p̄ doctores cõtra infi
 deles. Et fuit terribilis acies ordiata per

martires ad pugnãdũ p̄tra tyrãnos. Et
 notãter d̄. Que est ista que p̄gredif. nã
 ecclia aploz egressa ē vltra limites. s. ex
 poplo isrlitico ⁊ p̄gressa i popl; alienuz
 et gentilem. quasi dicat. que est ista que
 cum tanta audacia et fiducia ex populo
 infimo et humili audet p̄gredi armata p̄
 pplm gētilē ⁊ reges et p̄ncipes et deos et
 leges impatoz ⁊ regũ. Deinde cũ dicit
 Descēdi in hortũ nucuz. Sp̄osa explicat
 et dat rōez sui aduent⁹ explicando resisē
 tiam quã repijt in pplō gētili: p̄p̄t qd̄ in
 cedit armata. Ad cui⁹ intellectũ ē no
 tandũ q; post obitũ aploz creuit aliq̄ntu
 luz ecclia p̄ vniuersum orbē fm q; aliqui
 impatores p̄mittebant viuere x̄pianos.
 et sic fuerũt nouē p̄secutiões in ecclia inf̄
 q̄s p̄secutiões fuerũt qñoq; paces ⁊ hoc
 a nerone vsq; ad dyoclecianũ: sed tunc i
 surrexit qdã p̄secutio ⁊ eccliam maior ce
 teris. In q̄ p̄secutiõe inf̄fecta fuerũt infi
 nita milia martyz vbi valde fuit ecclia p̄
 turbata. ⁊ sic ecclia vndiq; vexabat a t̄b⁹
 inimicis. s. ab impatozib⁹ ⁊ regib⁹ ydola
 tris ⁊ ab hereticis ⁊ hoib⁹ carnalibus ⁊
 mundanis. Et hanc turbationē et p̄secu
 tionē ecclie memorat sp̄osa in hac pte di
 cēs. Nō miremini si sic p̄gredior arma
 ta sicut tribilis castroz acies ordiata.
 Quia descēdi in hortũ nucũ. s. in pplm
 gētilē mihi ab et̄no p̄destinatũ et p̄ p̄riar
 chas et p̄phetas ad fidē p̄nunciatũ. Des
 cēdi eiz vt viderē poma cõualliũ. s. vt col
 ligerē iustos p̄ baptismũ et fidē. Et ut in
 spicerē si floruisset et fructificasset vinea
 populi gētilis germinãdo fideles ⁊ si ger
 minassent mala punica. s. martires ⁊ vi
 gines et ceteri iusti ⁊ fideles. Et nota
 q; nux est genus ad oēs fructũ hēntē nu
 cleũ sub dura testa: et sic etiã amigdaluz
 et auellana d̄ nux. Et iō in hebreo hētur

R.ij.

De octauo cantico.

descēdi in hortū amigdali. p qđ intelligit
populus gentilis qui sub testa ydolatrie
cōtinebat ymaginē dei ⁊ magnā partem
p̄destinatorū. Et iō ille hort⁹ dedit fructū
suū p baptismū t̄p̄e gr̄e. Nā baptismus
maturauit fructū illi⁹ horti: et uas illi⁹
vinee quē fructū apli et ecclia collegerūt
q̄i dicat. ego ueni ad colligēdos fructus
sup̄dictos: s; in tali expeditiōe repij ma/
ximā resistētiā. Et iō nesciui. i. dubitauiz
et timuiz: ⁊ aīa mea turbata ē ppter qđi/
gas bellicas et acies p̄trarias ipi⁹ amina/
dab. i. ppter exercit⁹ populi gētilis ⁊ p̄n/
cipuz ⁊ regū: qui p̄sequebātur me et tor/
mētis affligebāt. intātum qđ xp̄iani fugie/
bāt p mōtes ⁊ latibula spelūcay. vñ itā/
tū ingruit illa p̄secutio qđ b̄ns marcelli/
nus ex timore adoleuit ydolis incēsus de
quo scelere cū martirio postea fuit pur/
gat⁹. Est autē aduertēdum. qđ ubi n̄ra
trāslatio hēt aīa mea turbata ē p̄p̄ qua/
drigas aminadab. i. popli mei: in hebreo
hētur p̄p̄ qđrigas aminadib. i. popli p̄n/
cipātis. qđ qđē l̄ra ē magis p̄sona x̄itati qđ
populus gētilis tūc dñabaf et p̄ncipabaf
in mūdo. Et iō credif qđ l̄ra n̄ra ē corrup/
ta vicio scriptoy. Et iō dicit ecclia. qđ aīa
mea turbata ē p̄p̄ quadrigas aminadib
.i. ppter exercit⁹ ⁊ p̄secutiōes ⁊ tormen/
ta populi gētilis p̄ncipātis et dñantis in
mūdo. quā quidē p̄secutionē inter cesos
seuius et atrocius exercebāt maximian⁹
⁊ dioclecian⁹. Et iō vidēs ecclia plebē gē/
tilē resistētē predicationi euāgelice dicit
sibi. Reuertere reuertere sunamitis. Ad
cuius intellectū ē notādū. qđ poplus gen/
tilis descēdebat ex noe: qui fuit uerus dei
cultor. s; recesserat a uero cultu dei p fili/
os cham/et jafeth maxime in p̄fusiōe lin/
guay in fabricatione turris babel. Et sic
populus gētilis h̄itabat ⁊ laborabat tri/
plici infirmitate. Primo in ydolatria p
falsum cultū deoy. Secdo i falsitate doc/
trine p falsam sup̄stitionez p̄tificū tem/
ploz. Tercio h̄itabat et erat inuolut⁹ in
spurcicia et seditate carnis et alioz p̄cto/
rū. Et iō sp̄osa uocat ter illuz popluz: ut
egrediaf ab illo triplici ergastulo et infir/
mitate. Et reuertatur ad dominum deū
suuz a quo per infidelitatem ante recess/
erat. Iterum est aduertēdum. qđ ubi
translatio nostra dicit. reuertere sunami/
tis. In hebreo d̄i reuertere sulamit. vñ
sunamitis interpretaf captiua seu lapide/
a. Et sic p̄ueniebat tūc plebi gētili qđ erat
lapidea inq̄ntū corō duro adorabat ydo/
la lapidea et erat uere captiua in p̄tate di/
aboli. Sulamit autē int̄p̄taf integra et p/
fecta. Et sic illa plebs ante baptismū nō
potuit dici it̄egra n̄c p̄fecta. sed h̄ cōuenit
sibi p̄ bap̄m. Dic ergo sp̄osa ad plebē gē/
tilē sibi resistētē. o sunamitis. i. captiua
et lapidea: reuertere a falso cultu deoy/
et a falsitate doct̄ne sacerdotū gentiliuz/
et a lasciuia carnali/et sup̄bia/ ⁊ auaricia
qđ maxie regnat in te. et p̄uertere ad dñz
deū tuū: ut it̄ueamur te/ et baptizem⁹ et
vera et sana doct̄na instruam⁹ te. Item
reuertere a falso cultu et p̄ua doct̄na et
immūdicia carnis ad p̄fectionē et integri/
tatē fidei euangelice. Itē reuertē a t̄plici
p̄cto. s. ab originali/ ⁊ mortali/ et ueniali i
quib⁹ laboras. qđ quidē p̄c̄a nulla lex po/
test delere nec sanare nisi sola euangelica
Et sic ex sunamite efficieris sulamit. i. ex
lapidea ⁊ captiua efficieris integra et p/
fecta p baptismū: qui quidēz baptismus
maturauit fruct⁹ horti et uas vinee po/
puli gētilis: et p̄fregit durā testā nucuz.
Et extraxit inde ymaginē dei et numerū
p̄destinatorū qui latebat sub testa cerimo/
nialiū i plebe isrl̄itica ⁊ sub testa lapidea

.De octavo cantico.

et ydolatriam in plebe gentili. Qui quidem etiam
 baptismus sicut ante fecerat pulchras et
 decorauerat plebes iudaycam: ita postea
 decorauit plebem gentile. Sed circa fun-
 damentum huius cantici octaui dubitatur. Nam
 dictum est in tercio et quarto cantico quod christus per se
 et personaliter soli plebi israelitice predicauit. et
 ultra terminos israel ad predicandum et miracu-
 la faciendum non exiit. Et solas terras israel pre-
 dicando et miracula faciendo peragravit. ut
 patet per totum discursus euangelicum. Et in hoc can-
 tico octaui dictum est quod christus per se non descen-
 dit personaliter ad populum gentile: sed per apostolos.
 Et ideo queritur quare christus non precessit illico ad
 populum gentile ad predicandum et miracula faci-
 endum: quia forsitan fuisset magis acceptus.
 Ad hoc respondetur. quod hoc fecit christus triplici ex cau-
 sa et ratione. Primo ad maiorem confusionem
 populi iudayci et ostendendam et manifestan-
 dam eis duritiam et ingratitude. Secundo ad ma-
 iorem laudem populi gentilis et ostendendam eis obe-
 dientiam. Tertio ad utilitatem totius generis
 humani. et necessitatem nostre redemptionis. Pri-
 mum probatur. nam si christus prius predicasset et mira-
 cula fecisset in populo gentili. tunc scribe et pha-
 risei habuissent causam ipsorum repellendi et ex-
 cusationem ipsorum retinendi: et non recipiendi eum
 quia non erant obligati ad recipiendum aliquem
 extraneum. nec ueniendum ad populum gentile in
 messias: sed solum ueniendum ad eos: et hoc finem
 leges et prophetas. Secundo uoluit personaliter ue-
 nire ad eos. prout promissus fuerat in lege et
 prophetis. Et sic manifestata fuit eorum ceci-
 tas et ingratitude et malicia. ideo ait salua-
 tor. jo. xv. Si non uenissetis et eis non locutus
 fuissetis: et opera in eis non fecissetis quod nemo ali-
 fecit: peccatis non haberet. Hinc autem non habent ex-
 cusationem de peccato suo. Secundum probatur. nam
 maxima laus et meritum peruenit populo gen-
 tili: qui non uidit christum in carne predicantem
 nec miracula facientem. tamen ad solam predicaci-

onem apostolorum recepit christus: quod fuit reputa-
 tum ad magnam confusionem iudeorum. prout pro-
 pheta uerbatim dicit psalmo. xvij. Populus quem
 non cognoui fuit mihi: in auditu auris o-
 bediuit mihi. filij alieni inueterati sunt etc.
 Hoc ideo ait saluator mat. viij. Amen dico uobis
 quod non inueni tantam fidem in israel. multi enim ueniunt
 ab oriente et occidente et recubant cum abraam
 ysaac et iacob in regno celorum. Filij autem
 regni mittentur in tenebras exteriores. Hoc
 ideo dicit saluator luce. iij. Tertium autem probatur
 nam mos et inclinatio naturalis inerat gentili
 habere deificare homines uirtuosos. Si enim uide-
 bant in aliquo aliquod diuinum ultra consue-
 tudinem nature: illico faciebant sibi statuam et
 adorabant eum tanquam deum. Et isto modo dei-
 ficauerunt herculem et martem et saturnum et mer-
 curium et iouem et plumbum et esculapium. unde
 legitur actu. xiiij. quod cum paulus predicaret li-
 stris cum barnaba: et paulus sanasset clau-
 dum ex uisio matris sue. tunc turbe clamaue-
 runt dicentes. Dij similes facti hominibus descen-
 derunt ad nos. et uocabant barnabam iouem
 paulum uero mercurium. quoniam ipse erat dux
 christi. Sacerdos quoque iouis qui erat ante
 ciuitates: tauros et coronas ante ianuas
 afferens cum populis uolebat sacrificare etc.
 Ex quibus patet quod si paulum et barnabam propter
 sanationem unius claudi uoluerunt turbe ad-
 orare et eis tanquam dijs tauros sacrificare
 Ergo multo magis populi gentiles deifi-
 casset et adorasset christum cecos illuminantem
 et mortuos suscitantem et uentis impantem.
 etc. Et sic nostra redemptio fuisset impedita. Et
 ideo christus noluit uenire ad populum gentile qui fa-
 ciliter ipsum recepisset. sed uenit ad populum dure
 cervicis in auaricia et malicia obduratum.
 qui uidentem christum suis moribus predicantem et sua
 scelera detestantem facilius ipsum oderunt et cru-
 cifixerunt. Et sic nostra redemptio habuit locum et
 opportunitatem. Et hec fuit causa quare christus non
 R. iij.

Nonū canticū.

vēit ad p̄dicandū p se pp̄lo gētili: s; misit ap̄los suos p̄t p̄or in h̄ canticō octavo et seq̄nti. Et hec de octavo canticō.

Incipit nonum canticum.

Vid videbis i sumamite nisi cboros castrorū Quaz pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Juncture femurū tuorum sicut monilia Que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis nūquā idigēs poculis Venter tuus sicut aceruus tritici Vallatus lilijs. Duo vbera tua sicut duo binuli gemelli capree. Collū tuū sicut turris eburnea Sculi tui sicut piscine in esebon Que sūt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani Que respicit contra damascum. Caput tuū vt carmelus Et come capitis tui sicut purpura regis iūcta canalib;. Quā pulchra es Et quaz decora carissima i delitijs. Statura tua assimilata est

palme et vbera tua botris.

Vid videbis in sumamites nisi cboros castrorū. Hoc ē nonū canticū in quo salōn cātat p̄fectus ecc̄lie p̄uerse de pp̄lo gētili. Ad cuius itellectū ē notādū p̄t iā dictū ē. q̄ ecc̄lia de pp̄lo gētili successiue hūit q̄tuor stat;. Nā p̄mo. s. in p̄ncipio tpe ap̄lorū fuit q̄i auroza p̄fē: eo q̄ pauci fuerunt p̄uersi. et sic ecc̄lia h̄itabat int̄ ydolatras et ifideles: et int̄ tēbras ml̄toꝝ ifideliū. S; postea tpe trajani et comodij sc̄ta est pulchra: vt luna. q; p̄ oēs ptes mūdī creuit i maiorē numerū. S; tpe philipi imperatoris iā sc̄ta ē electa: vt sol. q; iā ip̄e philip; ip̄ator sc̄ts ē xp̄ian; cuz alexādia matre sua p̄ originē. Et iā tūc incepit magna copia xp̄ianorū. Et iā incepit h̄ere ecc̄lia copiam magnorū doctoz. q; tūc fuit Origenes / et clemēs alexādius / et dionisius alexandrin; et plures alij: qui tanq̄ sol incepāt sua doctria et scriptis mūdū illustrare. S; tpe diocleciani et p̄stātini sc̄ta ē ecc̄lia terribilis vt castrorū acies ordinata. q; tūc ecc̄lia iā i xp̄o roborata incepit pugnare p̄tra seniciā impatorū et regū et p̄ncipuz ifideliuz. in q̄ p̄secutiōe int̄fecta sunt multa milia martiz. vt p; i ecc̄liastica ystoria. Postea aut̄ ecc̄lia pugnavit p̄tra carnē / et mūdū / et diabolū p̄ virgines et anachoritas et viros perfectos et monachos. Postea pugnavit p̄tra hereticos p̄ doctores. Et sic in ecc̄lia apparuerūt multi exercit; pugnātes p̄tra inimicos ecc̄lie. Nā primo frexit exercitus et chorus martiz: ad pugnādū p̄tra tyrānos et impatores. Sec̄do frexit exercitus virginū et monachorū i egipto et mesopotania ad pugnādū p̄tra carnē / et mūdum et diabolū. Tercio frexit exercit; docto-

.De nono cantico.

rū ad pugnandū ptra hereticos. Sz oēs isti exercit⁹ finalr triūpharūt de inimicis ecclie. Et sic ecclia de oib⁹ inimicis finalr triūphauit. Nā p martires triūphauit de regib⁹ et ipatorib⁹ et p virgines d car/ ne: et p monachos et heremitas de mun do ⁊ diabolo. Et p doctores triūphauit de hereticis. Spōsus ergo vidēs eccliam spōsas suā sic pficere ⁊ pugnare ptra ini micos p diuersos exercit⁹ bellatoꝝ dicit Quid videbis in sunamite. i. in ecclia ex gētib⁹ cōuersa: nisi choros. i. salanges et exercit⁹ castroꝝ bellicoꝝ paratos ad pu gnādū ptra inimicos. q̄i dicat. tota ecclia est in pugna ⁊ inimicos fidei. et de oibus triūphat. Deinde cū dic. Quā pulchri sūt gressus ⁊c. Explicat ⁊ explicādo cōmen dat choros ⁊ exercitus pugnatoꝝ ecclie.

Quatuor ergo facit. Nā pmo cōmē dat totā ecclia spōsas suā in vniuersali. Scdo specialr cōmēdat chorū ⁊ exercitū martiꝝ. Tercio exercitū religiosoz ⁊ mo nachoz. Quarto exercitū et choꝝ docto rū. scda ibi. Dixi ascēdā in palmā. tertia ibi. Ego dilecto meo. q̄ta ibi. Quis mi hi det te fratrē meū. Uñ salon sequit ordinē tēporis ecclie. fm q ecclia pcessit in pficiēdo. Nā pmo pfectit i pplo. Se cūdo in martirib⁹ seu in copia martirū. Tercio in copia virginuz et monachoz. Quarto i copia doctoꝝ: de quib⁹ oibus tractat in hoc nono cātico. Quinto autez pfectit in copia impatoꝝ ⁊ regū ⁊ pōtifi cū. et sic fuit in sua pspitate: de quo trac tabit in sequēti ⁊ vltio cātico. Quan tū ergo ad primā partē hui⁹ noni cātici est aduertēdū. q̄ tota pulchritudo ecclie p̄sistit in ornatu virtutū et donoꝝ et grā sacramētoꝝ: et pulchra dispositiōe mem broꝝ. i. in varietate statuz et graduū et officioꝝ. Et iō salon ter descripsit pulchri

tudinē ecclie fm q xp̄s successiue ter ip̄as dotauit et decorauit p discursuz tēporis Nā pmo descripsit pulchritudines ecclie in statu aploꝝ fm q eā dotauit ⁊ deco ra uit sponus ante suā passionē. q̄no misit aplos ad p̄dicādū in oēs ciuitatē et locus quo erat ip̄e v̄etur⁹. vt p̄s. mat. x. et luce x. Et etiā fm q eā decorauit xp̄s i nocte passiōis p longuz s̄mones. vt p̄s. jo. xiiij. vsqz ad. xvij. capl̄s. quā pulchritudinem cātavit salon i quinto cātico. Scdo deco rauit xp̄s ecclias suā in pplo gētili p p̄di cationē aploꝝ i p̄ncipio. q̄no fuit q̄i au / roza p̄fgēs: cui cōmūcauit eadē ornamē ta sp̄ualia ⁊ dona grāꝝ: q̄ dederat ecclie cōuerse d poplo iudayco. quā pulchritu dinē cātavit salon i cātico p̄cedēti. Nūc autē in hoc nono cātico cātat pulchritu dinē quā xp̄s dedit spōse sue in suo p̄fec tu tpe pugne. q̄ quidē p̄chritudo cōsistit in copia et varietate diuersoz statuz et graduū ⁊ dignitatū ⁊ mēbroꝝ ⁊ officio / rū ecclie. qui quidē status ⁊ officia itelli gunē p mēbra officialia et ornamēta pul chre mulieris. q̄ quidē ecclia magis p̄fe cit in copia et distinctiōe graduū ⁊ mēbro rū ⁊ officioꝝ i plebe gētili q̄ in plebe iu dayca. Sz salon describit dispositionem mēbroꝝ hui⁹ spōse modo opposito. naz in quinto cātico incepit describere mem bra spōse a capite p̄cedēdo ad alia mem bra. Sic autē incipit a pedib⁹ seriatiz p̄ cedēdo vsqz ad caput. cui⁹ ratio ē. Nam ecclia de poplo isrlitico incepit crescere a maiorib⁹ vsqz ad minores. nā pmo fuit vocata ⁊ electa virgo maria: que erat de stirpe regia. et exide iohānes baptista et apli qui erāt de eadē stirpe p maiori pte Et oēs isti fuerūt p̄ncipes ⁊ maiores et capita ecclie. Ex p̄nti autē vocati sūt mi nores. i. discipuli. postea multi deuoti qui

R. iiii.

De nono cantico.

secuti sunt xpm. In ecclesia autem de populo gentili primo vocati sunt minores et populares et infirmi. sed postea venerunt martyres postea virgines et confessores / postea doctores et pro ea venerunt imperatores et reges et magni pontifices qui fuerunt capita ecclesie et totius mundi. Et ideo salomon describens pulchritudinem ecclesie conuerse de populo gentili: incipit a pedibus sponse qui sunt plebei et populares. Unde est aduertendum sicut super dictum est: quod sicut mulier habet diuersa membra quibus exercet operationes suas. Ideo salomon ponit hic decem membra huius sponse per que intelliguntur decem membra sine status et gradus officiales ecclesie: que sunt pedes / femora / umbilicus / venter / vbera / collum / oculi / nasus / caput / come. Unde per pedes huius sponse intelliguntur populares: quibus ambulat ista sponsa. Item crura et femora huius sponse sunt duo populi ad fidem conuersi. scilicet iudei et gentilis: in quibus tota ecclesia consistit. Bases autem auree quibus sustentatur tota ecclesia sunt fides et caritas. Isti duo populi conuersi sunt connexi sub vna iunctura fide et cathena caritatis. umbilicus autem huius sponse est mater ecclesie: ubi recipiuntur et regenerantur fideles per baptismum. venter vero est ipsa ciuitas dei triplici muro septa. scilicet fide. spe. et caritate. in quo ventre et ambitu continentur omnes fideles: sicut triticum in acervo et orreo. Duo vbera huius sponse sunt duo testamenta. quorum lac sugunt fideles. vel sunt duo status. scilicet sacerdotum: qui prebent fidelibus lac gratie sacramentorum. et status doctorum et predicantium qui exhibent lac doctrine sacre scripture et pascunt fideles doctrina et exemplo. Collum autem huius sponse sunt prelati: qui tanquam spectatores ponuntur in ecclesia ad prouidendum gladius venientem contra ecclesiam: ut clamet clangentes buccina. eze. xxxiii. Oculi etiam sunt doctores et prelati: quibus videt ecclesia credenda

et agenda. scilicet que sunt necessaria ad vitam actiuam et contemplatiuam. Nasus etiam sunt prelati ecclesie: qui naso discretiouis discernunt iter lepra et leporem. et sint etiam iudices qui discernunt inter iustum et iniustum tribuentes vnicuique quod suum est. Caput autem ecclesie est duplex vnum principale a quo derivatur omnis virtus et potestas in ecclesia et iste est christus. Et alterum dei caput vicarium exercens et gerens vicem christi. et iste est summus pontifex in tota ecclesia: et quilibet episcopus in sua diocesi. et quilibet rex in suo regno quo ad temporalia. Come autem huius capitis sunt omnes populi fidelium de procedentes a capite christo. vel sunt omnes virtutes et potestates ex christo derivate. Per super dicta ergo decem membra pulchre mulieris designat salomon que omnia officia et gradus et dignitates et status ecclesie in comuni. Que quidem officia et gradus et dignitates maxime viguerunt in ecclesia conuersa de populo gentili. Et ideo dicitur terribilis ut castrorum acies ordinata. nam quot dignitates et officia continet: tot choros et exercitus castrorum dicitur habere ad pugnandum contra inimicos infideles. x. ergo volens explicare et commendare pulchritudinem ecclesie sponse sue in optima dispositione membrorum incipit a pedibus dicens. O ecclesia sponsa mea filia principis in populo gentilis principatis in mundo. sicut dicit quia solus populus gentilis vnum per maiori parte ecclesia est egressa principabat et dominabat per imperatores et reges et principes. cum populus israeliticus ubique fuisset. et ideo appellat eam filiam principis. Dicit ergo. Quas pulchri sunt gressus. id est pedes tui in calciamentis in populi tui bene instructi et morigerati. nam sicut calciamenta reddunt pedes honestos ista boni mores decorant populum. vnum per gressus pedum calciatorum intelliguntur affectiões et operationes per bonos mores directe et ordinate: quod primum querit et aspiciunt in po

.De nono cantico.

pulo et ecclesia xpi. Item p calciamenta intel-
 ligit constantiam fidei et caritatis: quibus cal-
 ciati fideles absque metu calcabant super ser-
 pentes et scorpiões non timētes minas prin-
 cipū. Sed quia isti populi fideles sunt duo ex
 iudeis et gentilibus conuersi et sub vna cathe-
 na et iunctura et nexu fidei et caritatis con-
 nexi et colligati. id subdit. Iuncture femo-
 rum tuorum. id est. duorum fidelium populorum ad vnam
 fidem conuersorum: sunt sicut monilia que fabrica-
 ta sunt manu artificis. id est. ista fides et cari-
 tas que coniungunt istos populos sunt sicut cathe-
 ne auree fabricate manu xpi artificis: que
 tanquam lapis angularis ex duobus parietibus
 fecit vnum. et ex vtraque plebe fecit vnam ec-
 cliam fabricatam et colligatam talibus monilibus
 et aureis cōpedibus et vinculis caritatis et
 fidei. Deinde cum dicit. umbilicus etc. Comē-
 dat xps ecclesiam sponsam suam in fecunditate ma-
 tricis ad percipiendam copiam plenis. Et comparat
 umbilicum. id est. matricem eius ad craterem siue ba-
 cinum plenum vino: in quo nunquam deficit po-
 culum. ita in umbilico ecclesie que est illa piscina
 aque baptismalis in qua regenerantur fideles
 nunquam deficit aqua ad baptizandum. quia conti-
 nue emanat gratia sacramentorum ex lacte xpi.
 et recipitur in umbilico ecclesie. Deinde cum di-
 cit. Venter tuus. Comparat ventrem ecclesie ad
 orreum continens acervum tritici in quo continen-
 tur infinita grana tritici. ita in utero ecclesie
 continentur infinita multitudo fidelium. id dicit
 O sponsa venter tuus est sicut acervus tritici in
 orreo. id est. sicut orreum continens acervum tritici
 id est. copiosus et fecundus in multitudo plenis
 et filiorum. Et iste venter tuus non est vallatus
 adulterino commercio: sed castissimo conu-
 bio: quia est vallatus liliis et septus rosas casti-
 tatis et fidei. quia isti filii ecclesie non ex volun-
 tate carnis. nec ex voluntate viri: sed ex aqua
 et spiritu sancto sunt regenerati: et ex deo nati
 sunt. Item duo vbera tua sicut duo hynuli

gemelli capree. id est. duo statim. scilicet. sacerdotum et
 predicatores ex quibus filii sugunt lac sacramen-
 torum et doctrine scripturarum sunt pulchra et
 plena sicut vbera capree: que duo hynuli
 gemelli sugunt: quasi dicat. quod sic duo hynuli
 gemelli sugunt vbera matris et nutriuntur:
 ita duo populi gemelli ex iudeis et gentili-
 bus conuersi sugunt vbera matris ecclesie: que
 sunt plena lacte sacramentorum doctrine et in-
 telligentie sacre scripture. quasi dicat. sic duo
 vbera capree copiose nutriunt duos gemellos
 ita vbera ecclesie copiosissime nutriunt duos
 istos populos ad vnam fidem conuersos: et
 hoc ex copia lactis sacramentorum et fidei ar-
 ticulorum et duorum testamentorum. que dispensat per
 sacerdotes et predicatores. Deinde cum dicit
 Collum tuum etc. comparat collum ecclesie ad tur-
 ris eburneam fortissimam et candidam. Et isti
 sunt milites et imperatores et reges et princi-
 pes christianorum qui eleuati super corpus ecclesie
 defendunt eam armis temporalibus. Item collum
 ecclesie sunt prelati qui ponuntur tanquam specu-
 latores super turris ut prouideant inimicos
 venientes contra ecclesiam. vnde sicut super collum bovis
 que est frons eius ponuntur tres speculatores. scilicet.
 oculi ad videndum et nasus ad discernendum
 et voluntas tanquam caput ad eligendum et eli-
 cendum operationes et impandam. ita pariter super
 turri ecclesie ponuntur prelati tanquam speculato-
 res. ut per scias sacre scripture videant tanquam
 per oculos et per dona gratiarum discernant tanquam
 per nasum et per prelatem ecclesiasticam eligant et im-
 perent tanquam per caput. ymo tanquam capita ec-
 clie. Ideo dicit sponsus. o sponsa: collum tuum
 scilicet. prelati et principes est rectum et altum et albis-
 simum et fortissimum sicut turris eburnea. scilicet.
 rectum per iustitiam/altum in dignitate et ad prou-
 idendum/album in puritate/fortissimum ad defe-
 dendos fideles. Item oculi tui qui sunt prela-
 ti per scias sacre scripture et obligantur ini-
 gilare super populum et prouidere ne veniat gla-

De nono cantico.

dius inimicorum non solum peccatorum sed et infidelium et hereticorum: sunt clari sicut due piscine fontales que sunt in esebon in terra basan ultra jordanem. que sunt in porta filie multitudinis. Unde advertendum ad litteras que in porta esebon erant due piscine fontales plene aqua clarissima et transparenti propter eius mundiciam. ad quas piscinas conveniebat continue multitudo mulierum ex partibus et populis circumstantibus ad hauriendam aquam propter eius salubritatem et claritatem. et ideo esebon dicebatur filia multitudinis: non solum propter copiam populi quam in se continebat. sed etiam propter multitudinem mulierum: que ad hauriendam aquam ex circumstantibus concurrerant. Et ideo dicit. que duo oculi ecclesie sunt clari: et transparentes ad penetranda mysteria sacre scripture: et ad providenda mala futura: sicut sunt ille due piscine esebon. Item esebon dicitur etiam filia multitudinis in quantum ex ea veniebat multitudo ciborum et arietum. et victualium in terra promissionis ut dicitur deuteronomio. xxxij. scilicet. ut suggeret mel de petra: oleumque de saxo durissimo. butyrum de armamento: et lac de omnibus. et adipem de armamento arietum filiorum basan etc. Sufficit que per oculos intelligit doctores qui penetrant et speculantur mysteria sacre scripture et prelatos qui vigilat super gregem christi. Item subdit. Nasus tuus sicut turris libani. Ad cuius intellectum est notandum. que sicut doctores et prelati et sacerdotes dicitur oculi in quantum per eos videt ecclesia. Ita etiam dicitur nasus in quantum per eos discernit: nam sicut nasus. id est. olfactus discernit inter odores convenientes et discovenientes et bonos et malos. ita prelati et sacerdotes et scribe docti tenentur discernere inter lepra et lepra peccati: ut possint convenientem medelam adhibere. Tenentur discernere inter veram et falsam doctrinam: ne heretici inficiant ecclesias. ideo prelati et sacerdotes ponunt speculatores super gregem ecclesie ad

previdendum mala futura. unde est advertendum que inter montem libani et berythum est introitus a terra promissionis in Emach et caput damascenum. ubi rex tyri concessit saloni partem terre. ubi edificavit altam turrim salon. ubi posuit continuos speculatores. que quidem turris respicit contra damascum. Et similiter salon edificavit complures alias turres per montes eminentes terre promissionis. et ideo speculatores qui erant positi in turri que respicit contra damascum: videntes gentes armorum venientes ex damasco. et intrantes per introitum emach: illico faciebant signum cui respondebant per ordinem omnes alie turres. Et sic in parvo spacio temporis advertit inimicorum sciebat in hircis et per totam terram promissionis. Et sic omnes se preparabant ad cavendas insidias inimicorum et ad resistendum eis. ita ergo parit ecclesia que est quodam alta turris que respicit contra damascum. id est. contra homines sanguinosos et terrenos et peccatores posuit super se prelatos et sacerdotes tanquam speculatores: ut discernant inter catholicos et infideles et hereticos et inter lepram et lepra peccati: et auferant simplices ut caveant peccata et hereses et scismata. Et ita augustinus episcopus yponensis tanquam bonus speculatores existens super turrim que respicit contra damascum. scilicet. super culmen et apicem episcopalis dignitatis: quando presensit julianus miscere venenum et fermentum pellagianum inter bonam massam ecclesie: illico congregavit concilium omnium episcoporum numidie: et declaravit doctrinam pellagianorum esse hereticam et pestiferam. Et super hoc scripsit epistolas ad innocentium papam ut invigilaret super gregem suum et auferet totam europam. Et ita pariter scripsit omnibus episcopis africanis et orientalibus. Et ut magis eradicaret et eliminaret illud pestiferum venenum. scripsit libros de baptismo puulorum. et de natura et gratia. et yponostico. et libros contra julianum et complura alia volumina

.De nono cantico.

3 illas sectas. Et ita parit fecit bñs hiero?
 7 athanasi? 7 ylarinus 7 ceteri sacri doc
 tores 7 plati cōtra sectā arrianā. 7 alias
 pestiferas sectas. Et iō dī q̄ nasus ecclie
 est sicut turris libani q̄ respicit 3 damas
 cū. Nā sicut liban? q̄ ē candid? 7 mūdus
 respicit 3 damascus quod interpretatur
 sanguine?. ita parit turris ecclie respicit
 et iugilat 3 sāguineos 7 hereticos 7 pec
 catores vt eos arceat ab ecclia. Deinde
 cū dicit. Caput tuū. vt carmelus. Cōpa
 rat caput. i. prelatos ecclie ad mōtē car
 meli qui ē altior mōs in terra pmissiōis
 post libanū. vñ sicut p libanum itelligit
 x? qui ē caput pncipale ipi? ecclie. ita per
 carmelū itelligit Ppapa qui ē caput vica
 riū gerēs vices ipi? xpi. vñ carmel? ite
 pretatur cognoscēs siue scia circūcisiōis
 p qd̄ designat papa et oēs plati: qui non
 solū debēt cognoscere 7 distinguere inter
 lepā et lepā pcti et heretice prauitatis.
 S; etiā debēt circūcidere 7 elimiare om
 ne pctm ab ouib? suis 7 oēs hereticā pra
 uitatē ab ecclia. Et iō dicit. Caput tuū. i.
 Ppapa 7 oēs plati qui capita ecclie sūt al
 ti. et eminentes et pspiciētes vt carmelus
 et scindētes omne pctm: et oēs heresiz et
 falsas doctrinas ab ecclia. Et etiā p caput
 ecclie pmo 7 pncipalr itelligit xps a quo
 deriuāt oia bona spūalia et ois virt? et
 grā 7 pias i eccliaz. iō sequit. Come capi
 tis tui sicut purpura regis. Nā sicut co
 me descēdūt a capite supra totū corp?. ita
 oēs pates platoz 7 ipatoz 7 regū descē
 dūt 7 pcedūt 7 deriuant a xpo sup eccli
 am. Et sic oēs plati 7 impatores dñr co
 me capitis ecclie qui ē xps. Et dñr etiam
 purpura regis xpi. qz potestātē 7 aucto
 ritatē xpi induūtur plati 7 reges ad regē
 dā eccliaz 7 xpianā religionē. Et dī ista
 purpura regis iūcta siue vincta. i. tincta

canalib?. Nā sicut purpura tingit 7 ru
 bricat tinctura 7 colore coccineo i cana
 lib? fictilib?. ita vestis hūanitatē xpi pri
 mo fuit tincta sanguie passiōis. deide ex
 illa veste hūanitatē p vulnera tanq̄ p ca
 nales decurrit et fuit deriuatus sanguis
 xpi in totā eccliam. vñ virt? sacramētoz
 rubricata sanguie xpi deriuata fuit p vul
 nera tanq̄ p canales in eccliaz. Itē p
 eādē rōz deriuata fuit eccliaistica pias i
 aplos: 7 per aplos tanq̄ p canales deri
 uata ē eadē pias i oēs successores. Et ista
 ē illa vestis purpurea sanguie xpi rubrica
 ta: q̄ vestit 7 ornat 7 decorat totā eccliaz
 Et sic ergo oēs prelati 7 reges dñr come
 capitis xpi iduti veste purpurea regie po
 testatis xpi. Itē ē aduertēdū q̄ capil
 li 7 come idē sūt: s; solū differūt i respec
 tu. dñr eniz capilli inq̄ntū diriuātur 7 p
 cedūt 7 depēdent a capite. S; dñr come
 inq̄ntū ornāt 7 decorant caput 7 faciē et
 totū corp? mulieris. Et iō reputat decēs
 et honestū vt mulier nutriat comā. p. ad
 cori. xj. Et iō inq̄ntū capilli pcedūt 7 de
 pendēt a capite nō solū plati: s; etiā tot?
 pplus xpian? dñr capilli 7 coma xpi. qz
 oēs depēdem? et trahim? origies spūales
 a xpo tanq̄ a capite. Et sic om̄s dicimur
 xpiani. p eādē rōez oēs xpiani dñr come
 capitis xpi rubricate suo sanguie p ecclia
 stica sacramēta: s; qz martires magis ru
 bent sanguie xpi q̄ ceteri. iō magis merē
 tur dici come 7 purpura xpi tincta cana
 lib?. Nā nō solū rubēt sanguie xpi p ec
 cliaistica sacramēta: sicut ceteri oēs xpia
 ni. s; speciali modo rubēt sanguie xpi: qz
 ipm realr secuti sunt p martiriū: 7 laue
 rūt stolas suas i sanguine suo. vt inquit
 aug?. sup apocalipsiz. Et iō martires te
 nēt sup̄mu3 locū in ecclia. Quinq; ergo
 genera capilloz depēdēt a nro capite xpo

De nono cantico.

et derivatur in ecclesias sponsas suas: et decorantur eam. nam primo derivatur omnis gratia et virtus sacramentorum et derivantur omnia dona gratiarum et meritum. Secundo derivantur omnes fideles per gratiam sacramentorum regenerati. Tercio derivatur omnis ecclesiastica potestas in omnes prelatos et sacerdotes ad dispensandam gratiam sacramentorum et omnes iurisdictiones. et ex potentia christi derivatur omnes prelati habentes talem potestatem. Quarto per eandem rationem a christo derivatur omnes principes seculares per seculares potestates: quia omnis potestas a domino deo est. Et omnis potestas fuit tradita christo a patre in celo et in terra. xxviii. Quinto autem et speciali modo derivatur martires et virgines. eo quod imitati sunt christus in morte sua: et sequuntur agnum quocumque ierit. Omnia ergo ista quinque genera capillorum faciunt unam comam sanguinis christi rubricatam et purpuratam a christo capite procedentes: et in tota ecclesia sponsas eius derivantur ipsas ornantes et decorantes: que non solum dicitur coma: sed et purpura regis iuncta canalibus vulnerum christi: a quibus tingitur et purpuratur. que quidem purpura totam ecclesiam ornat et decorat: de qua dicit psalms. xliii. *Instat regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.* Postquam ergo christus lauit ecclesiam sponsas suas in canalibus sue passionis: et ornavit eam et decoravit purpura regia suo sanguine rubricata. et per quoniam reddidit ipsas pulchram non habentem rugam neque maculam: sed omnibus superdictis bonis ornatam: et optimo ordine membrorum et officiorum dispositam volens eam commendare dicit. *O carissima sponsa quam ego caro precioso mei sanguinis redemi et laui et ornavi: que pulchra es in dispositione membrorum et gradu varietate et dignitate: et que decora es in ornatu virtutum et gratiarum. et per quoniam que beata es in deliciis spiritualibus quibus gaudes et letaris cum tuo sposo.* Sed quia ista ecclesia sponsa christi per talia bona sibi a sposo

collata fuit elevata et exaltata super omnes humanas facultates. et eminent super omnes alias nationes: sicut palma super omnes alias arbores. Nam sicut palma superat omnes alias arbores in rectitudine et altitudine et fructu. ideo propter eius altitudinem et eminentiam quia vix celum attingere: dicitur victoribus in signum triumphi. Ita ergo ecclesia siue christiana religio excedit et superat omnes alias religiones in rectitudine veritatis. quia sola ipsa continet veritatem colendo unum verum deum finem et unum incarnatum in filio etc. Et sic continet rectam veritatem in cultu patrie et ipsa superat alias nationes in altitudine dignitatis quia celum attingit. nam licet peregrinamur in hoc seculo: tamen conversatio nostra in celis est. quia non sumus hospites et advenae. sicut homines fratres et ceterae nationes. sed sumus civis sanctorum et domestici dei nunc per gratiam et in futuro per gloriam. Et sic ecclesia in altitudine dignitatis et conversationis iam attingit celum. Ita ecclesia est similis palme et nobilior ceteris religionibus in dulcedine et perfectione fructus. nam nulla alia religio facit fructus meritorios nisi sola christiana nec colligit fructus gratie et glorie nisi sola ista. nec ex alia religione deus colligit fructus sibi acceptos nisi ex sola ista. nam ex ista collegit primo illum fructum sibi sapientem et suavem super omnes fructus. scilicet virginem mariam matrem suam. et ex ista arbore collegit iohannem baptistam et omnes apostolos et discipulos et per ea martires et virgines et doctores et confessores. Et ideo dicit sponsus. *O sponsa carissima que pulchra es et que decora in deliciis et fructibus spiritualibus.* nam statura tua et altitudo dignitatis assimilata est palme que supereminet omnes alias arbores in rectitudine et altitudine et dulcedine et perfectione fructus. Sicut statura est assimilata palme: Ita verba tua sunt assimilata botris siue vis et racemis ip

si palme. nā sicut fructus palme qui sunt datili excedunt oēs alios fructus in suavi dulcedie: ita vbera ecclesie siue dulcedo et sapor lactis vberum ecclesie excedit oēs alios saporos quod quidem lac vberum ecclesie est lac gratie sacramentorum et fidei articuloꝝ et obsequii preceptorum. Et dicitur etiam lac duorum testamentorum. quod superat oēs alios liquores et saporos. Sed est ulterius valde advertendum quod hec omnia hec supradicta sint bene et catholice dicta quo ad expositionem ultiorum usus tamen saltem maius sacramentum vult etiam nobis detegere. Ad cuius intellectum est notandum. quod apud oēs nationes et religiones palma denotat et designat victoriam. et ideo palma datur victoribus in signum triumphi: et sic arbor palme dicitur arbor victorie: ut dictum est. Sed quia in nulla alia arbore adeptus fuit tantus triumphus. nec tanta victoria quantum et quale adeptus est Christus in cruce contra mundum et diabolum: quia ibi triumphavit de diabolo et morte: et recuperavit preteritam de preterite diaboli. ideo bene merito comiter in sacra scriptura per palmam intelligitur arbor crucis: que est arbor summe victorie. Et non solum dicitur arbor triumphalis ratione preterite victorie: sed dicitur arbor fructifera assimilata palme ratione copie fructuorum digneorum. Nam omnia bona in toto isto cantico super memorata: et oēs fructus spirituales supradicti fuerunt germiati et collecti ex arbore crucis. Et sic crux fuit illa arbor que cum Christo supradictos fructus germinavit. ideo Christus ut deducat sponsas suas ad amorem sue passionis et ad devotionem et contemplationem et venerationem crucis: ex qua Christus collegit omnia bona illa et contulit ecclesie dicit. O sponsa mea per unionem: et carissima per redemptionem et precium mei sanguinis quo te redemi multum mihi obligaris: quia tota tua prechritudo et copia bonorum quibus te ditavi et decoravi procedit ex mea passione. Et ideo statura et al-

titudo tua assimilata est palme. id est arbori crucis fructifere: ex qua collegi omnia bona que tibi concessi. et et te feci altam et fructiferam sicut arborem palme. id est sicut arborem crucis. Nam sicut tunc germinavit oēs fructus redemptionis et salutis per passionem meam. Ita tu assidue germinas eosdem fructus per ecclesiastica sacramenta et comunicas omnibus fidelibus. quasi dicat eosdem fructus quos ego ex mea passione in cruce collegi: eosdem tu dispenses per ecclesiastica sacramenta. Ideo statura tua et dignitas assimilata est palme. Ex ista ergo arbore palme o sponsa carissima dedi tibi pedes rectos ad recte per hunc mundum ambulandum: et bene calciatos: ne spine et verpes tibi nocerent in tua peregrinatione. Et dedi tibi femora fortissima ad totum corpus ecclesie sustinendum. Et dedi tibi umbilicum secundum ad fideles concipiendos et regenerandos. Et dedi tibi ventrem plenum tritico sacramentorum ad eos nutriendos. Et dedi tibi duo vbera gratie sacramentorum: et fidei articuloꝝ et duorum sacramentorum ad eos potendos. Et dedi tibi collum super oēs alias nationes sursum elevatum ad celum attingendum. Et dedi tibi oculos ad misteria profunda penetranda: et nasum ad inter bona et mala discernendum: et caput ad iudicandum. Et dedi tibi comas sanguine meo rubricatas ad tui decorem et ornatum. que bona omnia adeptus sum et collegi ex arbore crucis in mea passione: et contulit tibi. Ex quo patet. quod statura tua assimilata est palme et arbori crucis. quia omnia bona que habes inde collegisti.

Secunda pars huius noni cantici.

Teri Ascendat in palmas Et apprehendat fructus eius. Et erunt vbera tua sicut bo

tti vinee Et odores tui sicut
odor malorum Suttur tuū
sicut vinum optimum.

Dignum dilecto meo ad po
tandū Labijsq; et dentibus
illius ad ruminandum.

Ego dilecto meo et ad me
conuersio eius.

Veni dilecte mi Egredia
mur in agrum Commore
mur in villis.

Eane surgam⁹ ad vineas
Videamus si floruit vinea
Si floŕs fructus perturiūt
Si floruerūt mala punica.

Ibi dabo tibi ubera mea.
Eandragore dederūt odo
rem in portis nostris.

Omnia poma noua et ue
tera seruaui tibi dilecte mi.

Et inde cum dicit. Dixi: ascēdā in
palmā etc. Exequit salōn scōaz
partē hui⁹ cātici: in quo itrodu
cit ecclīaz spōsaz xpī ad loquēdū et reddē
dūz vices amoris sponso suo. Ad cui⁹
intellectū ē notātū. q; postq; spōsa audi
uit a spōso oīa sup̄dicta et cognouit amo
rez suū erga eā. q; disposuerat ip̄az ī taz
optia dispositiōe mēbroz: et decorauerat
et ornauerat ip̄az tot et tātis ornāmētis
et ditauerat eaz taz magnis et p̄ciosis bo
nis: et armanerat eā tā fortib⁹ armis ad
pugnādū p̄tra oēs inimios: et dixerat vl

timo. q; oīa bona collegerat ex arbore
crucis. iō assimilauerat eā arbori palme
ī rectitudīe et altitudīe et vtilitate fruct⁹
Et iō spōsa nō ingrata: s; auīda ad reddē
dū vices amoris p̄ tātis bonis receptis
respōdēdo spōso ait. O spōse tu dicis. q;
statura mea assimilata ē palme: et q; oīa
bona descēderūt ab arbore palme. s. cru
cis triūphalis. Ideo volēs te imitari se
quēdo te p̄ crucem et martiriū. ego dixi.
Ascēdā in palmā. i. deliberādo dixi et p̄
posui ascēdere in palmā martirij. i. tolle
re crucē et sequi te. et hoc dixi et p̄posui
in crucē ascēdere: vt app̄hēdaz fruct⁹ ei⁹.
Unde postq; tu dedisti mihi arma ad pu
gnādū. s. fidē et caritatez et dona sp̄s sc̄ti
volo illa exercere p̄tra diabolū et tyran
nos et hereticos. Itēz ē notādū. q; p̄
palmā ad quā ascēdit ecclīa spōsa xpī in
telligit cāpus pugne et victorie. vñ sicut
xp̄s ascendit in crucē ad pugnādūz p̄ nō
p̄tra diabolū ex qua arbore collegit fruc
tus n̄re redēptiōis et salutis. ita ecclīa as
cēdit in palmā. i. in cāpuz victorie et pu
gne ad pugnādū p̄tra tyrānos et infide
les p̄ fide xpī. et p̄tra carnē et mūdū et h̄
hereticos. Et iō sc̄ti sunt q̄tuor exercit⁹
qui ascēderūt ī palmā ad pugnādū. Nā
p̄mo ascēdit chorus siue exercit⁹ martir
ad pugnādū h̄ p̄ncipes et tyrānos et infi
deles. Sc̄do ascēdit exercit⁹ virginū et cō
tinētū ad pugnādū p̄tra carnes. Tercio
ascēdit ī cāpū pugne et palme exercit⁹ cō
tēplatiuoz et monachoꝝ ad pugnādūz h̄
mūdūz et pōpā ei⁹. Quarto ascēdit exer
citus doctoꝝ ad pugnādūz h̄ hereticos.
Isti ergo q̄tuor exercit⁹ ascēderūt ī arbo
rem palme siue ī cāpuz pugne ad pugnā
dū. Et iō ecclīa sup̄ dicta ē terribilis vt
castroꝝ acies ordinata. Et dictū est etiaz
sup̄. Quid videbis ī sunamite nisi cho

De nono cantico.

ros. i. exercit' castroy. Sed qz oēs isti exercitus finali triumpharūt de inimicis suis. Ideo dñr collegisse fructus victorie ex arbore palme: siue ex arbore crucis. qz idē est qz arbor siue camp' pugne et victorie. Un̄ sicut q̄tuor genera pugnatorū ascēderūt in palmā ad pugnādū. ita ecclia q̄tuor genera fructuū collegit et apprehēdit ex arbore palme. Nā p̄mo collegit martires siue fructū et victoriā martirij. De cūdo collegit virgines et p̄tinētes. Tercio cōfessores et monachos. Quarto doctores cū suis scriptis et doctrinis. Quē isti quatuor exercit' dicūtur pugnatores. qz vita xp̄iani si fm euangeliū uiuat pugna et martiriū et crux ē. ut inquit aug'. sup. jo. Et de quocūqz istorū dicit saluator. mat. xvi. Si quis uult post me venire abneget semetip̄m et tollat crucē suā et seq̄tur me. Et sic etiā fm augustinū oēs p̄iugati uiuētes fm euangeliū tollūt crucē suam: et sequūt xp̄m suo modo. De oibus ergo istis sup̄dictis dicit sp̄sa. Ascēdas ī palmā et apprehēdas fruct' eius. qz oēs istos fruct' collegit ecclia ex arbore palme: et ex oib' his collegit fruct' meritoꝝ quos fructus reposuit in suo oreo siue cellario. Et isti sunt thesauri quos ecclia dispēsat filiis suis simul cū meritis passionis xp̄i: q̄no p̄cedit indulgētias: et fundit orōnes dicēs. p̄ merita passionis xp̄i et sc̄toꝝ suoꝝ. Dicit ergo sp̄sa. Ascēdā ī palmā. i. in arborez pugne et crucis et victorie et app̄hēdā fructus ei'. Et tūc ubera tua o sponse erūt mihi sicut botri vinee martires p̄ferēdo: qz ex iude colligā martires effundētes sanguinē p̄ xp̄o qui erūt tanq̄ uindemia in torculari. Itē odores tui qui sunt viri sc̄i et virgines et cōtinētes et religiosi et p̄fessores et p̄teplati ui effundētes odorē sc̄itatis et bōe fame

erūt sicut odor pomoy. Nā sicut poma preciosa beñ matura expirāt ex se bonū odorē. ita viri sc̄i et honesti emittūt odores bone fame vita et exemplo: de quib' ait ap̄lus. ij. ad cor. ij. Bon' odor sum' uob'. q̄i dicat sp̄sa. Ego app̄hēdā et colligā ex ista palma virgines et cōtinētes et p̄fessores et viros sc̄os exp̄iātes bonos odores sue bōe fame et sc̄itatis. sicut fuit b̄tus paulus p̄mus heremita/et antonius/et benedictus/et fr̄ciscus/et b̄tus dñicus/et aug'. quoy odores duxerūt alios ad bene uiuēduz. Itē guttur tuū erit mihi sicut vinū optimū. q̄i dicat. qz doctores qui sunt guttur tuū emittūt vinum optimū sue doctrine et suoꝝ scriptoy. qd̄ quidē vinū erit dignū et bonū et acceptū dilecto meo xp̄o ad potādū et labijs et dentib' illius ad ruminādū. Ad cui' itellec tū est notādū. qz vinū sapie et itelligētie qd̄ sc̄i doctores exp̄iserūt ex uinea sacre scripture intātū fuit de se optimū et continens veritatē. qz fuit dignū acceptari a xp̄o et ecclia sp̄sa sua. et itē dicit qz fuit dignū ad potādū. i. acceptandū ip̄i xp̄o et ecclie. Et fuit dignū et dulce labijs et dentibus xp̄i et ecclie ad ruminādū. Nā ecclia p̄ suos p̄dicatores p̄tinue ruminat scripta et doctrinaz augustinū/et hierōimi et basilij et alioꝝ doctoy. Itē doctores scolastici posteriores continue rumināt dicta sacroy doctoy priorū ea declarādo et in suis q̄stioib' disputādo. Et sic vinū illoꝝ sacroy doctoy qd̄ ecclia collegit ex uinea et arbore palme semp̄ ruminatur nob' et a nob' ad fidē n̄ram p̄firmādas et p̄tra hereticos p̄fundēdos et ad vitam et cōuersationē n̄ram dirigēdam. Quē ergo istos fructus sup̄dictos collegit ecclia ex arbore palme. Sed qz in tali collectione fructuū causat quedā mutua et recipro-

De nono cantico.

ca et conuersa collatio et exhibitio. Ideo subdit. Ego dilecto meo et ad me conuersio eius. Ad cuius intellectum est notandum secundum Augustinum de verbis apostoli. quod tota nostra latria et fuitus erga dominum non est nisi quedam mutua et reciproca retributio. Nam primo deus est donator et largitor bonorum. et ex consequenti per gratiam actione retribuimus sibi latriam fuitutem. Nam quia primo ipse ex nichilo creauit nos. ideo retribuimus sibi adoratio nem cum posteratione ratione summe maiestatis et potestatis. Et quia gubernat nos et prouidet de bonis temporalibus: ideo retribuimus sibi vices per oblationem. Sed quia redemit nos ideo retribuimus sibi per laudes continuas et patimur martiriū et persecutioes propter iusticiam fidei eius. Et sic semper deus est primus largitor: et per omnia latria et bone operationes nostre non sunt nisi quedam retributiones gratiarum. et ideo dicit Augustinus. quod martiriū martiris non fuit nisi quedam retributio in signum latrie: quia prius pro nobis obtulit se ipsum et pro nobis mortuus est. Et virginitas virginum et continentia et labor et afflictio carnis sanctorum fuit etiam quedam retributio. Item si martires mortui sunt pro christo: prius christus dedit eis gratiam et fortitudinem ad tolleranda tormenta: et ad resistendum tyrannis. et prius dedit apostolis os et sapiam et dona spiritus sancti ad loquendum ante reges et presides: et ad pugnandum cum eis. Et ita dedit gratiam et virtutem virginibus et continentibus ad pugnandum contra carnem: et dedit gratias confessoribus ad pugnandum contra mundum et antiquum serpentes. Et dedit sapiam et veritas intelligetiam doctoribus ad intelligendas sacras scripturas. Et sic ediderunt multa scripta et pugnarunt et triumpharunt de hereticis. Ex quibus patet quod martiria martiris et continentia virginum et bona opera confessorum et omnium iustorum et omnia doctrina doctorum non fuerunt nisi quedam retributiones: quia retribuere debent deo

per effectus quod ab eo prius accepit per gratiam. Et sic quicquid offert ecclesia christo sponso suo non est nisi quedam retributio et gratiarum actiones per beneficiis prius receptis. et sic est quedam mutua et reciproca et conuersa retributio. Ideo dicit sponsa. ego offero dilecto meo omnia ista bona. et ad me conuersio eius quia econuerso ipse primo mihi tribuit omnia bona: quia ex arbore palme crucis prius ista bona collegi. Item ipse mihi gratis omnia ista bona gratie tribuit: sed ego retribuui sibi bona latrie: sed ad me econuerso retribuit mihi bona glorie. quod sic ipse est primus et ultimus in largiendo: ideo semper est ad me conuersio et retributio eius. Et ideo subdit. Veni dilecte mi egrediamur in agrum etc. Ad cuius intellectum est notandum quod cum hoc carmen sit nuptiale: saltem potest casus qui accidunt inter amantes et sponsoes carnales applicando ad christum et ecclesiam qui sunt sponsi spirituales. unde accidit quandoque quod puella eligit sibi sponsum ultra scitum ymo per voluntatem parentum et sic clam diligit sponsum et ostendit sibi amorem cum magna difficultate in absconso: sed cum hoc puenit ad notitiam parentum affligunt sponsas ne loquantur nec iungantur sponso tali: sed abiciant ipsum et iungantur alteri ad nutum parentum et consanguineorum. Sed cum illa summe diligit sponsum cui primo promisit fide nullo pacto vult acquiescere parentibus. cum autem parentes atrociter affligant ipsas non consentientes ymo repugnantes matrimonio per ipsas contracto habentes odio sponsum quem ipsa eligerat: tunc illa vehementer sollicitat sponsum ut educat eam de domo parentum et ducat extra ciuitatem. vbi libere reddat sibi vices amoris: et stent et moerentur ibi usquequo ira parentum sit placata et consentiant parentes in matrimonio et reducant eos in ciuitatem et in domum suam. Et hoc frequenter accidit in sponsalibus carnalibus et mundanis. que dicitur clandestina sponsalia: que

De nono cantico.

postea approbatur p parētes ⁊ eccliam. Ita ergo accidit ecclie spōse xp̄i tpe p̄secutionū impatorū ⁊ maxime ī p̄secutiōe diocleciani ⁊ maximiani. Quā tunc tēporis multe puella p̄tēpnētes nuptias carnales detestātes ritū et sup̄stitionē gētilitatis p̄mittebāt xp̄o virginitatē ⁊ despōsabātur xp̄o p̄ fidē ⁊ baptismū ultra volūtātē parētū. vt p̄ de b̄ta xp̄ina ⁊ margarita ⁊ barbara: quas parētes ifideles affligebāt vt xp̄s sp̄sūz denegarēt. Hoc idē fecit magna multitudo vtriusq̄ sex⁹ in illa tēpestate: qui cōtra volūtātē nō solū parētū: s̄ p̄tra decreta impatorū ⁊ regū et toti⁹ gētilitatis xp̄o p̄ baptismum detestātes ydolatriā adheserūt in qua tēpestate fuit mota tam grādis p̄secutio q̄ xp̄ianos ⁊ ecclias sp̄sas xp̄i: q̄ ī decē annis fuerūt occisa infinita milia martirū p̄ totū orbē ne xp̄m negarēt. vñ p̄sone eorū capitali sentētia ⁊ varijs ⁊ atrocibus tormētis puniebant ⁊ bōa t̄poralia fisco adiudicabātur. Et sic tota ecclia vndiq̄ affligebat ⁊ vexabat intollerabilr itātūz q̄ multi xp̄iani vidētes intollerabilia tormēta alioz et arbitrātes se illa nō posse pati: poti⁹ elegerūt fugere ad montes et spelūcas et ibi deo fuisse q̄ xp̄m negare Et ita fecit paulus p̄m⁹ heremita qui vidēs tormēta q̄ patiebant martires ī alexandria se nō posse tollerare fugit ī desertū: quē postea secuti sūt multi alij xp̄iani Et sic īcepit ordo heremitarū ⁊ monachorū in egipto in illa p̄secutiōe. qui quidez monachi et heremite postea creuerūt in magnū numerū p̄ totū orbē. Et nō solū fugerūt ad mōtes ī illa p̄secutiōe hoies simplices: s̄ etiā papa ⁊ ep̄i ⁊ sacerdotes qui p̄ totā illā p̄secutionē latebāt in spelūcis. Et sic illa ecclia fugit de domo parētū suorū. i. de pp̄lo gētili cui⁹ erat filia

et latebat et morabat in villis et spelūcis fuiedo xp̄o sp̄so suo. Et hoc ē qd̄ itēdit p̄phetice exp̄mere salon ī hac parte. Vñ q̄ sup̄i⁹ dixit sp̄sa. Ego dilecto meo. et ad me conuersio eius. i. sicut sponsus dilectus meus dat mihi bona gracie: ego dilecto meo tribuo patriam seruitutem. Et sic ego tribuo et exhibeo dilecto meo patriā fuitutē. ita cōuersio ei⁹ ē ad me. i. ecōuerso ipse dabit mihi et expecto bona glie ab eo. S̄ quia ī pedior ⁊ p̄hibeo: ab imperatorib⁹ ⁊ tyrannis exhibere libere patriā fuitutē xp̄o sp̄so meo. quia volūt me cogere xp̄m negare. iō poti⁹ volo fugere ad montes. Et sic ecclia cōuersa ad xp̄m sp̄sum dicit. O dilecte mi: s̄ impatores et tyranni atrocit̄ p̄sequant̄ et diris tormētis affligant me: ut deserā te: et ad orē ydola nefanda: tñ nunq̄ deseram te cui semel voui fidē. sed seq̄ndo p̄siliū tuū qui dixisti. mat. x. Si p̄secuti uos fuerint in vna ciuitate: fugite in aliā. Sic ego uolo fugere furiā tyrannoz. Ideo veni dilecte mi fugiam⁹ ad tēp⁹ furiā p̄secutorū. et egrediamur in agrū ex ciuitates: et cōmoremur in uillis et rurib⁹ ⁊ heremitorijs et spelūcis: et ibi in heremo fuiā tibi ī hymnis et orōnib⁹ et sacrificijs. Et mane surgam⁹ ad vineas excolēdas: ibi celebrando diuina officia in abscofo p̄p̄tētū tyrannoz ne īpediant ⁊ p̄hibeāt nos Et ibi expectabim⁹ et videbim⁹ si floerunt vinee. Et si flores vinearū et aliarū arborū pturiunt fruct⁹. i. ibi expectabim⁹ vsq̄quo sit placata ira ipatorū ⁊ p̄ncipū ⁊ tyrānoz q̄ xp̄ianos. i. vsq̄quo tu illūnes eos et reddas bēiuolos erga ecclias ⁊ quertātur ad fidē. put fuit cōpletū p̄ cōuersionem magni constātini. vt patebit. Hoc autē dicit. q̄ vinea pop̄li gētilis s̄ ī p̄ncipio esset orrida ⁊ iculta. tñ paulatiz

De nono cantico.

vidēs miracula ⁊ signa q̄ p̄ martires et viros sc̄tos fiebāt incepit florere. Et sic cū labore parturivit fruct⁹ fidei. et parturiebat vsq; ad cōstātinū. q̄ multi interis cōuertebātur ad fidē. vt p̄ i istozis martirū. vñ dū b̄s vrbān⁹ papa latebat i rure ⁊ p̄edio b̄e cicilie: ip̄a cicilia semp florebat ⁊ fruct⁹ salubres parturiebat in ciuitate. et sic p̄uertit sp̄suz suū valerianus ⁊ almachiū frēm ei⁹. ⁊ misit eos ad vrbānū: qui cū ceteris sacerdotib⁹ latebat in spelūcis ⁊ i illo rure. iō vrbānus gr̄as a gen̄s dicebat. Dñe iesu chris̄te seminatore casti p̄silij suscipe fruct⁹ quos in cicilia seminasti. q̄ cicilia famula tua q̄i apis tibi argumētosa defuit. Et sic in illa p̄secutione passa sunt multa milia martirū et virginū vtriusq; sex⁹ et etatis. Et sic illa vinea semp florebat ⁊ parturiebat fructus martirū dū ecclia latebat ⁊ morabatur i villis ⁊ in agris. Et iō dicit. Videamus si floruerūt mala punica. s. flores virginū ⁊ martirū. Et dum mala punica. i. martires floret ⁊ parturiunt in ciuitatib⁹: ego dabo tibi in agro vbera mea. s. vbera latrice: q̄ nūq̄ cessabo a diuīo cultu i hymnis ⁊ orōnib⁹ ⁊ sacrificijs ⁊ ieiunijs orādo p̄ ecclia. vt tu p̄p̄mas ⁊ humilies corda impatorū et infidelium gentiliū ad fidez ne amplius p̄sequantur ecclias. Et iō mandragore p̄ quas intelligit̄ secūditas ecclie iam dederunt odorē suū in portis nr̄is.

Ad cui⁹ intellectū ē notādū q̄ mādrago ra ē q̄ddā pomū genitū i radice cuiusda; herbe faciētis folia ad modū parue lactuce. Et sic mādragoze sunt tanq̄ tubera terre valde odorifera habētia similitudinē hūani vultus. Et hēt hanc pp̄rietatē vt dicūt herbolaris. q̄ si quis defert secus mandragoras attrahit ceteros ad amorē ⁊ nutū sui. Itē hēt aliā pp̄rietatē. q̄ si

mulieres māducāt mādragozas disponūtur faciliter ad secūditatē ⁊ p̄ceptus pl̄is. Et iō ruben attulit mandragoras matri sue lye: vt disponeret ad cōcipiēdū. que dixit iacob viro suo dormias mecum hac nocte p̄ mādragozas. gen̄. xxx. Itē salomon p̄ quādā methasorā diuinas ⁊ iter nas spiratiōes et illuminatiōes appellat mādragozas in h̄ loco: eo q̄ q̄no deo placuit in illa p̄secutiōe de⁹ inspirauit mlt̄a corda hoīuz. que quidē i spiratiōes tanq̄ mādragoze generabāt fruct⁹ fidei in mētib⁹ gētiliū ⁊ trahēbātur ad fidē xp̄i. Et sic pro fide xp̄i se morti offerebāt. Itē post illā p̄secutiōez ymo i eadē p̄secutiōe ex nutu dei ⁊ p̄pter orridā egritudinem dioclecian⁹ cessauit a p̄secutiōe. et postea de⁹ inspirauit in cōstantinū mādragozas sp̄ualium inspirationū qui tract⁹ ⁊ cōuersus ad xp̄m renouauit exiliuz xp̄ianoz et magnificauit ecclias vt patebit. Itē dicit sp̄sa q̄ mādragoze. s. virt⁹ sp̄s sc̄ti et inspiratiōes dederūt odorē suū i portis nr̄is. s. i p̄ncipib⁹ et ip̄atorib⁹ q̄ sūt porte ppli gētilis. vt in portis ecclie p̄ quē odorē fuit secūdata et multiplicata ecclia q̄si dicat q̄ secūditas et augmētū ecclie iā apparet in portis nr̄is. Et hoc dicit sponsa q̄ dū ip̄a orabat in agro latent et in heremo: multi ad fidē cōuersi cōuertebant et martirio coronabant in pplō in ciuitatib⁹. Et q̄ ex oī sexu et etate. s. iuuenes et senes et virgines inupteq; puella ad fidē xp̄i cōtinue cōuertebant et martirio coronabant. Itē dicit. Omnia poma noua ⁊ veta dilecte mi suauit tibi. i. obtuli tibi martires ex omni sexu ⁊ etate. nā ego suauit et obtuli tibi poma noua sicut fuerunt cicilia ⁊ agnes ⁊ agatha ⁊ lucia et katherina q̄ i puerili etate passe sunt. Et obtuli tibi poma vetera: sicut fuerūt

De nono cantico.

marcellinus et urbanus et multi alij qui in senectute passi sunt in illa persecutione. Hoc etiam dicitur quod in illa etate multi pueri tebantur ad christum in puericia. Alii in adolescentia. Alii in senectute. Tamen quedam puellae dedicabant et consecrabant deo virginitatem suam. Et quaedam viduae fuabant continentiam. Et quidam senes segregabantur ad montes ad fruendum deo. Et sic sponsa continue offerebat christo sponso suo poma noua et vetera. hoc etiam potest intelligi de doctoribus qui continue offerebant christo poma noua et vetera predicando et probando ipsum esse verum deum et hominem et messiam in lege promissus per auctoritates et scripturas noui ac veteris testamenti iuxta illud. mat. xiiij. ois scriba doctus profert de thesauro suo noua et vetera.

Tercia pars huius noni cantici.

Vis mihi det te fratrem meum Sugentem ubera matris mee ut inueniam te solum foris Et deosculer Etiam me nemo despiciat. Apprehendam te et ducam in domum matris mee Et in cubiculum genitricis mee. Ibi me docebis Et dabo tibi poculum ex uino condito Et mustum malorum granatorum meorum. Leua eius sub capite meo Et dextera illius amplexabit me. Adiuro uos filie hierusalem Ne suscitatis Neque euigilare faciatis dilectam

Donec ipsa uelit.

Ecce est tertia pars huius noni cantici in qua rex salomon explicat desiderium ecclesie redeundi ab heremo ad ciuitates mitigata rabie tyrannorum expectando pacem et tranquillitatem ecclesie per punctionem totius populi gentilis. Ad cuius intellectum est notandum sicut dictum est. quod ista sponsa erat filia populi gentilis secundum carnem quam ad fidem christi nouiter erat conuersa contra uoluntatem suae matris. scilicet gentilitatis. Et dictum est qualiter gentilitas affligebat filiam suam. scilicet ecclesiam eo quod ultra uoluntatem ymo per uoluntatem suam desponsauerat sibi christum in sponsum. Et ideo ista sponsa fugit in heremum cum christo sponso suo non per semper sed ad tempus usque quo mitigaretur ira principum et totius gentilitatis matris suae. ut mitigata ira conuerteretur ad deum gentilitas et consentiret christo sponso ecclesie. Et ideo sicut sponsa carnalis quam fugit a domo matris et parietum cum ipso sibi clandestine desponsato dum est in illo exilio semper desiderat redire ad domum matris et deducere matrem et parietes ad amorem sponsi et consensum sui coniugis: ita pariter ecclesia sacerdotum dum erat in heremo quasi relegata propter metum et crudelitatem tyrannorum semper et continue orabat deum ut conuerteret corda principum et tyrannorum et conuerteret et mollificaret iram et senescerem gentilitatis matris suae ut christum reciperet. et ipsa ecclesia posset libere et publice christum sponsum suum colere et eius nomen predicare: et legem euangelicam promulgare per oia regna mundi. quod completum est per conuersionem magni constantini. nam cum beatus Siluester metu dire persecutionis per magna tempora lateret cum suo clero et sacerdotibus in montibus sarapinis semper orando pro pace ecclesie. Ex monitu apostolorum petri et pauli fuit uocatus et que

l.ij.

De nono cantico.

fit' p magnū cōstātinū impatorē. qui pu-
tans ad moztēs vocari: obnixē exortabat
totū clerū suū ad martiriū pferēduz pro
fide xp̄i. S; multe ⁊ longe aliter fuit fa-
uorabilis toti eccl̄ie impator: q̄ siluester
putabat. qz fuit ip̄e impator baptizatus
⁊ ad fidē xp̄i puerfus. Et intātū fuit toti
eccl̄ie benignus effect'. q̄ ip̄e suū palaciū
lateranēse i eccl̄iā saluatoris fecit cōsecre-
ari. Et generalē licētiā ⁊ facultatē cōcessit
vt eccl̄ie i honorē xp̄i possent p totū orbē
nouiter fabricari: et tēpla ydoloꝝ in ec-
cl̄ias cōsecrari. et lex euāgelica p totū or-
bē publice p̄dicari. Et sic ad exēplū impa-
toris oēs reges ⁊ p̄ncipes mūdi fuerunt
baptizati: qui de thesauris suis ecclesias
fabricarūt ⁊ dītarūt. Et sic eccl̄ia per vni-
uersū orbē fuit magnificata. Et sp̄suz
suū xp̄m sine timore publice fuit p̄dicā-
do cōfessa. Et tunc frexit maxima copia
doctoꝝ. s. athanasius/ basilius/ gregori'
nazāzenus/ crisostom'/ aug'/ hiero'/ am-
brosius ⁊ ceteri qui publicis p̄dicationi-
b' oēs pp̄los i struxerūt. et suis scriptis
sacras scriptas exposuerūt ⁊ suis dispu-
tatiōib' oēs hereticos denicerūt et ab ec-
cl̄ia eliminauerūt. Et sic p̄ q̄l̄r eccl̄ia de
oib' inimicis finalr triumphauit. et hoc in-
tēdit explicare i hac pte. Dicit ergo sp̄o-
sa existēs in illo exilio ad sponsuz. Quis
det te frēm meū. i. quis dabit mihi te fra-
trē meū sugentē vbera matris mee. i. ad
sugēduz vbera matris mee. q̄i dicit. o xp̄e
frater meus p carnis assumptionem. qz
sumus filij eiusdē hūanitatē. vñ nota q̄
xp̄s dupliciter dī frater eccl̄ie sponse sue
vno modo p carnis assumptionē inq̄ntū
est homo. qz omnes participamus eādē
humanitatē et sumus filij adāz. Alio mo-
do dicitur xp̄s frater ecclesie inquantuz
est eius sponsus. quia sunt duo in carne

vna. Ideo sponsa appellat christū fratrē
⁊ iterū ē aduertēdū p̄p̄t id qd ait sugē-
tē vbera matris mee. q̄ eccl̄ia illa cōuersa de
pp̄lo gētili habebat duplicē matrē. s. vnā
carnalē ex q̄ descēdebat fm carnē/ et illa
erat gētilitas siue generatio gētilis. Ha-
bebat at̄ alā m̄ez sp̄ualē q̄ ē x̄go maria
nā postq̄ x' ē fr̄ adoptiu' ⁊ sp̄sus eccl̄ie
et virgo maria ē m̄ xp̄i naturalis: ergo
ē m̄ adoptiua ip̄ius eccl̄ie. P̄t ergo esse
duplex sensus in hoc versu. p̄mo q̄ dicat
sp̄osa ad xp̄m. Quis det te fratrē meum
sugētē. i. qui sugisti vbera marie matris mee
ut inueniā te foras. Alio mō p̄t itelligi
referēdo li matrē ad gētilitatē matrē car-
nalē ip̄i eccl̄ie. Et tunc sensus ē ver' et cō-
formis l̄re. q̄si dicat sp̄osa. Quis erit ille
de' et ille ip̄ator illūinat' p̄ deuz: qui det
et cōcedat te xp̄m fratrē et sp̄sum meū
vt sugas vbera gētilitatis matris mee accep-
tādo ab ea fuitutē lafe. s. ut tota gētilitas
cōuertat ad fidē et exhibeat tibi vbera lafe
sicut ego facio et p̄ p̄ns sicut sugis vbera
mea: ita sugas vbera toti' gētilitatis matris
mee. q̄si dicat. vtinā de' p̄r et tota fnitas
illūinet impatores et reges et totā gētili-
tatē ut ego que sum in hoc exilio possim
reuertere ad ciuitates et pp̄los et ad gētili-
tatē matrē meā et possis eā baptizare vt
sp̄sus me' sugat vbera matris mee accep-
tando ei' latziā. In hebreo habet. quis da-
ret mihi ut tu tanq̄ frater meus sugeres
vbera matris mee. Et tūc l̄ra ē magis cla-
ra ⁊ p̄formis huic expositiōi. Et iō sequi-
tur. inueniā te solū foris et deosculer te.
et me nemo iā despiciat. Ad cui' intel-
lectū ē aduertēdū. q̄ hic loquit ad modū
eoꝝ qui p̄mo p̄traxerūt sp̄salia clādesti-
na: qui p̄mo se obsculātur i abscondito. s;
postq̄ parētes p̄sentiūt i matrimonio et
matrimoniu est notū toti pp̄lo: tūc sp̄o-

84
De nono cantico.

si se osculantur in publico absque erubescētia. ita ergo pariter fecit palmitiua ecclesia de populo gentili. Nam primo fuerat clandestine christo despōsata contra voluntatē et scitus parentū eo modo quo supradictū est. postea metu parētū fugit ad montes et erat ibi in agro per totā persecutionē diocleciani. et sic ibi osculabatur spōsus in abscondito et secreto. Sed postquam beatus silvester cum suo clero reuersus ē in ciuitatē et baptizauit constantinū et concessa est facultas christianis publice predicandi euāgelium: et edificandi ecclesiam et diuina officia celebrandi: tūc ecclesia osculabatur spōsus suū in publico et in itinere et in plateis ubi publice profitebatur christum et eius legē euāgelicā. Et hoc intendit dicere spōsa eius ait. Quis mihi det et preceat te christum frater meū: ut sugas uera totius gentilitatis matris mee eius patriā acceptādo: ut publice inueniā te foris. scilicet in itinere et in platea. et ibi solus osculer te publice coram omnibus tuū nomē proficēdo et predicādo: ut in tali predicatiōe et cultu nemo iam amplius me despiciat nec persequatur: sicut factus ē usque ad presentē diē. quia per decem impatores fui afflictata et infestata fugiēdo per nemora. In hebreo habetur. Quis mihi det: ut tu tanquam frater sugas uera matris mee: ut iuuenem te in uico et oscularer te: et nemo me despiceret. et tūc lra ē magis clara. Et ideo sequitur. Apprehēda te in domus matris mee. Et hoc dicit. quia illa spōsa introduxit christum in domū matris sue. scilicet ad populū gentiles quōmodo in populo gentili publice nomē christi predicauit et ecclesias construxit. vnde sic in principio apostoli peruerterunt illā paruas ecclesias ex populo gentili. Ita postea illa parua ecclesia multis tribulatiōibus afflictata peruenit totū residuū gentilitatis. et per omnes conuertit matrem suā. et introduxit spōsus in domū gentilitatis matris sue. Et ideo sequitur. Et ibi

me docebis. quia dicat. quod postquam introduce ro te in domū matris mee. et publice poterō nomē tuū predicare: tūc ibi me docebis. id est dabis mihi doctores: quibus reuelabis secreta sacre scripture: et refabunt et declarabunt scripturas utriusque testamenti et defendēt ecclesiam contra hereticos. hoc autē dicit quia illico post conuersionē constantini fuit in ecclesia copia magnorum. sicut fuit Athanasius / Basilius / Gregorius nazāzenus / Ambrosius / Hieronymus / Iulianus / Augustinus / et ceteri qui spiritu sancto illustrati: glosarunt scripturas et instruxerunt fideles et debellarunt et exterminarunt hereticos. Sed quia scia eorum non fuit ab alio nisi a christo qui eos per spiritum sanctum edocuit. ideo dicit ibi. me docebis. Sed quia ecclesia est ingrata recipiēdo tota beneficia a sponso: nisi redderet vices amoris per exhibitionē patrie. ideo subdit spōsa. Et dabo tibi poculū ex uino condito. id est sicut tu me docebis secreta sacre scripture apicēdo. Ita ego dabo et offerā tibi poculū predicatiōis ex uino condito. scilicet ex intelligentia sacre scripture: quod est dulcius omni uino. vnde dictū est quodam intelligentia et ueritas euāgelica est quoddam uinum conditū et expressum ex uinea sacre scripture uetis testamenti. Et hoc uinum conditum expresserunt doctores ex sacra scriptura et obtulerunt christo. quod quidē uinum fuit dignū et sapidū dilecto christo ad potandū: et detribus id est populo suo ad ruminandū prout dictū est superius. Itē spōsa non solum obtulit spōso poculū sacre scripture: sed et poculū sacramenti altaris ex uino condito et consecrato. Et ita pariter offert poculū aliorum sacramentorum et fidei articulozum et poculus obseruatiōis preceptorum et operum misericordie quod poculū est spōso valde sapidū et acceptū Sed quia ecclesia non solum offert christo merita sue passiōis siue uinum sue passiōis in sacramentis: sed etiā offert uinum meritozum sciorum l. iij.

De nono cantico.

martirū et virginū et confessorū. Ideo subdit
Et dabo tibi mustum malorum granatorum
meorum. unde per mala granata intelliguntur
principaliter martires qui pro christo sanguines
fuderunt. et ex omni intelliguntur omnes confes-
sores et sancti et iusti qui omnes continentur sub
vna pelle et tegimine fidei et caritatis sic
in malo granato continentur multa grana
rubea sub vna pelle. ita omnes fideles rubri-
cati sanguine christi continentur sub gremio ec-
clesie: mustum ergo istorum malorum granatorum
id est sanctorum martirum sunt merita eorum expressa
ex martirio et laboribus quos pro christo sustu-
lerunt. unde hoc mustum malorum granatorum of-
fert ecclesia christo sponso suo in festiuitatibus
quas celebrat in memoriam sanctorum. Item hec
merita sanctorum offert cotidie ecclesia simul
cum passione christi in sacramento altaris. ut patet
cum dicit in canone. Communicantes et memo-
riam venerantes in primis gloriose virginis ma-
rie et beatorum apostolorum et martirum. Et hoc est
mustum malorum granatorum et poculum quod ec-
clesia offert cotidie christo sposo suo. Ex sup-
dictis ergo patet. qualiter ista ecclesia sponsa christi
exiuit in campum pugne terribilis ut castro-
rum acies ordiata cum multis choris et exer-
citiis castrorum bellicorum. Et pugnavit diu
contra inimicos suos. sed tandem devicit eos et
triumphavit de omnibus. Nam per martires devi-
cit omnes tyrannos. et per virgines et continentes
triumphavit de carne. et per monachos et
heremitas et religiosos triumphavit contra mu-
do et diabolo et populum eius. Et per docto-
res triumphavit de hereticis. Et sic postquam
tempore constantini devicerat omnes supradictos. et
fuerat tota gentilitas conversa: tunc sponsa
absque timore et erubescencia osculabatur
sponsus in publico: et erat in eius amplexu
et favore eius legem evangelicam predicando et pu-
blice divina officia celebrando. Et ipse spon-
sus iam publice fauebat sponse tenens eam

in suo amplexu favorabiliter: quanto constantinus
dotavit eam magnis muneribus et divitiis
et domino temporaliter et amplo patrimonio. vi-
dens se ergo sponsa in tanto honore et prosperi-
tate et favore sponsi constituta concludit dicens
Leva eius sub capite meo: et dextera illius
amplexabitur me. id est. iam christus sponsus meus ho-
norificavit me intantum: quod leva eius id est. dominus
temporaliter et copia bonorum temporalium est sub
capite meo ad sustentandum statum honorificum
in hoc mundo. et dextera illius id est. potestas
eius spiritualis quam mihi concessit ad regendam
ecclesiam amplexabitur me. qui dicat. quod christus
sponsus meus amplexabitur me totam id est. bra-
chium sinistro id est. copia bonorum temporalium sub
capite meo: et dextera id est. potestas eius spiri-
talis erit supra me. Et sic utroque brachio
amplexabitur me. id est. temporaliter et spiritualiter. Et sic
iam sum in suo amplexu prospero et favorabi-
li tanquam victrix et triumphatrix et domina to-
tius mundi favorata. Sed quia sponsa agens
gratias glorificata fuerat in christo eo quia amplexus
fuerat eam supponendo levam copie bonorum
temporalium sub capite ad sustentandum eius honori-
ficum statum et ponendo dexteram bonorum spiri-
tuum super eam. et per omnes sponsa iam quiescebat: quasi
dormiens in amplexu sponsi liberata a persecuti-
onibus et laboribus. ideo sponsus eius exortat et
adiurat filias hierusalem id est. omnes devotos fi-
des ne excitent et impediant eam ab illa qui-
ete et prosperitate in qua manet: et ne separet
eam ab amore et fide sponsi. nec impediat
ipsam a cultu patrie. ideo ait sponsus. O filie
hierusalem adiuvo et admoneo vos ne susci-
tetis id est. ne impediat nec evigilare faciatis
dilectam a somno contemplationis et patrie do-
nec id est. dum ipsa velit. Ad maiorem intelli-
gentiam huius est valde notandum quod salomon in hoc
libello enumerat et memorat tres am-
plexus huius sponsi ad sponsam. Et post quem
libet amplexus facit admirationes et adiu-

De nono cantico.

rationē et adiurat filias hierl'm ne susci-
tent sponsam. qui quidē tres amplexus
cū suis adiuratiōib' referunt ad diuersa
mysteria. vñ p'm' amplex' fuit incarnati-
onis et hūanitatē susceptiōis. qñō vñ
etnū fili' dei assumpsit et vniuit sibi illas
hūanitatē p'sonalit' in vnitāte suppositali
Hūc autē amplexū incarnatiōis memo-
rauit in cātico sc'do. cū dixit. Dū eēt rex
in accubitu suo ⁊c. Et hoc magis explica-
uit in fine cātici. cui' dixit. Leua eius sub
capite meo ⁊c. s; illico subdit spōsus di-
cens. Adiuro vos filie hierl'm p' capreas
ceruosq; campoꝝ. i. p' p'riarchas ⁊ p'p'he-
tas ne suscitatis nec euigilare faciatis di-
lectam. s. hūanitatē assumptā ab vnitāte
p'sonali qua est verbo vnita. doñc ip'a ve-
lit. Et adiurat p' p'riarchas ⁊ p'p'hetas eo
q' eis fuit sub iurejurādo p'missus miste-
riū incarnatiōis/et aduētus xp'i i carnē.
Hoc autē dicit. qz qd' semel xp's assump-
sit: nunq' dimisit. vñ l; in triduo aīa fue-
rit a corpore separata p' mortē: tñ verbū
neutrū dimisit. Sc'ds autē amplexus
fuit filij dei ad eccliam de poplo isrl'tico
tēp're sue ostensiōis ⁊ p'dicationis. qz tūc
xp's recepit in suo amplexu eccliam con-
gregatā de poplo isrl'tico qñō vocauit a-
postolos ⁊ discipulos/ ⁊ alios fideles d' il-
lo poplo ad fidē. et hoc p' p'dicationē ⁊ mi-
racloꝝ opationē. quē amplexū memora-
uit spōsa in fine terci' cātici cū dixit. In-
ueni quē diligit aīa mea: tenui eū nec di-
mittā donec intromittā illū i domū ma-
tris mee. s. synagoge. et in cubiculū ge-
nitricis mee. i. plebis isrl'tice que genuit
me s'm carnē: qd' fuit impletus: qñō xp's
misit ap'los ad p'dicandū in oēm ciuita-
tem ⁊ locū quo erat ip'e v'etur': in qua p'
dicatiōe multos cōuerterūt et baptizauē-
rūt vt p; luce. xj. Et sic illa ecclia ap'loꝝ

introduxit spōsus in domū matris eorū
p' fidē. Hoc idē fecerūt post receptionem
sp's sc'i. qz i illa die baptizati sunt triamī-
lia de illo poplo/et multo plures in dieb'
sequētib'. vt p; in actib' ap'loꝝ. Et sic p;
q'r illa spōsa introduxit xp'm in domū
matris sue: vt amplecteret eā spōsus. et
sic māsit illa ecclia in amplexu spōsi. s;
qz illa spōsa semel cōuersa nunq' recessit
ab amplexu spōsi. iō ibidem illico subdit
spōsus adiurādo filias hierl'm dicēs. Adi-
uro vos filie hierl'm p' capreas ceruosq;
campoꝝ ⁊c. Tercius amplexus fuit
qñō xp's amplexus est eccliam de poplo
gētili. qñō xp's amplexus ē eā cui' multo
fauore put dictū est in hoc cātico nono.
Ad quē amplexū sequit' terciā adiuratio
ad filias hierl'm. s; ista adiuratio nō sc'ca ē
cū cōditiōib' sup'dictaz duaz adiuratio-
nū. Nā illa adiuratio sc'ca ē per capreas
ceruosq; cāpoꝝ. Ista autē terciā nō put
p; i l'ra. cā cui' pōt esse ista. Nā l; ista ec-
clia nūq' erit sepata ab āplexu spōsi sc'ca
vna cū ecclia p'uersa de plebe isrl'tica. eo
q' l; fluctuet p'tinue. tñ nūq' submerget
nauicula petri. tñ qz p'riarche et p'p'he-
te nō p'fixerūt nec limitarūt tēp' h' ecclie a
cōstantino et a tēp're sue p'sp'itatis vsq; ad
s'm aduētū xp'i. Ideo spōsus nō adiura-
uit filias hierl'm p' capreas ceruosq; cāpoꝝ
in hac t'cia adiuratiōe. Alia cā pōt esse eo
qz p'plus gētilis nō hūit p'riarchas nec p'
p'hetas qui p'phetarēt amplexū h' spōse
ad xp'm. nec aduētū xp'i ad p'plus gētilem
sicut hūit p'plus et plebs isrl'tica. Ideo
hec terciā adiuratio non fit p' capreas cer-
uosq; campoꝝ. Et hoc de nono cantico.

Sequitur decimū canticū.

l. iij.

.Decimū canticū.

**Ecce est ista que ascendit de deserto
Delitijs affluens
Innixa super dilectū suū.
Sub arbore malo suscitauit te.
Ibi corrupta ē mīr tua
Ibi uiolata ē genitrix tua.
Donec me ut signaculum
super cor tuū Et signaculū
super brachium tuū Quia
fortis est ut mors dilectio
Dura sic infern⁹ emulatio.
Lampades eius ut lampades
ignis atq; flammarum.
Aque multe nō potuerunt
extinguere caritatem
Nec flūina obruent illā.
Si dederit hō oēs substātiā
domus sue pro dilectione
Quasi nihil despiciet eaz.**

De est decimū et ultimū canticum in quo salomon canit prospitatem et pacem ecclesie spōse xp̄i sibi datam et concessam post conversionem constantini. in quo quatuor facit. Pr̄mo describit quādam admirationem de felici statu huius spōse. Secundo describit quādam exortationem spōsi ad spōsam ne ip̄m obliuiscat allegando beneficia sibi collata. Tercio memorat progressum et continuū exercitiū spōse. ut satisficiat spōso et reddat vices amoris. Quarto explicat finale p̄miū desideratum et ultimatum terminū beatitudinis spōse: et ponit vocationem

spōse ad superiorem felicitatem et altiorē statū. sc̄da ibi. Sub arbore malo suscitauit te. tertia ibi. Soror mea paruula ē. quata ibi. Dille tui pacifici. Quātū ad primū ergo salomon introducit chorū adolescentularū admiratiū subitā prospitatem huius spōse. Ad cuius intellectum est aduertendum put sup̄ visus est. quod ista sponsa a principio sui. i. post xp̄i ascensionem semper fuit afflictata et abiectata: et pugnauit in campo cum inimicis. Sed obtenta victoria et triumpho de omnibus fuit magnificata per magnū constantinum intantū: quod impator largitus ē sibi urbem romanā cum toto patrimonio sibi adiacētis: et dedit sibi septuagintaduas ciuitates / et duo milia opida: ut fertur in ytaliam et in sulis adiacētibus. Et sic constantin⁹ relicta ytaliam in potestate siluestri vicarij xp̄i elegit sibi sedē apud bizantum tracie: que postea constantinopolis. i. ciuitas constantini nūcupata est. Et sic exiit oēs reges terre et imperatores et principatus subiecerunt colla iugo xp̄i et ecclesie sponse sue. Et sic ecclesia mansit dñā mundi delicijs spūalibus et etiā tēporalibus affluens: et mansit innixa et reclinata in fauorabili amplexu xp̄i spōsi sui. videtes ergo adolescentule et filie birm. i. minores ciuitates et opida ad xp̄m peruenite et simplices fideles tā subitā mutationem spōse de aduersitate in prosperitatem et de persecutione et afflictione in copiam deliciarum admirantes dicunt. Que mulier est ista que ascendit de deserto etc. In quibus vobis tria bona explicat que faciunt ad felicem et prosperum statum huius spōse. primo quia ascendit de deserto. i. quia exiit de campo pugne et persecutionis et ascendit ad statum pacis et felicitatis. Secundo quod ascendit delicijs affluens: per quod explicat copia et sufficiētia bonorum spūalium: et temporalium et plenaria potestas super totum orbem tradita sibi a xp̄o spōso suo. Tercio dicit. quod

.De decimo cantico.

erat innixa ⁊ reclinata supra dilectū suū
 .s. xpm spōsus suū. qz tenebat ipam am/
 plexā vtroqz brachio. s. tporali et spūali
 p qd denotaf eius securitas ⁊ quies ⁊ fa
 uor. Et iō filie hierl'm quas spōsus adju/
 rauerat ne excitarent spōsam dormiētes
 i ei' amplexu: vidētes tā subitā mutatio
 nē ab aduersitate i pspitatē dicūt. Que ē
 ista q̄ ascēdit de deserto delitijs ⁊ diuitijs
 affluēs innixa sup dilectū suū. Ad cuius
 maiorē euidentā ē notādū q̄ ista spōsa ter
 exiuit ad ostēsiōnē poplōꝝ et diuersimo/
 de. et iō filie hierl'm tribus vicib' admirā
 tes interrogauerūt de statu huius spōse
 Nam pmo ascēdit p desertū isrl'iticū: sicut
 virgula sumi ex arōatib' mirre ⁊ thuris
 ⁊ vniuersi pulueris pigmētarij. vt dictū
 est in q̄rto cātico. qd fuit q̄no ecclia aplo
 ruz pegrinata ē cū xpo spōso suo p totā
 terras pmissiōis cū signis et virtutib' et
 miraculis vt ibi dictum est. vt p3 p totuz
 discursuz euāgelicū. Et iō filie hierl'm et a
 dolescētule. i. oēs ppli terre pmissiōis
 admirātes opa xpi mirabilia ⁊ opa disci
 puloz qui etiā i noie iesu xpi sanabāt in
 firmos ⁊ eisciebāt demōia. vt p3 luce. xi.
 et mat. x. iō dicebāt. Que ē ista q̄ ascēdit
 p desertū ⁊c. Et dicebat illa spōsa ascende
 re eo qz xps ascēdebat hierosolimā ad cā
 pum passiōis ad crucifigendū. Secdo ista
 spōsa exiit ⁊ pgressa ē p desertū popli gen
 tilis et hoc q̄i auroꝝ p̄gens pulchra vt
 luna: electa vt sol: terribilis vt castroz a
 cies ordiata ad pugnādū pata. vt dictū ē
 cātico octauo. Et iō vidētes eā filie syon
 ⁊ regie ⁊ ꝓcubine laudauerūt eā de forti
 tudie ⁊ mirabilib' actib' ei'. et admiran
 tes dicebāt. Que ē ista q̄ p̄gredi q̄i auro
 ra p̄gens ⁊c. put ibi dictū ē. Et dicebat
 spōsa p̄gredi p desertuz. eo qz p̄cedebat et
 p̄seuerabat in sua ꝓtinua pugna ꝓtra ini

micos. Tercio autem quia ista spon
 sa post conuersionem constantini exi
 iuit de deserto pugne et persecutionis
 ⁊ delitijs affluēs innixa sup dilectum suū
 sponsum ascēdit in tam altū culmen dig
 nitatis et p̄speritatis. Ideo filie hierl'm
 admirant' dicentes. Que ē ista q̄ ascēdit d
 deserto ⁊c. Filie ergo hierl'm de pplo iu
 dayeo mirabant' i q̄rto cantico virtutes
 et mirabilia opa huius spōse q̄ fiebant in
 noie xpi spōsi sui. Sed in octauo cantico
 filie hierl'm. i. cōuersi de pplo gētili mira
 bant' fortitudinē et multiplicē pugnaz et
 victoriā huius spōse ꝓ inimicos. In pn
 cipio aut' hui' decimi cantici admirantur
 eius p̄sperū et felicē statū. eo modo quo
 dēt' ē. Fuit ergo ista spōsa illico post xpi
 ascēsiōnē et spūs sc̄ti missionē q̄si auroꝝ
 cōsurgēs a nocte legis et tenebris ydola
 trie. postea crescēdo fuit pulchra ut luna
 postea magis lucida incipiēs habere doc
 tores facta ē electa ut sol. postea t̄p̄re im
 patoz p̄seq̄ntiū facta ē terribilis ut castroz
 acies ordinata ad pugnādū cōtra eos ⁊
 oēs alios inimicos. sed hīta victoria d' oī
 b' facta ē p cōuersionē cōstantini diuitijs
 et delitijs affluēs innixa et reclinata sup
 dilectū suū tanq̄ dña mundi. It' ista spō
 sa fuit q̄si auroꝝ p̄surgēs in lege nature
 et pulchra ut luna in lege veteri. sed fuit
 electa ut sol in xpi aduentu. sed fuit terribi
 lis ut castroz acies ordinata in t̄p̄re p̄se
 cutiōnū. sed fuit delitijs affluens ⁊ inni
 xa sup dilectū post cōuersionē cōstantini
 Et hoc ē qd intēdit dicere salon i hac pri
 ma parte. Deide cū dicit. Sub arbo
 re malo suscitauī te ⁊c. Introducif spō
 sus ad exortādā spōsam ne ingrata obli
 uiscat amoris spōsi ⁊ beneficior' recepto
 rū. Ad cui' itellectū ē aduertēdū sicut
 frequēter dictū ē. q̄ oia bona q̄ possidet

De decimo cantico.

ecclesia emanat ex passione christi. Et hoc tam bona temporalia quam spiritualia: nam manifestus est quod omnis virtus et gratia sacramentorum traxerunt virtutem ex passione christi. Et omnia dona spiritus sancti que dantur in confirmatione dantur per merita passionis christi. Et omnia merita christi: que dispensat ecclesia per indulgentiarum largitionem emanant ex passione christi. Et sic est dicendum de omnibus bonis spiritualibus. Et non solum bona spiritualia: sed etiam bona temporalia data sunt ecclesie propter merita passionis christi. Nam constantinus ut infra patebit donavit ecclesie magna copia bonorum temporalium ut fieret particeps et consequeretur merita passionis christi. Et sic omnes reges et principes christianorum edificaverunt ecclesias et ditaverunt eas. multi milites et ciues instituerunt beneficia in ecclesia ut participarent merita passionis christi. Et sic est dicendum de omnibus elemosinis et oblationibus et decimis et primiciis que dantur ecclesie. Sed quia talia bona adeptus est non homo in arbore crucis. ideo dicit christus ad sponsas: quod sub arbore malo suscitavit eas a morte eterna. et in arbore crucis suscepit pro ea mortem et passionem et adeptus est copiam et sufficientiam meritorum et bonorum spiritualium et temporalium ad ditandum et magnificandum imperium. ideo ex copia tantorum bonorum non debet superbiere: nec extolli nec posita in tanta felicitate debet spiritum oblivisci: nec ab eius amore recedere. quia in arbore crucis caro pretio sui sanguinis redemit eam et a morte eterna suscitavit. et innumeris bonis ditavit. Et per quoniam sponsa semper memor tantorum beneficiorum debet vices amoris rependere. quia amor non nisi equali amore comparatur et persolvitur. Sed maiores dilectionem non potuit christus ostendere sponse quam mori et pati pro ea: et facere eam partem et participem et sortem suorum meritorum et fructuum eorum. ergo sponsa non potest recopescere nec rependere vices tantae dilectionis: nisi quod

moriamur pro christo vel eius precepta et voluntates observet. Dicit ergo spiritus sanctus: sponsa non superbiat nec te extollas in superbia et fastu eo quod posita es in tam alto culmine dignitatis: et copia bonorum et deliciarum et in tam proprio statu. quia hoc non habes ex natura tui nec genere tuo. quia ex adam et natura corrupta: non habes nisi malum puta mortem temporalem: quam eternam. Et ab eis non traxisti nisi omnes miseria et infirmitatem. a me autem habes omnes gratias et salutem. quia sub arbore malo suscitavi te a morte peccati et omni miseria. unde malus est quedam arbor fructifera excellens in fructu super omnes arbores sicut dicit sponsa in cantico secundo. Sicut malus inter ligna silvarum: sic dilectus meus inter filios. In hebreo autem habetur. Sub pomo suscitavi te. Et ideo pro malo siue pomum intelligitur arbor crucis. que protulit nobis fructus incomparabiles meritorum sub qua arbore crucis christus suscitavit totum genus humanum a morte eterna. unde sicut adam comedendo fructum prohibitum sub arbore scie boni et mali precipitavit totum genus humanum in mortem. ubi corrupta et sauciata fuit tota humana natura mater nostra unde trahimus originem. Ita pro oppositum christus suando obedientiam patris gustando in cruce amaritudinem passionis: suscitavit genus humanum a morte eterna: et sanavit ab omni infirmitate et miseria. Ideo dicit christus sub arbore malo. id est sub arbore crucis suscitavi te: quia superle ibi. id est sub arbore prohibita corrupta est tota natura mentis tua. Et ibi. scilicet in paradiso terrestri sub eadem arbore violata est natura mentis tua. nam voluntas que ante erat libera facta violata pro carne et sensualitate corrupta: quasi violata et cogit violentia complacit ad peccandum et omne nequam perpetrandum. quia manet propria ad malum et cum violentia et difficultate facit bonum. quia regnum celorum vim patitur propter corruptos

De decimo cantico.

nature et violenti rapiunt illud. Et ideo quia ista litera est transposita debet sic ordinari in constructione. scilicet quod ibi. scilicet in paradiso terrestri et horto deliciae sub arboribus prohibita tota natura mater tua fuit corrupta. quoniam primi parentes comederunt fructus prohibiti. et ibi fuit violata. id est violenter expoliata genitrix tua omnibus bonis gratuitis quoniam adam volens descendere ab herem in herico incidit in latrones qui ipsum expoliaverunt et sauciarunt et semivivo relicto abierunt. Ideo ego sumens te super humerum meum suscitavi te sub arboribus crucis. scilicet quod ibi in arboribus crucis germinavi fructum merito ad sanandum vulnera tua et ad suscitandum te a peccato per baptismum et cetera sacramenta. Item aliter potest intelligi ista littera referendo si mater tua ad synagogam et legem veterem et gentilitatem: et si genitrix tua ad presentes ecclesias. quasi dicat. O sponsa ego te suscitavi sub arboribus crucis. et ibi in cruce corrupta et mortua et extincta est mater tua synagoga simul cum lege moysi. quod mecum fuit crucifixa et mortua et sepulta. et etiam genitrix tua. scilicet gentilitas ibi fuit violata cum suis superstitionibus. quod ibidem fuit diabolus vincit et de populo gentili violenter eiecit et fugatus. Alia autem translatio secundum hebraeam habet sic. scilicet ibi corrupta est mater tua ibi violenter parturivit te genitrix tua. et tunc explicat maius sacramentum. Nam sub arboribus crucis christus suscitavit nos a morte eterna: quam incurrimus in adam propter esum ligni prohibiti. Et ibi. scilicet in cruce christi corrupta et mortua est mater nostra tam gentilitas quam synagoga. sed ibidem crux que est mater nostra cum magna violentia et dolore christi peperit et parturivit totam ecclesiam sponsam ex latere christi. Crux ergo siue caritas christi que est mater nostra parturivit nos cum violentia et dolore per latere christi. Et sic utraque expositio est satis confor-

mis littere et catholice fidei et veritati. Et ideo subdit spiritus dicens. Pone me ut signaculum super cor tuum: quod dicit. Si ita est quod ego te suscitavi sub arboribus crucis a duplici morte quam incurristi in adam. et fui clavus in manibus clavatus: et lancea perforatus in latere. et ex latere meo parturivi te cum immenso dolore et violentia. et pro te fui vulneratus et ferro et flagellis signatus in toto corpore. ergo pone me ut signaculum super cor tuum per fidem et caritatem. et ut signaculum super brachium tuum per operationem et effectum: sic ego te dilexi per affectum et effectum. quod dicit quod si deus precipit filiis israel ut portarent signa legis in fronte et digito et manu. eo quod liberaverat eos de egiptiaca servitute et de manu pharaonis in mari rubro. ergo maiorem causam habes tu portandi signaculum mee passionis in corde per affectum et in brachio per effectum. unde hoc dicit quod non sufficit portare nomen christi in solo corde: sed etiam in ore et opere ipsum publice profiteri et predicando: sicut ipse publice per nos in cruce passus. Et ideo corde creditur ad iustitiam: confessio autem oris fit ad salutem. Et reddit causas que tenemur ipsum corde diligere: et ore et opere profiteri dicentes. Quia fortis est ut mors dilectio. quod dicit quod tantum fuit fortis dilectio et caritas quam in corde erga vos gessi et opere ostendi quod usque ad mortem crucis me sponte exhibuit. Et emulatio fuit dura ut infernus. id est tantum fuit dura emulatio. id est stimulus amoris erga vos quod me fecit in infernum descendere: ut exinde antiquam peccata repeterem: et fideles veteris testamenti liberarem. Fuit ergo illa emulatio dura et laboriosa. Et non solum liberavi illos prescitos de inferno. sed omnes iustos futuros peripui ne in illum locum descenderent. Ergo maior fuit ista liberatio totius generis humani ab eterna morte et servitute spirituali: quam fuit liberatio israel de egipto

De decimo cantico.

et fuit tēpali. in hebreo at̄ hēf. Dura et infernus iuidia. Et tūc eēt sensus q̄ in iuidia qua iudei occiderūt xpm̄ p̄ nō fuit dura et crudelis: sicut pena inferni: siue q̄ pene quas xps̄ p̄ nō passus ē ex iuidia iudeorū fuerūt dure et crudeles: sicut dolores inferni. s; forsan magis est p̄formis trāslatio nra cū supiori expositōe. est xū q̄ sicut hoc nomē stimulus siue emulatio apud nos ē equiuocū ad amorē et ad inuidiam siue odiū. Ita p̄ vocabulū positus in hebreo. sed iudei moderni accipiūt et p̄nūciant alterā significatiōez. Sed significatio quā accipit supior expositio videt̄ magis p̄formis ut dētm̄ ē. quia illa dilectio et caritas q̄s x̄ gessit erga nos d̄duxit ip̄m usq; ad mortē crucis. Et ille stimulus amoris fecit ip̄m descendere usq; ad infernū ad p̄dam antiquā repetēdā et infernū expoliandū. Et iō subdit. q̄ lāpades ei⁹. s. dilectiōis et stimuli amoris q̄s erga nos gessit: fuerūt sicut lampades et faces et ardores ignis atq; flāmarū. q̄si dicat: q̄ sicut ardor ignis et flāme totalit̄ cōburunt et cōsumūt facē et lignū et carbonē. Ita ignis et ardor caritatis totalit̄ cremavit xpm̄ tanq̄ verū holocaustus in ara crucis p̄ nobis. quia tantū fuit copiosa apud eū redēptio: q̄ totū sanguinem p̄ nobis effudit et exhausit. Et iō subdit q̄ tantus fuit fortis ille ignis et ardor et flāma caritatis: q̄ aque multe nō potuerunt extinguere caritatē. i. q̄ nulle mine nec p̄secutiōes/nec tormēta/nec flagella nec mors potuerunt extinguere caritatē et amorē quin p̄ nobis x̄ moreret. et per p̄ns ille ignis et ardor caritatis fuit maior et fortior quocūq; igne materiali. quia nō ē ignis nec flāma tam grādis quin extinguat̄ p̄ multā aquā. Itē nec flūmina ire et p̄secutionū obruerūt illā caritatē. Cū

ē aduertēdū q̄ p̄ aq̄s multas intelligit p̄secutiōes q̄s x̄ passus ē in sua p̄grinatione ante mortē et passiōez. q̄ multas iniurias et obp̄ria et labōs passus ē. ut p̄ totū discursum euangelicū. q̄ quidē p̄secutiōes et labōres nūq̄ potuerūt extinguere caritatē ei⁹ nec retraxerūt eum ab incepto ope redēptiōis. Itē p̄ flūmina intelligit iras scribarū et phariseorū et potestātē pilati gerētis vices impatoris. s; nunc ista flūmina potuerunt obruere et p̄sternere illas caritatē. ergo fuit fortior et firmior et immobilior illa caritas xpī quā q̄l; fr̄is vel dom⁹ sita iuxta flūmia. q̄ nō ē turris tā fortis sita iuxta flūmina quin corruat si illa flūmia excessiue inundāt. s; caritas xpī nunq̄ potuit corrūre nec obrui p̄ violētā et inundationē p̄secutionū scribarū et sacerdotū nec impatorie p̄tatis quā pilatus exercebat. q̄ mors et passio xpī ministrata p̄ eos nō potuit retrahere xpm̄ ab ardore caritatis. Et iō p̄cludit xps̄ q̄ maiorē caritatē nemo poterat ostēdere p̄ amico: q̄ ip̄e ostēdit p̄ nobis. nā nō dedit p̄ nobis bona tēpalia et bona fortune: s; dedit p̄ nobis seip̄m ad mortē. q̄ maiorē hāc dilectiōez nemo hēt: ut aīas suā ponat quis p̄ amicis suis. io. xv Et iō subdit q̄ si dedit homo oēs substātiā suā p̄ dilectiōez: q̄i nihil despiciet illas q̄i dicat. q̄ nō sunt p̄parāda bona tēporalia ad vitā hoīs. Nā si homo dederit oēs substātiā suā. i. oēs diuicias et bona tēporalia p̄ dilectiōe vni⁹ amici. q̄i nihil despiciet eas substātiā et bona tēporalia respectu illius qui dat seip̄m et vitas p̄ amico. q̄ multi dāt et offerūt bona tēporalia p̄ amico: s; nolunt dare vitā suā: nec mori p̄ eo: et sic magis diligūt seip̄os q̄ bona tēporalia nec amicus. q̄ pelle p̄ pelle et cuncta q̄ homo hēt dabit p̄ aīa sua. ut p̄

De decimo cantico.

job pmo. S; x^o oia bona t^oralia dedit p nob q; paup venit i huc mundus et paup voluit vivere: et nos diuites faceret in suo regno. S; te magis dilexit nos: q; vita sua. q; se ipm et vita sua obtulit ad mortez p nob: et nos viuificaret: et a morte liberaret. Ex quib^o p; qualr caritas xpi excessit oia bona mudana et oes dilectioz alioz. Et io dicit. q; ponamus hac sua caritate et morte et passionē et eius nomen et legē euāgelicā in corde nro p affectū et in brachio nro tanq; signaculz p opatiōz et effectū. hac autē caritatē ipartiuuit xps martirib^o suis: qui pro eo reddēdo vices amoris passi sūt carceres et tormēta vsq; ad mortē. Et io sicut cōmēdat suā caritatē erga nos: ita cōmēdat caritatē martirz et alioz scioz erga ipm. S; forsan etiam impropat i hoc loco i gratitudinē malis platis et xpianis. qui saginati piguedine et copia bonoz t^oraliuz: q; ex meritis xpi crucifixi possidēt elati i supbiā ptennunt xpm et bona spualia. et quertūtur ad tēporalia. q; forsan jam tūc puidēs salon i spū pphético jaz i plona xpi ipropat in gratitudinē malis xpianis et platis et etiā regib^o et pncipib^o. q; ois p^oas deriuatur a xpo crucifixo. cui data fuit a patre in celo et in terra. mathei. xxviii.

**Oror nra paruula
Et ubera nō habet.
Quid faciem^o sorori nre
In die quando alloquenda est
Si mur^o ē edificem^o super eū
propugnacula argētea.
Si hostiuz est cōpingamus
illud tabulis cedrinis.**

**Ego murus et vbera mea
sicut turris Ex quo facta
sum coram eo quasi pacem
reperiens.**

Uia supius i pma parte hui^o cā tici xps explicādo beneficia que nob ptulit: et caritatē quā nob ostendit exortat^o est spōsam: ut redderet sibi vices amoris dicens. Done me ut signaculū sup cor tuū etc. Hūc autē i hac scda pte explicat quib^o modis debet spōsa reddere sibi vices amoris. Ad cui^o intellectū est aduertēdū q; oia pcepta caritatis reducūtur ad duo. s. declinare a malo et facere bonū. vñ de^o i lege veteri et noua nil aliud querit a nob. Ideo ait p os dō psalō. xxxij. Declina a malo: et fac bonū. Et nil aliud xps querit a nob: nisi ut reddamus sibi vices amoris. S; q; ne mo potest declinare a malo: nisi virilr resistat tēptationib^o mūdi/ et carnis/ et diaboli. Et nemo potest opari siue facere bonū: nisi exercēdo opa mie erga pximuz: et opa latrīe erga deū. io spōsus duo facit i hac pte. Adā pmo exortat spōsaz: ut declinet a malo cōtinue pugnādo et resistēdo mundo et carni/ et diabolo. Et hoc ostēdit et precipit methaforice inqntū ecclia est quoddā opidū et p̄sidiū siue ciuitas bene munita in qua fideles semp pugnāt ptra inimicos obsidētes et infestantes eam. Scdo exortatur spōsaz ad bene opandū et exercēdū opa mie erga pximū et opa latrīe erga deū. inqntū ecclia est q; dā vinea i qua oes diuersimode laborāt p vltimo p̄mio adipiscendo et fructū passionis consequēdo et lucrādo. scda pars erit ibi. Vineam fuit pacifico. Quātuz ad p̄mū est aduertēdū. q; ecclia nouiter

De decimo cantico.

cōuersa de poplo gētili tēpore cōstātini dic-
ta ē paruula. eo qz tūc erat nouicia ī fide
Et iō dicebat nō hēre mamillas sapientie
et itelligētie sacre scripture: qz ueniēs no-
uiter ex superstitione gētiliū et curiositate
philosophoz nōdū nouerat scripturas
sacras utriusqz testamēti: nec ascenderat
ad arcē euāgelicā uere sapie p xpm edifi-
catam. vñ sicut dictus ē in quarto cātico
sacra scriptura utriusqz testamēti et itel-
ligētia ei? dñr duo vba ecclie qz p̄tinue p-
pināt lac doctrine et gratie sacramētoꝝ.
Itē ibidē altitudo et sublimitas euāgeli-
ce itelligētie dñ collū ecclie et turris dñ
edificata cuꝝ ppugnaculis ex qua pendēt
mille clipei et oīs armatura fortiū. Ecclia
ergo dñ hēre vba inq̄ntū hēt sapias euan-
gelicā et grām sacramētoꝝ ad nutriēdos
filios. Et dñ turris munita inq̄ntū ē ele-
uata: et attigit ardua et p̄funda et hēt ar-
ma sapie ad repellēdos icursus inimico-
rū. quā quidē turrim xps qui ē sapia pa-
tris in ecclia edificauit. Vñ dñ puer. ix.
qz sapia edificauit sibi domū. i. eccliam et
excidit colūnas septes. i. septē sacramen-
ta sup q̄ sustētat ecclia et septes dona sp̄s
sc̄ti ad defendēdū eā. Et misit ancillas su-
as. i. ap̄los et doctores et p̄dicatores: ut
simplices et infimos uocaret ad arces et
ad menia ciuitatis. et subdit. Si quis est
paruulus: ueniat ad me. Ex sup̄dictis p̄z
qz ecclia nouiter p̄uersa de poplo gentili
tēpore cōstātini paruula erat. qz nōdum
attigerat arcem sapie qz nouiter erat vo-
cata ad arces p siluestrū et alios p̄dicato-
res. Et sic nō dū ip̄a hēbat mamillas ad
ppinādū lac ceteris. ymo b̄tus siluester
et ceteri p̄lati ecclesie propinabant sibi
mamillas ad sugēdū. Cuz ergo ista sp̄sa
soror xpi tunc nouiter conuersa eēt par-
uula et inermis et infirma et nouicia non

habens mamillas lactis euangelici ad
p̄bēdū ceteris: tunc sp̄sus ei? x? illico post
cōuersionē cōstātini p̄buit sibi copiā doc-
toꝝ ex nouis cōuersis. sicut fuerūt criso-
stomus et eusebi? et athanasī? et basilius
apud grecos. et ambrosi? et hieronim? et
augustin? apud latinos. in quib? abunda-
uit copia lactis vñ oēs accepim?. Et tunc
illa sp̄sa iam facta ē p̄ucta b̄nis mamil-
las sapie. Itē ip̄e x? qui ē sapia p̄ eosdem
doctores edificauit arduā et munitissimā
arcē in ecclia ad tuēdos fideles et r̄pellē-
dos ifideliū et oīuz inimicoꝝ icursus. nā
oēs libri quos aug? et ceteri doctores scrip-
serunt non sunt nisi q̄dam arma defēsiua
ad tuēdos fideles contra inimicoꝝ incur-
sus et sunt q̄dam vbera ad eosdeꝝ nutriē-
dos. Sed quia isti doctores tanq̄ an-
cille diuine sapie cōtinue clamitant et uo-
cant paruulos ut ueniant ad arces ut ibi
tueant et comedant panē et bibant uinū
q̄ diuina sapia miscuit in mēsa. Itē op-
portet qz ista turris munita et ciuitas al-
tis menib? munita habeat hostiū p̄ quod
introducatur paruulos ad arcē et ciuitatē. Et
sic ecclesia dñ arx et turris ardua et altis-
sima b̄nis lac ad nutriēdū et ppugnacula
ad defēdēdū et ostiū ad introducēdū fide-
les et paruulos ad arcē. qz oīa data sūt ec-
clie p̄ xpm sp̄sum suū. Et hoc ē qd̄ intē-
dit dicere salon in hac pte. vñ ait sp̄sus
ad angelos sodales suos: soror n̄ra ecclia
nouit cōuersa de poplo gētili quā nouit
nobis in coniugium sociauim?: paruula
ē et nouicia ī fide. Itē mamillas lactis
itelligētie noui ac ue. tes. nōdum hēt. qz
nō fuit nutrita et lactata nisi curiositate
philosophoz et sup̄stitione ydoloꝝ. Quis
ergo faciem? sorori n̄re ī die q̄no alloquē-
da ē. i. q̄no erit de fide et itelligētia sacre
scripture interrogāda et ad disputādum

89
De decimo cantico.

¶ hereticos vocanda et ad expugnandos et
extirpandos et eliminandos eos ab ecclesia
concordanda. qui dicat: oportet ut sibi prebeamus
auxilium. et ex parvula et inermi fa-
ciamus eam magnam et fortem et altam. Et mu-
niamus eam altis muris et menibus et turri-
bus et propugnaculis. et ideo si per quatuor mura-
rus est. id est quatuor eam muris et menibus muniui-
mus et septimus: edificemus super eam propu-
gnacula argentea. id est imperatores et principes
ad defendendum ecclesiam armis secularibus
contra incursus infidelium. ut illi qui ante erant
ecclesie persecutores et impugnatores sint ei
defensores et fautores. ut imperatores et
reges fidei: qui propter ydola persequebantur
ante christianos: nunc ad fidei conversi deleant
ydola propter christum et fabricent noviter ecclesias
in honorem christi et templum ydolorum in ecclesias
christi faciant consecrari. Item si per quatuor hostium est
id est feci eam hostium: vel feci hostium in ea ad in-
troducendos fideles ad arces ecclesie et me-
nia civitatis. ideo propinquamus et propinquamus.
et claudamus illud tabulis. id est portis cedri-
nis. id est faciamus sibi portas cedrinas: qui
sunt doctores et prelati et ministri ecclesie: qui
introducunt parvulos et simplices in ecclesiam
per ecclesiastica sacramenta. Unde doctores et
predicatores vocant parvulos ad arcem suis
scriptis et predicationibus. sed prelati et ministri
et sacerdotes introducunt eos per ostium mi-
nistrando eis ecclesiastica sacramenta. Et
nota quod prelati et doctores et ministri ec-
clesie dominus porte ecclesie in quantum introducunt bo-
nos in ecclesiam et excludunt malos per ecclesiasti-
cam potestatem. sed dominus porte cedrine quo ad
quatuor proprietates et dispositiones quas debet
habere omnis bonus prelatus et minister ecclesie. si-
cut habet cedrus. Has quatuor proprietates habet
cedrus. Primo enim est arbor altissima super
omnes alias. Secundo quod est odorifera. Tercio in-
corruptibilis et immunis ab omni tinea.

Quarto quod fugat et interficit serpentes et
omne animal venenosum fugat. Has er-
go quatuor proprietates debet habere omnis bonus
prelatus et minister ecclesie. Primo quod sit al-
tus in scientia sacre scripture: ut sciat invigi-
lare super gregem et vocare parvulos ad ecclesiam
per sacras doctrinas. Secundo quod redolet fra-
grantia et odorem virtutum et bone fame
et vite ut non solum verbo sed potius exemplo
vite discant et sequantur ipsum simplices et mi-
nores. Tercio quod sit incorruptus et mundus
ab omni vicio ne alios inficiat. Quarto quod
habeat ecclesiasticam potestatem ut per ecclesiastica sa-
cramenta omne venenum peccatorum extinguat. et
hereticos et obstinatos et incorrigibiles
mucrone excommunicationis excludat. Tales er-
go prelati et ecclesie ministri dominus porte cedri-
ne ipsius ecclesie. Sed omnia munilia et bona
spiritualia super dicta recepit ecclesia a christo sposo
suo post conversionem magni constantini. quod
tunc facta fuit turris altissima et munita
et inexpugnabilis et segura. ideo dicit sposus
sua. Ego murus. id est facta sum murus et civitas
et turris bene murata. et verba mea facta sunt
sicut turris. quia prelati non solum nutriunt
fideles lacte sacramentorum et doctrine sacre
scripture: sed et defendunt fideles et ecclesias
contra hereticos. et sic non solum sunt verba
ad lactandum: sed turris ad defendendum. quod
per eandem doctrinam nutriunt et defendunt fi-
deles et parvos contra magnos hereticos et
infideles. Et omnia ista habui recipiens quasi
pacem coram eo. id est sposo meo christo per con-
versionem constantini et aliorum imperatorum et regum.
quod ex quo facta sum libera coram eo quasi pacem
et quietem recipiens liberata ex preteritis persecu-
tionibus et afflictionibus. Ego iam sum murus. id est
civitas bene murata et munita. et verba
mea facta sunt turris altissima et fortis et
presidium munitissimum. Et nota quod nota-
ter dicit. quasi pacem recipiens. quod ista sponsa

De decimo cantico.

reperit pacē quiescēdo a psecutione ydo-
latraz et gētiliuz: tñ nō quieuit simpliciē
et absolute ab omni pugna et psecutione
q: paulo post pstatinū incidit ī psecutio-
nez hereticoz maxime arrianoz q psecu-
tio fuit seuissima et atrocissima p vna da-
los in affricaz: et p gotos ī europa. s. yta-
lia et yspania et p cāstatiū impatoz et
justinā ī ytalīa et grecia. vt p3 ī ecciastica
ystoria. Q3 postea Frexit secta machome-
tica q atroci et uehemēti vexauit et pti-
nue infestat ecciāz. et sic ecciā tanq tur-
ris munitissima semp pugnat cōtra ini-
micos. Alterius est aduertēdū. q to-
ta ista particula pōt itelligi et exponi mo-
raliter et mistice referēdo ad naturā cor-
ruptā. Vñ sup dixit spōsus q tota natu-
ra mater nra fuerat corrupta quo ad sen-
sualitatē et potētias naturales sub arbo-
re pibita. et q ibi fuit violata. i. ab om-
nib bonis gratuitis et habitib originali-
b violēter expoliata. Et sic māsit prona
ad omne malū et inepta ad bonū facien-
dū. Et sic māsit paruula et infima nō ha-
bēs mamillas ad eliciēdū ex se lac alicu-
ius boni opis. Et māsit ī bellis q: diabo-
lus et aper de silua destruxerat sepem et
murū ei. Et iō ista resistere non poterat
diabolo nec mūdo nec carni: nisi p grām
xpi et ei sacramēta muniret et armaret.
Et iō xps repiēs eā sicut paruulaz et ex-
poliatā et inermes et ibelles muniuit eā
muro sacramētoz: et armis virtutū. Et
hoc ē q dicit. vñ ait spōsus de sponsa. q
sponsa et soroz nostra. s. tota hūana na-
tura: et quelibet aīa paruula est de se in-
fortitudine et non habet de se mamillas
nec aliquod bonum spirituale. eo q in
nasa fuit corrupta ex oib bonis expolia-
ta. Quid ergo faciemus sorozī nre in die
qñō alloquēda et impugnanda ē ab iimi-

ciō. s. carne et mūdo et diabolo. qsi dicat
opporret q muniam et roborē eaz p
grāz: postq nil boni h3 p nasam. Ideo si
mur ē: muniam eā muro fidei et spei et
caritatis. Et postq sic fuerit murat: edi-
ficem sup murū eius ppugnacula argē-
tea donoꝝ spūs sc̄i et oīuz moralīū vir-
tutū. Et si ē hostiū. i. quia fecim hostiū
in ea p qd intram ad eā p baptismū: tūc
impingam et claudam eā tabulis. i. por-
tis cedrinis hūilitatis et deuotiōis et bo-
ne vite et sc̄e cōuersatiōis. tunc aīa deuo-
ta sic muro virtutū mūta dicit. Ego sus-
mur. i. beñ murata et roborata. Ex quo
facta sum pacē repiēs. i. postq p xpm et
eccīastica sacramēta: sum deo pacificata
et reconciliata.

**Inea fuit pacifico
in ea q bz populos
Tradidit eā custo-
dibus Vir affert pro fruc-
tu eius mille argenteos.
Vinea mea coram me est.
Mille tui pacifici et ducēti
his qui custodiūt fructū ei.**

Ec ē scda pticula sc̄ie ptis hui
decimi cantici in qua rex salon
ostēdit q spōsa nō solū obligat
ad resistēdū malo et declinandū a malo
pugnando contra mundū et carnem et
diabolum et membra eius qui sunt here-
tici et prauī homines et infideles. sed
adhuc obligat facere bonū erga deū et p-
ximū vt reddat sponso vices amoris. Et
iō sicut ī supiori pticula pbavit sine mo-
nuit sponsus qualr spōsa semp 3 hostes
debet pugnare. et h inqntū ecciā ē que-
dā ciuitas memib et muris munita ī qua

90
De decimo cantico.

ptinue pugnāt fideles. Ita i hac pticula monet: vt spōsa semp laboret opando ⁊ faciēdo bonū inq̄ntū ecclia est q̄dā vinea in qua fideles ptinue laborāt diuersimo de vnusquisq̄ i ordie suo. Et dicit. q̄ ista vinea nō ē sita in loco arto: s̄ est toto orbe diffusa in ea parte et regione q̄ hēt populos. i. vbiq̄q̄ sunt populi ⁊ in omni pte mūdi habitabili ibi ē ista vinea xp̄i regis pacifici. Et dicit. q̄ istā vineā toto orbe diffusā tradidit custodib⁹ custodiēdā et cultorib⁹ excolēdā. Hāz p̄mo ip̄e xp̄s rex pacificus plantauit istā vineā i terra p̄missionis in illo collegio ap̄loꝝ et discipuloꝝ ⁊ iustoz vtriusq̄ sexus: vt dictus est cātico tercio ⁊ quinto. Et postea rigauit eā sanguie suo: vt dictū ē cātico sexto. Postea tradidit eā ap̄lis qui ip̄as vineas p̄ totū orbē suis p̄dicatiōib⁹ ampliarūt ⁊ suo sanguie rigarūt. Et sic ista vinea produxit suos palmites ab hierl̄m vsq̄ ad fines terre ⁊ a mari vsq̄ ad mare: ⁊ a flumine vsq̄ ad terminos orbis fr̄az psal̄o lxxj. et lxxix. Quia in oēs terrā exiuit sonus eoz et p̄dicatio ap̄loꝝ: et in fines orbis terre verba eoz. psal̄o. xviii. et ad vicissimū. Et sic istam vineā cōtinue ampliarūt ⁊ roborarūt p̄lati qui fuerūt successores ap̄loꝝ: ⁊ roborarūt eā martires ⁊ ceteri fideles multo labore. S̄ s̄a fuit p̄fecte ampliata et p̄firmata ⁊ pacificata per conuersionem constātini. et tūc xp̄s non solum tradidit eaz p̄latis ad custodiendum spiritualiter: sed etiam imperatoribus et regib⁹ ⁊ principib⁹ xp̄ianis ad regēdū et custodiēdū t̄p̄ralit̄ et ceteris fidelib⁹ excolēdā ut vnusquisq̄ i suo ordine laboraret in hac vinea. Et sic nō solū posuit custodes: sed et cultores vt excolerēt et laborarēt in ea dū dies ē anteq̄ veniat nox in qua nemo poterit operari. jo. ix.

Et sic oēs laborāt i hac vinea vsq̄ ad sero et vesp̄as mūdi. mat. xx. vt vn⁹ quisq̄ col ligat fructū ⁊ recipiat denariū in fine laboris. vt p̄s ibidē. Et iō dicit. q̄ vinea fuit pacifico. i. ip̄i xp̄o: qui oīa pacificauit i sanguie suo: et attulit pacē mūdo in cui⁹ natiuitate cātarūt angeli. B̄tia in excel sis deo. luce. ij. Isti ergo pacifico fuit q̄dam vinea quā ip̄e plātavit i ea regione et parte mūdi que hēt pp̄los. i. vbiq̄q̄ sunt pp̄li. Et tradidit ⁊ cōmisit eā custodib⁹. i. p̄latis ⁊ regib⁹ custodiēdā: et cultorib⁹. s. omnib⁹ fidelib⁹ xp̄iani excolēdā vñ sicut oēs p̄lati ⁊ principes mūdi ad custodiēdā ⁊ regēdam hāc vineam vnusquisq̄ i suo ordine sunt p̄ xp̄s p̄stituti. ita oēs fideles sunt ad laborādū vnusquisq̄ in sua hora ⁊ etate vocati et deputati. et sic tradita ē cultorib⁹ ⁊ custodib⁹. Vñ nota q̄ pp̄ tria x⁹ dī pacificus. p̄mo q̄ duo testamēta nouus. s. ⁊ vetus p̄ seip̄m adunauit ⁊ p̄cordauit ⁊ tanq̄ terminus cōis vtriusq̄ testamēti fuit. s. finis vni⁹ et p̄ncipiū alti⁹. Sc̄do q̄ p̄ sanguinē suū nos deo p̄ri reconciliauit et pacificauit. Tertio quia duos pp̄los. s. iudaycū et gētilē sub vna fide ⁊ ecclia cōgregauit ⁊ pacificauit. et iō dicit. Vineam fuit pacifico i ea. s. ecclia q̄ h̄z pp̄los. s. duos pp̄los sub vna fide cōiunctos. s. iudaycū cū gentili. iō dī p̄nceps pacis ysaye. ix. S̄ q̄ sic ap̄li ampliarūt istā vineā p̄ totū orbē et ditauerūt eā bonis sp̄ialib⁹. ita postea cōstātinus ⁊ reges ⁊ p̄ncipes xp̄ianoꝝ dotarūt ⁊ ditauerūt eā bonis t̄poralib⁹. Hāz p̄mo p̄stantin⁹ illico p̄ p̄uersiōez p̄secrauit palatiū suū in ecclias saluatoris iuxta portas latanas/ et postea edificauit duas basilicas i honore ap̄loꝝ petri ⁊ pauli/ et donauit ecclie urbē romā cū toto patrimonio adiacēti. et lxxij. ciuitates i ytaliam

De decimo cantico.

cuz multis alijs opidis. Et relicta ytalía elegit sibi sedē apud cōstātinopolis i grecia et sic exemplo eius multi reges et principes facti xpiani: aut templo ydolorū i ecclias consecrarūt aut nouas ecclias i honore xpī edificarūt et eas amplissimis donis et munerib⁹ dotarūt et ornarūt. Totuz hoc fecerūt putātes p bona tporalia merita passionis xpī adipisci et participare. et q̄i emere fruct⁹ hui⁹ vinee. iō dicit xp̄s q̄ vir. i. constantin⁹ et quilibet alius rex aut pnceps catholicus et deuot⁹ xpian⁹ afferet xp̄o mille argēteos p fructu huius vinee emēdo et adipiscēdo. Et ponitur numer⁹ determinat⁹ p indeterminato magno numero: qz multa milia nūmorum et talentorum et pōderuz argēti obtulit et exposuit cōstātinus et alij reges pro fructu hui⁹ vinee adquirendo. qz inextimabile fuit p̄ciū qd cōstātin⁹ largit⁹ ē ecclie. cuz sibi tradidit urbē romā q̄ erat caput mūdi et hoc cū suo adiacēti patrimonio. Et sic est dicēdū de ceteris regib⁹ et principib⁹ xpianorū. s; ne q̄s putaret q̄ postq̄ xp̄s tradidit istaz vineā sup̄dictis custodibus tuendā et regēdā i absentia sua post ascēsiones: q̄ ppter hoc cessauerit ab ei⁹ cura et custodia ne amplius intēderet in ei⁹ tutela. iō subdit. q̄ vinea mea coram me est. i. semp est ante oculos meos et iugilo sup̄ eā. qz pncipalr custodio eā rogādo p̄rem ne deficiat fides petri. luce. xxij. qz nisi dñs custodiēt ciuitatē frustra uigilat qui custodiat eam. qz semp mitto angelos meos ad docēdos p̄latos et populos eos docēdo et auisando ut p̄caueant futura picula. et etiā ad exterminandos inimicos et sarracenos. ut sup̄ cōparatū est. et p̄ et legif in hystorijs ispanie et i hystoria byerosolimitana. Ex quibus p̄ q̄ hec vinea semp est corā xp̄o ad

custodiā. Deinde cū dicit. Mille tui pacifici etc. Explicat diuersitatē meritoꝝ et p̄miorū laboratiū in hac vinea. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdus. q̄ p̄ns ecclia respectu future q̄noqz in sacra scriptura dicitur ager i quo seminamus. S; futura ecclia dicitur orreus in quo reponim⁹ fruct⁹ glie quos hic semiam⁹ p grāz. qz hic seminamus tporalia: ut colligam⁹ spūalia. Et iō dicit ap̄lus sc̄da ad corin. ix. q̄ qui parce seminat i hoc agro hui⁹ ecclie parce metet p alio sc̄lo. et qui semiat i benedictionibus. i. in abundātia: de benedictionib⁹. i. abundāter metet in alio sc̄lo. Itē p̄sens ecclia q̄noqz in sacra scriptura dicitur vinea in qua oēs laboramus p grāz plantādo et collēdo ut colligam⁹ fructus glorie i alio sc̄lo. iō dicit ap̄lus p̄ma ad cor. iij. q̄ qui plantat et qui rigat i hac vinea vnū sunt: vnusquisqz autē p̄p̄az mercedē accipiet s̄m laborē suū. hoc idē p̄. math. xx. de illis qui p totā diē laborarūt i hac vinea: in sero autē acceperunt denariū pro mercede. Ex quibus p̄. q̄ totū t̄pus huius uite et vinee est t̄ps laborādi et collēdi et lucrādi et merēdi. Et t̄pus ecclie future ē t̄ps metēdi et colligēdi et p̄miādi et fruēdi. Hic ergo laboramus: ut ibi colligamus et metamus et p̄miemur et fruamur: et hic negociamur. ut ibi ociemur et faciemur et quiescamus. Est ver⁹. q̄ s̄m mēsurā et q̄ntitates meritoꝝ laboris huius vinee erit ibi quātitas et mensura fructus et p̄miorū. qz vnusquisqz p̄p̄am mercedē accipiet s̄m p̄p̄uz laborē ut inq̄t ap̄lus. Et iō dicit saluator. mat. xij. q̄ ex illo agro quidā collegerūt fructū trigesimū/quidā sexagesimū. quidā autē centesimū. put quis magis aut minus laborauit. S; qz xp̄s uerus salon et pacificus plus laborauit in hac vinea q̄ oēs ceteri

91
De decimo cantico.

Ideo absq; proportōe maius p̄miū et ma
iore numerus fructuū et p̄miorū collegit
et meruit colligere ex hac vinea. q; eam
p̄mo plantauit et excoluit. et tandē p̄po
sanguine rigauit et augmētauit. Post x̄p̄s
autē magis laborarunt in hac vinea apli
et martires: q̄ doctores: et magis docto
res q̄ heremite et ceti cōfessores. et ma
gis religiosi q̄ coniugati. ergo si fideles cō
iugati merent fructū trigessimū: tunc re
ligiosi boni merent sexagesimū: et docto
res ceterosimū: et apli et martires ducete
simū. Et p̄ p̄m̄s x̄ qui p̄mo vineas plāta
uit et sanguine suo rigauit: meret millesi
mū ymo infinitū. et iō sedet a dextris. i.
in potiorib; bonis p̄ris. et iō de; p̄ tanq̄
iust; et p̄ncipalis iudex dispēsator p̄mi
orū dicit ad x̄p̄s inq̄ntū hō. *Wille tui pa
cifici: et ducēti his qui custodiūt fructus
eius. vñ li. tui pacifici. ē genitui casus h;
p̄nois tu. i. mille fruct; meritorū et p̄mi
orū erunt tui x̄pi pacifici.* In hebreo autē
habet. mille tibi saloni. i. pacifico. et tūc
ē l̄ra magis plana. q̄ si dicat. de; p̄ mille
fruct; meritorū dabunt tibi pacifico qui
plantasti hanc vineā et rigasti eā sanguine
tuo. Et p̄ p̄m̄s q; plus laborasti: s; ducēti
fruct; meritorū in p̄miū dabūt his. i. p̄la
tis et p̄ncipib; qui custodiūt fructū eius
et ponit vtrobiq; numer; determinatus
p̄ indeterminato. *Quā x̄p̄s i plātatione et
rigatōe hui; vinee ifinitū numer; merito
rū adeptus ē: nō solū p̄ se: s; etiā vt pos
set mēbris suis dispēsare q; semp successi
ue dispēsaret merita sue passiōis q̄ collegit
ex hac vinea. tñ nunq̄ explētur eius me
rita. nec deficiūt. merita autē que dātur
custodib; ex vinea sunt finita.* S; cā q̄re
sunt sub numero ducētenario ista meri
ta mēsurata: est ista. *Quam dicit saluator
mat. xiiij. q; ex illo agro p̄ x̄pm seminato*

quidā collegerūt fructū trigessimus sicut
fuerūt et sūt oēs iusti coniugati. et q̄daz tri
gesimū: sicut sunt virgines et cōtinētes et
religiosi: et quidā ceterosimū sicut sūt mar
tires. S; q; p̄lati et pastores hñt dupli
cē laborē in hac vinea: q; simul sunt cul
tores: sicut ceteri. Et vltra hoc sunt cu
stodes in vigilando sup gregē ip̄m p̄dica
tiōib; et sacramētis ecclesiasticis pascendo et
nutriēdo. iō colligūt duplicē fructum ex
hac vinea. nā si ceteris dātur cētū fruct;
meritorū. ergo custodib; et p̄latis i duplo
laboratib; dabūtur ducēti. Et hoc ē qd̄ i
tendit dicere. S; adhuc restat magnū
dubius. nam si x̄p̄s tūc collegit mille. i.
innumerabiles fructus meritorum ex
hac vinea. quando pro nobis passus est.
et eā plantauit. sed postea custodes et cul
tores colligūt p̄tinue hos fruct; fm q̄n
titatē laborū. q̄ritur an x̄p̄s p̄ passiōis et a
scensiōis suā colligat fruct; h; vinee siml
cū custodib; et cultorib;. Ad h̄ r̄ndē
q; semp et p̄tinue x̄p̄s colligit fruct; hui;
vinee. et ista vinea pit sibi fruct; nouos.

Ad cui; intellectū ē notand; q; oia bōa
q̄ fiūt in hac vinea tam p̄ cultores q̄ per
custodes piunt t̄plices fructū: Et h̄ t̄plici
et diuerso respectu. eo q; ois bona opa
tio iusti cedit in t̄plex bonū: et triplicem
fructū. *Quā elemosina quā facit vn; q̄sq;
iustus amore x̄pi. cedit i fructū late respe
ctu x̄pi. q; offerē sibi in latas; et cedit et p̄
it fructū mie respectu p̄ximi. inq̄ntū s; b
uenit sibi: et releuat ip̄s a miseria. Et parit
fructū meritorū respectu largiētis et faci
entis elemosinā: Item bona q̄ faciūt p̄
lati et sacerdotes i ecclesia exercēdo et mi
nistrādo sacmēta et celebrādo diuina of
ficia et oīones. Primo piunt x̄po fructū
late inq̄ntū illa acceptat i fructū et latas;
sibi gratā. Secōdo pariūt toti p̄plo fructū*
m. ij.

De decimo cantico.

gr̄e. Tercio parit̄ p̄lato fructū merito/
rū q̄ duplicē fructū colligit p̄p̄ duplicē
laborē. Itē bonus p̄latus et p̄dicator
et religiosus triplicē fructū parit in bene
uiuēdo et op̄ando. Nam primo parit x̄po
fructū patrie. Sc̄do parit sibi fructū me
ritoꝝ. Tercio parit cuilibz p̄ximo et toti
pp̄lo fructū boni exēpli. q̄ p̄pter exēplū
eoꝝ oēs vidētes deū gl̄ificāt. iō dixit sal
uator oibz p̄latis et religiosis. mat. v. sic
luceat lux v̄ia corā hoībz: vt videant opa
v̄ia bona et gl̄ificēt p̄ez v̄im qui ī celis ē.
Per oppositū autē mali p̄latis et sacerdo
tes et religiosi male viuēdo. P̄rio offen
dūt deuz. Sc̄do occidūt aīaz suā. Tercio
sc̄dalizant populū. Ex quo p̄z quare nō
solū cultores. s. p̄plūs et p̄latis custodes:
s̄ etiā x̄ps semp̄ et cōtinue colligit fructū
ex hac vinea. q̄ cōtinue colligit patriā q̄
cōsistit in tribz bonis. s. in adoracione / et
oꝝione / et oblatione. et cōtinue colligit nu
merū electoꝝ ex hac vinea. Et iō multo
plures fructū colligit x̄ps ex hac vinea q̄
oēs p̄latis simul et custodes. et iō d̄i p̄mus
arbiter et iudex. dicit mille fructū dabunt
tibi pacifico ex hac vinea. et ducētī bis q̄
custodiūt fructū ei: tacet autē de cultori
bus: q̄ si custodibus dātur ducētī / signū
ē. q̄ cultoribz dimidio labore laborātibz
dabūtur cētū fructū aut sexagita / aut tri
gita vnicuiqz s̄m q̄ntitatē sui laboris. vt
p̄z mat. xiiij. Et sic p̄z quare cultoribz de
betur cētēsimus fructus huius vinee. et
custodibz ducētēsimus: s̄ x̄po plātatori
debet̄ millesimus. Itē cuilibz cultori hu
ius vinee debet̄ cētēsimus fructus. s. p̄e
miū cēntiale p̄ diuīaz visionē: s̄ martiri
bus et doctoribz et p̄latis qui fuerūt am
pliatores et custodes huius vinee debet̄
fructus duplex. s. ducētēsimus. q̄ ultra
p̄miū cēntiale debet̄ sibi aureola tanq̄

p̄miū accidētale. x̄po autē plātatori de
bet̄ fructus millesimus. i. plēitudo oīuz
meritoꝝ et p̄mioꝝ ad dispēsanduz. Et sic
sedet a dextis. i. ī potioribus hōis p̄ris.

ue habitas in hortis

Amici auscultāt te.

Fac me audire uocē tuam.
Fuge dilecte mi Et assimi
lare capree hīnuloqz ceruo
rū super mōtes aromātū.

b Ec̄ ē q̄rta et vltima pars huius
decimi cātici in q̄ sp̄sū uocat
et appellat sponsam ad recipiē
dū p̄miū vltimatū sui laboris et p̄grina
tiōis qd̄ ē p̄miū gl̄ie. Vñ postq̄ sup̄ uo
cauit eā ad laborādū in vinea ex qua col
legit fructū meritoꝝ. nunc aut̄ finalit̄ uo
cat eam ad quietē in patriā celestē: vt ibi
recipiat vltimatū finē et p̄miū b̄itudinis
et colligat fructū gl̄ie. Ad cuius intel
lectū ē p̄mo notandū q̄ ista sp̄sa tria pe
tiuit in p̄mo cātico dū erat in statu vetis
testamēti. Nam p̄mo petiuit osculari a sp̄o
so. sc̄do trahi. sc̄cio introduci in thalamū
siue celaria sua. Sed plebs gētilis ydola
tria denigrata: petiuit alia tria. s. cū sp̄o
sa isrl̄itica sociari et pasci et sub vmbra
sp̄si quiescere simul cū illa q̄ oia cōple
uit sp̄sū. Nam p̄mo iaz osculatus ē sp̄o
sam isrl̄iticā p̄ incarnationē ex ea carnes
sumendo. Sc̄do iam traxit eā et uocauit
p̄ p̄dicationē. et iam introduxit eā in ce
lariū gr̄e p̄ mortē et passionē et eccl̄iastica
sacramēta. vt patuit a cantico sc̄do vsqz
ad sextū et septimū inclusive. Itē iam cō
pleuit petitionē plebis gētilis: q̄ iā uoca
uit eā p̄ ap̄los et dealbauit eā a nigredie
ydolatricē et sociauit eā cum plebe israēli
sub vna eccl̄ia et p̄auit eaz eodem pabulo

.De decimo cantico.

g're sacramentoy ⁊ doctrine. Et fecit eā qui
 escere sub umbra sue p'tectiōis ⁊ quietis
 et introduxit eā in celā vinariā ⁊ i vineā
 ecclie. vt p3 ab octauo cātico vsq3 ad de/
 cimuz inclusive. Postq̄ spōsus cōplenit
 petitionē spōse quo ad oīa q̄ ptinebāt ad
 grāz. Nūc autē in calce totius libri et in
 fine cātci vocat eā ad relaxiū glie. s. i pa/
 triā celestē vt introducat eaz ad vltimas
 nuptias ⁊ ad thalamū ⁊ amplexū glie ⁊
 pastū vltime ⁊ eterne fruitiōis sup mon/
 tes aromatū: qd̄ p̄plebitur in die iudicij
 quo ad vniuersaz eccliaz et p̄plef pticula
 riter in fine cuiusq3 iusti. Vocabit ergo
 spōsus spōsam i nouissimo die ad recipi
 endū fructus glie dicēs. Que hitas i hor/
 tis amici ascultāt. te fac me audire voces
 tuā. Ad cuius intellectū ē notādū. qd̄
 dū xp̄s fuit p̄griatus i carne mortali in
 hac via ip̄e loquebat familiarit̄ cū spōsa
 p̄dicādo ⁊ miracula faciēdo. Et ip̄a loq/
 batur cū spōso petēdo necessaria: qz ma/
 gdalena familiariter loquēdo ab ip̄o pe/
 tiuit vineā suoy p̄ctoy. et sic oēs infirmi
 familiariter loquēdo petebant sanari ab
 eo. Et oēs apli ⁊ discipuli familiariter lo/
 quendo cū xp̄o ⁊ ecōuerso. Et iō dicebat
 spōsa i cātico tercio. Dilectus meus lo/
 quitur mihi ⁊ ego illi. S3 post ascēsiōnē
 iā spōsus nō locutus ē spōse familiariter
 ⁊ p̄sonalr nisi p̄ amicos angelos mediā/
 tes. et hoc durabit vsq3 ad scdm̄ aduētū
 in nouissimo die q̄no nob̄ loquetur post
 qd̄ iudiciū. Et tūc introducet spōsam ad
 vltimas nuptias. s. glie. et ibi spōsa p̄so/
 nalr loquet spōso verba laudis. Et spon/
 sus gaudebit sup spōsam: ⁊ absq3 medio
 p̄sonalr audiet vocē sponse. vñ ecclia per
 tria genera amicoy loquit spōso p̄ statu
 isto. Nāz p̄mo loquit sibi p̄ angelos qui
 reuelāt sc̄tis hoib⁹ ⁊ p̄fectis volūtātē di

p̄ visibiles aparitiones auisando eccliaz
 de piculis futuris: vel reuelando nob̄ se/
 creta misteria. vñ angelus dñi extraxit
 petrum de carcere. Et angeli reuelarūt
 aplis p̄pinquā ruinā hirkz monētes eos
 vt recederēt inde. vt p3 in eccliaistica ysto/
 ria. Et sic angeli sūt mediatores iter spō/
 sam ⁊ spōsus. Prout fuit figuratū i visi/
 one jacob qui videbat angelos descēden/
 tes de celo ⁊ ascēdētes p̄ scalā gen. xxviii
 Et sic dicit hyero⁹. sup matheū. qd̄ angeli
 deferūt oīones n̄ras ap̄o deū. Et ita etiā
 dī i canone misse. Supplices te p̄camur
 oīs de⁹ iube hec p̄ferri p̄ angelū tuū i su/
 blime altare tuuz. Et sic p3 qualr angeli
 sunt mediatores inter spōsam ⁊ spōsum
 sc̄do sunt mediatores sc̄ti qui in p̄ria sūt
 Nā qz nos sumus indigni exaudiri. iō
 interponim⁹ virginē matrē xp̄i. et oēs a/
 lios sc̄tos vt intercedāt inter nos et xp̄s
 spōsum. iō dicimus. Sc̄ta maria ora pro
 nob̄. et sc̄te petre ora p̄ nob̄. Tercio sūt
 mediatores ipsi sacerdotes: qui audiunt
 pct̄a n̄ra p̄ sacramētū p̄fessiōis. Ex quib⁹
 p3 qd̄ p̄ statu isto spōsus nō audit spōsaz
 familiariter nisi p̄ amicos suos. s. ange/
 los ⁊ sc̄tos ⁊ sacerdotes tanq̄ p̄ media/
 tores. S3 post diē iudicij qz nulla erit mi/
 seria nulla necessitas. iō nō erit op⁹ iter/
 cessione nec aliquo mediatore. S3 libata
 a mis̄ia hui⁹ mūdi spōsa deū faciait vide/
 bit ⁊ faciait eū i sc̄la sc̄loy absq3 aliquo
 medio laudabi et eo fruetur. Et hoc idez
 p̄stabitur vnicuiq3 iusto quonias ab hac
 mortali vita ad aliā vitā imortalē trāsfer/
 tur. Et h̄ ē qd̄ dicit spōsus i fine h⁹ cātici
 vñ ait o spōsa q̄ hitas i hortis ecclie mili/
 tātis offerēdo mihi fructus late: ⁊ labo/
 rādo in vinea amici mei. s. angli ⁊ sc̄ti ⁊
 sacerdotes ascultāt te: et audiūt vocē tu
 am tanq̄ mediatores p̄ me deputati. Et
 m. iij.

De decimo cantico.

ipsi deferunt mihi vota tua tanquam interces-
 sores. ergo veni ad patriam celestem et reci-
 pe fructum ultime beatitudinis: et fac me in pa-
 tria audire personalem vocem tuam. scilicet simul cum
 angelis me in secula seculorum laudando. hoc
 autem dicit sponsus: quod ibi in patria cessabunt
 oblationes et sacrificia. et cessabit omnis la-
 bor sed solum vocabitur dei laudibus. ut inquit
 augustinus. xxij. de ci. dei. capitulo ultimo. quod beati
 qui habitant in domo tua domine in secula seculo-
 rum laudabunt te. psalmo. lxxxiiij. Alterius
 est notandum quod duplices nuptias celebravit
 christus cum ecclesia sponsa sua. Prime fuerunt
 nuptie redemptionis et incarnationis et misti-
 ce unionis. et ad has vocavit sponsus spon-
 sam in primo adventu. Secunde nuptie dicuntur
 nuptie glorificationis ad quas vocabitur christus
 sponsam suam in secundo adventu de quibus dicitur
 apocalypsis. xix. Gaudeamus et exultemus. quo-
 niam venerunt nuptie agni et vxor preparavit
 se. et hoc ostendit salomon in calce et fine totius
 libri. Nam postquam christus per supra dicta decem can-
 tica vocavit sponsam ad primas nuptias
 dicens veni de libano sponsa mea. Et cele-
 brauit cum ea nuptias redemptionis dicens.
 Venite amici et comedite et bibite. Et ornavit
 eam ornamentis gratie. ut patuit cantico quinto
 et nono. id est in fine huius libelli vocat eam in se-
 cundo adventu ad nuptias glorificationis di-
 cēs. Que habitas in hortis et cetera. Deinde spon-
 sa prebet sponso spontaneum assensum cum dicit.
 Fuge dilecte mihi assimilare capree hinnu-
 loque ceruorum super montes aromatatum. Ad
 cuius intellectum est advertendum. quod ista spon-
 sa in statu virginis. te. petebat trahi a christo et
 currere in odorem unguentorum eius: sed quando ve-
 nit christus in carnes effudit sua unguenta gratie.
 ad quorum odorem cucurrit sponsa. ut patet per
 omnia cantica supra dicta. Tertio postquam experta
 est odorem unguentorum gratie in presenti. hic est quod in
 fine huius peregrinationis petit trahi a sponso

in celestem patriam. et currere in odorem unguen-
 torum gratie eius. id est dicit fuge dilecte mihi et cetera. qui
 dicat ascende in celum et trahere me post te.
 et currere in odorem unguentorum tue gratie. Et
 sic patet qualiter salomon siue ista sponsa concludit
 finem sui cantus in hoc libro cum principio. nam
 in principio petebat currere post christum in o-
 dorem unguentorum gratie. in fine autem petit et de-
 siderat trahi et currere in odorem unguento-
 rum gratie. Etiam iterum est notandum. quod caprea
 dicitur capra siluestris. que quidem caprea habet
 quatuor proprietates. quarum prima est. quod valde fu-
 git prosteria hominum. Secunda quod in currendo et
 fugiendo est velocius et leuius cunctis ceteris ani-
 malibus. Tercia quod semper petit ardua
 et cacumina montium inaccessibilia. Quarta
 quod cum cetera animalia tam volatilia quam quadrupe-
 dia cum vulneratur aut insequitur a venato-
 ribus dimittit filios et fugiat: caprea tamen
 vexata a venatoribus nunquam dimittit nec
 deserit filium: sed inuit sibi dandum signum fu-
 ge. Et trahit semper filium secum prius vel ad
 latrunculum et animando et excitando filium ad fugam
 trahit et ducit ipsum secum ad ardua et pre-
 rupta cacumina montium inaccessibilia ho-
 minibus. et sic saluat se et filium. Et has eas-
 dem quatuor proprietates habet ceruus. Et idem fi-
 lius cerui dicitur hinnulus. eo quod annit et pa-
 rit nutui et signo matris fugiendo prosteria
 hominum et velociter sequendo matrem usque
 ad cacumina montium. ut saluetur cum matre
 vel hinnulus dicitur ab incedo et est quoddam animal si-
 mile ceruo quod vulgariter dicitur capriolus. quod
 quidem animalia maxime abundant in corsica: que sunt
 velocissima cursu similia capreis supra dic-
 tis quo ad proprietatem. christus ergo per has quatuor
 proprietates fuit similis capree ymnuloque
 ceruorum in die ascensionis. Nam primo ipse fugit
 prosteria et misit hominum mortalium. Secundo
 fugit et ascendit velociter. quod in paruo spa-
 tio ascendit usque ad celum empireum. Tertio

De decimo cantico.

petiuit ardua et altiora. qz ascēdit super
oīns celos ⁊ ierarchias angeloꝝ. Quaz/
to nō dimisit fideles filios suos; ymo e/
duxit eos de ergastulo et piculo inferni;
et collocavit eos simul secum in celo. qz
qño xp̄s ascēdit ī altū/captivā secū duxit
captivitates. psalō. lxxij. Et ita faciet in
novissimo die: qz ī corpe gl̄ificato ab ista
mūdāna mis̄ia libatā sp̄sām suā univeꝝ
sales eccl̄iaz collocabit sup mōtes aroma
tū celestis b̄itudis. Et hoc idē facit cōti/
nue de qualz aīa iusti post trāsītū ab hac
vita mortali. Et hoc ē qd̄ vult explicare
sp̄sa ī fine hui⁹ cātici ⁊ toti⁹ libelli nup/
tialis ⁊ pastoralis. vñ ait. *O sp̄se tu di/
cis q̄ faciā te audire p̄ntialr̄ in celo vocē
meā ⁊ nō loquar tibi amplius p̄ amicos
⁊ intercessores; s; p̄sonalr̄ loquar tibi. et
ego dico tibi: q̄ ias cupio dissolvi ab hoc
corpore ⁊ vita mortali ⁊ mis̄ia et piculo/
faret cupio esse tecū ī celo.* *3do* fuge di/
lecte mi ab hac mortali vitā: et non sis si
milis lupo ⁊ ceteris aīalib⁹ q̄ deserūt fi/
lios ⁊ fugiūt vt solū saluēt se ip̄a. *3o* assi
milare ⁊ esto similis cap̄e ynnuloꝝ cer/
uoz: qui nō deserūt filios: s; secū fugien
do ducūt ⁊ trabūt filios ad ardua mōtiū
Et sic liberāt ⁊ saluāt eos. Fuge ergo tu
sup mōtes aromatū. i. sup mōtes altissi/
mos ⁊ arduos celoꝝ ⁊ ierarchias ange/
loꝝ vbi semp spirant aromatica gl̄ie. Et
fugiēdo ad tales arduos mōtes/ duc me
tecū: sicut capree ⁊ cervi ducunt secū yn
nulos suos. q̄i dicat. fuge tu: qz ego seq̄r
te: sicut ynnulus sequit̄ matrē. vñ ynnu
lus dī. qz ānuit et obedit nutui matris:
⁊ sequit̄ eā. Ita ergo sequar te ī mōtes
aromatū: et currā ī odorē celestis gl̄ie et
fruitiōis. ī quib⁹ mōtib⁹ xp̄s pascit oves
suas herbis virētib⁹. de qb⁹ dī eze. xxxiiij
Ego ip̄e requiray oves meas et visitabo

eas: ⁊ libabo eas de oib⁹ locis: in quib⁹
dispse fuerāt in die nubis et caliginis: et
educā eas de populis et congregabo eas
de terris. Et inducam eas in terram su
am. Et pascam eas ī pascuis vberimis.
Et in mōtibus excelsis isrl̄ erunt pascua
eoz. *3bi* requiescēt in herbis virētib⁹ et
in pascuis pinguib⁹. *3te* ps. lxxij. *3dos*
dei mōs pinguis. mons in quo deo bene
placitū ē habitare in eo. etenī dñs habita
bit in finē. Et sic p̄ q̄l̄r sponsa petit fuge
re cū sp̄so de fetozib⁹ b⁹ mūdā: et h̄itare
sup mōtes aromatū celestis b̄itudinis ⁊
fruitiōis: ut ibi sp̄sus audiat vocē laudis
ei⁹. Ex oib⁹ ergo sup̄dictis ī sup̄dictis
decē canticis p̄ q̄l̄r x⁹ sp̄sus eccl̄ie vtri/
usq; testamēti cōplevit desiderius et oēs
petitiōes q̄s sua sp̄sa faciebat in veti te/
stamēto. quas petitiōes cantavit in p̄mo
cantico. *1da* p̄mo petebat osculari oscu/
lo incarnatiōis. *2do* petebat ut x⁹ icar
nat⁹ effūderet sua unguēta odorifera: ad
rependā naturā hūanā et traheret ip̄as.
ut ip̄a posset ip̄m sequi ⁊ post ip̄m curre
re in odorē unguētoꝝ suoz. *3tertio* pete
bat ut ip̄as introduceret in celaria sua ut
ibi posset satiari talib⁹ unguētis et quies/
cere cū sp̄so. *4to* plebs gētilis per
egrina sorde ydolatrie d̄nigrata petebat
dealbari. *5to* cū plebe isrl̄itica socia
ri. *6to* cuz ea pasci bonis sp̄ualibus.
7to sub vmbra sp̄si quiescere ⁊ tu
tari. *8as* quideꝝ petitiōes x⁹ ad̄plevit.
nā p̄mo venit in carnē et p̄ p̄ns osculat⁹
ē sp̄sas vniēdo sibi nafam nr̄az in vnita/
te suppositi. et postea vniēdo sibi totam
eccl̄iam in vnitate mistica. vt patuit in se
cūdo cātico. *2do* ad̄implevit sc̄daz peti
tionē: qz effudit decē genera unguētoꝝ a/
romaticoz quib⁹ ad se traxit oēs fideles
⁊ oēs cucurrerūt et currunt post euz in
m. iij.

De decimo cantico.

odoro vnguentorum suorum ut patuit in tercio et quarto cantico. Item tercio adimpleuit terciam petitionem: quia sponsas introduxit in thalamum suum: et ipsam dotauit et ornauit bonis et ornamentis spiritualibus: ut patuit in quarto cantico. Item quarto impleuit sextam petitionem: quia de cruce oes vocauit ad comedendum et bibendum salutiferum cibum et potum sue passionis: ut patuit in sexto cantico. Item adimpleuit quartam et quintam petitionem: quia plebes gentilem per apostolos suos a nigredine ydolatrie dealbauit et ornamentis spiritualibus decorauit. et cum sponsa de populo israelitico in vna ecclesia sociauit: ut patuit in cantico octauo et nono. Item septimo adimpleuit septimam petitionem: quia sponsas suas ex utroque populo congregatas sub proprio favore suo amplexus est et sub umbra et amplexu suo protexit. Et copia bonorum spiritualium et temporalium ditauit et locupletauit. quia diuicijs spiritualibus et temporalibus affluens innixa super dilectum suum tempore constantini et suorum successorum in mundo apparuit. quam dilectus suus sub arbore malo. id est sub umbra crucis suscitauit: et in ciuitatem ecclesie muro inexpugnabili et propugnaculis munitam ad pugnandum contra hereticos et infideles introduxit. Et exinde in vinea huius ecclesie per gratiam ad laborandum et lucranda mercedem collocauit. Tandem autem ad supernos montes aromatatum ad fruendum per gloriam appellauit. ut patuit in isto decimo et ultimo cantico. Ex quibus omnibus patet qualiter christus sponsus ecclesie in suo aduentu compleuit totum desiderium sponsae suae. et satisfecit omnibus septem petitionibus quas exposuerat in primo cantico. Altius est etiam aduertendum sicut dictum fuit in principio et etiam in cantico secundo. Quod salomon in hoc libello voluit cantare et de scribere mutuam amorem christi ad ecclesiam sponsam suam et e converso. Et quomodo christus voluit ostendere omnia signa et effectus amoris erga

sponsas suas. id est ecclesias quos potest ostendere amicus ad amicum. vnde dictum fuit in secundo cantico. Quod viginti sunt effectus veri amoris et caritatis. Primo quia zelat non patiens malum in amato. Secundo quia non patitur moras absentie. Tertio quia cum diligentia querit amatum. Quarto quia trahit amantem ad amatum. Quinto quia languefacit amantem. Sexto quia liquafacit cor eius ab omni duritia. Septimo quia vulnerat cor eius. Octauo quia inebriat amantem. Nono quia inflammat. Decimo quia urit. Undecimo quia vnit amantem cum amato. Duodecimo quia fortiter iheret. Decimo tertio quia fortiter tenet postquam reperit amatum. Decimo quarto quia ordinat voluntates et oes actus amantis erga amatum. Decimo quinto quia non querit quae sua sunt sed quae amati. Decimo sexto quia ad mortem se exponit pro amato. Decimo septimo quia magis est in amato quam in seipso. Decimo octauo quia transformat amantes in amato. Decimo nono quia in eo extasim et sopores facit. Vicesimo quia in amato statuit in eternum quiescere. Et ideo christus tanquam uerus sponsus et amator humane naturae et ecclesie sponse suae oes supradictos viginti effectus ostendit erga ecclesias sponsam suam. nam primo non patiens malum culpe nec maculam peccati nec iugum fuitutis in sponsa sua. nec patiens moras eius absentie de celo in terram descendit: et uenit in similitudinem carnis peccati ut peccatum nostrum damnaret in carne: et tolleretur culpa nostram: et nos a fuitute peccati liberaret. et sic ostendit primum et secundum effectum amoris ut patuit in secundo cantico. Item cum diligentia et labore cum sua predicatione et doctrina et operatione miraculorum nos quasi uisit et ad se traxit ut patuit in tercio et quarto cantico. Et sic ostendit tertium et quartum effectum amoris. Item querendo nos amore languit. et totus liquefactus fuit: et amor noster vulnerauit cor eius. ut patuit in cantico quinto. Et sic

ostēdit quītū ⁊ sextū ⁊ septimū effectū a
moris. Itē caritas inebriauit ip̄m i cru/
ce: et inflamauit ⁊ v̄ssit ⁊ trāssormauit
ip̄m i amorē sue spōse intantūz q̄ extasis
mortis fecit in cruce. qz dū ibi dormiuit
cor ei⁹ vigilabat in n̄ra redēptione. vt pa
tuit i cātico sexto. i qua cruce ostēdit oēs
viginti effectus amoris. vt potest patere
intuētī ⁊ deuote contemplātī oīa q̄ dicta
sunt in illo sexto cātico. Et etiā i decimo
cātico. vbi dicit xp̄s. sub arboze malo su/
scitauit te ⁊c. Itē ibidē. pone me vt signa
culū sup cor tuū: qz fortis ē vt mors dilec
tio: ⁊ dura vt infernus emulatio. lampa
des eius lāpades ignis atqz flāmaz ⁊c.
S; vltimū effectus amoris qd ē inetrnus
velle quiescere in amato ostēdit xp̄s erga
spōsaz in fine toti⁹ libelli cū vocauit eam
ad eternas nuptias gl̄ie dicēs. Que habi
tas i hortis: fac me audire voces tuā ⁊c.
S; oēs hos sup̄dictos viginti effect⁹ amo
ris ostendit ecclesia erga xp̄m sponsum
suū volēs repēdere et reddere vices amo
ris quo ad suā possibilitatē: querēdo spō
sus et currēdo post ip̄m: et tenendo ip̄m
fortiter. vt patuit i cātico tercio ⁊ sexto.
Et patiēdo p̄secutiones ⁊ tormenta vsqz
ad mortē p̄ fide spōsi. vt patuit in nono
cātico. Et iugiter laborādo i vinea spōsi
vt patuit i decio cātico. Et tandē vocata
ad vltimas nuptias gl̄ie fugiendo picula
⁊ misias hui⁹ seclī secuta ē spōsus. vt p̄z
in calce ⁊ fine toti⁹ hui⁹ libelli. Ex quib⁹
p̄z qualr saloñ i hoc libello p̄pheticē cā/
tauit mutuū amorē xp̄i ad ecclīaz et ecō/
uerso. quē xp̄s oñdit i suo aduētū opān/
do n̄raz redēptionē ⁊ reparatiōez. S; qz
qd dicit ap̄lus de tota ecclīa. s. q̄ ē despō
sata vni viro xp̄o. verificaf etiā de qualz
aīa fideli. vt inquit aug⁹. libro de sc̄a vir
ginitate. Hinc est q̄ p̄ maiori parte oēs

sc̄i exponētes hūc librū nō multū cura/
rūt de sensu p̄pheticoz: qz iam p̄suppone
bāt fides. s; oēs insudarunt circa sensum
morales inq̄ntū aīa cuiusl; fidelis debet
laborare reddere vices amoris spōso su
o xp̄o. ⁊ querere eū p̄ bona opa: ⁊ relin/
tis rebus mūdānis iungi et inherere sibi
p̄ bona opa ⁊ p̄ grām ⁊ fidē ⁊ caritatem
vt post hāc vitā mortālē iungatur sibi p̄
gl̄iaz. Et hec fuit sc̄a sollicitudo omniūz
sanctoz antiquoz circa expositionē hui⁹
libri. Sed qz nouim⁹ n̄ris tēporib⁹ fidem
minui et tepescere: et ex diminutiōe fidei
caritatē frigesceī. qd forte accidit ex igna
uīa et diminutiōe studij sacraz l̄raz. qz a
maxio usqz ad minimū oēs studēt auari
cie et honorib⁹ hui⁹ seclī. ut inquit ap̄l̄s. ⁊
qz eē nouimus n̄ris tēporib⁹ cōplures reci
diuantes a vera fide et intelligentia sacre
scrip̄te apostatasse et ad vomitū cerimōi
az legis moysayce aīmū diabolica fraude
deceptus reuocasse: et forsan in mortife/
ro ritu pseuerasse. Ideo mihi uisum fuit
in libro psalmoz dauid ⁊ i hoc libro can
ticoz salomōis cū diuino auxilio sensus
p̄pheticū p̄scrutari et inuestigare. vt mi
steria vere fidei euangelica: q̄ maxime in
his duob⁹ libris p̄pheticē latebant: i lucē
simplicib⁹ sacerdotib⁹ ⁊ cetis fidelib⁹ ma
nifestenē. ne iudei obstinati et ceci cū suis
mēdacib⁹ ⁊ calidiis figmētis possint veri
tatē fidei in scrip̄ta vetis testamēti latētē
simplicib⁹ xp̄ianis occultare: et ad falsus
sensem puertere atqz retrahere. Et iō cū
caritate et hūilitate rogo oēs fideles xp̄i
anos: ut cū caritate velint legere hunc li
bellus salomonis cum p̄senti expositiōe.
Quia nil aliud oñdit nisi ql̄it x⁹ de⁹ ⁊ hō
xbū incarnatum: ē metrū et mensura et
p̄ncipiū et fons ⁊ largitor oīuz bonoz ⁊
reparator hūane nate lapse p̄ pctm p̄mo

Questio finalis.

rū parētū. quā quidē nafas sanauit ⁊ re/
parauit p̄ decē vnguēta q̄ effudit p̄ totū
mundū. put dictū ē in p̄mo cantico. sine
quo nihil ē bonū/nihil sc̄m/nihil p̄fectū
nihil sanū/nihil validum et firmū. Quia
quidē expositiōe habita facili⁹ vn⁹ quisq;
mediocri⁹ erudit⁹ poterit ad expositiōē
moralē puenire applicando ea q̄ dicunt̄ d̄
tota ecclesia vniciq; aīe fideli ⁊ deuote.

Ed quia dictus fuit in p̄mo can/
tico q̄lif̄ tota hūana nafa expec/
tabat et petebat xp̄s ut sanaret
eā p̄ effusiōes vnguentoz suoz ut ī odorē
eoz oēs possent currere p̄ xp̄s. et dictū ē
et p̄ oīa cantica seq̄ntia q̄lif̄ xp̄s effudit vn/
guēta aromatica sue p̄dicatiōis ⁊ mortis
⁊ passionis quib⁹ reparauit ruinā hūane
nafae et sanauit ifirmitates oīuz n̄m. Et
sic cōclusum est in fine huius libelli xp̄m
fuisse metrū et mēsurā et p̄ncipiū et fōtē
oīuz bonoz et repatores hūane ruine. Et
iō ad maiorē declaratiōē eoz q̄ dicta sūt

Queritur vtrū solus xp̄s sit metrū
et mēsurā ⁊ largitor oīuz bonoz ⁊ repa/
rator hūane nature. itaq; q̄ a nullo alio
ruina humane nature potuerit reparari
S; q̄ oporteat oēs currere ī odorē vn/
guētoz eius ad q̄d̄s bonū cōsequēdū. Et
arguitur p̄mo q̄ nō. nā ante aduētū xp̄i
fuerūt multi viri sc̄i ⁊ virtuosī i. ve. te.
qui p̄ter xp̄m p̄secuti sunt virtutes. q; xp̄s
nōdū venerat. ergo xp̄s nō ē p̄ncipi
us et largitor oīuz bonoz. Itē sc̄do non
solū ī pp̄lo hebreoz; s; etiā in pp̄lo gētili
fuerunt multi philosophi virtuosī: sicut
fuit socrates et plato ⁊ pictagoras ⁊ ce/
teri. Et ap̄d̄ romanos fuerūt multi viri
famosi qui gesserūt ⁊ fecerūt opa memo/
ratu dignissima: sicut fuit brutus ⁊ fabri
tius et cato ⁊ sc̄ipiōes et marchus regu/
lus ⁊ ceteri quos romana cōmēdat ysto

ria. Et tñ illi nunq̄ habuerūt noticiā de
xp̄o. Itē hoc idē p̄ apud sarracenos
inter quos reperitur magna iusticia ⁊ mul/
ti viri elemosinarij ⁊ misericordes: s; sar/
raceni nō colūt nec sequūt xp̄m nec legē
ei⁹. ergo sequit̄ q̄ p̄ter xp̄m sunt boni.

In oppositū autē est illud iohannis
p̄mo. Oīa p̄ ip̄m facta sunt: et vidim⁹ eū
plenū gr̄e ⁊ veritatis. de cui⁹ plenitudīe
oēs accepim⁹. Itē cap̄lo. xv. Sine me ni
hil potestis facere. Itē act. iiii. nō ē aliud
nomē sub celo: ī quo nos oporteat sal/
uos fieri ⁊c. Respōdet. q; veritas hu/
ius questiōis cōphēdit q̄si totā theologiā
viatoris. iō vt ab oib⁹ simplicib⁹ fidelib⁹
intelligatur et capiat̄ oportet q̄ hūano
et simplici mō p̄tractet: q; hic nō mouet̄
nisi ad simplicē intelligētiā simpliciū sa/
cerdotū ⁊ religiosoz ⁊ ceteroz fidelīuz.
Itēo p̄ ei⁹ decisiōe erūt q̄tuor articuli.
Itē ī p̄mo declarabūtur quidā t̄mini cū
quibusdā diffictiōib⁹ ne laborem⁹ ī equi/
uoco. In sc̄do autē videbit̄ qualr hūana
natura bona p̄ deū creata: fuit per p̄ctm
p̄moz parētū dissipata. Tercio vō vide/
bit̄ qualr p̄ xp̄m fuit sufficienter p̄ gr̄am
et gl̄iaz reparata. In q̄rto autē articulo
mouebūtur ⁊ soluetur quedā dubitatiō
nes multū vtiles ⁊ necessarie.

Quantum ergo ad p̄mū articulum
est primo aduertendum q̄ ista tria
nomina scilicet perfectio siue perfectum
et optimū et bonū: idē substantialiter si/
gnificāt: s; differūt penes modos signifi/
cādi. nā p̄fectio d̄ īq̄ntū p̄ficiat rem: et
sic p̄fectus d̄ q̄d̄ p̄ aliquā p̄fectionē p̄fici/
tur. Optimū autē d̄ īq̄ntū est optabile
et appetibile p̄pter talē p̄fectionē. Bo/
nū vō d̄ īq̄ntū beat. i. p̄tentat ⁊ sufficiē/
ter faciat appetitū. Et sic omne p̄fectum
est appetibile. et omne appetibile dū pos

Questio finalis.

fidetur beat et cōtētat et faciat et quietat
 appetitū hūitīs. nec ē curandū de cōsue/
 tudie gramaticoz qui hoc nomē optimū
 p̄ supplementū assignant in cōpātiōe sum/
 mi grad⁹ respectu h⁹ noīa bonū: dicēdo
 bonū meli⁹ optimū. His ergo hūitīs pōit
 p̄ma distinctio. s. q̄ bona sunt in triplici
 genere. nā q̄dā dñr bona nāse/q̄dā bona
 grē/et q̄dā bona glie. nec ē necesse poni
 q̄rtū gen⁹. nā bona moralia et bona for/
 tune sunt p̄ se bona nāse. sed p̄p̄t p̄ctm
 p̄mi hoīs amifunt nomē post lapsum. p̄
 ut patebit. Uñ bona nāse hoīs sunt illa
 q̄ nāsalit̄ pficiūt ei⁹ nāsam ad suas nāsa/
 les opationes sibi p̄porcionatas. Bona
 at̄ grē sunt ille p̄fectiōes p̄t̄ nāsam a solo
 deo gratis date: ⁊ nāse sup̄adite ad sub/
 limandū eā sup̄ ei⁹ facultatē/ uel ad sup/
 plēdū defectū ei⁹. put̄ patebit in t̄cio et ī
 q̄rto articulo. Bona vero glie sunt illa q̄
 sup̄nāsalit̄ et p̄fecte b̄tificant hoīez ī alfo
 sc̄lo. Sc̄da distinctio. bona nāse sunt
 in q̄duplici genere. nam q̄dā dñr bona
 sp̄ei. et q̄dā bona modi. ⁊ q̄dā bona ordi/
 nis. ⁊ q̄dā bona finis nāse hoīs p̄porcio/
 nati. Bona quippe sp̄ei sunt illa q̄ īmedi/
 ate pficiūt sp̄em ab intrinseco. sicut sunt
 potētie aīe q̄ oriūt̄ ab aīa: et p̄ q̄n̄s fluūt
 ex p̄ncipijs sp̄iei et sunt accidētia q̄ntia
 formaz et p̄ncipia opandi et viuēdi. sicut
 sunt potētie et vires vegetatiue ⁊ sensiti/
 ue/ ⁊ appetitiue/ et intellectiue. Ista enī
 dñr bona nāse sp̄ei q̄ īmediate ab intri/
 seco pficiūt nāsam specificā et sunt īme/
 diata p̄ncipia operandi. Sed ē aliud bo/
 nū pficiēs sp̄em ab extrinseco q̄d est esse
 actualis ex̄ntie in fluxū a p̄mo ente pfici/
 ens et actuans et suppositans naturam
 ⁊ cōstituēs eā in esse actualis existētie. Et
 iō aristotil̄s p̄mo posterior̄ gen⁹ et dñiaz
 pōit in p̄mo modo dicēdi p̄ se. eo q̄ sunt

p̄ncipia eēntialia ipsi⁹ sp̄ei. Sed accidētia
 p̄p̄a cōseq̄ntia formā pōit in sc̄do modo
 eo q̄ fluūt ex p̄ncipijs sp̄ei et ex forma.
 sed esse actualis ex̄ntie pōit in t̄tio mō eo
 q̄ actuat et pficit totā sp̄em cū suis potē/
 tijs et cōtrahit ip̄az ad actū indiuiduales
 et p̄sonalē: et sic cōpetit p̄me s̄be. Est ve/
 rū q̄ boeci⁹ in libello d̄ ebdomatib⁹ pōit
 esse ex̄ntie in sc̄do mō dicēdi p̄ se tanq̄ p̄/
 mū bonus nāsale q̄d oīa appetūt. Et sic
 p̄z q̄lit̄ potētie aīe ⁊ esse actualis existētie
 dñr bona naturalia ip̄ius sp̄ei īmediata.
 Bona aut̄ nāsalia modi dñr hūitīs ⁊
 dispositiones potētiarū aīe eo q̄ nāsalit̄
 modificant et pficiūt eas et abilitant ad
 suas naturales opationes: sine quib⁹ po/
 tētie nō possent exercere opationes suas
 nec exire ī actū sentiēdi. nā sic potētie sen/
 sitie nō exirēt ī actū sentiēdi nisi actuarēt
 et disponderētur p̄ sp̄es suor̄ obiectoz.
 Ista pariter potētia intellectiua nō itelli/
 geret nisi disponderetur p̄ sp̄es itelligibi/
 les aut̄ hūit⁹ obiectoz. Et sic hūit⁹ et dispo/
 sitiones dñr p̄fectiōes potētiaz. Bo/
 nus autē ordis nature hoīs ē q̄ partes ī/
 feriores subiciātur et obediāt sup̄iorib⁹
 .s. q̄ caro ⁊ sensualitas obediāt rōi: et
 voluntati rōali. ⁊ voluntas obediāt deo
 et sit p̄formis per oīa diuīe volūtatis: ista
 ergo se hñt per ordinē. s. aīa/potētie/ha/
 bit⁹ siue dispositiōes. ⁊ ordo operationū
 siue ordo ī operādo. Bonū tādē na/
 turalis finis ip̄ius hoīs sue nature p̄por/
 tionati erat ante lapsum vt̄ perpetuaret
 vitā felicē in illa terrestri paradiso cū do/
 minio ⁊ īperio super oīa aīalia ⁊ plātas
 ⁊ mineralia vt̄edo eis libē ad sui faculta/
 tes. Et hoc erat sibi p̄miū meritū ⁊ p̄mis/
 sus p̄ suis laborib⁹. et sic patēt q̄tuor̄ bo/
 na nature hōini debita et p̄porcionata.
 Tercia distinctio. q̄ l̄z oēs grē cōueni/

Questio finalis.

ant in hoc. qz oēs sunt a solo deo gratis date et nature superaddite: tñ aliq̄ ē grā que nō solū est a deo gratis data: s; etiaz est gratū faciēs hñtes. Et ista ē grā hitualis q̄ datur i baptismo et p̄firmatiōe et penitētia q̄ perficit totā essentiā aie: et facit hominē deo gratū et acceptū ex solis meritis xpi cui⁹ homo per talē grām ymaginē gerit et xpo p̄figuratur. oēs autez alie grē perficiūt potētiās aie: et nō semp gratificāt hñtē apud deū: sicut ē grā potestativa ordinis et grā sanitatus et p̄phetie et grā fmonū et c. q̄ quidē dona grāz datur ad utilitatem totius ecclie put ait ap̄tus p̄ma ad cori. xij. Quarta distinctio q̄ p̄ter grās hituales sup̄dictas repitur et memoratur in sacra scriptura q̄dā grā q̄ dī motiua et auxiliatiua liberi arbitrii sine qua homo post lapsus nō pōt resistere tēptatiōib⁹ interiorib⁹ nec exteriorib⁹ nē vitare pctā nec implere diuina p̄cepta. ut infra patebit. quā quidēz grām defendit aug⁹. p̄tra pellagianos: et diuidit eā i preueniētē et incipiētē et opātes et p̄ficiētē et c. Et maḡ sniaz i. ij. distinctiōe. xxvj. diuidit eā i p̄ueniētē et subsequētē. i q̄s ptes nō potest diuidi grā hitualis gratifica. que lz hēat grad⁹ tñ introducitur i instātū p̄ sacramēta. ista autē datur p̄ter sacramēta ut infra patebit. Quinta distinctio. q̄ bonoz glie q̄dā sunt bona corporis sicut immortalitas siue ipassibilitas et claritas et subtilitas et agilitas. et quedā ptinent ad aīas: sicut visio diuine essentie. et quedā ptinent ad utrūq; sicut visio hūanitatē cristi et frūctio et secura possessio. qz homo glificat⁹ post resurrectionē p̄ sensus exteriores videbit hūanitatēz xpi. et p̄ oculos mētis videbit hūanitatē cū diuinitatē. Et sic tot⁹ homo videbit totū xpm. et sic tot⁹ homo in corpe et aīa bñficabit et

fruet bonis glie. Secūdo ē valde aduertēdū et notādū. qz tres p̄plexus fuerunt apud philosophos ante aduentū xpi quos ipi nunq̄ potuerūt soluere nē ad eoz cause cognitionē puenire. Quoz p̄mus ē qz omnib⁹ ē insitus naturalr. quidā appetitus cuiusdā stat⁹ vite felicitis absq; omni defectu et miseria. puta qz oēs naturalr desiderāt vitā imortalē qz omne ens appetit permanere i hoc seclō. et desiderāt hāc imortalē vitā sine omni defectu et miseria cū sufficiētia oīuz bonoz ad faciētē appetit⁹. quā vitā oēs putāt esse bñam s; qz videbāt philosophi. qz talis status nō potest hēri i hac vita: nec vnq̄ aliquis habuit ip̄z statū. iō mirabant philosophi vn̄ inerat oib⁹ talis appetit⁹ et vn̄ p̄uatio talis stat⁹ cū appetit⁹ naturalis nō sit frustra: qz vidētur ista duo p̄tradici. s. qz sit naturalis appetit⁹ oib⁹ insit⁹. et qz sit frustra. Et sic erāt philosophi i hoc p̄plexu ante aduentū xpi. Secūsus p̄plexus philosophoz fuit. qz oēs exprimur i nob̄ quādā p̄uersaz inclinationē i carne et sensualitate totalr p̄riaz et repugnātē supra dicto naturali appetitu: et tollētē et ipediētē totalr effectū et finē ei⁹. ymo inducētē ad totū oppositū. Et hoc videmus manifeste: nā inclinatio p̄uaua: et appetit⁹ carnis ducit hoīes in varias et pessimas infirmitates abreuiātes vitaz hoīs vsq; ad interitū. ut p̄ de gula et luxuria. Itē luxuria nō solū inducit varias egritudines. s; etiā causauit in mūdo varia bella et seditiones et homicidia. ut p̄ de bello troyano p̄pter raptū helene. et de bello fraterno tebanoz iter atreū et thiestē. et de bello tarquinoz p̄pter stuprū lucrecie et c. Itē p̄pter cupiditatē dñandi et diuicias acquirēdi multi perierūt. ut nō solū sc̄laris: s; etiaz sacra testaf ystoria. q̄ oīa ipe/

96
Questio finalis.

diunt et auferunt vitam hoīs et inducūt infinitas misias p̄tra oēs felicitatē: quas naturalr vnusquisq; desiderat et appetit Et iste fuit secundus perplexus quē philosophi nunq̄ potuerunt absoluere.

Terti^o pplex^{us} apud philosophos fuit q; oēs philosophi cognouerūt istus inordinatū appetitū sensitīuū esse puerus in hoīe q̄ totū ordinē nate et toti^o vniuersi. nā in ordine nature oīa inferiora subordinant et obediūt superiorib^{us}. ut elementa obediunt corporib^{us} celestib^{us}. et celi obediunt intelligentijs mouētib^{us}. et oēs intelligentie obediunt p̄me et mouēt p̄p̄t̄ deū amatū et desideratū ut p̄. xij. metaphisice et p̄mo celi. et p̄mo metheozoz. In solo aut hoīe repit iste puerus ordo q; sensualitas et caro q̄ est pars inferior et uilior. semp pugnat aduersus sp̄m et aīas. i. aduersus rōes: q̄ est superior et nobilior: et semper resistit sibi. et vt plurimū trahit volūtate rōales: vt sibi p̄sentiat ī suo prauo appetitu. Et sic lz vnusquisq; cognoscat talē prauā icliationē esse q̄ rōes et cōtra virtutes morales et q̄ legē dei: tñ oēs p̄ maiori parte t̄p̄ris sequūtur sensualitatem q̄ p̄scias et diuina p̄cepta. Et tñ ante aduentū xp̄i nullus philosophoz potuit reddere rōes vñ pueniat talis pueritas in solo hoīe et tale monstrū in hūana natura. ymo volētes philosophi inquirere de hac pueritate inciderūt ī diuersos errores. vñ anaxagozas dixit h̄ monstrū accidisse ī p̄ncipio mūdi q̄no oīa erāt p̄fusa ī illo chaos. q; q̄no ille intellect^{us} separādo discordia et p̄binādo p̄cordia creauit oīa recta et ordiata ī sua natura. tñ nō recte cōpaginauit hoīes. q; p̄paginauit carnes sic male dispositā et discordē cū aīa rōali Et iō sicut tūc ī illo chaos ista duo erant discordia: ita et nūc. iōo semp discordant

et pugnat int̄ se adinuicē ī hoīe p̄tra totū ordinē vniuersi. Alij autē philosophi dixerūt hoc euenire ex celestib^{us} cōstillatiōibus sub quib^{us} hoīes generant^{ur} et nascunt^{ur} Aristotiles autē nō ausus ē clare soluere hāc difficultatē: ymo q̄noq; videt sibi cōtradicerē. nā q̄noq; dicit sensualitatē esse naturalr inclinātā ad malū: s; cū grandi difficultate p̄ virtutes morales posse domari. et q̄noq; dicit q; felicitas q̄ p̄ morales virtutes adq̄rif ē donū deoz. Et p̄ q̄ns et ip̄e morales virtutes: in q̄rū opatiōe cōsistit et adq̄rif felicitas esset donus dei et nō nature. Et sic aristotiles nō potuit reddere h^{oc} cām. Manichei aut volentes reddere cām h^{oc} pueri ordinis et monstri dixerūt in hoīe esse duas aīas vnā bonas factā ex s̄ba p̄ncipis lucis / aliam malam factā ex s̄ba p̄ncipis tenebrarū. iō in hoīe erat cōtinua pugna. Origeniani autē sibi falsum nomen iponētes dixerūt ante h^{oc} mundi cōstitutiōez oēs aīas fuisse in celo cōuersatas et peccasse q̄ deū: iō fuerūt p̄ ea posite in corpora male cōplexionata Et iō ē cōtinua pugna int̄ carnē et aīam. Quas quidē detestabiles opiniōes imp̄bat aug^{ustinus}. contra manicheos in libro de duab^{us} aīab^{us} / et in libro de natura boni. Ex quib^{us} p̄. q; nec philosophi nec h̄tici potuerūt soluere tres sup̄dictos pplex^{us}: eo q; nō nouerūt sacras scripturas ī quib^{us} fuit nob̄ reuelatū q̄ ista mala fuerūt hūane nate inflicta ī penā pcti p̄moꝝ parentum. vt in sequēti articulo patebit.

S; nūc restat q̄rt^{us} pplexus qui scāda lizat et facit titubare simplices xp̄ianos in hoc t̄p̄re. nā nos videmus hoīes sciētificos et sacris litteris eruditos: qui ex sacra scriptura sciūt reddere cās sup̄dictorū maloz / et soluere pplexus sup̄dictos et sciūt et p̄dicāt q̄ nō pōt euadere pe-

Questio finalis.

nas eternas: nec cōsequi vitā eternā nisi p̄ obfūatiam legis euāgelice. Et sciūt. q̄ sup̄bis deus resistit: hūilibus aut̄ dat gratias. Et tñ p̄ plures eoz̄ videmus inflatos tumore sup̄bie. Itē sacra scriptura quas p̄dicamus nil aliud clamat nisi bona t̄p̄o rali esse trāsitoria et falsa. et p̄ p̄ns p̄ten nenda: et bona futura querenda. tñ nos videmus p̄ plures eoz̄ esse sauciatos auaricia et luxuria et ambitione honoz̄ et dignitatū. et sic faciūt totū oppositū eoz̄ que sciūt et p̄dicāt. Itē videm⁹ oēs p̄ncipes et reges t̄re et p̄latos ecclesie sciētes se reddituros rōez̄ d̄ suis oibus subditis a maximo vsq; ad minimū. et hoc sub co minatiōe pene eterne. Et tñ plures eoz̄ extorquētes bona t̄p̄o ralia cū sollicitudinē ita p̄tēnunt salutē et vtilitatē poplī: ac si nūq̄ eēt morituri nec rōez̄ deo reddituri. iō iste p̄plexus scādalizat simplices fideles et facit eos titubare. S; inferius sol uet iste p̄plexus vbi videbit̄ qlit̄ p̄ter scientiā et fidē est necessaria grā auxiliatiua liberi arbitrij ad vitandū omne malū et adimplenda diuina precepta. Et hoc de primo articulo.

uātū autē ad sc̄d̄z articulū ponunt̄ octo cōclusiōes de mente augustini p̄tra pelagianos. Quaz̄ p̄ma est ista. s. q̄ adā fuit creatus cū oib⁹ q̄tuor̄ bonis nature. Ista p̄clusio sic p̄bat̄ ex sacra scriptura gen. p̄mo. Nā oia q̄ fecit deus erāt valde bona. i. itegre et p̄fecte bona et non diminute s̄m integritatē et sufficiētā sue nature. vt dicit glosa. q; oia fecit deus in numero p̄dere et mēsurā. sapie. xj. aut sub spē et mō et ordie. et p̄ p̄ns p̄p̄t aliq̄s finem. vt inquit aug⁹. iij. sup̄ gen. ergo sequit̄ q̄ de⁹ creauit hoiez̄ cū oibus bonis p̄portionatis sue nature et sufficiētib⁹ ad integritatē et necessitatē ei⁹. S; q̄tuor̄ sūt

bona necessaria ad integritatē et sufficiētā hūane nature. s. spēs mod⁹ et ordo et finis hōi sufficiēs et p̄portionat⁹. vt dictū est. ergo cū oib⁹ istis bonis fuit creatus homo. vñ bona sp̄ci hoīs sunt potētie et p̄prietates et vires et esse quibus homo opaf. S; q; homo oib⁹ inferiorib⁹ debebat p̄sistere. s. mineralib⁹ et plātis et aīalib⁹ iō fuit creat⁹ cū oib⁹ viribus eoz̄: vt cū oibus p̄ueniret. iō hēt esse cū mineralib⁹ Et hēt oēs vires aīe vegetatiue cū plātis et oēs potētias sensitivas cū aīalibus. et hēt appetitiuā potētā cū eis dē: s; vlt ra istas inferiores potētias hēt vires ipius aīe intellectiue. s. intellectus et memoriā et voluntatem: que pertinent ad partes rationalē i qua cōuenit homo cū angelis. Habz ergo oēs vires sensitivas vt cognoscat oia sensibilia. Et hēt intellectū ut cognoscat oia intelligibilia. et sic aīa intellectiua hoīs cōtinet virtualit̄ oēs vires inferiorē. et oēs alie cōtinēt in ea sicut trigonū in tetragono. vt ait aristoteles secūdo de aīa. Quē aut̄ iste vires d̄nr bona speciei hūane. eo q̄ imediate sequit̄ formam et sunt imediata p̄ncipia opandi. Sed quia oia fecit de⁹ cū suo mō et dispōe ad expedite opandū: iō creauit istas vires i hoīe cū suis h̄tib⁹ vt absq; impedimēto et mora posset facili⁹ opari. Vñ sicut creauit oēs arbores in illo paradiso cū fructib⁹ suis Ita creauit intellectū et volūtātē et appetitū sensitiuū hoīs cū h̄tib⁹ suis. quia al̄ aīa hoīs fuisset valde et integre bona. Et sic creauit intellectū cū oib⁹ h̄tib⁹ itellectualibus. s. cū h̄tu intellectus quo imediate adhesit p̄mis p̄ncipijs et cū h̄tu sapientie quo imediate incepit cōtēplari p̄imas et supiores cās altissimas. s. deus et intelligētias. et cū h̄tib⁹ oīuz sciētiarū rez̄ naturalū et mathematicaliū quo illico

97
Questio finalis.

speculabat oia naturalia: q̄ illico imposuit nomina oibus rebus creatis fm naturas suas. vt p̄ gen. ij. Item habuit adā hitū prudētie de oibus agilibus et hitus artis de oibus factilibus. Item nō solū intellectus: s; etiā appetitus sensitivus et sensualitas fuit creata hituata cū oib⁹ habitibus virtutū moralium puta cum habitu temperantie qua modificabat concupiscibiles circa oia delectabilia et utilia. Et cū hitu fortitudinis circa oia frivola. et cū ceteris habitibus modificatis sensualitates circa bona utilia et circa honores etc. quos quidē hitus hēbat sine impedimēto alicui⁹ passionis. Item sicut creavit intellectū et sensualitatē cū suis hitibus: nō creavit volūtātē sine proprio hitu naturali q̄ ē iusticia modificans ipsam volūtātē ad recte volēdū et eligēdū et imperādū. vñ iusticia dī perpetua volūtas tribuens unicuiq; qd̄ suū ē. i. ē perpetua. i. integer hitus volūtatis. quo voluntas tribuit unicuiq; qd̄ suū ē. per quē hitū ipse adā regulabat oēs suas operationes erga deū et hoies et erga seip̄s. nā tribuebat deo verā patriā sibi debitā. et hōib⁹ mutuū obsequiū. Et recte volūtas impabat sensualitati et ceteris aiantibus et plantis et mineralibus utebat in facultate sui. Nō enī volūtas fuit creata minus integra et perfecta cū suo proprio habitu iusticie. q̄ intellectus cū suis hitibus scientificis et intellectiuis. Et q̄ irascibilis et concupiscibilis cū suis hitibus et virtutibus moralibus. Et ista dicebat originalis iusticia ī adam. Dicebat enim originalis inquantū ab origine creatiōis cū ceteris hitibus traxit ipsam. et etiā inquantū oib⁹ suis posteris per generationē cōmunicasset ipsam. vnde oēs isti hitus sup̄dicti dicebantur etiā originales et naturales. p̄mo inquantū ab origine fuerūt precreati ad modificandas vires na-

tales ī suis operatiōibus. sc̄do inquantū erant proportionati et necessarii ipsi nature ad suas naturales operatiōes exercēdas absq; impedimēto aliquo. Et sic pertinebāt ad integritatē nature. Et iō reputabātur inter bona nature. Sed ultra hec bona modificatiō et habilitatiō vires naturales hoies fuit necessariū bonū ordinis ī potentijs sup̄dictis. q̄ quidē ordo cōsistit in debita proportione viriū et partium inferiorū ad superiores. Et iō fantasia erat subdita intellectui. et sensualitas erat subdita et obediēs volūtati ratiōali. Et vniuersaliter tota caro et corpus erat subditū sp̄ui. Et volūtas hoies cui⁹ oib⁹ viribus erat subdita et obediēs et tota intēta diuine volūtati. Et ī hoc cōsistebat tota originalis iusticia ipsius adā et debet ordo ei⁹. Et iste ordo dicebat naturalis ī adam. Nam sicut oia elementa naturaliter subdūtur celis. et celi parēt intelligētis mouētibus. et intelligētie parent diuine voluntati. q̄ mouent propter deū amatū et desideratū. xij. methaphisice. ergo fm ordinē nature sensualitas debet parere volūtati ratiōali. et volūtas debet parere deo. Et iō spēs/mod⁹ et ordo et oia p̄dicta cōputantur ī bona nature hoies. Sed q̄ spēs et mod⁹ et ordo tēdūt in aliquē finē nature proportionatū. Item naturalis finis et p̄miū hoies erat hitare et viuere in emispio australi: qui dī para disus voluptatis eo q̄ ibi duxisset vitam beatam cū oib⁹ bonis naturalibus absq; defectu aliquo bonorum naturalium sine morte et liber ab omni infirmitate et dolore et tristitia. q̄ quidē bona pueniebant tribus ex causis: p̄mo ex aspectu celi. nā fm ptholomeū et aristotilē sc̄do celi. Emisperius australe ē vertex et caput et superior pars mundi. iō ille stelle sunt fauorabiles mitentes vberes et fauorabiles et salubres

Questio finalis.

influētias. Et iō pp̄t fauorē celi i illa pte
nlla causaf n̄c accidit pestilētia n̄c s̄tilitas
n̄c vetustas n̄c calor excessiu⁹ nec tenebra
s̄ aura placida et salubris et tēpatissima
in lumine et calore et vniformis p̄t die
tū fuit. p̄s. lxxj. Et sic p̄seruabat oēs plā
tas successiue cū fructib⁹ suis. et sic etiaz
cōseruasset adā cū suis posteris in esse sa
lubri. Et sic p̄ma cā erat aspect⁹ celi. sc̄da
x̄o loc⁹ ille qui ē sub tali aspectu. sc̄cia cā
vite p̄petuande sine infirmitate ⁊ morte
erat lignū vite. Et sic p̄mi parētes afflue
bant oib⁹ bonis nafalib⁹ absq; aliquo de
fectu. Et in his cōsistebat tota eoz natu
ralis felicitas et b̄tudo tam corporis q̄
aīe. Nā p̄ intellectū p̄tēplabātur oīa cre
ata ⁊ increata s̄ nō viderēt deū p̄ eēntiā
Et p̄ voluntatē hēbāt quicquid boni na
turalis volebāt: ⁊ nihil mali volebāt et i
corpore nullū patiebātur defectū. Et iō
erat adāz felix ⁊ b̄tus naturali b̄tudiē.
q; felicitas nil aliud est nisi trāquillitas
animi omni tristitia ⁊ defectu vacantis.
et bonū sufficiēs delectās hēntē. Ex quib⁹
bus p̄ q; p̄mi parētes fuerūt creati cum
oib⁹ bonis nature in sua itegritate. Que
quidē bona sunt spēs. modus. ⁊ ordo. et
ille finis et possessio illius loci cū suis bo
nis. in quo helyas et enoch ducūt vitam
felicē vsq; ad fm aduētū xp̄i. Que quidē
felicitas intātū dī naturalis/inq̄tū ē pro
portioata hūane nature. Ex quib⁹ p̄ q;
oēs b̄tus quos modo morales appella
mus tunc poterant dici naturales qua
drupliciter. Primo q; a principio erant
inditi nature. Sec̄do inq̄ntū erāt nature
proportionati nō excedētes naturā. Ter
cio q; ptinebāt ad integritatem nature.
Quarto quia oēs posteris traxissent illos
habitus ab origine ⁊ nativitate. sed post
lapsus jam nō possunt huiusmodi b̄tus

dici naturales: s̄ morales. eo q; p̄ lōgas
morā ⁊ frequētes actus nouiter adqui
rūtur. vñ tūc i adā b̄tus p̄cesserūt passi
ones ⁊ actus: s̄ modo post lapsus i nob̄
passiōes ⁊ actus p̄cedūt b̄tus: qui cōtra
passiones refrenādas ex actibus generā
tur. Itē illa b̄tatio paradisi erat hōi na
turalis. eo q; erat sup oīa aīantia nature
hōis p̄portionata ⁊ collata. Sc̄da cō
clusio. q; p̄ter illa q̄tuor bona naturalia
sup̄dicta p̄mi parētes fuerūt creati i grā
sup̄naturali gratū faciēte. qd̄ p̄bat ex au
toritate augustini sup̄ gen̄ dicētis. q; p̄mi
parētes post longā vitaz sine morte ⁊ do
lore fuissent trāslati i vitā meliorē ad ce
leste regnū: s̄ talē vitā nō potuissent p̄se
qui naturalr p̄ bona nature. q; sicut per
b̄tus itellectuales naturales nō potuis
sent videre diuinā eēntiā. Ita nec p̄ solus
b̄tus naturalē originalis iusticie meruis
sent illō sup̄nafale p̄miū: nec frui diuina
eēntia. Et iō est dicēdū. q; habuerūt grāz
gratificam sup̄naturalē sublimātem eos
vltra ⁊ sup̄ humanā facultatē ad meren
dum illam vitaz sup̄naturaliter beatam:
q; p̄ solā originalis iusticiam nō poterāt
mereri nisi illā p̄sentē b̄tudinē humane
nature p̄portionatā in qua erāt: que nō
ponebat eos extra nec vltra humanā fa
cultatē. Et iō dicūt quidā q; illa originalis
iusticia vel erat radicata in gracia grati
fica cum fide/et spe/et caritate. vel erat
iuncta cum ipsa: vt vltra p̄sentem be
atitudinem possent mereri futuram.
Et iō ē dicēdū q; vltra b̄t⁹ naturales itel
lect⁹ et uolūtatis habuit adā b̄t⁹ theolo
gales. s. fidē spē ⁊ caritatē de xp̄o futuro
saluatore. quē in spū p̄phetico p̄uidit in
carnandū q̄no fuit in illo sopore. q; quidē
virtutes nō fuerūt sine grā. Ex hoc p̄ q;
adā nō solū hūit grāz gratificā p̄ illo ita

98
Questio finalis.

tu sed et gratias et donum prophetie. quia in illo
 sopore preuidit misterium incarnationis et
 et ecclesie figentis ex latere christi per formatio
 nem eue ex eius costa. ut inquit augustinus super iohannem
 et super genesim. Quod quidem misterium explica
 uit prophetice ad amicum quoniam figens a sopore dixit.
 nunc os ex ossibus meis etc. Tercia con
 clusio quod primi parentes per peccatum non perde
 runt bona spiritus que sunt vires naturales
 ipsius anime et corporis: tamen perderunt modum
 et ordinem et fines. quia fuerunt expoliati omnibus
 bonis et habitibus omnium potentiarum quibus expe
 dite et recte et ordinate operabatur. et per quos
 fuerunt expoliati illa originali iusticia cum
 suo primario. quod probat augustinus yponosticon re
 sponsione prima. Nam illico post esus ligni pro
 hibiti nouerunt se nudos. id est omnibus bonis
 gratuitis et gratificis expoliatos. Et ideo
 absconderunt se et fugerunt a facie domini. genesim.
 iij. Hoc idem ait saluator luce. x. per parabola
 lam illius hominis qui descendens ab iherosolimis in
 hierico incidit in latrones: qui expoliaverunt
 et percusserunt eum: et seminino relicto ab
 ierunt etc. ubi dicit augustinus. quod bene merito
 primus homo fuit omnibus bonis expoliatus
 Nam sicut ipse fuit auersus a deo perdendo
 originale iusticiam. ita deus fuit auersus ab
 eo auferendo bona que sibi contulerat. Nam
 perdendo originale iusticiam: perdidit omnia bona
 naturalia que per illam iusticiam possidebat.
 Et perdendo iusticiam originale: perdidit etiam
 gratiam per quam expectabat et potuisset consequi
 futuram beatitudinem. Item perdidit bonum or
 dinis: quia perdidit liberum imperium quod volun
 tas rationalis habebat super sensualitatem quia sicut
 voluntas rationalis imperabat: ita sensualitas
 et caro obediebat et parebat: sed post lap
 sum non parat: sed potius imperat. ut pate
 bit. Et sicut perdidit bonum modi et ordinis
 ita etiam bonum finis. quia fuit expulsus ab il
 lo paradiso deliciarum et perpetui felicitate sibi

naturaliter proportionata. et sic fuit expul
 sus ab illo emisperio australi in hoc emis
 perio aquilonare ubi tanquam exules omnes
 posterius viuimus cum iugi miseria expo
 liati omnibus illis bonis. Ex supradictis tribus
 conclusionibus soluitur primus proplexus philo
 sophorum. scilicet unde inest nobis appetitus vite
 immortalis et impassibilis et felix quas
 nemo in hac vita potest habere: quia talis ap
 petitus est naturalis nec est frustra postquam
 aliquis in hoc seculo potuit possidere prout
 primi parentes ante lapsus. Et ideo ex priuatio
 ne illius status manet nobis in se talis ap
 petitus: quia priuatio est causa appetitus.

Quarta conclusio quod homo per peccatum non solum
 fuit expoliatus omnibus bonis modi et ordinis
 et finis naturalis. sed et fuit percussus et sauciatus
 in omnibus potentijs et in tota persona et
 hoc quadruplici vulnere propter quod non potest libere
 nec facillime operari. prima pars per tres precedentes
 conclusiones. Secunda autem pars per singula
 ad experientiam et prout experiri in nobis.
 Unum primo homo fuit sauciatus in complexione vul
 nere infirmitatum et egritudinum et morborum
 quia non est aliquid pars in homine que non sit subie
 cta alicui egritudini ymo multis. puta quia
 accidit obtusitas in oculis. vertigo in cerebro.
 pleuresis in pleura. et colicapaassio in co
 lon etc. prout tradidit auicenna in quarto et
 quinto canone. que quidem mala inducunt
 finaliter mortem. Ex quo patet quod mors
 et febris et omnes iste infirmitates iam
 non possunt dici mala naturalia sed pe
 nalia quia in penam peccati inflicta. Item
 secundo fuit homo vulneratus et sauciatus
 vulnere improbi laboris in toto corpore quia
 ille que absque labore potest viuere: cui terra
 sponte dabat omnem fructum et omnia animalia: et
 plante et mineralia erant sibi ad libitum
 subiecta. nunc autem non potest adquirere
 victum et vestitum absque intollerabili labore

Questio finalis.

qz vnusquisqz cū sudore ⁊ labore ⁊ dolo
re vescit pane suo ex snia dñi. gen. iij. Et
iō oia ista bona tporalia que de sui natu/
ra sunt bona naturalia ⁊ ad necessitatem
hois creata ⁊ i principio liberae collata.
nūc at puerfo noie dñr bona fortune rōe
modi adquirendi ⁊ possidēdi: qz tūc natu/
ralia erāt oia coia. sed nūc cū labore et
fraude vt plurimū adquirentur ⁊ ab indi/
gnis possidēt. Et iō mutato noie dñr bo/
na fortune. Itē scio fuit hō vulnerat⁹ in
sensualitate vulnere pue cōcupiscētie. nā
sensualitas q̄ erat subordinata rōi ⁊ bitua/
ta temperantia et fortitudine et p̄tinetia
et parsimonia ⁊c. expoliata hui⁹ virtuti/
bus modalib⁹ et sibi naturaliter inditis
fuit percussa et sauciata vulnere inordinatae
p̄cupiscētie: que ē fomes ⁊ cā oīuz malo/
rū in qua sensualitate sic expoliata ⁊ sau/
ciata successerūt oēs animi passiōes. que
dñr egritudines animi. puta gaudium ⁊
tristitia ⁊ ira ⁊ odiū ⁊ inuidia ⁊c. que nō
possūt refrenari nisi p̄ morales virtutes
nouiter adquisitas. Et sic isti hōi virtuo/
si qui ante erāt bona naturalia et indita
iā nō possunt dici bona naturalia: s̄ mo/
ralia: qz cū longa mora ⁊ labore sunt no/
uiter adquisiti ex frequētatis actib⁹. nec
morib⁹ cōcupiscētie/nec passiōes possunt
dici mala naturalia: s̄ penalia. i. in penā
p̄cti inflata. Nā hōi naturales p̄cesserūt
passiōes ⁊ p̄cupiscētiā i sensualitate. Et
passiōes ⁊ p̄cupiscētiā modo p̄cedūt vir/
tutes morales. Et sic neutra dicuntur ias
naturalia. Ex quo p̄. q̄ sensualitas fuit
vulnerata morbo p̄cupiscētie p̄ quā iclia/
tur ad omne malū: et est segnis ad omne
bonū: ⁊ rebellis semp ⁊ repugnās rōi ⁊
infgēs ⁊ colluctās aduersus sp̄m. Item
q̄to tota pars rōalis fuit sauciata mul/
tiplici vulnere. Nā intellectus qui p̄ hōi

intellectuales p̄creatos poterat p̄tēplari
nō solum naturalia: s̄ etiā supnaturalia
p̄ hituz intellectus ⁊ sapie et hitū scie con/
create/et hoc absqz fantasmatib⁹ qz pote/
rat ad libituz intelligere p̄ fantasmata v̄l
sine fantasmatib⁹: nūc autē oib⁹ illis hōi/
bus expoliatus nō potest intelligere sine
fantasia: qz necesse ē intelligētē fantasma/
ta speculari. vt p̄z tercio de aia. Et sic ne/
cesse est vt intellect⁹ p̄uertatur ad fantasi/
am si vult intelligere. et ita pariter volū/
tas qz fuit expoliata originali iusticia qua
oia recte volebat et diuine volūtatī erat
cōformis. fuit p̄uersa i suis opatiōib⁹ ad
sensualitatē corruptā ⁊ appetituz sensiti/
uū corruptū ⁊ deprauatus. Et ista pena
rationaliter fuit homini inflata. vt iquit
augustinus. Nam postq̄ voluit auerti
a deo et ab eius volūtate et cōuersus ad
mulierē ut sibi cōplaceret: iō intellectus
expoliat⁹ bonis naturalib⁹ fuit cōuersus
ad fantasiam de necessitate in sua opatōe
et volūtas ad sensualitatē et superiora ad
inferiora. s. sp̄s ad carnē ⁊c. vñ eueniūt
hōi oia mala. nam intellectus frequētē
decipit p̄ fantasiā in suo iudicio et volun/
tas dep̄uat p̄ sensualitates in sua opatiōe
Et iō qz intellect⁹ nō pōt hēre scias d̄ r̄b⁹ ni/
si p̄ fantasiā: inde ē q̄ frequētē decipit circa
cognitionē rez. Et iō philosophi p̄mi vo/
lētes ex p̄p̄ijs virib⁹ inquirere nafas et
cās rez: decepti inciderūt in varios erro/
res. ut p̄z p̄mo et. ij. metaphisice. et p̄mo
phisicoz. et p̄mo de generatōe. et p̄mo d̄
aia. Itē nō solū fuerūt decepti in intelle/
ctu speculatiuo circa nafas rez: sed et in
intellectu p̄ctico circa cognitiones boni
honesti et vtilis et delectabilis. ex cui⁹ er/
rore accidit p̄ua electio in voluntate. Ex
quib⁹ oib⁹ p̄z infirmitas n̄ri intellect⁹ et
oīuz aliaz potētiaz: et p̄z et p̄uersus oīz

do in eas. qz itellet⁹ decipit a fantasia / et
 uoluntas ab intellectu p^rctico decepto / et
 allicif a sensualitate corrupta. vñ modū
 b⁹ puerfi ordinis et deceptiōis ponit ari
 stoteles scio de aīa. et. iij. et. vij. ethicoz.
 Vñ ē aduertēdū qd in hoīe sunt cōsiderā
 de due partes principales. s. pars rōalis
 et sensualitas. put cōphēdit sensus extio
 res et infiores. s. fantasiam et appetitus
 sensitiuus. vñ fantasia sequitur sensus. et
 appetitus sequit^r fantasiā. Fantasia autē
 iudicat de sensatis pueniētib⁹ vel discōue
 niētibus / siue delectabilibus / et tristabili
 bus. Et sic omne delectabile aut vtile dicit
 bonū. et omne tristabile aut inutile dicit
 malum. Et sic appetitus qui diuiditur in
 irascibilē / et p^rcupiscibilē sequit^r omne delect
 tabile aut vtile tanq̄ bonus. et fugit om
 ne tristabile tanq̄ malū. Et sic sequit^r
 honores et dignitates et oīa ardua sibi
 apparētia bona. et p^rcupiscibilis optat et
 sequitur voluptates carnis et pecunias
 et cetera sibi p^rcupiscibilia tanq̄ bona. Et
 vtraqz. s. irascibil^r et cōcupiscibilis fugit
 oīa tristabilia tanq̄ mala. Itēz in parte
 rationali sunt due potētie disticte. s. itel
 lectus / et volūtas. vñ sicut appetit⁹ sequit^r
 fantasiā / et sensus. ita volūtas in p^rmo actu
 sequit^r intellectū. Sed iste intellect⁹ habet
 duas portiones. s. supiorē qui dī intellec
 tus speculatiuus. et inferiorē qui dī itel
 lect⁹ p^ractic⁹. vñ sicut itellet⁹ speculatiu⁹
 speculatur speculabilia. ita intellect⁹ p^rac
 ticus cognoscit / et ratiōat de agibilibus
 sed iste intellectus p^racticus adhuc habet
 duplicē portōez. s. vnā supiorē p^r quā co
 gnoscit et iudicat de agibilib⁹ in vli put si
 bi offerūtur p^r legē diuīaz vel hūanaz. Et
 hēt aliam portionē inferiorē p^r quā iudicat
 de p^rctiarib⁹ put sibi offerūt p^r fantasiā.
 Et tūc itellet⁹ p^rcticus iungit fantasie et

fit vnū cū ea in itelligēdo. Et sic iudicat d
 bonis delectabilib⁹ / et vtilib⁹ p^rm apentiaz
 et iudiciū fantasie. Et sic p^ruertit in suo iu
 dicio. nā sicut ante p^r supiorē portōz iudi
 cabat legē dei esse bonā. et p^r p^rns obfuā
 dam / et omne malū esse vitādū / et omne ad
 ulteriuū aut furtū / et hōicidiū esse malū. et
 p^r p^rns vitādū. Et sic tūc nō decipiebat in
 suo iudicio. Et tūc volūtas seqns tale iu
 dicitum intellect⁹ in p^r. sui opatōe volebat
 legē dei obfuare. / et oē hōicidiū / et furtū et
 adulteriu⁹ tanq̄ malū vitare. Et sic volun
 tas dicebat recta / et bona. Sed postea cuz
 fantasia offert itelletui p^rctico aliquod bo
 nū delectabile aut vtile p^rticulare p^r apeti
 tuz sensitiuū optatū. Et intellect⁹ iunct⁹
 fantasie et deceptus iudicat illud esse bo
 num / et seqnduz. tūc volūtas in scdo actu
 seqns intellectū deceptū / et p^ruersa ad ap
 petitū prauū fit siml vnū cū eo. Et sic de
 p^ruata voluntas sequit^r desideriuū sensuali
 tatis appetēdo illō bonuz aparēs. s. vtile
 aut delectabile lz sit nociuū / et maluz / et p^r
 legē diuinā / et hūanaz et p^r bonos mores.
 Et sic causat p^rctm in volūate in tali electōe
 et executiōe. Et sic p^rz qualr vterqz deci
 pitur tā intellectus q̄ voluntas p^r p^ruer
 sionem ad sensualitatē. Et iō dicit aristo
 tiles. iij. ethicoz. qd oīs malus ignorās
 .i. deceptus: qz lz cognoscat in vniuersali
 tñ decipit in particulari p^r p^ruersionez ad
 fantasiā et sensualitatē. vt p^rz dī p^rtinente
 vij. ethicoz. cuius deceptio causatur ex
 falso discursu argumētationis: qz arguit
 in quatuor terminis ideo poti⁹ videt^r ha
 bere oppinōnē q̄ sciam de particularib⁹
 Nā p^rmo in maiori p^rpositiōe dicit omne
 adulteriuū tanq̄ malū esse vitādū. eo qz ē
 p^rtra legē: lz qñō offert sibi ista mulier si
 cut in minori p^rpositiōe deberet dicere. lz
 est adulteriu⁹. ergo vitādū. tñ alterādo
 n. ij.

Questio finalis.

terminū dicit. Hoc esse bonū delectabile
Et sic pcludit. ergo sequēdū. et sic peccat
in forma arguēdo in quatuor terminis. Et
p pns causas peccatū et ignorātia i itelle/
tu practico et error et prauitas i volūate
sequēdo itellectū et sensualitatē. et ex p se
quēti causat culpa i aīa. Et iō dicit aristo/
tiles. iij. de aīa. q volūtas q ponit qī me/
diū iter itellectū et appetitū sensitīus.
si sequit itellectū put iudicauit i vniuer/
sali: tūc ipa dī recta et iusta. qz itellectus
vt sic dī rect⁹. S; si volūtas sequit sensu/
alitatē siue appetitū inferiorē et itellectus
practicū deceptū et deprauatū p fantasiā
tūc volūtas rōalis dī praua et iniqua: et
fctā bestialis simul cū sensualitate. qz tūc
volūtas jā nō ē recta nec rōalis: s; pna et
bestialis et mōstruosa effecta p psortium
sensualitatis: qz agit ptra naturā. Nam
sicut rota primi mobilis naturalr trahit
oēs orbēs inferiores motu recto ab oriē/
te in occidētē: ita itellect⁹ et tota pars ra/
tionalis naturalr deberet ad se et secum
trahere fantasiā et totā sensualitatem et
nō ecōuerso. Et iō qno sensualitas trahit
ad se volūtatē et partē rōalē. tūc talis mo/
tus et actus est puersus et mōstruosus et
nō naturalis. Et iō sicut p motū pmi mo/
bilis rectū nunq̄ causat malū nec pecca/
tū nec mōstrū i natura nec aliquis defec/
tus: s; solus causat eclipsis aut causatur
sterilitates aut pestilētie aut tēpestates p
orbēs inferiores qui mouētur in circulo
obliquo cōtra motū pmi mobilis: ita pa/
riter p pma opatiōez partis rōalis nunq̄
causatur deceptio i itellectu practico nec
peccatū i volūate. s; qno sensualitas tra/
hit ad se partē rōales ad suū libitū: tunc
causat pct̄s et mōstrū i aīa. qz tūc itellec/
tus fit qī fantasiā et volūtas fit sensuali/
tas. qz nec itellectus p se nec sensualitas

p se ē sufficiēs pncipiū ad mouēdū siue
ad psequēdū. s; ex his fit vnū pncipiū
sufficiēs ad psequēdū bonū vtile vel de/
lectabile. Ex quib⁹ p̄. q tot⁹ iste discursus
p aristotilē explicatus ē ptra naturā
nō solū ipius aīe: s; etiā p ordinē ipi⁹ vni/
uersi. i quo semp inferiora obediūt sup/
orib⁹. Et hūc eūdez puersus ordinē nraꝝ
potentiarum memorat apostolus ad ro/
manos. viij. vt infra patebit. Et sic aristo/
tiles et oēs philosophi bene pcedūt tales
motū et modū esse puersus et prauum et
mōstruosus et ptra naturā et ordinē vni/
uersi. tñ nunq̄ potuerunt puenire ad co/
gnitiōē cause. vñ tale monstrū pueniat
in hoīe. Et hoc accidebat eis: qz nō noue/
rāt sacrā scripturā in qua nob̄ ē reuela/
tus qualr hec mōstruositas et puersitas
fuit inflicta toti generi hūano i penā pec/
cati pmoꝝ parētū. eo qz oēs potētie fue/
rūt expoliatae oib⁹ bonis hūitib⁹ pcreatis
Et fuerūt vulnerate quintuplici vulnere
.i. vulnere multiplicis egritudis i pplexi/
one. et vulnere laboris et doloris i toto
corpore p victu et vestitu adquiredo. Et
vulnere et morbo pcupiscētie i carne. Et
vulnere prauē puersiōis et electiōis i par/
te rōali. Ex quo infligitur vulnus culpe
et pct̄i in aīa. Si autē vulnus pcupiscētie
dicat aliquā formā positīuā supadditam
sensualitati vel dicat solam puationē mo/
di et ordīs: lōgū esset hic disputare. For/
san dicef i expositiōe euāgelice veritatis
sup illud luce. x. de illo hoīe qui descēdēs
ab hierlm i hierico: quem latrones nō so/
lum expoliauerūt: s; etiā pcesserūt et sau/
ciarūt et plagis ipositis et seminino relic/
to abierūt etc. S; sufficit ad pns scire. q
sic sensualitas siue appetit⁹ sensitī⁹ fuit
sauciatus vulnere prauē pcupiscētie et i/
clinatiōis ad voluptuosa et delectabilia et

Questio finalis.

utilia q̄ sunt falsa bona. Ita volūtas rationalis fuit vulnerata quodas vulnera ceci et inordinati amoris et cōplacētie. ut ceteris omissis velit sensualitati cōplacere. Et iō dicit aug⁹. libro de p̄fectiōe iusticie hoīs. q̄ ex tali vulnera manet n̄m libez arbitriū claudicatū. Et sic oportet q̄ sanet p̄ grām ad hoc q̄ recte velit et operef. Ex p̄dictis p̄ solutio secūdi et tercij p̄plexus quos philosophi nunq̄ potuerunt persolvere.

Quinta conclusio. q̄ oīa mala tā culpe q̄ pene. s. oīa quīq̄ vulnera sup̄dicta traxerūt oēs posterī a p̄mis parētib⁹ p̄ carnes corruptā. Hāc conclusiōe p̄bat aug⁹. cōtra manicheos et sup̄ 10. omelia sc̄da. isto modo. Hāc oēs posterī vel trahunt ista mala cū carne vel cū aīa. nō cuz aīa q̄ aīa nō ē ex traduce ab adā p̄ generatiōne: s̄ a solo deo per creatiōne. et sic non potest creari nisi bona. q̄ de⁹ actor mali nō ē nisi solius boni. ergo sequit̄: q̄ trahimus huiusmōi mala p̄ solā carnes q̄ est ex traduce a p̄mis parētib⁹. hoc cōfirmatur. Hāc p̄mi parētes talē carnē cōmunicarūt posteris suis. qualē ip̄i hēbāt tēpore generatiōis. s̄ tēpore generatiōis post lapsus j̄a habuerūt carnē et sensualitatē corruptā et sauciātā p̄ vicium cōcupiscētie que ē fomes oīs mali. ergo tales carnē sic corruptā et viciātā cū suo onere trāstulerūt successiue i oēs posteros. Ex quib⁹ p̄. q̄ p̄mi parētes oīa mala tā culpe q̄ pene trāsmiserūt i oēs posteros p̄ carnē sic corruptā et viciātā et libidinosā. Ex quib⁹ sequit̄ fm̄ augustinū. q̄ tria mala siue tria genera maloz latēt seminalr̄ et potētiar̄ in carne a parētib⁹ traducta anteq̄ aīetur. Que quidē mala exeunt a potentia in actū post aīationē successiue. Hāc ibi p̄mo in cōplexiōe corporali latēt

oīa genera infirmitatū et egritudinū corporalium. Sc̄do in ip̄a sensualitate latet morib⁹ cōcupiscētie et latēt oēs passiones animi. que quidē cōcupiscētia est fomes oīuz maloz culpe tā origīalis q̄ actualis. Omnia enī ista mala exeūt ex carne a potētia i actū p̄ aīationē successiue. nā illico aīa p̄ solū p̄sortiū talis carnis sic corrupte trahit p̄cīm et culpā origīalē: et trahit debitū origīalis iusticie p̄dite i adā. eo q̄ aīa fit vna p̄sona cū tali carne traducta ex p̄mis parētib⁹. Itē sc̄do p̄ tale p̄sortiū illico exeūt i actū mala pene i ip̄o corpore. s. dolor et tristitia. et successiue succedūt egritudines et infirmitates varie. Tercio q̄no homo puenit ad maiorē etatē et vsum rōis: exeūt oīa mala actualis culpe ab ip̄a sensualitate i aīaz. Hāc sicut caro corrupta p̄ solū p̄sortiū causat culpā origīales i aīa. ita cōcupiscētia q̄ ē fomes oīs p̄cti latēs i carne et sensualitate causat culpā actualē tā venialē q̄ mortalem i volūate p̄ p̄sensuz. Et sic p̄ qualr̄ oīa ista mala latebāt seminalr̄ i carne ante aīatiōez. Et qualr̄ exeūt i actū post aīationē. Et p̄ etiaz qualr̄ aīa oīa mala culpe trahit a carne et sensualitate corrupta et sauciata. Ex quib⁹ et sequit̄ q̄ oīa mala tā culpe q̄ pene traxim⁹ a p̄mis parētib⁹. eo q̄ ab eis traximus solā carnē sic corruptam et sauciātam in qua latent seminaliter omnia mala culpe et pene.

Ex sup̄dictis sequūtur sex doctrine fm̄ mentē augustini. Quarū p̄ma ē q̄ malū culpe nō ē in carne formalit̄ sed solū materialit̄ et seīalit̄. sed p̄bis formalit̄ in aīa aut p̄ solum cōsortiū. sicut ē p̄cīm origīale. aut p̄ cōsensum deliberatū. et sic ē p̄cīm mortale. aut p̄ cōsensum indeliberatum. et sic ē p̄cīm veniale. Et p̄oif̄ exēplū d̄ arsenico et silice. nāz in arsenico nō ē morib⁹

n. iij.

. Questio finalis.

formalis s; seminalis. sed transit formalis in hoies si gustat ab eo. Sic ignis no est formalis in silice: s; transit formalis in stupas per ictu et frictione ferri. ita pariter peccatum latens materialis et seminalis in carne et concupiscentia sensualitatis transit actualis et formalis in animas per consortiu aut consensu prout dictum est. Secunda doctrina. quod in eodem instati temporis anima creat et infundatur in corpore et inficiatur ab eo per culpam originale. eo quod in creando infunditur: et infundendo inficitur. tunc in tali ordine sunt consideranda successive quatuor instatia nature. Primum in primo instati anima consideratur prout a deo creatur. in secundo prout creat bona naturalis cum suis viribus et potestibus. scilicet cum intellectu et memoria et voluntate per quod dicitur facta ad similitudinem et ymaginem dei. Et sic dicitur naturalis bona. In tercio autem instati consideratur prout infunditur corpori corrupto. In quarto autem prout inficitur ab eo et est infecta et mala malo culpe. Ex quo patet quod prius intelligitur bona per naturam quam mala per culpam. quod in uno instati temporis possunt intelligi multa instatia nature. Tercia doctrina quod duplex ymago reperitur in quolibet hoie. Prima est ymago trinitatis in anima per creationem a deo impressa per quam dicitur bona naturalis. Secunda dicitur ymago ipsius adam primo impressa in carne seminalis. et exinde translata in animam formalem. per quam ymaginem natura hominum dicitur corrupta et mala per culpam et penam unde dicit augustinus contra faustum et xij. super gen. quod hanc ymaginem reliquerunt primi parentes in nobis impressas ex vestigio et similitudine sui peccati. nam sicut ad illud peccatum concurrerunt tres persone. scilicet serpens offerens pomum prohibitu. et eua acceptans ipsum et offerens viro. et adam comedens ipsum ut placeret uxori. ita per maiori parte ad omne peccatum concurrunt tres partes hoies. scilicet sensus

offerens rem delectabilem vel utilem. et appetitus sensitivus et sensualitas appetens et alliciens voluntatem ut consentiat. et ipsa voluntas comedeans et sequens sensualitatem. Nam sicut serpens ostendit fructum persuadendo mulieri. et mulier persuasit viro ut comederet: ita sensus offert rem prohibitam ipsi sensualitati: et sensualitas offert et persuadet voluntati: et sic consummat peccatum per consensu voluntatis. Et sic patet quod primi parentes reliquerunt nobis impressam ymaginem et vestigium sui peccati. Et sic et patet quod in quolibet hoie reperitur duplex ymago. scilicet ymago trinitatis per quam dicitur bonus naturalis. et ymago primorum parentum per quam dicitur malus penaliter et culpabiliter. Sed in christiano ultra duas ymages supra dictas reperitur alia ymago per quam configuratur christo per baptismum et ecclesiastica sacramenta que quidem ymago christi in adu peccati non tollat ymaginem ipsius adam de carne tunc tollit ipsam ab anima nostra. unde ait apostolus per. ad corinthios. xv. quod postquam omnes usque ad christum portauimus ymaginem ipsius adam terreni: portemus ergo ymaginem ipsius adam celestis: qui est christus. Et sic patet qualiter reperitur triplex ymago in christiano. scilicet ymago trinitatis in anima quam accepit per creationem per quam dicitur bonus naturalis. Secunda est ymago ipsius adam terreni in carne per quam natura nostra dicitur corrupta et sauciata fornicatione et morbo concupiscentie. unde eueniunt omnia mala culpe. quam ymaginem accepimus per libidinosam generationem. Tercia est ymago christi in anima quam accepimus per gratiam baptismi et regenerationem. Ex supradictis etiam sequitur quarta doctrina. scilicet quod quod augustinus dicit quod nostra natura fuit corrupta in adam et tunc. ibi non sumitur natura per naturam specificam: sed per carne siue per generationem unde est advertendum. quod natura humana tripliciter sumitur in sacra scriptura. primo. n. modo sumitur per ipsa essentia et

Questio finalis.

natura specifica resultante ex corpore organico et anima rationali significata per diffinitionem. et isto modo dicitur bona naturaliter. et sic humanitas et species et humana natura recipiuntur in christo. Secundo modo humana natura sumitur per tota generationem et collectionem omnium descendentiu ab adamo per naturalem generationem. sicut dicitur natura. id est generatio scipionum et claudiorum et tarquinorum et filiorum israel. Et isto modo dicitur ad romanos v. quod omnes in adamo peccaverunt. id est tota humana natura fuit obligata in adamo: quia omnes suos posteros ad penam sui peccati obligavit in sua natura. Et sic etiam dicitur quod tota humana natura fuit corrupta in adamo. tertio modo sumitur humana natura per carne quam unusquisque traducit ex adamo per naturalem generationem. Et sic dicit augustinus quod unusquisque habet naturam. id est carnem et sensualitatem corruptam ex adam: quia nil habemus ab adamo nisi carnem corruptam per ymaginem eius. quia animam habemus a solo deo per creationem. unde caro dicitur natura in nobis. eo quia est nata et traducta ex adam. anima autem non dicitur nata nec genita: sed ex nihilo creata. Et sic tota linea successiva ab adamo usque ad unumquemque per generationem dicitur eius natura: et ista dicitur natura corrupta. Et isto modo solus christus dicitur liber in natura a tali corruptione. eo quia non descendit ab adamo per naturalem generationem. Et sic virgo maria non dicitur libera in natura: sed liberata in persona per priviam sanctificationem. Et sic peccatum et corruptio nature non potuit transire ad personam virginis. prout dicitur in expositione psalmi. xlv. et super magnificat. Ex supra dictis sequitur etiam quinta doctrina. scilicet quod non est mixtum si aristoteles et ceteri philosophi non potuerunt ex puris naturalibus pervenire ad cognitionem istius monstruosi et perversi ordinis et morbi reperi in nostra sensualitate et natura quod non accidebat: nisi quia non nove-

rat sacram scripturam per quam nobis revelatur qualiter ista corruptio pervenit ex peccato primorum parentum. Sed beatus augustinus. nectare sacre scripture imbutus et divio lumine illustratus yponostico responsione scda et quarta reddit huiusmodi causas dicens. Quod primi parentes sibilo venenosi spiritus sunt infecti: et callidis eius blandimentis sunt decepti. Et ideo habent inquietam et mortiferam pestem eorum corpora conceperunt et per legitimum usum postea quam de paradiso sunt peccati in posteros transmiserunt tanquam peccati sui testimonium hereditario iure dimittentes nobis. ut ex his parricidiorum filios nos cognoscentes non gliemur de natura nostra peccatrice in conspectu iusti iudicij dei. sed eius meritis non datur semper colla nostra flectamur. etc. In quibus verbis explicat augustinus unde perveniat humane nature iste morbus et corruptio et istud monstrum in natura. Nam prout adamo voluit sequi suavis bestie et uxoris magis quam divinum preceptum: ideo perversus ad sensualitatem paratus est iumentis in suis operationibus: et similis factus est illis. Ex supra dictis doctrinis sequitur sexta doctrina catholica. quod infirmitates corporales et mors et omnia mala tanta culpe quam pene non dicitur nec sunt in nobis mala naturalia: sed penalia quia non insunt nobis ex natura specifica: quia homo valde bonus fuit creatus cum supra dictis quatuor bonis nature: liber ab omni miseria: sed omnia ista mala in penam peccati primorum parentum sunt nobis relicta et inflictata. prout contra pelagianos fuit determinatum in concilio affricano. cui interfuit augustinus. ut patet de pse. di. iiii. placuit. Et in concilio romano cui presuit innocencius papa. Et in concilio lugdunensi cui interfuit presepius defensor doctrine augustini contra pelagianos. Ex hoc patet unde eveniant humane nature omnia mala tanta culpe quam pene. Item ex supra dictis sequitur etiam

Questio finalis.

septima doctrina. s. q̄ aīa n̄ra in p̄ncipio ex cōsortio corporis et carnis corrupte traducte ex adas nō solū p̄trahit p̄uatiōnē modi et ordinis: puta p̄uatiōnē oīus b̄ituuꝝ partis sensitivae et partis rōalis: s̄ et iā traxit debitū illoꝝ b̄itū i quo cōsistit p̄ctm originale: p̄ q̄d illico aīa obligatur ad penā dāni eternā. vñ aīa p̄ tale cōsortiū nō solū p̄uatur b̄itibꝝ moralibꝝ in irascibili et p̄cupiscibili. Et b̄itibꝝ intellectus et b̄itu originalis iusticie ip̄ius voluntatis et p̄uaf̄ gr̄a gratifica et b̄itu fidei et spei et caritatis quos adā p̄didit p̄ peccatū. s̄ aīa p̄trahit debitū oīus sup̄dictoꝝ b̄itū annexū cū tali p̄uatiōne q̄ obligaf̄ ad h̄ndum oēs b̄itus sup̄dictos ad opandū p̄ eos et f̄uēdū creatori reddendo cultū patrie qui ē fructꝝ illoꝝ. Et talis p̄uatiō cū tali debito annexo d̄ p̄ctm originale: q̄d p̄bit oīs aīa a p̄ncipio p̄ solū p̄sortiū corporis. vt dictū ē. Ex quibꝝ sequit̄ q̄ oīa quicqꝝ vulnera quibꝝ p̄mi parētes fuerūt sauciati p̄ suū p̄ctm: traximꝝ nos ab eis p̄ generationē carnalē. s. ignoratiā et p̄uersus iudiciū et electionē i mēte: et cōcupiscētiā p̄uā i sensualitate/et infirmitatē i p̄plexiōe et labore i toto hoīe. s. mētis et corporis et culpam in aīa.

Sexta cōclusio. q̄ licet volūtas hoīs trahaf̄ a sensualitate ad peccādū. tñ volūtas nō trahit̄ nec p̄currit coacta n̄c necessitata: s̄ p̄suasiōe allecta et sp̄otanea quodā amore nō solū naturali inq̄ntū ambo radicātur in aīa: s̄ et iā amore inordinato p̄ut dictū ē. q̄d p̄batur. Nā sensualitas nō violenter cogit nec necessitat volūtatē i tali actu. s̄ p̄suadet et allicit ad sequēdū falsū bonū. cui volūtas nō coacta aliqua necessitate: s̄ allecta ex amore sp̄ote p̄sentit. Et sic trahit sua quēqꝝ voluptas vt inquit virgilius. Et vnusquisqꝝ tentaf̄

a cōcupiscētia sua abstractus et illectꝝ. Et sic concupiscētia parit p̄ctm. vt p̄s iacobi p̄mo. Et sic p̄s qualr̄ libez arbitriū non tollitur nec cogitur s̄ allicit. Et sic volūtas semp̄ manet libera in sua p̄ma actiōe ad volēdū vel nō volēdum. s̄ nō manet libera ad recte volēdū. eo q̄ p̄didit originale iusticiā p̄ quā recte volebat. Et licet sit q̄noqꝝ libera ad recte volēdū i affectu cognoscēdo adulteriū vel aliud viciū esse p̄ctm. et p̄ p̄ns vitādū fm legē dei et volūtas velit vitare p̄ctm: et facere bonū. tñ hoc nō potest facere in executiōe effectiue cuius ratio ē. nā ad hoc q̄ affectꝝ volūtas veniat i effectum oportet q̄ maneat corpꝝ tanq̄ organū: s̄ volūtas p̄ se non potest mouere corpꝝ p̄p̄t p̄trariā dispositionē et corruptionē. eo q̄ p̄didit impius sup̄ ip̄m p̄ut dictū est. ergo sequitur q̄ s̄ volūtas sit liba i suo p̄po actu p̄mo/et i affectu: tñ nō in effectu. q̄ nō potest mouere organū corruptū et indispositum et ineptū corporis et sensualitatis. Et poit augꝝ. exemplū i libro de p̄fectiōe iusticie hoīs/ de hoīe claudo. vñ accidit. q̄ quis rectus a natura efficiat̄ claudus ex aliquo casu: s̄ cum est claudus licet velit ambulare recte: tñ nō potest p̄pter organū ineptum: nisi p̄fecte sanetur. ita pariter libez arbitrius claudicatū p̄ sup̄dicta de p̄ se nō potest recte velle: nisi p̄ gr̄am sanet̄. Et s̄ velit recte vitare malū et agere aliquod bonū. tñ nō potest exsequi in effectu nisi p̄ gr̄as adiunet̄. vt patebit. Ex quibus p̄s. q̄ in tali ordie et discursu peccādi nō tollitur libez arbitriū voluntatis. q̄ ip̄a volūtas nō cogit̄: s̄ allicit. nec coacta p̄sentit: s̄ allecta sp̄ote p̄sentit sensualitati: et sequit̄ eius appetitū. q̄ p̄ctm intātum est p̄ctm inq̄ntū volūtariū: fm augustinū. q̄ volūtas potest impelli: s̄ nō

. Questio finalis.

cōpelli. Itē anselmus libro de libero arbitrio. Volūtas pōt īpugnari: s; non expugnari. q; nō aliena: s; sua vicif potestate. Itē bernardus de libero arbitrio dicit. q; volūtas ex ingenua nobilitate non cogitur necessitate. Et iō sibi ad pccm imputat q; spōte finalr p̄sentit sensualitati

Septima cōclusio. q; licet sensualitas non valeat cogere volūtate ad peccandū s; allicere et psuadere. tñ ad vitādū peccatū et agēdū bonū oportet q; volūtas cogat et subijciat et ī fuitutē redigat sensualitatē et carnē. p̄ma pars p; p̄cedētē cōclusionē. Scda p̄bat. nam sensualitas sic deprauata et morbida et viciata semp inclinatur ad malū et ad id qd lex p̄hibet et ratio dicit. et p̄tra id qd lex iubet: ergo oportet q; violēter et coacte ducatur et flectat ad aliā partē. s. ad vitādū pccm et faciēdū bonū et implēdū diuinū p̄ceptū vñ sicut lignus tortuosus nō potest flecti ad partē oppositā: nisi cū magna violentia a fortiori virtute. ita pariter sensualitas viciata et iepta nō potest flecti ad bonū: nisi violēter p; volūtate que est p̄mū mouēs ī hoīe. hoc autē p̄bat p̄. ad cori. ix. vbi ait ap̄lus. Ego autē castigo corpus meū et ī fuitutē redigo et c. Itē gregō. sup illud saluatoris. Qui nō odit aīas suam nō pōt me^o esse discipulus et c. Alit. q; tūc aīam nr̄am odimus: cū ei^o carnalib^o desiderijs nō adquiescimus: cū ei^o appetitū frāgimus: cū eius voluptatib^o reluctamur et c. Itē sup illud. Qui vult post me venire: abneget semetip̄s et tollat crucē suā et c. Alit. q; forsan laboriosus nō est relinquere sua: s; valde laboriosum ē relinquere seip̄m. min^o quippe laboriosus est abnegare qd hēt: s; valde multū est abnegare qd est. vñ si luxuriosus quisq; ad cōtinētā venerit: et vitā mutauēit: abne

gat qd fuit. vñ l; idē sit p; naturā: tñ non p; maliciā et c. Ex quibus p; q; opposito modo se hñt sensualitas et volūtas ī bene et male agēdo. nā ī peccādo volūtas nō coacta: s; allecta p̄placet carni: s; inuitādo pccm et bene agēdo ip̄a volūtas p̄pellit et cogit sensualitatē et carnē. Et sic volūtas semp ē libera.

Octaua p̄clusio. q; nemo ex p̄p̄ijs virib^o pōt vitare pccm nec īplere diuina p̄cepta: nisi gr̄a dei et auxilio sup̄iori adiuuetur. istā p̄clusionē p̄bat aug^o. ex fundamēto sup̄ioris et p̄cedētis p̄clusionis. Nā si homo nō potest vitare pccm: nec agere bonū: nisi volūtas subijciat et cogat sensualitatē viciatā: et frāgat et odiat ei^o p̄uersum et p̄trariū appetitū et inclinatio nē. S; hoc volūtas l; velit. tñ hoc nō potest ex p̄p̄ijs virib^o efficere. eo q; perdidit impiū et facultatē sup̄ corp^o et sensualitatē p̄cedo originalē iusticiā. vt dictū est in .iij. et .iiij. p̄clusionē. ergo sequit. q; homo nō pōt pccm vitare nec bonū agere: nisi auxilio sup̄iori adiuuetur. Itē nemo potest vitare pccm nec bonū agere: nisi moueat corp^o tanq̄ instrumentum. s; tale instrumentū est ineptū et corruptū p; p̄trariā indispositionē. ergo nō poterit carnē volūtas p; se mouere: nisi sup̄iori auxilio adiuta. Itē sicut vn^o homo nō pōt mouere saxū nimis p̄derosus: nisi adiuuet ab alio fortiori. ita volūtas nō pōt mouere nec sup̄are carnē viciatā et p̄derosā p̄dere p̄trarie dispositiōis: nisi roborē auxiliū sup̄iori. Itē homo nō potest vitare pccm nisi volūtas odiat carnē et frangat ei^o appetitū vt sup̄dictū est. s; volūtas diligit sensualitatē et carnē amore naturali et etiā inordinato. vt dictū ē ī q̄ta cōclusionē. ergo p; talē amorē naturalē volūtas nō potest odire sensualitatē nec sibi disp̄li

Questio finalis.

cere: nisi p amore supnaturalē. ergo op/
portet q volūtas magis diligit deus qui
phibet pctm et iubet nō peccare. q̄ sensu
alitatē que semp suadet peccare. Et sic p̄
qualr volūtas ex se nō pōt odire sensua/
litatē q̄ naturaliter et iordinate diligit et
amat: nisi ferat et q̄i vincat amore supio
ri. Et sic p̄ qualr homo ex pprijs vtrib?
nō poterit pctā vitare: n̄c aliquod bonū
agere: nisi adiuuet supori auxilio. vt ma/
gis infra videbit. Et hoc de sc̄do articlo.
nantū ad terciū articulū ponit pri
ma conclusio. s. q̄ solus iesus x̄p̄s que
colit xp̄iana religio potuit reparare hūanā
naturā p̄ grām et gl̄iam: quā adā dissipa
uit p̄ culpā et penā. Sc̄da pars huius cō
clusiōis ē pbata in sc̄do articlo. Prima
autē pars probatur p̄ oēs euāgelistas et
maxime p̄ b̄tus jobānē p̄ totū discursum
sui euāgelij. vñ arguit sic. Ille solus po
tuit hūanā naturā reparare p̄ grāz et gl̄i
am qui ip̄am creauit bonā p̄ naturā: sed
x̄p̄s ē illud verbū eternū filius dei patris
p̄ qd̄ verbū sc̄ta sunt oīa bona p̄ naturāz
ergo ip̄e x̄p̄s filius dei potuit ymo de fac
to reparauit hūanā naturā p̄ grāz et gl̄i
am. maior ē nota. qz cui? ē naturā p̄dere
bonā: eiusdē est eā lapsaz reparare. ergo
sicut solius dei ē naturā p̄dere: ita solius
dei ē ip̄am lapsaz reparare p̄ grāz et gl̄iaz
qui solus est creator et dator gr̄e et gl̄ie
psal̄o. lxxxiiij. Gratia et gl̄iam dabit dñs
S̄z q̄ iesus x̄p̄s sit de? et filius dei et illd̄
verbū p̄ qd̄ sc̄ta sunt oīa. Probat b̄tus
jobānes effectiue et exp̄imētalr p̄ opa su
pra totā naturā que x̄p̄s fecit in suo ad
uētū: que nō poterat facere nisi solus de?
et filius dei. Ad cui? intellectū ē aduer
tēdū. q̄ ista decē noīa. s. verbū dei / filius
dei / vitas dei eterna. sapia dei. lux etna:
siue lumē: ars patris / eterna vita: et lex et /

na: et x̄p̄s: et reparator hūane nature: et
iesus vnā et eādē p̄sonā diuinā significāt
realr: s̄z differūt quo ad modos significā
di et fm effect?. vñ iesus x̄p̄s d̄i x̄bū patris
inq̄ntū ab eterno ē dictū a patre et ē p̄cept?
diffinitiuus quo pater diffinit et p̄phēdit
seip̄s put dictū fuit sup psal̄o. viij. Et d̄i
etiā verbū patris: p̄ qd̄ pater ex t̄pre dixit
et creauit oīa creata ad extra. Itē x̄p̄s d̄i
filius eternus dei patris inq̄ntū ab eterno
est p̄ductus a patre p̄ modū nature. Itē d̄i
veritas dei patris inq̄ntū est ymago patris
equalis et sibi p̄ oīa similis. Itē d̄i sapia
patris inq̄ntū ē genit? et p̄duct? de tota sci
entia et memoria secūda patris et p̄ ip̄m
oīa sapiēter dispōit. Itē d̄i lumē inq̄ntū
est coeternus patri: sicut lumē ip̄i soli: et p̄
cedit a patre eternalr sicut lumen a sole: qz
sicut nunq̄ fuit sol sine lumē nec ecōuer
so: ita nunq̄ pater fuit sine filio / nec ecō
uerso. Et sicut lumē p̄cedēs a sole illumi
nat et viuificat oīa. ita fili? p̄cedēs a patre
illuminat et viuificat oīa / et maxime oēm
hoīem veniētem i hūc mūdū. Itē x̄p̄s d̄i
ars patris inq̄ntū in eo ab eterno p̄tinētur
ydee et rōes oīuz rez creataz. ad quoz
instar ex t̄pre sc̄ta sunt oīa. Itē d̄i vita p̄
essentiā. Et qz oīb? influit esse et dat vitā
naturalr: et specialr hoīb? dat vitā gr̄e et
gl̄ie: et d̄i lex eterna inq̄ntū ab etno oīa
p̄uidit et ex t̄pre oīa regit et rite dispo
nit. Itē d̄i x̄p̄s inq̄ntū ex t̄pre verbū ca
ro sc̄m ē. et est de? et homo: per qd̄ ver
bū incarnatū de? pater nob̄ locut? ē. Itē
d̄i nomē di: per qd̄ de? pater notificauit
nob̄ suā volūtatē. Itē d̄i iesus inq̄ntū ē
saluator et reparator hūane nature. Si
ergo iesus x̄p̄s ē verbū incarnatū per qd̄
de? pater locut? est mūdū. ergo quicquid
nob̄ dixit: erat de mēte et volūtatē patris.
Et sic etiā si ē filius dei incarnat?: ergo ē

Questio finalis.

beres patris et dñs vniversi. Et sic etias est sapia incarnata: ergo sapienter et sine defectu disposuit nr̄am redēptionē et reparauit nos. Et sic est vitas incarnata, ergo nō potuit falli nec mētiri in sua euāgelica doctrina. Et si ē lux incarnata: ergo nulla admixtio tenebre nec ignorātie potuit esse i sua doctrina. et si fuit ars diuina incarnata: artificialr̄ et rite vicit diabolū: et reparauit nos. vt dictū est i cātico sexto. Et qz fuit vita incarnata: ergo moriēdo in carne occidit mortē nr̄am: et vitā nr̄as refgēdo reparauit. Et sic utrāqz mortem destruxit. s. corporis et aie: et nos p gr̄as et gl̄ias viuificauit. Et qz fuit lex diuina incarnata. Et iō quicquid dixit ore et fecit ope fuit nob̄ lex irrefragabilis qz nō solus locutio: sed ois xp̄i actio nr̄a fuit instructio. vt inquit gregorius. Et sic p̄s qualr̄ sicut xp̄s ē illud v̄bu p̄ qd̄ sc̄ta sunt oia et illa vita p̄ quā oia sunt viuificata. et i quo oia mouē et sunt. et est de⁹ et filius dei. et sapia: et veritas: et ars: et lex p̄ris. et ē de⁹ qui creauit oia bona per naturā: ita recreauit et regenerauit et reparauit hūanā naturā p gr̄am et gl̄iam.

Sz nūc restat pbādū quō iesus x̄s ē de⁹ et filius dei et illud v̄bū patris p̄ qd̄ sc̄ta sunt oia. Et q̄ sit sapia et veritas patris et c. Hāc autē p̄clusionē siue p̄positiones p̄bat iohānes euangelista p̄ exp̄iētiā et effectū sic. Ille erat et est deus et v̄bū dei qui fecit opa que nemo potat facere: nisi solus de⁹ et v̄bū dei: sz xp̄s ex solo v̄bo et p̄cepto et i noīe dei patris resuscitauit lazari quatrduanū sas fetētē in sepulcro et suscitauit plures alios a mortuis. Et i perabat v̄tis et mari et demonib⁹ et i firmatib⁹: qz solo v̄bo sanabat oēs. q̄ oia nō potest facere nisi solus de⁹: qui ē oēs et salus et vita p̄ essentias: ergo xp̄s ē de⁹

et v̄bū dei patris et vita p̄ essentiā p̄ quē pater oia ista faciebat. Et ita p̄bat iohānes p̄ singula qualr̄ xp̄s est v̄bū coeternū patri et fili⁹ dei patris: p̄ quē sc̄ta sūt oia dicēs. In p̄ncipio erat v̄bū et c. et oia p̄ ip̄m sc̄ta sunt. Et quō omne qd̄ factū est: erat i eo vita. et quō xp̄s fuit vita et lux hoīus. et quō v̄bū caro sc̄m est et h̄itauit i nob̄. Et quō vidimus ip̄m v̄bū et deū incarnatū. Et vidimus gl̄iam eius q̄i. i. tanq̄ gl̄ias vnigeniti a patre. qz nullus poterat illa facere: nisi solus vnigenitus filius dei. et sicut vidim⁹ ip̄m plenus gr̄e et vitatis: ita de plenitudine ei⁹ oēs accepimus. qz p gr̄am et gl̄iam et doctrinā veritatis nos reparauit. Et sic iohānes euāgelista explicatis miraculis ex quib⁹ p̄bat xp̄m esse deū et filius dei: cōcludit i fine libri dicēs. Hec autē sc̄ta sūt: vt credatis qm̄ iesus ē filius dei. et credētes: vitā hēatis in noīe ei⁹. Et iō hīc non oportet nos imorari ad pbādās istā p̄clusiones. qz in expositiōe euāgelice veritatis lōge lateqz pbabit p̄ oēs euāgelistas deo p̄decente. Nunc autē sufficit dicere generalr̄ quib⁹ remedijs xp̄s hoīes lapsus reparauit. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdus. q̄ sic homo multiplici vulnere fuit sauciatus: ita xp̄s multiplici gr̄a ip̄m reparauit: et sanauit. vñ dictū est. q̄ gr̄a est donū a solo deo gratis datū ad sublimādās hūanā naturas siue creaturā racionales sup̄ se. vel ad supplēdus et reparādū defectū ei⁹ iō sic homo multipliciter cecidit et multiplicē defectū incurrit p̄ pctm. iō xp̄s reparato: hūane nature mltiplici gr̄a: ip̄as hūanā naturā sanauit et reparauit. vnde qz adā p̄mo perdidit illā gr̄am gratificas que ip̄m sublimabat sup̄ facultatē sue nature qua post longū temp⁹ absqz morte fuisset trāslatus i vitas meliorē eternas.

Questio finalis.

et incurrit ultra hoc irā et odiū dei desti-
natus cū tota posteritate ad penā eternā
Et dictū est etiā qualr sui posterī oēs tra-
hūt originale pctm ex utero matris: quo
dñr filij ire etc. Ideo xp̄s instituit sacra-
mētū baptismi in quo ex meritis sue pas-
sionis datur grā gratū faciēs qua bap-
tatus absoluit ab omni debito culpe et
pene: et reducitur ī grās dei. Itē qz talis
grā gratū faciēs datur per baptismū aut
per cōfirmationē aut per sacramētū pñie
aut per eucharistiam. iō xp̄s instituit sacra-
mētū ordīs ī quo datur grā potestatiua
sacerdotib⁹ p quā possunt et hñt potesta-
tem administrādi ecclīastica sacramenta
Itē qz homo fuit vulnerat⁹ in potētia in-
tellectiua vulnere ignorātie. iō xp̄s quib⁹
daz hōib⁹ puidit et dedit speciales grām
pphetie ad puidēdū futura: et quibusdā
dedit grās fimonū et quibusdā grās inter-
pretationū et linguaz et quibusdaz grām
sanitātū. q̄ quidē genera grāz diuidit vn⁹
et idē sp̄s sc̄s ex meritis passiōis xp̄i sin-
gulis put vult ad vtilitates ecclīe et toti⁹
corporis mistici. vt iquit ap̄l̄s. p̄. ad cor.
xij. S; qz adhuc post baptismū et alia
sacramēta relinquit hōi morib⁹ p̄cupiscē-
tie ī carne ppter quē moribū caro corrup-
ta semp militat et pugnat aduersus sp̄m.
exquo nemo ex pprijs virib⁹ potest vita-
re peccatū nec implere diuina p̄cepta. vt
dictū est. et inferi⁹ dicef. iō xp̄s inspirat
preter sacramēta grām actualē ad robo-
rādūz libez arbitriū claudicatū. vt vale-
at resistere sensualitati et carni et ip̄am
opp̄rimere et in seruitutē redigere. Et nō
solum valeat resistere tētatiōib⁹ interio-
rib⁹: s; etiā exteriorib⁹. vt possit p̄cepta
dei fuare et adimplere. Itē qz p sup̄dicta
genera grāz solus liberat aīa in pñti ab
omni debito et peccato. et manet corpus

subiectū multis miserijs. s. morti et ifir-
mitatib⁹ et passiōib⁹. iō in virtute sue re-
surrectiōis xp̄s suscitabit oēs fideles in
nouissimo die ī corpus gl̄iosuz p quā gl̄i-
osaz resurrectionē oēs libabimur ab omni
mifia corporis. et erimus p̄fecte bñi ī cor-
pore et aīa. Ex quib⁹ p; qualr xp̄s repa-
rauit p grām et gl̄iaz hūanā naturā quaz
adā dissipauit p culpā. Et p; etiā qualr
solus xp̄s est metrus et mēsurā et fons et
largitor oīuz bonoz nature et grē et gl̄ie
qz ip̄e xp̄s est fili⁹ dei/et illd verbū etnū:
p qd sc̄ta sunt oīa bona p naturaz. S; ex
t̄p̄e sc̄s ē homo vt hōiez lapsuz repara-
ret p grām et gl̄iam. Et iō xp̄s p tales re-
partitionē recupauit oīa que p̄didit adam
nam p̄cio sanguinis sui et passiōis nō so-
lum redemit hōiem de potestate diaboli
s; etiā emit regnū celoz p nob; et recu-
perauit etiā paradysū terrestre. iō post
suā resurrectionē habitauit ī paradiso ter-
restri per .xl. dies vsq; ad ascensionē: et
sic reduxit adā cū patriarchis et pphetis
in pristinā possessionē illi⁹ loci que p̄vide-
rat. Deinde introduxit eos ī regnū celoz

Secūda conclusio q patriarche et pphe-
te et fideles veteris testamēti nō opaban-
tur nec saluabatur nisi cū grā et fide xp̄i
futuri. Ad cuius intellectū est aduertēdū
q sicut agēs naturale intēdēs introduce-
re formā substātiālē p p̄us disponit et p̄-
parat materiā fm exigentiā forme intro-
ducēde. ita pariter de⁹ postq̄ ab initio in-
tēdit et p̄posuit redimere et reparare ho-
minē p mortē et passiōē suam et p grām
legis euāgelice. iō ab initio voluit ip̄s p̄-
parare et disponere p fidē xp̄i futuri et p
legē oblationū et sacrificioz et ceteroz le-
galiū figuratiū et significatiū mortem et
passiōē eius. Et ideo qño expulit p̄mos
parētes de paradiso illico p̄misit eis se ī

Questio finalis.

carne[m] v[er]iturus et p[ro] eis et posteris suis
morte[m] passur[us]. Et sic dedit eis legē obla-
tionū et sacrificior[um] in figurā sacrificij fu-
turi i[n] cruce offerēdi et sub tali fide adam
et abel et seth et oēs posterī offerēbāt illa
sacrificia. Sed ista lex semp[er] p[ro]cessit sumen-
do incrementū p[ro] p[ro]cessus et discursus t[em]p[or]is
Nā de[us] iā in scōda etate dedit aliquas ce-
rimonias ip[s]i noe. Et i[n] tertia etate dedit
circūcisionē ip[s]i abrae. Et exīde dedit legē
scriptā ip[s]i moy[s]i cū. de. xiiij. p[re]ceptis quo-
rū maior pars erāt ceremonialia signifi-
cātia xp̄m et eccl[esi]as. Et sub tali lege p[ro]ces-
sit ille p[ro]p[ri]us vsq[ue] ad xp̄m. que quidē lex
nil aliud fuit nisi q[ui]sdā dispositio et p[re]para-
tio et via ad xp̄m et legem euāgelicā. q[ui]a
oīa illa opa legis nō fiebāt nisi cū p[ro]testa-
tione et fide xp̄i inq[ui]ntū erāt signacula fi-
dei xp̄i. vt fuit dictū i[n] p[ro]logo libri psal[ter]ior[um]
et i[n] tractatu p[ro]tra iudeos. Et vt explicat
ap[osto]lus ad heb[reos]. xj. dicēs q[uo]d abel et enos et
enoch et noe et abraas et dauid et ceteri
sc̄ti veteris testamēti p[ro] fide xp̄i opati sunt
iusticiā p[ro] totū illō tēp[or]e: s[ed] nō adepti sunt
repromissioēs nisi nobiscū p[ro] xp̄m: qui p[ro]
suā passionē et resurrectionē reparauit na-
turā hūanā p[ro] grā[m] et gl[ori]am quā p[ri]mi pa-
rentes dissipauerāt p[ro] culpā. Ex quib[us] p[ro]
q[uo]d oēs fideles veteris testamēti nō opati
sunt aliq[ui]d bonū sine fide et grā xp̄i qui ē
metrū et mēsurā oīus bonor[um] et caput to-
tius eccl[esi]e ab adā vsq[ue] ad iudiciū: cuius
oēs fideles vtriusq[ue] testamēti fuerūt mē-
bra. vñ i[n] xp̄o nōdū eēt incarnatus i[n] p[ri]mo
testamēto. tñ iam erat p[ri]archis et p[ro]p[ri]e-
tis et ceteris fidelib[us] ve. te. credit[ur] et ex-
pectat[ur]. et p[ro] q[ui]s iam tūc p[ro] fide oēs curre-
bant i[n] odore vnguētor[um] xp̄i. vt sanaretur
p[ro] ip[s]m. vt oñs[us] ē i[n] p[ri]mo cātico discurre-
do p[ro] totā sac[ra] scripturā: q[ui]a oēs petebāt
osculari osculo incarnatiōis: et trahi in

odore sc̄tatis et i[n] odore vnguētor[um] sac[ra]-
mētor[um] eccl[esi]asticor[um] et doctrine euāgelice.
put postea in nob[is] impletū est. vt patuit
sup[ra]. vñ sicut corpus aromaticus puta
muscus aut cynamomū emittit odores
ante et post et ad oēm differētiā loci: in
tantū q[uo]d vndiq[ue] odor ei[us] sentit[ur] anteq[uam] vi-
deatur. Ita pariter xp̄s iam p[ro]mittebat o-
dore suar[um] virtutū ante aduētū suū: et iā
p[ro] fide sentiebāt ei[us] odore p[re]s ve. te. Vñ
q[ui]s ysaach osculat[ur] ē filiū suū iacob: iam
sensit odore vestimētor[um] humanitatis xp̄i
p[ro] odore vestimēti ip[s]ius iacob. ideo dixit.
Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni:
quē benedixit d[omi]n[us]. gen. xxvij. et. Et qui-
bus p[ro] q[uo]d p[re]s ve. te. ias sentiebāt odore
virtutis et sc̄tatis xp̄i p[ro] fide et grā[m] xp̄i
p[ro] quā fide iā opabātur bonū et nō solus
p[ro] virtutes theologicas: s[ed] etiā morales:
que p[ro] theologicas p[ro]ficiunt. vt oñdit am-
brosius i[n] libro de officiis.

Tercia conclusio. q[uo]d i[n] philosophi gētiū
et famosi romani nō oparētur fm veras
virtutes morales nec theologales: tñ nō
cohibebāt vicia: nec vitabāt enormia pec-
cata nec faciebant opa insignia absq[ue] grā
xp̄i. Prima pars hui[us] conclusio[n]is p[ro]p[ri]a. nā
illi nō hēbāt virtutes theologales nec co-
gnitiōē de xp̄o. ergo nō opabātur p[ro] ta-
les virtutes. Itē si nō habuerūt virtutes
theologales: ergo nō habuerūt veras et
perfectas virtutes morales. Hāc conclusi-
onē p[ro]bat lactāti[us]. iij. et. vj. libro suar[um] in-
stitutionū. vñ ait q[uo]d nulla virtus p[ro]t esse
vera et perfecta sine vera sapia. eo q[ui]a vir-
tus moralis ē bit[us] electi[us] i[n] medietate cō-
sistēs. put sapiēs determinaret. vt p[ro]p[ri]a. ij.
ethicor[um]. Et per q[ui]s nō p[ro]t esse virtuos[us]:
nisi sit vere sapiēs. Sed nullus illo[rum]
fuit vere sapiēs nec hūit verā sapiam. q[ui]a
vera sapia ē vera cognitio veri et summi

Questio finalis.

boni qui ē deus. Sed nullus illoꝝ potuit
peruenire ad verā cognitionē summi bo
ni nec veri dei nec vere bñitudis ⁊ veri fi
nis. et p̄ in diuersitate suarū opinionū.
ergo sequit̄ q̄ nullus eorū fuit vere sapiēs
nec per q̄ns habuit veras virtutes. Itē
nulla vera virtus ē sine vera religiōe. s̄
illi nō habuerūt verā religionē / ymo fal
sam. Et iō sicut hūerūt falsam sapiētiam
falsoꝝ doctoꝝ: ita exercebāt falsam reli
gionē et falsam et detestabilem latriā per
detestabiles superstitiones et sacrificia. ut
p̄ de bachanalib⁹ bachi / et enormibus et
execrabilib⁹ honoribus deē vesteret vene
ris ⁊ p̄p̄i ⁊c. Ex quib⁹ oib⁹ p̄ q̄ nō ha
buerunt veras morales nec theologales
virtutes nec opabātur fm̄ eas. Itē aug⁹
v. de ciuitate caplo. xviii. et. xix. specialit̄
p̄bat de romanis q̄ nō habuerūt veras
virtutes nec opabant̄ fm̄ eas. vbi dicit.
q̄ vera virtus ē que dirigit in optimū fi
nē. s̄ finis actūū romanoꝝ famoꝝ nō
erat optimus nec bonus: ergo actus illo
rū nō erāt officia vere virtutis. q̄ non
opabātur nec fecerūt opa famosa gr̄a bo
ni finis. s̄ sola cupiditate dñandi: sicut ce
sar et p̄p̄cus. aut cupiditate libtatis. ut
fugerēt fuitutē ⁊ verecundiā. sicut catho
qui occidit seipm̄: ne viueret sub cesare
victore. Aut cupiditate imēse ⁊ perpetue
laudis. ut March⁹ regulus et marchus
curi⁹. vñ hac triplici cupiditate. s̄. imperij
et libtatis ⁊ p̄petue laudis ap̄d posteros
brutus interfecit filios sub colore liberta
tis patrie. vñ ait virgilius in sexto eney
dos. Uis et tarquinos reges aīamq̄ su
perbas Ultoris bruti: facesq̄ videre re
ceptos. Cōsulis impiū hic p̄mus seuasq̄
secures Accipiet. natosq̄ pater noua bel
la mouētes Ad penā pulchra p̄ libertate
vocabit. Infelix ut cunq̄ ferent ea fata

minores. vincet amor patrie laudūq̄ im
mensa cupido. Ex quib⁹ verisib⁹ p̄ qualit̄
iḡe virgili⁹ p̄fitef. q̄ brutus nō fecit illū
actū p̄pter aliquē bonū finē: nisi ex p̄pa
passiōe et supbia. s̄. cupiditate imperij et
laudis ⁊ libertatis. Et p̄ q̄ns nec iḡe nec
ceteri fuerūt vere virtuosī nec habuerūt
veras virtutes. q̄ nō accidit. nisi q̄ nō
hūerunt verā cognitionē nec fidē de xp̄o
qui fuit et ē metrū et mēsurā oīū virtū
tū ⁊ regulā oīū actūū hūanoꝝ. Et p̄ p̄se
quēs. q̄ nō currebāt ī odorē vnguentorū
xp̄i iō errabāt in viā ⁊ ī termino. Et iō
dicit aug⁹. de x̄bis apli. q̄ vbi deest agni
tio x̄itatis incōmutabilis qui ē de⁹ p̄ fidē
falsa ē virtus etiā ī optimis morib⁹. que
quidē virtutes nō sunt x̄e virtutes. s̄ si
militudies virtutū. Sc̄da pars huius
vndecime conclusiōis p̄bat. s̄. q̄ philoso
phi gētiū et famosi romani nō vitarunt
vicia et scelera innoxia nec fecerūt bōa
opa sine gr̄a xp̄i. s̄ nō habuerūt cognitio
nes de ip̄o. vñ p̄supposita snia augustini
explicata in. iij. et. iij. et. v. et. vj. et. vij.
et. viij. conclusiōib⁹. manifestū est q̄ socra
tes et pictagoꝝ qui fuerūt castissimi. ⁊
bias cōtēptor diuiciarū. et ceteri famosi phi
losophi ex p̄p̄is naturalib⁹ nō potuissent
cohibere sensualitatē a vicijis: nec subijce
re eā rationi. nisi ex aliquo supiori auxi
lio fuisset eorū libet arbitriū roboratum
q̄ quidē auxiliū nō pōt dari nisi p̄ gr̄am
xp̄i ut dictū est. S̄ q̄ talis gr̄a ⁊ auxiliū
esset necessariū hūane nature in illo statu
p̄p̄i gētilis. p̄bat. Nam si vnusquisq̄ il
loꝝ gētilis fuisset derelict⁹ absq̄ aliquo
auxilio in sua natura corrupta inclinata
ad omne malū: et ifirma ad omne bonū
et inepta. put dictū ē. tūc manifestū ē. q̄
vnusquisq̄ corruisset in p̄ceptis in oīa sce
lera detestabilia et innoxia ⁊ ī adulteria

Questio finalis.

et homicidia. Intātus q̄ nulla respublica potuisset p̄manere: nec ciuitates ⁊ opida nec societates hoīus potuissent stare / nec p̄seuerare / nec durare. Et sic totū genus p̄isset hūanū. Et p̄ q̄ n̄s nullus illoꝝ nec nepotes eoꝝ puenissent ad fidē xp̄i. et sic fuisset frustra n̄ra redēptio. Et idō l̄ illi nō cognoscerēt nec hēret fidē xp̄i: tñ vt ciuitates eoꝝ p̄manerēt vsq; ad xp̄m: fuit necesse: vt xp̄s ante suū aduētū i carnem daret gr̄am sp̄alē auxiliatiuā liberi arbitrij aliq̄b⁹ philosophis ⁊ p̄ncipib⁹ de illo pp̄lo. q̄ cobiberēt passiōes suas: ⁊ vicerēt ⁊ uitaret vicia ⁊ facerēt bōa mltā: vt possent alios docere exēplo vite / ⁊ instructiōe doct̄ne. ⁊ similt̄ vt p̄ncipes p̄dēt optias leges: vt eaz̄ metu hūana cobiberēt audacia: tutaq; eēt inf̄ ip̄obos inocētia. vt inquit aug⁹ ⁊ ysidor⁹. Et oīa ista fiebāt: vt ille pp̄lus duraret et p̄seueraret vsq; ad xp̄m: vt ip̄i aut nepotes at p̄nepotes eorū puenirēt ad fidē xp̄i. put videm⁹ fuisse sc̄m. S; p̄ hoc fundamētū poss; aliq̄s instare dicēs. q̄ gr̄a xp̄i nō pōt esse simul cū pctō: ergo nō potest esse i aliquo pctōre nec infideli. Ad h̄ r̄ndēf̄ sicut dictū est in p̄mo articlo. q̄ gr̄a xp̄i ē duplx. naz̄ q̄ daz̄ dē h̄itualis et gratificāō aiāz̄ ad merē dū vitā eternā. Et ista nō potest esse cū pctōre nec i aliquo infideli nec pctōre. eo q̄ nō ē sine fide ⁊ spe et caritate. S; est alia que dē gr̄a actualis et motiua: quā diuidit aug⁹ i p̄ueniētē ⁊ disponētē ⁊ opantē ⁊ coopantē. Et idō ista gr̄a actualis ⁊ auxiliatiua liberi arbitrij nō solū ē necessaria pctōrib⁹. s; etiaz̄ iustis: ne in tēptationib⁹ p̄dāt gr̄as h̄itualē ⁊ gratificā. Et nō solū est necessaria oīb⁹ fidelib⁹: s; oīb⁹ infidelib⁹: ne derelicti i sua natura corrupta p̄cipit̄tur in scelera detestabilia. et ne destruat̄ur genus hūanū. vt dictū ē. Et ita

datur talis gr̄a etiā sarracenis ad cobibē dū iniquū appetitū eoꝝ: ne destruat̄ xp̄i anā religionē: s; faciāt aliq̄ bona. et fuerit iustitia inter eos: et p̄seuerēt vsq; oēs p̄uertāt̄ur ad xp̄m. put expectat ⁊ continue orat eccl̄ia. Et sic p̄ q̄o talis gr̄a est necessaria etiaz̄ infidelib⁹. S; q̄ talē gr̄am actualē p̄ueniētē ⁊ auxiliatē hūerint sp̄cial̄t̄ aliqui de pp̄lo gētili ante aduētum xp̄i. p̄batur ex sacra scriptura: vñ legitur exō. iiii. q̄ de⁹ dixit moȳsi. Ego indurabo cor pharaonis: et nō dimittet pp̄m ⁊c. vbi dicit glosa. q̄ deus nō indurauit cor pharaonis effectiue malicia conferendo: sed defectiue gratiam subtrahendo et ipsum deberēdo. q̄ si de⁹ p̄tulisset sibi gr̄as fuisset cor eius mollificatus et dimisisset pp̄m / sicut fecit cyrus. qui dimisit captiuitatē babilonie: et dedit licētiaz̄: vt possent reedificare tēplū et ciuitatē: et dedit multa donaria ⁊c. S; oppositū accidit etiā ip̄i nabucodonosor qui ex oīone danielis obtinuit a deo gr̄am et m̄iam: ⁊ fecit p̄nias de pct̄is suis. et redemit pct̄a sua a oīonib⁹ et elemosinis. vt p̄ dan̄. iiii. de quo misterio dicit aug⁹. et hēf. xxiiij. dist. q̄st̄iōe. iiii. cap̄lo nabucodonosor. vbi dicit aug⁹. q̄ nabucodonosor p̄nias meruit fructuosam. eo q̄ post inumeras impietates flagellat⁹ penituit. et idō regnū q̄d p̄diderat rursus accepit. s; farao in ip̄is flagellis durior ē effect⁹. et idō submersus ē i mari rubro. que diuersitas nō accidit vt inquit aug⁹. nisi q̄ xp̄i bon⁹ odor alijs est odor vite i vitā. et alijs odor mortis i mortē. Quia quātum ad naturā ambo erāt hoīes. Et quātū ad dignitatē ambo erāt reges. Et quātū ad causam captiuū dei pp̄m possidebant. Et quātū ad penas ambo flagellis clemēter amoniti. Quod eoꝝ fines fecit diuersos: nisi q̄ vnus ma
o. ij.

Questio finalis.

nū dei sentiēs i recordatiōe ppe iniquita
tis igemuit. Alē libo 3 di misericordissimā
veritatē pugnavit arbitrio. Ex quib⁹ ver
bis augustini sequit. q̄ isti ambo senserūt
odorē grē xp̄i: vn⁹ p̄ amonitiōez danielis
Et alter p̄ amonitiōē moysi. s̄ ille ami
sit et r̄cepit grām monētem ⁊ disponētes
p̄ quā egit p̄nias. iste autē ex iniquo libe
ro arbitrio resistit grē xp̄i sibi oblate. Ex
quib⁹ p̄s. q̄ ip̄i nabucodonosor data fuit
grā p̄ueniēs p̄ quā egit p̄niā. Itē hoc idē
p̄s de inimicis: quoz p̄nias cōmendat sal
uator mathei. xij. qz ad p̄dicatiōez sone
pphete egerūt p̄nias p̄uersi ex via sua ma
la. Et iō ex dei mīa p̄ quā dat grā evase
rūt subuersionē civitatis cōminatā. ut i
quit grego⁹. et hēf de pe. di. iij. Minuite
quoqz. Ex quo p̄s. q̄ illi licet p̄ illā grām
nō evadebāt penā eternā inferni. tñ eva
debāt penā t̄p̄ales i hoc sc̄lo. ⁊ p̄ bona q̄
faciebāt p̄ illā grām: merebātur bona tē
poralia hui⁹ mūdi. Ex quib⁹ p̄s q̄ infide
les et idolatre nō opabātur bonū nec vi
tabāt malū sine grā p̄ueniēte ⁊ roborāte
eoz libez arbitriū nec opabātur malum
nisi inq̄ntum erāt derelicti in sua natura
corrupta: que quidē grā dicebat grā xp̄i i
q̄ntū nō dabat nisi p̄ xp̄s et ordinabatur
ad xp̄m. ut illi vel nepotes eoz p̄uenirēt
ad fidē xp̄i. vñ licet illa grā nō ordinabat
immediate ad xp̄m nisi ad confuatiōē rei
publice ⁊ hūani generis. tñ finalr̄ ordi
abat ad xp̄m. eo modo quo dictū ē. iō dice
bat grā xp̄i. Ex quib⁹ p̄s q̄ etiā illi s̄ non
hērent fidē xp̄i. tñ p̄ illā grāz adhuc cur
rebāt in odorē vnguentoz xp̄i: ut ip̄i vel
nepotes eoz p̄uenirēt ad fidē xp̄i.

Quarta conclusio. q̄ s̄ xp̄s fuerit virtu
aliter generalis ⁊ sufficiēs redēptor ⁊ re
parator toti⁹ generis hūani p̄ suā passio
nē ⁊ refrectionē. tñ nō oēs fuerūt redēp

ti actualr̄ nec participarūt suā redēptiōz
nisi soli regenerati p̄ baptismus. Prima
pars p̄bat. Itā pat̄o xp̄i fuit infinite vir
tutis et meriti trāscēdētis oēm culpaz et
malum: ergo oēs hoies potuit redimere
volētes sua merita participare et ad xp̄s
accedere: sicut sol oīa pōt calefacere que
ad suā p̄sentiā accedūt. Sc̄da p̄s p̄s. naz
sicut adā dissipator generis hūani nō po
tuit trāsserre in oēs posteros reatū ⁊ pe
nā sui pcti: nisi p̄ generationē carnalē et
libidinofam. ita xp̄s repator hūani gene
ris: ut p̄ iustitiā vinceret astutiā antiqui
serpētis: noluit trāsserre merita sue pas
sionis i oēs hoies nisi p̄ baptismalē ⁊ sa
crā regenerationē. Et sic nō possūt par
ticipare redēptionē nec merita passionis
xp̄i: nisi regenerati p̄ baptismū: p̄ quem
baptismū trāsserēt in nos grā xp̄i et imp
mitur i nob̄ ymago ei⁹. Et iō dicit ap̄tus
p̄ma ad cori. xv. q̄ sicut oēs portauimus
ymaginē p̄mi adā terreni: portemus oēs
ymaginē sc̄di adā celestis: qui est xp̄s. Ex
quib⁹ p̄s q̄ si infideles nō sunt redēpti nec
repati i actu. hoc nō ē ex defectu passiois
xp̄i q̄ ē infinite virtutis in virtute: s̄ hoc
accidit ex defectu et obstinatiōe infidelū
nolētū accedere ad baptismus p̄ quē oēs
regenerant^r ⁊ participāt grām xp̄i. vñ sic
de p̄cedētib⁹ aduētū xp̄i nō fuerūt redēp
ti nec participarūt passionē xp̄i. nisi illi q̄
fcti sunt mēbra eius p̄ fidē et spem xp̄i fu
turi ⁊ accepunt signaculū fidei p̄ circūci
sionē ac oblationē ⁊c. Ita postea nō sunt
redēpti nec participant passionē xp̄i nisi
baptizati baptismō xp̄i: et renouati per
sacramenta. vñ sicut medicina nō sanat
nisi recipientes eā: nec sol vel ignis cale
facit nisi accedentes ad ip̄m: ita pat̄o xp̄i
ac baptismus nō iustificat nisi cū fide ip̄s
suscipiētes.

• **Questio finalis.**

Quinta conclusio. qd h regeneratio bap-
 tismalis sufficenter mudet aiam et tollat
 oem culpā ab aia et libet eā ab omni pe-
 na eterna. ⁊ ab omni debito: tñ nō tollit
 ꝑcupias nec fomitē nec ceteras penalitates
 ex carne: qz ad huc post baptismū oia ista
 manēt in carne. Prima ꝑ ꝑbat mathei
 ultio. et marci ultio. vbi dicit saluator.
 qd qui crediderit et baptizat⁹ fuerit salu⁹
 erit. ⁊ tē johānis. iij. nisi quis regenerat⁹
 fuerit ex aq̄ ⁊ spū sc̄to: nō pōt itroyre re-
 gnū dei ⁊c. Sc̄da ꝑ ꝑꝑ expiētā: qz ad
 huc manēt in nob̄ morbi corporales per
 quos egrotam⁹ et morimur/et miserias
 patimur. et manet sensualitas corrupta
 et sauciata ꝑ ꝑcupias: ex cui⁹ cōsensu aia
 frequēter maculat⁹ mortali ꝑc̄to post bap-
 tismū. vñ aplūs paulus jaz regenerat⁹ ꝑ
 baptismū ad huc ꝑquerit dicens. Dat⁹ est
 mihi stimulus carnis sp̄s sathane: q̄ me
 colafiset. ij. ad cori. xj. ⁊ tē ad ro. vij. i ꝑ-
 sona cuius h̄ xp̄iani et hoīs jā reparati ꝑ
 baptismū dicit. Scimus eniz: qz lex spūa-
 lis ē. Ego autē carnalis sum venūdat⁹ sub
 ꝑc̄to. Quod eniz opoz nō itelligo. nō qd
 volo bonū hoc ago: s̄ qd odio malū illd
 facio. Si autē qd nolo illd facio: ꝑsentio
 legi quoniā bona ē. Hūc autē jaz nō ego
 opoz illd: s̄ qd h̄tat i me ꝑc̄m. Scio eiz
 qz jā nō h̄tat i me. hoc ē i carne mea bo-
 nū. Nā velle adiacet mihi. ꝑficere autez
 bonū nō inuenio. nō eniz qd volo bonus
 hoc facio: s̄ qd nolo malum hoc ago. Si
 autē qd nolo illd facio: jā nō ego opoz il-
 lud: s̄ qd h̄tat i me ꝑc̄m. Inuenio igif
 legē volēti mihi facere bonū. quoniā mi-
 hi malū adiacet. Condelecto: eni dei fm̄
 interiorē hoīs. video autez aliā legē i mē-
 bris meis repugnātem legi mētis mee et
 captiuantē me i lege ꝑc̄ti. que ē i mēbris
 meis. infelix ego homo: quis me libabit

de morte corporis hui⁹: gr̄a dei ꝑ iesum
 xp̄m dñs nrm. igif ego ip̄e mēte fui legi
 dei. carne autem legi ꝑc̄ti ⁊c. hec aplūs.
 Ex vbi⁹ ergo apli ꝑcordādo cū aristoti-
 le ꝑꝑ tot⁹ discursus opatiōis ⁊ dispositio-
 nis hoīs nō solū post lapsus: s̄ etiā post
 baptismus et repationē. puta qlit ad huc
 post baptismū h̄tat malū ⁊ corruptio ⁊
 lex mēbroz in eo ꝑ quā fuit legi ꝑc̄ti. Et
 quō ꝑ legē dei quā h̄t in mēte cognoscit
 omne ꝑc̄m esse malū et ꝑ qñs vitādū: s̄
 sibi repugnat lex mēbroz et carnis: per
 quā agit ꝑtra id qd i ꝑc̄ia cognoscit esse
 malum. Et quō talis pestis et corruptio
 carnis et sensualitatis inest sibi ex ꝑc̄to
 quo fuit venūdat⁹ i ꝑm̄is ꝑc̄tibus. Et
 quō de tali peste nemo potest libari/ nec
 eā vicere nisi ꝑ gr̄as xp̄i. Ex quib⁹ ꝑꝑ esse
 verā ⁊ firmā positionē augustini ꝑ pella-
 gianos ⁊ oēs temerarios. s. qd nemo po-
 test vitare ꝑc̄m/ nec implere diuina ꝑcep-
 ta ex ꝑꝑrijs virib⁹ naturalib⁹: nisi fuerit
 adiutus gr̄a xp̄i auxiliatiua ⁊ roboratiua
 liberi arbitrij ad refrenādū inordinatus
 appetitus et refrenādas passiones. Et iō
 semp̄ ē orādū ꝑ ista gr̄a et currēdū i odo-
 rem vnguētōz xp̄i: vt sanemur a sup̄dic-
 ta peste. vt qd impossibile est fieri ex nris
 virib⁹ fiat nob̄ possibile ꝑ auxiliū gr̄e xp̄i
 cui oia possibilis sunt. math. xix. Ex qui-
 bus oib⁹ ꝑꝑ qualē solus xp̄s ē generalis
 redēptor ⁊ hūane nature perfect⁹ ⁊ suffi-
 ciēs reparator. et metrū ⁊ mēsurā: et ꝑn-
 cipiū oīuz bonoz. Et hoc de sc̄cio articlo
 uantum ad quartū articulū mouē-
 tur q̄tuor dubia q̄ ins̄gūt ex dictis
 in primo ⁊ sc̄do ⁊ tercio articlo. vñ dic-
 tū est i tercio articulo. qd xp̄s fuit verus
 redēptor et reparator hūane nature lap-
 se ⁊ toti⁹ ei⁹ ruyne. postea dictū ē. qd h̄ ꝑ
 baptismū tollatur ꝑc̄m ab aia: tñ ad huc
 o. iij.

Questio finalis.

manēt pēalitates ī carne. puta egritudi-
nes ⁊ corruptio ⁊ concupia ⁊ mors ⁊c.
put manifeste expimur ī nob. Ex quibus
p3 qd xps nō fuit pfect⁹ ⁊ sufficiēs redēp-
tor ⁊ repator toti⁹ ruyne et misē hūane
nature: qz nō sanauit nos a quīq3 vulne-
rib⁹: quib⁹ fuim⁹ sauciati in adā. Ex quo
arguūt iudei moderni. qd xps nō fuit ve-
rus messias ī lege pmissus. eo qz ille de-
bebat sufficiēter ⁊ totalr libare hūanam
naturā ab omni infirmitate ⁊ morte ⁊ mi-
seria corporis ⁊ aie. vt p3 ysay. xxv. vbi
dī. qd ipse precipitabit mortē ī sempiternū.
⁊ auferet dñs de⁹ lacrimā ab omni facie
Et opprobriū ppli sui auferet de vniuer-
sa t̄ra: qz dñs locut⁹ est. et dicēt ī die illa
Ecce de⁹ noster iste. expectabimus eū: et
saluabit nos iste dñs. sustinuimus eū. et
exultabim⁹ et letabimur ī saluari ei⁹: qz
requiescet manus dñi ī mōte isto ⁊c. Ex
sup̄dictis in hac pphetia arguūt iudei. qd
xps non fuit ver⁹ repator nec messias. qz
nō precipitauit mōtē nec abstulit oēs lacri-
mā a facie terre: qz adhuc manem⁹ mor-
tales ⁊ infirmi ⁊ misē ⁊c. Ad qd rñdetur
qd si p̄funde volum⁹ cōtēplari ordinē nre
redēptionis. xps x̄e ⁊ sufficiēter ⁊ p̄fecte
redemit gen⁹ hūanū. nā p mortē ⁊ paio-
nē redemit nos ⁊ repauit quo ad aīas. ⁊
p refrectionē nos repauit quo ad corp⁹.
S3 illa redēptio fuit virtualis et potesta-
tina inq̄ntū p oib⁹ satisfecit ⁊ hūit p̄tātē
⁊ virtutē ad libandū oēs volētes p̄cipa-
re suā mortē ⁊ passiōez p baptismū ⁊ ec-
c̄iastica sacramēta: quib⁹ pbauit virtutē
⁊ efficaciam sue passionis: sicut dictum ē
in q̄ta cōclusiōe terciū articuli. Et iō sicut
xps p suā mortē ⁊ passiōez meruit a mor-
tuis refgere ī corp⁹ gl̄iosuz et ascēdere in
celū. ymo emere regnū celoꝝ p oib⁹ mē-
bris suis. ita quib⁹ baptizat⁹ ī xpo ex me-

ritis sue passiōis meret nō soluz libari et
mūdari a pctō ī aīa: s3 etiā refgere ī cor-
pus gl̄iosuz et possidere regnū celoꝝ cuz
xpo. S3 istō meritū datur baptizato sub
quodā ordie. nā p talē gr̄az xpi collatam
in baptismo meret illico libari ⁊ de pctō
liberat⁹ ab omni pctō ⁊ culpa aīe de p̄sen-
ti. et p eādē gr̄az meret euolare illico aīa
post mortē ī celū ad futurā b̄titudinē ca-
pescēdā. Et p eādē gr̄az baptismalē mere-
tur refgere ī nouissimo die ī corp⁹ gl̄iosū
⁊ īmortale ⁊ absolui ab omni lacrima ⁊
misē corporali. Et p oīs p gr̄am ⁊ rege-
nerationē baptismalē merent⁹ oēs fideles
sc̄dam regenerationē. s. gl̄iosaz refrectio-
nē ī nouissimo die. Et sic baptism⁹ s3 p p̄-
senti nō ordinetur nisi ad regenerationē
aīe: tñ ordinat⁹ ī merito ad r̄generationē
corporis de futuro. Et iō xps duas rege-
nerationes p̄misit fidelib⁹ suis. s. vnā de
p̄nti quo ad aīam. de qua dicit. jobā. iij.
Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq̄ et sp̄u sc̄to
nō potest itroyre regnū dei. Sc̄daz vero
regen̄ationē p̄misit ī nouissimo die quo
ad corp⁹. de qua dicit. mat. xix. Vos qui
secuti estis me in regeneratiōe cū sederit
fili⁹ hoīs in sede maiestatis sue. sedebitis
et vos sup sedes. xij. iudicātes. xij. tribus
isrl̄ ⁊c. Itē jo. v. Qui bona egerūt in re-
surrectiōez vite ⁊c. Itē jo. vj. Ego resu-
scitabo eū ī nouissimo die. Itē apoca.
xxi. Et absterget de⁹ oēs lacrimā ab ocu-
lis eoꝝ. et mors vltra nō erit. neq3 luct⁹
neq3 clamor neq3 dolor erit vltra ⁊c. Ex
quib⁹ p3 qd duas regen̄atiōes p̄misit nō
xps p suā passiōē ⁊ baptismū. s. rege-
nerationē aīe ⁊ corporis: s3 regenerationes
p̄mā. s. aīe recipim⁹ illico in baptismo: s3
p illā regenerationem baptismalē mere-
mur sc̄daz. s. regenerationē gl̄iosaz corpo-
ris ī nouissimo die. Et iō dicit aug⁹. ī ser-

Questio finalis.

mone martiꝝ qui legiꝝ tꝑꝛe refꝛectioꝝ
 quiquideꝝ fimo attribuiꝝ etiaꝝ bꝛo ambro/
 sio qꝫ lꝫ martires oꝛs nō duꝝ frerũt in
 corpore. et tũ sam surrexerunt in merito
 qꝫ sicut fuerũt socij passiōis xꝑi: ita erũt
 socij resurrectioꝝ et nos cuꝝ ip̃s. Et ita
 etiã dicit apꝛus ad ro. vj. qꝫ sicut oꝛs fui/
 mus baptizati i xꝑo. ita fuimus i eo ꝑse/
 pulti ꝫ frerimꝫ cũ eo. i. in merito. qꝫ sic
 xꝑs refꝛexit ita ꝫ nos refꝛgemꝫ. Ex qui/
 bus ꝑꝫ qꝫ tuor facit baptismꝫ. nã ꝑꝫmo
 tollit omne ꝑc̃m ab aia. sc̃do tollit ꝑcu/
 piscẽtiã nō vt nō i sit i carne: sꝫ vt nō ipu/
 tetur. vt inquit augꝫ. in libro de nuptijs
 Tercio facit ip̃m baptizatũ meritoriũ vi/
 te eterne illico post mortẽ. Quarto facit
 ip̃m meritoriũ vt refꝛgat i corpꝫ gl̃iosum
 i nouissimo die. Ex quo ꝑꝫ qꝫ grã baptis/
 malis ꝑꝫtinet i se ista qꝫ tuor merita q̃ tra/
 hit ex passiōe xꝑi ꝑ que quideꝝ qꝫ tuor meri/
 ta siue ꝑ qꝫ tuor effectꝫ meritorꝫ huiꝫ gr̃e
 successiue absoluit homo ab omni mis̃ia
 corporis ꝫ aie ꝫ ꝫ sequitꝫ ꝑfectã b̃itudieꝫ
 Ex quibꝫ sequitꝫ qꝫ xꝑs fuit ꝑfectꝫ et suffi/
 ciens redẽptor generis hũani et repator
 hũane nature lapse. Et ꝑ hoc ꝑꝫ respõsio
 ad autoritatẽ inductã. qꝫ xꝑs de ꝑcipita
 uit mortẽ in sempiternuz: et abstulit oẽm
 lacrimã mis̃ie corpis ꝫ aie. ꝑut ꝑꝑheta/
 uerat ysayas. Sc̃do auteꝫ dubitat. nã
 sic ꝑ baptismũ dat nob̃ meritũ vt refꝛga/
 mus i nouissimo die ab omni mis̃ia. qꝫ
 xꝑs nō absoluit nos illico a tali mis̃ia cor/
 poris: sicut illico nos absoluit a ꝑc̃o. Et
 qꝫre voluit xꝑs vt tales penalitates relin/
 querẽtur nob̃ post baptismuz: postqꝫ ita
 poterat ab eis nos libare de ꝑnti sicut il/
 lico libat aiaꝫ a ꝑc̃o. postqꝫ cõtulit bap/
 tismo virtutẽ sue passiōis. Ad hoc r̃ndet
 augꝫ. xiiij. de ciuitate dei. caplo. iiii. qꝫ lꝫ
 fecit deꝫ ad maius bonũ ñm. vñ dicit qꝫ

ꝑꝫmo relictũ e nob̃ exp̃imẽtũ mortis ꝫ ce/
 teraz penalitatũ i carne ad ꝑtinuũ exerci/
 cium ꝫ pugna: vt ꝑ victoriã talis pugne
 meream̃ coronã gl̃ie i futura b̃itudine.
 qꝫ nō corõabit nisi qui legitie certauerit.
 qꝫ si tolleret talis pugna: tolleret meri/
 tũ ꝫ corona martiꝫ ꝫ oĩuz iustoz. Et sic
 talis ꝑcupia ꝫ tales penalitates sunt bo/
 nis bone/et malis male. qꝫ istis cedũt in
 gl̃iaz: illis aut i penã eternã. Sc̃do sunt
 nob̃ relictẽ iste penalitates ꝑꝑter meritũ
 spei future refꝛectioꝝ. qꝫ si oꝛs baptiza/
 ti illico ꝑ baptismũ liberarẽtur ab huius/
 modi penalitatibꝫ ꝫ morte. tũc oꝛs cur/
 rerẽt ad baptismũ nō virtutis amore: ñc
 spe future refꝛectioꝝ: sꝫ vt illico libera/
 rẽtur ab huiusmõĩ mis̃ijs. Et sic oꝛs con/
 tẽnerẽt passiōez xꝑi: q̃ talẽ virtutẽ cõtulit
 baptismõ: ꝫ nullus curaret/ nec appetet
 futurã gl̃iam ex passiōe xꝑi ꝑmissaz. nec
 etiã peteret grã auxiliatiuã ꝫ ꝑꝑuatiuaz
 Et per q̃ns cotidie de nouo posset homo
 peccare sicut fecit adã. Tercio hoc fac/
 tũ e ad custodiẽdã et retinẽdã memoriaꝫ
 beneficiorꝫ ꝑ xꝑi passiõẽ receptorꝫ. nã si
 ꝑ baptismũ tollerẽtur oĩa ista penalita de
 ꝑnti. tũc oꝛs libati ab huiusmõĩ malis ꝫ
 lōgũ tꝑus obliuiscerẽtur deũ ꝫ beneficia
 recepta. Et sic putãtes nunqꝫ amittere ñc
 ꝑdere ꝑntes b̃itudines: nec cadere a tali
 statu: nunqꝫ peterẽt a deo grã. nec exhi/
 berẽt sibi latrã: nec curarẽt facere aliq̃d
 bonũ. Et sic possent a diabolo supari: sic
 adã. et ꝑ q̃ns possent itez cadere. vñ adã
 in tali felici statu erat ante lapsuz: ꝫ grã
 bitualẽ hẽbat: vt cõiter teneꝫ. sꝫ qꝫ nō pu/
 tabat cadere ab illo statu. iõ forsan non
 curauit petere grã actualẽ et auxiliati/
 uã: que ꝑꝑuat grã gratificã: vt dictũ e.
 iõ nō resistit ꝑꝑuasiõĩ diaboli. ꝫ sic fuit su/
 peratꝫ et cecidit. et sic ꝑdidit nō solũ grãꝫ
 o. iiii.

Questio finalis.

gratificā cū merito future beatitudinis: s; etiā perdidit bona modi et ordinis et finis sue nature. s. bñitudines naturalē quā ī illo loco possidebat. Quarto relicte sunt nob̄ p̄dicte penalitates pp̄t ruynā anglo rū repādas: q; illa ruyna nō potat repa/ri nisi aliqui hoīes p̄ gr̄as et merita labo/ rū p̄scēderēt ī gradus illoꝝ angeloꝝ: qui reciderūt p̄ supbiā: s; h̄ nō pōt fieri/ nisi p̄ magnā pugnā et violētiā: q; regnū ce/ loꝝ vim patit et violēti raptūt illō. mat. xj. Ergo oportet vt quidā hoīes p̄ violē/ tem pugnā et violētia vincāt carnē et mū dū et diabolu: vt mereant illoꝝ sedes pos/ siedere. q̄ quidē pugna et p̄ p̄nis corona tol/ lere: si tales penalitates nob̄ post baptis/ mū nō relinq̄rēt. et sic maneret irrepata angelica ruyna. Et idō xp̄s voluit vt iste penalitates nob̄ post baptismū relinque/ rent ad p̄tinuā pugnā et coronā adipiscē dā et sedes ī anglos: et ad repādas ange/ licā ruynā. Et vt nos cognoscam⁹ p̄uari/ catoꝝ parētū filios: et nō p̄fidam⁹ de n̄ra natura peccatrice: s; semp̄ petam⁹ istam gr̄as auxiliatiuā a xp̄o capite n̄ro. Et sem/ p̄ curram⁹ ī odore vnguetōꝝ suoꝝ. S; adhuc terciō ex dictis ī quinta cōclusionē terciij articuli et duob⁹ dubijs p̄cedētibus īngit aliud dubiū satis arduū. Nā si ho/ mo jā baptizat⁹ nō pōt ī adulta etate be/ ne opari nec vitare pct̄a nisi fuerit adiu/ tus noua gr̄a actuali auxiliatiua liberi ar/ bitrij. Sequit⁹ q; frustra dat⁹ fides et spes et caritas ī baptismo: et dona sp̄s sc̄i ī cō/ firmatiōe ad vincēdas tētationes et bene opandū. Ad hoc r̄ndet. q; omni hōi post lapsus ē necessaria gr̄a baptismi cuz trib⁹ theologicas virtutib⁹ h̄itualr̄ īfusis ad sa/ lutē ante annos discretiōis. et cū puene/ rit ad annos discretiōis sunt sibi necessa/ rij h̄it⁹ adquisiti fidei spei et caritatis ad

credēdū et diligēdū deū et pximū actualr̄ et sp̄adū bōa fusa. et ē necia gr̄a actualis auxiliatiua ad opandū et cōplēdū diuina p̄/ cepta. Ad cui⁹ itellectū saluo semp̄ melio/ ri iudicio et defmiatiōe sacrosct̄e m̄ris ec/ clie ē aduertēdū. q; aīa n̄ra p̄ p̄fortiū cor/ poris corrupti ī suo p̄ncipio nō solū p̄bit p̄uationē et carētiā oīus bonoꝝ modi et ordinis et gr̄e/ sicut dictū fuit ī quinta p̄clu/ siōe: s; etiā p̄trahit odiū et irā dei et debi/ tū oīus bonoꝝ p̄ditoꝝ ī adā cū suis opa/ tiōib⁹. q; obligat⁹ ad recupādū illū status cū oīb⁹ bōis nature īditis. s. cū illa origi/ nali iusticia ī volūtate et cū oīb⁹ h̄itib⁹ tā intellectualib⁹ q̄ moralib⁹/ et cū illo debi/ to ordie et p̄formitate sensualitatis ad ra/ tionem/ et volūtatis ad deū. et cū illa gr̄a gratifica qua fuisse post lōgā vitā trās la/ tus homo ī meliorē. Et sic de⁹ nō solū re/ quirat ab hoīe oēs illos h̄itus tūc īditos et p̄creatos: s; etiā requirit opatiōes illo/ rū. Et sic manet ille infans illico obliga/ tus ad debitū oīus illoꝝ. iō pct̄s origiale nō solū ē p̄uatio et carētia oīus illoꝝ: sed etiā cū debito eoz. ymo ratio formalis origialis pct̄i ē debitū illoꝝ cū ira et in/ dignatiōe dei. Et iō nō ē dicēdū q; p̄ bap/ tismū tollat⁹ p̄uatio sup̄dictoꝝ bonoꝝ/ et q; iusticia origialis cū cetis h̄itib⁹ et bōis recupef: ne corruptio et fomes auferat⁹ s; solus absoluit⁹ baptizat⁹ ab oī debito: ne p̄uatio illoꝝ bonoꝝ et p̄cupia carnis ad culpā et penā īputet. iō dicit aug⁹ ī libro d̄ nuptijs. q; baptism⁹ nō tollit p̄cupias vt nō insit: s; vt nō īputet et nō obsit. Ergo est dicēdū. q; gr̄a gr̄tifica h̄itualis q̄ dat⁹ ī baptismo reducit infantē ī gr̄as dei: et fa/ cit ip̄m meritoriū vite et̄ne ex solis meri/ tis passiōis xp̄i cui p̄figuratur p̄ talē gra/ tiā. et h̄itus īfusi fidei spei et caritatis nō reducūt bona p̄dita ī adā/ nec opationes

. Questio finalis.

eorum: sed tollunt et absoluunt infantem ab omni debito eorum: ne talis puatio et carētia imputetur sibi ad peccatum usque ad annos discretiōis. Et ideo mala quae facit puer ante annos discretiōis non imputantur sibi ad peccata. ymo excusantur propter illos habitus theologicos infusos cum gratia. Et sic licet non operentur per tales habitus tamen excusantur et merentur ex solis meritis passionis christi. ex cuius passionis virtute infunduntur. Sed cum homo puenit ad annos discretiōis obligatur operari actualiter per tales habitus. scilicet credere articulis fidei. et diligere deum et proximum et constitutare finem suum in bonis celestibus. Sed hoc non potest facere per solos habitus infusos nisi sibi per doctrinam exponantur articuli fidei quibus debet credere: per quam doctrinam acquirat habitus ad quos fidei et spei et caritatis. unde manifestum est. quod si infans baptizatus nutritur in farracenos et infideles nunquam per habitus infusos potest credere articulis fidei: nisi sibi nouiter et actualiter exponantur: et faciat habitum ad quos peruersando inter christianos. et sic habitus infusi excitantur per habitus ad quos ex doctrina parentum aut magistri aut ex studio sacre scripture utriusque testamenti. Et ratio est quia tales habitus infusi non reducunt habitus perditos in ad quibus homo potest cognoscere in actu: sed tantum datur ad absoluendum a debito illorum ut dictum est. et ideo tales habitus sunt quodammodo sopici: sicut in dormiente qui non possunt excitari nisi per habitus ad quos. Sed est iterum aduertendum. quod si baptismus totaliter tolletur concupiscentia et fomite ex carne: et sanaret sensualitatem a tali morbo ne pugnaret aduersus spiritum: sed sibi obediret. ut exposcit ordo nature. tunc baptizatus libere posset bene operari et vitare omnia peccata: et precepta dei adimplere per habitus infusos et ad quos theologicos. Sed quia adhuc manet talis morbus in carne. qui simul cum mundo et

diabolo nunquam cessant pugnare. Quibus tribus inimicis voluntas resistere non valet ideo de se non potest peccata vitare: nec precepta adimplere nisi aliquo superioris actuali auxilio fuerit adiuta. Et hoc accidit ratione amoris naturalis: qui est in voluntate rationales et sensualitatem corruptam: cui voluntas studet complacere. put dictum fuit in. vii. conclusionem. Et ideo est necessaria gratia actualis nouiter a deo inspirata ad excitandas virtutes theologicas infusas: et ad roborandas ad quos: et ad mouendum et auxiliandum et roborandum liberum arbitrium: ut non solum resistat tentationibus tam exterioribus quam interioribus: sed et ut valeat restringere et cohibere passiones et infringere et in firmitatem redigere sensualitatem corruptam: et ad omne malum quod rationes inclinatum: ut possit vitare omne peccatum: et adimplere diuina precepta. Est ergo ista gratia necessaria non solum iustis sed etiam peccatoribus ut per eam valeant detestari peccata in quibus jacet et velint ipsa dimittere et cupiant agere penitentiam. Et ista dicitur gratia pueniens bonam voluntatem. Secundo est necessaria ista gratia eisdem peccatoribus: ut incipiant et exsequantur penitentiam. Et ista dicitur gratia incipiens et operans. Tertio est necessaria iustis penitentibus ut persequantur bene operari: et consequantur gratias gratificationem quam habent et recuperauerunt per penitentiam. Et resistant futuris tentationibus ne iterum cadant. Et ista dicitur gratia proficiens: in fine autem totius cursus vite hominis dicitur gratia consummata et proficiens. unde de gratia pueniente dicit psalms. lviij. In misericordia eius pueniet me. Et de gratia subsequente dicit psalms. xxij. Et misericordia eius subsequetur me omnibus diebus vite mee. Et ideo magister diuidit istam gratiam in puenientem et subsequentem. ij. Inia. di. xxvi. Et hanc duplicem gratiam petit ecclesia: cum dicit in collecta. Actiones nostras quesumus domine aspirando pueniri et adiuvando persequare. Item in alia collecta ait ecclesia. Gratia tua

Questio finalis.

dñe pñeiat ⁊ seq̄tur ⁊c. Differt ergo ista gracia actualis auxiliatiua liberi arbitrij multipliciter a gr̄a hituali gratifica: q̄ daf̄ in baptisimo ⁊ sacramētis. Primo qz̄ illa pficit totā essentiā aie: s; ista pficit libez arbitriū et volūtātē. Sc̄da differētia qz̄ illa p̄sistit i hitu toti⁹ aie. ista autē i solo actu ⁊ motu liberi arbitrij cui⁹ ē auxiliatiua. Tercia qz̄ illa gratificat semp̄ habētes faciēdo ip̄m gratū ⁊ deo acceptū ad vitā etnā. ista autē nō semp̄ facit gratū nēc gratificat habētē: qz̄ pōt etiā rep̄iri i pctozib⁹ disponēdo eos ad gr̄as gratificā. Itē q̄rto qz̄ illa gr̄a hitualis gratifica vel ē ip̄a caritas vel nūq̄ sine caritate. ista autē qñō qz̄ rep̄it sine caritate puta i aliquo pctore penitētiā desiderāte. Itē quinto. qz̄ gr̄a gratifica coīter daf̄ p̄ sacramēta. ista s̄o vt plurimū daf̄ p̄ter sacramēta. Itē sexto qz̄ oēs opatiōes p̄cedētes a gr̄a gratifica sunt meritorie et deo accepte ad vitas etnā: s; nō semp̄ oēs opatiōes sc̄te p̄ istas gr̄as actualē valēt ad vitā etnā p̄ illo statu: sicut elemosine et cetera bona sc̄ta p̄ homies pctores. Septia differētia ē. naz̄ ista gr̄a actualis qñōqz̄ p̄cedit t̄p̄re gr̄as gratificā. qz̄ disponit pctorē ad illā recipiēdā p̄ pñiaz remouēdo phibēs. qz̄ iuuat liberū arbitriū ad detestādū pctm ⁊ dimittēdū illō: et ad resistēdū sensualitati ⁊ ceteris tētatiōib⁹ extiorib⁹: et ad subiugādāz carnē. Et sic recuperat p̄ pñiaz gr̄am gratificā: quā homo p̄diderat p̄ culpā. Quod quidē misteriiū explicat saluator luce. xv. de filio p̄digo p̄ pñiaz ad gr̄as p̄is reducto: qui cū famelic⁹ custodiret porcos: ad se reuersus p̄ gr̄as p̄ueniētē et motiuā liberi arbitrij: dixit. Quānti mercenarij in domo p̄is mei abundant panib⁹: et ego hic fame pereō. S; rursus magis motus p̄ gr̄am icipiētē dixit. Uadā ad p̄iez meū

et dicā: pater peccauī i celū et corā te ⁊c. S; rursus p̄ gr̄as opātē p̄ciōēs ad pedes p̄is dixit. Pater peccauī ⁊c. Et tūc pat̄ mia mot⁹ accurrens cecidit sup̄ collū eius et osculat⁹ ē eū. Et fecit ip̄m indui stolas p̄mā. p̄ quā designat̄ gr̄a gratifica et caritas recuperata p̄ illā pñiaz. Ex quib⁹ p̄z. q̄ ille fili⁹ p̄digo p̄ gr̄am p̄ueniētē cognoscedo se ip̄m detestat⁹ ē pctz. Et p̄ gr̄as icipiētē p̄posuit dimittere cū dixit. Surgā et ibo ad p̄iez meū: s; p̄ gr̄am s̄a operātē p̄ciōēs dixit. Pat̄ peccauī ⁊c. S; tūc recuperauit gr̄as gratificā: qñō p̄ osculat⁹ ē eū ⁊ induit eū stolam p̄maz ⁊c. Ex oib⁹ sup̄dictis solui⁹ q̄r⁹ p̄plexus memorat⁹ in p̄mo articulo. nā q̄ntocūqz̄ sit aliquis perit⁹ i scriptura vtriusqz̄ testamēti ⁊ habeat hitū fidei adquisitū: tñ si nō hēt istas gr̄as auxiliatiuā / nūq̄ de se potit resistere tētatiōib⁹ nec iplere diuina p̄cepta. et s̄o p̄pter morbū p̄cupie i carne manente.

Quarto dubitat̄ p̄pter id qd̄ dictū est i octaua p̄clusiōe sc̄bi articuli. et i quinta terciij articuli. s. q̄ talr̄ fuit natura corrupta i adam: q̄ nemo ex p̄p̄rijs naturalib⁹ pōt vitare pctm: nec implere diuina p̄cepta nec agere aliqd̄ bonuz absqz̄ diuina gr̄a. Quia sequer̄ q̄ homo nō eēt dñs suoz̄ actiū / nec cōpos sue voluntatis et liberi arbitrij: qd̄ esset q̄ illō eccl̄iastici. xv. De ab initio p̄stituit hoīez ⁊ reliquit eū i manu p̄siliij sui. Itē ibidē ait dñs ab hoīem. Apposui tibi ignē ⁊ aquā ad qd̄ volueris porrigere manū. Itē ibidē. Ante hoīez vita ⁊ mors bonū ⁊ malū: qd̄ placuerit ei dabis illi. Itē gen. iiii. sub te erit appetit⁹ ei⁹ et tu dñaberis illi⁹. Itē p̄uer. xvj. hominis ē aiuz p̄parare. Itē ang⁹. nil tā in n̄ra p̄tate q̄ volūtas. Itē ex hoc sequer̄ tur multa incōueniētia. Primo q̄ nemo ex frequētatis actib⁹ posset p̄sequi mora /

Questio finalis.

les virtutes sine gra qd e falsus. na socra
 tes et plato et multi infideles non hntes
 tale gras: psecuti sunt morales virtutes.
 Itē scdo sequerē. q nullus posset culpa
 ri de aliquo malo: postq d se illd nō po
 test vitare. Et p pns nōo deberet puniri
 p malefactis: postq talia nō pōt vitare.
 Itē sequerē. q frustra ponent leges: vt
 eaz metu hūana cobibeaf audatia: et fru
 stra assignaretur pene i legib q trāsgres
 sores. Itē sequerē. q nemo obligaret ad
 seruāda pcepta: q ad ipossibie: nōo obli
 gat. Ergo sequit. q ex ppis naturalibus
 vnusquisqz pōt iplere ipa. i oppositū est
 illd hyere. x. Nō ē hoīs via ei: nec viri ē
 vt ambulet et dirigat gressus suos. Itē
 ad ro. vij. nec qd volo hoc facio etc. put
 i superiorib pbatū ē. Rñdef. q quibusda
 catholicis visa fuit nimis dura poitio au
 gustini ptra pellagianos. s. q nullus de se
 pōt vitare maluz nec iplere diuina pcepta
 ppf autoritates supi i ductas: et ppf il
 la icōueniētia q vident sequi ex positione
 augustini. Itē dixerūt q aug. i pdictis
 libris q pellagianos nō locut ē limitate
 nec determinate de ista materia. ymo lo
 cut ē figuratiue et excessiue ad modū vo
 lētis rectificare lignū tortuosuz: qui cur
 uat ipm ad aliā partē vltra modū. vt de
 ducat ipm ad mediū. ita ergo vt dicūt fe
 cit aug. nam vt reducēt pellagianos ad
 rectitudinez veritatis. eo qz totalr nega
 bāt gras. itē excedebat modū i loquēdo
 Itē dicūt isti q ibi aug. nō ē locut nisi de
 gra gratificante et meritoria. Et sic bene
 cōcedūt q nemo pōt iplere diuina pcepta
 nec agere bonū meritorie sine gra gratū
 faciēte. s. cū hoc stat q quis ex solo influ
 xu generali diuio absqz aliqua gra spāli
 possit vitare pctā et facere bona natural:
 et psequi virtutes morales p frequentatōs

actus lz nō meritorie. Itē i vitate si bene
 volum? inspicere fundamēta augustini q
 pellagianos et maxie i libro de pfectione
 iusticie hoīs et de natura et de gra et ptra
 iulianū et i ceteris: videbim? manifeste q
 aug. loquit limitate et seriose et nō excel
 siue: s. recte attētis fundamētis ei. vt pba
 tū ē in q̄ta et quinta pclusiōe et ex funda
 mēto apli ad ro. vij. cui valde concordat
 positio aristotil. iij. d aīa. et. vij. ethicoz.
 quō aliter opamur: q ratio et pscia dic
 tat vt i superiorib visuz ē. nec ē dicendū. q
 aug. loq̄tur pscise de sola gra gratificāte
 et meritoria ymo loquit etiaz de ista gra
 auxiliatiua volūtatis q fm ipm qnoqz p
 cedit et puenit caritatē et grām gratificaz
 et qnoqz subsequit et comitat ipaz. et nō
 solū ē i viris iustis: s. etiā pctōrib. sine q
 nō posset vitare alia pctā nec resistere ali
 cui tētationi: nec posset velle aliqd bonū
 ppf naturā corruptā. et hoc manifeste p
 bat aug. iij. libro de libero arbitrio dicēs
 Illa ē eniz pcti pena iustissima: vt amit
 tat quisqz q bene vti noluit p̄atē. Itē
 ibidē. Homo igit cū potuissz sine difficul
 tate oīa mādata dei adīplere: nolēs bene
 vtī ista p̄ate p̄didit eā. vt etiā volēs non
 possit mādata dei adīplere. Itē ibidē.
 Inflictū ē homini ppf pctm: vt nō vide
 at qd recte sit faciēdū. Et si videt et vult
 facere hoc nō possit iplere. Itē ibidē.
 Nec tibi iputatur ad culpā q vulnerata
 mēbra nō colligis: s. qz volētes sanare cō
 tennis. Ex sup̄dictis vbiis augustini p3.
 q homo ante lapsuz et i sua natura inte
 gra ex libera p̄ate poterat vitare omne
 malū et facere bonū ex solis bonis natu
 ralib? sibi inditis. s. ex modo et ordie et
 libo ipio qd hēbat sup̄ sensualitatē. Sed
 post lapsuz i natura corrupta et diminu
 ta et libero arbitrio claudicato: jā nō pōt

Questio finalis.

ex virib⁹ nafē vitare pccm nec facere bo-
nū: nisi inuef p grāz supadditam nafē: eo
quia nafa. s. vires nafales fuerunt expo-
liate modo et ordine et hītib⁹ cōcreatio-
z in appetitu sensitivo q̄ intellectivo.
quib⁹ libe et expedite potāt opari absqz
obice īnsēco. vñ lz aīa hoīs nō pōderit
suas nafales potētias p pccm: q̄ sunt po-
tētie uegitatiue ⁊ sensitīue ⁊ intellectīue.
nec pōderit nafales opatiōes eaz: quia
sensitiue possunt sensitīue nafalit sua oBa
et appetit⁹ tā sensitīu⁹ q̄ intellectīu⁹ pōt
appete et nō appetere. et uoluntas de se
pōt uelle et nō uelle. sed quia iste potētīe
pōderūt modū ⁊ ordinē. quia tā irascibi-
lis q̄ concupiscibilis pōdit hī⁹ morales
cōcreatos quib⁹ recte et recta appetebat
Et uoluntas pōdit originalē iustitiam q̄
recte et iuste uolebat aut non uolebat. et
pōdit ordinē et īperiū qd hēbat sup sen-
sualitatē. iō lz maneat liba in uolendo et
nō uolendo: tñ nō manet libera in recte
uolendo uel nō recte uolēdo. Et lz qñqz
recte uelit: tñ nō paret sibi sensualitas re-
bellis et sauciata. ⁊ ipsa uolūtas nō solū
fuit expoliata illa origīali iustitia q̄ recte
uolebat. et ordine quo diuine uoluntati
cōformabat et obediebat / et sensualitati
impabat. sed et fuit totalit⁹ ad sensualita-
tē cōuersa amore nafali et p imoderataz
cōplacētīā. Et iō uolūtas nō cōcurrit ad
peccandū coacta sed allecta p sensualita-
tē inqñtū sibi ex amore cōsentit et ei⁹ iōz
dinato appetitūi uult satisfacere. ⁊ sic li-
berū arbitriū nō dī coactū: qz uolēs tra-
hī pnt dcm ē in sexta cōclusiōe scđi arti-
culi. Et p h p3 rñsio ad obiecta. nā uolū-
tas sp manet liba in sua actiōe nafali. s.
uolēdo uel nolēdo. sed nō manet recta ī
recte uolēdo: eo qz pōdit modū et ordi-
nē quē ante lapsus fuerat iditū nafē sine

utrib⁹ nafalib⁹. Et iō hō ē dñs suoz actūū
pmoz ipsi⁹ uolūtatis. s. nō actūū rectorz
et iustoz p pccm defectū modi et ordinis. ⁊
iō oēs autoritates p̄us inducre. s. qz deus
ab initio cōstituit hoīez: et reliquit ip̄s in
manu cōsiliij sui ⁊c. Dēs ille autoritates
tenēt uerū et sunt intelligēde de hoīe āte
lapsū in sua integra nafa. S; oēs auto-
ritates apli ⁊ augustini ducte in qñtū te-
nēt uerū de nafa corrupta p lapsus. in q̄
uoluntas nra sic expoliata nō pōt vitare
pccm nec resistere malo nec p qñs īplere
diuina p̄cepta nisi fuit supno auxilio ad-
iuta et roborata. Ad aliud at qñ dī qz
philosophi gētū consecuti sunt uirtutes
morales absqz grā xpi ⁊c. Jā rñdet aug⁹ qz
illi philosophi et romani nūq̄ hūerūt ve-
ras s; fictas morales virtutes. inqñtū vna
passio vincebat aliā ī eis. nā cupido lau-
dis et daminādi vicebat ī eis qñqz luxu-
riā aut auariciā et cetera uicia aut passioēs
vt extimarent et honorarētur apud vul-
g⁹. put dictū ē ī vndecima cōclusiōe. Et
etiā bona q̄ faciebāt nō faciebāt sine grā
di p pccm cōsuatiōez rei publice. vt ille ppl̄s
duraret vsqz ad aduētū xpi vt ibidē dcm
ē. Et leges ferunt ⁊ assignant pene ī eis
vt vna passio vitat aliā. s. vt met⁹ penaz
vincat ⁊ phibeat audaciā male agendi ⁊
cōhibeat alias passioēs īpellētes ad ma-
lū vt inquit aug⁹. ⁊ ysidor⁹. qz leges ideo
pōdite sūt vt eaz metu hūana cōhibeatur
audacia. Et sic hoīes nō vitant mala pu-
blica uirtutis amore s; formidie pene. vt
inquit oraci⁹ et aug⁹. Ad aliud qñ dī
qz nō obligaret ad fūda diuina p̄cepta
eo qz ad īpossibile nō obligat ⁊c. Rñd;
aug⁹ p̄ julianū ⁊ vt dcm ē sup p̄s. cxviii.
qz qñqz quis obligat ad sibi īpossibile qñ
īpe vel sui ppetrarūt malū. sicut homici-
da obligat ad restituendūz quē occidit. ⁊

. Questio finalis.

restituere furtū qđ sa3 dissipauit. Itē l3 vitare pctm sit ipossibile hoī ex suis viri bus. tñ ē possibile cū auxilio grē. Ideo pe tat grām cū p̄seuerantia. qz o3 sp̄ orare. luce. xviii. scđo dicit aug⁹ qđ donatū qđ de⁹ nō solū damnat pctōrē qz peccauit. sed qz nō cucurrit ad medicū. Itē libro de libo arbitrio. scđo tibi iputatur ad culpaz: qđ vulnerata mēbra nō colligis: s3 qz volētē sanare p̄tēnis. Sed qđ magis videtur mi litare qđ positiōez augustini est illa autori tas gen. iiii. vbi dixit dñs ad cayn. Qua re irat⁹ es ⁊ cur p̄cidit facies tua. nōne si bene egeris recipies. sinautē male: statī ī forib⁹ pctm tuū aderit. S3 sub tu erit ap petit⁹ ei⁹: et tu dñaberis illi⁹. Ex sup̄dic tis verbis dñi videtur qđ adhuc p⁹ lapsus voluntas hēt libez ipiū et dñius sup̄ ap petitū et sup̄ sensualitatē et p̄ qñs per se pōt vitare pctm et facere bonū abs3 alia grā. Ad hoc respōdetur qđ volūtātē subij cere sensualitatē et sibi dñari: pōt itelligi duplicif. vno modo ex p̄p̄ijs virib⁹ sic ex poliatā hītu origīali iusticie ⁊ vulnerata. Alio modo put ē adiuta grā auxiliatiua libi arbitrij. p̄mo modo ē ipossibile fm augustinū p̄p̄ corruptionē ⁊ rebellionē carnis et claudicationē liberi arbitrij. qz p̄didit libez ipiū ad recte volendū et fuit volūtas vulnerata amore iordiato erga sensualitatē. vt dēt3 ē. S3 scđo modo ipa volūtas adiuta p̄ grāz pōt dñari sensuali tati ⁊ cuil3 tētationi. Et isto modo sunt itelligēda x̄ba dñi ad cayn. qđ dicat. si tu vis p̄tē grāz sicut fr̄ tu⁹ abel: tūc adiut⁹ tñ grā subijcies appetitū ⁊ dñaberis illi⁹ qz si fuisses adiut⁹ p̄ grām: vicisses irā et odiū qđ p̄cepisti p̄tra fr̄ez tuū. Et hec vi detur eē itētio augustini qđ pellagianos. Verūtñ quicquid sit sp̄ dicta ī hac q̄stioe et cetis locis p̄ me: volo subijciatur deī

minationi et correctioni ecclie catholice Itē dubitat⁹ p̄p̄ illud qđ freqnt dī ī hac qōne. s. qđ hō p̄p̄ pctm p̄didit modū et ordinē et finē. Itay idē aug⁹ dicit qđ spēs mod⁹ et ordo manēt ī vnaq̄q3 creatura tāq̄ vestigiū creatricis finitatis. ergo hō nō p̄didit modū et ordinem p̄ pctm. Ad hoc respōdetur qđ spēs mod⁹ et ordo du plicif sumuntur ī hoīe. vno mō p̄ respec tū ad deū et vniuersū et ad modū sui eē. et sic idē ē qđ numer⁹ / pōd⁹ / et mēsurā. et sic oīa fecit deus sub certo numero ⁊ spe cie. qz spēs sunt sicut numeri. ⁊ sub certo pōdere ⁊ mō. qz ī certo loco vniuersi col locauit et sub certa mēsurā et ordine p̄ce dūt a deo fm gradū p̄fectōis. Et isto mō spēs mod⁹ et ordo respiciūt esse et eēntiā rei. Scđo at̄ modo spēs mod⁹ et ordo re spiciūt opatiōes ⁊ finē: ⁊ isto mō sequūt formā. ⁊ sic vires et potētie aīe dñr bōa naturalia sp̄ei quib⁹ aīa īmediate opaf. Et hīt⁹ et dispōes dñr modi potētiaz quib⁹ potētie bñ ⁊ expedite opātur. Et subal/ natio inferiaz potētiaz ad superiores ī op ando dī rect⁹ et debitus ordo. ⁊ ista dñr bona naturalia. Itā sicut vires dñr bōa aīe: ita hītus et dispōes dñr bona potēti az. Et rectus ordo dī bonū opationū et potētiaz ⁊ hītū. Et isto scđo mō dicim⁹ qđ l3 hō p̄ pctm nō p̄didit bona sp̄ei. s. vires ⁊ potētias: tñ p̄didit bona modi ⁊ ordinis. qz vires fuerūt expoliatē ⁊ vul nerate. et uolūtas p̄didit libez ipiū sup̄ sensualitatē nisi iuuetur p̄ grāz eo modo quo dēt̄m ē. Et iō o3 sp̄ orare et nō desir cere ⁊ currere ī odorē vnguetoz x̄pi: ut sanem̄. Ex solutiōe sup̄dictoz q̄ttuoz dubioz resultant q̄ttuoz p̄clusiōes. q̄rū p̄ma ē. qđ l3 per baptismū nō tollātur pe nalitates nec misie corporales b̄ p̄nti: tñ baptismus confert meritū ipi baptizato

• Questio finalis.

ut possit refgere in corpus gloriosus in no-
uissimo die. Et sic lz baptizat⁹ nō refgat
et libet ab illis penalitatib⁹ i actu: tñ jaz
resurgit et liberat in merito. Secūda
cōclusio q̄ pp̄t maius bonū nīm relicte
sunt nobis penalitates i carne post bap-
tismū. s. ad pugnā p̄ maiori corona adi-
piscēda et ne tollat meritū fidi et spei. et
ut reparetur ruyna angeloz per hoies.

Tercia cōclusio q̄ lz baptizat⁹ recipiat
bitū fidei et spei et caritatis p̄ baptismū
ad absoluēdū ab oī debito. tñ nō pōt p̄
illos bit⁹ opari nisi excitef p̄ bit⁹ adq̄uisi-
tos et adiuuef p̄ grām auxiliatiuā libet
arbitrij t̄p̄e discretionis. Quarta cō-
clusio lz hō ex pp̄is virib⁹ nō possit i ple-
re diuina p̄cepta nisi adiuuef p̄ grām xp̄i.
tñ sp̄ obligat ad obfuidū diuina p̄cepta.
Et sic obligat ad sibi i possibile. q̄ de⁹ sp̄
exigit ab hoie bonos bit⁹ quos adā p̄di-
dit p̄ culpā et exigit opatiōes eoz. Et iō
oportet sp̄ orare et p̄efe grām p̄ quas hō
possit adiuuari ad cōplēdū diuina p̄cepta p̄
grām. q̄ nō pōt i plere p̄ nafaz fauciataz.

Ex sup̄dictis oib⁹ patēt et māifestant⁹
nobis quīqz diuersi stat⁹ hois successiue.
quoz p̄m⁹ fuit status innocētie ante lap-
sus in quo hō fuit in sua integra natura
cōstitutus cū oib⁹ bonis hūane nature p̄-
porcionatis. s. cū mō et ordine in sua na-
tura. per q̄ bona potat ex pp̄is virib⁹ sic
modificatis et ordinatis vitare oē p̄ctm
et i plere diuina p̄cepta. et sic merebat de
p̄nti illaz naturalē b̄itudinē possidere in
illa f̄estri paradiso. sub illo fauorabili
emisperio australi. et sic poterat nō mori
nec pati mis̄iā. Sed vltra hoc p̄ grāz gra-
tificaz sibi sup̄ facultatē nature largitam
merebat post longā vitaz tēporalē absqz
morte trāsserri in vitā meliorē et celestē
et etnam felicitatē. Scd⁹ stat⁹ hois fu

it post lapsum. In quo statu postq̄ hō p̄-
didit locū et sitū illius paradisi et p̄didit
lignū vite nō pōt nō mori nec infirmari
ymo h̄t necessitatē moriēdi et infirmitates
et innumeras mis̄ias patiēdi. Et qz per-
diderūt modū et ordinē vires naturales
Ideo hō nō pōt vitare p̄ctm nec i plere
diuina p̄cepta absqz sup̄naturali auxilio
diuine gr̄e nature sup̄addito in supplemē-
tū bonoz p̄ditoz. Et sic adāz cū tota sua
posteritate mansit in ira et odio dei obli-
gat⁹ ad penā etnā sensus uel dāni. et per
q̄ns fuit p̄uat⁹ illa grā gratifica q̄ potat
transferri in vitā meliorē. Sed hō in isto
fo statu p̄ grāz fidei xp̄i fusi potat vitare
p̄ctā et implere diuina p̄cepta et merebatur
redimi p̄ xp̄m in suo aduētū. ut p̄z d̄ adā
et abel et enos et noe et abraā et cetis pa-
triarchis et p̄phetis et fidelib⁹ uetis tes.
qui cū p̄testatiōe fidei xp̄i futuri nō solū
expiabant p̄ctā: sed et merebant⁹ redimi
p̄ xp̄m in suo aduētū et participare passi-
onē eius. Et iō qui sub tali p̄testatiōe of-
ferebant oblatōes et sacrificia et recipie-
bant aliq̄ sacramēta in signū federis et i
figura xp̄i. hinc ē q̄ meruerunt p̄cipare
passionē xp̄i et recipere nobiscū rep̄missi-
ones. Tertius stat⁹ hois ē post aduen-
tū xp̄i in quo oēs hoies mūdi p̄nt parti-
cipare passiōez xp̄i p̄ baptismū xp̄i et cetā
sacramēta. p̄ quē baptismū dat grā grati-
fica in actu: et fides et spes et caritas in
bitū. q̄ quidē grā baptismalis tollit oē de-
bitū et oē p̄ctm ex aīa ut nō insit nec i pu-
tef hōi ad penā etnā et tollit ex carne cō-
cupiāz. nō ut nō insit. quia ibi manet in
bitū. sed ut nō i putef aīe ad p̄ctm p̄ eius
cōfortiū. vñ ille fomes et cōcupiā q̄ manz
in carne post baptismū nō i putat hōi nec
aīe ad p̄ctm p̄ solum bitū. sed repetat ad
p̄ctm p̄ actū cum cōsensu. s. qñ uolūtas

. Questio finalis.

presentit actib⁹ cupie. Itē grā baptisma-
lis ultra hoc q^d tollit oē debitū et pccm:
pferet duplex meritū: pmo q^d p talē grā
hō meref vitā etnāz post istāz mortē cor-
poralē. scdo meref glīosāz refrectionē i
nouissimo die. Itē hō i isto scio statu psti-
tut⁹ l³ ex ppis virib⁹ nō possit vitare pccz
nec iplere diuina pcepta pp corruptionē
et cupiaz manētē i carne et ipediētē bit⁹
theologicas i suis opatōib⁹. tñ p grāz au-
xiliatiuāz et actualē postulatā et largitāz
pōt vitare oē pccz ne admittat et pferiat
volūtas tētatiōib⁹: et si hō ē i pccō pōt p
talē grāz dispōi ad pniaz et grāz gratificā

Quart⁹ stat⁹ hoīs ē p⁹ mortē corpora-
lē i quo si discedit ab hoc sclo cuz grā et
caritate l³ corp⁹ resoluaf i frā: tñ anima
fuit i celo visiōe diuine eētie cū certa et
firma spe recupādi corp⁹ glīosū i nouissi-
mo die. vt ait aug⁹. xij. sup gen. et mag⁹
iiij. sniaz. di. vlē. Quint⁹ et ultim⁹ sta-
tus hoīs erit post fāz regeneratōez et re-
frectionē p quā auferet ab hoīe oīs lacri-
ma et misia corporalis. Et sic erit hō in
vltia sui pfectōe et sufficiēti repatōe et p-
fecta bñtudine corporis et aīe. q^d possid-
bit glīaz vsusq³. s. corporis et aīe. Et tot⁹
hō fruct⁹ toto xpō. nā p oculos glīficatos
corporis videbit hūanitatē xpī: et p ptes
rōnalez videbit et fruetur tota trinitate
in vnitae eētie. et sic erit pfecte beat⁹.

Ex quo p⁹ magna dñia inter istā scdā
rēgenerationē scīaz p refrectionē: et p mā-
scīaz p baptismū et pniaz q^d tñ purgabat
aīaz a pccō et absoluebat ab oī debito p-
tracto l³ nō pstrabēdo. et pferebat grām
gratificā meritoriā vite etnē et future re-
frectōis ut dicit⁹ ē. l³ nō tollebat nec aife-
rebat cās pccī fufi. q^d nō tollebat corrup-
tionē nec morbū cupie ex carne. nec re-
cuperabat iusticiā originalē cū ceteris oib⁹

bonis pccōis i adāz. Et ista scdā regene-
ratio et finalis refrectio nō solū bñfica-
bit aīaz l³ etiā corp⁹. et totū hoīez. nō solū
absoluet iustos ab oī debito l³ etiā tol-
let et auferet oēm cās pccī et misie ex aīa
et corpore. et recuperabit oīa bona cor-
poris et aīe q^d pccōim⁹ in adā ymo adīpif
cemur oīa bona glīe corporis et aīe cum
securitate et satietate. Et tunc erim⁹ per-
fecte bñi in vltia pfectōe. Ex quib⁹ oib⁹
p⁹ qlit⁹ x⁹ fuit pfect⁹ et sufficiēs redēptor
et repator hūane nafe. et metrū et mēsu-
ra et fons oīuz bonoz nafe et grē et glīe.

Sed nunc restat rñdere ad argumēta
in pncipio toti⁹ qōis inducta. Ad p mū
ergo p⁹ rñsio p scdāz pclusionē positam
in scio articulo. quia oēs fideles vet. tes.
erant mēbra xpī p fidē: et iā p legē sacri-
ficioz et oblationū et ceteroz cerimōialiu
currebāt i odorē vnguetoz xpī. et p pñs
iaz opabant p grāz xpī. Ad fm aut p⁹
rñsio p scīaz pclusionē scīi articuli. quia
l³ philosophi gētius nō haberēt fidē xpī:
tñ nō opabant aliqd bonū nō cobibebāt
vicia sine grā xpī phibitiua maloz ne pi-
ret gen⁹ humanū sed pseueraret usq³ ad
aduētū xpī: et recipet fidē ei⁹. Et hō idē ē
dicēduz de sarracenis: ut ibi dictum est.

Ex dictis etiā in scio articulo solūntur
tres pmi pplex⁹ positi in pmo articulo.
Nam quia pmi parētes fuerūt creati cū
q^dttuoz bonis nafe imortales et liberi ab
oī misia et cū copia oīuz bonoz nafaliū
i illa paradiso delitiarū. Et q^d p pccm
fuerunt pccati et expoliati illo felici statu
ideo oēs hoīes desiderant naturalit⁹ illū
statū. q^d pccatio ē causa apetit⁹. Itē q^d hō
nō solū fuit expoliat⁹ bonis nafe modi et
ordis et finis. l³ etiā fuit sauciat⁹ in oib⁹
potētis. Ideo agit p id qd pccā et scīa et
rō dicitat. Et sic soluit scd⁹ et scī⁹ pplex⁹.

• Questio finalis.

Quart^o autē pplex^o puta quia scandalizant et mirantur simplices xpiani qm̄ vidēt hoīes sciētificos et ī sacra scripta vsusq; testamēti pitos: opātes ptra id qd̄ dicūt et p̄dicant. iste pplex^o soluit p hoc q; grā p̄monū et scie adq̄site nō sūt grē gratifice s; gratis date aliquib^o ad vtilitatez corporis mistici. Ideo tales gratie dantur etiā malis. q̄ qdē grē q; nō tollūt morbū et p̄cupias carnis Ideo ē sp̄ necessaria grā auxiliatiua liberi arbitrij ad vitāda p̄cā et īplenda p̄cepta: quā grām p̄tēnūt p̄te vt plurimū īflati de sua scia et virib^o p̄sumētes. Et Ideo p̄fūdūt in opatiōib^o suis.

Alij autē dicūt q; causa q̄re multi viri periti et mali p̄lati ducūt vitā p̄uā: ē defect^o fidei. et p̄ p̄ns caritatis. nā lz p̄dicēt legē euangelicā. et subtilissimis disputationib^o reddāt rationē de reb^o diuinis et nouerint canonica iura: tñ non firmitez credūt articlis fidei. Ideo factis negāt qd̄ v̄bis p̄fitent. Et sic p̄mittūt multa enormia et illicita ptra legē dei et sacros canones ecclie. Ex quo p; q; nō hñt firmā fidē s; solā op̄inione de his q̄ dicūt. sicut dicit aristotiles de icōtinēte. Quicqd̄ ergo sit sp̄ hoc accidit ex defectu grē motiue et auxiliatiue liberi arbitrij. per quā virtutes theologales excitant et mouent ad opandū. vt sup̄dictū ē. et magis explicabitur ī euangelica veritate. oportet ergo p̄ ista grā sp̄ orare. et nō deficere. et sp̄ currere ī odore vnguētoꝝ xp̄i. q̄ ē p̄ncipiū et fons et largitor oīum bonoꝝ nature et grē et glie. Ad quā nos p̄ducatur ip̄e x^o q̄ cū p̄re et spū sc̄to viuit et regnat deus in secula seculoꝝ Amen.

Explicit expositio ī cātica cānticoꝝ salomonis nouiter edita p. fr. D. Jacobus de valentia p̄fessum ordinis fratru bere mitarū sc̄ti augustini nec nō ep̄m xp̄opolitanū. Imp̄ssa in eadē famosissima v̄be valentie: p̄ lambertū palmart alemanū. xix. die maij. anni dñi. M. cccc. lxxxvj.

. Tabula libri canticorū.

Incipit tabula p̄ alfabetū d̄ omni māfīa
 p̄ncipali in hac expositiōe libri canticorū
 memorata fm̄ reuerēdissimū. *D. Jaco-*
bū ep̄us xp̄opolitanum.
 Abel is fuerit p̄m̄ martir: nō tñ fuit p̄i
 m̄ ciues i ciuitate d̄i is adā. cātico p̄mo.
 Adam cum sua posteritate in fide et spe
 xp̄i futuri saluabatur. *ibidem.*
 Adam fuit creatus cū q̄ttuor bōis nase.
 In questione finali. articulo secundo.
 Adā fuit creat⁹ cū gr̄a gratifica. *ibidem.*
 Adam carnem corruptam in omnes po
 steros per generationē transmisit. *ibidē.*
 Aduentus cristi ad e et sue posteritati: ne
 desperarent promissus fuit. *can. p̄mo.*
 Amor triplex inuēit. *can. ij. doctrina. vij.*
 Amor karitativus decem et nouez vires
 habet et effectus producit quos cristus
 ecclie sue sp̄ose ostendit. *ibidem in fine.*
 Maria marie x̄ginis nō fuit creata i puris
 naturalib⁹ sicut aīe aliorū scōz sed simul
 fuit creata et sanctificata et gratificata ⁊
 infusa. *ibidem. doctrina secunda.*
 Arbor palme arbor victorie appellatur.
can. nono. parte prima. in fine
 Archa federis: xp̄i humanitatem signifi
 cabat. *can. sc̄do. doctrina sc̄da ⁊ quarta.*
 Balaam et moyses fuerunt duo qui p̄ui
 derūt ornatū ecclie et xp̄i posteritatē per
 ornatū ⁊ p̄spitatē peregrinatiōis per de
 sertum cum archa. *can. v. doc̄. prima.*
 Balaas is cēt mag⁹: tñ in sacrificio septē
 vituloz et arietū i mōte fagoz nō sacrifi
 cauit demōibus sed deo isrl: cui et multi
 gentiles sacrificauerunt. *ibidē i dubio.*
 Balaas ex parte dei assumpta parabola
 xp̄m bñdixit in illo populo. *ibidem.*
 Baptism⁹ añ xp̄i passiōez p̄ merita passi
 ois sue dabat q̄ ad p̄dicādū et baptizādū
 discipulos suos iā misat. *can. ij. doc. iij.*
 Baptism⁹ tria bona opaf: in quo nobis

danē fides / spes / caritas. *can. v. p̄te. ij.*
 Baptism⁹ licz tollat peccatū ⁊ absoluat
 ab omni debito: tñ non tollit concupias
 nec cet̄as penalitates. *q. fi. ar. sc̄cio.*
 Baptism⁹ licet nō tollat p̄alitates cor
 porales: tñ confert meritum resurgendi
 in nouissimo die. q̄stiōe finali. *ar. q̄rto.*
 post Bap̄m relinquit nob̄ penalitates
 corporales pp̄t mai⁹ bonū nr̄z. *q. fi. ar. iij.*
 Bersabe nō legitur fecisse coronaz salo
 moni filio suo. sed de xp̄i bñanitate siue
 carne scripta illa vere itelligit. *can. iij.*
 Bonū est triplex. s. bonū nature: gr̄e et
 glorie. i questione finali. argumēto p̄mo.
 Bonū nature est quadruplex. s. sp̄etiei/
 modi / ordinis et finis. *ibidem.*
 Canticū canticorū salonis nō fuit p̄mia
 tiōis qd̄ ysaias cātavit. i p̄ncipio p̄logi.
 Canticus canticorū nō de filia pharaonis
 sed de ecclia verificatur. *ibidem in respō*
sione ad secundum argumentum.
 Canticū cāticoz i quo ecclia tāq̄ sponsa
 ex duplici p̄plo p̄gregata ad loq̄ndū cū
 xp̄o tāq̄ sp̄oso itroducat: duplici stilo
 scilicet bucolico et georgico procedit. *can*
tico primo. p̄te p̄ma. petitiōe. vij. et. vij.
 Cā hui⁹ libri q̄druplex eē assignat. i p̄n.
 Layn diuisus est a ciuitate dei et cū suis
 sequacibus ciuitatem diaboli constituit.
cantico p̄mo. parte p̄ma. doctrina p̄ma.
 Cerimonie antique tria in se includebāt
 scilicet officium / fidem / et finem. *cantico*
sc̄cio. parte sc̄cia. i rñsiōe ad sc̄duz argu.
 Ciuitas dei et p̄gregatio fidelium xp̄m ven
 turū credētū et expectātū fuit xp̄i sp̄osa
 appellata et i ei⁹ fidē et p̄fectiōe p̄ succes
 sus tēporis nouas p̄missiones et nouos
 modos colendi deum suscepit. *cantico p̄*
mo. parte prima. doctrina prima.
 Conceptus xp̄i fuit purissimus et omni
 odore plen⁹. *cantico sc̄do. doctrina quarta.*
¶

Tabula libri canticorū.

Conuersio spontanea ppli gētilis in sb^o mulieribus. s. thamar/roab/et ruth fuit p̄cipue figurata. can. j. petitiōe quarta.
Corpus xp̄i in illo triduo cum oib^o suis accidentib^o fuit substantialit̄ idē numero cum uiuo. can. vj. q. ij. dubio. ij.
Crux xp̄i ē arbor qua xp̄s uere de diabolo triūphauit. et ex ea fruct^o dulcissimi s̄t germiati. can. ix. p. p̄. i. si. et can. x. p. ij.
Desideriū insitum manet oib^o hoib^o recup̄andi immortalitatē et totū p̄mi hoīs felicem statū. cantico primo. parte prima.
Desponsatio xp̄i et ecclie sc̄ta fuit p̄ x̄ba de futuro in absentia sponsi. et ideo non poterat cōfirmari nisi p̄ eius presentiam et incarnationem. ibidem.
Desponsatio xp̄i et ecclie nō solū manifesta fuit in populo isrl̄itico carnalī: sed etiam populo gentili. ibidem.
Deus q̄nq; p̄p̄t bonū eoz quosdā peccare p̄mittit. i. q. plo. in r̄n. ad p̄mū ar.
Deus maiora et plura amoris signa in nouo testō q̄ i veti oñdit. can. sc̄do. i. q.
Diuitie et redditus ecclie lz sint bona tēporalia: t̄n bonis sp̄ualibus s̄t annexa. cantico primo. parte secunda in fine.
Doctores scripturā utriusq; testamenti exponētes p̄ maiori pte fuerunt de pplō gentili cōuersi. ibidem. petitiōe q̄rta.
Doctores et p̄dicatores et p̄lati porte ecclie dicunt: qui si boni ecclie ministri esse uolūt: q̄ttuoz i se hēre debēt. cā. x. p. iij.
Duplex sensus i oib^o libris et dictis salomōis ē cōsiderandus. i. plo. cap̄lo sc̄do.
Dyalogus secūdi cantici inter sp̄sus et sponsas nihil aliū ē nisi dyalog^o qui fuit inter gabrielem et uirginē mariam i misterio icarnatiōis. cantico sc̄do. doc. ij.
Ecclia xp̄o fuit despōsata. can. j. p. p̄.
Ecclia xp̄i sp̄sa tanto uehemētius eius aduentum desiderabat accelerari quāto

uenire p̄ntialit̄ differebat. ibidem.
Ecclia xp̄i sp̄sa sub q̄das methasora quā q; noib^o appellat xp̄m sp̄sū suū. ibidē.
Ecclia xp̄i sponsa ex populo israelitico et gentili est confecta sub uno uero deo et uno capite xp̄o. ibidem. petitiōe q̄rta.
Ecclia ex unguēto odorifero passionis et sanguis xp̄i erat pungēda. cā. ij. et q̄rto.
Ecclia ē tabernaculū mysticū in quo xp̄s habitat per fidem et gr̄as. ibidem.
Ecclia p. lx. regna toto orbe diffusa per pplz sexcētū milia uiroz armatoz archā federis ambientū uere fuit significata et figurata. can. iij. p. ij. et can. v. pte. ij.
Ecclia dicit̄ ferculum et lectulus et tabernaculum qd̄ sibi xp̄s fabricauit et ornauit et decorauit. ibidem in fine.
Ecclia aliq̄n corp^o xp̄i: aliq̄n uxor xp̄i: aliq̄n xp̄i sp̄sa appellat. s; xp̄i sp̄sa duplici rōe noiat. can. v. p. p̄ma. doc. p̄ma.
Ecclia hēt duo ubera quibus lactat et nutrit duos filios gemellos ex utroq; populo conuersos. ibidem in fine.
Ecclia xp̄i contra quinq; p̄tates pugnauit de quib^o gl̄iose triūphauit. ibid. p. ij.
Ecclia est tota pulchra et sine macula: q̄ uis aliq̄ eius mēbra sint peccatis et maculis deturpata. ibidem. dubio p̄mo.
Ecclia ita fuit uirtualit̄ in xp̄i corpore et uētre ante passionē et in passione realit̄ exiuit sicut eua tota fuit in illa costa ade. cantico septio. pte p̄ma. doc. p̄ma.
Ecclia xp̄i nouem p̄secutiones passa est. cantico octauo. parte sc̄da. doctrina. v.
Ecclia de populo gētili successiue habuit quattuoz status. cantico nono.
Ecclia ad pugnandum fuit multipliciter armata. ibidem. pte prima. per totum.
Ecclia quaduplici exercitu pugnatoruz munita ascendit in palmam. i. in campū uictorie et pugne ad pugnādū cōtra tyriā

. Tabula libri canticorū.

nos et infideles p fide xpi ⁊ cōtra carnē et mundū et cōtra hereticos. ibidem. p. scōa p totū. et parte scia. doctrina scia. Ecclesia post pstatini persionē fuit ī paci fico statu et oēs īperatores et reges suo dñio subiugavit et est dotata tā bonis tē poralib⁹ q̄ spūalib⁹. can. x. parte pma. Ecclesie pncipales in toto orbe sunt ad ho nozem marie virginis dedicate. cantico quinto. parte secunda. dubio secundo. Estorā fuit scriptor et īstaurator scripte legis pphetay. i. q. plo. i. ar. i. pñū scō. Exhortatio xpi ad plebē isrliticā directa ut a iugo legis et cerimoniaz egredier̄ et baptizetur in re postq̄ in figura fuit bap tizata in mari rubro et ad plebē gētilem ab ydolatria et cultu falsoꝝ deoꝝ et deal betur per baptismū et omnes ornamētis grāy. cantico pmo. parte scōa. p. totū. Expō h⁹ libri. vij. pncipioꝝ ⁊ decē reglaz siue claviū notitiā p̄suppōit. i. expo. trac. Finis hoīs ī aliquo arduo p̄sistit. i. pro. Forma ī hoc libro duplex ānotaf. s. for ma tradēdi ⁊ forma tractat⁹. i. plo. c. iij. Bene hoīs sunt nūtīe et speculūꝝ cordis et īterioris intentionis quo ad gaudū et leticiā et tristitiaz et timoris et audatiā et veritatem in quibus ossēditur veritas ⁊ honestas. cantico quito. parte pma. Bīra q̄ virgo maria ī pmo instanti sui cē sc̄ificata fuit p quā fuit p̄servata ab ori ginali pctō traxit virtutē ex passiōe xpi. cantico sexto. parte prima. doctrina. vij. Gratia est duplex. s. gratum faciens et gratis data. i. q. finali. argumēto pmo. Gratia ē duplex. s. habitualis et actualis siue motiva. ibidem. Sine grā xpi n̄ opabāf fideles vetis testa mētī n̄c p̄bi n̄c gētiles x̄tuosi. q. fi. ar. iij. Bīra actualis motiva. ē liberi arbitrij au xiliativa et roborativa et x̄tutū b̄tualiū

excitativa et p̄servativa. et sensualitatis corrupte ⁊ paionū īfēctiva. p. fi. ar. iij. Hō errare non potest vivēdo fm dīvina p̄cepta. q. finali. argumēto scō. ⁊ ī plo. Hō p pctm tract⁹ a sensualitate non pōt ab ea suo ip̄io se trahē nisi juuef auxilio dī et xpi grā. cā. j. p. p̄. pet. ij. q. fi. ar. ij. Hō p pctz ī septē mala tēdit. cā. v. p. ij. Hūanitas xpi dī q̄i ferculū siue feretūꝝ ī q̄ ferf et portaf de⁹. can. q̄rto. pte scōa Hūilitas et simplicitas ē fūdamētū oīꝝ virtutū. cantico. v. parte scōa. du. scō. Hūilitas et caritas virginis vulnerave runt dei filiū ad incarnandum. ibidem. Jejunius dēt fieri cū paciētia et puritate mētis ⁊ cū oīoe et elīna. cā. vj. q. i. ix. x. Judi sub vmbra legis manentes nō dili gūt ītrare ī celaria xpi. can. pmo. pet. iij. Judei sub iure jurando et maledictiōib⁹ in lege contentis se obligauerūt ad xpm audiendū in lege pmissum declaratorē ⁊ legis interpretē. cantico scō. p. scia. karitas est amor et nō oīs amor est cari tas. cantico secundo. doctrina. vij. karitas est amor ordinans voluntatē ad diligendum deum et pximum servando spēm: modum: et ordinem. ibidem. karitat⁹ p̄cepta ad duo r̄ducūf. cā. x. p. 5 Latria vera et p̄fecta fuit deo exhibita in pma etate ī signū xpi fufi. cā. pmo. p. j. Latria ⁊ servitus erga dñm est quedam mutua reciproca bonoꝝ retributio. can. nono. parte secunda. doctrina quarta. Lex euāgelica et totū novū testamētū ni bil aliud ē q̄ x̄itas ⁊ vetis testamētī p̄fi matio. i. p̄pha. toti⁹ opis. et. cā. iij. p. iij. Lex euāgelica ita latebat ī lege sicut for me latitant ī mafia ⁊ fructus in arbore. cantico tercio. parte pma. doctrina. iij. Lex antiq̄ nō erat eterna quo ad officiū et significatū s̄ quo ad fidem et finem et

¶. ij.

Tabula libri canticorū.

rex significatum. ibidem. in fine.
Liber cantici canticorū: excedit oēs alios
libros salomonis. in prolo. c. ij.
Liber pñs pcedit sub triplici methasora
et triplici nomine denominatus: per de/
cem cantica diuiditur. ibidem. c. tercio.
Lib pñs duplicē finē p̄tiet. ibid. c. iiii.
Liber pñs cū totus sit methasoric⁹ et p/
abolicus salon vocabula rex t̄p̄ralius ad
sp̄ualia: et ptes sexus feminini ad mascu/
linus p̄ quādam similitudines transfert.
cantico primo. parte prima. pet. p̄ma.
Maria x̄go p̄ma p̄phissa: tympanista ⁊
euāglīsta noui testamēti p̄posuit breuissi/
mū cāticū qd̄ veri⁹ meref̄ dici cāticū cāti/
corū q̄ oīus p̄phetarū cātica. i expo. tituli.
Maria virgo despōsationē xp̄i ⁊ ecclie p̄/
cefis clari⁹ p̄uidit et desiderabat et pete/
bat p̄tegi s̄b vmbra mali. can. p̄mo. p. j.
Maria x̄go q̄tū ad carnē p̄ lignū sethin
significata h̄ eēt traducta et ex adā p̄pa/
gata: tñ ei⁹ caro fuit p̄ x̄tutē. s. sc̄i sc̄ifica/
ta et ab oī fomite mūdāta et sc̄ta et ipu/
tibilis et icōbustibilis. can. ij. doc. iiii.
Maria x̄go duplici rōe n̄ potuit mor̄dzi
a sp̄ete n̄c suo venēo origīali ifici. ibidez.
Maria x̄go fuit p̄mordiū et exordiū ec/
clie et p̄mū mēbrū xp̄i in qua xp̄s p̄ gr̄as
p̄mo hitauit et tāq̄ p̄mū ecclie mēbrū p̄
se ip̄a loq̄f̄ ⁊ p̄ tota ecclia. ibid. doc. q̄rta
Maria virgo p̄ xp̄m et passionem suam
fuit redempta sicut ceteri fideles. ibidez.
doctria. v. et cantico. vj. p. p̄ma. doc. vj.
Maria x̄go p̄ fuit sp̄osa q̄ m̄r xp̄i. ibid.
Maria x̄go h̄ lilijs p̄p̄et rōe x̄ginitatis
tñ magis p̄p̄ie p̄pat rose rōe imunitatis
a peccato. ibidem. doctria octaua.
Maria x̄go taliter xp̄m filium suum et
sponsum diligebat vt tota in eius amore
langueret. ibidem. doctria nona.
Maria virgo fuit ferculus et lectul⁹ quē

salon rex ornanit et in quo fecit septē co/
lūnas argēteas septē donoz. s. s. cā. iiii.
Maria x̄go dicitur mediatrix inter nos
et xp̄m. cantico quinto. parte secunda.
Maria x̄go h̄ nō fuerit sacerdos ad eu/
charistiā p̄ficiendā: tñ h̄uit aliquis equi/
ualens et supercedēs quod nūq̄ h̄uit sa/
cerdos ⁊ p̄ p̄ns in se h̄uit hoc modo totā
ecclie pulcritudinē. ibid. dubio sc̄do.
Maria x̄go triūphauit de diabolo et de
capite amana et de vertice sannyr. nec i
f̄nia ade p̄phensa sed absq̄ originali p̄cto
to fuit concepta. ibidem per totum.
Maria virgo pugnavit contra quinq̄
montes et finaliter triūphauit. ibidem.
Maria x̄go et jobānes euāglīsta stātes
juxta crucē tāq̄ p̄curatores p̄ tota ecclia
et etiam maria magdalena longe a cruce
audierunt cantilenam et oīa verba que
xp̄s in cruce cantauit et dixit. cātico. vj.
parte prima. doc. quita et. vj. p̄ totū.
Maledictiōes et p̄nitōes q̄ iudōs i cāpe
strib⁹ moab iux̄ iordanē p̄ moysen p̄cte
p̄seuerāt hodie i toto illo p̄plo. cā. v.
Moyses dux p̄pli israel cui oīa contin/
gebant in figura cristi: duos actus inter/
cefos ante mortē suaz opatus ē. ibidem.
Moyses p̄dixit finalē obstinationē et in/
fidelitatē et p̄nitōem et dāpnationē ju/
deozū et finaliter populi gentilis substi/
tutionem et conuersionem. ibidem.
Mulier ex quattuor. s. mēbroz disposi/
tiōe/eloq̄ntie et faciēdie suauitate: vestiu/
apparatu ⁊ ornatu: et odoz redolentia:
p̄lcra et amabilis et desiderabilis sponso
reddif. ibidē. p̄ticula sc̄da. partis sc̄de.
Multitudo ap̄loz erat sub vno pastore
xp̄o ordinata. et eozū erat aīa vna et cor
vnū in deo. atq̄ igne et caritatis ardore
rubentes et feruentes tales erāt iterius
q̄les extī⁹ appebāt. ibidē. p. p̄ma p̄ totū

. Tabula libri canticorū.

Natura hūana semp hūit duos oculos.
 s. oculum fidei et oculum naturalem et
 carnalem. cāntico quinto. parte secūda.
 Nomen iesus dī oleū aromaticū p totū
 mūdum effusum. cāntico pmo. pet. pma.
 Nomen xpi nō sufficit portare ī solo cordē
 s; etias in ore et ope ip̄s publice p̄fitendo
 et p̄dicando sicut ip̄e publice pro nobis
 ī cruce passus ē et sic eū diligere debem⁹
 corde: ore et ope. cāntico. x. parte secūda.
 Nomina p̄riarchaz et p̄phetaz fuerunt
 eis ip̄osita diuina p̄uidentiā et īspiratōe
 p̄phetica īq̄tū fuerūt figura xpi et īq̄tū
 xps fuit figuratus in eis. in expo. tituli.
 Nubes que tabnaculū obūbrauit et sup
 illud incubabat xpm significabat ī ecclia
 sua tanq̄ caput cubare et sedere. cāntico
 pmo. peti. vj. et. vij. et. can. ij. doc. q̄rta.
 Op̄atio iusti bona in triplex bonus et in
 triplicem fructum cedit. cāntico decimo
 particula sc̄da. ptis terciē. q̄stioe vnica.
 Ordo nre redemptionis fuit necessarius
 necessitate cōgruentie ad vincendam dia
 boli astutiā. can. vj. q. pma. p̄clusioe. ix.
 Ordo heremitz et monachoz incepit a
 paulo heremita qui p̄pter tormenta que
 martires patiebāf ex timore deisti antra
 et nemora petijt que et nō nulli xpiani se
 cuti sunt. can. ix. p. ij. doc. iiii. et. p. sc̄cia.
 Quis p̄dita et peregrīa et erratica petit
 pasci ⁊ p̄tegi ⁊ dirigi a xpo vero pastore.
 cāntico primo. petitiōe sexta et septia.
 Pactū seu fedus inē deū et pplm sc̄s nō
 potat cōfirmari nē adīpleri et ratificari
 nisi p p̄ntiā dei venfi ī carnē. in fi. plo.
 Passio xpi p unguentuz p̄ciosissimus ex
 quinq; aromaticis liquoribus a moysen
 confectum fuit figurata. can. ij. doc. iiii.
 Passio xpi fuit actus iustitie et punitiois
 pro peccato primozū parentuz et raptu
 cibi prohibiti. can. vj. p. pma. doc. iij.

Passio xpi fuit necessaria ad cōplendam
 volūtātē p̄ris et adēquandaz iustitiā euz
 misericordiā. ibidē. q̄stioe pma. p̄cl. pma.
 Passio xpi fuit necessaria ad p̄firmandū
 testamentū vetus. ibidem. cōclusioe. ij.
 Passio xpi fuit necessaria ad soluedūz p
 oib⁹ debitum. ibidem. p̄cl. quarta.
 Passio xpi fuit necessaria ad pugnādū ⁊
 mūdādū hoiez a macula ⁊ sorde pcti. ibidē.
 Passio xpi fuit necessaria nō solū ad re/
 dimendū totū hoiez: s; etiā ad recupādū
 regnū celoꝝ p mēbris xpi. ibidē. p. vij.
 Passio xpi fuit necessaria ad roborādos
 et adēquandos et p̄dignificandos oēs ac
 tus hūanos erga deū vt essent fructiferi
 ⁊ digni grā ī p̄nti et glia ī fufo. ibidē. p. x.
 Pater eternus quaduplici osculo ecclias
 sponsā osculatus est. can. pmo. pet. pma.
 Pater p osculum oris sui naturam hu/
 manam osculatus est. ibidem.
 Patres vetis testamēti dei faciē minime
 viderūt nec cū deo locuti sūt. ibidē. p. j.
 P̄res ve. testi. xpo venfo exhibebant la/
 triā fuitutē p figuras sacrificioꝝ. ibidē.
 P̄riarche et p̄phete desiderauerūt sugē/
 re lac sapie et grē vbez xpi. ibidē. pet. iij.
 P̄riarche ex ml̄ierib⁹ ppli gētilis fuerūt
 generati. ibidē. petitione q̄rta et quita.
 P̄riarche p capreas: et p̄phete p ceruos
 intelliguntur. cāntico sc̄do. doctrina. x.
 Petr⁹ et tota societas illoꝝ cētuz viginti
 nō simplicit̄ p̄diderūt fidē nec fuerūt he/
 retici. can. vj. q. iij. per totū.
 Persona cristi ex tribus aromatibus est
 confecta. cāntico pmo. pet. pma.
 Plebs gētilis petit sociari cū plebe isrl̄i/
 tica et fideliz: et simul cū ea recipere xpm
 sp̄sum suū: ut ex utroq; poplo fiat vna
 ecclia et sp̄sa xpi. ibidē. peti. iij. ⁊. v.
 Plebs gētilis sp̄plici īfirmate laborabat
 s. ydolatria/ falsitate doctine/ spurcicia et

Tabula libri canticorū.

carnis seditate. cāntico octauo. p. scda.
Predicatio aploꝝ ⁊ doctoꝝ ⁊ religiosoz
vita fuit euident p̄ diuersas mēbroꝝ simi
litudies a salone p̄uisa. cā. v. p. j. p totū.
Præmiū siue merces etna scdm̄ q̄ntitatē
laboꝝ ⁊ fructuū mēsurat. cā. x. pticla. ij.
Primi parētes lz nō fuerit puati viribꝰ
aie que sunt bona speciei. tñ fuerūt expo
liati oibꝰ bonis modi ordinis et finis et
gratie ⁊ manserunt obligati ad debitum
eoruz. in questioe finali. argumēto scdo.
Primi parētes nō solū fuerūt expoliati
bonis sup̄dictis lz etiā fuerūt sauciati in
oibꝰ potentijs aie quia partes inferiores
fuerūt rebelles et isurrexerūt cōtra supi
ores. s. caro aduersus spūm et spūs fuit
conuersus et inclinatus ad sensualitatē.
ibidem. et can primo. i. p̄n. et. pet. ij.
Promissio xp̄i v̄turi facta est in monte
oreb simul cuz datioe legis et multiplici
signo ⁊ pacto. cāntico primo. pte p̄ma.
Quattuor voluntates p̄ q̄ttuor uentos
significate: cōcurrerunt in mortē et passi
onē xp̄i. can. vj. pte. j. doc. ij.
Regeneratio totiꝰ ecclie p̄ arche federis
fabricationē fuit figurata. cā. ij. doc. iij.
Recapitulatio totiꝰ libri ualō necessaria
habetur. can. x. in fine.
Salomon fecit decē cantica iuxta decem
p̄ncipalia misteria n̄re redēptiois et ita i
singulo cantico vnū misteriū euangelicū
demonstratur. in diuisione libri.
Salon tribus noibꝰ appellat. i. p. c. ij.
Salon manifeste fatetur habuisse a deo
spūm p̄phacie. ibidem in questione.
Salon appellatur sc̄tissimus. ibidem.
Salon in hoc libro nominatꝰ sc̄dꝰ iudōs
est ip̄e d̄us rex pacificus. can. iij. doc. ij.
Sexaginta reges cū regnis suis t̄p̄re cō
stantini venerūt ad fidē xp̄i. ibid. doc. i.
Sexaginta p̄lati p̄ncipales ecclie ambiūt

xp̄m eiꝰ fidē defensando et sexaginta doc
tores p̄ncipales ecclie ex fortibus ecclie
ambiunt xp̄m omnes tenentes gladios
euangelice doctrine. ibidem.
Sexaginta ḡnationes p̄putant ab adam
vsqꝰ ad virginem mariam. ibidem.
Societas aploꝝ et xp̄i discipuloꝝ p̄ qui
quaginta tres dies latuit p̄fuga. lz spūs
sci gr̄a recepta: publice corā iudis et gen
tibꝰ xp̄m p̄fitebant. cāntico. vij. p totū.
Societas aploꝝ iudeis reprobatis iuxta
dictū p̄pheticū incepūt gentiles ad xp̄m
puerti. can. viij. p. p̄ma p totū. ⁊ p. t̄cia.
Tabernaculū virginē mariam figurabat
p̄p̄t xp̄s sc̄tas ⁊ n̄ euerfo. cā. ij. doc. ij.
Testamentuz confirmatur per mortem
testatoris. in diuisione libri.
Testamentum vetus non vere dicitur te
stamentum: sed nouum. ibidem.
Tria millia pabolos et quinqꝰ millia car
mina salon locutus est. in prolo. c. ij.
Uerbū eternū patris osculum nomina
tur. cāntico primo. pet. prima.
Uerbū diuinū existens i archa humani
tatis iohāne baptistā in ventre m̄ris loq
batur per os matris sicut ante locutum
fuerat p̄ ora p̄phetaz. can. ij. doc. iij.
Ueritas euangelica latebat sub umbra ⁊
thalamo et velo et cortina cerimoniaꝝ
antiquarū. cāntico primo. pet. t̄rcia.
Uinea d̄ni quo ad omēs status utriusqꝰ
testamenti ecclia dei dicitur. in principio
prolo. et cāntico. x. pticula. ij. p. iij.
Uincentiꝰ martir et ceteri martires nō
solū merebantur p̄pter martiriū quod
p̄pter xp̄m patienter tollerabant lz etiā
iam meruerūt in vita p̄pter oia que eis
post mortē sc̄ta sunt. cāntico. vj. q. ij.
Unio t̄plex sc̄ta fuit in x̄bi d̄i icarnatōe
p̄ accubitū ⁊ āplexū figurata. can. ij.
Uolūtas rōnalis lz ut plurimū a sensua

. Tabula libri canticorū.

litate trabatur non tñ per violentiam s3
 p cōplacentiā et sic voluntas non trahit
 coacta s3 allecta. in questiōe finali. ar. ij.
 Voluntas s3 nō trabatur a sensualitate
 coacta s3 cōplacens et allecta ad male a/
 gēdū: tñ voluntas nūq̄ trahit sensualitatē
 ad bñ opandum nisi coactam et in serui/
 tutem violenter redactam. ibidem.
 Unguēta decē effudit xp̄s ad sanitates et
 reparationē hūane nature. can. p̄mo.
 Xp̄s fuit in veti testamēto multiplicif fi/
 gurat⁹ atq3 p̄missus. can. p̄mo. p. p̄ma.
 Xp̄s nobis erat quadrupliciter vniēdus
 ibidem. petitione p̄ma.
 Xp̄s sp̄sus duplici vberē et lacte nutrit
 ecclesiam suam sponsam. ibidem.
 Xp̄i duo vba duo testamēta vet⁹. s. et no/
 uū significant. ibidē. et can. v. p. p̄ma.
 Xp̄s expectabatur vt esset collator oīum
 bonorū et norma et regula humanorum
 actū. ibidem. petitiōe sc̄da. et in. q. fi.
 Xp̄s decē unguēta aromatica et odorifera
 q̄b⁹ oēs trahēbat ī suo aduētū effudit. ibi.
 Xp̄s introduxit ap̄los et doctores ī cela/
 ria secretoꝝ aromatu sacre scrip̄te altissi
 ma eis reuelādo mīsteria. ibidē. pet. iij.
 Xp̄s ecclesie sponsus hēt duo celaria ī que
 sponsa introduci petīt. ibidem.
 Xp̄s ante passiōē suā et ante īcarnatiōē
 iam dispensabat gratiam et sue passiōis
 merita. cantico. ij. p. p̄ma. doctrina. v.
 Xp̄s sponsus introduxit ecclesiam suam
 sponsam in triplicem cellam vinariā or/
 dinando in ea caritatē. ibidē. doc. vij.
 Xp̄s triplex osculū dedit. ibidē. doc. viij.
 Xp̄s tāq̄ in suo tabnaculo triplicif hitat
 in nobis et nos cū eo. ibidē. in. fi.
 Xp̄s ecclesiam suā p̄mo multiplicif despō/
 sauit. can. iij. p. p̄ma. doc. p̄ma.
 Xp̄s in suo aduētū reperies scripturas
 legis et p̄phetaz dep̄uatā p̄ falsas tradi/

tiōes: et expositiōe scribarū et phariseoz
 et saduceozum extirpauit et eradicauit.
 ibidem. doctrina quinta.
 Xp̄s licet fuit generalis redēptor virtua
 lit. tñ non participant redēptiōes nisi
 qui p̄ baptismū regenerāf. q. fi. ar. iij.
 Xp̄s fuit finis legis et p̄phetaz et decla/
 rator et interpres eoz. ibidē. parte sc̄cia.
 in questiōe. et cantico p̄mo. parte p̄ma.
 Xp̄s tāq̄ caput influit totā virtutē ī totū
 corpus ecclesiasticū et singlarit ī oīa mēbra
 ad opādū sp̄ualit et meritoꝝ. cā. v. p. i.
 Xp̄s patiebat ī cruce nō tāq̄ fili⁹ nafalis
 marie et tāq̄ hō p̄ticularis: s3 tāq̄ sp̄sus
 ecclesie et redēptor vniuersalis. Ideo nō
 dicit virgini mater s3 mulier ecce fili⁹ tu⁹
 et c. ibidem. et can. vj. p. p̄ma. doctrina. vj.
 Xp̄s p̄ moysen fuit multipliciter figura/
 tus. ibidem. parte sc̄da. et cantico sexto.
 Xp̄s s3 esset vere mortu⁹ semp tñ opaba
 f̄ opa nre redēptionis. can. vj. q. ij.
 Xp̄s tale gen⁹ mortis necessario passus
 est vt verificaret totā scripturas legis et
 p̄phetaz et vt ei⁹ passio esset metrum et
 mēsurā oīuz virtutū et exēplū patie nob
 ī oīb⁹ aduersitatib⁹. ibi. q. p̄ma. p̄clu. iij.
 Xp̄s tale genus mortis necessario passus
 ē et passiōis vt nō solū potētia s3 iustitia
 diabolus viceret. ibidē. p̄cl. viij. et ix.
 Xp̄s hūit triplicem actū. s. grām vniōis
 et p̄siderationē nre redēptionis et actua/
 lē redēptiōis nre opationē. ibidē. q. ij.
 Xp̄s s3 in triduo nō fuerit nafalis homo
 qz erat vere mortuus tñ tunc erat caput
 ecclesie. ibidem.
 Xp̄s p̄ corpus patiebat et p̄ aiām mere/
 batur. ibidem. dubio quarto.
 Xp̄s est caput ecclesie hoīum et angelorū.
 cantico septimo. p̄ totum.
 Xp̄s p̄p̄lo gentili triplici rōne p̄ntialiter
 noluit p̄dicare. can. viij. p. ij. in. q.

Tabula libri canticorū.

Xp̄s sponsus eccl̄iam suā sponsas triplici
āplexu amplex⁹ fuit. cā. ix. p. iij. doc. iij.
Xp̄s ppter tria rex pacific⁹ appellatur.
cantico decimo. pticula sc̄da. parte sc̄cia.
Xp̄s sponsus vocat eccl̄iam sponsam ad
recipienduz premiū vltimatū sui laboris
et pegrinatiōis. s. p̄miū gl̄ie. ibidē. p. iij.
Xp̄s duplices nuptias cuz eccl̄ia sua sp̄o/
sa celebrauit. ibidē. doctrina tertia.
Xp̄s fuit perfectus et sufficiens reparator
humane ruyne. q̄stiōe finali. articlo. iij.
Yesus xp̄s in triduo fuit marie virginis
filius. cantico sexto. q̄stiōe. ij. du. sc̄cio.

Explicit tabula.

Hec ex tue dñationis scripto sup cāticis
canticorū dignissime p̄sul dicta sub breui/
bus ego fr̄ jacob⁹ sañ. collegi: vt lectores
ad tantū opus p̄scrutandū faciliores red
dantur. Siquis. n. ordines tui indignissi/
mi fuuli p̄efatum ai aduerterit: nō solū
que posuerim: sed et multo plura altissi
ma inueniet. que vsq; modo nō nisi per
tuam admirabilem sapientiā sunt colla/
ta mortalibus. Quamobres delectabile
ac diuinū opus letissimo animo legentes
īmortali deo gr̄as agite. qui sua gr̄a sacre
scripture pelagus p̄ antistitē splendidissi
mū in fine seculorū nobis aperuit. Lanta
uit profecto in canticis canticorū dñatio
tua reuerēdissima. qm̄ eorū sensus ac intel
ligentiam altius atq; clarius p̄re ceteris
explanauit. per alfabetum more scolasti
co prelibata tabula se oibus offert.